Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 1 Αυγούστου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 673* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Το Βαρώσι άνοιξε τον προεκλογικό

Ο Νίκος Αναστασιάδης αφυπηρετεί και αυτό δίνει το πράσινο φως κινήσεων στους δελφίνους για το 2023

Οι εξελίξεις στο Βαρώσι, σε συνδυασμό με τη δεδηλωμένη απόφαση του Νίκου Αναστασιάδη να μην επαναδιεκδικήσει τρίτη θητεία, ανάβουν το πράσινο φως για την προεδρολογία του 2023. Στο κυβερνητικό στρατόπεδο δεν είναι μόνο ένας ο κύριος διεκδικητής. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει δικαιωματικά τον πρώτο λόγο, όμως στο κάδρο βρίσκεται εδώ και καιρό ο Νίκος Χριστοδουλίδης με σοβαρές εξελίξεις να αναμένονται το φθινόπωρο. Ενδιαφέρον προκαλεί το ποια θα είναι η στάση του Νίκου Αναστασιάδη. Ο Αχιλλέας Δημητριάδης φαίνεται έτοιμος για το μεγάλο βήμα, ενώ βλέψεις θεωρείται πως έχει και ο Ανδρέας Μαυρογιάννης, με τη στήριξη ΑΚΕΛ. Υπάρχουν και πρόσωπα που προτείνονται από διάφορους κύκλους και μπορεί να παίξουν τον δικό τους ρόλο, ανατρέποντας δεδομένα, όπως ο Χρίστος Στυλιανίδης και ο Γιώργος Παμπορίδης. **Σελ. 10**

✔ **Αρχισαν τα σύννεφα στον πέμπτο όροφο του ΔΗΚΟ. Σελ. 9**

Ο εφιάλτης των Ταλιμπάν απειλεί να επιστρέψει

EPA

Η αποχώρηση των αμερικανικών δυνάμεων από το Αφγανιστάν φαίνεται ότι ανοίγει ξανά τις πόρτες στον ολοκληρωτισμό των Ταλιμπάν, με τον αφγανικό στρατό να μην είναι σε θέση να ανασχέσει τους μαχητές της οργάνωσης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν κάνει τα δικά του σχέδια για τον έλεγχο της χώρας, εμφανιζόμενοι και ως διαμεσολαβητές ανάμεσα στην Καμπούλ και στους Ταλιμπάν. **Σελ. 22**

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Βεβαίως και με ενδιαφέρουν οι εκλογές του 2023

Βεβαίως και με ενδιαφέρουν οι προεδρικές εκλογές και το σκέφτομαι, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Αχιλλέας Δημητριάδης, προετοιμάζοντάς μας για ανακοινώσεις τον Σεπτέμβριο. Ψέγει τους κυβερνητικούς χειρισμούς στο Βαρώσι και λέει πώς μπορούν να αποτραπούν τα τετελεσμένα. **Σελ. 8**

REMEDOL FC

Παρακεταμόλη

Άμεση Αναλγητική & Αντιπυρετική Δράση

Ανακουφίζει από τον Πόνο & τον Πυρετό!

Remedica

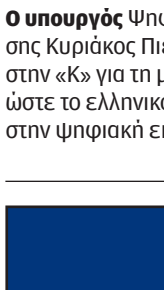

• Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
• Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
• Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο Οδηγιών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ. + 357 25553000, Φαξ. +357 25390192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy
LF/0149/02 02.21

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Κοινές δράσεις με τουριστικά οφέλη

Στη συνεργασία Κύπρου - Ελλάδας στον τουρισμό, με κοινά οφέλη, αναφέρεται η υφυπ. Τουρισμού της Ελλάδας Σοφία Ζαχαράκη σε συνέντευξη στην «Κ». Διατυπώνει τις εκτιμήσεις της για την πορεία του τουρισμού, τις νέες τάσεις και τη Μύκονο. **Οικονομική, σελ. 4**

ΕΛΛΑΔΑ

Βάζουν πλώρη για ψηφιακό κράτος

Ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης μιλάει στην «Κ» για τη μάχη που δόθηκε ώστε το ελληνικό κράτος να μεταβεί στην ψηφιακή εποχή. **Σελ. 18**

Η ελληνική επιστολή στον γ.γ. του ΟΗΕ

Καταρρίψη τουρκικών θέσεων

Η «Κ» παρουσιάζει την επιστολή της μόνιμης αντιπροσώπου της Ελλάδας στον ΟΗΕ Μαρίας Θεοφίλη, με ημερομηνία 27 Ιουλίου προς τον γ.γ. του Οργανισμού Αντόνιο Γκουτιέρες, με την οποία η ελληνική πλευρά καταρρίπτει τους ισχυρισμούς της Αγκυρας για τα νησιά του Αιγαίου, θεωρώντας έωλες τις τουρκικές απαιτήσεις. **Σελ. 5**

Από το Γαλιλαίος στο Pegasus

Η Κύπρος δεν διαθέτει το κακόβουλο λογισμικό της ισραηλινής NSO

Το σκάνδαλο που έχει ξεσπάσει σχετικά με το κακόβουλο λογισμικό Pegasus της ισραηλινής εταιρείας NSO Group, έναν ηλεκτρονικό κοριό (spyware), δεν αφήνει ανεπηρέαστη ούτε τη χώρα μας (άλλωστε η Κύπρος έχει ονομαστεί ως το «νησί των κατασκόπων») και τώρα καλείται να καθαρίσει το όνομά της και να αποδείξει πως δεν χρησιμοποιήθηκε το έδαφός της ως ενδιάμεσος κόμβος. Μέχρι σήμερα, ωστόσο, δεν έχει υπάρξει επίσημη τοποθέτηση ή αντίδραση της Λευκωσίας, σε όλα τα επίπεδα εξουσίας. Κάτι που ενδεχομένως να αναγκαστεί να το πράξει πρώτα και κύρια η κυβέρνηση, αν ληφθεί υπόψη πως το θέμα φουντώνει σε επίπεδο θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ενωσης. **Σελ. 6, 7**

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Το παρασκήνιο του «όχι» στις κυρώσεις

Ερμητικά την πόρτα έκλεισε η Άγκελα Μέρκελ στη λήψη «αποφάσεων» από τους ΥΠΕΞ των «27» για επιβολή κυρώσεων. Βάσει των τελευταίων εξελίξεων, η Ε.Ε. μπορεί μεν «να συζητήσει ή να εξετάσει» κυρώσεις, αλλά όχι και να τις «αποφασίσει». **Σελ. 4**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Μακρινό σενάριο οι συνομιλίες το '21

Απομακρυσμένο θεωρείται το ενδεχόμενο συνομιλιών εντός του 2021, λένε τ/κ πηγές, προσθέτοντας πως ο Τατάρ δεν κάνει βήμα πίσω από τη λύση δύο κρατών. **Σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νέο θεσμικό ήθος

Όπως φαίνεται μεταλλάξεις δεν υπάρχουν μόνο στον ιό COVID-19, αλλά και στο μείζον εθνικό πρόβλημα της χώρας, το Κυπριακό, μετά και από τις τουρκικές εξαγγελίες για άνοιγμα τμήματος του Βαρωσιού. Αυτή η μείζονα αλλαγή φέρνει και ανακατατάξεις στο πολιτικό σκηνικό, μιας και αρχίζει έντονα η προεδρολογία, ενώ ταυτόχρονα δοκιμάζεται πολλαπλώς και η κοινωνική συνοχή και συνεχώς ταλανίζεται από μία ανώφελη δυαδικότητα. Τώρα είναι η ώρα να δημιουργηθεί και να εμπεδωθεί στην κοινωνία ένα νέο θεσμικό ήθος, το οποίο θα εμπνέει στον πολίτη εμπιστοσύνη και ασφάλεια, μακριά από κούφιες ρητορείες και ανούσιες αντιπαραθέσεις. Ο νέος ηγέτης που χρειάζεται η Δημοκρατία θα πρέπει να είναι έμπλεος οράματος.

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Σηκώνει αυλαία το 16ο Φεστιβάλ Λεμεσού

Σήμερα Κυριακή 1 Αυγούστου ξεκινάει το 16ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, στον Χαρουπόμυλο Λανίτη, με προβολές δημιουργικών ντοκιμαντέρ που προβάλλονται για πρώτη φορά στην Κύπρο και έχουν βραβευθεί σε μερικά από τα πιο σημαντικά διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου. Ο Γιάγκος Χατζηγιάννης καλλιτεχνικός διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού μιλάει στην «Κ». **Ζωή, σελ. 5**

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Μια ζεστή συνάντηση στο Ηρώδειο

Στις 4 Αυγούστου, ο Ρότζερ και ο Μπράιαν Ινο, οι οποίοι μιλούν στην «Κ» θα παρουσιάσουν στο Ηρώδειο προσωπικές δουλειές, ολοκαίνουργιο υλικό, αλλά και αποσπάσματα από το πρώτο ολοκληρωμένο άλμπουμ που ηχογράφησαν μαζί, το «Mixing Colors». Αυτή είναι η πρώτη τους συναυλία στην Ελλάδα, κάτω από την Ακρόπολη. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Στην υγειά μας, ρε παιδιά

«Λυπηθείτε μας επιτέλους! Έχουμε γίνει ο περίγελος των Φιλοπτώχων του Αγίου Αντρέα, του Αγίου Δομετίου ΚΑΙ των Αγίων Ομολογητών. Πάμε στη φρουταρία της Μυρούλας και δεν έχουμε μούτρα να αντικρύσουμε τα νεκταρίνια! Πρέπει οπωσδήποτε να μιλήσω στον πρόεδρο!» ωρυόταν η Ευγενία η Καλαμαρού, μισό βήμα πριν από το nervus breakdown. Ένα γέλιο ακούστηκε στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής. Κι έπειτα, μια ανδρική φωνή ξεστόμισε το αδιανόητο: «Ε, πε αλλόνα, ρε Μάκη!».

«Καλά, πήρες τηλέφωνο στο Προεδρικό και νόμισαν ότι υποδυόσουν... τον Μάκη;» ρώτησε η Ιουλία, εμφανώς εντυπωσιασμένη από την καλπάζουσα φαντασία εκεί στο Λόφο. «Τον Μάκη του ΔΗΚΟ που όλοι αγαπήσαμε και λατρέψαμε;» συνέχισε να ρίχνει αλάτι στην πληγή. «Τα ύστερα του κόσμου!» παρενέβη η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού καθότι, ως αληθινή κυρία, τον ιδεολογικό εχθρό τον θέλει όρθιο και όχι να σέρνεται στα πατώματα. Κι ευθύς αμέσως, σαν να ένωσε τις τρεις γυναίκες η πολιτική κακογουστιά που κατακυρίευσε τον τόπο, τραγούδησαν το άσμα ασμάτων της Άντζελας: «Συντρίμμια η ζωή μου – Έλεος! Θυσία η αντοχή μου – Έλεος!».

Το ποτήρι ξεχείλισε και η Ευγενία η Καλαμαρού απευθύνθηκε στον Λόφο με τα αυθεντικά λόγια της Λαίδης Άντζελα: «Ήθελα να 'ξερα... δεν ντρέπεσαι;».

Κατάπιε πολλά η Καλαμαρού τα τελευταία 8 χρόνια αλλά σώπαινε. «Για το καλό της παράταξης» λέγανε μεταξύ τους οι παλαιές καραβάνες της ΓΟΔΗΣΥ. Μια φορά μονάχα, όταν βοούσε ο τόπος για το εμπόριο των χρυσών διαβατηρίων, τόλμησε η Ευγενία να μιλήσει για ρεζιλίκια, αλλά πέσανε να τη φάνε. «Θα μας κάνει τώρα μαθήματα ηθικής και η Καλαμαρού;» σχολίασε μια ξινή, σε ένα τσάι στη Γλάδστωνος. Η Ευγενία την πλησίασε και μίλησε αρκετά δυνατά ώστε να την ακούσουν όλες: «Γεροθόδωρου», είπε. Ευγενία Γεροθόδωρου του Θεμιστοκλέους και της Ισμήνης. Αριστούχος Αρσακειάδα, πτυχιούχος φιλόλογος και «ερωτική μετανάστις». Το τελευταίο ήταν το μοναδικό πικάντικο που άρθρωσε η Ευγενία, όταν διορίστηκε στο Θηλέων Κύκκου, με διευθύντρια τη δεσποινίδα Ουρανία Κοκκίνου. Πολύ σύντομα, ουδείς θυμόταν το Γεροθόδωρου. Η αστική Λευκωσία τη βάφτισε Καλαμαρού κι ούτε το επίθετο του συζύγου της δεν συγκράτησε, καθώς ο Κύπρος Κυπραίου εγκατέλειψε τον μάταιο τούτο κόσμο νωρίς. «Γέρασα σε αυτόν τον τόπο και δεν περνάει μέρα που να μη μου θυμίζετε ότι για εσάς είμαι μια ξένη» είπε με παράπονο η Ευγενία στο καρέ. «Μη γίνεσαι μελοδραματική, χρυσή μου. Εδώ ζούμε τον επικοινωνιακό Αρμαγεδδών» είπε η Ιουλία και τους έδειξε το πρωτοσέλιδο της Espresso.

Μπορεί να είναι μια λαϊκή φυλλάδα, αλλά ο τίτλος τσακίζει κόκκαλα: «Δεν ξεχνώ με show και... όπα» ανέγραφε το πρωτοσέλιδο, με φωτογραφία του προεδρικού ζεύγους να γλεντάει στον Ζαχαράτο και την Άντζελα. «Ούτε μια βδομάδα δεν πέρασε από τις εξαγγελίες Ερντογάν για το Βαρώσι» ξέσπασε η Καλαμαρού και προτού προλάβουν οι άλλες ν' αντιδράσουν πήρε τηλέφωνο στο Προεδρικό και τραγούδησε με υποδειγματικό ταπεραμέντο το εμβληματικό σουξέ της Λαίδης: «Ήθελα να 'ξερα... δεν ντρέπεσαι;».

«Ποιος να ντραπεί, μάνα μου;», πήρε φόρα η Κουλλίτσα Κυριακού. «Οι θυγατέρες Αναστασιάδη δεν ήταν που μετά το κούρεμα καταθέσεων διασκέδαζαν στα μπουζούκια; Και μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντανά, δικό τους δεν ήταν το θεματικό κουβανέζικο πάρτι; Κατά κόρες, κατά κύρη. Πετά η Λεμεσός! Κατά τ΄ άλλα η Έμιλυ τους χάλαγε την εικόνα τους». Από τον καιρό που δεχόταν bullying για τη διακυβέρνηση Χριστόφια ονειρευόταν η Κουλλίτσα εκείνη τη στιγμή. Κιχ δεν ακούστηκε στο καρέ. Μόνο αναστεναγμοί, ώσπου η Σβετλάνα Αλεξάντροβα σέρβιρε τα κοκτέιλ. «Ο πρόεδρος να διασκεδάζει στην Άντζελα και ο Αβέρωφ να κάνει διακοπές στις Μαλδίβες. Στην υγειά μας, ρε παιδιά!» είπε η Ιουλία και οι κυρίες σήκωσαν ανόρεχτα τα ποτήρια τους.

«Κάτι άλλο δεν συνέβη αυτό το μακρύ, ζεστό, καλοκαίρι;» ρώτησε η ξαδέλφη Ευφημία Παλαιολόγου Τσαμπά, από το μετερίζι του Κολωνακίου, η οποία παρακολουθούσε τα τεκταινόμενα μέσω Skype. «Τίποτε το συγκλονιστικό, Έφη μου. Η Ραμόνα μόνο, σε μια στιγμή νοσταλγικής έξαρσης, θυμήθηκε τις ρίζες της και ανέβασε ένα βίντεο που τραγουδά ένα δημώδες ρουμάνικο τραγούδι, φορώντας μια παραδοσιακή φορεσιά. Είναι ομολογουμένως εξαιρετική» είπε η Ιουλία εν τη μεγαθυμία της και οι κυρίες συμφώνησαν, επαναλαμβάνοντας «κούκλα, κούκλα!».

«Η μοναδική νόστιμη στιγμή ήταν το τρολάρισμα που έκανε ένας υπέροχος τύπος στους αντιεμβολιαστές» συνέχισε η Ιουλία την ανταπόκριση από το μέτωπο. «Εμφανίστηκε στη συγκέντρωσή τους με ένα παγωτατζίδικο και άρχισε να τους αραδιάζει θεωρίες συνωμοσίας. «Όταν ο άνθρωπος πήγε στο φεγγάρι υπήρχαν εκεί βήματα του Χριστού που πήγε πριν να πάει ο άνθρωπος» παρλάριζε και το πλήθος χειροκροτούσε εκστασιασμένο. Μετά τους απήγγειλε και κάτι στίχους των Metallica, σκέτη απόλαυση...». Οι κυρίες συμφώνησαν ότι αυτή ήταν με διαφορά η πιο ευφυής στιγμή μιας βδομάδας κατά την οποία υποτιμήθηκε βάναυσα τόσο η νοημοσύνη, όσο και το γούστο μας.

«Η αλήθεια είναι πως δεν με πειράζει που όλοι με ξέρουν ως Καλαμαρού» είπε η Ευγενία, όταν πια έπεσε το σούρουπο και ετοιμάζονταν να διαλύσουν το καρέ. «Για την ακρίβεια, ελάχιστα θυμάμαι πια εκείνο το κορίτσι, την Ευγενία Γεροθόδωρου του Θεμιστοκλέους και της Ισμήνης. Γι' αυτό οργίζομαι και θλίβομαι. Γιατί, ως κατ' επιλογήν Κυπραία, βλέπω να μην έχει σταματημό ο πολιτικός κατήφορος. Την ώρα που χάνεται το Βαρώσι, δεν γίνεται να γλεντοκοπάει ο πρόεδρος στην Άντζελα. Μάλλον αξίζουμε κάτι καλύτερο από αυτό...» ψιθύρισε.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

1.8.1931

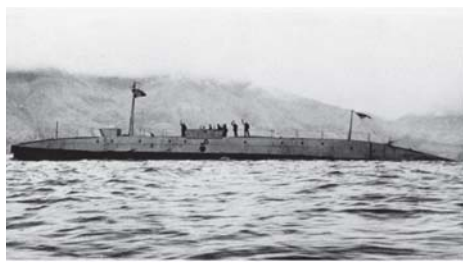

ΠΡΟΒΛΕΨΗ: Πολύ ενωρίς εις την ζωήν μου νσθάνθην την έλξιν των περιπετειών. Η τάσις αυτή υπήρχεν αναμφιβόλως μέσα εις το αίμα της οικογενείας μου και είχεν εκδηλωθεί ήδη πολλάκις εις το παρελθόν υπό πολλών εκ των προγόνων μου. Προ 300 περίπου ετών, εις εκ των προγόνων αυτών, ο οποίος μάλιστα ήτο κληρικός, είχε προείπει ότι εις τον Βόρειον Πόλον θα ημπορούσε να επιχειρηθή ένα ταξείδιον με υποβρύχιον [Χ. Ουίλκινς, επικεφαλής της εξερευνητικής αποστολής στον Βόρειο Πόλο].

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΝ: Δέκα επτά δισεκατομμύρια και τετρακόσια εκατομμύρια χρυσών μάρκων εις μετρητά και εις είδη κατέβαλεν η Γερμανία εις τους Συμμάχους από της εφαρμογής των Συνθηκών Ειρήνης [στο τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου] μέχρι σήμερον. Αν ήδη υπολογίσωμεν την τιμήν εκάστου μάρκου προς δραχμάς δέκα οκτώ και λεπτά πενήντα, ευρίσκομεν έναν αριθμόν αστρονομικόν, ιλιγγιώδη, φανταστικόν, απίστευτον. Είνε λοιπόν εύλογον να φαντασθή κανείς κατόπιν τούτου πώς περιήλθεν η Γερμανία οικονομικώς εις τόσο δυσχερή θέσιν και πόσο βαθύ είναι το τραύμα το οποίον υπέστη η όλη οικονομία του γερμανικού έθνους.

ΚΕΝΑ: Διά διατάγματος της Ιταλικής Διοικήσεως [Δωδεκανήσων] αι κενούμεναι διδασκαλικαί θέσεις θα πληρούνται εφεξής διά διδασκάλων της Μητροπόλεως (δηλαδή Ιταλών), εφόσον δεν θα υπάρχουν εντόπιοι συγκεντρούντες τα υπό του νόμου απαιτούμενα προσόντα, δίπλωμα δηλαδή του Πανεπιστημίου της Πίζης, ελαστικότητα συνειδήσεως, ευκαμψίαν χαρακτήρος και ευλυγισίαν της σπονδυλικής στήλης. Και είναι αληθές ότι το διάταγμα ομιλεί περί κενουμένων θέσεων, η πείρα όμως μας έχει διδάξει ότι, όταν οι φίλοι μας Ιταλοί λέγουν «αι κενούμεναι θέσεις» υπονοούν ότι αι θέσεις θα κενωθούν δι' άλλων μέτρων, τα οποία παραλλήλως και συγχρόνως θα λάβουν.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Οσο βαρούν τα σίδερα!

Σίγουρα δεν ήταν η πιο σοφή απόφαση του προέδρου της Δημοκρατίας να πάει στο Θέατρο Άλσος στην Αθήνα. Ουδέν μεμπτόν κατά τη γνώμη της στήλης ότι είδε το σόου του Τάκη Ζαχαράτου. Ο καθένας έχει τα γούστα του. Το μεμπτόν είναι στο ότι αποφάσισε να ξεσκάσει ενόσω έβραζε ο τόπος από την επίσκεψη Ερντογάν, από την απώλεια της Αμμοχώστου... καλά, εντάξει, του 3,5 τοις εκατόν της περίκλειστης και του ζητήματος της πανδημίας. Είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος για τους πολιτικούς μας μήνες δύσκολοι και κανείς δεν λέει ότι θα πρέπει να μένουν εσώκλειστοι, αλλά λίγο τα προσχήματα, ιδίως αν είσαι πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Αν με πίστευες λιγάκι, θα 'ταν όλα αληθινά

«Χάρτινο το φεγγαράκι, ψεύτικη ακρογιαλιά...» ο τίτλος της αντικατοχικής εκδήλωσης του Δήμου Αμμοχώστου, διακρίνω έλλειψη έμπνευσης, μα και τόλμης στους λειτουργούς του Δήμου. Εγώ, αν ήμουν στη θέση τους θα την ονόμαζα «Τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα». Θα ήταν πιο κοντά στην πραγματικότητα που ζούμε και πιο αληθινό. Διότι, τι σημαίνει χάρτινο το φεγγαράκι; Ποια είναι η ψεύτικη ακρογιαλιά; Η Αμμόχωστος εάλω, τίποτα πιο συμπαγές και αληθινό από αυτό. Είναι καιρός πια να δούμε κατάματα τις πραγματικότητες στον χάρτη, και όλοι μαζί να καθίσουν οι ταγοί μας για να δουν τι θα κάνουν. Εκτός και αν περιμένουν άλλους να νομοθετήσουν, πάντως απορώ δεν βαρέθηκαν κάποιοι ευφράδειες και δημηγορίες;

«Ο λαός... τραγούδι θέλει, φτάνουν τα προβλήματα, χόρεψε το τσιφτετέλι κι όλα πια βλαστήμα τα»!

Θέσεις υπάρχουν, αν θέλεις κενές

Δεν σχολίασα τα Διοικητικά Συμβούλια που διορίστηκαν τις προηγούμενες ημέρες και ιδίως σε αυτά που με ενδιαφέρουν περισσότερο, δηλαδή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (ΘΟΚ) και της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου (ΣΟΚ). Όπως πάντα, έγιναν οι σωστές μοιρασιές στα κόμματα, πώς το λέει ο πασχάλιος λόγος; «Ο μόσχος πολύς, μηδείς εξέλθη πεινών». Μα και μερικές και μερικοί που δεν τα κατάφεραν στις πρόσφατες βουλευτικές δεν έμειναν χωρίς διάφορο. Πάντως, στον ΘΟΚ συνεχίζουμε να μην έχουμε ούτε και ένα πρόσωπο που να ασχολείται με τα θεατρικά, με εξαίρεση τον κ. Ξενάκη Κυριακίδη. Πάντως, από όλα τα υπόλοιπα έχουμε, άσχετα με το θέατρο, αλλά δε βαριέσαι, θεσούλα να υπάρχει. Στη ΣΟΚ τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα, εκτός από την κα Έλενα Μουζάλα, που είναι και πιανίστα διεθνούς φήμης (εμ πώς!), τη κα Χριστίνα Κάττου και την Αθηνά Ξενίδου, έχουμε τραπεζικούς, διευθυντικά στελέχη, τραπεζικούς, οικονομολόγους και έτσι για το καλό τον καλλιτέχνη Νικόλα Λαδόμματο.

Τα Διεθνή μάς πάνε

Και μιας και πιάσαμε τα πολιτιστικά, ελπίζω το νέο Δ.Σ. της Κυπριακής Βιβλιοθήκης σύντομα να σηκώσει μανίκια, και να δρομολογήσει εξελίξεις για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη, να αρχίσει να αλλάζει την εικόνα της στο κοινό, να την καταστήσει εν τέλει φάρο και κιβωτό γνώσης, αλλά και εφαλτήριο για τη γνώση του αύριο. Επίσης, πώς πάνε οι ετοιμασίες για το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια; Είναι όλα εντάξει; Έχουμε τίποτα εκκρεμότητες; Θα έρθουν τα σχήματα κανονικά όπως ανακοινώθηκαν; Είναι όλα έτοιμα στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες; Διότι δεν μένει πολύς καιρός, ένας μήνας μόνο. Μα κάτι ακούω και για αλλαγές στα Κύπρια... δεν ξέρω, από Σεπτέμβριο τα σπουδαία και ελπίζω να αρχίσει και η συζήτηση για το Υφυπουργείο Πολιτισμού. Δεν νομίζω ότι οι κ. Ερντογάν και Τατάρ θα ασχοληθούν με το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Υπηρεσία λίρα 100

Το έχω γράψει και παλαιότερα ότι αν όλες οι δημόσιες υπηρεσίες λειτουργούσαν όπως το Κέντρο Αιμοδοσίας στο Κέντρο Υγείας Έγκωμης θα ήμασταν πιο μπροστά και από τον ήλιο. Αιμοδότες πολλοί, ουρά, εργαζόμενοι λίγο λιγότεροι από το σύνηθες, φαντάζομαι λόγω των κανονικών αδειών του προσωπικού. Πρόβλημα; Κανένα. Κενό ασφαλείας ή προχειρότητα; Ουδεμία. Ευγένεια προσωπικού παρά τον φόρτο εργασίας; Αδιαμφισβήτητη. Ο διευθυντής του Κέντρου; Στο γραφείο του, και στις αίθουσες του Κέντρου. Με λίγα λόγια, αν η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας θέλει να δει πώς θα πρέπει να δουλεύει το Δημόσιο, θα πρέπει να πάει από εκεί και να δει τι σημαίνει εξυπηρέτηση και ευχαριστημένος πολίτης.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Δεν ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις το 2021

Επιμένουν Τατάρ και Αγκυρα στην αναγνώριση της ίσης κυριαρχίας ώστε να αρχίσει ένα νέο πλαίσιο χαλαρής συνομοσπονδίας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Εκτός απροόπτου, ενός θαύματος που θα δημιουργούσε κοινό έδαφος πάνω στο οποίο, θα μπορούσαν να "πατήσουν" οι δύο πλευρές, οι διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό δεν πρόκειται να ξεκινήσουν στο άμεσο μέλλον, τουλάχιστον εντός του 2021», σημειώνουν στην «Κ» καλά ενημερωμένες τ/κ πηγές. Προσθέτουν δε πως ο κ. Τατάρ δεν πρόκειται να οπισθοχωρήσει «ούτε ένα βήμα» από τη λύση δυο κρατών.

Οι πηγές της «Κ» σε Κατεχόμενα και Τουρκία επιμένουν στη σημασία της λύσης των δύο κρατών, εκπέμποντας το μήνυμα ότι η λύση των δύο κρατών δεν ανοίγει αυτομάτως τον δρόμο για τη διχοτόμηση του νησιού, αλλά αντιθέτως δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για τη συνεργασία των δύο κοινοτήτων σε ένα «de facto» διχοτομημένο νησί. Όσο η ε/κ πλευρά δεν κατανοεί αυτή την πραγματικότητα, οι επίσημες διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό δεν πρόκειται να ξεκινήσουν, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Όσο ο Νίκος Αναστασιάδης εξακολουθεί να παραγνωρίζει τη σημασία της ριζικής αναθεώρησης του μοντέλου λύσης του Κυπριακού από την δική μας πλευρά, δεν θα πρέπει να αναμένουμε θαύματα στο Κυπριακό», καταλήγουν οι πηγές της «Κ».

Σε ό,τι αφορά τη λύση των δύο κρατών, τ/κ πλευρά, διεθνής κοινότητα και Ε/κ καλούνται να αναγνωρίσουν την ίση κυριαρχία των Τ/κ στο βόρειο τμήμα του νησιού. Η κατοχύρωση της τ/κ κυριαρχίας στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου δεν σηματοδοτεί την επίσημη αναγνώριση της «ΤΔΒΚ». Ωστόσο, κατοχυρώνει διεθνώς το ίσο πολιτικό και διπλωματικό στάτους των Τ/κ. Εφόσον εξασφαλιστεί η «ισορροπία» στο Κυπριακό μέσα από την αναγνώριση της αρχής της κυριαρχικής ισότητας, στο Κυπριακό θα ξεκινήσουν συνομιλίες για ένα νέο πλαίσιο χαλαρής συνομοσπονδίας. Σε αυτό το ζήτημα, οι πηγές δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο μιας «κυπριακής συνομοσπονδίας», η οποία θα προϋποθέτει μια κοινή, διεθνή «σκέπη».

Σύμφωνα πάντα με την τουρκική ανάγνωση της «κυπριακής συνομοσπονδίας», το τουρκικό σχέδιο δεν οδηγεί την Κύπρο σε τελική διχοτόμηση. «Σε πρακτικό επίπεδο η Κύπρος δεν είναι ήδη διαιρεμένη από τα μέσα του 1974;», αναρωτιούνται οι πηγές της «Κ»,

Οι πηγές της «Κ» σε Κατεχόμενα και Τουρκία επιμένουν στη σημασία της λύσης των δύο κρατών, εκπέμποντας το μήνυμα ότι η λύση των δύο κρατών δεν ανοίγει αυτομάτως τον δρόμο για τη διχοτόμηση του νησιού.

οι οποίες προβάλλουν την άποψη ότι με το τουρκικό σχέδιο ανοίγει ο δρόμος για την «επαναρρύθμιση της συνοριακής γραμμής», την αναθεώρηση του συστήματος ασφάλειας και τη δημιουργία των κατάλληλων δομών για δικοινοτική συνεργασία. Σύμφωνα με την τουρκική πλευρά, εκτός από αυτές τις πρόνοιες, το τουρκικό σχέδιο αντιμετωπίζει και τις ανησυχίες των Ε/κ σε ό,τι αφορά τις μελλοντικές σχέσεις της Κύπρου με την Τουρκία, καθώς «ξεκαθαρίζει» τα πεδία και την ακτίνα των δράσεων και των δύο κοινοτήτων.

«Δεν θα πραγματοποιήσουμε ούτε ένα βήμα προς τα πίσω», επισημαίνουν τ/κ πηγές, οι οποίες προσθέτουν ότι το σχέδιο της ίσης κυριαρχίας είναι ιδέα της ηγεσίας Τατάρ, η οποία «ωρίμασε» αρχικά στην Κύπρο και στη συνέχεια υιοθετήθηκε από την Άγκυρα.

Η τουρκική έκθεση Seta

Η νέα έκθεση του «Seta» με τίτλο «Νέα Πραγματικότητα στην Κύπρο» εκπέμπει τρία σημαντικά μηνύματα. Πρώτον, η υπογραμμίζει ότι στη νέα περίοδο του Κυπριακού, η Άγκυρα επιλέγει το συνομοσπονδιακό μοντέλο, τονίζοντας: «Κάθε πολιτικό σύστημα που εγγυάται την ισότητα των δύο κοινοτήτων όσον αφορά την κυριαρχία και το διεθνές καθεστώς στην Κύπρο είναι πλέον προτιμότερο για την ΤΔΒΚ και την Τουρκία. Με άλλα λόγια, ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των δύο πλευρών, προτιμάται η συνέχιση της de facto κατάστασης των δύο κρατών στο νησί, ενώ η δημιουργία μιας συνομοσπονδιακής δομής στην Κύπρο, με την οποία θα διαμορφωθούν δύο ίσα συστατικά κράτη όσον αφορά το εθνικό και διεθνές καθεστώς, μπορεί επίσης να είναι ένα εφικτό σενάριο σύμφωνα με την τρέχουσα θέση της ΤΔΒΚ και της Τουρκίας».

Δεύτερον, το «Seta» εκπέμπει μήνυμα απαισιοδοξίας ως προς το μέλλον του συνομοσπονδιακού μοντέλου στην Κύπρο, το οποίο εισηγείται η ίδια η τουρκική πλευρά. Στα συμπεράσματα της σχετικής έκθεσης, ξεχωρίζει η εξής ενδιαφέρουσα, απαισιόδοξη διαπίστωση: «Είναι αμφίβολο το κατά πόσο θα διαρκέσει μια συνομοσπονδία στην Κύπρο. Εάν τα δύο κυρίαρχα συστατικά κράτη ακολουθήσουν διαφορετικές πολιτικές, οι ήδη χαλαροί δεσμοί μεταξύ τους μπορούν εύκολα να αποκοπούν. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι σήμερα αυτό το μοντέλο δεν αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση στον κόσμο και ότι το κράτος της Σερβίας-Μαυροβουνίου, το οποίο αποτελεί το πλησιέστερο παράδειγμα μέχρι σήμερα, επέζησε μόλις για τρία χρόνια. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο των σημερινών θέσεων της ΤΔΒΚ και της Τουρκίας, παρατηρείται ότι η μόνη βιώσιμη λύση στην Κύπρο είναι τα δύο ανεξάρτητα κράτη».

Τέλος, για το αν η Άγκυρα σήμερα είναι σε θέση να προβάλλει αποτελεσματικά διεθνώς την ιδέα των δυο ξεχωριστών κρατών της Κύπρου, επισημαίνει: «Υπό τις σημερινές συνθήκες που η διεθνής πολιτική σκηνή είναι γεμάτη με κρίσεις και αβεβαιότητες, οι διεθνείς πρωταγωνιστές δεν πρόκειται να αλλάξουν τις προτιμήσεις τους για το Κυπριακό. Ως εκ τούτου, είναι κατανοητό ότι η ΤΔΒΚ θα συνεχίσει να μην αναγνωρίζεται από την διεθνή κοινότητα για κάποιο χρονικό διάστημα και το στάτους κβο των δύο κρατών (στην Κύπρο) θα συνεχίσει να υπάρχει για μεγάλο χρονικό διάστημα. Θα ήταν πιο αποτελεσματική στρατηγική για την Τουρκία λοιπόν, να αναλάβει πρωτοβουλίες για την άρση του συνεχιζόμενου διεθνούς εμπάργκο στους τ/κ σε οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς».

Προς «θερμό» Νοέμβριο

Το ζήτημα των υδρογονανθράκων η Άγκυρα και η ηγεσία Τατάρ αναμένουν την «επιτάχυνση των εξελίξεων» προς τα τέλη αυτού του έτους, ενδεχομένως τον Νοέμβριο που αναμένεται η επανέναρξη των εργασιών για το φυσικό αέριο στην κυπριακή ΑΟΖ.

Για το όλο ζήτημα, η τουρκική πλευρά προειδοποιεί ότι η Άγκυρα είναι αποφασισμένη να ακολουθήσει πιο επιθετική γραμμή, προβάλλοντας τόσο τα δικά της κυριαρχικά δικαιώματα όσα και αυτά των τ/κ στα περίχωρα του νησιού. Το συγκεκριμένο μήνυμα της τουρκικής πλευράς έρχεται σε μια στιγμή που όπως έχει ενημερώσει τους αναγνώστες της η «Κ», σε Άγκυρα και τ/κ επικρατεί ιδιαίτερος προβληματισμός σχετικά με τις νέες εξαγγελίες της Λευκωσίας για το θέμα του φυσικού αερίου.

Τίτλοι τέλους στις κυρώσεις προς Τουρκία από Βερολίνο

Η Αγκελα Μέρκελ μπλόκαρε αναφορά για «απόφαση ενεργειών» από την Ε.Ε.

Υπό το φως του παρασκηνίου που εκτυλίχθηκε και κυρίως της στάσης της Γερμανίας και όχι μόνον, θεωρείται ότι εκτός συγκλονιστικότατου απροόπτου, ζήτημα ευρωπαϊκών κυρώσεων εις βάρος της Άγκυρας δεν τίθεται ούτε για το Βαρώσι.

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Τίτλους τέλους σε κάθε σενάριο επιβολής ευρωπαϊκών κυρώσεων προς την Τουρκία «ρίχνει» η Άγκελα Μέρκελ, καθιστώντας σαφές ότι η νέα τουρκική κίνηση στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, εξασφαλίζει αν μη τι άλλο την ανοχή του Βερολίνου, το οποίο αρκείται και εξαντλείται σε φραστικές μόνο υποδείξεις, προς το καθεστώς Ερντογάν. Όπως πληροφορείται η «Κ», η Γερμανίδα καγκελάριος έκλεισε ερμητικά την πόρτα στη λήψη «αποφάσεων» από τους ΥΠΕΞ των «27» για επιβολή κυρώσεων. Ξεπερνώντας κάθε προηγούμενο, το Βερολίνο κατάφερε να επιβάλει προς την Ε.Ε. ότι μπορεί μεν «να συζητήσει ή να εξετάσει (discuss or examine)» κυρώσεις, αλλά όχι και να τις «αποφασίσει (decide)», γεγονός που παραπέμπει σε κοροϊδία, εκθέτει τη Γερμανία και την Ε.Ε. στο σύνολό της, ενώ αφήνει στο απυρόβλητο για ακόμη μία φορά τον Ερντογάν, ο οποίος αποκτά κάθε δικαίωμα να αποθρασυνθεί ακόμη περισσότερο…

Η στάση που τήρησε το Βερολίνο, παραπέμπει σε «πολιτικό κούρεμα» των φιλοδοξιών της Λευκωσίας, η οποία πάντως έκανε ό,τι κυριολεκτικά μπορούσε για να εξασφαλίσει εκ μέρους της Ε.Ε., είτε την επιβολή της αναστροφής των τουρκικών εξαγγελιών στο Βαρώσι, είτε την άμεση δρομολόγηση κυρώσεων. Παρά τις προσπάθειες του ΥΠΕΞ, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν από πρωτοφανή ενεργοποίηση και ένταση (βλέπε άλλη στήλη), οι εταίροι της Κύπρου στην Ε.Ε., υπό την «εποπτεία» της Γερμανίας, οδήγησαν τις εξελίξεις σε μια δήλωση η οποία είναι υποφερτή, για την αξιοπρέπεια της Ε.Ε. Ωστόσο, επί της ουσίας, διατηρεί μόνο σε φραστικό επίπεδο ανοικτό το ενδεχόμενο «εξέτασης ενεργειών» κατά της Άγκυρας, αποτρέποντας ουσιαστικά τη λήψη «απόφασης».

Ας δούμε όμως τι ζήτησε η Κύπρος και πώς αντέδρασε η Γερμανία, η οποία θύμισε ότι οποτεδήποτε θέλει μπορεί να επιβάλει κούρεμα, είτε αυτό είναι οικονομικό (όπως το 2013), είτε σχετίζεται με τις πολιτικές φιλοδοξίες ενός κράτους-μέλους, ακόμη και εάν αυτό το κράτος μάχεται για την επιβίωσή του, όπως συνέβη με την Κυπριακή Δημοκρατία και στις δύο περιπτώσεις:

Στην επίμαχη παράγραφο 6 του προσχεδίου δήλωσης Μπορέλ εκ μέρους των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε., η Κύπρος, με εντολές του ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη, ζήτησε δικαίως όπως περιλαμβανόταν αναφορά προκειμένου η Ε.Ε. να «αποφασίσει ενέργειες» (decide actions), «στην περίπτωση κατά την οποία η Τουρκία δεν αναστρέψει τις (σ.σ. δικές της) ενέργειες που βρίσκονται σε αντίθεση με τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ 550/84 και 789/92». Τόσο αναφορικά με το πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλη

Η Λευκωσία έδωσε μάχη και πήρε ό,τι καλύτερο μπορούσε υπό τις περιστάσεις.

της Αμμοχώστου, όσο και σε σχέση με το άνοιγμα μέρους της παραλίας. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», την εν λόγω θέση της Κύπρου στήριξε μεγάλος αριθμός κρατών, περιλαμβανομένων της Ελλάδας, της Σλοβενίας, της Αυστρίας, της Κροατίας, της Ιρλανδίας, της Σουηδίας και του Λουξεμβούργου. Στη συνέχεια, υπέρ των κυπριακών θέσεων τοποθετήθηκαν και η Φινλανδία, η Σλοβακία και η Λετονία.

Στην ίδια γραμμή με την Κύπρο συνέπλευσε και η Γαλλία, η οποία παρεμβαίνοντας με γραπτά σχόλια επί του προσχεδίου δήλωσης, χαρακτήρισε ως «αναγκαία» την αναφορά περί «απόφασης ενεργειών» από την Ε.Ε. σε βάρος της Τουρκίας, για το Βαρώσι.

Ωστόσο, η Γερμανία απέρριψε κάθετα και κατηγορηματικά το ρήμα «αποφασίζω», καθιστώντας σαφές ότι δεν προτίθεται να συναινέσει στη λήψη οποιασδήποτε «απόφασης» εις βάρος της Άγκυρας. Το Βερολίνο αντιπρότεινε το ρήμα «συζητώ» (discuss), το οποίο όλως τυχαίως περιλαμβανόταν στο πρώτο προσχέδιο που έβαλε στο τραπέζι ο ύπατος εκπρόσωπος Γιοσέπ Μπορέλ… Με άλλα λόγια, το Βερολίνο δεχόταν να «συζητάει» μέτρα κατά της Τουρκίας… «αλλά όχι και να τα αποφασίσει», με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Στο πλευρό της Γερμανίας τάχθηκαν όπως πληροφορούμαστε η Ισπανία, η Ρουμανία, η Μάλτα και η Πολωνία.

Το παιχνίδι της Γερμανίας σε βάρος της Κύπρου συνέπραξε και η Ιταλία, η οποία όπως πληροφορείται η «Κ» ζήτησε και τη διασύνδεση της λήψης απόφασης για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας από την Ε.Ε., με ενδεχόμενη λήψη ανάλογης απόφασης από το Σ.Α. ΟΗΕ. Δηλαδή, σύμφωνα με τη Ρώμη, η Ε.Ε. θα αποφασίσει κυρώσεις κατά της Τουρκίας μόνο εάν και όταν λάβει ανάλογη απόφαση το Σ.Α. ΟΗΕ. Κάτι που προφανώς γνωρίζει ότι δεν θα γίνει ποτέ, δεδομένης της ασπίδας προστασίας που μονίμως έχει υψωμένη το Λονδίνο προς όφελος της Άγκυρας στον ΟΗΕ… Αυτός είναι προφανώς ένας από τους λόγους για τον οποίο η πρόταση της Ρώμης απορρίφθηκε εν τη γενέσει της από τη Λευκωσία.

Η Λευκωσία πρότεινε αντί της επισήμανσης ότι η Ε.Ε. θα «αποφασίσει ενέργειες» (decide actions)» ότι «θα καθορίσει ενέργειες (determine actions)», η οποία όμως επίσης απορρίφθηκε από το Βερολίνο, για ευνόητους λόγους.

Δεδομένων των διαφωνιών, η ΕΥΕΔ ενημέρωσε το βράδυ της Δευτέρας, 26 Ιουλίου, ότι ανέστειλε τη διαδικασία διαβούλευσης για την έκδοση ευρωπαϊκής δήλωσης για το Βαρώσι, καθώς είχε ουσιαστικά καταρρεύσει (βλέπε άλλη στήλη).

Μία ημέρα αργότερα, την Τρίτη 27 Ιουλίου και μετά από παρασκηνιακές παρεμβάσεις της Ελλάδας (σε συνεννόηση με την Κύπρο), υποβλήθηκε συμβιβαστική πρόταση ούτως ώστε η Ε.Ε. να «εξετάσει ενέργειες (examine actions)» εις βάρος της Τουρκίας. Κάτι που έγινε αποδεκτό από τη Γερμανία και τις χώρες που την ακολουθούν, δεδομένου ότι η «εξέταση» δεν συνεπάγεται λήψη «αποφάσεων» εις βάρος της Άγκυρας και του Ταγίπ Ερντογάν.

Υπό το φως του παρασκηνίου που εκτυλίχθηκε και κυρίως της στάσης της Γερμανίας και όχι μόνον, θεωρείται ότι εκτός συγκλονιστικότατου απροόπτου, ζήτημα ευρωπαϊκών κυρώσεων εις βάρος της Άγκυρας δεν τίθεται ούτε για το Βαρώσι. Άλλωστε, κάτι τέτοιο προϋποθέτει ομόφωνη απόφαση των 27 κρατών-μελών.

Η δήλωση των 27 κρατών της Ε.Ε. προβαίνει μεταξύ άλλων, σε φραστικές υποδείξεις, ζητώντας αναστροφή των τουρκικών ενεργειών στο Βαρώσι και καθιστώντας σαφές ότι τα ψηφίσματα 550 και 789 αποτελούν πυξίδα για την Ένωση. Οι 27 επαναλαμβάνουν τη θέση τους υπέρ της λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, με πολιτική ισότητα όπως καθορίζεται από τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. και αρκούνται να αναφέρουν ότι η Ε.Ε. θα «εξετάσει ενέργειες», εάν η Τουρκία δεν αναστρέψει τα όσα έχει εξαγγείλει και εφαρμόσει στην περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων.

Παιχνίδι με ατζέντα-χρονοδιαγράμματα

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Άγκελα Μέρκελ και το γερμανικό ΥΠΕΞ φρόντισαν να «παίξουν» με την ευρωπαϊκή ατζέντα και τα χρονοδιαγράμματά της, μεταθέτοντας την ενδεχόμενη ουσιαστική «εξέταση» του θέματος των Βαρωσίων, μετά από τρεις περίπου μήνες, στις 18 Οκτωβρίου, όταν ο χρόνος που θα διαρρεύσει, αποδυναμώσει τις οποιεσδήποτε αντιδράσεις. Σημειώνεται ότι η επόμενη σύνοδος των ΥΠΕΞ της Ε.Ε θα λάβει χώρα στο άτυπο Συμβούλιο Γκίμνιχ, στις 2-3 Σεπτεμβρίου, όπου ακόμη και να μπορούσαν να δρομολογηθούν αποφάσεις (κάτι που δεν δέχεται η Γερμανία και αριθμός κρατών που την ακολουθούν), ο άτυπος χαρακτήρας της εν λόγω συνόδου του Συμβουλίου, δεν το επιτρέπει. Σημειώνεται ότι η δρομολόγηση ενδεχόμενης εξέτασης των Βαρωσίων τον Οκτώβριο, λαμβάνει υπόψη ότι η Ε.Ε. στην παρούσα χρονική στιγμή θα είναι «πολιτικά παράλυτη», καθώς είθισται, μετά από γερμανικές εκλογές (26 Σεπτεμβρίου) να μη λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέχρι τον σχηματισμό νέας κυβέρνησης στο Βερολίνο. Πόσω μάλλον να τεθεί ζήτημα επιβολής κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Επιπλέον, η Γερμανία έχει συνυπολογίσει ότι τον Σεπτέμβριο θα έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, στο περιθώριο της οποίας εκτιμάται ότι ενδέχεται να υπάρξουν εξελίξεις στο Κυπριακό…

Στα άκρα Γερμανία-Κύπρος

Η διπλωματική αντιπαράθεση μεταξύ Γερμανίας-Κύπρου στο ζήτημα της δήλωσης της Ε.Ε. για το Βαρώσι, οδήγησε την ΕΥΕΔ να αναστείλει τη διαδικασία, το βράδυ της 26ης Ιουλίου. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το χάσμα μεταξύ των θέσεων των δύο πλευρών ήταν τέτοιο, ώστε κρίθηκε ότι δεν υπήρχε περιθώριο έκδοσης ευρωπαϊκής δήλωσης κατά των τουρκικών προθέσεων, για την περίκλειστη Αμμόχωστο. Από τη μία η Γερμανία εξαντλούσε το ζήτημα στην έκδοση μιας φραστικά επικριτικής δήλωσης και στη «συζήτηση» ενδεχομένων ενεργειών και από την άλλη η Κυπριακή Δημοκρατία, διά του Νίκου Χριστοδουλίδη επέμεινε δικαίως σε μια «απόφαση» λήψης συγκεκριμένων ενεργειών. Το γεγονός και μόνον ότι το ΥΠΕΞ της Κύπρου δεν δίστασε να συγκρουστεί σε διπλωματικό επίπεδο μέχρι τέλους, επιχειρώντας να διασφαλίσει τα ζωτικά συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας, καταγράφηκε στις Βρυξέλλες. Εν τέλει οδήγησε σε μια δήλωση, η οποία έχει και ένα θετικό στοιχείο, παρά την απουσία της δρομολόγησης κυρώσεων. Για πρώτη φορά, το ζήτημα των Βαρωσίων εισάγεται στα ευρωπαϊκά θέματα για τα οποία η Τουρκία τίθεται υπό παρακολούθηση, πέραν δηλαδή των έκνομων της ενεργειών σε Αν. Μεσόγειο και κυπριακή ΑΟΖ.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ**

Πριν να είναι εντελώς αργά…

Ο σα κάνει η Τουρκία, δημιουργώντας νέα σοβαρά τετελεσμένα στο Κυπριακό, είναι απαράδεκτα και προκλητικά, όμως και απολύτως προβλεπτά. Ήταν αναμενόμενο ότι θα τα προκαλούσε από τη στιγμή που δεν χρεώνεται το αδιέξοδο στο Κυπριακό. Έτσι έκανε και σε προηγούμενες περιόδους του Κυπριακού, ακόμα και όταν απλώς δεν της επιρρίπτονταν ευθύνες, πόσο μάλλον τώρα που για πρώτη φορά πήρε και επαίνους από τον γ.γ. για τη στάση της στο Κραν Μοντάνα. Γι' αυτό η ελληνοκυπριακή πλευρά θα έπρεπε να ήταν προετοιμασμένη. Όμως για ακόμη μία φορά δεν ήταν, αφού θεωρούσε τις τουρκικές απειλές «μπλόφες» και «επικοινωνιακά παιχνίδια». Δεν έμαθε προφανώς από όσα προηγήθηκαν με τις τουρκικές προκλήσεις και παρανομίες στην κυπριακή ΑΟΖ. Και τότε οι κυβερνώντες απέδιδαν τις απειλές σε επικοινωνιακά παιχνίδια, αλλά η Τουρκία προχώρησε.

Τα τετελεσμένα που προκαλεί η Τουρκία είναι αποτέλεσμα της μη λύσης και του διαπραγματευτικού κενού σε συνδυασμό με την απαλλαγή της από την ευθύνη. Οι αντιδράσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς και εν γένει της Κυπριακής Δημοκρατίας στην παραβίαση των σχετικών Ψηφισμάτων του ΟΗΕ είναι και απαραίτητες και αναγκαίες. Όπως και τα διαβήματα προς τη διεθνή κοινότητα για να απαιτηθεί η καταδίκη των ενεργειών της Τουρκίας. Αυτά όμως δεν είναι ικανά να αλλάξουν την κατάσταση από τη στιγμή που η πηγή των προβλημάτων –η τουρκική κατοχή– θα παραμένει. Αν υπό το βάρος της διεθνούς αντίδρασης η Τουρκία δεν προχωρήσει τελικά στην υλοποίηση των εξαγγελιών της τώρα, μπορεί να το κάνει στο επόμενο χρονικό διάστημα, αξιοποιώντας άλλη χρονική συγκυρία. Η Τουρκία πάντοτε έχει την πολυτέλεια του χρόνου, παράγοντα που εκμεταλλεύεται με επιμονή και υπομονή για να παγιώνει τα κατοχικά δεδομένα μέχρι να καταστήσει τη διχοτόμηση αναπόδραστη και οριστική.

Απέναντι σε αυτή την τακτική της κατοχικής δύναμης και ενόψει της εντατικοποίησης των ενεργειών της για παγίωση της διχοτόμησης, μία είναι η μόνη εφικτή διέξοδος της ελληνοκυπριακής πλευράς, να επικεντρωθεί στην προσπάθεια για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων από το σημείο που διακόπηκαν το 2017 στη βάση του Πλαισίου του γ.γ. του ΟΗΕ και διαφυλάσσοντας τις επιτευχθείσες συγκλίσεις.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δηλώνει ότι αυτό κάνει, πλην όμως δεν είναι πειστικός στη διεθνή πολιτική κονίστρα, γιατί ο ίδιος ήδη έχει αποσύρει σημαντικές συγκλίσεις στο θέμα της πολιτικής ισότητας, του πολιτεύματος και των ομοσπονδιακών αρμοδιοτήτων με την επιμονή του για αποκεντρωμένη ομοσπονδία.

Αυτές οι θέσεις του προέδρου συγκρούονται με τις κενές περιεχομένου διακηρύξεις του ότι επιθυμεί επανέναρξη των συνομιλιών από το σημείο που διακόπηκαν και έτσι υποσκάπτει την αξιοπιστία του. Το έλλειμμα αξιοπιστίας και πειστικότητας που υπάρχει το επισημαίνουν ακόμα και στενοί συνεργάτες του και αυτό θα έπρεπε τουλάχιστον να τον προβληματίσει. Αντ' αυτού συνεχίζει στον ίδιο δρόμο, γεγονός που αφήνει χώρο στην Τουρκία να κάνει παιχνίδι χωρίς ουσιαστικό κόστος.

Είναι ασφαλώς απαράδεκτη η προϋπόθεση που θέτει η τουρκική πλευρά για αποδοχή της κυριαρχικής ισότητας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και καλώς πράττει ο πρόεδρος που την απορρίπτει.

Από εκεί και πέρα όμως, τι κάνει; Αντί να προχωρήσει ένα βήμα μπροστά, με μια καθαρή πολιτική πρωτοβουλία, περιορίζεται στην πρότασή του για συζήτηση ΜΟΕ την οποία η διεθνής κοινότητα δεν συμμερίζεται. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο γ.γ. του ΟΗΕ δεν αναφέρεται καν σε αυτή στην τελευταία του Έκθεση. Η συνταγή των μεγαλεπήβολων ΜΟΕ δοκιμάστηκε και το 1993 και απέτυχε με αποτέλεσμα η διαδικασία να οδηγηθεί σε αδιέξοδο. Αντί να συζητούμε τότε την ουσία, συζητούσαμε ΜΟΕ. Αυτό που έχουμε σήμερα είναι να συζητήσουμε την ουσία για επίτευξη λύσης.

Σήμερα έχουμε το εξής σκηνικό: η τουρκική πλευρά επιμένει στην κυριαρχική ισότητα και η ελληνοκυπριακή πλευρά στα ΜΟΕ. Το αδιέξοδο συνεχίζεται και καμία προοπτική δεν φαίνεται στον ορίζοντα για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Από αυτή την κατάσταση επωφελείται η Τουρκία και όλοι όσοι προωθούν τη διχοτόμηση. Είναι φανερό ότι κάτι διαφορετικό πρέπει να γίνει. Το ΑΚΕΛ έχει πρόταση για το τι άλλο μπορεί να γίνει. Είναι μια πρόταση που μπορεί να βγάλει την ελληνοκυπριακή πλευρά από τη γωνιά.

Η πρότασή μας, την οποία δώσαμε στον πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον περασμένο Δεκέμβριο, έχει δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά στην επανέναρξη των συνομιλιών, όπως αναλύεται πιο πάνω, ενώ το δεύτερο συναντά τη θέση των Ηνωμένων Εθνών για αξιοποίηση των υδρογονανθράκων ως καταλύτη για λύση. Αυτό το γεγονός προσδίδει στην πρόταση μας αξιοπιστία έναντι του διεθνούς παράγοντα. Αν ο πρόεδρος κινηθεί προς την κατεύθυνση που προτείνει το ΑΚΕΛ, τότε θα κερδίσει αξιοπιστία που σήμερα δεν έχει και θα γίνει πειστικός σχετικά με τη βούληση του για λύση. Η Τουρκία θα δεχθεί πίεση να ανταποκριθεί στην κίνηση της ελληνοκυπριακής πλευράς και είτε θα το κάνει, με αποτέλεσμα είτε να επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις είτε θα εκτεθεί ως το αδιάλλακτο μέρος.

Αν η πρόταση αυτή ευοδωθεί δεν μπορούμε να το γνωρίζουμε εκ των προτέρων. Εκείνο όμως που ξέρουμε με βεβαιότητα είναι ότι αν υιοθετηθεί θα δημιουργήσει νέα δυναμική και θα βάλει την ελληνοκυπριακή πλευρά στο τιμόνι των πρωτοβουλιών.

Η δική μας συνείδηση δεν αντέχει να βλέπει την Κύπρο να εγκλωβίζεται σταδιακά και βασανιστικά στους σχεδιασμούς της Άγκυρας. Ελπίζουμε κανενός η συνείδηση να μην το αντέχει και ο πρόεδρος, αυτός που έχει την ευθύνη των κινήσεων και των χειρισμών, να πράξει αυτό που πρέπει. Πριν να είναι εντελώς αργά, αφού βρισκόμαστε μια ανάσα πριν από την οριστική διχοτόμηση. Το αντιλαμβάνεται αυτό ο πρόεδρος;

Ο κ. Στέφανος Στεφάνου είναι γενικός γραμματέας ΚΕ ΑΚΕΛ.

Απάντηση στον τουρκικό επεκτατισμό

Η ελληνική επιστολή προς τον γ.γ. του ΟΗΕ καταρρίπτει τους ισχυρισμούς της Αγκυρας για τα νησιά του Αιγαίου

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η επιστολή της μόνιμης αντιπροσώπου στον ΟΗΕ Μαρίας Θεοφίλη προς τον γ.γ. του Οργανισμού Αντόνιο Γκουτέρες με ημερομηνία 27 Ιουλίου 2021 συνιστά ένα κείμενο το οποίο μπορεί να είναι τυπικό ως προς τις διατυπώσεις έναντι παγίων προκλήσεων και απαιτήσεων από την τουρκική πλευρά, παράλληλα όμως αποτελεί ένα πολύ διακριτό μήνυμα της Αθήνας προς τη διεθνή κοινότητα για τα επιμέρους χαρακτηριστικά του αναθεωρητισμού της Αγκυρας. Εν ολίγοις, η Αθήνα δηλώνει στη διεθνή κοινότητα ότι ο τουρκικός αναθεωρητισμός δεν εξαντλήθηκε στους θερινούς ερευνητικούς πλόες του «Ορούτς Ρέις» το 2020.

Ενα πολύ διακριτό μήνυμα της Αθήνας προς τη διεθνή κοινότητα για τα επιμέρους χαρακτηριστικά του αναθεωρητισμού της Τουρκίας.

INTIME NEWS

Στην επιστολή που απέστειλε προς τον γ.γ. του Οργανισμού Αντόνιο Γκουτέρες (στη φωτ. με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη) η μόνιμη αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον ΟΗΕ, Μαρία Θεοφίλη, κάνει χρήση αρκετά σκληρής διπλωματικής γλώσσας.

Κατ' αρχάς η επιστολή της κ. Θεοφίλη (απάντηση στην επιστολή του Τούρκου ομολόγου της Φεριντούν Σινιρλίογλου από 13 Ιουλίου) θέτει το ζήτημα του έωλου χαρακτήρα που έχει η απαίτηση της Αγκυρας για αποστρατιωτικοποίηση των νησιών αλλά και της σταθερής, πλέον, πρακτικής χαρακτηρισμού ελληνικών νησιών ως αμφισβητούμενης κυριαρχίας. Η μόνιμη αντιπρόσωπος της Ελλάδας τονίζει ότι με το άρθρο 12 της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) το σύνολο των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου πέρασε στην Ελλάδα δίχως καμία υποχρέωση αποστρατιωτικοποίησης. Στην επιστολή θίγονται και έμμεσες πλην σαφείς τουρκικές επιθετικές αναφορές, όπως η παραδοσιακή θέση περί νησιών που «επικάθονται» στην τουρκική υφαλοκρηπίδα. Θέσεις όπως αυτή για νησιά που βρίσκονται στην προέκταση της ενδοχώρας της Ανατολίας και είναι σχετικά με την άμυνα και την ασφάλεια της τελευταίας, καταδεικνύουν την πρόθεση της Τουρκίας να αμφισβητήσει την κυριαρχία της Ελλάδας σε αυτά τα νησιά, σημειώνεται στην επιστολή.

Στο παρακάτω κείμενο –μεταφρασμένο από τα αγγλικά (τα κείμενα της μόνιμης αντιπροσώπου εκδίδονται πάντα στις δύο επίσημες γλώσσες του ΟΗΕ, δηλαδή αγγλικά και γαλλικά)– υπάρχουν αρκετές πάγιες διατυπώσεις, αλλά και χρήση αρκετά σκληρής διπλωματικής γλώσσας. Οπως για παράδειγμα ο χαρακτηρισμός ως «αστήρικτης, αβάσιμης και κακή τη πίστει», της τουρκικής διασύνδεσης ανάμεσα στο καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης και κυριαρχίας των νησιών του Αιγαίου. Αυτή η αποστροφή βρίσκεται στην καρδιά των ελληνικών επιχειρημάτων για τον τουρκικό αναθεωρητισμό, ο οποίος φαίνεται ότι είναι σε φάση μετεξέλιξης σε πιο επιθετικό ύφος και περιεχόμενο.

Η διπλωματική αποστολή της Ελλάδας στον ΟΗΕ παρείχε αδιάψευστα επιχειρήματα για την ορθότητα των θέσεων της Αθήνας στο θέμα των θαλάσσιων ζωνών, αναδεικνύοντας ως παραδείγματα τις διαρκείς παραβιάσεις του Εθνικού Εναέριου Χώρου αλλά και των υπερπτήσεων ελληνικού εδάφους από τουρκικά μαχητικά και –κυρίως– το τουρκολιβυκό μνημόνιο που συνήφθη ανάμεσα στην Αγκυρα και την κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας της Λιβύης με γνώμονα την αυθαίρετη παραδοχή ότι τα ελληνικά νησιά δεν έχουν ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα.

Στην επιστολή εγείρεται, ακόμη, η απειλή πολέμου («casus belli») από πλευράς της Τουρκίας από το 1995 σε περίπτωση που η Ελλάδα ασκήσει «το νόμιμο δικαίωμά σε συμφωνία με το Διεθνές Δίκαιο για επέκταση των χωρικών υδάτων της από 6 σε 12 ναυτικά μίλια». Η επιστολή κλείνει με την υπόμνηση ότι η Τουρκία έχει εισβάλει σε τουλάχιστον τρεις χώρες (Κύπρος, Συρία, Ιράκ) και διατηρεί δυνάμεις και μισθοφόρους στη Λιβύη. Ως εκ τούτου το δικαίωμα της Ελλάδας να λάβει όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα ώστε να μπορέσει να εξασκήσει το δικαίωμά της στη νόμιμη άμυνα είναι απολύτως αιτιολογημένο.

Το κείμενο της ελληνικής επιστολής προς τον Αντόνιο Γκουτέρες

Νέα Υόρκη, 27 Ιουλίου 2021

Εξοχότατε,

Αναφερόμενοι στην επιστολή του μόνιμου αντιπροσώπου της Τουρκίας στα Ηνωμένα Εθνη, υπ' αριθ. A/75/961-S/2021/651, με ημερομηνία 13 Ιουλίου 2021, που απευθύνεται στην εξοχότητά σας, επιθυμούμε να υπογραμμίσουμε τα εξής:

Κατ' αρχάς, τα επιχειρήματα που περιέχονται στην παραπάνω τουρκική επιστολή ότι η κυριαρχία επί των ελληνικών νησιών του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου παραχωρήθηκε στην Ελλάδα με τη Συνθήκη της Λωζάννης της 24ης Ιουλίου 1923 και τη Συνθήκη των Παρισίων της 10ης Φεβρουαρίου 1947 «...υπό τον ειδικό και αυστηρό όρο να παραμείνουν αποστρατιωτικοποιημένα», είναι όχι μόνο προδήλως αβάσιμα και ατεκμηρίωτα, αλλά και νομικά και ιστορικά εσφαλμένα. Για άλλη μια φορά επιθυμούμε να επαναλάβουμε ότι η κυριαρχία επί των νησιών, νησίδων και βράχων του Αιγαίου παραχωρήθηκε οριστικά και άνευ όρων στην Ελλάδα με τις παραπάνω Συνθήκες και οποιαδήποτε ερμηνεία ενάντια στο γράμμα ή το πνεύμα αυτών των θεμελιωδών Συνθηκών θα ισοδυναμούσε με μη εξουσιοδοτημένη προσπάθεια μονομερούς αναθεώρησης και τροποποίησής τους.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Οσον αφορά τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης της 24ης Ιουλίου 1923, θα πρέπει να τονιστεί ότι η κυριαρχία της Ελλάδας επί των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου επικυρώθηκε επίσημα με το άρθρο 12 της Συνθήκης, η ελληνική κυριαρχία επί των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε υποχρέωσης αποστρατιωτικοποίησής τους.

2. Επίσης, στο άρθρο 13 της ίδιας Συνθήκης δεν υπάρχει καμία αναφορά στους όρους «αποστρατιωτικοποιημένη», «αποστρατιωτικοποίηση» ή «καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης» – αντίθετα, το εν λόγω άρθρο κάνει αναφορά σε συγκεκριμένους στρατιωτικούς περιορισμούς και μόνο σε σχέση με τέσσερα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, δηλαδή τη Μυτιλήνη, τη Χίο, τη Σάμο και την Ικαρία.

Στο άρθρο 13 της Συνθήκης της Λωζάννης δεν υπάρχει καμία αναφορά στους όρους «αποστρατιωτικοποιημένη», «αποστρατιωτικοποίηση» ή «καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης».

Επιπλέον, το γεγονός ότι τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου θεωρούνται ψευδώς στην ανωτέρω επιστολή ως «κείμενα στην προέκταση» της ηπειρωτικής χώρας της Μικράς Ασίας και ως συνδεόμενα με την «άμυνα και ασφάλεια» της τελευταίας, είναι ενδεικτικό της πρόθεσης της Τουρκίας να αμφισβητήσει την κυριαρχία της Ελλάδας επί των εν λόγω νησιών.

3. Οσον αφορά ειδικότερα τα ελληνικά νησιά της Λήμνου και της Σαμοθράκης, πρέπει να τονιστεί ότι τα νησιά αυτά είχαν υπαχθεί σε καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης, μαζί με τα τουρκικά νησιά της Ιμβρου και της Τενέδου, δηλαδή στο καθεστώς των Στενών, βάσει των άρθρων 4 και 6 της Συνθήκης της Λωζάννης του 1923 περί του καθεστώτος των Στενών. Αυτό το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης καταργήθηκε πλήρως, δεδομένου ότι η προαναφερθείσα Συνθήκη αντικαταστάθηκε στο σύνολό της από τη Συνθήκη του 1936 του Μοντρέ, η οποία ρυθμίζει το ίδιο θέμα. Συγκεκριμένα, το προοίμιο της εν λόγω Συνθήκης ορίζει ρητά ότι τα συμβαλλόμενα μέρη «ont résolu de substituer la présente Convention à la Convention signée à Lausanne le 24 juiilet 1923». Η Συνθήκη του Μοντρέ δεν προβλέπει την αποστρατιωτικοποίηση ή οποιονδήποτε άλλο στρατιωτικό περιορισμό στα νησιά αυτά.

Η Τουρκία έχει αναγνωρίσει επίσημα το κυριαρχικό δικαίωμα της Ελλάδας να στρατιωτικοποιήσει τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη, inter alia, με επίσημη επιστολή (αρ.7894/65), με ημερομηνία 6 Μαΐου 1936, την οποία απηύθυνε ο τότε Τούρκος πρέσβης στην Αθήνα στον Ελληνα πρωθυπουργό, καθώς και με σχετική δήλωση που έκανε ενώπιον της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης στις 31

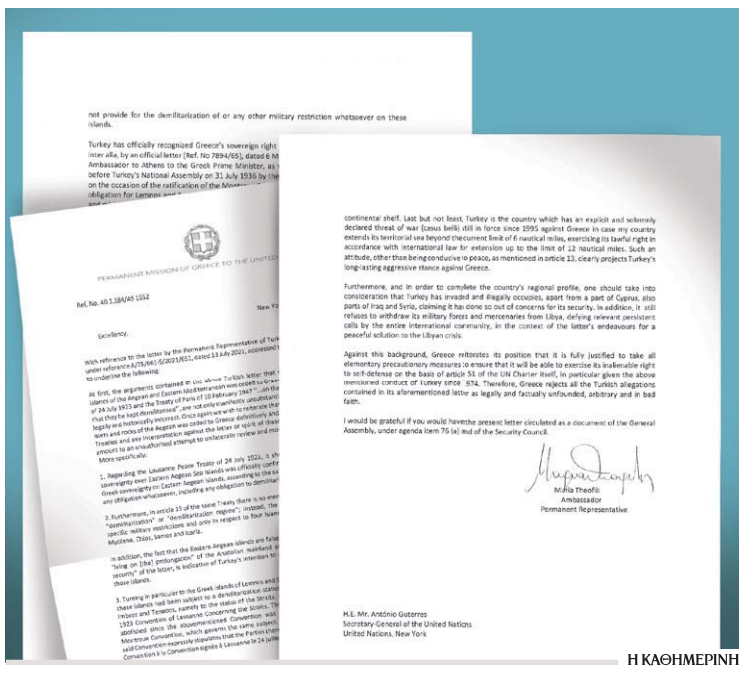

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιουλίου 1936 ο τότε Τούρκος υπουργός Εξωτερικών R. Aras, με αφορμή την επικύρωση της Σύμβασης του Μοντρέ. Συνεπώς, δεν υφίσταται υποχρέωση αποστρατιωτικοποίησης της Λήμνου και της Σαμοθράκης και, ως εκ τούτου, τα όποια επιχειρήματα περί του αντιθέτου είναι ψευδή και παραπλανητικά.

4. Οσον αφορά τα Δωδεκάνησα, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων του 1947 με την Ιταλία παραχώρησε πλήρη και άνευ όρων κυριαρχία στην Ελλάδα επί αυτών και των παρακείμενων νησίδων. Θα πρέπει επιπλέον να σημειωθεί ότι οι διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την αποστρατιωτικοποίηση, αποτελούν res inter alios acta και δεν μπορούν να επικαλεστούν από την Τουρκία, η οποία δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της εν λόγω Συνθήκης. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 89 της ανωτέρω Συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο οι διατάξεις της δεν παρέχουν δικαιώματα και οφέλη σε κράτη που δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη της.

5. Με βάση τα ανωτέρω, η Ελλάδα απορρίπτει όλους τους τουρκικούς ισχυρισμούς που περιέχονται στην προαναφερθείσα επιστολή σχετικά με την υποτιθέμενη «ουσιώδη παραβίαση των υποχρεώσεών της για αποστρατιωτικοποίηση», καθώς και τους ισχυρισμούς ότι η κυριαρχία της Ελλάδας επί των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου εξαρτάται από την αποστρατιωτικοποίησή τους, ως εντελώς αβάσιμους, αυθαίρετους και κακόπιστους. Στο σημείο αυτό, η Ελλάδα δεν μπορεί παρά να αδράξει την ευκαιρία να αναφερθεί στα πολυάριθμα περιστατικά παραβίασης του ελληνικού εναέριου χώρου πάνω, μεταξύ άλλων, από ελληνικά νησιά, από μη εξουσιοδοτημένα τουρκικά στρατιωτικά αεροσκάφη – οι πράξεις αυτές, ούτως ή άλλως παράνομες καθαυτές, παραβιάζουν, inter alia, τη σχετική απαγόρευση του σημείου (2) του άρθρου 13 της Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάννης.

Η Τουρκία, συνδέοντας αβάσιμα –με νομικούς όρους– τους ισχυρισμούς περί δήθεν υποχρέωσης αποστρατιωτικοποίησης των ελληνικών νησιών, με το δικαίωμα των νησιών αυτών σε θαλάσσιες ζώνες, επιβεβαιώνει ότι επιχειρεί να αρνηθεί την υφαλοκρηπίδα και την αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) των ελληνικών νησιών, σε αντίθεση με το άρθρο 121 παράγραφος 2 της UNCLOS, το οποίο αντικατοπτρίζει το διεθνές εθιμικό δίκαιο και το οποίο προβλέπει ρητά το δικαίωμα των νησιών σε όλες τις θαλάσσιες ζώνες. Οι προθέσεις αυτές έγιναν ακόμη πιο διαφανείς όταν η Τουρκία συνήψε με την κυβέρνηση εθνικής συμφωνίας της Λιβύης, στις 27 Νοεμβρίου 2019, το άκυρο και ανυπόστατο «μνημόνιο συνεννόησης» για την «Οριοθέτηση των περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας στη Μεσόγειο» [βλ. επιστολή του μόνιμου αντιπροσώπου της Ελλάδας, με ημερομηνία 9 Δεκεμβρίου 2019, η οποία επισυνάπτεται στην επιστολή της 14ης Φεβρουαρίου 2020 (A/74/706)].

Η συνθήκη του 1936 του Μοντρέ δεν προβλέπει την αποστρατιωτικοποίηση ή οποιονδήποτε άλλο στρατιωτικό περιορισμό στα ελληνικά νησιά της Λήμνου και της Σαμοθράκης.

Επιπλέον, η Τουρκία ισχυρίζεται ότι οι υποτιθέμενες υποχρεώσεις για αποστρατιωτικοποίηση «...καθορίστηκαν προς το συμφέρον της διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας», απηχώντας προφανώς το άρθρο 13 της Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάννης. Ωστόσο, η Τουρκία διατηρεί μια μεγάλη στρατιωτική δύναμη με επιθετική στάση κατά μήκος των ακτών της απέναντι από τα ελληνικά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, πραγματοποιώντας ταυτόχρονα στρατιωτικές αποβατικές ασκήσεις στην περιοχή. Επιπλέον, η Τουρκία είναι η χώρα που εισέβαλε στην Κυπριακή Δημοκρατία το 1974 και έκτοτε κατέχει το βόρειο τμήμα του νησιού, όπου δημιούργησε μια αποσχιστική οντότητα με υποτιθέμενη κρατική υπόσταση, που αναγνωρίζεται μόνο από την Αγκυρα, ενώ εξακολουθεί να διατηρεί 37.000 στρατιώτες εκεί. Την ίδια στιγμή, αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία σε μια σειρά από νησιά και παραβιάζει, σχεδόν σε καθημερινή βάση, τα ελληνικά χωρικά ύδατα και τον ελληνικό εναέριο χώρο – επιχειρεί να σφετεριστεί κυριαρχικά δικαιώματα ελληνικών νησιών στις θαλάσσιες ζώνες τους μέσω της σύναψης παράνομων συμφωνιών, όπως η προαναφερθείσα, ή της διενέργειας παράνομων σεισμικών ερευνών στην υφαλοκρηπίδα της Ελλάδας. Τέλος, η Τουρκία είναι η χώρα που εξακολουθεί να έχει ρητή και επίσημα διακηρυγμένη απειλή πολέμου (casus belli) σε ισχύ από το 1995 εναντίον της Ελλάδας, σε περίπτωση που η χώρα μου επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα πέραν του σημερινού ορίου των 6 ναυτικών μιλίων, ασκώντας το νόμιμο δικαίωμά της σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο για επέκταση μέχρι το όριο των 12 ναυτικών μιλίων. Μια τέτοια στάση, εκτός του ότι δεν ευνοεί την ειρήνη, όπως αναφέρεται στο άρθρο 13, προβάλλει ξεκάθαρα τη μακροχρόνια επιθετική στάση της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας.

Επίσης, και για να ολοκληρωθεί το περιφερειακό προφίλ της χώρας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Τουρκία έχει εισβάλει και κατέχει παράνομα, εκτός από ένα τμήμα της Κύπρου, και τμήματα του Ιράκ και της Συρίας, ισχυριζόμενη ότι το έκανε με γνώμονα την ασφάλειά της. Επιπλέον, εξακολουθεί να αρνείται να αποσύρει τις στρατιωτικές της δυνάμεις και τους μισθοφόρους της από τη Λιβύη, αψηφώντας τις σχετικές επίμονες εκκλήσεις ολόκληρης της διεθνούς κοινότητας, στο πλαίσιο των προσπαθειών αυτής για ειρηνική επίλυση της λιβυκής κρίσης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα επαναλαμβάνει τη θέση της ότι είναι απολύτως δικαιολογημένο να λάβει όλα τα στοιχειώδη προληπτικά μέτρα για να διασφαλίσει ότι θα είναι σε θέση να ασκήσει το αναφαίρετο δικαίωμά της στην αυτοάμυνα, βάσει του άρθρου 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως δεδομένης της προαναφερθείσας συμπεριφοράς της Τουρκίας από το 1974. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα απορρίπτει όλους τους τουρκικούς ισχυρισμούς που περιέχονται στην προαναφερθείσα επιστολή της ως νομικά και πραγματικά αβάσιμους, αυθαίρετους και κακόπιστους.

Θα σας ήμουν ευγνώμων εάν φροντίζατε η παρούσα επιστολή να κυκλοφορήσει ως έγγραφο της Γενικής Συνέλευσης, στο πλαίσιο του σημείου 76 (α) της ημερήσιας διάταξης και του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Μαρία Θεοφίλη
Πρέσβης
Μόνιμος Αντιπρόσωπος

Α.Ε. κ. Antόnio Guterres
Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών
Ηνωμένα Εθνη, Νέα Υόρκη

Από τη Δίκη των Επτά στον 11ο Ρώσο κατάσκοπο

Πολύ πριν από την NSO η Κύπρος γνώρισε τη δράση ξένων πρακτόρων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η Κύπρος επέστρεψε, με αφορμή τις αποκαλύψεις του διεθνούς Τύπου για το κακόβουλο λογισμικό Pegasus της ισραηλινής εταιρείας NSO Group, στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος με φόντο την κατασκοπεία και τις παρακολουθήσεις. Μια υπόθεση που λαμβάνει διεθνώς διαστάσεις χιονοστιβάδας εξαιτίας της χρήσης του spyware για παγιδεύσεις κινητών τηλεφώνων –από δημοσιογράφους και αντιπολιτευόμενους ακτιβιστές μέχρι αρχηγούς κρατών, όπως στην πε-

Στο αποκορύφωμα του Ψυχρού Πολέμου, η έντονη δραστηριότητα στον τομέα των απόρρητων πληροφοριών επί κυπριακού εδάφους, χάρισε στην Κύπρο το προσωνύμιο του «νησιού των κατασκόπων».

ρίπτωση του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν. Η Κύπρος ωστόσο, ως περιοχή σε ένα νευραλγικό γεωπολιτικό υποσύστημα, ποτέ δεν έλειψε από το ενδιαφέρον των intelligence communities μιας και στον 20ό αιώνα, και δη στο αποκορύφωμα του Ψυχρού Πολέμου, κέρδισε το προσωνύμιο του «νησιού των κατασκόπων». Κατασκοπεία για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους, συλλογή στρατιωτικών πληροφοριών με φόντο τη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο και μεταφορά –επί κυπριακού εδάφους– των ανταγωνισμών ξένων μυστικών υπηρεσιών δημιούργησαν ένα εξωτικό σκηνικό στην Κύπρο των περασμένων δεκαετιών με σκηνικά που ξεπηδούν από τις σελίδες των έργων του John le Carré.

Το κατάλοιπο του '60

Η ιστορία της κυπριακής ανεξαρτησίας σφραγίστηκε, μετά το 1960, από τη μόνιμη στρατιωτική παρουσία των Βρετανών μέσω των κυρίαρχων βάσεών τους. Οι Βρετανοί, από την εποχή του Β΄ ΠΠ, εκτίμησαν τη γεωγραφική θέση της Κύπρου ως βάσης για τη συλλογή πληροφοριών από τα ευαίσθητα υποσυστήματα του Καυκάσου και της Μέσης Ανατολής. Οι βάσεις στο Ακρωτήρι και τη Δεκέλεια –και δη ο σταθμός στον Άγιο Νικόλαο– αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά της βρετανικής SIGINT (Signal Intelligence) κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου για την υποκλοπή σημάτων από διάφορες πηγές που μεταφέρονταν απευθείας στο πολιτικοστρατιωτικό σύμπλεγμα του Ηνωμένου Βασιλείου (το λεγόμενο και GCHQ, Government Communications Headquarters). Η γεωπολιτική σημασία της Κύπρου αναδείχθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα στο πλαίσιο του ανταγωνισμού Δύσης-Σοβιετικής Ένωσης για επιρροή στη Μέση Ανατολή αλλά και λόγω των αραβοϊσραηλινών συγκρούσεων (1967, 1973) και συνεχίστηκε αμείωτα –σε επίπεδο πληροφοριών– στον Πόλεμο του Κόλπου (1991) και στην αμερικανική επέμβαση στο Ιράκ (2003). Μάλιστα, το νήμα της κατασκοπείας, σε σχέση με τις βρετανικές βάσεις στην Κύπρο, δημιούργησε και ένα από τα μεγαλύτερα κατασκοπευτικά θρίλερ, το μεγαλύτερο μέχρι τότε δικαστικώς, στην ιστορία των Βρετανών τη διετία 1983-1984: Την περίφημη «Δίκη των Επτά» (ή «Δίκη των Οκτώ») που στον βρετανικό Τύπο ονομάστηκε και «το κατασκοπευτικό δαχτυλίδι της Μάτα Χάρι». Στην περίπτωση των επτά Βρετανών –με βάση την Κύπρο– είχαμε να κάνουμε με μια κλασική περίπτωση κατασκοπείας για λογαριασμό του εχθρού και δη των Σοβιετικών. Σύμφωνα με την δίκη, δύο Βρετανοί στρατιωτικοί που υπηρετούσαν στη συλλογή πληροφοριών (Signal Corps) και πέντε συνάδελφοί τους από τη RAF (Royal Air Force) εμπλέκονταν σε σεξουαλικό σκάνδαλο οργίων το αποτέλεσμα του οποίου ήταν η μεταφορά κρατικών μυστικών σε δίκτυο Σοβιετικών. Την υπόθεση έκανε πιο κινηματογραφική η παρουσία εμπλεκόμενης γυναίκας, ουγγρικής καταγωγής συζύγου Λιβανέζου επιχειρηματία, την οποία οι αγγλικές tabloid της εποχής έσπευσαν να χαρακτηρίσουν «Μάτα Χάρι». Η δίκη απασχόλησε έντονα τη βρετανική κοινή γνώμη, δικαστικά κόστισε πέντε εκατ. στερλίνες, και οδήγησε σε σειρά «ξηλωμάτων» στις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις.

Το αρχηγείο του GCHQ (Government Communications Headquarters) στο Τσέλντεναμ της Αγγλίας. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, οι βάσεις στο Ακρωτήρι και τη Δεκέλεια -και δη ο σταθμός στον Άγιο Νικόλαο- αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά της βρετανικής SIGINT (Signal Intelligence) για την υποκλοπή σημάτων από διάφορες πηγές που μεταφέρονταν απευθείας στο GCHQ.

Σκίτσο από τη δίκη του δικτύου των δέκα κατασκόπων στην Νέα Υόρκη. Ο «11ος Ρώσος κατάσκοπος» απέδρασε μέσω Κύπρου, το 2010.

Στην εποχή του 5G

Η Κύπρος βρέθηκε ξανά στο επίκεντρο της διεθνούς δημοσιότητας λόγω της δραστηριότητας του διαβόητου κατασκοπευτικού βαν αλλά και εξαιτίας των όσων είδαν το φως της δημοσιότητας με τις αποκαλύψεις για το spyware Pegasus. Οι καιροί αλλάζουν ως προς τις παρακολουθήσεις, τη συλλογή ευαίσθητων πληροφοριών και τον τρόπο δραστηριοποίησης των εμπλεκομένων με την ανάδειξη του κυβερνοχώρου ως ενός νέου πεδίου δράσης –συχνά με επιθετικό και κακόβουλο τρόπο. Η Κύπρος δείχνει να αποτελεί όχι μόνον πεδίο κυβερνοεπιθέσεων αλλά και ένα σημείο στο οποίο η γεωπολιτική της θέση, γεωγραφικά και στρατηγικά, δεν έχει απωλέσει την αξία της ως πεδίου ή βάσης για ηλεκτρονική κατασκοπεία. Δεδομένων των εξ ορισμού δύσκολων συνθηκών, λόγω και της τουρκικής κατοχής, οι προτεραιότητες παραμένουν οι ίδιες: Η δημιουργία ενός ξεκάθαρου πλαισίου ελέγχου τυχόν παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η καλλιέργεια κουλτούρας ασφάλειας σε σχέση με την κυβερνοασφάλεια και τις κυβερνοαπάτες (σ.σ. λόγω και της αύξησης καταγγελιών τα τελευταία χρόνια για περιστατικά και θύματα από αυτές) και φυσικά η αποφυγή εμπλοκής σε «γκρίζες» ζώνες από τις οποίες πλήττεται το κύρος της ίδιας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η πλούσια δράση μυστικών υπηρεσιών στην Κύπρο

Μια, άγνωστη σε πολλούς, ιστορία βιομηχανικής κατασκοπείας με φόντο την Κύπρο αφορά στην υπόθεση δύο ινδικής καταγωγής Αμερικανών και της εξωτικής τους ιστορίας με φάρμακα υψηλής τεχνολογίας και προηγμένη στρατιωτική τεχνολογία! Ο Subrahmanyam Kota και ο Aluru Prasad μπορεί να φαίνονταν ως επιτυχημένοι επιστήμονες κι επιχειρηματίες, με έδρα τη Βοστώνη των ΗΠΑ, μεταξύ όμως του 1985 και του 1990 δούλευαν για τη σοβιετική υπηρεσία της KGB, μεταφέροντας πληροφορίες για προηγμένη στρατιωτική τεχνολογία. Οι δύο επιστήμονες μετέφεραν στις ρωσικές μυστικές υπηρεσίες απόρρητες πληροφορίες για ανιχνευτές πυραύλων τελλουριούχου υδραργύρου, τεχνολογία επίστρωσης, τύπου stealth, για απορρόφηση ακτίνων ραντάρ και συστήματα υπέρυθρης παρακολούθησης πυραύλων. Όλες αυτές οι απόρρητες πληροφορίες, μεταφέρονταν έναντι αμοιβής στον Ρώσο πράκτορα Vladimir Galkin σε συναντήσεις τους επί τρίτων χωρών. Η Κύπρος, καθ' όλη τη διάρκεια του 1990, αποτέλεσε τον φυσικό χώρο συνάντησης των δύο μερών για τη μεταφορά των εν λόγω απόρρητων στρατιωτικών πληροφοριών. Ένα ταξίδι του Galkin από την Κύπρο στη Νέα Υόρκη θα αποτελούσε την αρχή του τέλους για το εν λόγω δίκτυο βιομηχανικής κατασκοπείας που λίγα χρόνια αργότερα, την περίοδο 1995-1996, θα οδηγούσε στην καταδίκη των δύο ινδικής καταγωγής επιστημόνων για κατασκοπεία. Παρεμφερής χρήση της Κύπρου ως εδάφους για τη συνάντηση κατασκόπων αποτέλεσε και η περίπτωση της δράσης του διπλού πράκτορα της CIA, Harold Nicholson. Ο Nicholson δουλεύοντας ουσιαστικά και για τους Ρώσους εκπαίδευσε τον γιο του, Nathaniel, στο να συναντά τους Ρώσους πράκτορες με τους οποίους συνεργάζονταν και να μαζεύει τις αμοιβές του. Τη διετία 2006-2008, ο Nathaniel Nicholson συναντιόνταν σε διάφορες πόλεις, ανά τον κόσμο, με τους Ρώσους χειριστές του πατέρα του. Μεταξύ αυτών και η παλιά πόλη της Λευκωσίας. Στο αποκορύφωμα της σύγκρουσης Ισραηλινών-Παλαιστινίων –αμέσως μετά τα γεγονότα του Μονάχου το 1972, κλιμάκια των αραβικών και ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών όχι μόνο δραστηριοποιούνταν έντονα στην Κύπρο αλλά ενίοτε συγκρούονταν με ηχηρές απώλειες και θεαματικούς τρόπους. Ο κύκλος αίματος αραβικών και ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών επί κυπριακού εδάφους ξεκίνησε με τη δολοφονία του Χουσεΐν Μπασίρ το 1973. Ακολούθησαν οι δολοφονίες τριών Ισραηλινών στη μαρίνα της Λάρνακας το 1985, η βομβιστική επίθεση στην πρεσβεία του Ισραήλ στη Λευκωσία το 1988 (με δύο νεκρούς και 18 τραυματίες) και η επίθεση στο πλοίο «Σολ Φρύνη» στη Λεμεσό, την ίδια χρονιά. Πολύ πριν από την NSO και το αποτύπωμα της στην Κύπρο, Ισραηλινοί πράκτορες έδρασαν στην Κύπρο σε δύο υποθέσεις με αρκετό ενδιαφέρον: Το 1992, τέσσερις Ισραηλινοί επιχείρησαν, ανεπιτυχώς, να εγκαταστήσουν εντός της ιρανικής πρεσβείας σύστημα υποκλοπών! Το 2008, δύο Ισραηλινοί φέρεται να εμπλέκονταν σε υπόθεση κατασκοπείας σε βάρος στρατιωτικών εγκαταστάσεων της Εθνικής Φρουράς στο Ζύγι. Και στις δύο περιπτώσεις οι υποθέσεις έκλεισαν αμέσως. Η τελευταία, συναρπαστική, ιστορία με κατασκόπους στην Κύπρο εκτυλίχθηκε το 2010. Αφορά στην ιστορία του λεγόμενου και «11ου Ρώσου κατασκόπου», Robert Christopher Metsos, ο οποίος εμπλέκονταν σε μεγάλο δίκτυο κατασκοπείας, επί αμερικανικού εδάφους, υπέρ των Ρώσων διαδραματίζοντας μάλιστα τον ρόλο του «ταμία» στο εν λόγω δίκτυο. Ο Metsos συνελήφθη στην Κύπρο με πλαστό διαβατήριο Καναδά και λίγες ώρες μετά εξαφανίστηκε. Η απόδρασή του πιθανόν μέσω Κατεχομένων έκλεισε κι έναν κατασκοπευτικό κύκλο δέκα ατόμων με έντονο το στοιχείο της ψυχροπολεμικής αντιπαράθεσης μεταξύ Ουάσινγκτον και Μόσχας.

Το 1992, τέσσερις Ισραηλινοί επιχείρησαν, ανεπιτυχώς, να εγκαταστήσουν εντός της ιρανικής πρεσβείας σύστημα υποκλοπών, ενώ το 2008, δύο Ισραηλινοί φέρεται να εμπλέκονταν σε υπόθεση κατασκοπείας σε βάρος στρατιωτικών εγκαταστάσεων της Ε.Φ.

Στα μετέωρα κύματα του κοριού η Κύπρος

Η Λευκωσία προς το παρόν τηρεί στάση αναμονής και καλείται να αποδείξει πως δεν έγινε χρήση του Pegasus στο έδαφός της

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Είναι η τρίτη φορά τα τελευταία πέντε χρόνια που η Κύπρος βρίσκεται στο μάτι διεθνώς εμπλεκόμενη σε παιχνίδια κατασκοπείας. Οι αποκαλύψεις για τον ηλεκτρονικό κοριό, γνωστό ως Pegasus, έρχεται να ρίξει νέες σκιές σε ένα ζήτημα που κατά διαστήματα έχει φέρει τη χώρα σε δύσκολη θέση. Ωστόσο, στη συγκεκριμένη περίπτωση τα όσα έρχονται στην επιφάνεια, ενδεχομένως να προσλάβουν διαστάσεις, αν ληφθεί υπόψη πως ο ισραηλινός κοριός δεν έκανε διακρίσεις στα υποψήφια θύματά του. Η επιβεβαίωση πως το Pegasus είχε «μολύνει» κινητά τηλέφωνα ηγετών άλλων χωρών, εκ των πραγμάτων δίνει μια άλλη διάσταση στη συγκεκριμένη υπόθεση, με την Κύπρο να καλείται να καθαρίσει το όνομά της και να αποδείξει πως δεν χρησιμοποιήθηκε το έδαφός της, ως ενδιάμεσος κόμβος για την πλούσια, όπως αποδεικνύεται, δραστηριότητα του Pegasus. Στη Λευκωσία ήδη επικρατεί μια ανήσυχη

Η φερόμενη εμπλοκή της Κύπρου με το ισραηλινό κακόβουλο λογισμικό παγίδευσης κινητών επικεντρώνεται σε ζητήματα εξαγωγής του προς τρίτες χώρες και όχι αν είναι στην διάθεση των υπηρεσιών ασφαλείας.

ηρεμία όχι τόσο για τη δραστηριότητα της εταιρείας που κατασκεύασε τον ηλεκτρονικό κοριό (spyware), αλλά για πιθανές νέες αποκαλύψεις που θα αγγίζουν ευαίσθητες κρατικές υπηρεσίες που εκ φύσεώς τους κινούνται στην αθέατη πλευρά. Αυτό που προκαλεί εντύπωση και δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο είναι πως μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει επίσημη τοποθέτηση ή αντίδραση της Λευκωσίας, σε όλα τα επίπεδα εξουσίας. Κάτι που ενδεχομένως να αναγκαστεί να το πράξει πρώτα και κύρια η κυβέρνηση, αν ληφθεί υπόψη πως το θέμα φουντώνει σε επίπεδο θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.

«Εμπλοκή» Κύπρου

Οι αποκαλύψεις για τον αριθμό των μολυσμένων κινητών, ανάμεσα σε αυτά και ηγετών κρατών όπως του προέδρου της Γαλλίας, με το Pegasus εκτός από την κατασκευάστρια εταιρεία του λογισμικού NSO Group, έχουν βάλει στο παιχνίδι και χώρες. Σύμφωνα με τα όσα είναι γνωστά μέχρι σήμερα, διατυπώνεται ο ισχυρισμός πως στην Κύπρο υπάρχει τεχνολογική υποδομή της NSO Group από την οποία «διέρρευσε» το Pegasus, κάτι που διαψεύδεται από την ισραηλινή εταιρεία. Το δεύτερο στοιχείο που εμπλέκει την Κύπρο στα παιχνίδια κατασκοπείας είναι η δραστηριότητα που έχει η NSO Group επί κυπριακού εδάφους. Σύμφωνα με πληροφόρηση από πηγές που θέλησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, η NSO έχει παρουσία εδώ τα τελευταία χρόνια, όταν αγόρασε την εταιρεία Circles ιδιοκτησίας του εβραϊκής καταγωγής Tal Dilian, γνωστού από την υπόθεση με το ισραηλινό βαν το 2015. Η NSO πήρε ως προίκα την εταιρεία Circles προκειμένου να αγοράσει ένα λογισμικό σύστημα εντοπισμού στόχου που είχε αναπτύξει η εταιρεία του Dilian, προφανώς για να ολοκληρώσει την ανάπτυξη του Pegasus. Η Circles σήμερα έχει παροπλιστεί πλήρως. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, από κυπριακές πηγές, απορρίπτεται ο ισχυρισμός ότι έγινε εξαγωγή του λογισμικού, προς τρίτους, από την Κύπρο. Προς τούτο μάλιστα γίνεται παραπομπή στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορίου στις οποίες δεν εντοπίσθηκε σχετική άδεια εξαγωγής. Απορρίπτεται δε κατηγορηματικά ότι οι δραστηριότητες της NSO, επί κυπριακού εδάφους, επεκτείνονται στην ανάπτυξη λογισμικών (software) κάτι που γίνεται στο Ισραήλ. Το κομμάτι εργασιών της NSO στην Κύπρο λέγεται πως περιορίζεται στο hardware. Ένα τρίτο ζήτημα που εντείνει τις διεθνείς αντιδράσεις και τις σκιές πάνω και από την Κύπρο φέρεται να είναι οι αγοραστές του λογισμικού παγίδευσης κινητών τηλεφώνων. Επίσημα, η NSO διατείνεται πως πελάτες της είναι μόνο στρατιωτικές και αστυνομικές αρχές, καθώς και κρατικές υπηρεσίες πληροφοριών. Ωστόσο, δημοσιογραφικές πληροφορίες υποστηρίζουν πως ένα χρόνο πριν από τη δολοφονία η NSO έκανε επίδειξη του Pegasus, στη Λεμεσό σε αξιωματούχους του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας. Πληροφορία για την οποία δεν έχει υπάρξει επίσημη τοποθέτηση από κυπριακής πλευράς. Το ενδεχόμενο πολιτικής ευθύνης από κράτη, στην εξαγωγή του Pegasus άνοιξε ζητήματα και με την Κομισιόν. Ολλανδή ευρωβουλευτής ζήτησε ενημέρωση για ενδεχόμενη χρηματοδότηση της Ε.Ε. για δραστηριότητες της NSO σε Κύπρο και Βουλγαρία. Η ευρωβουλευτής αναδεικνύει την πιθανή ευθύνη των κυπριακών αρχών στην κυκλοφορία του Pegasus εντός της Ένωσης, αφού η προμήθειά του αντιμετωπίζεται ως στρατιωτική, απαιτώντας δηλαδή αυξημένες φροντίδες ελέγχου για κάθε πράξη αγοραπωλησίας του και εξαγωγής του.

Οι αποκαλύψεις για τον αριθμό των μολυσμένων κινητών, ανάμεσα σε αυτά και ηγετών κρατών όπως του προέδρου της Γαλλίας, με το Pegasus εκτός από την κατασκευάστρια εταιρεία του λογισμικού NSO Group, έχουν βάλει στο παιχνίδι και ολόκληρες χώρες.

Δεν διαθέτει η χώρα το σύστημα Pegasus

Ο θόρυβος που έχει ξεσπάσει εκ των πραγμάτων στρέφει την προσοχή και σε τοπικό επίπεδο και στο κατά πόσο οι κρατικές υπηρεσίες ασφαλείας είναι σε θέση να έχουν στην κατοχή τους ένα τέτοιο σύστημα. Αποτελεί πάγια πολιτική των υπηρεσιών ασφαλείας, όχι μόνο στην Κύπρο, να μη σχολιάζουν ανάλογα ζητήματα και σε πολιτικό επίπεδο να επαναλαμβάνεται στερεότυπα ότι αποστολή τους είναι μόνο θέματα εθνικής ασφάλειας. Πηγές, ανεπίσημα, έλεγαν στον «Κ» πως οι υπηρεσίες ασφαλείας στην Κύπρο δεν διαθέτουν προηγμένη τεχνολογία συλλογής πληροφοριών. Μάλιστα, ισχυρίζονται πως το κόστος απόκτησής τους είναι τεράστιο σε σχέση με τους ετήσιους προϋπολογισμούς των υπηρεσιών αυτών που λόγω και της οικονομικής κρίσης ψαλιδίστηκαν. Ωστόσο, όπως σημειώνεται, οι υπηρεσίες ασφαλείας με τις υποδομές που διαθέτουν έχουν προσφέρει πολύτιμη βοήθεια τα τελευταία χρόνια, μιας και έχουν καταστεί ένα σημαντικό εργαλείο στην άσκηση διπλωματίας με σημαντικές επιτυχίες, όπως λέγεται χαρακτηριστικά. Σε μια προσπάθεια καθησυχασμού παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των υπηρεσιών ασφαλείας στο οποίο ενσωματώθηκαν οι βέλτιστες διεθνώς πρακτικές σε θέματα δημοκρατικού ελέγχου των Υπηρεσιών Πληροφοριών.

Το λογισμικό Pegasus αλώνει το κατ' εξοχήν εργαλείο επικοινωνίας της εποχής, που είναι το κινητό τηλέφωνο.

Μεγάλες οι δυνατότητες του λογισμικού

Μια απλοϊκή διερεύνηση για τις δυνατότητες του κακόβουλου λογισμικού δικαιολογεί πλήρως το εύρος και την ένταση των αντιδράσεων διεθνώς. Αυτό που κάνει τους πάντες να νιώθουν μια τεράστια ανασφάλεια είναι ότι το λογισμικό Pegasus, στην κυριολεξία αλώνει το κατ' εξοχήν εργαλείο επικοινωνίας της εποχής που είναι το κινητό τηλέφωνο. Ουσιαστικά πρόκειται για έναν «Δούρειο Ίππο» που εισβάλλει στα λειτουργικά των κινητών τηλεφώνων (iOS ή Android), υποκλέπτοντας κωδικούς πρόσβασης, μηνύματα κάθε είδους, διαλόγους στα social media, φωτογραφίες και ηλεκτρονική αλληλογραφία, ό,τι περιεχόμενο δηλαδή υπάρχει στο κινητό. Η διαφορά του λογισμικού Pegasus με άλλα παλαιότερα λογισμικά hacking είναι

Έχει καταγραφεί επίθεση σε iPhone 12 ενημερωμένο με τις τελευταίες αναβαθμίσεις στο λειτουργικό του που δεν στάθηκαν ικανές να αντιμετωπίσουν το Pegasus.

πως το κινητό τηλέφωνο λειτουργεί με διπλούς χρήστες. Ο δράστης παγίδευσης ενός κινητού με το Pegasus, ουσιαστικά ακούει κάθε συνομιλία που γίνεται ενώ έχει τη δυνατότητα να έχει και εικόνα μέσω της κάμερας του κινητού. Αυτό σημαίνει πως το κινητό τηλέφωνο, εν αγνοία του κατόχου του, μετατρέπεται σε Μεγάλο Αδελφό καταγράφοντας τα πάντα. Όσο και να προκαλούν τρόμο οι γνωστές δυνατότητες του Pegasus, υπάρχουν και οι άγνωστες με τους ειδικούς να ισχυρίζονται πως ο όρος «παρακολουθείται» δεν μπορεί να προσδιορίσει με ακρίβεια τις δυνατότητες του Pegasus. Υποστηρίζεται δε πως τα λογισμικά των κινητών (iOS ή Android) δεν έχουν αναπτύξει ικανοποιητικό τείχος προστασίας απέναντι στο συγκεκριμένο λογισμικό. Εδώ μάλιστα η Διεθνής Αμνηστία ισχυρίζεται πως έχει καταγραφεί επίθεση σε iPhone 12 ενημερωμένο με τις τελευταίες αναβαθμίσεις στο λειτουργικό του που δεν στάθηκαν ικανές να αντιμετωπίσουν το Pegasus το οποίο παράκαμψε τα αμυντικά συστήματα του κινητού.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Η περιπλάνηση του Νέου Ελληνισμού (Δ΄) - Η αισθητική θεώρηση

Με τέτοιες λοιπόν ιδέες διαποτισμένοι οι «διαφωτισμένοι» λόγιοί μας, θεώρησαν το Βυζάντιο, μια σκοτεινή περίοδο του Έθνους. Και βέβαια αν αυτή η θέση πήγαζε από μελέτη της «πραγματικότητας» που συνιστούσαν οι έντεκα αιώνες του Βυζαντίου, τότε θα ήταν αρετή. Διότι είναι αρετή να έχεις την τόλμη να παραδεχτείς ό,τι είναι κακό (αν υπάρχει) στην ιστορία σου. Όμως τα πράγματα δεν ήταν έτσι, και ούτε είναι ακόμα έτσι, μέχρι σήμερα. Και θα έλεγα ότι πιθανή αιτία είναι και ο τρόπος που οι Έλληνες, μεταπρατικά βεβαίως, θωρούμε το Βυζάντιο.

Πράγματι, η θεώρηση του Βυζαντίου γινόταν πάντα ιστορικά ή το πολύ κοινωνιολογικά. Και οι θεολόγοι ακόμα, μελετώντας το χριστιανικό του πνεύμα, δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν την ιστορική ή τη φιλολογική αντιμετώπιση των δογμάτων. Αυτά όμως δεν μπορούν να ερμηνεύσουν τον πολιτισμό του Βυζαντίου, καθώς δεν αποκαλύπτουν το πνεύμα που το συνέχει. Και το πνεύμα αυτό δεν είναι οι πολιτικοί ηγέτες που το εκφράζουν ούτε τα κοινωνικά συστήματα. Δεν είναι ούτε ο Θεμιστοκλής, ούτε ο Περικλής, ούτε ο Αλέξανδρος που διαμόρφωσαν το αρχαίο πνεύμα... Γι' αυτό και όταν ο Αλέξανδρος θέλησε να εξελληνίσει την Ασία, πέτυχε να διασπείρει βέβαια τον ελληνικό πολιτισμό, αλλά δεν μπόρεσε ν' αλλάξει ούτε στο ελάχιστο τη «φύση» της ασιατικής ψυχής.

Είναι λοιπόν αδιανόητο να νομίζουμε ότι γνωρίζουμε το πνεύμα του Βυζαντίου, επειδή γνωρίζομε την ιστορία των αυτοκρατόρων, ή το δόγμα της θρησκείας του. Η φιλοσοφική θεώρηση του φαινομένου είναι που μπορεί ν' αποκαλύψει το πνεύμα του λαού που το δημιούργησε. Και τέτοιου είδους θεώρηση για το Βυζάντιο στην ουσία δεν υπήρξε. Πολύ λιγότερο υπήρξε φιλοσοφική θεώρηση αυτού που συγκρότησε τη βυζαντινή στάση απέναντι στα έσχατα προβλήματα της ζωής, του ορθόδοξου δηλαδή τρόπου της χριστιανικής Εκκλησίας. Όσοι νομίζουν ότι είναι το «φιλιόκβε» που προκάλεσε το Σχίσμα Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας, ή όσοι πιστεύουν πως είναι πολιτικοί οι λόγοι του χωρισμού εκείνου, θεμελιακά σφάλλουν. Αν φιλοσοφικά θεωρήσουν το πρόβλημα, θα δουν ποιο χάσμα χωρίζει το ευρωπαϊκό πνεύμα από το ελληνικό, τέτοιο που καθιστούσε αναπόφευκτο τον χωρισμό, και το Σχίσμα την τυπική πράξη που πιστοποιούσε αυτό το γεγονός. Και θα ξαφνιαστούνε τότε σαν διαπιστώσουν, πως είναι το ίδιο ακριβώς χάσμα που εμπόδιζε την Αναγέννηση να γίνει Αρχαία Ελλάδα, παρόλο που αλήθεια τόσο το πόθησε...

Αν στην προσπάθειά μας να διερευνήσουμε τον Νέο Ελληνισμό, βρισκόμαστε να μιλάμε για το Βυζάντιο, δεν είναι το γεγονός τυχαίο. Διότι εκείνο το εφόδιο που ακριβώς στερήθηκε ο Νέος Ελληνισμός, στην προσπάθειά του να μορφώσει συνείδηση του εαυτού του είναι το Βυζάντιο. Κι αν εγώ επιμένω στη μελέτη του σε βάθος, είναι διότι έτσι θα φανεί η ελληνικότητά του και μάλιστα όχι στον τομέα της γλώσσας ή των εξωτερικών μορφών (δεν είναι η καθαρεύουσα ούτε τα μερικά ελληνικά κιονόκρανα στους βυζαντινούς ναούς που δείχνουν ότι το Βυζάντιο το δημιούργησε ο ελληνικός λαός), αλλά στον χώρο του πνεύματος, τον υπερβατικό και ελεύθερο, εκεί όπου η λαϊκή ψυχή δεν επιτηδεύεται. Κι αυτή όμως η απόδειξη της ελληνικότητας του Βυζαντίου θα είχε σχετική μόνο αξία, αν ο Νέος Ελληνισμός δεν συλλάβει το βαθύτερό της νόημα. που είναι πως η ελληνική πνευματική παρουσία στην Ιστορία αποτελεί γεγονός ενιαίο. Τότε θα μπορέσει να γνωρίσει τη συμπεριφορά του ελληνικού πνεύματος στις μεταβατικές περιόδους. Εκεί όπου το πνεύμα μεταπίπτει απ' τη θεοκεντρική στην ανθρωποκεντρική στάση απέναντι στα έσχατα προβλήματα της Ζωής. Εκεί, όπου η Κρήτη γίνεται Αρχαία Ελλάδα, και η Αρχαία Ελλάδα γίνεται Βυζάντιο. Και ίσως εκεί όπου το Βυζάντιο γίνεται Νέος Ελληνισμός!

Έτσι θεωρημένο το ελληνικό πνεύμα, συνεχές και αναπτυσσόμενο μέσα σε διαφορετικές εσχατολογικές στάσεις του πνεύματος (σ' αντίθεση με ότι συμβαίνει με άλλους πολιτισμούς όπου οι φάσεις τους, γένεση, ακμή, παρακμή, διαγράφονται στην ίδια κατηγορικά εποχή) και το ίδιο τοποθετείται στις αληθινές του διαστάσεις, αλλά και τον Νέο Ελληνισμό βοηθά: Να γνωρίσει τον ίδιο του τον εαυτό. Όλα τα πνευματικά χαρακτηριστικά πού συνθέτουν την ψυχική του φύση, τόσο τα αρχαιοελληνικά όσο και τα βυζαντινά, και ιδίως αυτά, που τόσο παραγνωριστήκαν ως τώρα. Τότε θα ελευθερωθεί ο Νέος Ελληνισμός από τα συμπλέγματα που του δημιούργησε, ο Διαφωτισμός και η αλόγιστη μανία του ΙΘ΄ αιώνα. Τότε θα σταματήσει και η περιπλάνησή του, όπου τον οδήγησαν οι «διαφωτισμένοι» λόγιοί του. Και μη νομιστεί πως θεωρεί ο γράφων ότι λέει κάτι πρωτότυπο. Προηγήθηκε ο μεγάλος Ελύτης, που μιλώντας στο πανεπιστήμιο τη Οκλαχόμα το 1980, είπε: «Εγώ και η γενιά μου, επιχειρήσαμε να ανακαλύψουμε το αληθινό πρόσωπο της Ελλάδας. Αυτό ήταν αναγκαίο, γιατί μέχρι τότε το αληθινό πρόσωπο της Ελλάδας (μας) παρουσιαζόταν όπως το είχαν δει οι Ευρωπαίοι».

Για να επιζήσει λοιπόν ο Νέος Ελληνισμός από την περιπλάνησή του είναι επείγουσα ανάγκη να στραφεί στη φύση του λαού του! Που σαν ομοιόμορφα απλωθεί μέσα στην ενιαία γη του, και σ' αυτήν που δημιουργεί τόσο βυζάντια όσο και αρχαίες Ελλάδες τροφοδοτεί το δέντρο του πολιτισμού του, που υπήρξε πάντοτε πρωτότυπο. Εκμαγείο και όχι έκτυπο. Και λιγότερο, κακέκτυπο...

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

Βεβαίως και με ενδιαφέρουν οι προεδρικές εκλογές του 2023

Μέσα στον Σεπτέμβρη θα τα ξαναπούμε, καθώς θέλω να ακούσω τον κόσμο τι έχει να πει, λέει στην «Κ» ο Αχιλλέας Δημητριάδης

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Δεν έχω θέση δεξιά ή αριστερά, αλλά με αφορά κυρίως το δίκαιο, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Αχιλλέας Δημητριάδης.

«Βεβαίως και με ενδιαφέρουν οι προεδρικές εκλογές» λέει στην «Κ» ο γνωστός νομικός Αχιλλέας Δημητριάδης, σημειώνοντας πως θα τα ξαναπούμε τον Σεπτέμβρη για το που πάει η όλη υπόθεση. Σημειώνει πως θέλει να διευρύνει το «τίμιο κράτος» και αφού μάθει από τον κόσμο τι πιστεύει και τι θεωρεί καλό, ενδεχομένως να αποτελέσει ένα πολιτικό μανιφέστο. Επικρίνει σφόδρα τους χειρισμούς της κυβέρνησης στην υπόθεση του Βαρωσιού και αντιπροτείνει ως μέτρο αποτροπής των τετελεσμένων τη νομική άμυνα στο ΕΔΑΔ και πολιτική αντεπίθεση συμπλέοντας με την Ε.Ε.

–Σε πρόσφατη ανάρτησή σας μετά τις τουρκικές εξαγγελίες επιρρίψατε ευθύνες στην τριανδρία Αναστασιάδη – Χριστοδουλίδη - Μαυρογιάννη. Για ποιο λόγο να φταίει η πλευρά μας για τις τουρκικές προκλήσεις;

–Εκ των πραγμάτων, το Βαρώσι χάνεται και γι' αυτό το άνοιγμα είχαμε προειδοποιήσεις από τον Ιούνιο του 2019. Ο υπουργός Εξωτερικών είπε πως ήταν ένα προεκλογικό πυροτέχνημα και αυτή τη λογική ακολούθησαν μέχρι και τον Οκτώβριο του 2020, όταν άνοιξε μέρος της περιφραγμένης πόλης. Αυτοί κρατούν τα ηνία του κράτους και θα έπρεπε να κάνουν ό,τι έπρεπε να γίνει, για να αποτραπεί αυτή η κατάσταση.

–Μπορούσαν να κάνουν κάτι δεδομένης και της χλιαρής αντίδρασης της διεθνούς κοινότητας;

–Δεν σας κάνει εντύπωση ότι η διεθνής κοινότητα είναι ιδιαίτερα χλιαρή; Είναι γιατί έχουμε χάσει την αξιοπιστία μας διεθνώς. Θα μπορούσαμε να μπούμε στη διαδικασία να λύσουμε το Κυπριακό, αν όχι στο Κραν Μοντάνα, τότε τον Μάρτιο του 2018 όταν ο κ. Ακιντζί ζήτησε να συνυπογράψει με τον πρόεδρο Αναστασιάδη τα Έξι Σημεία Γκουτιέρες ως πλαίσιο στρατηγικής συμφωνίας. Δεν το έπραξε. Εγώ θα ήθελα, για παράδειγμα, να δω μία λύση ΔΔΟ με πολιτική ισότητα πάνω στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών με τις συγκλίσεις των ηγετών μέχρι σήμερα και να αρχίσουμε πάνω στο Πλαίσιο Γκουτιέρες με μία σταυροειδή διαπραγμάτευση. Δυστυχώς απέτυχε η κυβέρνηση (κρίνοντας από το αποτέλεσμα) καθώς δεν απέτρεψε τα νέα δεδομένα στην Αμμόχωστο. Όταν από απραξία ή αμέλεια πάθαμε ζημιά δεν φταίει ο υπεύθυνος της βάρδιας;

> *Με νομική άμυνα στο ΕΔΑΔ και πολιτική αντεπίθεση συμπλέοντας με την Ε.Ε., αφού ανακτήσουμε την χαμένη αξιοπιστία μας, με προορισμό την διαπραγμάτευση για τη λύση στο Πλαίσιο Γκουτιέρες στα Η.Ε. θα αποτρέψουμε τα τετελεσμένα.*

–Βάζετε βεβαίως στο κάδρο και τον Ανδρέα Μαυρογιάννη...

–Είναι ο διαπραγματευτής, ασχέτως του ότι δεν είχαμε διαπραγματεύσεις για τέσσερα χρόνια. Διαπραγματευτή είχαμε.

–Είχε προειδοποιήσει τι γίνεται στην Αμμόχωστο πριν από ενάμιση χρόνο.

–Έστω πριν από ενάμιση χρόνο. Από το 2017 τι έκαναν; Εδώ χάνουμε δυνατές κινήσεις για να αρχίσουμε τις συνομιλίες. Αποτέλεσμα, η τουρκική αδιαλλαξία και η δική μας απραξία να φέρει το άνοιγμα του Βαρωσιού, για το οποίο προειδοποιηθήκαμε από τον Ιούνιο του 2019. Κατά τα άλλα μιλούσαμε για προεκλογικό πυροτέχνημα…

–Υπάρχει τρόπος αποτροπής νέων τετελεσμένων;

–Με νομική άμυνα στο ΕΔΑΔ και πολιτική αντεπίθεση συμπλέοντας με την Ε.Ε., αφού ανακτήσουμε τη χαμένη αξιοπιστία μας, με προορισμό τη διαπραγμάτευση για τη λύση στο Πλαίσιο Γκουτιέρες στα Η.Ε.

–Μα αν έχουμε χάσει την αξιοπιστία μας πώς θα την επανακτήσουμε; Να περιμένουμε για αλλαγή ηγεσίας;

–Όταν λέμε χάσαμε την αξιοπιστία μας, σημαίνει πως δεν μας πιστεύουν οι ξένοι ότι θέλουμε αρκετά να λύσουμε το Κυπριακό. Σε επίπεδο Ε.Ε. δεν μας λαμβάνουν σοβαρά υπόψη, γιατί γίναμε ρεντίκολο και με την υπόθεση των «χρυσών» διαβατηρίων και του ΦΠΑ.

–Άρα να αναμένουμε αλλαγή ηγεσίας για τις όποιες αλλαγές…

–Μπορούμε να διορθώσουμε τα πράγματα αύριο το πρωί, αν πούμε ότι θέλουμε να ξεκινήσουν οι συνομιλίες τώρα. Βεβαίως η αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπος μάς είπε πως αν δεν αρθούν τα τετελεσμένα δεν πάμε σε συνομιλίες. Όμως αν δεν πάμε σε συνομιλίες, τι θα γίνει με το Βαρώσι; Εγώ λέω πως το χάνουμε. Πρέπει να πούμε στην Ε.Ε. πως θέλουμε να λύσουμε το Κυπριακό, πως θέλουμε να είμαστε μέρος της λύσης και όχι του προβλήματος, πως θέλουμε θετική ατζέντα με την Τουρκία, θέλουμε να επαναρχίσουν οι συνομιλίες και πως είναι απαράδεκτη η θέση των δύο κρατών. Θα αλλάξει ο τρόπος που μας βλέπουν οι Ευρωπαίοι, γιατί θα είμαστε κομμάτι της λύσης και όχι κομμάτι του προβλήματος. Βεβαίως, ο πρόεδρος θέτει συχνά το χαρτί του βέτο. Για μένα το βέτο είναι απόδειξη της αποτυχίας. Για να βάλεις βέτο σημαίνει πως δεν κατάφερες να πείσεις κανέναν. Ούτε καν την Ελλάδα!

–Συνεπώς θεωρείτε πως με την επανέναρξη των συνομιλιών τερματίζονται και οι όποιες προκλήσεις στο Βαρώσι;

–Με την επανέναρξη είναι πιο πολλές οι πιθανότητες ότι δεν θα προχωρήσουν στο Βαρώσι παρά αν δεν αρχίσουν οι συνομιλίες.

–Με την περίκλειστη πόλη τι θα γίνει; Επειδή ακούγεται ότι δεν έχουν σκοπό να επιστρέψουν τις περιουσίες.

–Η άμυνά μας είναι καθαρά νομική. Διεκδικούμε στο ΕΔΑΔ. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι ο χώρος στο οποίο είχαμε νίκες. Η Τιτίνα Λοϊζίδου κέρδισε.

–Προέκυψε όμως η Επιτροπή Αποζημιώσεων...

–Ήταν η φυσική εξέλιξη των πραγμάτων καθώς με την υπόθεση Δημόπουλος η Τουρκία δέχτηκε ότι εκείνη είναι υπεύθυνη για τα Κατεχόμενα. Ξεχάστε το επιχείρημα ότι πηγαίνοντας στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας υπάρχει ενδεχόμενο αναγνώρισης, καθώς η Τουρκία παραδέχεται πως η επιτροπή είναι δική της. Για να κάνεις προσφυγή δεν σημαίνει πως πρέπει να πας να ζήσεις στα Κατεχόμενα. Η έννοια της νομικής κατοχής της περιουσίας είναι μέρος της διεκδίκησης.

Τα περί ιδιοτελών συμφερόντων...

–Βρίσκονται σε ένα τραγικό δίλημμα οι Βαρωσιώτες;

–Είναι ψευδοδίλημμα. Το άρθρο 159 του συντάγματος της υποτελούς τοπικής διοίκησης ισχυρίζεται πως οι εγκαταλειφθείσες περιουσίες περιέρχονται στην κυριότητα της διοίκησης. Συνεπώς η τουρκική θέση είναι πως αν οι ιδιοκτήτες στην περιοχή του 3,5% δεν διεκδικήσουν την περιουσία τους, τότε θα ισχυριστούν πως όλοι αυτοί οι πρόσφυγες δεν θέλουν να πάνε πίσω και θα περιέλθει η περιουσία τους στην υποτελή τοπική διοίκηση. Τι θα κάνουμε λοιπόν εμείς όταν πάρουν κατοχή αυτής της περιουσίας οι Τούρκοι, επειδή οι Ε/κ δεν έκαναν αίτηση; Εμείς το πήραμε στραβά και θεωρούμε πως έτσι δήθεν είναι αναγνώριση. Αντιθέτως, αν δεν διεκδικήσει ο πρόσφυγας την περιουσία του, οι περιουσίες αυτές θα θεωρηθούν από την υποτελή διοίκηση ότι είναι εγκαταλειφθείσες και θα διαμοιραστούν στους τρίτους όπως έκαναν τις υπόλοιπες περιουσίες στα Κατεχόμενα. Και όταν διαμοιραστούν και αναπτυχθούν θα γίνει Λας Βέγκας. Όταν γίνει Λας Βέγκας νομίζετε οι πιθανότητες να μας δοθεί το Βαρώσι πίσω σε περίπτωση λύσης αυξάνονται ή μειώνονται; Η μαγκιά εδώ είναι να διεκδικήσουμε, για να απαντήσουμε στον Ερντογάν που θεωρεί πως δεν θα πάμε πίσω. Αν πάμε με τη νομική οδό και οι 36 γίνουν 600 (όσα δηλαδή και τα τεμάχια) και διεκδικήσουν επιστροφή στις περιουσίες τους, σας λέω ότι υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο να μην το ανοίξουν ειδικά τώρα που δεν υπάρχει ΕΒΚΑΦ.

–Το Κυπριακό ωστόσο είναι εξόχως πολιτικό όχι νομικό θέμα.

–Η αλήθεια είναι στη νομική ανάλυση. Νομική άμυνα στο ΕΔΑΔ και πολιτική αντεπίθεση συμπλέοντας με την Ε.Ε. Η δημιουργική θέση είναι να συνδυάσουμε τα δύο. Να παίρνουμε τα νομικά όπλα ή τη νομική άμυνα που εδραιώνει τη βάση μας και σε αυτή να κτίσουμε την πολιτική μας θέση, όπου βεβαίως το Κυπριακό είναι πολιτικό θέμα για επίλυση.

–Όλα αυτά όμως χρειάζονται χρόνια…

–Έχουμε άλλη επιλογή; Αν το θέμα είναι πόσο γρήγορα θα ανακτήσουμε την αξιοπιστία μας, τότε πρέπει να αυξήσουμε ταχύτητα. Όχι να αλλάξετε τους κανόνες. Τα νομικά μας βγαίνουν, τα πολιτικά είναι που μας στοιχίζουν.

–Ξέρετε όμως τι λένε. Ότι κάνατε καριέρα και έχετε προσωπικό συμφέρον από το ζήτημα των προσφυγών.

–Εδώ και 32 χρόνια είναι η δουλειά μου να κάνω υποθέσεις στο ΕΔΑΔ για διάφορα θέματα. Οι δικηγόροι αμείβονται για τη δουλειά τους. Αν θεωρείτε όμως πως κάνω καλά τη δουλειά μου αλλά το θέμα είναι τα, δήθεν, ιδιοτελή συμφέροντα, μπορώ να φύγω. Κανονικά το κράτος έπρεπε να είχε έρθει με νομική αρωγή. Αν είχε την ελάχιστη φαντασία το κράτος, θα έδινε νομική αρωγή για διεκδίκηση αυτού του είδους των υποθέσεων. Με αυτή τη νομική αρωγή θα μπορούσαν να γίνουν πολλά. Θα μπορούσε ο Δήμος, οι Βαρωσιώτες δικηγόροι, οι Βαρωσιώτες εκτιμητές να κάνουν αυτή τη δουλειά. Και αναλαμβάνω να τους εκπαιδεύσω, δωρεάν, να κάνουν αυτή τη δουλειά. Το μείζον δεν είναι να κερδίζω εγώ τις υποθέσεις. Το μείζον είναι να κάνουμε σωστή νομική άμυνα στο ΕΔΑΔ (με ή χωρίς τη βοήθεια του κράτους) για να διασφαλίσουμε τις περιουσίες μας, θωρακίζοντάς τες ούτως ώστε στο μέλλον να μπορούμε να διεκδικήσουμε επιστροφή του Βαρωσιού ως περιοχή «την οποία ρίζουν οι Ε/κ» και να μη χάσουμε την κατοχή της. Αλλοίμονο αν αφήσουμε το ΤΟΚΙ να μπει στο Βαρώσι να το κατεδαφίσει και να το ξανακτίσει από την αρχή.

Δεν έχω θέση δεξιά ή αριστερά

–Το συζητήσαμε και στο παρελθόν το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς σας το 2023. Τελικά σας ενδιαφέρει;

–Βεβαίως με ενδιαφέρει και το σκέφτομαι. Μέσα στον Σεπτέμβρη να κάνουμε ακόμα μια συνέντευξη για να δούμε πού πάμε.

> *Θέλω να διευρύνω το «τίμιο κράτος» αφού μάθω από τον κόσμο τι πιστεύει και τι θεωρεί καλό.*

–Είναι το πολιτικό σας μανιφέστο το τίμιο κράτος ο ενδεκάλογος που δημοσιεύσατε στο παρελθόν;

–Δεν είναι πολιτικό μανιφέστο, ήταν το τι αισθανόμουν εγώ για το πώς η κοινωνία μας πρέπει να ορθοποδήσει με ορίζοντα το μέλλον. Στόχος πρέπει να είναι το 2035, τα 75 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τι θα κάνουμε; Πώς θα δουλεύει το σύστημα; Τι διαφάνεια θα δώσουμε στο κράτος. Θέλω να διευρύνω το «τίμιο κράτος», αφού μάθω από τον κόσμο τι πιστεύει και τι θεωρεί καλό. Αφού ακούσω και διαμορφώσουμε άποψη, θα μπορούσε να λεχθεί πως θα γίνει ένα πολιτικό μανιφέστο.

–Έχετε προσεγγιστεί από κόμματα και ομάδες πολιτών;

–Δεν θα το έλεγα. Υπάρχει όμως κόσμος που με ρωτά αν θα βάλω υποψηφιότητα. Αν θα γίνει αυτή η δουλειά θα πρέπει να γίνει με σοβαρότητα. Κάποιος που θα αναλάβει κάτι τέτοιο πρέπει να ξέρει πως στόχος είναι να προσφέρει, ακολούθως να αφουγκραστεί την κοινωνία, τι ζητάει η κοινωνία και να κάνει σύνθεση. Αυτή θα πρέπει να την παρουσιάσει στον κόσμο για να δουν αν αυτή τη σύνθεση μπορούν να την υποστηρίξουν κόμματα και διάφορες ομάδες. Ως τον Σεπτέμβρη θα δούμε πώς πάμε και ελπίζω να ακολουθήσουμε αυτό το πρόγραμμα.

–Ιδεολογικά πού ανήκετε;

–Έχω μια βαθιά αίσθηση του τι είναι δίκαιο. Και δεν φοβήθηκα ποτέ να πω και να αγωνιστώ για το δίκαιο. Θυμάμαι όταν το 1989 άρχισα την υπόθεση Μοδινού τα πράγματα δεν ήταν καθόλου εύκολα. Θεωρούσα όμως σωστό ότι στην ιδιωτική ζωή του πολίτη δεν χωρούσε παρέμβαση του κράτους. Το σωστό καθοριζόταν και από τη νομολογία του δικαστηρίου. Τόλμησα λοιπόν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το περίεργο της υπόθεσης είναι ότι ρωτούσαν τη μακαρίτισσα τη γιαγιά μου αν είμαι ομοφυλόφιλος, επειδή ανέλαβα αυτή την υπόθεση. Τότε, μόλις είχα αρραβωνιαστεί. Άνθρωποι όπως τον Αλέκο ζητούν την αλλαγή. Άνθρωποι σαν εμένα φέρνουν τον μηχανισμό για να επιτευχθεί η αλλαγή. Αυτή την αίσθηση του δικαίου, της ισότητας, της διεκδίκησης είναι που έχω στο μυαλό μου λόγω δουλειάς και λόγω πεποίθησης. Δεν έχω θέση δεξιά ή αριστερά...

–Θα ανέμενε κανείς μέχρι τώρα όμως να είχατε μία προσέγγιση είτε δεξιά είτε αριστερά. Γιατί το δίκαιο είναι έννοια γενική...

–Αν θα μπει κάποιος σε έτσι αγώνα θα πρέπει να δεχτεί αυτούς τους όρους που χαρακτηρίζουν την κοινωνία, αλλά παρακαλώ δεχτείτε κι εσείς ότι μέχρι τώρα ήμουν ακομμάτιστος. Δεν φοβάμαι τη σύγκρουση, δεν φοβάμαι να δοκιμάσω να αλλάξω πράγματα τα οποία είναι κακώς έχοντα και ναι έχω απόψεις για να βοηθήσω τους πολίτες να ζήσουν καλύτερα και να προοδεύσει ο τόπος μας. Θα τα πούμε όμως αυτά σε μία επόμενη συνέντευξη...

Αρχισαν τα σύννεφα στον πέμπτο όροφο

Οι διαδοχικές εκλογικές ήττες στο ΔΗΚΟ προκάλεσαν τριβές ακόμη και μεταξύ της στενής ομάδας του Νικόλα Παπαδόπουλου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν έχει κάποιον που να εποφθαλμιεί επί του παρόντος τη θέση του, ωστόσο, αυτό δεν είναι απαραιτήτως καλό, όπως όλα δείχνουν για τον ίδιο και για τα ποσοστά του κόμματος.

«Τουλάχιστον ο Νικόλας δεν θα έχει να αντιμετωπίσει μεταξύ άλλων και το πρόβλημα πως κάποιος μπορεί να τον αμφισβητήσει αυτή τη στιγμή εντός ΔΗΚΟ» δήλωναν ΔΗΚΟϊκά στελέχη την επομένη των εκλογών και των απογοητευτικών ποσοστών. Όμως, όσο η εσωκομματική αντιπολίτευση ενυπήρχε εντός του κόμματος, όσο κάποιο στέλεχος διεκδικούσε στο παρασκήνιο να αναλάβει την προεδρία και όσο ο στενός του περίγυρος δούλευε για να εγκατασταθεί στον πέμπτο όροφο, το κόμμα διατηρούσε ένα καλό ποσοστό. Ήταν απόρροια του ανταγωνισμού και κατ' επέκταση διατηρούσε με αυτό τον τρόπο τον ρόλο του ρυθμιστή. Ήταν οι πρώτες βουλευτικές εκλογές σε ένα καθαρό τοπίο από εσωκομματική αντιπολίτευση, όμως αυτό προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις, ίσως και να ενέτεινε τα προβλήματα, έστω και αν δεν υπάρχει κάποιος να αμφισβητήσει επί του παρόντος τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Η χρόνια αποχή από την εξουσία, η μία ήττα που διαδέχεται την άλλη (προεδρικές, βουλευτικές και προεδρία της Βουλής) έχουν προκαλέσει σοβαρά ρήγματα, ακόμη και γκρίνια εντός της στενής ομάδας του Νικόλα Παπαδόπουλου που άλλοτε αποτελούσε το μεγάλο ατού του ΔΗΚΟϊκού προέδρου.

Επικοινωνία - οργανωτικό

Ο προεκλογικός στο ΔΗΚΟ δεν ήταν ένας απογευματινός και υγιεινός εν πολλοίς περίπατος όσο και αν οι δημοσκοπήσεις έδειχναν το κόμμα ψηλά και την πολιτική ενάντια στη διαφθορά να αποτελεί το ισχυρό όπλο του κόμματος του Κέντρου. Η ηγεσία έδωσε όλο το βάρος της στην επικοινωνιακή τακτική, με κύρια έμφαση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την πολεμική εναντίον της κυβέρνησης. Ξέχασε όμως να δώσει την απαραίτητη έμφαση στο οργανωτικό, καθώς η προσωπική επαφή είναι που φέρνει ψήφους. Σε αυτό το κομμάτι υστέρησαν, υποτιμώντας τον κύριο αντίπαλό τους που δεν ήταν ο ΔΗΣΥ, από τον οποίο επιχειρούσαν να αλιεύσουν ψήφους, αλλά η Δημοκρατική Παράταξη. Η ΔΗΠΑ απέδειξε πως κάθε άλλο από κόμμα φάντασμα είναι, όπως έλεγε δημοσίως ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Στο ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται πως το πρόβλημα είναι πλέον βαθύτερο, καθώς δεν κατάφεραν να εντοπίσουν τις φυγόκεντρες δυνάμεις και να τις κρατήσουν κοντά. Αντί δηλαδή να δώσουν έμφαση στα περί αποστασίας και να κάνουν επίκληση στον κομματικό πατριωτισμό, αγνόησαν πλήρως τη δύναμη της ΔΗΠΑ. Ενδεικτικό ότι είχαν στελέχη όπως ο αντιπρόεδρος της επαρχιακής Λάρνακας, ο οποίος βρέθηκε κοινοβουλευτικός συνεργάτης του βουλευτή πλέον της ΔΗΠΑ Μιχάλη Γιακουμή.

Σήμερα το πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει το ΔΗΚΟ είναι το πρόβλημα ταυτότητας, καθώς τον ρόλο του επιδιώκει να «κλέψει» η ΔΗΠΑ. Όλο αυτό το διάστημα το κύριο επιχείρημα των στελεχών που είχαν αποχωρήσει είναι πως το ΔΗΚΟ έχει χάσει την ταυτότητά του και δεν έχει σχέση με τα όσα πρέσβευε στο παρελθόν. Αυτή η επιχειρηματολογία κατάφερε να ενισχυθεί και από την εικόνα του κόμματος. Το γραφείο Τύπου για παράδειγμα αποτελείται από καθαρά νέα στελέχη που δεν έχουν καμία σχέση με το «παλιό ΔΗΚΟ», αλλά αν κρίνουμε από τους Μυλωνά και Λαδά που προέρχονταν από τη Συμμαχία Πολιτών μάλλον αυτό ρέπει δεξιότερα. Ο Παύλος Μυλωνάς ως εκπρόσωπος Τύπου, και οι κυρίες Κατερίνα Χριστοφίδου και Νικολέττα Λαδά έστειλαν το μήνυμα πως το κόμμα έχει αλλάξει χαρακτήρα και ενδεχομένως να απομάκρυναν τον παλιό ΔΗΚΟϊκό ψηφοφόρο.

Η στενή ομάδα

Βεβαίως αυτά μπορεί να αποτελούν και προφάσεις εν αμαρτίαις για το ΔΗΚΟ. Το δυνατό χαρτί του Νικόλα Παπαδόπουλου, μέχρι και τις προεδρικές εκλογές, ήταν σύμφωνα με τους αντιπάλους η στενή ομάδα που είχε κτίσει και η οποία ήταν έτοιμη να μπει στη φωτιά για να τον στηρίξει. Σε αυτήν περιλαμβανόταν ο Άθως Αντωνιάδης, ο Χρύσης Παντελίδης, ο Γιώργος Σολωμού και κατά κάποιον τρόπο και η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου. Για άλλους βεβαίως η ομάδα αυτή αποτελούσε κόκκινο πανί. Δαιμονοποιήθηκε σε τέτοιο βαθμό με την καταγγελία ότι αποτελούσαν ένα κλειστό κλαμπ που δεν άφηναν άλλους να μπουν μέσα στο κόμμα που έπληξε και τα ίδια τα στελέχη τελικώς και το κόμμα.

Σήμερα, σε αντίθεση με το 2014 και το 2018, όταν δηλαδή αυτά τα πρόσωπα δούλευαν υπερωρίες για να κτίσουν δυνατό προφίλ αλλά και για τη νίκη του Νικόλα Παπαδόπουλου, οι πλείστοι διεκδικούσαν αξίωμα δίδοντας πλέον έμφαση και στην δική τους πολιτική καριέρα, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν νέα δεδομένα και να προκληθούν εντάσεις. Ο μόνος που έμεινε εκτός κούρσας από την ομάδα και ανέλαβε εσωκομματικά καθήκοντα κατά την διάρκεια του προεκλογικού ήταν ο Άθως Αντωνιάδης. Η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου για παράδειγμα δεν είδε καθόλου θετικά την υποψηφιότητα του συναγωνιστή της Χρύση Παντελίδη στην επαρχία Λευκωσίας και το έδειξε ξεκάθαρα. Μάλιστα, το γεγονός ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος επέλεξε τον Χρύση Παντελίδη να τον συνοδεύσει προεκλογικά στην Αθήνα, προκάλεσε τέτοια μήνι στον αναπληρώτρια πρόεδρο, που όπως λέγεται οι φωνές της στο γραφείο του ΔΗΚΟϊκού προέδρου ακούγονταν σε όλο τον όροφο. Ο tempora o mores θα έλεγε βεβαίως κάποιος, υπογραμμίζοντας το παράδοξο και ενδεχομένως την ειρωνεία από το γεγονός για τη δική της εκλογή το 2016, είχε εργαστεί εντατικά η συγκεκριμένη ομάδα, όπως και το 2018, όταν διεκδίκησε τη θέση του αναπληρωτή προεξάρχοντος του κ. Παντελίδη. Στήριξη που προκάλεσε την έντονη αντίδραση τότε του ανθυποψηφίου της Μαρίνου Μουσιούττα.

Ο Χρύσης Παντελίδης μένει ένα βήμα πίσω μετά τις εκλογές, ο Γιώργος Σολωμού έχει αποστασιοποιηθεί, ενώ η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου έχει εκφράσει την ενόχλησή της κατά τη διάρκεια του προεκλογικού.

Η παραίτηση του Παύλου Μυλωνά, που δεν έγινε αποδεκτή, αλλά στην ουσία ισχύει, ανοίγει ζήτημα αντικατάστασης με κύριους διεκδικητές τους Γιώργο Σολωμού και Ολύμπιο Χριστοφή.

Βεβαίως, ο Χρύσης Παντελίδης μένει ένα βήμα πίσω μετά τις εκλογές, αφήνοντας όπως λέγεται τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο να πάρει τις δικές του αποφάσεις. Έχει άλλωστε πλέον να χειριστεί και την προσφυγή της Ξένιας Κωνσταντίνου που διεκδικεί στην ουσία την έδρα του, ζήτημα που προκαλεί αλυσιδωτές πολιτικές προεκτάσεις, με κύκλους να θεωρούν πως αποτελεί ένα ακόμα κτύπημα Αβέρωφ απέναντι στον Νικόλα Παπαδόπουλο και το ΔΗΚΟ για την προεκλογική τους στάση. Δυσαρεστημένος είναι βεβαίως ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ Μιχάλης Δαμιανός, ο οποίος είχε προσδοκίες να εκλεγεί και δεν τα κατάφερε. Του έχει ήδη προταθεί να διεκδικήσει τη δημαρχία Στροβόλου ωστόσο αρνήθηκε. Αποστασιοποιημένος θεωρείται και ο τέως διευθυντής του γραφείου του προέδρου του ΔΗΚΟ Γιώργος Σολωμού. Ο τελευταίος έχει άλλωστε παραιτηθεί από το πόστο του, όταν αποφάσισε να διεκδικήσει έδρα στη Βουλή και αυτή τη στιγμή είναι ένα ζήτημα πώς θα κινηθεί πολιτικά και τι ρόλο θα έχει. Το όνομά του είχε συζητηθεί για το ενδεχόμενο να διεκδικήσει τη δημαρχία της Λευκωσίας, ωστόσο η πλειοψηφία της γραμματείας του ΔΗΚΟ, θεώρησε σοφότερη επιλογή τον πρώην πρόεδρο της ΝΕΔΗΚ Γιάννη Παναγιώτου. Θέση με την οποία διαφώνησε ο κ. Σολωμού στην Γραμματεία του κόμματος. Τον κ. Παναγιώτου τον θέλει άλλωστε και το ΑΚΕΛ με το οποίο διατηρεί άριστη σχέση. Το όνομα του κ. Σολωμού ακούγεται έντονα πάντως για τη θέση του εκπροσώπου Τύπου μαζί με αυτό του Ολύμπιου Χριστοφή.

Μια μετέωρη παραίτηση

Το ερώτημα είναι βεβαίως γιατί τίθεται ένα ζήτημα εκπροσώπου Τύπου στο ΔΗΚΟ, δεδομένου ότι εκπρόσωπος του κόμματος είναι ο Παύλος Μυλωνάς. Ο Παύλος Μυλωνάς ωστόσο είχε υποβάλει την παραίτησή του εδώ και καιρό από το εν λόγω πόστο, χωρίς βεβαίως να γίνει αποδεκτή από τον πρόεδρο. Έστω όμως κι αν δεν έγινε αποδεκτή, ο ίδιος δεν συμμετέχει καν στο γκρουπ του γραφείου Τύπου στο WhatsApp ούτε βεβαίως έχει κάνει τελευταίως την οποιαδήποτε παρέμβαση ως εκπρόσωπος του κόμματος.

Αντιθέτως, εντός της Βουλής εκφράζεται ως ξεχωριστή μονάδα αντί ως μέρος του συνόλου του ΔΗΚΟ και φροντίζει να το υπογραμμίζει. Ενδεικτική η διαφωνία του με την πρόεδρο της Βουλής, όταν του στέρησε τον λόγο, καθώς τοποθετήθηκε εκ μέρους του κόμματος ο Πανίκος Λεωνίδου.

Οι λόγοι ποικίλλουν για τη στάση Μυλωνά. Δεν είναι μόνο ότι αντιδρά με πολιτικές του κόμματος, όπως για παράδειγμα το ενδεχόμενο συνεργασίας με το ΑΚΕΛ, ασχέτως αν προεκλογικά σε συνέντευξή του στην «Κ» δεν έδειχνε να ενοχλείται με κάτι τέτοιο. Είναι και το ότι νιώθει ξένο σώμα, ιδιαίτερα μετά τη διαδικασία για την εκλογή κοινοβουλευτικού εκπροσώπου. Για την εν λόγω θέση υπήρξε έντονη αντιπαράθεση με τον Πανίκο Λεωνίδου, με τον τελευταίο να απειλεί μέχρι και να φύγει από το κόμμα, εάν δεν επανεκλεγόταν στη θέση του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου. Για να ικανοποιηθεί, τόσο ο κ. Λεωνίδου όσο και ο κ. Μυλωνάς, δόθηκε στον τελευταίο η προεδρία της επιτροπής Παιδείας, ωστόσο είναι ανοικτό αν κλείνει το όλο θέμα. Όσοι παρακολουθούν τη Βουλή διαπιστώνουν πως οι Μυλωνάς και Κουλίας ακολουθούν τον δικό τους δρόμο και πως οι Λεωνίδου και Μυλωνάς βρίσκονται σε ανοικτή κόντρα.

Οι φόβοι του Νικόλα

Ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος βρίσκεται τελευταίως σε μία διαδικασία περισυλλογής μετά το αποτέλεσμα. Κύκλοι που βρίσκονται στον περίγυρό του θεωρούν πως το καλύτερο θα ήταν να αποφευχθούν οι δημοτικές εκλογές, καθώς το κόμμα δεν σηκώνει ακόμη μία ήττα. Στις σκέψεις τους είναι και το γεγονός ότι η αίσθηση πως το κόμμα του Κέντρου συμπλέει πλήρως με το ΑΚΕΛ έκανε ζημιά. Βεβαίως το ερώτημα είναι τι μπορεί να κάνει πλέον και με ποιους να συνεργαστεί, καθώς βρίσκεται σε στρατηγικό αδιέξοδο. Ήδη στελέχη του κόμματος θεωρούν πως θα πρέπει να κάνει ένα βήμα πίσω και σίγουρα να μη διεκδικήσει το 2023, καθώς κάτι τέτοιο θα αποτελέσει την τελική βολή για την πολιτική του πορεία και θα πρέπει να συναινέσει στο να στηρίξει κάποιον άλλον.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Η ανάγκη για ανθεκτικότητα

Ιούλιος 2021, κύμα καύσωνα και ξηρασίες στην Κύπρο, πρωτοφανείς πλημμύρες στην κεντρική Ευρώπη, πυρκαγιές σε διάφορα μέρη της γης, το κόστος τεράστιο. Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο κόσμος γίνεται πιο ασταθής και ζεστός. Σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού για το 2020 (WMO), η παγκόσμια μέση επιφανειακή θερμοκρασία ήταν περίπου 1,2 °C θερμότερη από την προ-βιομηχανική (1850-1900), ενώ η δεκαετία, 2011 και 2021 ήταν η θερμότερη. Και παρόλο που οι εκπομπές CO2 που σχετίζονται με την ενέργεια μειώθηκαν πέρυσι κατά 5,8% ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19, οι συνολικές παγκόσμιες εκπομπές θερμοκηπίου εξακολουθούν να αυξάνονται.

Ο ακραίος καιρός και οι φυσικές καταστροφές αποτελούν μέρος της ζωής στη Γη, απλώς ρωτήστε τους δεινόσαυρους. Ωστόσο, πολλά δεδομένα δείχνουν ότι η κλιματική αλλαγή έχει αυξήσει τη συχνότητα και τη σοβαρότητα ορισμένων φαινομένων όπως τα κύματα θερμότητας, η ξηρασία και οι πλημμύρες. Οι αυξανόμενες θερμοκρασίες και οι θερμότερες θάλασσες παρέχουν το «καύσιμο» στους τυφώνες και τις έντονες καταιγίδες. Περίοδοι ξηρασίας, φέρνουν δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, κατολισθήσεις.

Η Oxfam εκτιμά ότι ο αριθμός των καταστροφών που σχετίζονται με το κλίμα έχει τριπλασιαστεί τα τελευταία 30 χρόνια και ότι περισσότεροι από 20 εκατομμύρια άνθρωποι εξαναγκάζονται να φύγουν από τα σπίτια τους εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής κάθε χρόνο. Το ανθρώπινο και οικονομικό κόστος είναι συγκλονιστικό: το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) εκτιμά ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες ξοδεύουν ήδη 70 δισεκατομμύρια δολάρια τον χρόνο για να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή και αναμένεται αύξηση του σε 280-500 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2050.

Η κλιματική κρίση δεν είναι πλέον μια επικείμενη απειλή. Το πώς θα επιλέξουμε όμως να ανταποκριθούμε τα επόμενα χρόνια θα καθορίσει το μέλλον της ανθρωπότητας. Ακόμη και αν η παγκόσμια κοινότητα επιτύχει τους στόχους εκπομπών που περιγράφονται στη Συμφωνία του Παρισιού του 2015, οι άνθρωποι θα εξακολουθούν να αισθάνονται τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών κινδύνων, για τις επόμενες δεκαετίες. Αυτό σημαίνει ότι, ενώ αντιμετωπίζουμε τις αιτίες της υπερθέρμανσης του πλανήτη, θα πρέπει να προσπαθούμε να ελαχιστοποιήσουμε τον αντίκτυπό της. Αυτή η προσέγγιση είναι γνωστή ως ανθεκτικότητα του κλίματος. Τι μπορούμε να κάνουμε για να μειώσουμε και να διαχειριστούμε τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής αυτήν τη στιγμή;

Η ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος είναι η ικανότητα πρόβλεψης, προετοιμασίας και απόκρισης σε επικίνδυνα γεγονότα, τάσεις ή διαταραχές που σχετίζονται με το κλίμα, έτσι ώστε να προστατευτούμε για να έχουμε τον χρόνο να δράσουμε. Καλλιέργειες ανθεκτικές στην ξηρασία, τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού, υποδομές ανθεκτικές σε πλημμύρες και ακραία καιρικά φαινόμενα.

Οι ακραίες καιρικές καταστροφές πλήττουν όλες τις χώρες, πλούσιες και φτωχές. Καθώς αντιμετωπίζουμε ένα μέλλον με αυξημένους κινδύνους, είναι κρίσιμο να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα εκείνων που φέρουν το βάρος του μεταβαλλόμενου κλίματος μας. Αυτό αποτελεί ζήτημα δικαιοσύνης, αφού όσοι ζουν σε συνθήκες φτώχειας πλήττονται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή παρόλο που είναι οι λιγότερο υπεύθυνοι για την κρίση. Οι άνθρωποι στις φτωχότερες χώρες είναι τουλάχιστον τέσσερις φορές πιο πιθανό να εκτοπιστούν από ακραίες καιρικές συνθήκες από ό,τι οι άνθρωποι σε πλούσιες χώρες.

Καθώς η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει έναν αγώνα ενάντια στον χρόνο για να μειώσει τις εκπομπές και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα οφείλουμε ταυτόχρονα να βοηθήσουμε τους πιο ευάλωτους να αντιμετωπίσουν τις κλιματικές επιπτώσεις που αντιμετωπίζουν ήδη και θα κλιμακωθούν τα επόμενα χρόνια. Η ικανότητα των ανθρώπων να προσαρμόζονται σε δύσκολες συνθήκες έχει αποδειχθεί. Όσον αφορά τη βιολογική ικανότητα του ανθρώπου να προσαρμοστεί σε έναν θερμότερο κόσμο, είναι πιθανό να εξελιχθούμε για να είμαστε πιο ανθεκτικοί στη θερμότητα. Για να πραγματοποιηθούν όμως αυτές θα χρειαστούν πολλά χρόνια, όπως γνωρίζουμε, η εξέλιξη συμβαίνει σε γενιές μέσω της διαδικασίας της φυσικής επιλογής. Η κλιματική προσαρμογή είναι κάτι πολύ περισσότερο από τη βιολογία, και η εξέλιξη δεν είναι συνώνυμη με την πρόοδο.

Η κα Χριστίνα Νικολάου είναι περιβαλλοντολόγος, μέλος Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ.

Αναψε πράσινο για την προεδρολογία

Η πολιτική συνταξιοδότηση του Νίκου Αναστασιάδη άνοιξε επίσημα την πόρτα στους δελφίνους για να διεκδικήσουν τον θώκο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έδειξε πως είναι δυνατός παίκτης στις βουλευτικές που θεωρείτο για πολλούς δεδομένη η ήττα του. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης από την άλλη κατάφερε να επιβιώσει πολιτικά μετά το τσουνάμι Βαρώσι.

Όταν την περασμένη εβδομάδα ο Νίκος Αναστασιάδης απαντούσε μέσω συνέντευξής του στον «Φιλελεύθερο» στις προκλήσεις του Τούρκου προέδρου στο Βαρώσι κανείς στο Προεδρικό δεν ανέμενε πως αυτές οι δηλώσεις θα επισκιάζονταν από μία άλλη συνέντευξη που δημοσιευόταν την ίδια μέρα στον «Πολίτη», αυτή του Ε/κ διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη. Ο κ. Μαυρογιάννης μονοπώλησε τη συζήτηση, καθώς διπλωματικά και με το γάντι, έθεσε θέμα αξιοπιστίας της πλευράς μας διεθνώς, άφησε ανοικτό το περί αναποτελεσματικής πολιτικής και έκανε έμμεση παραδοχή των βολιδοσκοπήσεων Αναστασιάδη για άλλες μορφές λύσης. Ποιος ήταν ο στόχος του κ. Μαυρογιάννη; Αυτό ήταν το κύριο ερώτημα που τέθηκε στα πηγαδάκια εκείνη την Κυριακή με κάποιους να σημειώνουν πως προσπαθεί την υστάτη να σώσει ό,τι μπορεί να διασωθεί στο Κυπριακό, καθώς ήταν ο πρώτος που έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για το Βαρώσι, άλλοι ότι προσπαθεί να διαχωρίσει τη θέση του από τους κακούς χειρισμούς της κυβέρνησης και άλλοι πως προετοιμάζεται για τις προεδρικές εκλογές του 2023. Η επισκίαση των όσων είπε ο Νίκος Αναστασιάδης από τον διαπραγματευτή του ωστόσο, είχε και μία άλλη ανάγνωση, πως με τη δρομολόγηση της αφυπηρέτησής του από την πολιτική, ο πρόεδρος περνά σε δεύτερη μοίρα και πως το ενδιαφέρον επικεντρώνεται, όχι τόσο στον ίδιο, αλλά στους δελφίνους. Τα πρόσωπα δηλαδή που διεκδικούν να τον διαδεχθούν έχουν πλέον σημασία. Η αλήθεια είναι πως πολλοί φαίνεται να έχουν μαζευτεί ως πιθανοί διεκδικητές. Κάποιοι οργανώνονται ήδη, για άλλους βολιδοσκοπεί πολιτικούς χώρους το στενό τους περιβάλλον, ενώ στην κυβερνώσα παράταξη προβλέπεται πως το προσεχές εξάμηνο θα είναι ένα πολύ ενδιαφέρον σε ό,τι έχει να κάνει με την τελική επιλογή του υποψηφίου.

Ο κύκλος που κλείνει

Ο Νίκος Αναστασιάδης είχε πει επανειλημμένως πως δεν πρόκειται να επαναδιεκδικήσει την προεδρία για τρίτη θητεία. Μία δήλωση βεβαίως που κανείς εκ των ενδιαφερόντων δεν έδεσε κόμπο μέχρι τώρα. Ιδιαίτερα όταν ο ίδιος θέλησε να κάνει ζωντανή τοποθέτηση μετά και το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών, αποφεύγοντας ουδόλως διακριτικά να απαντήσει αν αυτή η νίκη ανατρέπει τα σχέδια αφυπηρέτησής του. Η πρόσφατη βεβαίως τοποθέτησή του, λίγο μετά την πρωτιά των βουλευτικών εκλογών και 18 μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές, ξεκαθαρίζει το τοπίο και λύνει τα χέρια των συναγερμικών δελφίνων να κινηθούν με σχετική άνεση μέχρι και τις εξαγγελίες. Κάποιοι βεβαίως δεν ανέμεναν την τοποθέτησή του στον «Φιλελεύθερο» για να κάνουν τις κινήσεις τους, καθώς ο ίδιος ο πρόεδρος είχε ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του εδώ και λίγο καιρό σε ενδιαφερόμενους και μη. Το ερώτημα είναι ποιον θα στηρίξει τουλάχιστον ανεπίσημα για το χρίσμα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και κατά πόσο η στήριξή του θα συμβάλει θετικά ή αρνητικά στη διαδικασία, δεδομένης και της τελευταίας γκάφας του προέδρου με την παρουσία του στο σόου του Ζαχαράτου στην Αθήνα.

> *Ο Χρίστος Στυλιανίδης στο κάδρο από κύκλους της Αριστεράς, ενώ ο κύκλος Παμπορίδη φέρεται να έχει ρίζες κοντά και στον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο.*

Ο παίκτης Αβέρωφ

Το πρόσωπο που δικαιωματικά μπορεί να διεκδικήσει από τον ΔΗΣΥ είναι ο πρόεδρος του κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου. Δικαιωματικά καθώς βάσει καταστατικού έχει τον πρώτο λόγο και ελέγχει πλήρως τα εσωκομματικά όργανα. Για να είμαστε ακριβείς, ουδέποτε πλην της περίπτωσης Κασουλίδη διεκδίκησε με άλλον υποψήφιο ο ΔΗΣΥ, εκτός από τις περιπτώσεις που στήριζε τον προερχόμενο από τον ΔΗΣΥ πρόεδρο της Δημοκρατίας (1996 Γλαύκος Κληρίδης -2018 Αναστασιάδης). Πέραν όμως του καταστατικού, το ερώτημα είναι πόσες πιθανότητες έχει ο συναγερμικός πρόεδρος να βγει νικητής. Οι βουλευτικές εκλογές και κυρίως οι χειρισμοί για την Προεδρία της Βουλής εδραίωσαν την αντίληψη πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου χειρίζεται με μαεστρία το πολιτικό παιχνίδι και ενίοτε ως πιόνια τους πολιτικούς του αντιπάλους. Ήταν άλλωστε για πολλούς ο μεγάλος νικητής του παιχνιδιού. Έχει εδώ και καιρό, κρατήσει αποστάσεις ασφαλείας από τους χειρισμούς της κυβέρνησης και ιδιαίτερα από τον υπουργό Εξωτερικών για το Κυπριακό, ψέγοντας με το γάντι χειρισμούς και καταστάσεις. Το γεγονός βεβαίως, ότι απουσίαζε πλήρως από τις εξαγγελίες στο Βαρώσι –οι οποίες αναμένονταν από κυβέρνηση και ΔΗΣΥ– προκαλεί ερωτήματα για τις τελικές προθέσεις και ερωτήματα κατά πόσο αυτό θα βοηθήσει ή όχι το προφίλ του πολιτικού που επιχειρεί να κτίσει. Αυτού που μπαίνει στη φωτιά και δεν διστάζει να τσαλακωθεί για το κοινό καλό. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» υπάρχει άτυπη συνεννόηση με τον Χάρη Γεωργιάδη για τη συνέχεια των δύο με τον τελευταίο να στηρίζει πλήρως το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του. Είτε γιατί συμφωνεί μαζί του είτε γιατί θεωρεί πως μία υποψηφιότητα Αβέρωφ του ανοίγει τον δρόμο για την προεδρία του ΔΗΣΥ. Ερώτημα είναι βεβαίως αν θα μπορεί να έχει τη στήριξη ενός ευρύτερου από τον Συναγερμό ακροατηρίου και ιδιαίτερα άλλων πολιτικών χώρων. Ως γνωστόν, ο συναγερμικός πρόεδρος μελετά με συνέπεια τις δημοσκοπήσεις και οι κινήσεις του θα είναι ιδιαίτερα προσεκτικές, καθώς δεν είναι διατεθειμένος, αν νιώσει πως η υποψηφιότητά του δεν έχει προοπτική νίκης, να καεί πολιτικά. Αφενός γιατί μία τέτοια κατάσταση θα του κλείσει τον δρόμο για τις όποιες επιδιώξεις στο μέλλον και αφετέρου γιατί θα αρχίσει την επόμενη μέρα η αμφισβήτησή του εντός του ΔΗΣΥ.

Το έρεισμα ΥΠΕΞ

Λέγεται πως η ιστορία Κασουλίδη δεν αποκλείεται να αναβιώσει, αν ο Αβέρωφ Νεοφύτου κρίνει πως δεν μπορεί να κερδίσει το παιχνίδι και εκεί θα αναγκαστεί να λύσει την εμφανή κόντρα που έχουν με τον Νίκο Χριστοδουλίδη και να τον ρίξει στη μάχη. Το κατά πόσο βεβαίως ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα περιμένει να λάβει το πράσινο φως από τον κ. Νεοφύτου είναι ένα ζήτημα που σηκώνει συζήτηση. Και αυτό γιατί αν δει κάποιος την επικοινωνιακή πολιτική των τελευταίων ημερών τόσο από το υπουργείο Εξωτερικών, όσο και από το Προεδρικό θα κατέληγε στο συμπέρασμα πως ο προεδρικός μηχανισμός «δουλεύει» υπέρ του Νίκου Χριστοδουλίδη και της υποψηφιότητάς του. Το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών βεβαίως διέψευσε όσους διαβεβαίωναν πως την επομένη των βουλευτικών εκλογών ξεκινά και ο προεκλογικός Χριστοδουλίδη για το 2023 και επιβεβαιώθηκε πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου είναι δυνατός αντίπαλος. Ο υπουργός Εξωτερικών όμως είναι –αν όχι ο πιο δημοφιλής– ένα από τα δημοφιλέστερα πολιτικά πρόσωπα βάσει δημοσκοπήσεων και αυτό δεν αγνοείται από την Πινδάρου. Έχει δεχτεί πλήγμα από τις εξελίξεις στο Κυπριακό, ωστόσο μετά την ανατροπή στο Συμβούλιο Ασφαλείας –που σίγουρα δεν είναι και για πανηγυρισμούς– ο ίδιος κατάφερε να μην καεί ως προεδρική υποψηφιότητα. Ιδιαίτερα τη στιγμή που ο κύριος εσωκομματικός του αντίπαλος Αβέρωφ Νεοφύτου ήταν απών. Δεν αποκλείεται μία υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη να προλάβει άλλες εξελίξεις για παράδειγμα να κατέλθει ως μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα, δεδομένου ότι υπάρχουν στελέχη και σε άλλους χώρους που βλέπουν θετικά μία τέτοια εξέλιξη πραγμάτων, όπως για παράδειγμα στελέχη στη Δημοκρατική Παράταξη. Επί του παρόντος πάντως και ιδιαίτερα τον προσεχή μήνα ο Νίκος Χριστοδουλίδης κρατά κλειστά τα χαρτιά του και οι όποιες εξελίξεις αναμένονται από το φθινόπωρο.

Ο διπλωμάτης και ο νομικός

Η συνέντευξη του Ανδρέα Μαυρογιάννη έκανε πολλούς να καταλήξουν στο συμπέρασμα πως ο έμπειρος διπλωμάτης δεν πρέπει να αγνοείται από την εξίσωση των προεδρικών. Ο ίδιος άλλωστε εδώ και καιρό προειδοποιούσε για νέα τετελεσμένα στην Αμμόχωστο. «Προειδοποιεί ποιους ακριβώς;» αναρωτιόνταν βεβαίως διπλωματικοί κύκλοι, σημειώνοντας πως ο ίδιος είναι μέρος της διαδικασίας και κατ' επέκταση του προβλήματος μη λύσης του Κυπριακού. Σίγουρα όσα είπε προκάλεσαν έντονη αντίδραση στον Λόφο και ιδιαίτερα στον Πρόεδρο, με κάποιους πολιτικούς κύκλους να εκτιμούν πως στόχος Μαυρογιάννη ήταν να εκδιωχθεί από τη θέση του διαπραγματευτή από τον πρόεδρο, ούτως ώστε να αποτινάξει το κύριο βαρίδι που βλέπει πως έχει το ΑΚΕΛ και να τον στηρίξει για την προεδρία. Στο ΑΚΕΛ πάντως δεν απορρίπτουν μία τέτοια εξέλιξη πραγμάτων. Όπως δεν έχουν απορρίψει το ενδεχόμενο Αχιλλέα Δημητριάδη. Ο γνωστός νομικός ξεκαθαρίζει στην «Κ» (σελ. 8) πως ενδιαφέρεται για τις προεδρικές εκλογές, ωστόσο, δεν επιβεβαιώνει τις πληροφορίες που έχει η «Κ» ότι έχει ήδη οργανωθεί και εξαγγέλλει τον Σεπτέμβριο. Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν τον κ. Δημητριάδη να έχει τη στήριξη μέρους των Οικολόγων αλλά και μιας τάσης από την Αριστερά. Το κατά πόσο θα στηριχθεί από κόμματα όπως το ΔΗΚΟ, δεδομένης και της θέσης του για άμεση επανέναρξη των συνομιλιών στη βάση των έξι σημείων Γκουτιέρες είναι κάτι που θα διαφανεί το επόμενο διάστημα. Για τις προεδρικές φαίνεται να προετοιμάζεται ήδη ο νομικός Μάριος Ηλιάδης, θεωρώντας πιθανή τη στήριξή του από το ΑΚΕΛ, ενώ από το κάδρο δεν φαίνεται να απουσιάζει ούτε η πρώην υπουργός Εξωτερικών Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή.

> *Ο Μαυρογιάννης προκάλεσε την οργή Αναστασιάδη με τις δηλώσεις του, ενώ ο Αχιλλέας Δημητριάδης προετοιμάζεται για εξαγγελίες τον Σεπτέμβρη. Και τους δύο δεν βλέπει αρνητικά το ΑΚΕΛ.*

Υποψηφιότητες από δεξιά...

Όσο κι αν οι Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκος Χριστοδουλίδης θεωρούνται οι κύριοι διεκδικητές του προεδρικού θώκου, από το κάδρο δεν πρέπει να παραλείπονται, δύο ακόμα πρόσωπα που προέρχονται από τον ίδιο χώρο: ο Χρίστος Στυλιανίδης και ο Γιώργος Παμπορίδης. Ο Χρίστος Στυλιανίδης θεωρείται από πολλούς η συνέχιση του Γιάννου Κρανιδιώτη. «Είναι βεβαίως πιο τολμηρός από τον Κρανιδιώτη» απαντούν οι καλά γνωρίζοντες το κομματικό σκηνικό που δεν αποκλείουν τον τέως επίτροπο να κάνει το βήμα και να διεκδικήσει τελικώς την προεδρία. Για μία τέτοια εξέλιξη βεβαίως εργάζονται κύκλοι τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, οι οποίοι θεωρούν πως για την ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας χρειάζεται ένα πρόσωπο που τυγχάνει διεθνώς εκτίμησης και αυτό το πρόσωπο όπως σημειώνουν είναι ο κ. Στυλιανίδης. Όπως γνωρίζει η «Κ» ο Στέφανος Στεφάνου έχει δεχτεί κρούση για στήριξη του κ. Στυλιανίδη όπως και ο Άντρος Κυπριανού με κάποια πρωτοκλασάτα στελέχη του ΑΚΕΛ να ευνοούν μία τέτοια εξέλιξη. Υπάρχουν και εκείνοι βεβαίως οι κύκλοι που λένε πως έμεινε αρκετό καιρό μακριά και αν επιδιώκει να μπει στην εκλογική μάχη θα πρέπει να αναθερμάνει τη σχέση του με τη βάση το συντομότερο δυνατό. Ο ίδιος πάντως κρατά τα χαρτιά του κλειστά, επικεντρώνεται στα νέα του καθήκοντα στις Βρυξέλλες και δεν έχει ξεκαθαρίσει πώς θα κινηθεί, αν και κύκλοι του στενού του περιβάλλοντος σημειώνουν πως μόνο με προοπτική επίλυσης του Κυπριακού μπορεί να μπει στη μάχη. Πέραν όμως των προοδευτικών κύκλων του ΑΚΕΛ και της φιλελεύθερης τάσης του ΔΗΣΥ που επιδιώκει λύση, τόσο στην Εζεκία Παπαϊωάννου όσο και σε άλλους κομματικούς χώρους φαίνεται να ανησυχούν πως η υποψηφιότητά του ενδεχομένως να ταυτιστεί με τον ΔΗΣΥ. Από την άλλη πλευρά κανείς δεν αγνοεί το ενδεχόμενο μιας ανεξάρτητης υποψηφιότητας από πλευράς του πρώην υπουργού Γιώργου Παμπορίδη. Ο ίδιος φρόντισε στο παρελθόν και να διαχωρίσει τη θέση του και να ψέξει πολλές φορές χειρισμούς της κυβέρνησης, τόσο σε ό,τι αφορά τη διαφθορά όσο και στο Κυπριακό. Ο ίδιος δεν έχει εκφραστεί ποτέ ανοικτά, ωστόσοκ κύκλοι από το στενό του περιβάλλον θεωρούν πως μπορεί να είναι μία υποψηφιότητα που θα αγκαλιαστεί και από δυσαρεστημένους συναγερμικούς, αλλά και από ψηφοφόρους άλλων χώρων, λόγω και του έργου που έχει κάνει με το ΓεΣΥ. Έχει άλλωστε επαφές και στενές σχέσεις ακόμα και από το στενό οικογενειακό περιβάλλον του Νικόλα Παπαδόπουλου, ενώ στο πλευρό του θεωρείται πως είναι για όποιες πολιτικές κινήσεις και ο στενός του φίλος και τέως υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου. Στο ΑΚΕΛ πάντως αν και λόγω ΓεΣΥ βλέπουν θετικά τον κ. Παμπορίδη έχουν επιφυλάξεις για τις θέσεις του στο Κυπριακό. Αντίθετα στο ΔΗΚΟ φέρεται να βρίσκονται πιο κοντά του στο Κυπριακό, έστω και αν οι σχέσεις τους επί υπουργίας του πέρασε από σαράντα κύματα.

Προεδρολογία παρά θιν' αλός

Το σκέφτεται ο Νικόλας

Σε παρατεταμένη κρίση βρίσκεται το τελευταίο διάστημα το ΔΗΚΟ και μαζί του ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος. Η ήττα φέρνει κόλαση, αλλά κυρίως γκρίνια. Γκρίνια σε τέτοιο σημείο που ακόμα και στη στενή ομάδα του Νικόλα υπάρχουν συντροφικά μαχαιρώματα και εντάσεις. Σε αυτό το περιβάλλον ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος φέρεται να σκέφτεται διπλά και τριπλά αν τον συμφέρει να γίνουν οι δημοτικές εκλογές. Όπως λέγεται, θα προτιμούσε να είχαν αναβληθεί με κάποιον τρόπο, χωρίς ωστόσο η απόφαση να βαραίνει το ίδιο το κόμμα.

Με Παναγιώτου στη Λευκωσία

Πάντως, αν αυτή τη στιγμή αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές, κάθε άλλο από θετικά θα εκληφθεί από την κοινωνία, έστω κι αν ο ισχυρισμός θα είναι η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Όμως εδώ που τα λέμε και στο ΑΚΕΛ βλέπουν με σχετική ανησυχία τις εκλογές και το ενδεχόμενο μιας ακόμη ήττας. Κανένας βεβαίως δεν κινείται προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς κανένας δεν θέλει να υποστεί το κόστος. Η μπάλα βρίσκεται βεβαίως στην κυβέρνηση για μία τέτοια απόφαση. Το ενδιαφέρον πάντως είναι πως ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ φαίνεται να συμφωνούν σε κάποιους δήμους. Ένας από αυτούς είναι ο Δήμος Λευκωσίας με το πρόσωπο που φέρεται να κλειδώνει να είναι ο πρώην πρόεδρος της ΝΕΔΗΚ Γιάννης Παναγιώτου. Ο ίδιος διατηρεί εξαιρετικές σχέσεις με το ΑΚΕΛ. Ενδεικτικό ότι είχε προταθεί ως υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές το 2018 από ΑΚΕΛικά στελέχη. Λέμε φέρεται, καθώς για το ΑΚΕΛ σημαντικό είναι να υπάρξει μία συνολική διευθέτηση συνεργασιών που να περιλαμβάνει κι άλλους δήμους και όχι μόνο αυτόν της πρωτεύουσας.

Η παρέμβαση Αναστασίας

Συζήτηση προκάλεσε στα κομματικά πηγαδάκια η είδηση ότι ο Χρύσης Παντελίδης αποχωρεί από το Κέντρο Μελετών Τάσσος Παπαδόπουλος. Κάποιοι εκτίμησαν πως μένει ένα βήμα πίσω μετά τις εντάσεις που προκλήθηκαν στον προεκλογικό. Άλλοι βεβαίως σημείωσαν πως ήταν προκαθορισμένο δεδομένου ότι ο ίδιος δεν ήθελε να χαρακτηρίζεται ως διπλοθεσίτης. Η Αναστασία Παπαδοπούλου θέλησε να τον ευχαριστήσει για την προσφορά του στο Κέντρο Μελετών, βάζοντας με αυτό τον τρόπο και τελεία στη φημολογία ότι οι σχέσεις της οικογένειας με τον βουλευτή Λευκωσίας ψύχραναν.

Χωρίς μάσκα και βουλευτές

Πρώτα ήταν οι επανειλημμένες υπερβάσεις του ορίου ταχύτητας, οι οποίες ένιωθε πως δεν τον άγγιζαν καθότι ήταν βουλευτής. Το δικαστήριο όμως είχε άλλη άποψη και τον έκρινε ένοχο, καθώς έκανε ράλι στους δρόμους του νησιού. Ο λόγος για τον πρώην βουλευτή ΔΗΣΥ και νυν βουλευτή ΕΛΑΜ Ανδρέα Θεμιστοκλέους. Σήμερα, βρήκε άλλο τρόπο να προκαλέσει, καθώς τριγυρνά στη Βουλή και στην Ολομέλεια χωρίς μάσκα. Το ερώτημα είναι γιατί δεν αντέδρασαν ακόμη οι άλλοι πολιτικοί χώροι.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Λέτε να σκέφτονται στο ΔΗΚΟ μετά το κάζο των βουλευτικών εκλογών, σύμπλευση πλέον με τον ΔΗΣΥ; Η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου πάντως διατηρεί άριστες σχέσεις με τον Νίκο Τορναρίτη.

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Κύπρος Νικολαΐδης

Σε μία εποχή που η επιστήμη χρειάζεται όσο άλλοτε και που πολεμάται από διάφορους, ο δρ Κύπρος Νικολαΐδης τιμήθηκε με τον Μεγαλόσταυρο του Τάγματος Μακαρίου Γ΄ ως ελάχιστο δείγμα αναγνώρισης και εκτίμησης της επιστημονικής ανθρωπιστικής και κοινωνικής προσφοράς του.

Η μύγα στον τοίχο

Ξεκάθαρο κλείσιμο του ματιού στον Αβέρωφ Νεοφύτου για το 2023 ήταν οι τοποθετήσεις του προέδρου Αναστασιάδη στη συνέντευξή του στον «Φιλελεύθερο» την περασμένη Κυριακή. Η απόφασή του, είπε, να μη διεκδικήσει τρίτη θητεία «είναι συνειδητή, τελική, οριστική και αμετάκλητη», ενώ δεν άφησε χαραμάδα ανοικτή, εάν οι τότε συνθήκες δικαιολογούν αναθεώρηση: «Δεν υπάρχουν δικαιολογίες».

Και να ήταν μόνο αυτά! Στην ερώτηση εάν θα υποδείξει τον υποψήφιο διάδοχό του, απάντησε αρνητικά, παραπέμποντας στον ΔΗΣΥ. «Υπάρχει κόμμα με συντεταγμένες και δημοκρατικές διαδικασίες και αυτό αποφασίζει. Δεν πρόκειται με κανέναν τρόπο να παρέμβω. Είναι θέμα του παγκύπριου συνεδρίου του κόμματος η επιλογή προεδρικού υποψηφίου». Με άλλα λόγια, οι ενδιαφερόμενοι για το χρίσμα πρέπει να το διεκδικήσουν στον κομματικό στίβο.

Πιο σαφής δεν θα μπορούσε να είναι. Γι' αυτό είναι αξιοπερίεργο γιατί ακόμη ανησυχεί ο Αβέρωφ Νεοφύτου για τις προεδρικές προθέσεις.

Τι είναι λοιπόν αυτό που συνεχίζει να προκαλεί ανησυχία στον Αβέρωφ; Πρώτον, λένε πηγές στην Πινδάρου, «ο Αναστασιάδης είναι ο Αναστασιάδης» και ο νοών νοείτω.

Δεύτερον, οι κινήσεις και οι κουβέντες της νέας επικοινωνιακής ομάδας στον Λόφο, οι οποίες δεν συνάδουν με τις ξεκάθαρες δηλώσεις του προέδρου της Δημοκρατίας. Και αν οι κινήσεις αυτές περιορίζονταν στην ομάδα των πολιτικά αμούστακων του Προεδρικού, λίγοι θα έδιναν σημασία. Προέρχονται όμως από τον εξ Ελλάδος νέο επικοινωνιολόγο του Προέδρου και μέλος της επικοινωνιακής ομάδας στο Μαξίμου, Θωμά Γεράκη.

Οι σχεδιασμοί Γεράκη είναι μακράς πνοής και καμία σχέση δεν έχουν με την υστεροφημία Αναστασιάδη, στην οποία λογικά θα έπρεπε να επικεντρώνεται η διαχείριση της εικόνας ενός πολιτικού, που αποστρατεύεται (σύμφωνα με τα δικά του λεγόμενα) σε 19 μήνες, μετά από μισό αιώνα έντονης πολιτικής δράσης.

Άρα, είτε ο Αναστασιάδης άλλα λέει και για άλλα προετοιμάζεται, είτε οι σχεδιασμοί Γεράκη δεν αφορούν τον Αναστασιάδη, αλλά κάποιον άλλο φιλόδοξο πολιτικό και τακτικό συνομιλητή του Ελλαδίτη επικοινωνιολόγου στο Κλεινόν Άστυ.

Κλωθώ

Οι Γάλλοι έφηβοι δεν αγόρασαν Προυστ, αλλά κόμικς

Του **AURELIEN BREEDEN**
THE NEW YORK TIMES

Οι νέοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν το πάσο για να αγοράσουν προϊόντα από βιβλιοπωλεία, καταστήματα δίσκων, μουσικών οργάνων ή ειδών ζωγραφικής.

Οταν η γαλλική κυβέρνηση εγκαινίασε εφαρμογή κινητού τηλεφώνου η οποία προσέφερε κουπόνι 300 ευρώ σε όλους τους 18χρονους της χώρας για αγορά βιβλίων, μουσικής και εισιτηρίων για πολιτιστικές εκδηλώσεις, οι περισσότεροι νέοι δεν έσπευσαν να αγοράσουν μυθιστορήματα του Μαρσέλ Προυστ ή εισιτήρια για παράσταση του Μολιέρου. Αντίθετα, η γαλλική νεολαία έτρεξε προς τα ιαπωνικά κόμικς μάνγκα. «Η πρωτοβουλία είναι πολύ σωστή. Αγοράζω συστηματικά κόμικς και μάνγκα και το κουπόνι μού είναι πολύ χρήσιμο», λέει η 18χρονη Ζιλιέτ Σεγκά, που ζει σε μικρή κωμόπολη της νοτιοανατολικής Γαλλίας. Τα βιβλία αντιπροσώπευαν ποσοστό 75% των αγορών με το κουπόνι, που ονομάζεται «πολιτιστικό πάσο», μετά την εισαγωγή του τον Μάιο. Σχεδόν τα δύο τρίτα από τα βιβλία αυτά είναι μάνγκα.

Από 300 ευρώ έλαβαν οι 18χρονοι Γάλλοι για αγορές βιβλίων. Οι περισσότεροι ξόδεψαν το ποσό από το «πολιτιστικό πάσο» σε ιαπωνικά κόμικς μάνγκα.

Τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης κάνουν λόγο για «φαινόμενο μάνγκα», παραβλέποντας το γεγονός ότι οι πολιτιστικοί χώροι και οι συναυλίες παρέμεναν απαγορευμένες τον Μάιο, όταν εγκαινιάστηκε η εφαρμογή. Την ίδια στιγμή, τα ιαπωνικά μάνγκα ήταν ήδη ιδιαίτερα δημοφιλή στη Γαλλία.

Η έμφαση των σχολιαστών στα κόμικς αποκαλύπτει, όμως, την απογοήτευση των δημιουργών του κουπονιού, οι οποίοι ήλπιζαν ότι η εφαρμογή θα οδηγούσε μέρος των 18χρονων σε πιο εκλεπτυσμένες μορφές τέχνης. Κάθε 18χρονος μπορεί να ενεργοποιήσει την εφαρμογή αποκτώντας κουπόνι 300 ευρώ, ισχύος δύο ετών, για περισσότερες από 8.000 επιχειρήσεις και ιδρύματα. Οι νέοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν το πάσο για να αγοράσουν προϊόντα από βιβλιοπωλεία, καταστήματα δίσκων, μουσικών οργάνων ή ειδών ζωγραφικής. Μπορούν επίσης να αγοράσουν μέσω της εφαρμογής εισιτήρια για θέατρο, συναυλίες, μουσεία και να εγγραφούν σε μαθήματα χορού, ζωγραφικής και σχεδίου.

Μιλώντας στα εγκαίνια της εφαρμογής, τον Μάιο, ο πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν χαρακτήρισε το πρόγραμμα «καταπληκτική νίκη», που θα οξύνει την κριτική σκέψη των νέων και την αγάπη τους για τον πολιτισμό. Οι επικριτές του κουπονιού, όμως, υποστηρίζουν ότι η προσφορά χρημάτων σε 825.000 εφήβους δεν πρόκειται να τους οδηγήσει μακριά από τον εμπορικό κινηματογράφο και τα ιαπωνικά κόμικς, κάνοντας λόγο για διασπάθιση δημόσιων κεφαλαίων. Ο Ζαν-Μισέλ Τομπελέμ, βοηθός καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης, λέει ότι η προσπάθεια της κυβέρνησης υπήρξε αξιέπαινη, αλλά θα ευνοήσει κυρίως τους μεγάλους εκδοτικούς οίκους και τις δισκογραφικές εταιρείες. «Δεν υπάρχει λόγος πανικού. Ενας 18χρονος μπορεί να γνωρίσει την κορεατική κουλτούρα και τον πολιτισμό μέσα από μουσική K-pop. Το πάσο δεν πρόκειται, όμως, να επιτύχει κάτι τέτοιο, καθώς η ίδια η εφαρμογή δεν προσφέρει κίνητρα για επιλογή πιο απαιτητικών θεαμάτων και δραστηριοτήτων», σημειώνει ο Τομπελέμ.

Ο Ονασαγόρας απουσιάζει.

Το puzzle της προόδου

Της **ΤΖΩΡΤΖΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Το 2020 ήταν η χρονιά όπου η αβεβαιότητα από την πανδημία έθεσε σε αναμονή ολόκληρο τον κόσμο, πυροδοτώντας μια αλυσιδωτή αντίδραση στην παγκόσμια οικονομία που δεν άφησε καμία αγορά ανεπηρέαστη. Σε ένα περιβάλλον συνεχών προκλήσεων, η Κύπρος προχωρά με ένα νέο οικονομικό μοντέλο, βασισμένο σε μια μακροχρόνια στρατηγική που στοχεύει στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου που θα εγγυάται τη βιώσιμη ανάπτυξη: μια ανθεκτική, ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην καινοτομία, την τεχνολογία, την εξωστρέφεια και τον ψηφιακό και περιβαλλοντικό μετασχηματισμό. Είναι επομένως επιτακτική ανάγκη η κυπριακή κυβέρνηση να παραμείνει προσηλωμένη απαρέγκλιτα στην εφαρμογή των θεσμικών μεταρρυθμίσεων. Η Κύπρος βρίσκεται στη διαδικασία εκσυγχρονισμού της δικαιοσύνης, προωθώντας μια σειρά δυναμικών μεταρρυθμίσεων, με στόχο την αναδιαμόρφωση του δικαστικού πλαισίου, βελτιώνοντας και επιταχύνοντας την απονομή της Δικαιοσύνης. Προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η σύσταση Εμπορικού Δικαστηρίου, το οποίο θα είναι καθ' ύλην αρμόδιο για ιδιωτικές συμβατικές διαφορές. Αυτό θα συμβάλει αναμφίβολα στην προώθηση της Κύπρου διεθνώς ως φόρουμ. Η ισχυρή εκτελεστότητα και εφαρμογή των εμπορικών συμβάσεων ενισχύει ένα αξιόπιστο και σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον. Με τη λειτουργία του Εμπορικού Δικαστηρίου θα προωθηθεί περαιτέρω το κυπριακό δίκαιο ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβάσεις. Πρέπει επομένως να επιμείνουμε στην αγγλική γλώσσα ως επιτρεπόμενη γλώσσα δικαστικών διαδικασιών και ακροάσεων, εάν και εφόσον οι διάδικοι το επιλέξουν. Χρειάζεται ωστόσο συνταγματική τροποποίηση και έκδοση Κανονισμού από το Ανώτατο Δικαστήριο. Όμως, μόνο έτσι θα καρπωθούμε πλήρως τα οφέλη από τη σύσταση του Εμπορικού Δικαστηρίου. Η εξωστρέφεια του νέου οικονομικού μοντέλου συνδέεται άμεσα με την καινοτομία και την τεχνολογία. Απαιτείται συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα μέσω κινήτρων προς τα ιδιωτικά κεφάλαια. Η Κύπρος έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην περιοχή, φιλοξενώντας μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων εταιρειών ξένων συμφερόντων. Ως εκ τούτου, προσφέρεται έδαφος προς δύο κατευθύνσεις: Η πρώτη κατεύθυνση είναι η προσέλκυση περισσότερων εταιρειών ξένων συμφερόντων. Θα πρότεινα τη δημιουργία βιομηχανικού πάρκου καινοτομίας με παροχή κινήτρων για φιλοξενία νεοφυών επιχειρήσεων (start-ups), αξιοποιήσιμο και ως ιδανική τοποθεσία εταιρικής έδρας (headquartering). Η δεύτερη κατεύθυνση είναι η παροχή κινήτρων προς συγχώνευση υφιστάμενων εταιρειών για περαιτέρω επενδύσεις στην έρευνα και καινοτομία, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας εξειδικευμένου προσωπικού. Και ενώ το όραμα ακούγεται σίγουρα συναρπαστικό, η γραφειοκρατία του δημόσιου τομέα και ο αργός ρυθμός στη λήψη και εφαρμογή διοικητικών αποφάσεων, δημιουργεί μια αντίσταση στην αλλαγή, που δυσχεραίνει τη μετουσίωση του οράματος σε πράξη. Αναντίρρητα, έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα για την ψηφιοποίηση (digitization) και τον ψηφιακό μετασχηματισμό (digitalization) στη δημόσια υπηρεσία, όμως η γραφειοκρατία πρέπει να εκριζωθεί εντελώς και άμεσα. Διαφορετικά όχι μόνο ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας δεν θα συμβαδίσουν ποτέ μαζί χέρι-χέρι αλλά ο δημόσιος τομέας θα αποτελεί και μόνιμη τροχοπέδη στην πρόοδο.

Οι πρόσφατες αποφάσεις διεθνών οργανισμών όπως η G7, η G20 και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και αυτές που λαμβάνονται μονομερώς από χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Γερμανία, η Κίνα και η Ρωσία, δεν μπορούν να παραγνωρισθούν. Αφορούν, μεταξύ άλλων, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, την πράσινη ανάπτυξη, τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό και τη φορολογική διαφάνεια. Η Κύπρος με δυναμικές μεταρρυθμίσεις, ανασυγκροτείται ως επιχειρηματικό κέντρο, στη βάση ενός νέου σύγχρονου και ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης, με αρχιτέκτονα το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας της Κύπρου και με την καθοριστική συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (ΠΔΣ) συμμετέχει ενεργά και εργάζεται προληπτικά και σε συνεργασία με άλλους επαγγελματικούς φορείς προς τον κοινό στόχο: την έγκαιρη υιοθέτηση ενός νέου ανθεκτικού και ανταγωνιστικού επιχειρηματικού μοντέλου, συνθέτοντας αποφασιστικά το puzzle της προόδου.

Η κα Τζώρτζια Κωνσταντίνου-Παναγιώτου είναι δικηγόρος, μέλος Συμβουλίου/Εκπρόσωπος Τύπου Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

EPA/ABIR SULTAN

Νεαροί Ορθόδοξοι Εβραίοι παίζουν σε σιντριβάνι κοντά στον Πύργο του Δαβίδ, που βρίσκεται πλησίον της παλιάς πόλης της Ιερουσαλήμ.

Ο Ανδρέας τον καιρό της παρακμής

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τους διαδικτυακούς ολοφυρμούς πολιτικών προσώπων για την επέτειο της εισβολής, τις δακρύβρεχτες αναρτήσεις για τις σειρήνες που μας ξύπνησαν άλλη μια φορά, ομολογώ πως τις έβλεπα πάντα με σχετική επιφύλαξη. Η ιστορία είναι εκεί και μας θυμίζει άλλωστε πως θα έπρεπε να κρατάμε μικρό καλάθι μπροστά σε αυτούς που νιώθουν την ανάγκη να διαφημίζουν τον πατριωτισμό τους. Όπως μικρό καλάθι έπρεπε να κρατούσαμε και κατά τον προεκλογικό με όλους τους υποψηφίους που καπηλεύτηκαν φωτογραφίες πρώων του 55-59 για να βάλουν από κάτω τις υπογραφές τους, νιώθοντας πως έτσι θα κερδίσουν πόντους. Μικρό καλάθι γιατί αποτελεί μία σύγχρονη τυμβωρυχία. Όπως τυμβωρυχία επιτελούν όσοι όψιμα θυμήθηκαν σήμερα το Βαρώσι. Όλοι αυτοί που κλαίνε επί των ερειπίων, αφότου δηλαδή χάθηκε και φροντίζουν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο είτε να βγάλουν την ουρά τους εκτός αποστασιοποιημένοι είτε να αποκτήσουν από όλο αυτό πολιτικούς πόντους. Ο πατριωτισμός αποδεικνύεται από την πολιτική συνέπεια, την ειλικρίνεια λόγων και πράξεων χωρίς περαιτέρω θορύβους.

Υπάρχει, ωστόσο, μια χρυσή τομή μεταξύ των όψιμων συναισθηματικών εξάρσεων και της παντελούς έλλειψης ενσυναίσθησης στην πολιτική. Όσοι ετοιμάζονται να πουν πως είναι υποκριτικό 47 χρόνια μετά την εισβολή και τη στιγμή που όλοι συνεχίζουν τη ζωή τους κανονικά να αναμένουμε από τον πρόεδρο να πενθεί θα απαντήσουμε πως στην πολιτική όλα έχουν και τον συμβολισμό και τη χρονική τους συγκυρία. Ιδιαίτερα όταν οι συμβολισμοί μιας πολιτικής συμπεριφοράς παράγουν πολιτική σκέψη και κοινωνική συνείδηση.

Ο πρόεδρος και ο περίγυρός του έχουν αποδείξει πολλές φορές την παντελή έλλειψη ενσυναίσθησης. Από τα μπουζούκια των θυγατέρων αμέσως μετά το κούρεμα, την ανάρτηση του γαμπρού «μη βιάζεστε, έχει αρκετά για όλους» όταν στήνονταν ουρές έξω από τις ΑΤΜ μετά το κούρεμα καταθέσεων, μέχρι και το κουβανέζικο πάρτι της Ινώς, αμέσως μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα. Λίγες ώρες μετά δηλαδή που ο Αντόνιο Γκουτιέρες ευχόταν καλή τύχη σε Κύπριους του Βορρά του Νότου και προϊδέαζε για τις τραγικές εξελίξεις που θα εκτυλίσσονταν.

Ακολούθησαν οι αναρτήσεις ξεφαντώματος στις Σεϋχέλλες, όταν οι εκπαιδευτικοί μαζεύονταν σωρηδόν έξω από το Προεδρικό και προκαλούσαν την πρώτη κρίση της δεύτερης διακυβέρνησης Αναστασιάδη, μέχρι και τη spectacular ανάπτυξη της Λεμεσού που διαφήμιζε ο κ. Μισιρλής, την ώρα που η Κύπρος γινόταν διεθνώς περίγελος με τα χρυσά διαβατήρια.

Είχαμε ωστόσο την αίσθηση πως σε όλο αυτό το ρεζίλεμα και του θεσμού και του τόπου έβαλε τελεία μετά και την αποκάλυψη της στιχομυθίας του προέδρου με την Έμιλυ Γιολίτη πως η ίδια και ο τρόπος ζωής της πλήττουν την εικόνα του. Οι φωτογραφίες του ωστόσο να ξεφαντώνει το περασμένο Σάββατο στα μπουζούκια της Αθήνας, ήταν η αντανάκλαση της θεσμικής παρακμής. Όχι μόνο για τη θλιβερή επιλογή διασκέδασης, αλλά και για τη χρονική συγκυρία.

Και μένουμε στη συγκυρία όχι γιατί ήταν μία ακόμη επέτειος της τουρκικής εισβολής. Ήταν γιατί λίγες μέρες προηγουμένως, ο Τούρκος πρόεδρος εξήγγειλε το πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλης. Ήταν γιατί ο πρόεδρος μία μέρα πριν από το γλέντι απαιτούσε από τη διεθνή κοινότητα να δει τις τουρκικές εξαγγελίες ως μία ακόμη εισβολή.

Το πιο προκλητικό, ωστόσο, είναι ότι προτού αποχωρήσει φρόντισε να διχάσει την κυπριακή κοινωνία, σε Βαρωσιώτες και άλλους πρόσφυγες. Φρόντισε μάλιστα να παραδώσει μαθήματα πατριωτισμού στους πρώτους, ότι αν επιλέξουν να επιστρέψουν θα γίνουν εν πολλοίς συνεργοί του κατοχικού καθεστώτος και τους έβαλε ενώπιον τραγικών διλημμάτων.

Ο πρόεδρος λοιπόν στον Τάκη Ζαχαράτο και την Άντζελα Δημητρίου, ενώ λίγες ώρες προηγουμένως προσπαθούσε να πείσει τους ξένους για τη σοβαρότητα της κατάστασης και ενόσω ο Τούρκος πρόεδρος προκαλούσε νέα τετελεσμένα.

Και αν ο πρόεδρος και η κυβέρνησή του θέλουν να λήξουν τη θητεία τους, θυμίζοντας τον Ανδρέα Παπανδρέου της παρακμής είναι δικό τους θέμα. Ίσως και να μην ασχολούμασταν καν, αν δεν ήμασταν συνιδιοκτήτες αυτού του τόπου. Ενός Βαρωσιού που χάνεται και ενός τόπου που κινδυνεύει με την οριστική διχοτόμηση.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ξαφνικά φέτος το καλοκαίρι

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Συγκλονισμένοι. Και οργισμένοι βεβαίως και προβληματισμένοι φυσικά και αποφασισμένοι οπωσδήποτε. Κυρίως όμως συγκλονισμένοι. Αυτό αισθανόμαστε, ξαφνικά φέτος το καλοκαίρι. Αν προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την ιστορία του Κυπριακού με συναισθηματικούς όρους, θα διαπιστώσουμε ότι επί 47 συναπτά έτη παθαίνουμε αλλεπάλληλους συγκλονισμούς, αλλά με ένα θαυμαστό τρόπο καταφέρνουμε κάθε φορά να αναγεννιόμαστε μέσα από τις στάχτες μας. Η πολιτική μας ηγεσία πρωτίστως και από δίπλα οι δημοσιογράφοι, οι κάθε λογής δημοσιολόγοι και το μέγα πλήθος στα κοινωνικά δίκτυα που δίνει πλέον τον τόνο. Αν ήμασταν λίγο πιο ειλικρινείς με τους εαυτούς μας θα ανοίγαμε αυτή την ενδοσκοπική συζήτηση, ξεκινώντας από το «ξαφνικά». Τι ακριβώς συνέβη δηλαδή «ξαφνικά φέτος το καλοκαίρι»; Οι Τούρκοι εξήγγειλαν ότι θα υλοποιήσουν το χειρότερα φυλαγμένο μυστικό του κατοχικού τους σχεδιασμού: Να παίξουν κυνικά το χαρτί της Αμμοχώστου, δημιουργώντας νέα τετελεσμένα. Όσο εμείς σφυρίζαμε ανέμελα, εκείνοι προειδοποιούσαν. Μιλούσαν για δύο κράτη και μεθόδευαν το άνοιγμα της περίκλειστης πόλης με βασικό τους σύμμαχο τον αμείλικτο χρόνο.

Συγκλονιστήκαμε λοιπόν και έπειτα πράξαμε τα δέοντα: Εμείς συνεχίσαμε τις διακοπές μας και ο πρώτος πολίτης της Δημοκρατίας πήγε να πνίξει τον συγκλονισμό του στα μπουζούκια. Να μην ξεσκάσει ο άνθρωπος; ρωτάνε κάποιοι. Όχι, να μην ξεσκάσει. Μόλις μία βδομάδα μετά τις εξαγγελίες του Ερντογάν για το Βαρώσι θα έπρεπε να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων. Δεν αγγίζω καν το κεφάλαιο πολιτισμός. Μετά από οκτώ χρόνια άλλωστε το εμπεδώσαμε ότι ο πρόεδρός μας είναι του ελαφρολαϊκού. Εν προκειμένω και ένα σκαλί παρακάτω – «Φωτιά στα σαββατόβραδα» την ώρα που πήραν φωτιά τα μπατζάκια μας. Ας μείνουμε όμως στα αμιγώς πολιτικά όπου το γελοίον του πράγματος δεν εξαντλείται στα σουξέ της Άντζελας.

Πόσο σοβαρά αλήθεια πρέπει να πάρουμε έναν πρόεδρο που στις μαύρες επετείους επιλέγει τα μπουζούκια και εν συνεχεία ανεμίζει τα λάβαρα του αγώνα; Δεν πρόκειται να γίνουν δεκτές οι απαράδεκτες αξιώσεις και εξαγγελίες της Τουρκίας είχε δηλώσει στην εκδήλωση μνήμης και τιμής των πεσόντων της τουρκικής εισβολής, προσθέτοντας ότι «είμαι βέβαιος πως κανένας Βαρωσιώτης δεν θα ήθελε να γίνει συνεργός στους σχεδιασμούς και τους στόχους της Τουρκίας». Αφού φρόντισε να μεταθέσει το βάρος της αποτυχημένης πολιτικής μας στους ώμους των πολιτών και μετά το μουσικοχορευτικό διάλειμμα στην Αθήνα, έκανε μια μαγκιά ακόμα στο Euronews ώστε να μην ξεχνάμε την καθιερωμένη πατριωτική μας γυμναστική: Άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο άσκησης βέτο στη θετική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Τουρκία και την υιοθέτηση νέων κυρώσεων εναντίον της. Νομίζω όλοι καταλαβαίνουμε ότι μια ανατριχίλα διαπέρασε τη ραχοκοκαλιά του Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ενώ κρύος ιδρώτας έλουσε τον Ταγίπ Ερντογάν. Έτσι είναι αυτά. Ή να είσαι ηγέτης ή να μην είσαι. Η Άντζελα που έχει τραγουδήσει αλήθειες βγαλμένες μέσα από τη ζωή το είπε θαυμάσια: «... είναι κάτι χαρακτήρες που στήνουν τις παρτίδες, πειραγμένα έχουν ζάρια και σου κλέβουν τα φεγγάρια». Δικό σας!

Ενώ αυτά συμβαίνουν λοιπόν ξαφνικά φέτος το καλοκαίρι και ενώ τα μπάνια του λαού συνεχίζονται, προκύπτει το βαθύ φιλοσοφικό ερώτημα: Ποιος είναι ο εχθρός του γελοίου; Μα το γελοιωδέστερο φυσικά. Η Άννα Μαραγκού σε μια ανάρτησή της τα λέει αρκετά αψά, αν και δεν νομίζω να ιδρώνει το αφτί πολλών στη χώρα των Λωτοφάγων: «Για το χάρτινο φεγγαράκι και τη ψεύτικη ακρογιαλιά του Δήμου Αμμοχώστου. Είναι ντροπή ενώ η Αμμόχωστος χάνεται και οι Βαρωσιώτες σκουπίζουν τα δάκρυά τους και κρατούν στα χέρια τους την απελπισία, να οργανώνεται εκ μέρους του κύριου εκπροσώπου (δυστυχώς) της πόλης μας μουσική εκδήλωση με ομιλητή τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που μας έφερε εδώ που είμαστε σήμερα. Αν ζούσε ο Μάνος Χατζιδάκις θα σας απαγόρευε τη χρήση αυτού του τραγουδιού. Αν είστε ανίκανοι για οποιαδήποτε πράξη σωτηρίας της πόλης μας, ας είναι και κατόπιν εορτής, η σιωπή θα ήταν το σημαντικότερο σας επίτευγμα. Ντρέπομαι, ντρέπομαι για τον Πρόεδρο μας στα σκυλάδικα και για τον Δήμο της Αμμοχώστου που εξευτελίζει κάθε έννοια αξιοπρέπειας που του έχει μείνει».

stavros.christodoulou@gmail.com

Η Ελένη Ξένου απουσιάζει

Η υψηλή πολιτική της Αννίτας και η Βρετανία...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων, ο δεύτερος τη τάξει αξιωματούχος της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν θα πρέπει να έχει στοιχειώδεις γνώσεις Κυπριακού; Να είναι επαρκώς ενημερωμένος για αυτά που συμβαίνουν στο προσκήνιο και στο παρασκήνιο και να αξιοποιεί τη θέση του για να προωθεί ζωτικά συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας; Δεν θα έπρεπε να εκδηλώνει παρεμβάσεις, να τολμά να τοποθετηθεί και εάν απαιτηθεί να επικρίνει όσους τραβούν το χαλί κάτω από τα πόδια της Κυπριακής Δημοκρατίας, στοχεύοντας στην κατάλυση ενός κράτους, το οποίο έχει ταχθεί και εκ της θέσεώς του να υπηρετεί; Ακόμη και εάν ο πρόεδρος της Βουλής είναι άνθρωπος εκ φύσεως ευγενικός, φαντάζομαι ότι θα μπορεί να βρει έναν εύσχημο τρόπο να τοποθετηθεί χωρίς περιστροφές για να υπερασπίσει τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας, χωρίς να θίγει δημοσίως τον συνομιλητή του. Ή μήπως κάνω λάθος και ο πρόεδρος της κυπριακής Βουλής πρέπει να έχει απλώς διακοσμητικό, ανούσιο ρόλο;

Η δημόσια τοποθέτηση που ακολούθησε τη συνάντηση της προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Αννίτας Δημητρίου με τον ύπατο αρμοστή της Βρετανίας στην Κύπρο, κ. Stephen Lillie, με ξένισε. Σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωση «η πρόεδρος της Βουλής ευχαρίστησε τον κ. Lillie για τη διαχρονική στήριξη του Ηνωμένου Βασιλείου στις προσπάθειες επίλυσης του κυπριακού προβλήματος, ως μονίμου μέλους του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ αλλά και μιας εκ των εγγυητριών δυνάμεων της Κυπριακής Δημοκρατίας».

Εξαιρετικά! Η κ. Αννίτα Δημητρίου βλέπει «διαχρονική στήριξη της Κύπρου από τη Βρετανία». Τις ίδιες ακριβώς μέρες που η Κύπρος βούιζε για τις τρικλοποδιές που έβαζε το Λονδίνο στην Κυπριακή Δημοκρατία και για το ζήτημα του Βαρωσιού. Όταν το Λονδίνο ύψωνε ασπίδα προστασίας στον Ερντογάν, αρνούμενο να κατονομάσει στο προσχέδιο προεδρικής δήλωσης του Συμβουλίου Ασφαλείας, την Τουρκία και τους εγκάθετούς της στα Κατεχόμενα, ως αυτούς που κατάλυσαν πλήρως τα ψηφίσματα του Σ.Α. για την περίκλειστη Αμμόχωστο, έχοντας δρομολογήσει «πιλοτικό άνοιγμα» του 3,5% των Βαρωσίων και έχοντας ήδη ανοίξει και μέρος της παραλίας.

Πρόκειται για την ίδια «διαχρονική στήριξη» που μας παρείχε η Βρετανία με τις προτάσεις της για «δύο κοινοτικά κυρίαρχα κράτη» στην Κύπρο, τα οποία είχαν προκαλέσει τις αντιδράσεις του προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη και του ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη, από το κόμμα των οποίων προέρχεται και η κ. Αννίτα Δημητρίου.

Πραγματικά δεν ξέρω ποιο είναι χειρότερο. Η κ. Αννίτα Δημητρίου να μην έχει ενημερωθεί από την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ, στον οποίο ανήκει; Ή έστω από τα ΜΜΕ, τα πλείστα των οποίων μετέδωσαν όλα όσα είχαν κάνει οι Βρετανοί στον ΟΗΕ; Ή να έχει ενημερωθεί και να αυτοσχεδίασε, ευχαριστώντας τη Βρετανία για τη «διαχρονική στήριξη» της Κυπριακής Δημοκρατίας, αντί να απορρίψει τις αποδεδειγμένες προσπάθειες υπόσκαψης του κυπριακού κράτους από το Λονδίνο;

Αν δεν της μίλησε κανένας, ίσως να πρέπει να το κάνει τώρα. Κάποιος θα πρέπει επιτέλους να της πει ότι η Βρετανία επεχείρησε να διαβρώσει και το ψήφισμα του Σ.Α., με βάση τη θέση που εξήγγειλε ο πρωθυπουργός της χώρας Μπόρις Τζόνσον, σημειώνοντας ότι: Η λύση του Κυπριακού «θα βασίζεται στο διεθνώς αποδεκτό μοντέλο μιας διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, με πολιτική ισότητα και στις υφιστάμενες παραμέτρους όπως αυτές ορίζονται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η Βρετανία πιστεύει ότι αυτές είναι αρκετά ευρείες ώστε να περιλαμβάνουν μια σειρά από λύσεις» διευκρίνισε ο κ. Τζόνσον φωτογραφίζοντας συνομοσπονδία ευκρινώς και δημοσίως. Τόσο δημοσίως όσο και οι ευχαριστίες της προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπωνστη «διαχρονική στήριξη» που μας παρέχει η Βρετανία…

Θα ήθελα να ανέμενα από την κ. Αννίτα Δημητρίου να εξηγήσει στον κ. Stephen Lillie ότι εάν του αρέσει τόσο πολύ το μοντέλο της συνομοσπονδίας, ώστε να θέλει να το επιβάλει στην Κύπρο, θα ήταν ίσως ορθό να το προτείνει «πιλοτικά», σε πρώτη φάση στην πρωθυπουργό της Σκωτίας Νίκολα Στέρτζον που ως γνωστόν ζητάει δημοψήφισμα για ανεξαρτητοποίηση από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σημ. Ο ρόλος του ΔΗΣΥ και της ηγεσίας του θα έπρεπε να ξεκινά με την εκλογή της κ. Αννίτας Δημητρίου στην Προεδρία της Βουλής. Και όχι να τελειώνει με τους πανηγυρισμούς για την εκλογή της…

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Στρατηγικό αδιέξοδο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Ιστορία απαιτεί υπομονή και ψυχραιμία. Κανείς δεν μπορεί να βγάλει συμπεράσματα βιαστικά, πριν τα γεγονότα «στεγνώσουν» αρκετά για να μπορούν να καταγραφούν με μια σχετική αντικειμενικότητα. Ούτε βέβαια όταν η όποια συζήτηση διεξάγεται σε συνθήκες ακραίου πάθους και φανατισμού.

Ομολογώ ότι βρίσκω την κατάσταση στην Κύπρο σήμερα πάρα πολύ στενάχωρη. Εχοντας ασχοληθεί πολλά χρόνια με αυτό το θέμα και καθώς τελειώνω τη συγγραφή ενός βιβλίου, βλέπω στον ορίζοντα να διαγράφεται ένα στρατηγικό αδιέξοδο. Η διχοτόμηση έχει παγιωθεί. Η ελληνοκυπριακή πλευρά δεν μπορεί να περιμένει κάποιο εδαφικό αντάλλαγμα στο πλαίσιο μιας συμβιβαστικής φόρμουλας. Κάθε σκέψη για ένα «βελούδινο διαζύγιο», που θα αντάλλασσε κάποιου είδους αναγνώριση με έδαφος, ανήκει στο παρελθόν. Ακόμη και αν υπήρχε μια συμφωνία σήμερα, θα ήταν πιθανότατα τόσο περίπλοκη και δυσεφάρμοστη (ακόμη περισσότερο και από το σχέδιο Αναν) που δύσκολα θα περνούσε από ένα δημοψήφισμα.

Οι καταδικαστικές δηλώσεις από τις ΗΠΑ είναι θετικές και σημαντικές, σε αντίθεση με τις ευρωπαϊκές, που θα τις χαρακτήριζε κάποιος χλιαρές. Δεν πρόκειται όμως να αλλάξουν κάτι στην πράξη. Αν μετρούσαμε τα ψηφίσματα και τις δηλώσεις των τελευταίων 60 και κάτι ετών, το ισοζύγιο θα ήταν θετικό για την ελληνική πλευρά. Αν μετρήσουμε τι ακριβώς συμβαίνει στο έδαφος του πολυτάραχου νησιού, το ισοζύγιο μόνο θετικό δεν είναι. Το κλισέ πως το Κυπριακό είναι μια ιστορία χαμένων ευκαιριών είναι από τα λίγα που δικαιολογείται πλήρως. Ο ελληνισμός είχε ευκαιρίες στο Κυπριακό, τις οποίες όμως δεν άδραξε λόγω προσωπικών εγωισμών και παιχνιδιών, ενός αέναου νεοβυζαντινού μπρα ντε φερ μεταξύ Αθήνας και Λευκωσίας και του καταραμένου πολιτικού κόστους. Αυτό που το 1964 θα φιγουράριζε σαν «προδοσία» στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, σήμερα φαντάζει μια πολύ καλή λύση. Το Κυπριακό ήταν το πρώτο και μείζον ζήτημα που βρέθηκε στο «μάτι» του φαινομένου του μεταπολεμικού αριστεροδεξιού λαϊκισμού και δεν άφησε πολλά περιθώρια ψυχρών χειρισμών. Ο Γιώργος Καλπαδάκης, στο εξαιρετικό πρόσφατο βιβλίο του «Κυπριακό 1954-74», μιλάει πολύ εύστοχα για τον «αιώνιο δηλιγιαννισμό». Ηταν πολλές οι περιπτώσεις όπου με λίγη ψυχραιμία, εθνική συνεννόηση και λιγότερο αυτάρεσκες προσωπικές συμπεριφορές ορισμένων πρωταγωνιστών θα είχαμε επιτύχει τους εθνικούς στόχους της εποχής. Δεν ήταν εύκολες ασφαλώς οι αποφάσεις και οι συμβιβασμοί. Δεν θα ήθελα να βρίσκομαι στη θέση εκείνων που έπρεπε να αποφασίσουν, αμέσως μετά την τουρκική εισβολή, εάν έπρεπε να δεχθούν ένα συμβιβασμό με επιστροφή εδάφους και επαναφορά προσφύγων στα σπίτια τους ή εάν ήταν σοφότερη η απόρριψη κάθε τέτοιας ιδέας ώστε να μη νομιμοποιηθεί η τουρκική κατοχή στο νησί. Ούτε μπορώ να απαντήσω στο εάν έπρεπε να έχουμε δεχθεί μία από τις πολλές προτάσεις επιστροφής των Βαρωσίων με αντάλλαγμα τη νομιμοποίηση των τετελεσμένων.

Αυτά όλα ίσως μικρή σημασία έχουν σήμερα, αν και πρέπει να απαντηθούν. Πρώτα απ' όλα από τους ίδιους τους Ελληνοκυπρίους, που πλήρωσαν το τίμημα και άργησαν να αποδομήσουν κάποιους μύθους. Αλλά και από εμάς στην Ελλάδα, γιατί ο χειρισμός του Κυπριακού είναι εμβληματικός στο πώς αντιλαμβανόμαστε την άσκηση εξωτερικής πολιτικής. Δείχνει πόσο εύκολα εγκλωβιζόμαστε σε συναισθηματισμούς και στις κλασικές μάχες προδοτών εναντίον πατριωτών. Η μεγάλη επιτυχία στο Κυπριακό ήταν άλλωστε προϊόν ρεαλισμού και συνετής αποφασιστικότητας, η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., που σήμερα την καθιστά ασφαλή και στέρεη σαν μια κυρίαρχη ευρωπαϊκή χώρα.

Η δυστοπική κοινωνία

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Οταν το 1932 κυκλοφόρησε το μυθιστόρημα «Γενναίος νέος κόσμος» του Βρετανού συγγραφέα Αλντους Χάξλεϊ, ο εφιαλτικός κόσμος που περιέγραφε αντιμετωπίσθηκε για πολλά χρόνια ως συναρπαστικό ανάγνωσμα επιστημονικής φαντασίας. Σήμερα κάποιοι θεωρούν το μυθιστόρημα αυτό ως προφητεία που καθημερινώς επιβεβαιώνεται. Στη δυστοπική του κοινωνία, ο Χάξλεϊ περιγράφει ένα αξιοκρατικό ιδεώδες στην πλέον γκροτέσκ μορφή, όπου η ελίτ των αρίστων –των Alfa– διά της ολοκληρωτικής κοινωνικής χειραγωγήσεως «καλύπτει» όλες τις ανάγκες των μαζών, διασφαλίζει την καλή διάθεσή τους με το παραισθησιογόνο χάπι soma και χάρις στη διαρκή επαγρύπνησή της προστατεύει τους πολίτες από άτομα που υπονομεύουν το σύστημα.

Ο συσχετισμός του μυθιστορηματικού κόσμου του Χάξλεϊ με τη σημερινή κοινωνία δεν γίνεται από μαρξιστές και λενινιστές, που ακλόνητα πιστεύουν στην αναγκαιότητα των ελίτ, αρκεί να εξυπηρετούν τους στόχους τους.

Είναι κάποιοι συντηρητικοί θεωρητικοί –κυρίως αγγλοσαξονικής διαμορφώσεως– αλλά πρωτίστως φιλελεύθεροι αυτοί που ανησυχούν για τη διόγκωση της ισχύος του κράτους, τον έλεγχο που επιβάλλει στους πολίτες, την παραβίαση του ατομικού χώρου, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Ομως ο κορωνοϊός δεν είναι η γενεσιουργός αιτία αυτών των φαινομένων. Απλώς επιτάχυνε –χάρις στην εξέλιξη της τεχνολογίας– διαδικασίες ανιχνεύσεως των κινήσεων του ατόμου, των ενδιαφερόντων του, των ιατρικών του δεδομένων, που κάθε ένας εξ ημών αποκαλύπτει οικειοθελώς, κάνοντας χρήση των κινητών, των τάμπλετ, του ηλεκτρονικού του υπολογιστή.

Και ενώ όλα αυτά συμβαίνουν, είναι σαφές ότι δεν πρόκειται κανείς να παύσει να χρησιμοποιεί τις πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες του, από όπου ανιχνεύεται τι αγοράζουμε και από πού, εάν ταξιδεύουμε και πού. Τα πάντα είναι ανιχνεύσιμα, αρκεί το άτομο να κινήσει το ενδιαφέρον κάποιας Αρχής. Βάσιμες οι ανησυχίες ασφαλώς, αλλά δίχως αυτά τα μέσα – αυτά τα όργανα που συνθέτουν την «κοινωνική μας δυστοπία»– το πέρασμα του κορωνοϊού από την ανθρωπότητα θα άφηνε απείρως περισσότερους νεκρούς από ό,τι η χολέρα του Μεσαίωνα ή η ισπανική γρίπη των αρχών του 20ού αιώνα. Βεβαίως τα θύματα εκείνα είχαν διατηρήσει το απαραβίαστο του ατομικού τους χώρου. Αλλά τι το όφελος σε τελική ανάλυση.

Η πανδημία του κορωνοϊού διατάραξε την ψυχική σταθερότητα των πολιτών σε όλον τον πλανήτη. Οι οικονομικές συνέπειες θα είναι τραγικές. Οι ασκούντες την εξουσία πολιτικοί –ή μάλλον οι λογογράφοι τους–, σε αγορεύσεις παρηγορητικές προς τους πολίτες, θα αναφέρονται στις νέες προοπτικές. Οι εξ επαγγέλματος θεωρητικοί θα επιχειρούν να προσδιορίσουν την εφεξής πορεία της ανθρωπότητος. Και ασφαλώς θα υπάρχει μια «αξιοκρατική ελίτ» που θα μεριμνά για την ευτυχία των μαζών, όπως ακριβώς μεριμνούσε και η ελίτ της «σοσιαλιστικής ουτοπίας», έως ότου εξέπεσε. Η διαφορά με την ελίτ των αρίστων του Χάξλεϊ είναι ότι έχει διαχρονική απόλυτη ισχύ, ενώ η σημερινή εκπίπτουσα μεταλλάσσεται.

Τι Κικέρων, τι Βιζυηνός

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Συμφωνώ. Η επαναφορά της υποχρεωτικής διδασκαλίας των Λατινικών στο λύκειο και η ένταξή τους στην εξεταστέα ύλη δεν σημαίνει απολύτως τίποτε από μόνη της. Ακόμη και στον καιρό μου, που ήταν απαραίτητο μάθημα στο «Κλασικό», το μόνο βέβαιο είναι ότι η επαφή μας μαζί τους ήταν εντελώς επιφανειακή. Ηταν εύκολο μάθημα τα Λατινικά και έπρεπε να είσαι εντελώς αδιάφορος, ή σκράπας, για να μην πάρεις καλό βαθμό. Επί τη ευκαιρία: υπάρχει η έννοια του «σκράπα» στους σημερινούς εφήβους ή μήπως την έχουν παρασύρει κι αυτήν τα άπλυτα της δημοκρατικής μετριοκρατίας;

Αποστηθίζαμε κλίσεις, συζυγίες και ερχόμασταν σε επαφή με αποσπάσματα κειμένων γραμμένων για να υπηρετήσουν τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα. Δεν θυμάμαι αν υπήρχε ανάμεσα σ' αυτά και κάποιο γνήσιο λατινικό κείμενο. Ισως κάποιος Κορνήλιος Νέπος που εντυπωσιάζει πάντα με την απλότητά του. Και μερικά αποσπάσματα από τον Ιούλιο Καίσαρα ενδεχομένως. Η πρώτη φράση που μαθαίναμε, όπως το «πιστεύω τω φίλω» στα Αρχαία, ήταν το «Regina rosas amat» – «rosae rosarum rosis rosis rosas rosas», που λέει και το τραγούδι του Ζακ Μπρελ. Η σειρά των πτώσεων για τους Γάλλους δεν είναι σαν τη δική μας. Δεν μας ενδιέφερε αν η Regina ήταν τραγουδίστρια στο φεστιβάλ του Σαν Ρέμο ή βασίλισσα. Δεν ξέρω αν οι υποψήφιοι της Νομικής κόπιαζαν για να διαβάσουν Κικέρωνα. Εμάς πάντως μας έφτανε να πλατσουρίζουμε στα ρηχά, φορώντας και μπρατσάκια μάλιστα, τα περίφημα βοηθήματα. Εν πάση περιπτώσει, ενώ στα Λατινικά είχα είκοσι στο απολυτήριο, ένα χρόνο μετά, στο πανεπιστήμιο στο Παρίσι, όταν βρέθηκα αντιμέτωπος με ένα κείμενο του Τίτου Λίβιου, αισθάνθηκα άοπλος. Σημειωτέον ότι σπούδαζα Σύγχρονη Συγκριτική Λογοτεχνία, όμως και τα Λατινικά και τα Αρχαία Ελληνικά ήσαν υποχρεωτικά μαθήματα. Παρωχημένοι καιροί, θα μου πείτε. Σήμερα θα έχουν αντικατασταθεί από τη μελέτη των έμφυλων ταυτοτήτων ή του αφρικανικού ανθρωπισμού. Exeunt οι Κικέρωνες και η ρητορική τους δεινότητα.

Στο σχολείο επίσης, παρότι διδασκόμασταν Λατινικά, δεν είχαμε ιδέα από τον ρωμαϊκό πολιτισμό. Μαθαίναμε ότι ενώ οι Ρωμαίοι κατέκτησαν τους Ελληνες κατακτήθηκαν απ' αυτούς και ότι, σε γενικές γραμμές, η Ρώμη δεν δημιούργησε τίποτε. Ο,τι αξίζει από τη Ρώμη είναι αντίγραφο. Και βέβαια δεν μαθαίναμε ποτέ ότι η ρωμαϊκή περίοδος καλύπτει μερικούς αιώνες ελληνικής ιστορίας, κρίσιμους κατά τα λοιπά, αφού αυτοί δημιούργησαν το πέρασμα από την ελληνιστική περίοδο στη βυζαντινή και αυτοί σημαδεύτηκαν από την επικράτηση του χριστιανισμού.

Φοβάμαι ότι τα πράγματα δεν έχουν αλλάξει και πολύ από τότε. Οταν πριν από μερικά χρόνια η διδασκαλία των Λατινικών αντικαταστάθηκε από τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας δεν άνοιξε μύτη. Το αντίθετο, αντιμετωπίσθηκε ως μια ακόμη προοδευτική χειρονομία που φέρνει πιο κοντά τον έφηβο στις ανάγκες του σύγχρονου κόσμου. Και τώρα που το υπουργείο Παιδείας τα επαναφέρει, οι περισσότεροι τα αντιμετωπίζουν ως παραφερνάλιο μιας «συντηρητικής» μεταρρύθμισης, η οποία στοχεύει στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ή στην ελάχιστη βάση εισαγωγής. Είναι, ας πούμε, η απαισιόδοξη εκδοχή. Γίνεται ακόμη πιο απαισιόδοξη αν σκεφτούμε ότι το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής υπόσχεται την αναβάθμιση της διδασκαλίας των Λατινικών χωρίς να λαμβάνει υπόψη του την αδυναμία του εκπαιδευτικού προσωπικού να την υπηρετήσει. Το πρόβλημα είναι πραγματικό. Οπως πραγματικό πρόβλημα είναι και η αδυναμία ενός μεγάλου μέρους του εκπαιδευτικού προσωπικού να διδάξει τη νεοελληνική γραμματεία. Το αντίστοιχο με τη γραμματικοσυντακτική αποστήθιση των Λατινικών είναι οι συνταγές των εγχειριδίων των Ελληνικών. Τι Κικέρων, τι Βιζυηνός. Ολοι στο ίδιο καζάνι βράζουν.

Ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες. Και η αισιόδοξη εκδοχή της μεταρρύθμισης κρύβεται στη λεπτομέρεια, στα Λατινικά. Η επαναφορά της διδασκαλίας τους δείχνει όντως την πρόθεση του υπουργείου Παιδείας να ενισχύσει τις κλασικές σπουδές; Αν ναι, αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία. Ειδικά σε μια περίοδο όπου ο δυτικός κόσμος κάνει ό,τι μπορεί για να ελαχιστοποιήσει τη σημασία τους. Εχει τη δύναμη η ελληνική εκπαίδευση να υποδεχθεί τους πολιτισμικούς πρόσφυγες της Δύσης, να γίνει πόλος έλξης για όσους εξακολουθούν να πιστεύουν ότι ο πολιτισμός μας, για να συνεχίσει να ζει, χρειάζεται και τον Πλάτωνα και τον Κικέρωνα;

Ονειρα θερινής νυκτός, θα μου πείτε. Προς το παρόν η Ελλάδα είναι πόλος έλξης για τους οικονομικούς μετανάστες της Ανατολής. Ομως, με τέτοιες θερμοκρασίες, το δικαίωμα στο όνειρο φέρνει κάποια δροσιά.

ttheodoropoulos@kathimerini.gr

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Ηδονικοί αυτόχειρες

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ο Ερντογάν ανακοίνωσε απόφασή του να επεκτείνει την άδεια ελεύθερης εισόδου «στο παραλιακό μέτωπο των Βαρωσίων» (στην Αμμόχωστο Κύπρου) παραβιάζοντας σειρά αποφάσεων - ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Η ενέργειά του δηλώνει έμπρακτα ότι είναι συγκυρίαρχος στη μεγαλόνησο και αδιαφορεί παγερά για τις όποιες διεθνείς συνθήκες - αποφάσεις θα ήθελαν να χαλιναγωγήσουν την αυθαιρεσία των τουρκικών φιλοδοξιών.

Η εθελόδουλη υποταγή στους «συμμάχους» μας συνιστά αυτοχειρία.

Στο Ελλαδέξ, τηλεοράσεις και ραδιόφωνα θριαμβολογούν με ενθουσιασμό, επειδή τη σατραπική αυθαιρεσία του Ερντογάν την επέπληξαν με δηλώσεις τους αξιωματούχοι των ΗΠΑ, της Ε.Ε., του ΟΗΕ. Ξέρουμε όλοι, ακόμα και οι αφελέστεροι μικρονοϊκοί, ότι οι επιπλήξεις της Δύσης δεν πτόησαν ούτε αναχαίτισαν ποτέ, μα ποτέ, την ακόρεστη κατακτητική απληστία των Τούρκων. Επιπλέον, οι Τούρκοι ήταν και θα είναι πάντοτε το «χαϊδεμένο παιδί» της Δύσης, η Δύση θα χρωστάει πάντοτε στους Τούρκους ευγνωμοσύνη, επειδή την απάλλαξαν από τον μέγα, μισητό της αντίπαλο: το λεγόμενο στη Δύση, ψευδωνύμως, «Βυζάντιο».

Δεν δίστασε ποτέ η Δύση να δικαιώσει ή και να αμείψει τα οποιαδήποτε «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας» είχαν τους Τούρκους αυτουργούς: Τη σφαγή και τον ξεριζωμό των Ελλήνων της Μικρασίας και του Πόντου –αδίστακτες κτηνώδεις γενοκτονίες, που άλλαξαν τις πολιτισμικές ισορροπίες στην Ευρώπη– μαζί και η σφαγή των Αρμενίων, που η Δύση «των Φώτων» προκλητικά τις παράβλεψε και τις «αξιοποίησε». Τόσο στον Πρώτο όσο και στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η Ελλάδα πολέμησε με το μέρος των νικητών, η Τουρκία τάχα και ουδέτερη – όμως ο Ελληνισμός έχασε τις πανάρχαιες κοιτίδες του: Μικρασία, Πόντο, Ιμβρο, Τένεδο, Βόρεια Ηπειρο, Ανατολική Θράκη, Βόρεια Κύπρο, Βόρεια Μακεδονία, ενώ η απόλεμη Τουρκία τα κέρδισε όλα.

Γιατί ποτέ Ελλαδίτης πρωθυπουργός ή υπουργός Εξωτερικών δεν τόλμησε να ψελλίσει αυτή την κατάφωρη πιστοποίηση; Γιατί ποτέ δεν τολμήθηκε μια ελάχιστη κίνηση αξιοπρέπειας του Ελληνισμού: σήμερα πια, που ο σοβιετικός εφιάλτης έχει οριστικά τελειώσει, να παραχωρήσει η Ελλάδα ένα λιμάνι μικρού, αιγαιοπελαγίτικου νησιού για διευκόλυνση αμυντικής οργάνωσης της Ρωσίας του Πούτιν; Επιτέλους να καταλάβει κάποτε η Δύση ότι δεν μπορεί να χαϊδολογεί μονίμως την ισλαμική Τουρκία και να στραπατσάρει σαδιστικά την Ελλάδα με συνεχείς ταπεινώσεις και κατάφωρες αδικοπραγίες. Η Τουρκία κερδίζει κύρος και αξιοπρέπεια στη διεθνή σκηνή, έστω και με την οιηματική συμπεριφορά της. Η Ελλάδα ταπεινώνεται στον μονόδρομο της αναξιοπρέπειας, του θελημένου (εθελόδουλου) αυτεξευτελισμού.

Η πολιτική των κομμάτων και των πολιτικών μας, όπως και η δημοσιογραφία των δημοσιογράφων μας, καλλιεργούν την εικόνα ή εντύπωση ότι είμαστε λαός πολύ χαμηλής πια νοητικής καλλιέργειας και, κυρίως, λαός παραιτημένος από τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια. Για να γλιτώσουμε από τις φαιδρότητες του «ελληναρά» και του πεισματικού παντογνώστη, κλειστήκαμε «ανεπαισθήτως από τον κόσμον έξω»: στο περιθώριο της Ιστορίας, εξευτελιστικά υπόδουλοι σε δανειστές - τυράννους. Με αποφασιστικό καταλύτη για την παγίωση του ενδοτισμού μας ένα «ασήμαντο» ή «άσχετο» γεγονός: Οτι, χρόνια τώρα, στην Ελλάδα, τα φροντιστήρια υποκαθιστούν τα σχολεία και η αποδημία την εγχώρια σοβαρή σπουδή και την έρευνα. Πληρέστερος αυτεξευτελισμός δεν υπάρχει.

Μια κόλαση οικονομικής αδικίας η Ελλάδα, διωγμού της ανθρώπινης ποιότητας, τυραννικής αυθαιρεσίας του κάθε κόμματος που συμπτωματικά φτάνει στην εξουσία χάρη στα τεχνάσματα των διαφημιστών και υποσχέσεις ρητορικής κενολογίας. Σε ποια άλλη χώρα, τόσοι πολλοί πολίτες εντοπίζουν με σιγουριά ποιος υπουργός διορίστηκε από ποια ξένη πρεσβεία, στην κυβέρνηση; Ποιος ολοφάνερα καθυστερημένος διανοητικά υπουργεύει και ποιος χαρισματικά προικισμένος δέχεται να υφυπουργεύει σε άσχετο με τα ταλέντα του υπουργείο;

Δεν έχουν τελειωμό οι ενδείξεις που προδιαγράφουν το επερχόμενο ιστορικό τέλος του Ελληνισμού. Το κοινό γνώρισμα των ενδείξεων είναι ότι όλες βεβαιώνουν μικρόνοια και εθελοτυφλία. «Τυφλός τυφλόν εάν οδηγή, αμφότεροι εις βόθυνον πεσούνται». Γι' αυτό και δεν έχουν καμιά σημασία τα συμπτώματα, απόλυτη προτεραιότητα έχει η αιτία των συμπτωμάτων. Η νεκρόφιλη δημοσιοϋπαλληλία, η νέκρα της αντιγραφής δάνειων οργανωτικών μοντέλων (υπουργείων, δημόσιων οργανισμών, θεσμών εξουσίας), ο πιθηκισμός αλλογενών ιδεολογιών, ο «εκσυγχρονισμός» ως πιθηκισμός της παγκοσμιοποιημένης μηχανοποίησης της πληροφορίας, δηλαδή η υποκατάσταση της σχέσης από την κατανόηση. Ολη αυτή η φριχτή παγωνιά της επερχόμενης ιστορικής μας εξαφάνισης, μόνο στο σχολειό (Δημοτικό και Γυμνάσιο) μπορεί να αναχαιτιστεί.

Μια τέτοια προκλητική βεβαιότητα πιστοποίησης, ποια κρίσιμη μάζα βουλευτών την αντιλαμβάνεται, ποιο ποσοστό στελεχών της γιγάντιας κυβερνητικής μηχανής μπορεί να την ελέγξει; Γι' αυτό και η τόλμη μεταρρυθμίσεων είναι κάτι άγνωστο στην έκπνοη πια Ελλάδα, τα λειτουργήματα της εξουσίας υπηρετούν μόνο εντυπώσεις, όχι στόχους κοινωνικούς, όχι οράματα.

Η κρίση θέλει ηγέτη

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στις σύγχρονες θεωρίες για τον ορισμό της ηγεσίας επικράτησε, ιδίως μετά τη δεκαετία του '70, η θεωρία της ανταλλαγής ηγέτη-μέλους. Σύμφωνα με τη θεωρία, η αλληλεπίδραση του ηγέτη με τον οργανισμό, κράτος, σύνολο, κ.λπ., θεωρήθηκε ως μια σειρά κατακόρυφων δυάδων, κατηγοριοποιημένων σε δύο διαφορετικούς τύπους: Όσες σχέσεις ηγέτη-μελών ήταν διευρυμένες και περισσότερο προσωπικές ονομάστηκαν ενδο-ομαδικές, ενώ όσες σχέσεις ήταν τυπικές και επίσημες ονομάστηκαν εξω-ομαδικές. Τα μέλη της ενδο-ομάδας, επειδή ταίριαζαν με τον ηγέτη και ήταν πρόθυμα να αναλάβουν περισσότερες ευθύνες, είχαν περισσότερες διευκολύνσεις, όπως επιρροή, ευκαιρίες και αμοιβές, ενώ τα μέλη της εξω-ομάδας λάμβαναν τις βασικές παροχές για την εργασία τους. Η LMX ως θεωρία εστίασε

Ο Νίκος Αναστασιάδης, λογικά, θα είναι και ο τελευταίος Ελληνοκύπριος ηγέτης που επί της θητείας του το Κυπριακό, με προοπτικές επίλυσης, αποτέλεσε βασικό πολιτικό κεφάλαιο.

στην έννοια της παραγωγής ηγεσίας η οποία αναπτύσσεται με την πάροδο του χρόνου και περιλαμβάνει τη φάση των αγνώστων, τη φάση της γνωριμίας και την ώριμη φάση της συνεργασίας. Οι οπαδοί, με το να αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες, μετακινούνται ανάμεσα στις φάσεις για να καταλήξουν στις πιο ώριμες σχέσεις με τον ηγέτη, με υψηλό επίπεδο αμοιβαίας εμπιστοσύνης, σεβασμού και υποχρέωσης, κάτι το οποίο έχει θετικά αποτελέσματα τόσο στους ίδιους, όσο και στην αποτελεσματική λειτουργία του οργανισμού, κράτους, συνόλου, κοκ.

Συχνά, με αφορμή το Κυπριακό, στην κυπριακή δημόσια σφαίρα συζητάμε για την έννοια της πολιτικής βούλησης σε σχέση με την επίλυσή του, επικαλούμαστε την ανάγκη (ή την έλλειψη) ηγεσίας σε σχέση με την τελευταία, ενώ αναζητούμε, διαχρονικά μεταξύ των όσων πέρασαν από τον προεδρικό θώκο, το μοντέλο εκείνο της ηγεσίας που τους περιγράφει, είτε για να επεξηγήσουμε του πόσο σθεναρά αντισταθήκαμε στις τουρκικές επιβολές είτε για να αποτιμήσουμε του τι πήγε στραβά και δεν κατορθώσαμε να βρούμε τη φόρμουλα εκείνη που θα μας απαλλάξει από την τουρκική κατοχή. Και μοιραία, η LMX έρχεται να μας υπενθυμίσει το πώς οι ενδο-ομαδικές και εξω-ομαδικές σχέσεις του εκάστοτε Ελληνοκύπριου προέδρου (και ηγέτη στο επίπεδο των συνομιλιών του Κυπριακού) με διάφορα συστατικά που απαρτίζουν το Κυπριακό συγκείμενο –από τις πολιτικές και οικονομικές ελίτ μέχρι τον λαό και τους διεθνείς δρώντες– λειτούργησαν σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Οι ελληνοκυπριακές ηγεσίες –σε σχέση με το Κυπριακό– πέρασαν έντονα τις φάσεις των αγνώστων, της γνωριμίας και την ώριμη φάση της συνεργασίας.

Οι ηγέτες ωστόσο παραμένουν σε επίπεδο δημόσιας πρόσληψης πάνω κάτω οι ίδιοι αναφορικά με το Κυπριακό: Ο «αθάνατος εθνάρχης» Μακάριος, ο «πατριωτικά ρεαλιστής» Γλαύκος Κληρίδης, ο «ηγέτης του μεγάλου «ΟΧΙ» Τάσσος Παπαδόπουλος, ο «παρολίγον να το λύσει» Γιώργος Βασιλείου, ο «διεκδικητικός» Σπύρος Κυπριανού και ο «άτυχος» Δημήτρης Χριστόφιας. Πρόεδροι που οι σχέσεις τους αναφορικά με το μοντέλο ηγέτης-μέλος όχι μόνο διαμόρφωσαν δεδομένα στη μακρά ιστορία του Κυπριακού και των συνομιλιών αλλά και που, αναπόφευκτα, πέρασαν από τη βάσανο της παραγωγής ηγεσίας, ως μοντέλου εσωτερικής διακυβέρνησης και επιβιωσιμότητας και όχι σε σχέση με την παραγωγή απτών αποτελεσμάτων ως προς την επίλυσή του. Ο Nikos Αναστασιάδης, όπως και οι προκάτοχοί του, θα κριθεί με όποιο μοντέλο ηγεσίας επιθυμεί ο ιστορικός του μέλλοντος. Και στα επόμενα χρόνια θα γραφτούν σίγουρα αρκετά για τον ρόλο που διαδραμάτισε στο Κυπριακό και το παράδειγμα ηγεσίας που επέλεξε να ακολουθήσει. Λογικά, θα είναι και ο τελευταίος Ελληνοκύπριος ηγέτης που επί της θητείας του το Κυπριακό, με προοπτικές επίλυσης, αποτέλεσε βασικό πολιτικό κεφάλαιο.

Χωρίς το Κυπριακό ωστόσο, με το στάτους κβο να έχει αλλάξει άρδην και όχι προς το συμφέρον μας, το μοντέλο ηγεσίας ως προς την θεωρία της ανταλλαγής ηγέτη-μέλους θα πεθάνει, αρχής γενομένης από το 2023 και τις προεδρικές. Οι ενδο-ομαδικές και εξω-ομαδικές σχέσεις δεν θα έχουν πλέον καμία απολύτως σημασία ενώ η φάση των αγνώστων, η φάση της γνωριμίας και η ώριμη φάση της συνεργασίας μεταξύ του εκάστοτε Ελληνοκύπριου ηγέτη και των πολιτών δεν θα αφήνει τα περιθώρια του παρελθόντος ως προς πολιτικούς ελιγμούς: Το Κυπριακό στην φάση που διανύουμε και στα επόμενα χρόνια θα αποτελέσει την αφορμή για να αλλάξει το μοντέλο της ηγεσίας στην Κύπρο. Και, εξ ορισμού, η αναζήτηση ενός χαρισματικού ηγέτη θα επανέλθει στο προσκήνιο αλλά και στο ντιμπέιτ στη δημόσια σφαίρα. Υπάρχει άραγε; Η κρίση θέλει ηγέτη αλλά η επερχόμενη κρίση μπορεί να χρειαστεί και κάτι παραπάνω από αυτό.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

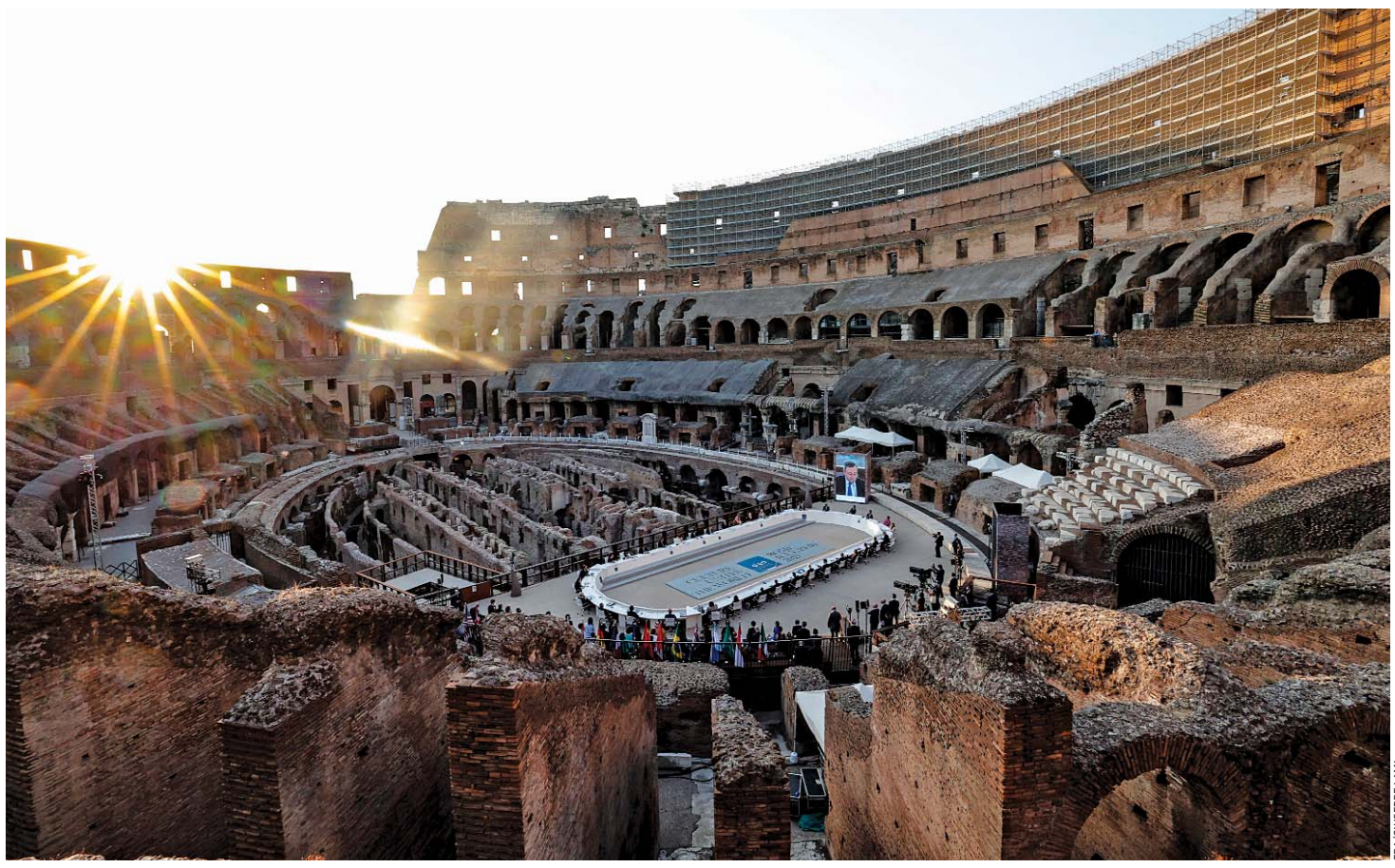

EPA/GIUSEPPE LAMI

Οι υπουργοί Πολιτισμού των G20 συναντήθηκαν την περασμένη εβδομάδα στο Κολοσσαίο στη Ρώμη.

Ιδεοθύελλα χωρίς πυξίδα!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο διαπραγματευτής Α. Μαυρογιάννης σε συνέντευξή του στην εφημερίδα «Πολίτης» (25/7) σημείωσε πως «η διεθνής κοινότητα φέρει ευθύνη, διότι σηκώνει τα χέρια. Είναι άνω ποταμών το να παραιτείσαι από την ευθύνη σου για τη διαφύλαξη της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας». Χωρίς αμφιβολία ο πρέσβης γνωρίζει πολύ καλά το πλαίσιο λειτουργίας του ΟΗΕ (όρια, μηχανισμοί, δομικές ισορροπίες) και είναι πραγματικά εντυπωσιακό πως πρόσωπα με εμπειρίες και επαφές με τη διεθνή κοινότητα, αντί να βελτιώνουν τη γενικότερη πληροφόρησή μας, τη δυσκολεύουν περαιτέρω. Ο ίδιος πρέσβης πρόσθεσε δε πως «η δική μας πλευρά ουδέποτε υπέβαλε ιδέες ή κατέθεσε πρόταση για δύο κράτη. Μπορεί ο πρόεδρος, όπως λέτε, εμπιστευτικά να μίλησε με πολλούς ανθρώπους, εν είδει ιδεοθύελλας, εκφράζοντας την απόγνωση και τον σκεπτικισμό του και αναζητώντας διεξόδους». Τα πιο πάνω προφανώς δεν ακούγονται ως σοβαρά, αν δεν προκαλούν και θυμηδία. Οι παράγοντες που ασχολούνται με το Κυπριακό, έχουν σχηματίσει την άποψη πως είναι η ε/κ πλευρά που φέρει τις κύριες ευθύνες για το ναυάγιο των συνομιλιών, και, μεταξύ άλλων, χρεώνουν στον Ν. Αναστασιάδη την πρωτοβουλία να μιλήσει στον Μ. Τσαβούσογλου περί της «ιδεοθύελλας» των δύο κρατών. Έτσι η φράση του προέδρου Αναστασιάδη την επομένη (26/1) ότι «επαναλαμβάνω την αποφασιστικότητα, ετοιμότητα και πολιτική βούληση να συμμετάσχω σε ένα διάλογο που θα επαναρχίσει από το σημείο που σταματήσαμε στον Κραν Μοντάνα» δεν είναι σε θέση να βελτιώσει οτιδήποτε. Τα γραπτά μένουν και εξηγούν συμπεριφορές και επιλογές. Ο Μ. Ακιντζί στις 2 Μαΐου 2018 δήλωσε πως «αν η ε/κ πλευρά αποδεχτεί το Πλαίσιο Γκουτιέρες χωρίς να το διαλύσει, αυτό θα ανακοινωθεί ως στρατηγική συμφωνία». Την ίδια ημέρα ο Ν. Αναστασιάδης απάντησε πως «εάν ο κ. Ακιντζί αποδέχεται το Πλαίσιο Γκουτιέρες όπως αυτό διαμορφώθηκε οριστικά στις 4 Ιουλίου 2017, αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη». Βέβαια, ο ΟΗΕ βεβαίωσε επανειλημμένως πως κανένα «Πλαίσιο Γκουτιέρες» με ημ. 4 Ιουλίου δεν υπήρχε, αλλά μόνο ένα με ημ. 30 Ιουνίου 2017. Η αναφορά Αναστασιάδη για επιδίωξη «επανέναρξης του διαλόγου με κοινό έδαφος τα ψηφίσματα των Η.Ε.» δεν προσφέρει κάτι πειστικό, κάτι που να διαφοροποιεί την κατάσταση. Κοινό έδαφος, βέβαια, δεν είναι τα γενικόλογα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Κοινό έδαφος είναι το «παράγωγο δίκαιό» τους, το από Έξι Σημεία «Πλαίσιο Γκουτιέρες»- αυτό που ο ίδιος ο Ν Αναστασιάδης με τους χειρισμούς του ακύρωσε, πρώτα εγκαταλείποντας το Κραν Μοντάνα και εν συνεχεία απορρίπτοντας την πρόταση Ακιντζί.

Το Σ.Α. του ΟΗΕ, πολύ ορθά πράττοντας, με ειδικό ψήφισμά του, καταδίκασε τις ενέργειες της Τουρκίας και της τ/κ ηγεσίας σε σχέση με το Βαρώσι, (23/7). Ταυτόχρονα, κάνοντας σαφή τη θέση απέναντι σε όλους, «επιβεβαίωσε τη δέσμευσή του για μια διαρκή, συνολική και δίκαιη διευθέτηση βασισμένη σε μια δικοινοτική, δίζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως ορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α., και την υποστήριξή του για τις προσπάθειες του γ.γ.».

Μπροστά στο στρατηγικό αυτό αδιέξοδο ο πρόεδρος Αναστασιάδης επαναφέρει στην ατζέντα ζήτημα «βέτο» στην Ε.Ε. με τη φράση: «Τίποτε δεν αποκλείεται σε οτιδήποτε θα προκαλεί κόστος, είτε αυτό είναι βέτο στη θετική ατζέντα, είτε αυτό είναι μέτρα που θα πρέπει να υιοθετηθούν από πλευράς της Ευρώπης», Euronews, 28/7. Τι έχει η Κύπρος στο χέρι για να προκαλέσει κόστος στην Τουρκία; Σίγουρα ένα ψήφισμα. Τι έχει η Τουρκία στο χέρι; Σίγουρα ότι μπορεί απορροφήσει κάθε κύρωση σε 24 ώρες και να τιμωρήσει πολλαπλάσια την Κύπρο-Βαρώσι, ΑΟΖ, στρατιωτική υπεροχή, ισοζύγια ισχύος. Στην παρούσα φάση, κάθε κύρωση κατά της Τουρκίας ισούται με περισσότερες απώλειες για την ε/κ πλευρά γιατί η Τουρκία θεωρεί ότι στο Κυπριακό έκανε σημαντικά βήματα για την επίλυσή του (2004, 2017) και διεθνώς κέρδισε πόντους. Σήμερα αν χάσει κάποιους (Βαρώσι, άνοιγμα της περιφραγμένης πόλης στο 3,5%), είναι σε θέση να θυμίσει σε όλους πόσο αναγκαία τούς είναι, καθώς η Ε.Ε. άντεξε την μεταναστευτική κρίση, χάρις στην εκτεταμένη συμβολή της Τουρκίας με τη φιλοξενία 4 εκατ. προσφύγων.

Ο φαύλος κύκλος έχει όνομα: ζητάει η Κύπρος κυρώσεις στην Ε.Ε.; Την πληρώνει το Βαρώσι για να αχρηστευτεί το «project» Αναστασιάδη. Προχωρούν οι λεγόμενες τριμερείς, τετραμερείς κ.λπ.; Την πληρώνει η «ΑΟΖ μας» με τον πλήρη έλεγχό της από τουρκικά πλοία για να αχρηστευτεί το «project» Χριστοδουλίδη. Σε αυτό το πολύπλοκο παζλ, μπροστά στη γενικότερη οπισθοδρόμηση, μπορούμε να αναζητήσουμε τη διέξοδο. Η «διπλωματία των διασυνδέσεων» είναι η μόνη πολιτική που μπορεί να διασφαλίσει πρόοδο και λύσεις. Η «διπλωματία των διασυνδέσεων» βασίζει την ανάλυσή της στον πολλαπλασιασμό, όχι στην αφαίρεση. Κερδίζω-κερδίζεις, win- win, kazan- kazan σημαίνει πολιτικές που οδηγούν στο αμοιβαίο όφελος. Αυτό σημαίνει να διαμορφώσεις ένα πεδίο συνεννόησης μέσα στο οποίο όλοι οι παίκτες να κερδίζουν:

Κύπρος, επίλυση, πλαίσιο Γκουτιέρες.

Τουρκία, Τελωνειακή Ένωση, μεταναστευτικό, βίζα, ενταξιακά κεφάλαια στο μέλλον.

Ε.Ε., παράγοντας σταθερότητας και ασφάλειας στην Α. Μεσόγειο.

Σε πολλούς φαίνεται ότι έτσι «δίνουμε στην Τουρκία». Στην πραγματικότητα η Κύπρος δεν έχει κάτι να δώσει, μόνο να κερδίσει έχει. Η Ε.Ε. είναι εκείνη η οποία σε αυτήν την ισορροπία θα «δώσει» και έτσι θα δημιουργήσει το περιβάλλον για να πάρει η Κύπρος. Αυτή η πολιτική εφαρμόστηκε και νίκησε, 1999, 2004. Κατά συνέπεια, η στροφή στη «διπλωματία των διασυνδέσεων» συνιστά τη δική μας θετική ατζέντα με πρώτο ωφελημένο την Κύπρο.

www.larkoslarkou.org.cy

Greeklish ηγέτες

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Οι ηγέτες μας σκέφτονται αγγλικά και μεταφράζουν ελληνικά» έλεγε σπουδαίος διανοητής και φιλόσοφος τη δεκαετία του 1980, επί παντοδυναμίας Αντρέα Παπανδρέου στην Ελλάδα. Επέμενε ότι όσοι γνωρίζουν αρχαία ελληνικά, μπορούν ακόμη και σήμερα να κάνουν τα πάντα στη ζωή τους. Τότε υπήρχε το παραλήρημα του «Αντρέα» και η Βουλή των Ελλήνων, για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, διέγραψε με νόμο στις λέξεις τους τόνους, τις περισπωμένες, τα πνεύματα και τις υπογεγραμμένες, στο όνομα μιας επανάστασης χωρίς αιτία, ενός υποτιθέμενου εκσυγχρονισμού και της προετοιμασίας, τάχα της χώρας, για να εισέλθει στην εποχή των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Τότε ακούγονταν φωνές, ότι η λειτουργία των ηλεκτρονικών υπολογιστών στηριζόταν στα αρχαία ελληνικά, αλλά ήταν «εις ώτα μη ακουόντων». Τότε και η Κύπρος αντίγραψε πολύ απλά, όλα όσα συνέβαιναν στην Ελλάδα, χωρίς αντιδράσεις. Εξάλλου δεν είχε και άλλη επιλογή, αφού τα βιβλία προέρχονταν από την Ελλάδα και οι εκπαιδευτικοί σπούδαζαν στην Ελλάδα. Στην εποχή της «τρέλας με αριθμό μηδέν…» ήταν πολλοί οι σοφοί άνθρωποι, οι οποίοι πρόβαλαν το παράδειγμα της Γαλλίας, η οποία διατηρεί ακόμη και σήμερα τα «σημαδάκια» στις λέξεις. Ακόμη και το παράδειγμα της Κίνας όπου τα ιδεογράμματα απαιτούν πολλά χρόνια διδασκαλίας. Ωστόσο, οι Κινέζοι επιμένουν και λένε ότι όποιος μάθει την κινέζικη γραφή μπορεί να κάνει τα πάντα στη ζωή του.

Τη δεκαετία του 1980 υπήρχε η δικαιολογία, ότι οι «φτωχοί» Έλληνες, οι «ραγιάδες» της μεταπολίτευσης, οι νικητές της δικτατορίας, απολάμβαναν για πρώτη φορά στην ιστορία τους, ψωμί χωρίς να σκέφτονται το αύριο, πολυτέλειες χωρίς να γνοιάζονται για τις συνέπειες και διασκέδαζαν μέχρι σκασμού, χωρίς να φαντάζονται πού οδηγούν οι κραιπάλες. Ήταν τότε που συνειδητά ή ασυνείδητα οι νεοέλληνες ξημεροβραδιάζονταν στα μπουζούκια. Τα κονδύλια έρχονταν από τις Βρυξέλλες, με τα περίφημα μεσογειακά προγράμματα, από τη μηχανή η οποία «έκοβε» δραχμές, η οποία δεν ζητούσε ούτε και «ρέστα».

Η λογική τίθεται στο περιθώριο και όλα κινούνται γύρω από «άναρθρες» ατάκες και αλλοπρόσαλλες προτάσεις.

Οι «κουτόφραγκοι» έστελναν χρήματα για να γίνουν δρόμοι, εργοστάσια, να αναπτυχθεί η γεωργία και να εκσυγχρονιστεί το σύστημα διακυβέρνησης. Ωστόσο, τα χρήματα από τους «κοντόφθαλμους» Έλληνες, έφευγαν και επέστρεφαν στη Γαλλία και τη Γερμανία, για αγορές αυτοκινήτων, τηλεοράσεων και ψυγείων, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό «κάηκε» στα τσιγάρα, τα ποτά και τα ξενύχτια. Οι παραδοσιακές βιομηχανίες έκλειναν η μία μετά την άλλη και η ελληνική οικονομία κατανάλωνε μόνο, αντί να έχει κέρδη. Ο παγκοσμίου φήμης οικονομολόγος, ο Αντρέας Παπανδρέου, απογοητευμένος από τη διαφθορά και τη διαπλοκή, το έριξε και αυτός στα όργια και αν δεν ήταν τυχερός θα κατάληγε και στη φυλακή με το σκάνδαλο «Κοσκωτά».

Στην Κύπρο, ο κοσμάκης τότε ξέφευγε δειλά-δειλά από τον πόνο και τον οδυρμό της κατοχής, των νεκρών και των αγνοουμένων. Ήταν τότε που ήρθαν και τα πρώτα αιματοβαμμένα δολάρια από τον Λίβανο και άλλες εμπόλεμες περιοχές και ο κοσμάκης ένοιωσε τις τσέπες του να «βαρούν». Ήταν και η εποχή της τρέλας των «γυμνόστηθων» στις παραλίες, η οποία δεν ήταν απλά μια πράξη «ηδονοβλεψίας». Ήταν γενικά ένα ασυνείδητο κίνημα αντίδρασης και μια πρώτη νίκη επί του πόνου της καταστροφής του πολέμου, έστω και αν τα συνθήματα περί «Δεν Ξεχνώ» επέμεναν να κυριαρχούσαν στους πολιτικούς. Ήταν τότε, που για πρώτη φορά Έλληνας πρωθυπουργός, ο Αντρέας Παπανδρέου πατούσε το πόδι του στο νησί και έδιδε ελπίδες ότι θα έρχονταν καλύτερες μέρες. Ωστόσο, αυτό το οποίο κυριαρχούσε σε όλο τον Ελληνισμό ήταν το ρητό: «Φάγωμεν, πίωμεν, αύριο γαρ αποθνήσκομεν…».

Σήμερα τα Greeklish, δηλαδή η αναγραφή ελληνικών λέξεων, με αγγλικούς χαρακτήρες, στα σύντομα μηνύματα των κινητών τηλεφώνων δεν αποτελεί μόδα για τους νεαρούς, αλλά αποτελεί πάθος και για πολλούς ηγέτες. Η ελληνική γλώσσα είναι λογική. Οι συλλαβές ενώνονται και δημιουργούν λέξεις και οι λέξεις συνταιριάζονται για να φτιάξουν προτάσεις. Η σύνδεση γίνεται με βάση γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες. Η χρήση των Greeklish δεν «σκοτώνει» μόνο τη δομή της ελληνικής γλώσσας, αλλά σκοτώνει και τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται οι Έλληνες. Η λογική τίθεται στο περιθώριο και όλα κινούνται γύρω από «άναρθρες» ατάκες και αλλοπρόσαλλες προτάσεις. Αποτέλεσμα είναι ο λόγος να καταντά πολλές φορές άλογος και όταν οι ηγέτες ξεχνούν την λογική, τότε και τα αποτελέσματα των έργων τους είναι κατά κανόνα άλογα. Τα σκάνδαλα και η διαφθορά, οι ανηθικότητες και οι παλαβομάρες, γεννιούνται όχι μόνο από το ορμέμφυτο του ανθρώπου, αλλά και από την αλογία του λόγου. Αποτέλεσμα «γαία πυρί μιχθήτω…» και ο «Θεός να βάλει το χέρι του…»

kaparispan@yahoo.gr

Ώρα για πρακτική εφαρμογή των ψηφισμάτων για τα Βαρώσια

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ηρθε η ώρα που πέρα από τα συνθήματα και τις καταδίκες της Τουρκίας να προχωρήσουμε σε πρακτικά βήματα για την Αμμόχωστο. Κεντρικός μας άξονας θα πρέπει να είναι η εφαρμογή των ψηφισμάτων 550 και 789. Πριν μπούμε στην καρδιά της πρότασης που θέλω να παρουσιάσω, ας δούμε το γενικότερο πολιτικό πλαίσιο. Τα νέα τουρκικά τετελεσμένα στα Βαρώσια αποτελούν τμήμα ενός σχεδίου κλιμακωτών βημάτων σε θάλασσα (ΑΟΖ) και ξηρά που πρωταρχικό στόχο έχουν να εκβιάσουν την πλευρά μας να δεχθεί τις νέες τουρκικές θέσεις για συνολική λύση, στέλλοντας το μήνυμα ότι το βολικό για εμάς στάτους κβο έπαψε να είναι σταθερό και θα επιδεινωθεί. Παράλληλα επιχειρείται η διάσπαση των Ε/κ και η άσκηση εσωτερικής πίεσης από υποστηρικτές της άποψης για μία όποια λύση ώστε να μη χαθεί η Αμμόχωστος. Δευτερευόντως επιδιώκεται από την Τουρκία και η επίλυση του περιουσιακού στην Αμμόχωστο που συνιστά το μεγαλύτερο κομμάτι του θέματος.

Υπάρχει η άποψη πως ο τερματισμός της διαδικασίας σταδιακού ανοίγματος της περιφραγμένης περιοχής μπορεί να γίνει εφικτός μόνο με την άμεση επανέναρξη διαπραγματεύσεων για λύση ΔΔΟ. Παραγνωρίζεται όμως το γεγονός ότι αυτή είναι ανέφικτη, γιατί η Τουρκία έχει απομακρυνθεί από το διαπραγματευτικό κεκτημένο του Κραν Μοντάνα. Κάποιο αναλυτές άφησαν να εννοηθεί πως πιθανώς να χρειαστεί να εξετάσουμε περαιτέρω βήματα στο θέμα της κυριαρχίας έτσι ώστε να καταστεί η επανέναρξη των συνολικών διαπραγματεύσεων εφικτή. Η επιλογή μιας ενδιάμεσης λύσης είτε με την παραχώρηση αυτονομίας (πρόταση Πολυβίου) στους Τ/κ είτε με συνδιαχείριση του φυσικού αερίου και επιστροφή εδαφών περιλαμβανομένων των Βαρωσίων είναι επίσης ανέφικτη στην παρούσα φάση. Ο λόγος είναι ότι ο Ερντογάν δεν μπορεί στη φάση αυτή να επιστρέψει εδάφη στην Κύπρο, γιατί έτσι θα απολέσει την τόσο απαραίτητη στήριξη του από τον Μπαχτσελί.

Η επαναφορά από τον πρόεδρο Αναστασιάδη, στα πλαίσια των ΜΟΕ, της παλιάς πρότασης για Βαρώσια έναντι του αεροδρομίου της Τύμπου (Ερτζιάν) έχει ήδη απορριφθεί από τους Τ/κ. Η ικανοποιητική για τους Τ/κ λειτουργίας του «Ερτζάν» και η προοπτική μετατροπής του λιμανιού της Αμμοχώστου σε μαρίνα, στα πλαίσια του αναπτυξιακού σχεδίου της ευρύτερης περιοχής, δεν κάνουν ελκυστική την πρόταση αυτή για τους Τ/κ. Ισχυρές ενστάσεις υπάρχουν και στην πλευρά μας για το σε ποιο κράτος θα ανήκει το συγκεκριμένο αεροδρόμιο κάτι που θα ρωτήσει ο ICAO για να δεχθεί την απόδοση σε αυτό καθεστώτος διεθνούς αεροδρομίου. Η πλευρά μας έχει οδηγηθεί εκ των πραγμάτων στην οδό της εξασφάλισης καταδικαστικών δηλώσεων από ΟΗΕ και Ε.Ε. Τα κείμενα που εξασφαλίστηκαν, παρά την ισχυρή αντίδραση των Βρετανών και τις ειρωνείες κάποιων Ε/κ, κρίνονται ως ικανοποιητικά. Να σημειωθεί και η έντονη αντίδραση της αμερικανικής κυβέρνησης διά του ΥΠΕΞ κ. Μπλίνκεν. Εκτιμώ πως δεν πρέπει να αρκεστούμε σε αυτά. Θα πρέπει να συνεχίσουμε την προσπάθεια για ένα ανάλογο ψήφισμα και από το Κογκρέσο των ΗΠΑ.

Πέραν όμως των πιο άνω χρειάζεται να υπάρξει απειλή κυρώσεων ή και κυρώσεις σε βάρος της Τουρκίας. Δεν είναι εύκολη υπόθεση, καθώς χώρες όπως η Γερμανία, η Ισπανία και η Ιταλία δεν θέλουν κάτι τέτοιο. Ό,τι καταφέρουμε θα είναι κέρδος. Θεωρώ πως το αρνητικό κλίμα στις ευρωτουρκικές σχέσεις που θα δημιουργηθεί αρκεί από μόνο του να αποθαρρύνει νέες ευρωπαϊκές και ξένες επενδύσεις στην Τουρκία (βλέπετε περίπτωση επένδυσης 1 δισ. ευρώ από τη VW). Η συνέχιση της αρνητικής πορείας της τουρκικής οικονομίας θα έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στη δημοτικότητα του Ερντογάν. Οι κυρώσεις όμως δεν είναι αυτοσκοπός. Αποτελούν σοβαρό μοχλό πίεσης για να πειστεί η Τουρκία να αναστείλει τα νέα τετελεσμένα της στα Βαρώσια και να συζητήσει τη μεταβίβαση της περιφραγμένης περιοχής στη διοίκηση του ΟΗΕ. Εμείς από την πλευρά μας θα πρέπει να καταθέσουμε συγκεκριμένη πρόταση για εγκαθίδρυση στην περιοχή αυτή μιας διοίκησης των Ηνωμένων Εθνών στα πρότυπα της αντίστοιχης στην πόλη Μπρίτσκο της Βοσνίας.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Το τελειωτικό κτύπημα με την κυριαρχική ισότητα

Του **ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Ολοι πρέπει να το έχουν διαπιστώσει και να το έχουν κατανοήσει. Τελικός στόχος της Τουρκίας είναι ο έλεγχος ολόκληρης της Κύπρου στην αρχή και η επανάκτησή της στο μέλλον. Όσοι δεν το κατανοούν ή εθελοτυφλούν ή κάτι άλλο τους κρατά κλειστά τα μάτια της κριτικής σκέψης. Αυτός είναι ο τελικός στόχος, που το επιδιώκει αδιαλείπτως από το 1956. Όμως ξέρει ότι για να πετύχει τον τελικό στόχο πρέπει πρώτα να επιτύχει έναν ενδιάμεσο στόχο. Και αυτός δεν είναι άλλος από την κατάργηση της Κ.Δ. και την αντικατάστασή της με ένα άλλο κράτος, στο οποίο η Κ.Δ. θα υποβιβαστεί σε συνιστώσα πολιτεία ομοσπονδιακού ή συνομοσπονδιακού κράτους.

Οι προσπάθειες κατάλυσης της Κ.Δ. άρχισαν με την τουρκοανταρσία του 1963. Απέτυχαν παταγωδώς και ο ΟΗΕ αναγνώρισε την Κ.Δ. με μόνη νόμιμη κυβέρνηση την κυβέρνηση του προέδρου Μακαρίου.

Η δεύτερη προσπάθεια έγινε το 1974 με την τουρκική εισβολή και την κατάληψη του 36% του εδάφους της Κ.Δ. Και πάλι απέτυχε, επειδή ο ΠτΔ εθνάρχης Μακάριος διασώθηκε από το πραξικόπημα και ο ΟΗΕ συνέχισε να αναγνωρίζει την κυβέρνησή του ως τη νόμιμη κυβέρνηση.

Οι επόμενες προσπάθειες της Τουρκίας ήταν χωρίς θερμά επεισόδια, αλλά με διπλωματικές προσπάθειες, που τις οργάνωνε και προσπαθούσε να τις διεκπεραιώσει η βρετανική δολιότητα. Αυτές οι προσπάθειες ήταν όλα τα βρετανικά κυρίως σχέδια επίλυσης του Κυπριακού. Σκοπός τους ήταν να επιλύσουν, δήθεν, το Κυπριακό, αλλά κυρίως να επιβάλουν μια διχοτομική λύση, που θα καταργούσε την Κ.Δ. Αποκορύφωμα αυτών των προσπαθειών ήταν το σχέδιο του λόρδου Χάνυ, που πήρε το όνομα σχέδιο Ανάν και που το απέρριψε ο κυπριακός Ελληνισμός με ποσοστό 76%.

Η τελευταία προσπάθεια είναι η απαίτηση για λύση δυο κρατών. Ξέρει πως αυτό δεν το εγκρίνουν ούτε τα Η.Ε., ούτε η Ε.Ε. Η Τουρκία φυσικά δεν θέλει δύο κράτη στην Κύπρο. Θέλει κατάργηση της Κ.Δ. και έλεγχο των δύο συνιστώντων κρατών μιας συνομοσπονδίας. Μέσω της απαίτησης για δύο κράτη και της παγίδας στην περίκλειστη περιοχή Αμμοχώστου επιδιώκει να πετύχει την κυριαρχική ισότητα των δύο κοινοτήτων, που θα αποτελέσουν τα δύο κρατίδια. Την προσπάθεια αυτή ενορχηστρώνει η Βρετανία με τη μοναδική της ικανότητα στη διατύπωση ιδεών με εποικοδομητική ασάφεια. Έτσι η παγίδα άρχισε να στήνεται.

Στην άτυπη συνάντηση της Γενεύης, με απούσα την Κ.Δ. η Τουρκία πρόβαλε την απαίτηση για δύο κράτη και την κατάργηση των ψηφισμάτων του Σ.Α. που κατοχυρώνουν την Κ.Δ. Ο γ.γ. του ΟΗΕ ένιψε τας χείρας ως τέλειος σύγχρονος Πιλάτος, ενώ έπρεπε να αντιδράσει δυναμικά. Αντίθετα, άρχισε να σκέφτεται τον όρο «αυτοδιοικούμενες περιοχές» για να ικανοποιήσει τα τουρκικά αιτήματα με βρετανική δολιότητα. Η τελευταία εισβολή της Τουρκίας στο περίκλειστο τμήμα της Αμμοχώστου είναι προσπάθεια κατάργησης των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, αφού πρώτα συνεργήσουν στην αδρανοποίησή τους οι κάτοικοι Αμμοχώστου, που θα επιστρέψουν υπό τουρκική διοίκηση. Δεν χάνουμε τώρα την Αμμόχωστο. Τη χάσαμε, όπως και όλη την κατεχόμενη Κύπρο το 1974. Τώρα οι Τούρκοι προσπαθούν να τη μετατρέψουν σε εργαλείο εφαρμογής των σχεδίων τους για κατάργηση των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, κατάργηση της Κ.Δ. και συνεργασία δύο «αυτοδιοικούμενων περιοχών» με κυριαρχική ισότητα.

Προβλέπω ότι στην επόμενη άτυπη πενταμερή, που κάποιες πηγές τη θεωρούν πανάκεια, η δολιότητα της Βρετανίας με την ανοχή και τη συνεργασία του γ.γ., θα προσπαθήσουν να δημιουργήσουν κοινό έδαφος. Η Τουρκία με μεγαλόψυχη διπλωματική κίνηση θα υποχωρήσει από την απαίτηση για δύο κράτη και θα περιοριστεί στην κυριαρχική ισότητα, που θα επενδυθεί με βρετανική εποικοδομητική ασάφεια, την οποία πιθανώς να παρουσιάσει ο γ.γ. ως το νέο πλαίσιό του. Και τότε θα αρχίσουν οι πιέσεις προς την ελληνική κοινότητα να κάμει και αυτή υποχωρήσεις, να αποδεχτεί «την κυριαρχική ισότητα των αυτοδιοικούμενων περιοχών», για να «επανέλθει και η Τουρκία στη λύση της ΔΔΟ με κυριαρχική πολιτική ισότητα», σύμφωνα με το πλαίσιο του γ.γ. Πιθανόν ο γ.γ. να ζητήσει και την υπογραφή μιας στρατηγικής συμφωνίας με άμεση εφαρμογή και συνέχιση των συνομιλιών για διαπραγμάτευση των λεπτομερειών.

Αν ο Νίκος Αναστασιάδης πέσει στην παγίδα ή θεωρήσει ότι βρήκε την ευκαιρία να ανταποδώσει το χαστούκι του «Όχι» στο σχέδιο Ανάν με 76% και αποδεχθεί τη στρατηγική συμφωνία με την κυριαρχική ισότητα, τότε μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε «καλησπέρα Κ.Δ.» σε πρώτο στάδιο και «καλησπέρα, ελληνισμέ, της Κύπρου» σε επόμενο στάδιο. Μετά τις εκλογές ο Νίκος Αναστασιάδης νιώθει αθωωμένος, δυνατός και θεωρεί ότι ο κυπριακός λαός θα τον ακολουθήσει στη λύση που επιδιώκει.

Φυσικά πολλοί και κυρίως οι ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ θα χειροκροτήσουν και θα πανηγυρίσουν τη λύση και την απελευθέρωση και επανένωση της Κύπρου.

Δυστυχώς, αυτήν την ηγεσία έχουμε. Και ακόμα δυστυχώς ο κυπριακός λαός έχει το κόμμα και την ηγεσία του πάνω από την Κύπρο και τη σωτηρία της.

Η μόνη ελπίδα μας είναι το δημοψήφισμα. Και δεν πρέπει με κανένα τρόπο να επιτρέψουμε την παράκαμψή του.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ο στενός διάδρομος

Οι Daron Acemoglu και James Robinson δημοσίευσαν το 2019 μια σημαντική έρευνα πάνω στους ιστορικούς και πολιτικούς λόγους για τους οποίους μόνο στην Ευρώπη ευδοκίμησε η κατάλληλη δέσμη πολιτικών, οικονομικών και πολιτισμικών θεσμών. Αναπτύχθηκε έτσι μια ελεύθερη κοινωνία και ένα κράτος δικαίου. Το έργο τους «Ο στενός διάδρομος» περιγράφει την πορεία προς το φιλελεύθερο δημοκρατικό καθεστώς ως το αποτέλεσμα της πάλης ανάμεσα στην κοινωνία των πολιτών και το κράτος. Αποτελεί στην ουσία τον δεύτερο τόμο του έργου τους «Γιατί αποτυγχάνουν τα έθνη» (2012) και θα μπορούσε κάλλιστα να έχει τίτλο: «Γιατί επιτυγχάνουν τα έθνη». «Η σύγκρουση μεταξύ κράτους και κοινωνίας, όπου το κράτος εκπροσωπείται από θεσμούς και την ελίτ των ηγετών, δημιουργεί έναν στενό διάδρομο στον οποίο ευδοκιμεί η ελευθερία», λέει ο Acemoglu. «Είναι αναγκαίο αυτή η σύγκρουση να είναι ισορροπημένη. Μια ανισορροπία είναι επιζήμια για την ελευθερία. Αν η κοινωνία είναι πολύ αδύναμη, αυτό οδηγεί στον δεσποτισμό. Αλλά από την άλλη πλευρά, αν η κοινωνία είναι πολύ ισχυρή, αυτό οδηγεί σε αδύναμα κράτη που δεν είναι σε θέση να προστατεύσουν τους πολίτες τους».

Για τους Acemoglu και Robinson, η ουσία του θέματος είναι ότι τα φιλελεύθερα δημοκρατικά κράτη ευδοκιμούν όταν καταφέρνουν να ισορροπήσουν ανάμεσα στις εναλλακτικές πολιτικές δυνατότητες της ανομίας και της τυραννίας. Το ισχυρό κράτος είναι απαραίτητο για να προστατεύει τους πολίτες του από τη φυσική και ιδεολογική βία που μπορούν να ασκήσουν πάνω τους οργανωμένες ομάδες ή μεμονωμένα άτομα. Το κράτος όμως μπορεί την ίδια στιγμή να μετατραπεί σε όργανο βίας και καταστολής. Η ελευθερία διευρύνεται τόσο όταν οι κοινωνικές ομάδες αμφισβητούν την κρατική εξουσία και αξιοποιούν τα μέσα κοινωνικής διαμαρτυρίας για να βοηθήσουν τους απλούς πολίτες, περιφρουρώντας τις ατομικές ελευθερίες, όσο και όταν το κράτος παρεμβαίνει για να εμποδίσει την κυριαρχική επιρροή ομάδων και ατόμων πάνω στην κοινωνία. Το τελευταίο μπορεί να συμβεί με πολλαπλούς τρόπους: μέσω της υφαρπαγής της πολιτικής εξουσίας από πολιτικά «επαναστατικά» κινήματα, ή μέσω της συγκέντρωσης ισχυρής οικονομικής εξουσίας στα χέρια μιας αστικής ολιγαρχίας, αλλά και μέσω της πνευματικής τύφλωσης που μπορούν να προκαλέσουν σε μεγάλη μερίδα του λαού ιδεολογικά, θρησκευτικά ή παραθρησκευτικά δόγματα. Ακολουθώντας το παράδειγμα του Νικολό Μακιαβέλι, οι συγγραφείς φρονούν ότι η πολιτική ελευθερία προέρχεται από τον κοινωνικό αγώνα. Δεν υπάρχει καθολικό πρότυπο για την ελευθερία, το οποίο αν το ακολουθήσουν τα έθνη θα καταφέρουν να αποκτήσουν κράτος δικαίου. Δεν υπάρχουν συνθήκες που να γεννούν αναγκαστικά την ελευθερία, ούτε ιστορική εξέλιξη που να οδηγεί αναπόφευκτα σε αυτήν. Η ελευθερία δεν σχεδιάζεται από αριστοκρατικές, πολιτικές ή κοινωνικές ελίτ, αλλά μάλλον αναδύεται ως αποτέλεσμα κοινωνικών και πολιτικών ζυμώσεων μέσα από την πάλη του κράτους με την κοινωνία. Για τον λόγο αυτό, δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι η ελευθερία κατακτιέται άπαξ δια παντός σε μια ιστορική κοινωνία, ακόμη και όταν κατοχυρώνεται στο νομικό πλαίσιο ή είναι δεμένη στην άγκυρα μιας ισχυρής παράδοσης και ενός πολιτικού πολιτισμού μερικών εκατοντάδων ετών.

Η πάλη ανάμεσα στους «αντιεμβολιαστές» (antivax) και τις κρατικές εξουσίες σε όλη την Ευρώπη είναι μια σημαντική μάχη για τη φιλελεύθερη δημοκρατία. Πολλοί θα σπεύσουν να πάρουν θέση στη μάχη αυτή, κάτι το οποίο είναι απόλυτα θεμιτό και πρέπει να ενθαρρύνεται. Άλλοι θα υποστηρίξουν τα ατομικά δικαιώματα των «αντιεμβολιαστών» και άλλοι την υποχρέωση των πολιτών για κοινωνική αλληλεγγύη. Τα κράτη θα χρειαστεί να δράσουν για να καταπολεμήσουν όσο πιο αποτελεσματικά μπορούν την πανδημία με τη χρήση του «υπερόπλου των εμβολίων». Οι κοινωνικές ομάδες θα καταγγείλουν τη βίαιη εφαρμογή μέτρων που εργαλειοποιούν το σώμα τους και θα αντιδράσουν μέσω φυσικών και διαδικτυακών κινητοποιήσεων. Ο μελετητής των πολιτικών φαινομένων καλείται να δει σε αυτή την κοινωνική αναταραχή όχι ένα πρόβλημα αλλά μια πολύτιμη για την ελευθερία πολιτική ευκαιρία. Στους «Λόγους» του πάνω στην ιστορία της Ρώμης του Τίτου Λίβιου, ο Μακιαβέλι υποστηρίζει ότι οι συγκρούσεις μεταξύ του λαού και της αριστοκρατίας εξασφάλιζαν το μεγαλείο της Ρώμης. Παράλληλα καθιστά σαφές ότι ο πολιτικός στοχαστής πρέπει επίσης να εξετάσει τις περιπτώσεις ανεξέλεγκτης κοινωνικής ανομίας και την ανάγκη για ισχυρή εξουσία για τον έλεγχό τους. Ως εκ τούτου, ο αγώνας για την ελευθερία δεν ζημιώνεται από τις κοινωνικές αναταραχές και την κοινωνική ανυπακοή συγκεκριμένων ομάδων· ούτε από την ισχυρή παρέμβαση του Λεβιάθαν να επιβάλει την καλύτερη κατ' αυτόν λύση σε ένα βιο-ιατρικό πρόβλημα με βαρύτατες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στο σύνολο της κοινωνίας των πολιτών. Αντίθετα, φαινόμενα όπως αυτά που ζούμε καθημερινά πλέον τον τελευταίο καιρό, που τείνουν να μετατραπούν σε γενικευμένη κοινωνική διένεξη, συμβάλλουν στη «λεπτή ρύθμιση»(fine tuning) της κρατικής μηχανής. Η τελευταία καλείται να ισορροπήσει ανάμεσα σε έναν δεσποτικό και έναν ασθενή Λεβιάθαν. Από την έκβαση της πάλης ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη και το «αντιεμβολιαστικό» κίνημα (antivax) θα εξαρτηθεί αν θα ισχυροποιηθεί ο φιλελεύθερος και δημοκρατικός χαρακτήρας της ευρωπαϊκής κοινωνίας ή αν θαυπαναχωρήσουμε προς τον δεσποτισμό ή προς την ανομία, θέτοντας σε κίνδυνο έτσι τα ευρωπαϊκά πολιτικά και κοινωνικά μας κεκτημένα. Όπως χαρακτηριστικά γράφουν οι δύο συγγραφείς: «Η επίτευξη της ορθής πολιτικής ισορροπίας και η κινητοποίηση της κοινωνίας, χωρίς να αποδυναμώνονται οι νόμοι και οι θεσμοί, είναι οι σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα».

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Τελευταίο πακέτο μέτρων, εκτός ανατροπών

Βλέπουν εκτόνωση των πιέσεων στις νοσοκομειακές υποδομές COVID από τα επιδημιολογικά δεδομένα των τελευταίων ημερών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Εάν δεν παραστεί ανάγκη η επόμενη επιδημιολογική αξιολόγηση, σε επίπεδο Υπουργικού Συμβουλίου, θα πραγματοποιηθεί στις 23 Αυγούστου στην αυγουστιάτικη συνεδρία του κυβερνητικού σώματος, στην προεδρική κατοικία στο Τρόοδος.

Το συμπληρωματικό πακέτο μέτρων που αποφασίσθηκε την περασμένη Παρασκευή στο Υπουργικό Συμβούλιο, πρέπει να θεωρείται το τελευταίο για το φετινό καλοκαίρι, εάν η ανάγνωση των επιδημιολογικών δεδομένων δεν διαψεύσει τους επιδημιολόγους. Η συνεχιζόμενη υποχώρηση που παρατηρείται στους ημερήσιους δείκτες των νέων κρουσμάτων προκαλεί ευφορία σε κυβέρνηση και επιδημιολόγους ότι το 4ο κύμα της πανδημίας, με τη μετάλλαξη «Δέλτα» έπιασε οροφή και άρχισε η υποχώρηση. Μοναδικό μελανό σημείο παραμένει ο αριθμός των νοσηλειών που συνεχίζουν να κινούνται στην κόκκινη ζώνη με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για τις υποδομές COVID, των νοσοκομείων. Οι εκτιμήσεις των ειδικών, έτσι όπως αυτές μεταφέρονται στο Υπουργείο Υγείας, βλέπουν το ποτήρι μισογεμάτο, τουτέστιν σταδιακή εκτόνωση της κατάστασης το επόμενο διάστημα. Ωστόσο, στο κομμάτι των νοσηλειών υπάρχει και μια διαφορετική ανάγνωση πιο συντηρητική. Χωρίς να παρατηρείται διγνωμία για την επιδημιολογική τάση εκτόνωσης το επόμενο διάστημα, οι λιγότερο αισιόδοξες φωνές των ειδικών φαίνεται να προβληματίζονται από απρόβλεπτες εξελίξεις που έχουν να κάνουν με το αίσθημα χαλαρότητας που προκαλεί ο μήνας Αύγουστος, λόγω διακοπών. Οι ίδιες φωνές εκφράζουν μια συγκρατημένη αισιοδοξία, κάνοντας απόλυτο συσχετισμό της αποτελεσματικότητας των μέτρων που έχουν ληφθεί με τα επίπεδα ελέγχου και των υγειονομικών πρωτοκόλλων, τις επόμενες 20 με 30 ημέρες. Ωστόσο, από το Υπουργικό Συμβούλιο που πάει διακοπές μετά την ερχόμενη Τρίτη, γίνεται σαφές πως οποιαδήποτε έκτακτη σύγκλησή του μέχρι τις 23 Αυγούστου θα αφορά την πανδημία και τη συμπλήρωση του πακέτου μέτρων.

Πριν η αισιοδοξία επιστρέψει σε ένα κομμάτι της ομάδας διαχείρισης της πανδημίας, η κατάσταση στα νοσοκομεία παρουσιαζόταν παρόμοια με περιόδους που είχε σημάνει συναγερμός. Ιατρικό προσωπικό που προσφέρει υπηρεσίες σε θαλάμους COVID περιέγραφε στην «Κ» μια κατάσταση αρκούντως ανησυχητική με έντονο το στοιχείο του φόβου για το τι μέλλει γενέσθαι εάν δεν υπάρξει ανακοπή της αυξητικής πορείας. Εικόνα που επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλας, μετά την ανακοίνωση του τελευταίου πακέτου μέτρων. Πάνω από 400 άτομα απεβίωσαν από τη νόσο COVID-19, πάνω από 80 νοσηλεύονται στα νοσηλευτήρια σε σοβαρή κατάσταση, πέραν των 40 έχουν εισαχθεί σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Αριθμός ρεκόρ, και πρωτόγνωρα ψηλός για τα δεδομένα της Κύπρου κατά τον κ. Χατζηπαντέλα.

> *Στα νέα κρούσματα συνεχίσθηκε η τάση των τελευταίων ημερών με νέα μείωση (635) την Παρασκευή. Κάτω από το 1% για δεύτερη μέρα το ποσοστό θετικότητας.*

Οι μονάδες COVID

Σύμφωνα με την εικόνα που δίνεται από το Υπουργείο Υγείας, η κατάσταση της πανδημίας και κατ' επέκταση των νοσηλειών είναι διαχειρίσιμη. Οι προβλέψεις των ειδικών είναι πως το επόμενο δεκαήμερο θα υπάρξει διόρθωση του αριθμού των νοσηλειών, προς τα κάτω, με τον αριθμό των νέων κρουσμάτων τα οποία αντιπροσωπεύουν το 3% των νοσηλειών. Από τις ημερήσιες παρακολουθήσεις των Μονάδων COVID προκύπτουν τα ακόλουθα. Από την περασμένη Παρασκευή άνοιξε ο θάλαμος COVID του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου, ο οποίος προσθέτει άλλες 40 κλίνες. Στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, στον υφιστάμενο θάλαμο COVID, υπάρχουν διαθέσιμες 5 κλίνες συν άλλες 5 από εξιτήρια, εάν παραστεί ανάγκη. Επιπλέον το ΓΝΑ έχει στη διάθεσή του άλλες 30 κλίνες στη νέα πτέρυγα. Στη Λάρνακα η κατάσταση εμφανίζεται καλύτερη από πλευράς διαθεσιμότητας κλινών. Στη Λευκωσία η κατάσταση παρουσιάζεται να μην είναι πιεστική. Οι εισαγωγές ασθενών είναι λιγότερες από τα εξιτήρια. Στη Λεμεσό τέλος έχει επέλθει εξισορρόπηση εισαγωγών με εξιτήρια με ελαφρύ μείωση, κάποιες μέρες, των εισαγωγών ασθενών. Σύμφωνα με τον υπουργό Υγείας το σύστημα υγείας δεν δέχεται πίεση αυτή την περίοδο μιας και δεν υπάρχουν ασθενείς σε αναμονή, όπως υποστηρίζεται. Πίεση φαίνεται να υπάρχει στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και ο λόγος είναι ότι αυξημένος αριθμός ασθενών του 4ου κύματος της μετάλλαξης «Δέλτα» που χρειάζεται νοσηλεία σε ΜΕΘ. Και εκεί όμως, υποστηρίζεται πως υπάρχουν περιθώρια κλινών.

Στελέχωση

Στο κομμάτι κάλυψης των κενών που υπήρχαν με νοσηλευτικό προσωπικών των θαλάμων COVID, η κατάσταση φαίνεται να έχει εκτονωθεί σημαντικά. Η συμφωνία με τους νοσηλευτές για ελκυστικές απολαβές υπερωριακής απασχόλησης σε μονάδες COVID, παρουσιάζεται να είχε αποτελέσματα παρά το αίτημα του κλάδου για επέκταση της συμφωνίας και εκτός μονάδων COVID, αίτημα το οποίο δεν ικανοποιήθηκε. Παράλληλα με την υπερωριακή απασχόληση ο ΟΚΥπΥ προχώρησε και σε μετακινήσεις αριθμού νοσηλευτών από άλλα πόστα όπως η θερμομέτρηση στις εισόδους των νοσοκομείων, έργο που ανατέθηκε στο προσωπικό ασφαλείας, και από τα εξωτερικά ιατρεία.

Ποια η στόχευση

Πίσω από τα επιπρόσθετα μέτρα, αποκαλύπτεται η προσπάθεια αντιμετώπισης φαινομένων χαλαρότητας μέσα στον Αύγουστο, ενδεχόμενο που προβλημάτιζε έντονα την ομάδα διαχείρισης της πανδημίας. Οι πολιτικές αποφάσεις εν πολλοίς βασίστηκαν στις αξιολογήσεις των ειδικών για τα σημεία συνεχιζόμενης διασποράς του ιού. Η απόφαση για υποχρεωτική εξέταση PCR ή rapid test αντιγόνου από την 7η ημέρα από την ημερομηνία άφιξης όσων δεν διαμένουν μόνιμα στη Δημοκρατία, στόχο έχει να περιορίσει τα εισαγόμενα κρούσματα ενόψει και των αισιόδοξων προβλέψεων για αυξημένο αριθμό επισκεπτών κατά τον μήνα Αύγουστο. Από εκεί και πέρα επεκτάθηκε η υποχρεωτική χρήση του SafePass και σε άλλους χώρους όπως είναι τα νοσοκομεία. Τα μέτρα για τους οίκους ευγηρίας και κλειστές δομές για πιστοποιητικό εμβολιασμού ή ανάρρωσης από τη νόσο εντός των τελευταίων 180 ημέρων ή αρνητικού αποτελέσματος από εξέταση PCR με ισχύ 72 ωρών από όλα τα άτομα ηλικίας 12 ετών και άνω, βασίσθηκαν στα επιδημιολογικά στοιχεία που έδειχναν διασπορά του ιού από τους συγκεκριμένους χώρους. Οι πρόνοιες για μείωση του μέγιστου αριθμού ατόμων στα καταστήματα, καθώς και οι περιορισμοί στην διεξαγωγή πανηγυριών στόχο έχουν να αποτρέψουν φαινόμενα χαλαρότητας . Ο εμβολιασμός ατόμων ηλικίας 12 ετών και άνω, σε εθελοντική βάση, εντάσσεται στο πυρήνα της κυβερνητικής πολιτικής για αύξηση των ποσοστών εμβολιασμού, ως ένα εργαλείο αναχαίτησης των νέων κρουσμάτων.

Long COVID: Η άγνωστη πλευρά της πανδημίας

Δεκατέσσερις απαντήσεις για όσα είναι γνωστά μέχρι σήμερα για τις μακροχρόνιες επιπτώσεις όσων μολύνθηκαν και ανάρρωσαν

Ενάμιση χρόνο από τότε που ο ιός, γνωστός ως COVID-19, επελαύνει ανά το παγκόσμιο, οι επιστήμονες είναι περισσότερο σοφότεροι για τη νέα υγειονομική απειλή. Η ανακάλυψη εμβολίων μέσα σε χρόνο ρεκόρ σίγουρα αποτελεί μια τεράστια επιτυχία της επιστημονικής κοινότητας ωστόσο υπάρχουν και πτυχές της πανδημίας που παραμένουν στην αθέατη πλευρά. Όπως οι επιπτώσεις σε όσους έχουν μολυνθεί και αναρρώσει. Πρόκειται για την κατηγορία ασθενών γνωστή και ως Long COVID. Εδώ τα βήματα που έχουν γίνει φαίνονται να είναι λιγοστά, ωστόσο όπως ήδη υποστηρίζεται από τους επιστήμονες, το αποτύπωμα του ιού δεν πρόκειται να εξαφανισθεί όταν τα εμβόλια θα πετύχουν το στόχο της δημιουργίας ισχυρού τείχους ανοσίας. Με ζητούμενο στην παρούσα φάση την εμβολιαστική θωράκιση του πληθυσμού, το επόμενο ζήτημα που εκ των πραγμάτων θα καταστεί μέρος της καθημερινότητας, είναι το τι θα αφήσει πίσω της η πανδημία σε βάθος χρόνου. Ήδη ένα κομμάτι της επιστημονικής κοινότητας, σε παγκόσμιο επίπεδο, δίνει όλο και περισσότερη προσοχή. Παρά ταύτα όσα είναι γνωστά βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο. Με βάση όσα είναι σε θέση να γνωρίζουν οι επιστήμονες, ένα 10% όσων μολύνθηκαν από τον ιό και ανάρρωσαν, θα συνεχίσουν να ταλαιπωρούνται για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Παρόμοια φαίνεται να είναι και η κατάσταση στην Κύπρο, η οποία εμφανίζεται να μην έχει ξεκάθαρη εικόνα για τους ασθενείς COVID που συγκαταλέγονται στην κατηγορία των μακροχρόνιων ασθενών. Τα μόνα στοιχεία που υπάρχουν είναι αποσπασματικά και προέρχονται από ανεπίσημες πηγές. Και δεν είναι μόνο το υγειονομικό κομμάτι. Ήδη γίνεται λόγος για γενικότερες επιπτώσεις που επεκτείνονται σε προσωπικό, οικογενειακό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο. Από την άγνωστη εξίσωση του ιού δεν μπορούν να αγνοηθούν οι επιπτώσεις στα συστήματα υγείας, τα οποία εκτός των άλλων θα έχουν να αντιμετωπίσουν την επόμενη μέρα μια ιδιαίτερη επιβάρυνση. Τι είναι γνωστό και τι όχι για τους «Long COVID» στην Κύπρο, εξηγούν στην «Κ» επιστήμονες που παρακολουθούν σε ημερήσια βάση την επιδημία.

> *Σε παγκόσμιο επίπεδο οι ασθενείς Long COVID ανέρχονται στο 10% με 20% όσων μολύνθηκαν και δεν νόσησαν. Στην Κύπρο δεν υπάρχουν καταγραφές Long COVID.*

Η πανδημία, σύμφωνα με τις επιστημονικές αναφορές, δημιούργησε μια νέα κατηγορία μακροχρόνιων ασθενών. Επί του παρόντος η συμπτωματολογία μετά την ίαση ασθενών COVID είναι διάρκειας από 7 έως 10 μήνες.

1 Τι είναι η «Long COVID»; Υπάρχουν διάφορες ονομασίες, αλλά δεν έχει οριστικοποιηθεί ο τελικός ορισμός. Είναι μια κατάσταση όπου συμπτώματα που εμφανίσθηκαν κατά την οξεία λοίμωξη παραμένουν και επιμένουν, πάνω από το αναμενόμενο χρονικό διάστημα ίασης της λοίμωξης. Κάποια συμπτώματα εμφανίζονται μετά και συσχετίζονται με το ότι ο ασθενής νοσηλεύθηκε με COVID-19. Τα συμπτώματα παραμένουν για χρονικό διάστημα πέραν των τεσσάρων εβδομάδων.

2 Ποια είναι τα συμπτώματα του «Long COVID»; Τα συμπτώματα μπορούν να εμφανίζονται και σε άλλα συστήματα, όχι κατ' ανάγκη το αναπνευστικό. Συνήθως παραμένει η δύσπνοια και η κόπωση. Μπορεί να εμφανίζονται αρρυθμίες, αίσθημα παλμών, στο κεντρικό νευρικό σύστημα διαταραχή προσοχής, διαταραχή συγκέντρωσης, εξασθενημένη μνήμη, διαταραχές ύπνου, συνεχόμενο άγχος και κατάθλιψη. Υπάρχουν και άλλα πιο συστηματικά συμπτώματα όπως αδυναμία, καταβολή, μυαλγίες που μπορεί να επιμένουν. Διαταραχή στη γεύση και στην όσφρηση για περισσότερο από 6 μήνες. Εμφάνιση εξανθημάτων, πονοκέφαλοι, εμπύρετη κατάσταση χωρίς αιτία.

3 Πότε εντοπίσθηκε το «Long COVID»; Οι πρώτες αναφορές εμφανίσθηκαν το φθινόπωρο του 2020.

4 Όσοι ασθενήσουν, βιώνουν το φαινόμενο «Long COVID»; Είναι μια διαδικασία που προσπαθούμε να γίνουμε σοφότεροι με διάφορες μελέτες και καταγραφές. Δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο. Οι Αμερικάνοι διαχωρίζουν τους ασθενείς σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις. Είναι μια κατηγορία ασθενών που νοσηλεύθηκαν σε ΜΕΘ στους οποίους παραμένουν επιπτώσεις στο αναπνευστικό και αδυναμία του οργανισμού. Υπάρχει άλλη κατηγορία ασθενών που νόσησαν και δεν νοσηλεύτηκαν. Παρουσιάζουν συμπτωματολογία στην όσφρηση και τη γεύση που μπορεί να παραμείνει για χρονικό διάστημα ακόμα και μεγαλύτερο των έξι μηνών. Γίνονται καταγραφές για να διαπιστωθεί ποιους ασθενείς αφορά το «Long COVID» και ποια είναι τα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας.

5 Έχει εμφανισθεί σε εμβολιασμένους; Υπάρχει μια μελέτη που δεν έχει τεκμηριωθεί σε μεγάλους αριθμούς. Φαίνεται ότι μετά την έναρξη των εμβολιασμών έχουν μειωθεί οι επιπτώσεις μετά τη νοσηλεία.

6 Ένας «Long COVID» τι αντιμετωπίζει στην καθημερινότητά του; Εμποδίζεται να επιστρέψει στις καθημερινές δραστηριότητες. Υπάρχει μια συμπτωματολογία που επιμένει, άσχετα αν δεν απειλεί άμεσα τη ζωή, που τον κρατά μακριά από την λειτουργικότητά του. Απ' όλους με Long Covid ένα 70%, σύμφωνα με μια τελευταία μελέτη δεν έχει επιστρέψει πλήρως στην καθημερινή ομαλότητα.

7 Ποιες είναι οι επιπτώσεις σε ασθενείς «Long COVID»; Η συμπτωματολογία συνήθως είναι μια συνεχόμενη κατάσταση με κάποια διάστημα ύφεσης. Σε βάθος χρόνου όμως επηρεάζει και ψυχολογικά, κατάθλιψη – στρες , γιατί ο ασθενής νιώθει ότι δεν είναι καλά και δεν υπάρχει άμεση θεραπεία.

8 Μπορεί να προσδιοριστεί η χρονική διάρκεια της «Long COVID»; Η μέγιστη διάρκεια δεν έχει προσδιοριστεί. Υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό που ξεπερνά τους 7 μήνες. Υπάρχουν αναφορές ότι η πλειοψηφία των ασθενών «Long COVID» στους 10 μήνες έχουν ξεπεράσει την παρατεταμένη συμπτωματολογία.

9 Οι «Long COVID» μεταδίδουν το ιό; Όχι. Δεν έχουν να κάνουν με οξεία λοίμωξη.

10 Υπάρχουν ηλικιακά κριτήρια για «Long COVID». Ποιες ομάδες είναι ευάλωτες; Αυτό δεν έχει ξεκαθαρίσει. Υπάρχουν κάποιες μελέτες, αλλά δεν είναι πλήρως τεκμηριωμένες. Με τα στοιχεία που έχουμε οι μεγάλες ηλικίες βιώνουν συχνότερα το «Long COVID».

11 Γενικότερες επιπτώσεις από την «Long COVID»; Ένας που νόσησε π.χ. στο αναπνευστικό του, θα χρήζει μακροχρόνιας παρακολούθησης, χρειάζεται να πραγματοποιεί συχνές φυσιοθεραπείες, δεν θα μπορεί να επιστρέψει σε πλήρη λειτουργικότητα, άρα θα αντιμετωπίσει δυσκολίες και στις επαγγελματικές του δραστηριότητες. Κάποιος που έχει διαταραχές στον ύπνο ή του προκαλείται ένταση στην καθημερινότητά του μπορεί να βιώσει κατάθλιψη και να χρειασθεί παρακολούθηση.

12 Για το σύστημα υγείας τι σημαίνει αυτή η κατηγορία ασθενών; Οι άνθρωποι αυτοί από ασθενείς με μια οξεία λοίμωξη εξελίσσονται σε χρόνιους ασθενείς. Όσο θα παρακολουθούνται, θα υπάρξει επιβάρυνση για το σύστημα υγείας, όχι τόσο σε νοσηλείες, όσο σε εξωνοσοκομειακή φροντίδα από διάφορες ειδικότητες. Δημιουργείται έτσι μια νέα κατηγορία χρόνιων ασθενών.

13 Στην Κύπρο πόσοι ασθενείς χαρακτηρίζονται «Long COVID»; Δεν υπάρχουν στοιχεία. Αυτό πρέπει να το δει το σύστημα υγείας γιατί αφορά δικαιούχους του. Θα πρέπει να καταγραφούν.

14 Σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν στοιχεία; Σύμφωνα με κάποιες μελέτες οι «Long COVID» υπολογίζονται στο 10% με 20% όσων μολύνθηκαν ή νόσησαν.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΟΜΑΡΑΣ

wizguide

ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ BARS ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

αντaμοιβή | Τράπεζα Κύπρου

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Ολα ψηφιακά, εδώ και τώρα»

Οι αρχικές αντιδράσεις, τα συμφέροντα και η μάχη με τον χρόνο – Ο αρμόδιος υπουργός Κυριάκος Πιερρακάκης μιλάει στην «Κ»

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

«Τους επόμενους 12 μήνες θα δημιουργηθούν ακόμα περισσότερες υπηρεσίες από όσες είδαμε μέχρι σήμερα αθροιστικά», λέει στην «Κ» ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης. Καθώς κλείνει δύο χρόνια στη θέση αυτή, τονίζει ότι οι ψηφιακές διαδικασίες στο gov.gr, από 501 που ήταν το καλοκαίρι του 2019, ξεπερνούν σήμερα τις 1.200. Θα περίμενε κανείς ότι το ψηφιακό κράτος θα συναντούσε αξεπέραστες αντιδράσεις από τους «σφραγιδοκράτορες». Και όμως, πηγές του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης διαβεβαιώνουν ότι οι συνδικαλιστικοί φορείς και τα κόμματα στηρίζουν αυτή τη μεταβολή. «Σήμερα οι πολίτες αγανακτούν όταν βλέπουν ότι κάτι δεν γίνεται ψηφιακά. Τα θέλουν όλα ψηφιακά εδώ και τώρα. Ομως οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν μπλοκάρουν το ψηφιακό κράτος. Απλώς χρειαζόμαστε ακόμα 12 μήνες για να ολοκληρώσουμε τον τριετή προγραμματισμό του 2019», λένε στο υπουργείο. Οι συνδικαλιστικές και κομματικές αντιδράσεις που εκδηλώθηκαν προ μηνών στον ΕΦΚΑ οφείλονταν στη διαφωνία των εργαζομένων απέναντι στην ανάθεση της έκδοσης συντάξεων σε λογιστές και δικηγόρους. Οι εργαζόμενοι του ΕΦΚΑ, από την άλλη πλευρά, στηρίζουν τον εκσυγχρονισμό του συστήματος «ΑΤΛΑΣ», που έως το τέλος του έτους θα μπορεί να διεκπεραιώνει το μεγαλύτερο ποσοστό των αιτήσεων συνταξιοδότησης.

Ασφαλώς, στο πρώτο εξάμηνο της κυβέρνησης Μητσοτάκη εκδηλώθηκαν αντιδράσεις. «Για να μπορεί να εκδοθεί ηλεκτρονικά το πιστοποιητικό γέννησης, έπρεπε να ενημερωθούν και να πειστούν από το υπουργείο όχι μόνο οι ληξίαρχοι, αλλά και όλα τα μαιευτήρια της χώρας, ένα προς ένα», λέει στέλεχος του υπουργείου που ενεπλάκη ενεργά στο θέμα αυτό. Στη συνέχεια όμως ήρθε ο κορωνοϊός και σάρωσε κάθε αντίδραση και επιφύλαξη. «Η ταχύτατη ψηφιοποίηση και απλούστευση των διαδικασιών δεν ήταν μόνο προϋπόθεση για τη συνέχεια της λειτουργίας του κράτους και της οικονομίας, αφού οι πολίτες έπρεπε πάση θυσία να εξυπηρετούνται εξ αποστάσεως, αλλά ήταν και μια κύρια στρατηγική για την αντιμετώπιση του ιού, αφού η μείωση των φυσικών επαφών κατέστη απαραίτητη για τον περιορισμό της μόλυνσης», λέει ο κ. Πιερρακάκης. Οι δημόσιες υπηρεσίες κατέβασαν ρολά και οι υπάλληλοι άρχισαν να εργάζονται από τα σπίτια τους, με αποτέλεσμα να σημειωθεί αύξηση των προσδοκιών πολιτών και υπαλλήλων για να πραγματοποιούνται ψηφιακά όλο και περισσότερες υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, ο κορωνοϊός άρχισε να σκοτώνει τη γραφειοκρατία, τις ουρές και τη «χαρτούρα» και στη συνέχεια το ψηφιακό κράτος άρχισε να χτυπάει τον κορωνοϊό! Στο υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης αξιοποίησαν την έκτακτη συνθήκη για να «σαρώσουν» το κράτος με ψηφιακές αλλαγές.

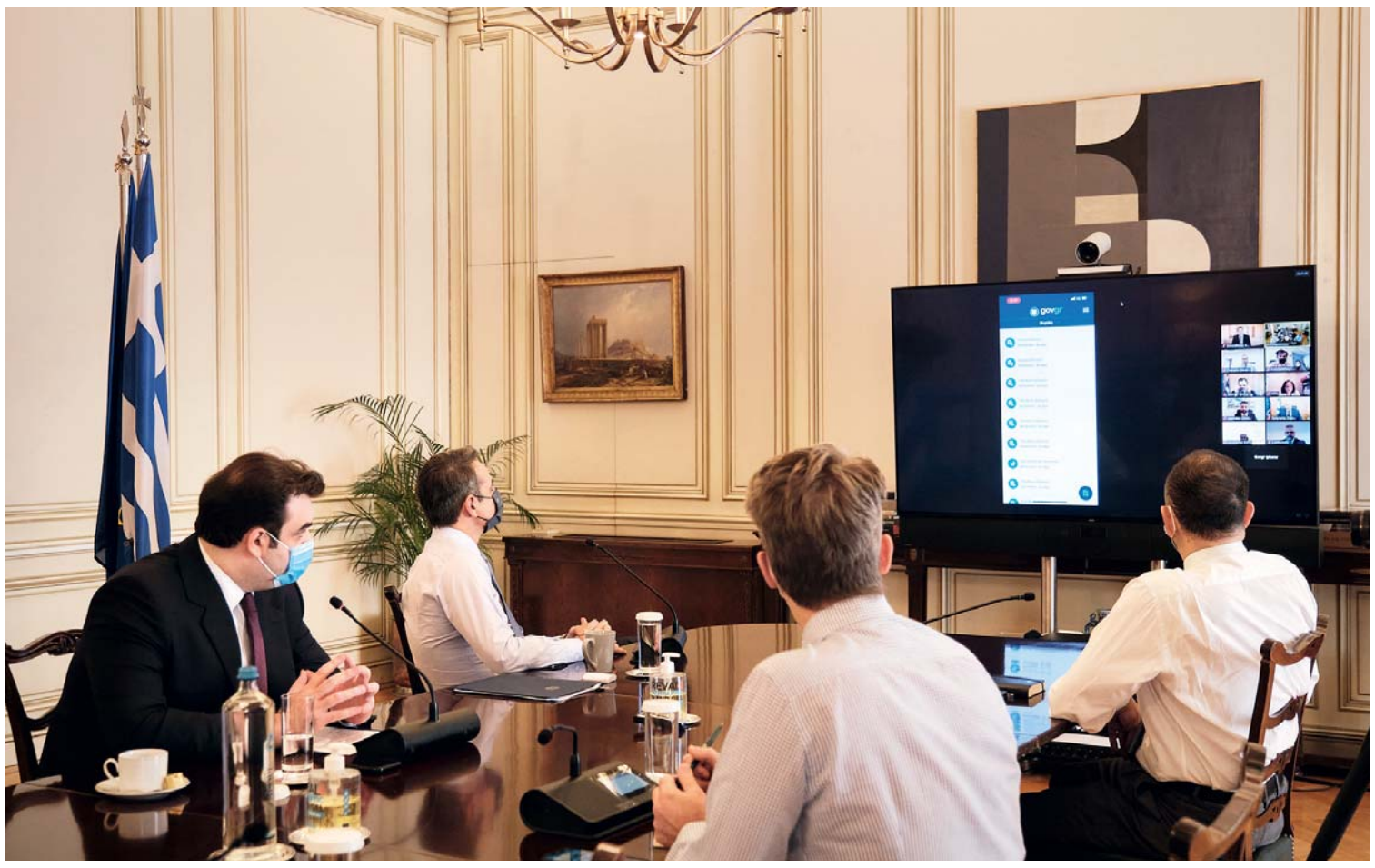

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Οι διαδικασίες τις οποίες μπορεί να ολοκληρώσει κανείς στη νέα ψηφιακή πλατφόρμα ανοιχτών δεδομένων gov.gr (στη φωτ. στιγμιότυπο από την παρουσίασή της στο Μέγαρο Μαξίμου, τον Δεκέμβριο του 2020) ξεπερνούν σήμερα τις 1.200. Το καλοκαίρι του 2019 ήταν 501.

«Πρόκειται για ένα κοινωνικό αίτημα που έχει την υποστήριξη της συντριπτικής πλειονότητας».

Βεβαίως, αν ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν γνώριζε ήδη από τη θητεία του στο υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, στην κυβέρνηση Σαμαρά, ακριβώς τι πρέπει να γίνει για να επιτευχθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός και αν δεν επέλεγε τον Κυριάκο Πιερρακάκη, προσφέροντάς του απόλυτη εμπιστοσύνη και στήριξη μέσα και από θεσμικές μεταβολές ενίσχυσης του υπουργείου, η γραφειοκρατία θα είχε ανοσία ακόμα και στον κορωνοϊό. Αντί γι' αυτό, έχουμε το πρόγραμμα εμβολιασμού και το αντίστοιχο πιστοποιητικό να αποτελούν παραδείγματα επιτυχίας σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. «Η ψηφιοποίηση του κράτους είναι χώρος παραγωγής συναινέσεων», παρατηρεί ο κ. Πιερρακάκης, εξηγώντας ότι πρόκειται για ένα κοινωνικό αίτημα που έχει την υποστήριξη της συντριπτικής πλειονότητας. «Το ψηφιακό κράτος μειώνει τις ανισότητες και ενδυναμώνει τους εργαζομένους». Και σαφέστατα επιταχύνει την ανάπτυξη, πατάσσει τη διαφθορά και αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής για όλους.

Η ασφάλεια των δεδομένων

Ολα αυτά ασφαλώς υπό την προϋπόθεση της ασφάλειας των δεδομένων, για την οποία ακολουθούνται στο υπουργείο μέτρα και διαδικασίες που εγγυώνται την υψηλότερη εμπιστοσύνη.

Ερχεται από τον Οκτώβριο η ψηφιακή μεταβίβαση αυτοκινήτων, σκαφών και ακινήτων.

Παρά την ταχύτητα των αλλαγών, θα χρειαστεί τουλάχιστον άλλο ένα έτος για να ολοκληρωθεί η πρώτη φάση της οικοδόμησης του ψηφιακού κράτους και να ανοίξει το νέο κεφάλαιο του εκσυγχρονισμού των υποδομών, που ισοδυναμεί με την πραγματική έλευση της 4ης βιομηχανικής επανάστασης (αισθητήρες παντού, λεωφόροι αυτόνομης οδήγησης, μοντέλα τρισδιάστατης εκτύπωσης κ.ά.).

Τους επόμενους 12 μήνες θα έχει ολοκληρωθεί η ψηφιακή μεταβολή σε διαδικασίες όπως:

- Ανανέωση διπλώματος οδήγησης (ψηφιακά από τον Οκτώβριο).
- Μεταβίβαση αυτοκινήτων και σκαφών (από τον Οκτώβριο).
- Μεταβίβαση ακινήτων (ο συμβολαιογράφος θα αντλεί τα έγγραφα από μία πλατφόρμα στον υπολογιστή του, χωρίς ταλαιπωρία του πολίτη).
- Δήλωση γεννήσεων στο Ειδικό Ληξιαρχείο (για Ελληνες του εξωτερικού).
- Εκδοση συντάξεων (προωθείται ο εκσυγχρονισμός των υποδομών βάσει μοντέλου εργασίας που δοκιμάστηκε και πέτυχε στην οργάνωση του εμβολιασμού).
- Ιατρικός φάκελος με όλες τις ιατρικές πράξεις του ασφαλισμένου, ο οποίος θα συνδέεται με την ηλεκτρονική συνταγογράφηση. Μάλιστα αναμένεται εντός του καλοκαιριού –ακόμα και την προσεχή εβδομάδα– ο πολίτης να αποκτήσει πρόσβαση στον προσωπικό του φάκελο στην ηλεκτρονική συνταγογράφηση με ό,τι του έχει συνταγογραφηθεί διαχρονικά.

Βεβαίως, όλα τα παραπάνω συσχετίζονται με τον μοναδικό αριθμό, που έχει ήδη ψηφιστεί στον νόμο 4727/20 και εκκρεμεί η τεχνική εφαρμογή του, και θα εξασφαλίζεται με αυτόν πλήρης εξυπηρέτηση από το κράτος, χωρίς να χρειάζεται να θυμάται κανείς και τον ΑΦΜ και τον ΑΜΚΑ και τον αριθμό της ταυτότητάς του. Μια διαδικασία η οποία συσχετίζεται με την έκδοση των νέων ταυτοτήτων, διαγωνισμός που βαίνει προς ολοκλήρωση από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Ενα χαρακτηριστικό παράδειγμα «πριν και μετά» της εφαρμογής όλων αυτών των καινοτομιών είναι ο πολίτης που επισκέπτεται ένα νοσοκομείο για εμβολιασμό και ο ίδιος πολίτης που μπορεί να επισκεφθεί νοσοκομείο για ιατρικό θέμα. Στη μία περίπτωση τα πάντα εξελίσσονται οργανωμένα, μεθοδικά και γρήγορα, ενώ στην άλλη συχνά παρουσιάζονται τα αναμενόμενα γνωστά προβλήματα και δυσλειτουργίες. Κατά συνέπεια, το στοίχημα του επόμενου δωδεκαμήνου είναι η εμπειρία του πολίτη από το Δημόσιο να είναι ενιαία και να εμπίπτει εξ ολοκλήρου στην πρώτη κατηγορία.

Ρεαλισμός και εκλογικός συναγερμός στον ΣΥΡΙΖΑ

Η «συνταγή» του Αλέξη Τσίπρα για να κλείσει τη δημοσκοπική ψαλίδα με τη Ν.Δ. και να συσπειρώσει το κόμμα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Είτε προοδευτικός, είτε ριζοσπαστικός, είτε δυναμικός, ο ρεαλισμός που προτάσσει ο Αλέξης Τσίπρας στις ομιλίες του από τον Μάιο και μετά αποτελεί τη νέα «συνταγή» με την οποία επιχειρεί να αφήσει πίσω του τα δέκα χρόνια της κρίσης που πέρασαν. Είναι το σημείο ρήξης που επιχειρεί να αναδείξει ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ, δίνοντας το σύνθημα στην κοινωνία πως τα μνημόνια, η πανδημία και η κλιματική κρίση επιβάλλουν μια απότομη στροφή. Με λίγα λόγια, υποστηρίζει πως τα πράγματα δεν μπορούν να είναι όπως παλιά και αυτή είναι η «κόκκινη γραμμή» του προοδευτισμού από το συντηρητικό μπλοκ.

Μπορεί οι εξαμηνιαίες εκλογικές τάσεις που δημοσίευσε το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς (Κ. Πουλάκης - Δαν. Κολτσίδα) για το διάστημα από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούλιο να δείχνουν υποχώρηση του αντι-ΣΥΡΙΖΑ μετώπου και όσον αφορά την καταγραφή των συναισθημάτων των πολιτών το 70% να είναι αρνητικά, ωστόσο η διαφορά με τη Νέα Δημοκρατία εξακολουθεί να βρίσκεται στις 12,1 μονάδες. Ο Αλέξης Τσίπρας έχει μπροστά του 30 ημέρες για να καταφέρει να μπει «με το δεξί» στο φθινόπωρο, με πρώτο στόχο η ψαλίδα με τη «γαλάζια» παράταξη να πέσει σε μονοψήφια ποσοστά. Αυτό θα είναι για πολλά κορυφαία στελέχη της Κουμουνδούρου η μεγάλη νίκη του καλοκαιριού, που θα αποτελεί σημάδι για ανατροπή του κλίματος με την παράλληλη συγκρότηση ενός αντικυβερνητικού μετώπου.

Είναι γεγονός ότι η πανδημία περιορίζει τις δυνατότητες τακτικών ελιγμών και ο πολιτικός χρόνος είναι, λόγω συνθηκών, ιδιαιτέρως πυκνός. Μετά την προγραμματική συνδιάσκεψη ο Αλέξης Τσίπρας έχει για σύμμαχο το καλό κλίμα που υπάρχει μέσα στο κόμμα, με τις τάσεις να «ξεκουράζονται». Η διεξαγωγή ή όχι του συνεδρίου θα αποτελέσει το επίδικο της επόμενης περιόδου, ωστόσο και αυτό θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές εξελίξεις και την πορεία της πανδημίας. Το μόνο θέμα που ξυπνά την εσωστρέφεια στο κόμμα αυτή την περίοδο είναι οι παρεμβάσεις του Παύλου Πολάκη και η διγλωσσία που φαίνεται να παρουσιάζει το κόμμα στο θέμα του εμβολιασμού. Πάντως, ακόμα και η νεολαία του ΣΥΡΙΖΑ, που ουκ ολίγες φορές έχει φέρει σε πολύ δύσκολη θέση την ηγεσία του κόμματος με τον ριζοσπαστισμό που παρουσιάζει, πήρε ξεκάθαρα θέση μέσα στην εβδομάδα. Με τη δική της εκστρατεία να είναι σε εξέλιξη και το 5ο εναλλακτικό κάμπινγκ που ολοκληρώνεται αύριο, δηλώνει πως «ο εμβολιασμός αποτελεί πράξη κοινωνικής αλληλεγγύης και ευθύνης».

Η εντολή που υπάρχει είναι σαφής: να μην πέφτει τίποτα κάτω από όσα κάνει η κυβέρνηση – Ενδεικτικός είναι ο «καβγάς» που προκλήθηκε με αφορμή τον καύσωνα της Δευτέρας.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΣΥΡΙΖΑ / ANDREA BONETTI

Οι περιοδείες του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης (φωτ. από τη συνάντησή του με συλλόγους αλιέων, στη Σκάλα Καλλονής, στη Λέσβο, την περασμένη Δευτέρα) θα συνεχιστούν όλο τον Αύγουστο.

Στον ΣΥΡΙΖΑ εκτιμούν πως ο εκλογικός συναγερμός, στον οποίο έχει βάλει ο Αλέξης Τσίπρας το κόμμα, ήταν μια ευφυής κίνηση ανεξαρτήτως της απόφασης που θα πάρει ο Κυριάκος Μητσοτάκης για εξάντληση ή μη της τετραετίας. Από το περιβάλλον του προέδρου ισχυρίζονται πως το κόμμα συσπειρώθηκε και απέκτησε μια δυναμική εξωστρέφειας. Οι περιοδείες του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης βοήθησαν, η ανταπόκριση του κόσμου ήταν άνω των προσδοκιών, όπως σημειώνουν, και για αυτό τον λόγο θα συνεχιστούν και τον Αύγουστο. Με αυτό τον τρόπο είναι σε πλήρη εγρήγορση και οι βουλευτές και τα στελέχη του κόμματος, που γνωρίζουν πολύ καλά πως με την είσοδο νέων προσώπων θα πρέπει να ανεβάσουν ταχύτητες, αν θέλουν να πετύχουν την εκλογή τους στη νέα Βουλή. Η εντολή που υπάρχει είναι σαφής: να μην αφήνει ο ΣΥΡΙΖΑ να πέσει τίποτα κάτω από όσα κάνει η κυβέρνηση. Ενδεικτικός είναι ο «καβγάς» που προκλήθηκε με αφορμή τον καύσωνα της Δευτέρας και την πρόταση του Αλέξη Τσίπρα να κηρυχθεί αργία.

Δύο διλήμματα θέτει ο Αλέξης Τσίπρας επιτακτικά το τελευταίο διάστημα. Στο εξωτερικό, τη συνεργασία των προοδευτικών δυνάμεων με ζητούμενο η Αριστερά, οι Ευρωσοσιαλιστές και οι Πράσινοι να βρουν τα απαραίτητα σημεία σύγκλισης. Στο εσωτερικό προτάσσονται οι ανισότητες που, όπως υποστηρίζουν, προωθεί η κυβέρνηση. Κατάργηση οκταώρου, ελαφρύνσεις μόνο στις μεγάλες επιχειρήσεις, εφαρμογή ελάχιστης βάσης εισαγωγής με αποκλεισμό άνω των 20.000 υποψηφίων, εφαρμογή του πτωχευτικού κώδικα για πλειστηριασμούς πρώτης κατοικίας. Ψηλά στην ατζέντα του ΣΥΡΙΖΑ παραμένει στα ελληνοτουρκικά το «νέο Ελσίνκι». Δηλαδή, όπως τονίζει συνεχώς ο Γιώργος Κατρούγκαλος, η ανάγκη διασύνδεσης της έναρξης διαπραγμάτευσης για αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης Ευρωπαϊκής Ενωσης - Τουρκίας με συγκεκριμένες δεσμεύσεις για το Κυπριακό και την υποχρέωση να προσφύγει στη Χάγη μαζί με την Ελλάδα για τις θαλάσσιες οικονομικές ζώνες.

Τη μάχη θα κρίνουν οι διστακτικοί

Επιστήμονες εξηγούν στην «Κ» πώς η σωστή πληροφόρηση θα πείσει επιπλέον συμπολίτες μας να εμπιστευθούν τον εμβολιασμό

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Στο καθοριστικό σημείο όπου θα πρέπει να πεισθούν οι διστακτικοί ώστε να κλείσουν ραντεβού και να εμβολιαστούν έναντι της COVID-19 βρίσκεται η επιχείρηση «Ελευθερία». Εως και την Παρασκευή είχε εμβολιαστεί το 64% των ενηλίκων, ενώ ο ρυθμός των εμβολιασμών έχει μειωθεί σε περίπου 50.000 με 60.000 την ημέρα, αριθμός που αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω τις επόμενες δύο εβδομάδες και λόγω των διακοπών του Αυγούστου. Ωστόσο είναι σαφές ότι πλέον το πρόγραμμα έχει πλησιάσει τον πιο σκληρό πυρήνα των διστακτικών και των αρνητών των εμβολίων. Και ενώ για τους αρνητές οι ειδικοί σημειώνουν ότι δεν υπάρχει διαυλος επικοινωνίας, οι διστακτικοί με τη σωστή πληροφόρηση και το χτίσιμο της εμπιστοσύνης θα μπορούσαν να πάρουν την καλύτερη γι' αυτούς απόφαση.

«Εκτιμώ ότι το ποσοστό των αρνητών στη χώρα μας δεν ξεπερνά το 7%-8%. Με τους αρνητές δεν υπάρχει επικοινωνία. Δεν θα ακούσουν ό,τι τους πούμε. Οι υπόλοιποι από τους πολίτες που δεν έχουν ακόμα εμβολιαστεί διστάζουν. Αλλά είναι επίμονοι στον δισταγμό τους», σημειώνει στην «Κ» η ομότιμη καθηγήτρια Παιδιατρικής και πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Εμβολιασμών Μαρία Θεοδωρίδου. Ο φόβος για παρενέργειες και για ενδεχόμενες μακροχρόνιες επιπτώσεις, η τάση του ατόμου να προτιμά τη θεραπεία από την πρόληψη, που εκφράζεται και με αμφιβολία ως προς την αποτελεσματικότητα των εμβολίων, υποδαυλίζονται από την παραπληροφόρηση μέσω Διαδικτύου, η οποία, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η κ. Θεοδωρίδου, «συνδέει τέρατα και σημεία με τα εμβόλια». Και είναι ο ρόλος των ειδικών να προσεγγίσουν τους διστακτικούς με συγκεκριμένη διαδικασία και «σκαλοπάτια».

> *«Το ποσοστό των αρνητών στη χώρα μας δεν ξεπερνά το 7%-8%. Με αυτούς δεν υπάρχει επικοινωνία. Δεν θα ακούσουν ό,τι τους πούμε».*

«Πρώτα πρέπει να δεις εάν το άτομο θέλει να ακούσει τι έχεις να του πεις. Μετά θα πρέπει να τον αφήσεις να εκφράσει το προβληματισμό του. Αφού το κάνει αυτό, του δίνεις τις απαντήσεις που ζητεί στα θέματα που τον απασχολούν. Και τέλος, του δίνεις τον χρόνο που χρειάζεται να επεξεργαστεί αυτά που έχει ακούσει ώστε να αποφασίσει σε δεύτερο χρόνο τι θα κάνει. Δεν επιζητούμε με μία συνάντηση να αποδεχθεί ο διστακτικός τον εμβολιασμό», τονίζει η κ. Θεοδωρίδου.

«Μια σημαντική παράμετρος για να αποφασίσει κάποιος να κάνει το εμβόλιο είναι πώς εκτιμά ο ίδιος τον κίνδυνο. Η εκτίμηση του κινδύνου από το κάθε άτομο είναι διαφορετική και συχνά δεν προσεγγίζεται με τη λογική. Ποιο είναι πιο λογικό επιχείρημα από το ότι κινδυνεύει κάποιος να πεθάνει από την COVID-19 εάν δεν εμβολιαστεί; Οταν το 30% των ηλικιωμένων που δεν έχουν εμβολιαστεί δεν πείθεται από αυτό το επιχείρημα, δεν ξέρω τι μπορεί να το πείσει», επισημαίνει στην «Κ» ο καθηγητής Παιδιατρικής και Επιδημιολογίας στο Perelman School of Medicine και διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος Κλινικής Επιδημιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Πενσιλβάνια, Θεοκλής Ζαούτης.

Και συνεχίζει λέγοντας ότι «θεωρούμαστε ένα κράτος της Δύσης που έχει με επιτυχία εξαφανίσει μέσω εμβολιασμού πολλά λοιμώδη νοσήματα, με αποτέλεσμα να μην έχουμε δει τις καταστροφικές τους επιπτώσεις. Ακόμα και γιατροί που δεν έχουν δει την "άλλη πλευρά", δεν κάνουν σωστή εκτίμηση του κινδύνου. Ακούω από γονείς ως επιχείρημα ότι τα παιδιά δεν νοσούν σοβαρά, οπότε δεν χρειάζεται να εμβολιαστούν. Την ίδια όμως στιγμή θεωρούν δεδομένο ότι θα εμβολιάσουν τα παιδιά έναντι της πολιομυελίτιδας, η οποία έχει πλέον εξαφανιστεί. Η πιθανότητα θρομβώσεων μετά τη χορήγηση του εμβολίου της AstraZeneca είναι μία-δύο στο εκατομμύριο εμβολιασμών, όταν με τη χρήση αντισυλληπτικών οι πιθανότητες είναι 500 έως 1.000 ανά εκατομμύριο και με το κάπνισμα 1.700 ανά εκατομμύριο».

Στη στάση των διστακτικών σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι γιατροί, και όπως τονίζουν οι καθηγητές Θεοδωρίδου και Ζαούτης θα πρέπει να εκπέμπουν ένα κοινό μήνυμα. «Ενα άτομο διστάζει όταν βλέπει ανθρώπους που λόγω της ιδιότητάς τους θα έπρεπε να γνωρίζουν για τα εμβόλια, να υποστηρίζουν ανυπόστατες θεωρίες για παρενέργειες ή να δίνουν διαφορετικές οδηγίες», επισημαίνει η κ. Θεοδωρίδου. Ο κ. Ζαούτης σημειώνει «έχω ακούσει τρελά πράγματα. Μια γιατρός δεν άφηνε γυναίκα που θηλάζει να εμβολιαστεί, λέγοντας ότι αυτή είναι η άποψή της, και σε αντίθεση με τις συστάσεις των καθ' ύλην αρμοδίων. Γιατρός προέτρεπε άτομο που λαμβάνει αντιβιοτικό λόγω ωτίτιδας να αναβάλει τον εμβολιασμό. Και σε κάποια εμβολιαστικά κέντρα δίνονται οδηγίες για την αποφυγή αλκοόλ για κάποιες ημέρες μετά τον εμβολιασμό. Δεν υπάρχει ούτε μία αναφορά από επίσημες πηγές για το αλκοόλ και το εμβόλιο! Και μπορεί η σύσταση αυτή να μην αποτρέψει κάποιον να εμβολιαστεί, αλλά όταν ένα άτομο λαμβάνει αντικρουόμενα μηνύματα, αυτό δημιουργεί την υποψία ότι υπάρχει κενό στη γνώση μας για τα εμβόλια».

Δέκα απαντήσεις σε αβάσιμα επιχειρήματα

Τα εμβόλια έναντι της COVID-19 δεν είναι πειραματικά, δεν επηρεάζουν τη γονιμότητα, δεν μένουν στον οργανισμό ώστε να επιδράσουν μακροπρόθεσμα, ενώ ο κίνδυνος από τη νόσο από την οποία προστατεύουν είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από τις σπάνιες παρενέργειες, οι οποίες μάλιστα μπορούν να αντιμετωπιστούν, τονίζουν επαναλαμβανόμενως οι ειδικοί επιστήμονες σε μια προσπάθεια να άρουν τις επιφυλάξεις πολιτών ως προς τον εμβολιασμό. Η «Κ» με τη βοήθεια της ομότιμης καθηγήτριας Παιδιατρικής και προέδρου της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών Μαρίας Θεοδωρίδου απαντά στα δέκα συχνότερα επιχειρήματα όσων διστάζουν να εμβολιαστούν έναντι της COVID-19.

1 «Φοβάμαι τις παρενέργειες»

Οπως εξηγεί η κ. Θεοδωρίδου, «ο φόβος για τα εμβόλια αφορά από τις απλές αντιδράσεις όπως είναι ο χαμηλός πυρετός, η κόπωση, οι μυαλγίες και στις οποίες αρκετοί έχουν χαμηλή ανοχή γιατί τους απορρυθμίζει την καθημερινότητα, έως τις σοβαρές, σπάνιες παρενέργειες. Και όσο κι αν φαίνεται απλό, υπάρχουν άνθρωποι που φοβούνται ακόμα και την ένεση του εμβολίου». Σύμφωνα με την καθηγήτρια, για τις συνήθεις αντιδράσεις η απάντηση είναι ότι ναι μεν είναι ενοχλητικές, αλλά δεν είναι τίποτα μπροστά στο όφελος. Για τις σπάνιες παρενέργειες, ο βασικός φόβος αφορά το ενδεχόμενο εκδήλωσης σοβαρών περιπτώσεων θρόμβωσης. Υπενθυμίζεται ότι η πιθανότητα εμφάνισης αυτής της παρενέργειας είναι μόλις μία-δύο ανά εκατομμύριο εμβολιασμών, και εξαιρετικά μικρότερη από την πιθανότητα θρομβώσεων λόγω της ίδιας της COVID-19, ενώ πλέον με τη σωστή ενημέρωση για τα συμπτώματα μπορεί να εντοπιστεί εγκαίρως και να αντιμετωπιστεί από τους ειδικούς γιατρούς.

2 «Το εμβόλιο βγήκε πολύ γρήγορα»

Το εμβόλιο όντως αναπτύχθηκε γρήγορα γιατί η τεχνολογία έχει προοδεύσει, υπήρξε παγκόσμια συνεργασία των επιστημόνων για την ανάπτυξή του, υψηλή χρηματοδότηση αλλά και μεγάλος αριθμός εθελοντών που συμμετείχαν στις κλινικές μελέτες. Επίσης υπήρξε επιτάχυνση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, αλλά χωρίς καμία έκπτωση στο θέμα της ασφάλειας του εμβολίου. «Το "πειραματικό εμβόλιο", όπως εντελώς λανθασμένα το χαρακτηρίζουν κάποιοι, σήμερα έχει χορηγηθεί σε πολλές εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους», σημειώνει η κ. Θεοδωρίδου.

3 «Το εμβόλιο παρέχει μόνο βραχυπρόθεσμη προστασία»

Είναι σίγουρο ότι ακόμα δεν γνωρίζουμε πόσο διαρκεί η ανοσία που παρέχει το εμβόλιο. Η σωστή επιστημονική πληροφόρηση για το θέμα αυτό εμφανίζεται σαν αβεβαιότητα της επιστήμης. Αυτό που ξέρουμε όμως είναι ότι τα αντισώματα που παράγονται μετά τον εμβολιασμό διαρκούν για τουλάχιστον έξι μήνες, ενώ υπάρχουν μελέτες που δείχνουν ότι μπορεί να ξεπερνούν το έτος. Εκτός όμως από τη χημική ανοσία (παραγωγή αντισωμάτων) υπάρχει και η κυτταρική ανοσία (Τ λεμφοκύτταρα) που δεν αποκλείεται να διαρκεί περισσότερο. Οπως και να έχει, ακόμα και έξι μήνες να διαρκεί η ανοσία αξίζει να κάνει κάποιος το εμβόλιο, καθώς όσο μένει ανεμβολίαστος κινδυνεύει να μολυνθεί και να νοσήσει σοβαρά.

4 «Μολύνονται και οι εμβολιασμένοι»

Κανένα εμβόλιο δεν προσφέρει 100% προστασία. Το ανοσιακό σύστημα και των εμβολιασμένων έχει πεπερασμένες δυνατότητες και δεν μπορεί το εμβόλιο να εξασφαλίσει πλήρη προστασία, ιδιαίτερα όταν ο εμβολιασμένος εκτίθεται σε περιβάλλον με υψηλό ιικό φορτίο. Και για τον λόγο αυτόν είναι απαραίτητη η τήρηση των μέτρων προστασίας από τον ιό, όπως η χρήση της μάσκας και η τήρηση των αποστάσεων. Ομως το εμβόλιο μειώνει σημαντικά την πιθανότητα σοβαρής νόσησης και νοσηλείας σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας αλλά και την πιθανότητα να μεταδώσει ο εμβολιασμένος τον ιό σε άλλους, αφού φέρει χαμηλότερο ιικό φορτίο σε σχέση με τον ανεμβολίαστο. Και αυτό οδηγεί σε μείωση των κρουσμάτων στην κοινότητα.

5 «Θα επηρεάσει τη γονιμότητά μου»

Πρόκειται για λανθασμένη άποψη. Η Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών και η Ελληνική Μαιευτική και Γυναικολογική Εταιρεία συστήνουν τον εμβολιασμό των εγκύων γυναικών ανεξαρτήτως τριμήνου κύησης, κατά προτίμηση με mRNA εμβόλιο. Μάλιστα δεν συστήνεται τροποποίηση του προγραμματισμού εγκυμοσύνης με βάση τον εμβολιασμό και φυσικά ούτε διακοπή της κύησης λόγω εμβολιασμού. Ο εμβολιασμός όχι απλώς επιτρέπεται, αλλά επιβάλλεται και για τις θηλάζουσες. Σε πρόσφατη μελέτη διαπιστώθηκε ότι το γενετικό υλικό του εμβολίου δεν ανιχνεύεται στο μητρικό γάλα. Επιπλέον έχει αποδειχθεί με μελέτες ότι ο εμβολιασμός δεν επηρεάζει οποιαδήποτε παράμετρο που αφορά την υγεία του σπέρματος.

6 «Μακροπρόθεσμα, θα έχει βλαπτικές αντιδράσεις στον οργανισμό»

Η τεχνολογία των εμβολίων στηρίζεται στη στρατηγική να δοθεί στο κύτταρο το ερέθισμα ώστε να παραγάγει προστατευτικά αντισώματα έναντι του ιού. Παρέχεται η πληροφορία στο κύτταρο για να κατασκευάσει την πρωτεΐνη-ακίδα του ιού, η οποία στη συνέχεια θα οδηγήσει στην παραγωγή των προστατευτικών αντισωμάτων. Τα εμβόλια, αφού δώσουν το ερέθισμα, διαλύονται και αποβάλλονται από τον οργανισμό σε λίγες ημέρες. Δεν μένει η ουσία τους ώστε να πολλαπλασιαστεί και να επιδράσει μακροπρόθεσμα.

7 «Εχω κάποιο πρόβλημα υγείας και δεν πρέπει να εμβολιαστώ»

Οχι μόνο δεν ισχύει αυτό, αλλά, αντίθετα, τα άτομα με υποκείμενα προβλήματα υγείας προηγήθηκαν στην εξέλιξη του προγράμματος εμβολιασμού του πληθυσμού. «Δεν υπάρχουν ασθένειες που να αποτελούν αντενδείξεις για το εμβόλιο, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις δυσχερών αλλεργικών αντιδράσεων. Αλλά ακόμα και σε αυτό το ζήτημα υπάρχει υπερεκτίμηση του ρόλου των αλλεργιών που έχει οδηγήσει σε δισταγμό. Η αλήθεια είναι ότι ψάχνουμε ως επιστήμονες στο δάχτυλο του ενός χεριού για να βρούμε παθήσεις που μπορεί να είναι αντενδείξεις για το εμβόλιο», σημειώνει η κ. Θεοδωρίδου.

8 «Νομίζω ότι έχω περάσει τη νόσο»

Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σε αυτό το επιχείρημα. Αλλά ακόμα και να ισχύει, υπενθυμίζεται ότι ο εμβολιασμός συστήνεται και σε όσους έχουν νοσήσει. Ατομα που αποδεδειγμένα έχουν νοσήσει στο παρελθόν, έξι μήνες μετά τη διάγνωση θα πρέπει να κάνουν μία δόση του εμβολίου ως ενισχυτική της ανοσίας που μπορεί να έχουν. Ακόμα οι επιστήμονες δεν γνωρίζουν πόσο διαρκούν τα αντισώματα που παράγονται λόγω της φυσικής νόσησης από την COVID-19. Ξέρουμε ότι οι αναπνευστικοί ιοί κάνουν βραχεία ανοσία, σε αντίθεση με άλλους ιούς όπως της ιλαράς όπου εφόσον κάποιος νοσήσει κάνει μακροπρόθεσμη ανοσία.

9 «Προτιμώ να περιμένω το φάρμακο»

Οπως επισημαίνει η κ. Θεοδωρίδου, «ο άνθρωπος επιζητεί περισσότερο τη θεραπεία και είναι λιγότερο κοντά στην πρόληψη. Και το εμβόλιο είναι πρόληψη. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας υπάρχει διαρκώς μια μεγάλη "παραφιλολογία" για φάρμακα που προστατεύουν. Η αλήθεια είναι ότι γίνονται προσπάθειες για την ανακάλυψη ενός φαρμάκου που να αντιμετωπίζει τον SARS-CoV-2, αλλά τα μέχρι τώρα αποτελέσματα δεν δείχνουν ότι έχουμε φτάσει στο σημείο να έχουμε μια αποτελεσματική θεραπεία. Υπάρχουν βέβαια σκευάσματα που μπορεί να βοηθήσουν στην καλύτερη έκβαση του ασθενούς, αλλά φάρμακο που να δίνει λύση δεν υπάρχει. Ετσι, προς το παρόν, το καλύτερο όπλο που έχουμε είναι η πρόληψη, δηλαδή το εμβόλιο».

10 «Εάν εμβολιαστούν οι άλλοι θα προστατευθώ κι εγώ»

Αυτή τη θέση εκφράζουν αυτοί που οι ειδικοί ονομάζουν «λαθρεπιβάτες της ανοσίας». Οπως τονίζει η κ. Θεοδωρίδου, «πρόκειται για στάση που είτε οφείλεται σε μια γενικότερη νοοτροπία, είτε σε μη ορθή ενημέρωση. Οσοι εκφράζουν αυτή την άποψη και περιμένουν τους άλλους να τους προστατέψουν, μπορεί να μην έχουν συνειδητοποιήσει ότι αποτελούν μονάδες ενός συνόλου. Και ως μονάδες του συνόλου θα πρέπει να δράσουν ώστε να χτιστεί η συλλογική ανοσία».

Εμβολιασμοί έναντι της COVID-19 στην Ελλάδα

έως και τις 29 Ιουλίου 2021

ΕΞΕΛΙΞΗ
ημερήσιων κρουσμάτων, θανάτων και διασωληνώσεων κατά το 4ο κύμα της COVID-19 στη χώρα μας (μέσος όρος επταημέρου)

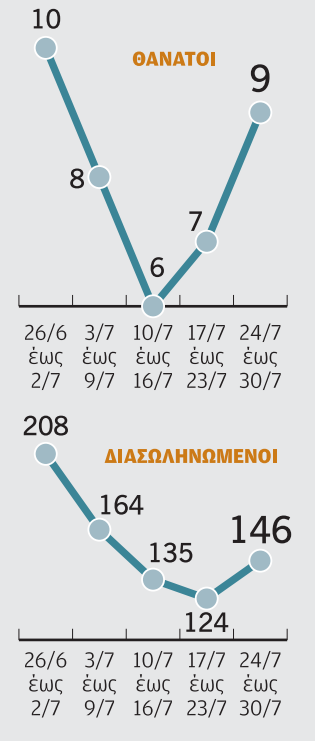

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ

10.417.617	5.672.262	5.075.546
εμβολιασμοί	πολίτες έχουν λάβει τουλάχιστον μία δόση	πολίτες είναι πλήρως εμβολιασμένοι

* περιλαμβάνονται και οι εμβολιασμοί με το μονοδοσικό Johnson&Johnson, οι οποίοι υπολογίζονται και στους πλήρως εμβολιασμένους

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΩΝ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

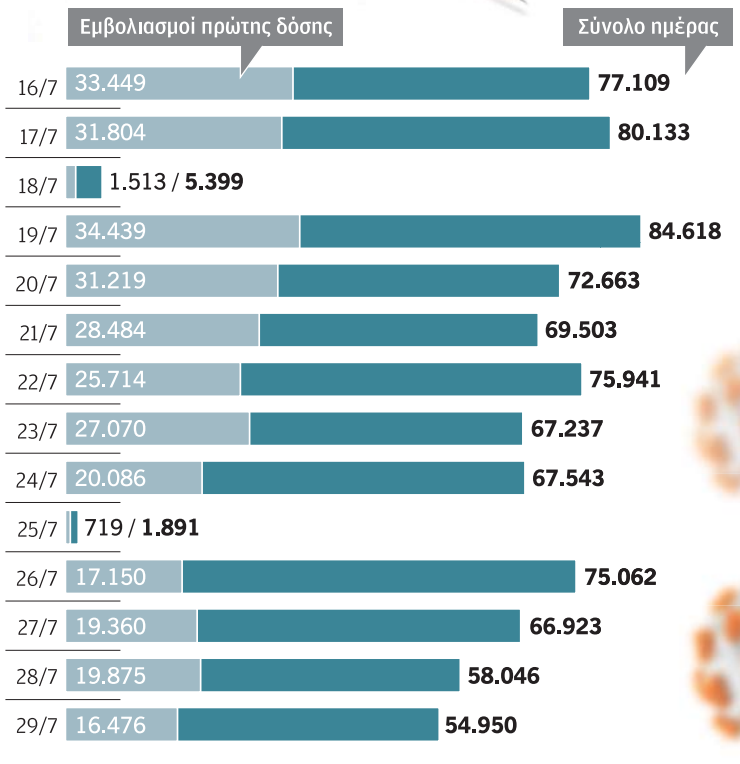

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ
(εμβολιασμοί μαζί με τα ραντεβού που είχαν προγραμματιστεί στις αρχές της εβδομάδας)

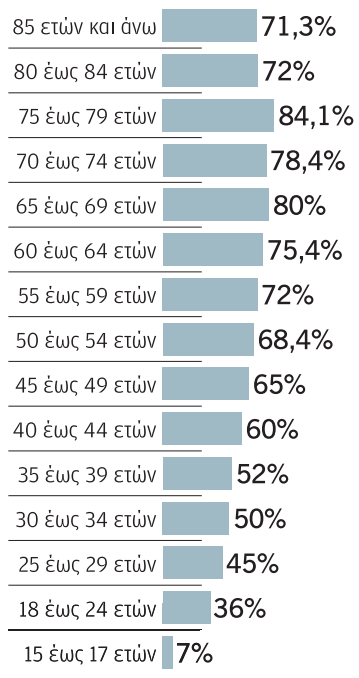

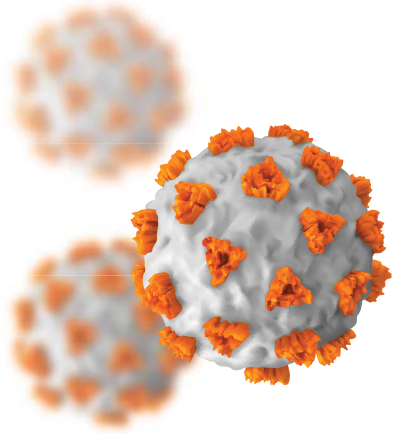

ΠΗΓΕΣ: Υπουργείο Υγείας, Στατιστικά εμβολιασμού για την COVID-19 - data.gov.gr, Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι ξεχασμένοι χριστιανοί της Συρίας

Κατάφεραν, με απώλειες, να επιβιώσουν από το Ισλαμικό Κράτος, αλλά τώρα βρίσκονται αντιμέτωποι με τη φτώχεια και την πείνα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Ο ένας ήρθε από την ερειπωμένη Συρία και ο άλλος είχε καταφθάσει από τις ζούγκλες της Αφρικής. Και οι δύο ταξίδεψαν από σημεία του πλανήτη όπου οι χριστιανικοί πληθυσμοί δοκιμάζονται σκληρά. Από το βήμα της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας, στα Χανιά, ο μητροπολίτης Αρκαδίας του Πατριαρχείου Αντιοχείας, Βασίλειος, μετέφερε την αγωνία των ξεχασμένων(;) χριστιανών της Συρίας, οι οποίοι, παρότι σίγησαν τα όπλα, δίνουν τώρα αγώνα επιβίωσης με αντίπαλο τούτη τη φορά όχι το Ισλαμικό Κράτος, αλλά τη φτώχεια και την πείνα. Και ο ορθόδοξος χριστιανός βουλευτής στην Ουγκάντα, Θεόδωρος Σεκικούμπο, αποτύπωσε την εικόνα της εξάπλωσης του ισλαμικού εξτρεμισμού στη Μαύρη Ηπειρο και την απειλή που συνιστά η εγκληματική του δράση για τους χριστιανούς.

Μίλησαν και οι δύο στην «Κ», με τον μητροπολίτη Βασίλειο να μας αποκαλύπτει συγκινημένος, για πρώτη φορά, ότι είχε εκπονήσει σχέδιο αγοράς εκτάσεων στην Ελλάδα για να φτιάξει εκεί μια «Κιβωτό Σωτηρίας» χριστιανών της Συρίας! «Ηταν το 2015 και οι τρομοκράτες του Ισλαμικού Κράτους (ISIS) είχαν φτάσει στην είσοδο της Κοιλάδας των Χριστιανών, στα σύνορα με τον Λίβανο, όπου είχαν καταφύγει για να γλιτώσουν χριστιανοί από όλη τη Συρία», αφηγήθηκε. «Αυτοί του ISIS είχαν καταλάβει ένα μουσουλμανικό χωριό, το μοναδικό στην κοιλάδα, και το είχαν μετατρέψει σε ορμητήριο για τις επιθέσεις εναντίον των χριστιανών. Προκλήθηκε μεγάλη ανησυχία, πανικός, καθώς μαθαίναμε για τις αγριότητες των τρομοκρατών εναντίον των χριστιανών αλλά και των μουσουλμάνων που δεν ήταν μαζί τους. Κάποιοι που είχαν συγγενείς στο εξωτερικό έφευγαν για να φιλοξενηθούν από τους δικούς τους στην Ευρώπη ή στην Αμερική. Μερικοί όμως δεν είχαν πού να πάνε, ούτε την οικονομική δυνατότητα να ταξιδέψουν. Τότε, λοιπόν, από κοινού με τους δύο βοηθούς μου αρχιμανδρίτες, Ηλία και Δημήτριο, σχεδιάσαμε αθόρυβα να αγοράσουμε στην Εύβοια στην αρχή, αλλά καταλήξαμε τελικά στην Πελοπόννησο, μια έκταση και είπαμε ότι αν δεν αναγκαστούμε να φύγουμε, θα ήταν μια λύση να τη νοικιάζαμε και να εισπράττουμε χρήματα από τις ελιές για να βοηθήσουμε τον κόσμο. Αλλά χρειαζόταν να φύγει ο κόσμος στο τέλος, διότι οι τρομοκράτες είχαν φτάσει μέχρι την πόρτα της Κοιλάδας των Χριστιανών. Αυτούς που δεν είχαν συγγενείς έξω θα τους λέγαμε, ελάτε να εγκατασταθείτε εδώ μέχρι να περάσει η φουρτούνα. Να τους σώσουμε δηλαδή. Δόξα τω Θεώ όμως οι τρομοκράτες δεν μπόρεσαν να καταλάβουν την κοιλάδα, και έτσι έμειναν οι χριστιανοί και αποφασίσαμε να ξοδέψουμε εκεί τα χρήματα για να τους βοηθήσουμε».

Με το που σίγησαν στη Συρία και στο Ιράκ τα κανόνια και το ISIS ηττήθηκε επί του πεδίου, οι προβολείς του παγκόσμιου ενδιαφέροντος για την τύχη του χριστιανικού στοιχείου στο περίφημο Λεβάντε (Συρία, Ιράκ, Λίβανος) μονομιάς έσβησαν, ωσάν να μην εκδιώχθηκαν, ξεσπιτώθηκαν, δολοφονήθηκαν χιλιάδες εξ αυτών. Ζήτησα, λοιπόν, από τον γεννημένο στη Συρία, με ελληνική αλλά και λιβανέζικη υπηκοότητα, ιεράρχη να μου περιγράψει την κατάσταση, μεταπολεμικά, των χριστιανών στις περιοχές της Βίβλου.

«Το θέμα δεν είναι πώς είναι η κατάσταση των χριστιανών στη Συρία και στο Ιράκ, αλλά πώς είναι η κατάσταση στη Συρία και στο Ιράκ, διότι είμαστε πολίτες αυτών των χωρών, όπως και οι αδελφοί μας μουσουλμάνοι. Ναι μεν είναι πλειονότητα οι μουσουλμάνοι και εμείς μειονότητα, αλλά είμαστε όλοι πολίτες της ίδιας χώρας, έχουμε θρησκευτικά τα ίδια δικαιώματα, ανοίγουμε εκκλησίες, μοναστήρια, διδάσκουμε τα θρησκευτικά μας, γινόμαστε υπάλληλοι, βουλευτές, υπουργοί σε αυτές. Μετά τον πόλεμο ήρθε η φτώχεια και η πείνα, διότι με το εμπάργκο της Δύσης δεν υπάρχει οικονομία. Υπάρχει πείνα, η οικονομία στη Συρία είναι αναιμική. Και όσοι έχουν χρήματα δεν βρίσκουν προϊόντα να αγοράσουν. Δεν επιτρέπουν την εισαγωγή προϊόντων οι δυτικοί αλλά και οι Αραβες. Ενα άλλο μεγάλο πρόβλημα είναι ότι πολλοί χριστιανοί με τον πόλεμο μετέφεραν τα λεφτά τους σε τράπεζες στον Λίβανο. Ομως τώρα οι τράπεζες αυτές έχουν σχεδόν φαλιρίσει και έχασαν τις οικονομίες τους. Πεινάει ο κόσμος...».

Ο μητροπολίτης Βασίλειος αποκαλύπτει στην «Κ» ότι είχε εκπονήσει σχέδιο για να φτιάξει στην Ελλάδα «Κιβωτό Σωτηρίας» χριστιανών της Συρίας.

Ο μητροπολίτης Αρκαδίας τονίζει επ' αυτού τη βοήθεια που η Εκκλησία παρέχει στους δοκιμαζόμενους χριστιανούς: «Η Εκκλησία έπαιξε και εξακολουθεί να παίζει σημαντικό ρόλο, βοηθάει πολύ σε όλη την επικράτεια της Συρίας. Διανέμουμε τρόφιμα στα σπίτια, βοηθάμε στην περίθαλψη, στις επισκευές των σπιτιών, αγοράζουμε βιβλία και υλικό για τους μαθητές. Υστερα, και κάποιοι που έχουν φύγει στο εξωτερικό και επιστρέφουν, δίνουν χρήματα σε συγγενείς τους και σε όσους έχουν περισσότερο ανάγκη. Βοηθάμε ο ένας τον άλλο, για να επιβιώσουμε. Οι αδελφοί μας στη Δύση δεν δείχνουν να έχουν αντιληφθεί πλήρως την κατάστασή μας...».

Ο κ. Βασίλειος μιλάει για την τύχη των εκκλησιών και των μοναστηριών που καταστράφηκαν στον πόλεμο, αλλά και για τους χριστιανούς που εγκατέλειψαν τη Συρία. «Σε εμάς του ορθοδόξους καταστράφηκε ένα μοναστήρι, της Αγίας Θέκλας, στη Μααλούλα. Οι μοναχές επέστρεψαν, με τη βοήθεια της Ελλάδας και της Ρωσίας, επισκευάστηκε το μοναστήρι, και νομίζω ότι μερικές εκκλησίες στα προάστια της Δαμασκού επισκευάστηκαν ήδη. Μερικές πάντως, ενώ δεν έπαθαν ζημιές, δεν έχουν πλέον πιστούς, γιατί έφυγαν προς περιοχές που δεν είχαν καταληφθεί από τους τρομοκράτες, όπως η Ταρτούς, η Λαοδίκεια κ.ά., ή προς το εξωτερικό. Σιγά σιγά, επισκευάζονται όσες υπέστησαν ζημιές. Παράλληλα, φτιάχνουμε και άλλες εκκλησίες...».

«Εχετε εικόνα για το πόσοι χριστιανοί μπορεί να έφυγαν από τη Συρία;», τον ρώτησα. «Τουλάχιστον 400.000 από το 1.700.000 ορθοδόξων και καθολικών. Αρκετοί πολέμησαν για να σώσουν τα σπίτια, τις οικογένειές τους, τα ιερά τους. Στην Κοιλάδα των Χριστιανών πρόσφεραν τουλάχιστον 120 μάρτυρες. Εγιναν στις αρχές σκληρές μάχες εκεί, αλλά δεν μπόρεσαν να την καταλάβουν διότι δεν είχαν προσβάσεις στο εσωτερικό της κοιλάδας». Οσο για την εικόνα από το Ιράκ, που ανήκει στη δικαιοδοσία του Πατριαρχείου Αντιοχείας, λέει: «Πρώτα πρώτα, ορθόδοξοι στο Ιράκ δεν υπάρχουν, ζήτημα αν μετριούνται περισσότερες από εκατό οικογένειες. Αλλά οι Ιακωβίτες, οι Σύροι και οι άλλοι οι Συροχαλδαίοι και οι παλιοί Ασσύριοι, αυτοί έμειναν τουλάχιστον 250.000 από δύο τρία εκατομμύρια που ήταν. Είχαν μεγάλες απώλειες».

EPA / MURTAJA LATEEF

Ο,τι απέμεινε από εκκλησία στο Ταλ Νάσρι της βόρειας Συρίας μετά την αποχώρηση των ανδρών του Ισλαμικού Κράτους από την περιοχή.

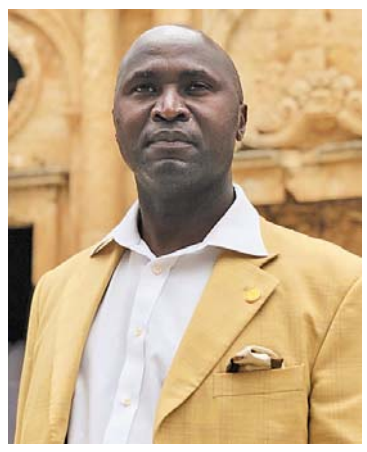

Ο μητροπολίτης Αρκαδίας του Πατριαρχείου Αντιοχείας, Βασίλειος, και ο ορθόδοξος χριστιανός βουλευτής στην Ουγκάντα, Θεόδωρος Σεκικούμπο.

«Τι έκανε ένας ορθόδοξος χριστιανός μητροπολίτης στον πόλεμο;» ήταν μια άλλη ερώτησή μου. «Στην περιοχή της Αρκαδίας, ο πόλεμος δεν ήταν τόσο σκληρός αλλά οπωσδήποτε ήταν επικίνδυνα. Εγώ μετακινούμουν για να βοηθάω και να εμψυχώνω χριστιανούς στα χωριά. Καθώς η μητρόπολή μου είναι ακριβώς στα σύνορα με τον Λίβανο, μπαινόβγαινα τις μέρες του πολέμου στην κοιλάδα. Δεν ήταν εύκολο, αλλά αισθανόμουν ότι ήταν χρέος μου. Πολλοί με παρότρυναν "μην το κάνεις, δεν ακούς τις βόμβες που πέφτουν;". Ο ηγέτης όμως πρέπει να είναι κοντά στους πιστούς που δοκιμάζονται. Ο μητροπολίτης δεν πρέπει να φοβάται, αλλά και αν φοβάται δεν πρέπει να το δείχνει, διότι θα φοβηθεί και ο κόσμος».

Αγνοούμενοι μητροπολίτες

Μοιραία, η συζήτησή μας έφτασε κάποια στιγμή στην εξαφάνιση των δύο ορθόδοξων μητροπολιτών, Παύλου και Ιωάννη, στον δρόμο από την Τουρκία προς το Χαλέπι, στις 22 Απριλίου 2013, και τον ρώτησα εάν για την Εκκλησία έχει κλείσει η σκοτεινή και ανεξιχνίαστη αυτή υπόθεση, που έγινε πρωτοσέλιδο παγκοσμίως. «Οχι, όχι, για εμάς παραμένει ανοιχτή. Περιμένουμε από τις ορθόδοξες και τις άλλες χριστιανικές χώρες να εργαστούν πιο ενεργά και αποφασιστικά για την εξιχνίασή της και αν αποδειχθεί ότι έχουν δολοφονηθεί, θα ομολογήσουμε ότι έγιναν μάρτυρες της Εκκλησίας μαζί με όλους τους άλλους που σφαγιάστηκαν γιατί αρνήθηκαν να αλλαξοπιστήσουν. Γι' αυτό μέχρι τώρα δεν εκλέξαμε αντικαταστάτες τους στη μητρόπολη Χαλεπίου».

«Ελπίζετε σ' ένα θαύμα;» ρωτώ. «Χωρίς ελπίδα δεν μπορούμε να ζήσουμε και να προχωρήσουμε στο μέλλον. Αυτό που απορώ είναι ότι ο Πατριάρχης Ιωάννης μίλησε με Ελληνες, Τούρκους, Αμερικανούς, Ρώσους, Ρουμάνους, όπου πήγαινε το κύριο θέμα που έθετε ήταν αυτό. Κανείς, μα κανείς δεν του είπε ότι ξέρει κάτι. Μια φορά ο πατριάρχης είπε στην πρέσβειρα των ΗΠΑ στον Λίβανο: "Καλά εσείς μπορείτε να δείτε από τους δορυφόρους μια φιάλη αερίου επτά ορόφους κάτω από τη γη, δεν είδατε τίποτα το τι έγινε μέρα μεσημέρι κάτω από τον ήλιο σε μια καυτή περιοχή, στον εθνικό δρόμο με την πομπή των δύο μητροπολιτών;". Του απάντησε ότι ήταν κάτι ξαφνικό, δυστυχώς δεν γνωρίζουν κάτι». Του ζήτησα να σχολιάσει τις πληροφορίες που μεταδίδονται διεθνώς για επιστροφή του ISIS, με πολεμικές επιχειρήσεις και τρομοκρατικές ενέργειες στη Συρία και αν ανησυχεί το χριστιανικό στοιχείο. «Αληθεύει ότι επανεμφανίστηκαν οι τρομοκράτες, αλλά όχι στην κεντρική Συρία, εκεί στα σύνορα με το Ιράκ, όπως και στη Σαουδική Αραβία και σε άλλα κράτη. Η προσπάθειά τους να μας διώξουν απέτυχε, τώρα δεν μπορούν πια να το κάνουν...».

Η κατάσταση στην Αφρική

Με την ήττα του Ισλαμικού Κράτους (ISIS), χιλιάδες ένοπλοι ισλαμιστές πέρασαν από τη Συρία και το Ιράκ στην Αφρική για να συνεχίσουν την εξτρεμιστική δράση τους. Μερικοί στο βόρειο τμήμα της (Λιβύη, Αίγυπτος, Αλγερία κ.α.) και άλλοι ενισχύοντας τη διαβόητη Μπόκο Χαράμ στις κάτω του Νίγηρα περιοχές. Ο Θεόδωρος Σεκικούμπο, χριστιανός ορθόδοξος βουλευτής στο Κοινοβούλιο της Ουγκάντας, μας είπε για την ισλαμική απειλή στην Αφρική: «Είναι μια ομάδα φονταμενταλιστών που αγωνίζεται να επιβάλει το καθαρό, το σκληρό Ισλάμ. Θέλουν όλος ο κόσμος να είναι υπό την ηγεμονία τους. Είναι μια ομάδα που έχει ως βάση της το Κονγκό, αλλά συνεργάζεται με τις υπόλοιπες γειτονικές χώρες, Μάλι, Μοζαμβίκη, έχουμε και στην Ουγκάντα τέτοιους. Η βάση τους είναι το Κονγκό, μια μεγάλη χώρα, και συνεργάζονται με φανατικούς και στις γύρω περιοχές. Στόχος τους στην Ουγκάντα είναι να ανατρέψουν βίαια την κυβέρνηση, αλλά δεν βλέπω να έχουν καμία τέτοια δυνατότητα. Δεν παύουν όμως να είναι εξτρεμιστές που θέλουν να επιβάλουν διά της βίας τη θρησκευτική τους πίστη». Ο Θεόδωρος Σεκικούμπο εκλέγεται βουλευτής σε μια χώρα με πληθυσμό γύρω στα 60.000.000, όπου δεν υπάρχει επίσημη θρησκεία και οι χριστιανοί αποτελούν το 7% του πληθυσμού, με τους ορθοδόξους να αριθμούν γύρω στις 25.000 ψυχές. «Εχουμε ένα μοναστήρι και πενήντα εκκλησίες. Με τους μουσουλμάνους, που είναι φιλήσυχοι άνθρωποι, έχουμε άριστες σχέσεις και γενικά ασκούμε ελεύθερα και ανεμπόδιστα τα θρησκευτικά μας καθήκοντα. Οχι, δεν είναι δύσκολο να είναι κανείς χριστιανός στην Ουγκάντα».

Πέρα από «ιερούς πολέμους» και «σταυροφορίες»

Του ΜΑΞΙΜΟΥ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ*

Η Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας εργάζεται για την αλληλοκατανόηση των λαών και την καταλλαγή με στόχο την ειρηνική συνύπαρξη. Ως διεθνής διακοινοβουλευτικός θεσμός επιδιώκουμε τον διαπολιτισμικό και ενθαρρύνουμε τον διαθρησκειακό διάλογο, προκειμένου να... απομονωθούν φαινόμενα εργαλειοποίησης της θρησκείας για πολιτικούς σκοπούς, όπως η μετατροπή της Αγίας Σοφίας στην Πόλη σε τζαμί.

Στη γενική μας συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη με τη συμμετοχή δεκάδων βουλευτών από 17 χώρες και εκπροσώπων διεθνών οργανισμών είχαμε ενδιαφέρουσες ανταλλαγές απόψεων για το μέλλον της Ευρώπης, συμβάλλοντας ενεργά στον διάλογο που εγκαινίασαν τα θεσμοθετημένα όργανα της Ε.Ε. Κοινή ήταν η συνισταμένη ότι η Ευρώπη για να επιβιώσει πρέπει να ξανασυναντήσει τις χριστιανικές της ρίζες, που τις απαρνήθηκε για ένα ασαφές πολυπολιτισμικό όραμα, που όπου εφαρμόστηκε οδήγησε σε βαβέλ –γκετοποίηση μεταναστών που δεν ενστερνίζονται τις ευρωπαϊκές αξίες– προκαλώντας αναβίωση ολοκληρωτικών ιδεολογιών που πιστεύαμε πως είχαν καταλήξει στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας.

Οφείλουμε να βρούμε τον δρόμο της συνεννόησης με τις φωνές της λογικής στον ισλαμικό κόσμο για να αποτρέψουμε την εξάλειψη των χριστιανών από το λίκνο του χριστιανισμού, τη Μέση Ανατολή.

Ταυτόχρονα, διευρύναμε τον διάλογο με άλλους διεθνείς θεσμούς και οργανισμούς, όπως το Διεθνές Δίκτυο των Καθολικών Νομοθετών, ο Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης, η Παγκόσμια Μουσουλμανική Λίγκα και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου, με στόχο την αποτροπή φαινομένων θρησκευτικού φανατισμού που οδηγεί σε ριζοσπαστικοποίηση και σε φαινόμενα βίαιου εξτρεμισμού.

Χριστιανοί και μουσουλμάνοι, παρά τους κατά καιρούς «ιερούς πολέμους» και τις «σταυροφορίες», μπορέσαμε να συνυπάρξουμε για αιώνες. Αυτόν τον δρόμο της συνεννόησης με τις φωνές της λογικής στον ισλαμικό κόσμο οφείλουμε να βρούμε για να αποτρέψουμε την εξάλειψη των χριστιανών από το λίκνο του χριστιανισμού, τη Μέση Ανατολή, αλλά και τις σφαγές σε διάφορες περιοχές όπου επικρατεί ο ισλαμικός φονταμενταλισμός. Ο δρόμος σίγουρα δεν είναι εύκολος, αλλά εκ των πραγμάτων είμαστε υποχρεωμένοι να τον βαδίσουμε για να βρούμε κοινούς κώδικες επικοινωνίας τόσο για την προστασία των χριστιανών όπου είναι μειονότητες, αλλά και των θρησκευτικών μνημείων και των δύο αβρααμικών μονοθεϊστικών θρησκειών, όπου αυτά απειλούνται με καταστροφή ή αλλοίωση του χαρακτήρα τους.

* Ο κ. Μάξιμος Χαρακόπουλος είναι γραμματέας της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας.

Μια άγνωστη αερομαχία το 1974 στο Αιγαίο

Μιλάει στην «Κ» ο Ελληνας πιλότος

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Ο ανθυποσμηναγός Θωμάς Σκαμπαρδώνης ήταν φρεσκοπαντρεμένος. Είχε μόλις πάρει άδεια και περνούσε σε κάποιες ήσυχες ημέρες μαζί με τη γυναίκα του, έγκυο στο πρώτο τους παιδί, όταν άκουσε στο ραδιόφωνο τις ειδήσεις.

Ο τουρκικός στρατός είχε κάνει απόβαση στην Κύπρο και η Ελλάδα κήρυξε γενική επιστράτευση. «Ηταν 20 Ιουλίου 1974. Χωρίς να με ειδοποιήσουν, πήρα το αυτοκίνητο και πήγα αμέσως στο κέντρο στην Αγχίαλο. Μπήκα κατευθείαν σε επιφυλακή». Ο 27χρονος τότε πιλότος δεν ένιωθε ιδιαίτερο φόβο για αυτό που θα ακολουθούσε.

Σήμερα, 47 χρόνια μετά, αντιπτέραρχος εν αποστρατεία πλέον, μιλάει στην «Καθημερινή» για την πιο επικίνδυνη αερομαχία της ζωής του, η οποία εκτυλίχθηκε εκείνες τις ημέρες πάνω από το Αιγαίο με αντιπάλους δύο τουρκικά μαχητικά.

Παιδικό όνειρο

Ο Θωμάς Σκαμπαρδώνης ήθελε να γίνει αεροπόρος από τότε που έβλεπε τα αεροπλάνα να πετούν πάνω από το μικρό χωριό των 400 κατοίκων, στη λίμνη Πλαστήρα όπου ζούσε. «Ηταν μεράκι. Ηταν ο στόχος από τότε που ήμουν 10 ετών», θυμάται. Στα 21 του χρόνια, έδωσε στη Σχολή Ικάρων, αψηφώντας τους φόβους της μητέρας του, και πέρασε, ξεκινώντας την καριέρα του στην Πολεμική Αεροπορία. Η γενική επιστράτευση τον βρήκε στην αρχή της πορείας αυτής.

«Μόλις είχα βγει ετοιμοπόλεμος. Μετά τη Σχολή Ικάρων, τοποθετείσαι σε μια μοίρα μαχητικών αεροσκαφών και περνάς ένα στάδιο που ονομάζουμε πολεμικό». Τον Ιούλιο του 1974, ο 27χρονος ανθυποσμηναγός είχε μόλις κάποιους μήνες που είχε ολοκληρώσει την εκπαίδευση αυτή.

Φτάνοντας στην Αεροπορική Βάση της Νέας Αγχιάλου, 111 Πτέρυγα Μάχης, μπήκε αμέσως σε επιφυλακή. «Ημασταν όλοι στα αεροπλάνα και περιμέναμε το “go”. Ημασταν δεμένοι στα αεροπλάνα των 2 λεπτών, όπως τα λέμε. [...] Στο Αιγαίο μπαινόβγαιναν οι Τούρκοι». Παρά την ένταση των ημερών και τις συνεχείς παραβιάσεις του εναέριου χώρου, το κλίμα στη βάση ήταν καλό και δεν υπήρχε φόβος.

«Πιστεύαμε ότι θα κάνουμε μια αναχαίτιση ειρηνικής περιόδου. Ούτε ο διοικητής της μονάδας ούτε της μοίρας, ούτε το αρχηγείο έδωσε οδηγίες ώστε να είμαστε έτοιμοι

Ο παφλασμός που είχε δει ο 27χρονος Θωμάς Σκαμπαρδώνης οφειλόταν στην κατάρριψη του τουρκικού αεροσκάφους.

σε περίπτωση που εμπλακούμε με Τούρκους, να αμυνθούμε δηλαδή».

Στον αέρα χωρίς ασύρματο

Εχει έρθει η σειρά του να πετάξει. Είναι ζευγάρι μαζί με τον υποσμηναγό Ιωάννη Δινόπουλο, που ήταν και ο αρχηγός του ζεύγους. Είναι 22 Ιουλίου.

«Μας δίνουν την αποδέσμευση: το ζευγάρι τάδε να απογειωθεί. Βάζουμε μπροστά τα αεροπλάνα. Ερχεται ο Δινόπουλος που ήταν πιο πίσω από εμένα. Μόλις φτάνει στο ύψος μου, μου κάνει το σήμα ότι δεν έχει ασύρματο. Εκείνη την εποχή όμως, όταν υπήρχε ένταση ή πόλεμος, έπρεπε να απογειωθείς και χωρίς ασύρματο. Μου λέει αυτό και μου κάνει νόημα να περάσω μπροστά».

Τα F-5 των Σκαμπαρδώνη και Δινόπουλου απογειώνονται. Το ζευγάρι λαμβάνει οδηγίες να κατευθυνθεί στο Αιγαίο προς την περιοχή της Λήμνου. «Οι αντίπαλοι στόχοι ήταν πάρα πολλοί. Με ανεβοκατέβαζαν: “Κατέβα στα 10.000 πόδια, ανέβα στα 18.000 πόδια”. Οταν έφτασα στα 18.000 πόδια, συνάντησα δύο τουρκικά αεροπλάνα F-102. Το ανέφερα στο ραντάρ και οι εντολές ήταν ειρηνικής περιόδου, να μην έχεις δηλαδή τους διακόπτες των όπλων σου στη θέση on, προκειμένου να είναι έτοιμα τα όπλα για να πολεμήσεις αν χρειαστεί». Πρέπει να αναχαιτίσει τα δύο αεροσκάφη. «Κάνω μια στροφή προς το μέρος τους και ενώ είχα ανατολική, παίρνω δυτική πορεία. Προς στιγμήν λέω ότι εφόσον έδωσα την αναφορά μου, είμαι εντάξει. Πονηρεύτηκα όμως και ήθελα να δω τι κάνουν αυτοί. Ξαναστρίβω και βλέπω ότι με έχουν πάρει σχεδόν από πίσω. Είναι στο πλάι μου και στην “ώρα έξι”. Αρχίζω τους ελιγμούς αποφυγής. Αναφέρω στο ραντάρ ότι έχω εμπλακεί με δύο τουρκικά. Μου λένε: “Πρόσεχε”. Πρόσεχε σημαίνει ότι πρέπει να τους αποφύγεις». Οπως περιγράφει σήμερα ο Σκαμπαρδώνης, εκείνη τη στιγμή δεν πρόλαβε να νιώσει συναισθήματα, είχε στο μυαλό του να ξεφύγει. «Οι ελιγμοί που έκανα ήταν ικανοί να αποτρέψουν την κατάρριψή μου. Αντέδρασα στιγμιαία και γλίτωσα».

Η επέμβαση Δινόπουλου

Εν τω μεταξύ, τα τουρκικά F-102 δεν είχαν ακόμα εντοπίσει το δεύτερο αεροσκάφος. «Ο Δινόπουλος από τη στιγμή που απογειωθήκαμε, πήγε υψηλότερα από εμένα και με είχε σε οπτική επαφή. Είδε –εγώ δεν το είδα– ότι μου έριξαν βλήματα, τα οποία λόγω των ελιγμών που έκανα, απέτυχαν. Τότε μπήκε από πίσω και τους έριξε. Είχε όμως και αυτός τους διακόπτες off. Εβαλε τους διακόπτες [στο on] αλλά τα όπλα, οι [πύραυλοι] σάιντ γουάιντερ, είχαν μια καθυστέρηση στο να ζεσταθούν και να λοκάρουν τον στόχο. Δεν το περίμενε αυτό. Το πρώτο βλήμα δεν πήγε στον στόχο. Το δεύτερο όμως ζεστάθηκε».

Οπως σημειώνει ο Σκαμπαρδώνης, ο Δινόπουλος είχε το δικαίωμα να ρίξει εφόσον είχε δει από ψηλά ότι έριξαν στον συνάδελφό του. «Και εγώ να ήμουν, το ίδιο θα έκανα».

Η πτώση

Τη στιγμή όμως που ήταν στον αέρα, ο 27χρονος πιλότος δεν ήξερε τίποτε από όλα αυτά. Το μόνο που πρόλαβε να δει ήταν ένας παφλασμός στη θάλασσα. «Είπα “έριξαν τον Δινόπουλο”. Μου έδωσαν πορεία επιστροφής στην οποία έπρεπε να τον συναντήσω. Η ημέρα είχε αχλύ. Δεν είχε καλή ορατότητα. Προσπάθησα να τον συναντήσω αλλά δεν μπόρεσα». Ο ανθυποσμηναγός προσγειώθηκε με τη σκέψη ότι κατέρριψαν το σκάφος του Δινόπουλου. Υστερα από λίγο όμως στον διάδρομο προσγειώθηκε το F-5 του αρχηγού του σχηματισμού. «Η χαρά μου ήταν απερίγραπτη». Ο Σκαμπαρδώνης παρατήρησε ότι τα βλήματα έλειπαν. Είχε καταλάβει ότι ο παφλασμός που είχε δει οφειλόταν στην κατάρριψη του τουρκικού αεροσκάφους.

Οι καταθέσεις στη Λάρισα

Με το που προσγειώθηκαν, οι δύο Ελληνες πιλότοι οδηγήθηκαν χωριστά στο αρχηγείο στη Λάρισα για να δώσουν καταθέσεις. Ο Σκαμπαρδώνης αναφέρει ότι ούτε τους συνεχάρησαν αλλά και ούτε τους επέπληξαν μετά την αερομαχία. «Δεν μας επέπληξαν για το θέμα, παρότι θα μπορούσε να είχε γίνει διπλωματικό επεισόδιο».

Λίγες ημέρες αργότερα, συναντήθηκε με τον Δινόπουλο και συζήτησαν τι είχε συμβεί. Ο δεύτερος πύραυλος του Δινόπουλου βρήκε τον στόχο του και κατέρριψε το τουρκικό αεροσκάφος που έπεσε μαζί με τον πιλότο του στη θάλασσα. Μετά την πτώση, ο έτερος Τούρκος πιλότος έχασε τον προσανατολισμό του και, σύμφωνα με τον Σκαμπαρδώνη, έφτασε μέχρι την Κόρινθο. Εκεί αντιλήφθηκε ότι πήρε λάθος πορεία, επέστρεψε αλλά είχε ξεμείνει από καύσιμα και έτσι προσγειώθηκε ανώμαλα σε έναν δρόμο της Τουρκίας, με αποτέλεσμα να τραυματιστεί βαριά και αργότερα να πεθάνει.

Το συμβάν, όπως υπογραμμίζει ο Σκαμπαρδώνης, αποσιωπήθηκε από την ηγεσία. «Δεν γράφτηκε ούτε στα φύλλα ποιότητάς μας».

Ο ίδιος μίλησε ξανά για αυτό όταν χρόνια μετά βρέθηκε με έναν Τούρκο συνάδελφό του, αξιωματικό, στα γραφεία του ΝΑΤΟ στη Νάπολη. «Με πλησίασε και μου είπε “Θωμά, το 1974 σας καταρρίψαμε δύο αεροπλάνα”.

«Αν σου μοιάζω για φάντασμα σίγουρα μας έχετε καταρρίψει», του απάντησα. «Εγώ είμαι αυτός που υποτίθεται ρίξατε. Δεν με πλησίασε ξανά». Οπως υποστηρίζει ο 74χρονος πια αντιπτέραρχος, η Τουρκία προσπάθησε τότε να κάνει προπαγάνδα ισχυριζόμενη πως αυτή κατάφερε να ρίξει τα ελληνικά F-5.

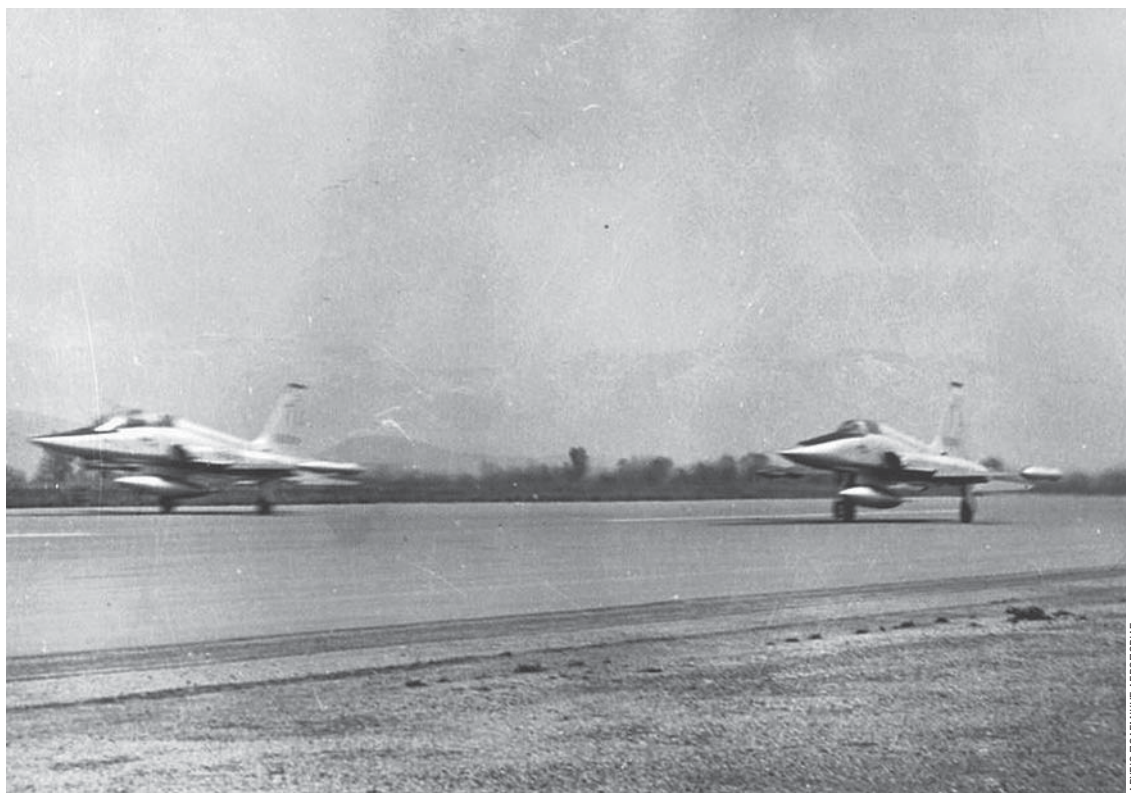

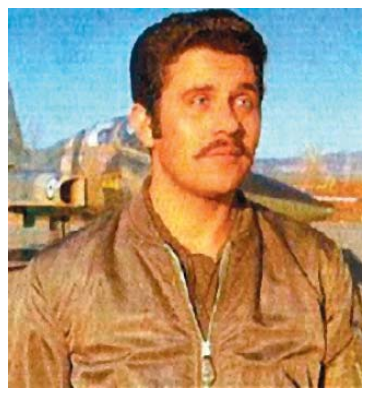

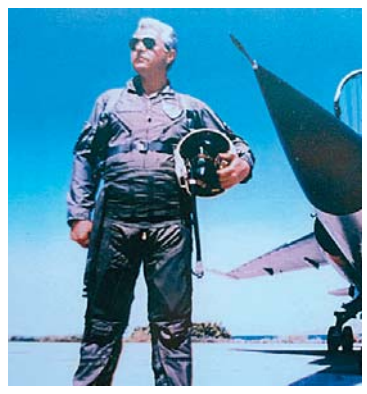

ΑΡΧΕΙΟ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ

Δεκαετία '70. Ελληνικά F-5 απογειώνονται με κατεύθυνση το Αιγαίο. Στις 22/7/1974 η αποστολή δύο Ελλήνων πιλότων προς την περιοχή της Λήμνου εξελίχθηκε σε κανονική αερομαχία, με αποτέλεσμα την κατάρριψη ενός τουρκικού F-102 . Δεξιά, ο ανθυποσμηναγός Θωμάς Σκαμπαρδώνης.

Από τη Νέα Αγχίαλο έως την αποστρατεία

Η μετέπειτα πορεία του Θωμά Σκαμπαρδώνη στην αεροπορία δεν ήταν αυτή που ο ίδιος ήθελε και φανταζόταν. Στη βάση της Νέας Αγχιάλου υπηρέτησε μέχρι το 1977. Επειτα πήγε στην Τανάγρα, στα Μιράζ F1, από εκεί στην Καλαμάτα στην εκπαίδευση Ικάρων, στα γραφεία του ΝΑΤΟ στη Νάπολη για δύο χρόνια και τέλος στο Ηράκλειο, όπου ολοκλήρωσε την καριέρα του ως γενικός επιθεωρητής στο Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας. Αποστρατεύτηκε παρά τη θέλησή του, όπως δηλώνει, έπειτα από 29 χρόνια υπηρεσίας, το 1996 με τον βαθμό του αντιπτεράρχου εν αποστρατεία. Ηταν μόλις 48 ετών. Ο Ιωάννης Δινόπουλος τελείωσε την καριέρα του με χαμηλότερο βαθμό, με βαθμό σμηνάρχου εν αποστρατεία. «Ηταν το αντίδωρο της προσφοράς του –και της δικής του και της δικής μου– με χιλιάδες ώρες πτήσεων χωρίς ατυχήματα ποτέ. Ερχεται η στιγμή που σου λένε “τελείωσε η καριέρα σου, γύρνα σπίτι σου”». Μέχρι σήμερα ο Θωμάς Σκαμπαρδώνης κρατάει με λεπτομέρειες στη μνήμη του το συμβάν της 22ας Ιουλίου. Η «Καθημερινή» επικοινώνησε με τον Ιωάννη Δινόπουλο, ο οποίος αρνήθηκε να μιλήσει για το συμβάν αυτό δημόσια.

ΑΠΟΨΗ

Να εξασφαλίσουμε την αποκατάσταση της ενότητας της Κύπρου

Του **ΠΑΣΧΑΛΗ Μ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗ***

Οι πρόσφατες προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας, ιδίως οι εκδηλώσεις των νεοοθωμανικών προθέσεων στην πόλη της Αμμοχώστου κατά την επέτειο της τουρκικής εισβολής του 1974, έχουν πυροδοτήσει μια αρκετά ζωηρή και αντιφατική δημόσια συζήτηση, η οποία, φοβούμαι, υποκρύπτει δύο σοβαρούς κινδύνους τους οποίους ας μου επιτραπεί να σχολιάσω συνοπτικά.

Πρώτον, η συζήτηση των τελευταίων εβδομάδων επαναφέρει στην επικαιρότητα το κυπριακό ζήτημα, δίνοντας την ευκαιρία σε πολλούς να εκφέρουν γνώμες και να προβαίνουν σε παραινέσεις και κρίσεις, δημιουργώντας συχνά με τα λεγόμενα και τα γραφόμενά τους την εντύπωση ότι δεν γνωρίζουν περί τίνος ακριβώς πρόκειται. Το κυπριακό ζήτημα για την Ελλάδα δεν είναι ένα περιστασιακό περιφερειακό πρόβλημα, που αναζωπυρώνεται κατά καιρούς προκαλώντας ενδεχομένως και κάποια ενόχληση ή περισπασμό από άλλα πιεστικότερα προβλήματα και φροντίδες. Οπως μπορέσαμε να θυμηθούμε πρόσφατα, με την ευκαιρία της διακοσιετηρίδος της Ελληνικής Επανάστασης και της συμμετοχής των Κυπρίων, με μεγάλες θυσίες, σε αυτήν, το κυπριακό ζήτημα ανακύπτει ήδη το έτος 1821 με τη δήλωση των διασωθέντων από τις σφαγές του Ιουλίου 1821 στην Κύπρο, ότι «συμφώνως με τους λοιπούς αδελφούς ημών Ελληνας θέλομεν προσπαθήσει την ελευθερίαν της ειρηνικής ημών, πάλαι μεν μακαρίας ήδη δε τρισαθλίας Νήσου Κύπρου».

Η ανάδυση στον πολιτικό λόγο και στην κοινή γνώμη της ιδέας των δύο κρατών ως συζητήσιμης λύσης του Κυπριακού ενέχει μεγάλους κινδύνους.

Αυτό είναι το κυπριακό ζήτημα, αίτημα ελευθερίας μιας νήσου με παλαιό ελληνικό πολιτισμό, που κατόρθωνε να ενσωματώνει τους ξένους κατακτητές στην τοπική γλωσσική πραγματικότητα και να επιβιώνει μέσα στον χρόνο ως το ανατολικότερο μέτωπο του ελληνικού κόσμου. Το αίτημα αυτό επαναδιατυπώθηκε ήδη τον Αύγουστο του 1828 με την έκκληση των ιεραρχών και των προκρίτων της Κύπρου προς τον κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια να μεριμνήσει για τη συμπερίληψη της μεγαλονήσου στο υπό δημιουργία ελεύθερο ελληνικό κράτος. Αυτό υπήρξε έκτοτε το κυπριακό ζήτημα, αίτημα ελευθερίας και αυτοδιαθέσεως που διατρέχει τον δέκατο ένατο, τον εικοστό και εξακολουθεί να παραμένει εκκρεμές και κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα.

Η διεκδίκηση και διαχείριση του αιτήματος αυτού από τους Ελληνες της Κύπρου υπήρξε σε σημαντικό βαθμό ανεπιτυχής, λόγω αστοχιών και άκαιρων κινήσεων, που μαρτυρούσαν φυσικά ανεπαρκή πολιτική κρίση. Δεν είναι όμως η κατάλληλη στιγμή να αναλογιστούμε αυτή την ιστορία. Η διεκδίκηση της αυτοδιάθεσης της Κύπρου, πάντως, είχε ως σημαντικό επίτευγμα τη δημιουργία, το 1960, της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ανεξάρτητου και κυρίαρχου κράτους και ασπίδας της επιβίωσης του κυπριακού ελληνισμού στην αρχαία του κοιτίδα. Και της Κυπριακής Δημοκρατίας η ιστορική διαδρομή χαρακτηρίστηκε από ανεπαρκή κατανόηση των διαστάσεων του κυπριακού ζητήματος και από κακούς χειρισμούς που οδήγησαν στην τραγωδία του 1974, στην τουρκική εισβολή και την κατοχή της βόρειας Κύπρου από την Τουρκία. Σε αυτό το σημείο παρέμεινε καθηλωμένο το κυπριακό ζήτημα, με αλλεπάλληλες αποτυχίες στις απόπειρες επίλυσής του, αλλά και μια μεγάλη επιτυχία, την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ενωση το 2004, εξέλιξη η οποία αποτελεί πλέον την ισχυρότερη εγγύηση της επιβίωσης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ενωση, με την ασφάλεια και την ευημερία που προσφέρει, συνιστά επίσης και τη μόνη προοπτική επανένωσης της Κύπρου, με την έλξη που ασκεί στους Τουρκοκυπρίους η ευρωπαϊκή Κύπρος, ως δυνατότητα επιβίωσης της κοινότητάς τους, η οποία απειλείται με εξαφάνιση μέσα στον μαζικό εποικισμό από την Τουρκία. Τις δυνατότητες αυτές καλείται πρωταρχικά να αξιοποιήσει η Κυπριακή Δημοκρατία για να εξασφαλίσει την αποκατάσταση της ενότητας της νήσου και την ύπαρξή της ως κυρίαρχης πολιτικής οντότητας. Να πείσουμε τους Τουρκοκυπρίους για την ειλικρίνεια των προθέσεών μας να συνυπάρξουμε με αυτούς σε μια ενιαία κυπριακή κοινωνία, με απόλυτο σεβασμό της ισότητας και των δικαιωμάτων τους, αποτελεί την πραγματική δοκιμασία η οποία θα κρίνει και την επιβίωση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αυτή η ευρύτερη εικόνα του κυπριακού ζητήματος δεν πρέπει να αγνοείται στις σχετικές συζητήσεις, ιδίως επειδή μας υπενθυμίζει την επιτακτική ανάγκη της πολιτικής φρόνησης και της άσκησης πολιτικής ευθύνης στον χειρισμό των εθνικών θεμάτων.

Ο δεύτερος κίνδυνος ο οποίος υποκρύπτεται υπό την τρέχουσα συζήτηση συνδέεται με την ανάδυση στον πολιτικό λόγο και την κοινή γνώμη της ιδέας των δύο κρατών, της επίσημης δηλαδή διχοτόμησης της Κύπρου, ως συζητήσιμης λύσης του Κυπριακού. Αν και οι κυβερνήσεις τόσο της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και της Ελληνικής Δημοκρατίας απέκλεισαν ρητά την τουρκική αξίωση των δύο κρατών στην Κύπρο, ήδη στην κοινή γνώμη φαίνεται να εμφιλοχωρεί η ιδέα ως στροφή στον πολιτικό ρεαλισμό για την οριστική υπέρβαση του προβλήματος. Οσοι μάλιστα αντιτίθενται στη λύση των δύο κρατών, δηλαδή στη διχοτόμηση της Κύπρου, θεωρούνται ή σύντομα θα θεωρηθούν ως εμφορούμενοι από αλυτρωτικά αισθήματα και άλλες εκδοχές του πολιτικού ρομαντισμού. Η προοπτική των δύο κρατών ή μιας ομοσπονδίας με δύο συνιστώσες πολιτείες, φορείς ίσων κυριαρχικών δικαιωμάτων, κάθε άλλο παρά εγγυάται ρεαλιστική λύση του Κυπριακού. Απεναντίας ανοίγει τον δρόμο, όχι μόνο για τον «εκφινλανδισμό» –για να θυμηθούμε έναν όρο της εποχής του Ψυχρού Πολέμου– του ελληνοκυπριακού κράτους υπό τη βαριά σκιά της Τουρκίας, η οποία διά του τουρκοκυπριακού κράτους, το οποίο ως διάδοχο κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας θα μετέχει πιθανότατα και στην Ευρωπαϊκή Ενωση, θα μπορεί περαιτέρω να εκβιάζει με κάθε δυνατό τρόπο και την ίδια την ενωμένη Ευρώπη, με πρώτο αποδέκτη των εκβιασμών, βεβαίως, την Ελληνική Δημοκρατία.

Ας τα σκεφθούν όλα αυτά τα ενδεχόμενα όσοι ερωτοτροπούν με την ιδέα των δύο κρατών στην Κύπρο. Ας σκεφθούν όμως επίσης, ίσως κατ' ιδίαν, με μια συνειδησιακή ενδοσκόπηση, κατά πόσον δικαιούται η δική μας γενιά μετά τις τρεις χιλιετίες ελληνικής ιστορίας στην Κύπρο, να εκχωρήσουμε τα ιστορικά εδάφη της κατεχόμενης βόρειας Κύπρου και την Αμμόχωστο ως νόμιμη λεία στον εισβολέα. Ποιοι είμαστε εμείς για να αποτολμήσουμε κάτι τέτοιο;

* Ο κ. Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης είναι τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Το παιχνίδι της Τουρκίας στο στόμα του λύκου

Τα σχέδια Ερντογάν για το Αφγανιστάν

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Το Αφγανιστάν, γνωστό ως «νεκροταφείο αυτοκρατοριών», θα αποτελέσει άραγε και ταφόπλακα των αυτοκρατορικών φιλοδοξιών του Ταγίπ Ερντογάν στην Κεντρική Ασία; Στις ραγδαίες αλλαγές που συντελούνται στη χώρα με την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων και την προέλαση των Ταλιμπάν, η Τουρκία επιδιώκει να αποκτήσει ρόλο μεσολαβήτριας, εγχείρημα παρακινδυνευμένο, το οποίο όμως της αποδίδει πρόσκαιρα πολιτικά οφέλη.

Η κατάσταση στο Αφγανιστάν, ένα μήνα πριν από την ολοκλήρωση της αποχώρησης των αμερικανικών στρατευμάτων, μπορεί να περιγραφεί μόνο ως δραματική. Το πιο ενθαρρυντικό που έχουν να πουν οι Αμερικανοί επιτελείς είναι ότι η επικείμενη κατάληψη της χώρας από τους Ταλιμπάν «δεν είναι νομοτελειακή». Στην πράξη ίσως το ερώτημα είναι πόσος χρόνος θα χρειαστεί μέχρι οι Ταλιμπάν να επικρατήσουν πλήρως και ποια εξωτερική δύναμη μπορεί να τους επηρεάσει.

Οι Ταλιμπάν, φορείς αποκρουστικών μεσαιωνικών αντιλήψεων, είχαν εκδιωχθεί από την εξουσία το 2001 με την επέμβαση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, ως τιμωρία για τη φιλοξενία που προσέφεραν στον Οσάμα μπιν Λάντεν και στην Αλ Κάιντα. Οι ΗΠΑ παρέμειναν στο Αφγανιστάν, στηρίζοντας την κυβέρνηση που εγκατέστησαν στην Καμπούλ και ελπίζοντας ότι μπορεί να υπάρξει σταθερότητα, την ώρα που το αντάρτικο εις βάρος τους επέμενε. «Διαπράξαμε ύβρη», δήλωσε ο επικεφαλής της ελεγκτικής υπηρεσίας του Πενταγώνου, Τζον Σόπκο. «Πιστέψαμε ότι μπορούμε να πάρουμε μια χώρα που ήταν σε απελπιστική κατάσταση το 2001 και να τη μετατρέψουμε σε μικρή Νορβηγία».

Μεγάλες φιλοδοξίες τρέφει τώρα και η Αγκυρα, επιδιώκοντας να διατηρήσει στη χώρα δύναμη 500 ανδρών, η οποία θα φυλάσσει το αεροδρόμιο της Καμπούλ και θα διασφαλίζει ότι, σε περίπτωση κινδύνου, οι ξένοι διπλωμάτες θα μπορούν να διαφύγουν από τη χώρα. Αλλά αν υπάρχει ένα πράγμα που οι Ταλιμπάν έχουν κάνει «σημαία» τους, πέρα από την ίδρυση χαλιφάτου, είναι η αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων από τη χώρα. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο στρατιώτες αλλά και μισθοφόρους, όχι μόνο Δυτικούς αλλά και Τούρκους.

Ο Ρασίντ Ντοστούμ

Οι Τούρκοι είναι σουνίτες μουσουλμάνοι, όπως και οι Ταλιμπάν, αλλά η ιδέα ότι αυτό θα τους καταστήσει περισσότερο ευπρόσδεκτους είναι υπεραπλουστευμένη. Ο άνθρωπος της Αγκυρας στο Αφγανιστάν ήταν ο Ουζμπέκος οπλαρχηγός –μετέπειτα στρατηγός, μετέπειτα στρατάρχης, μετέπειτα αντιπρόεδρος– Ρασίντ Ντοστούμ, ένας από τους βασικότερους αντιπάλους των Ταλιμπάν. Για την ακρίβεια, η λέξη «αντίπαλος» δεν περιγράφει το μίσος που τρέφουν οι Ταλιμπάν για τον Ντοστούμ, ο οποίος το 2001 ήταν ηγετικό στέλεχος της Βόρειας Συμμαχίας που προήλαυνε υποστηριζόμενη από την αεροπορία του ΝΑΤΟ. Ο Ντοστούμ είχε πείσει χιλιάδες Ταλιμπάν να παραδοθούν και εν συνεχεία τους είχε εξοντώσει με φρικτό τρόπο, μέσα σε κοντέινερ, σε ένα από τα πιο βάρβαρα επεισόδια μιας εικοσαετίας που βρίθει από μελανές σελίδες. Το προπύργιο του Ντοστούμ, η πόλη Σεμπεργκάν στα σύνορα με το Τουρκμενιστάν, καταλήφθηκε πρόσφατα από τους Ταλιμπάν, ενώ ο ίδιος τους τελευταίους μήνες ζει στην Τουρκία.

Ενδεχομένως, στις συνομιλίες τους με Αμερικανούς αξιωματούχους, οι Τούρκοι διαφημίζουν τον έλεγχο που ασκούν στον Ντοστούμ ως «χαρτί» για την πιθανή μελλοντική άσκηση επιρροής (βλ. νέο αντάρτικο) στις περιοχές του Αφγανιστάν στις οποίες ζουν συγγενή τουρκικά φύλα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Ερντογάν κάλεσε τους Ταλιμπάν «να φύγουν από τα εδάφη των αδελφών τους», δηλαδή από τις περιοχές του Αφγανιστάν που κατοικούνται από Ουζμπέκους, Τατζίκους και Τουρκμένους. Παράλληλα, οι Τούρκοι προσπαθούν να προβληθούν ως διαμεσολαβητές ανάμεσα στην κυβέρνηση της Καμπούλ και στους Ταλιμπάν, αν και η άρνηση των Ταλιμπάν να λάβουν μέρος στις ειρηνευτικές συνομιλίες που επιχείρησε να οργανώσει η Τουρκία στην Κωνσταντινούπολη δείχνει τα όρια αυτής της ιδέας. Πάντως, οι ΗΠΑ φαίνεται να ενδιαφέρονται τουλάχιστον για τη διατήρηση της τουρκικής δύναμης στο αεροδρόμιο και Τούρκοι παρατηρητές θεωρούν ότι αυτό εξηγεί τους ηπιότερους τόνους της αμερικανικής κυβέρνησης απέναντι στην Αγκυρα τις τελευταίες εβδομάδες.

Ο αφγανικός στρατός έχει πτυθεί σε πολλές μάχες από τους Ταλιμπάν, στα χέρια των οποίων απειλείται να πέσει ολόκληρη η χώρα.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Μπάιντεν γνωρίζει τις συνέπειες που θα έχει η αμερικανική αποχώρηση και η πιθανή κατάρρευση της κυβέρνησης της Καμπούλ για τα τμήματα εκείνα της αφγανικής κοινωνίας, κυρίως τα κορίτσια και τις γυναίκες των πόλεων, που βελτίωσαν κάπως τη θέση τους την τελευταία εικοσαετία, βγαίνοντας από το σπίτι όπου τις είχαν κλεισμένες οι Ταλιμπάν. Ομως θεωρεί ότι το Αφγανιστάν είναι μια «μαύρη τρύπα» που καταβροχθίζει χρήματα και ζωές, χωρίς ορατή διέξοδο. Ακόμη και τώρα, που ο αφγανικός στρατός κινδυνεύει θανάσιμα, τα χρήματα και τα καύσιμα που προορίζονται για τον στρατό «χάνονται» πολύ συχνά στη διαδρομή.

Τους τελευταίους μήνες, η επιχειρησιακή ετοιμότητα της αφγανικής αεροπορίας έχει πέσει κατακόρυφα, καθώς αποχωρούν οι μονάδες που συντηρούσαν τα ελικόπτερα και τα αεροσκάφη. Η μάχη οπισθοφυλακής που δίδεται τώρα στην Ουάσιγκτον αφορά το να διατηρήσουν οι ΗΠΑ επαρκείς δυνάμεις μισθοφόρων ώστε να μην καταρρεύσει αμέσως η αφγανική αεροπορία. Την ίδια στιγμή, οι Ταλιμπάν δολοφονούν στοχευμένα πιλότους. Και μέσα στο στόμα του λύκου, η Τουρκία κάνει παιχνίδι.

Ρεκόρ απωλειών αμάχων στο Αφγανιστάν

Σε ύψη-ρεκόρ έφθασαν οι θάνατοι και οι τραυματισμοί αμάχων στο Αφγανιστάν το πρώτο εξάμηνο του 2021. Η αύξηση ήταν ιδιαίτερα έντονη τον Μάιο, όταν ξεκίνησε η απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων.

32% των θυμάτων ήταν παιδιά

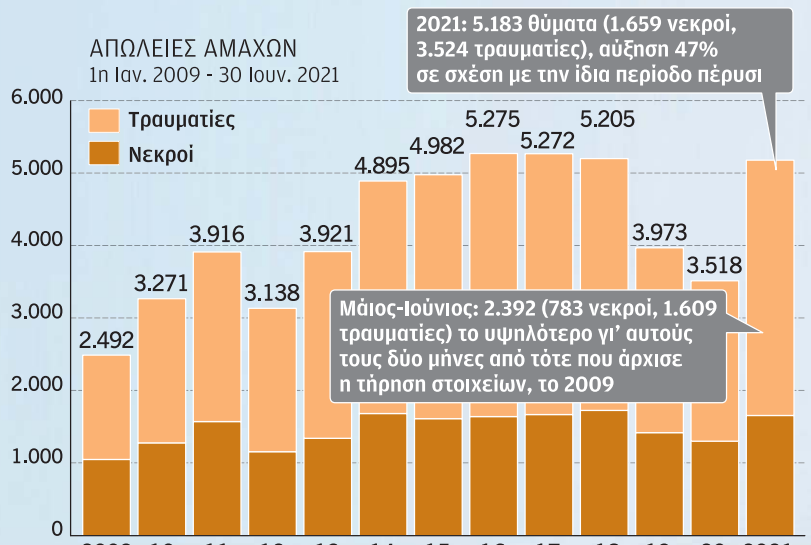

ΠΗΓΕΣ: UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Shutterstock Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανησυχία

Πέρα από την καθαρά ανθρωπιστική διάσταση του ζητήματος, κάθε χώρα ανησυχεί για τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν από διαφορετική σκοπιά. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης φοβούνται ότι, αν καταρρεύσει η κυβέρνηση της Καμπούλ, μέσα σε λίγους μήνες εκατοντάδες χιλιάδες Αφγανοί πρόσφυγες θα ζητούν ασφαλές καταφύγιο στην Ευρώπη. Η Ρωσία ανησυχεί ότι η πιθανή επικράτηση των Ταλιμπάν, τους οποίους συνεχίζει να κατατάσσει στις τρομοκρατικές οργανώσεις, μπορεί να ενισχύσει τους τζιχαντιστές στις χώρες της Κεντρικής Ασίας. Αντίστοιχα η Κίνα δεν θέλει να ενισχυθούν οι φονταμενταλιστές Ουιγούροι και η Ινδία φοβάται για τις επιπτώσεις στο Κασμίρ. Με την εξαίρεση κύκλων των πακιστανικών υπηρεσιών ασφαλείας, καμία χώρα, μικρή ή μεγάλη, δεν καλωσορίζει τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν. Κάποιες όμως σπεύδουν να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους, όπως έκανε η Κίνα υποδεχόμενη με όλες τις τιμές το ηγετικό στέλεχος των Ταλιμπάν, μουλά Αμπντούλ Γκανί Μπαραντάρ, ο οποίος φωτογραφήθηκε με τον Κινέζο υπουργό Εξωτερικών Γουάνγκ Γι. Νωρίτερα, ο Κινέζος πρόεδρος Σι είχε τηλεφωνήσει στον Αφγανό πρόεδρο Ασράφ Γκανί, τηρώντας τις ισορροπίες. Διαπραγματευόμενοι με τις ΗΠΑ στην Ντόχα, με τη μεσολάβηση του Κατάρ, οι Ταλιμπάν έδειξαν ότι διαθέτουν ένα ελάχιστο απόθεμα πραγματισμού. Υπάρχει άραγε κάποια εξωτερική δύναμη που θα μπορούσε να τους πείσει να μην ανοίξουν έναν νέο κύκλο αίματος, αλλά να διαπραγματευτούν μια λύση με την κυβέρνηση της Καμπούλ; Ή θα μεθύσουν (τρόπος του λέγειν, το οινόπνευμα απαγορεύεται) από την επικράτησή τους στα πεδία των μαχών –από το γεγονός ότι οι Αμερικανοί έφυγαν κυριολεκτικά νύχτα από τη βάση Μπαγκράμ– και από τη μανία εκδίκησης θα μετατρέψουν το Αφγανιστάν σε κόλαση επί της Γης;

Οι Αμερικανοί φεύγουν από το Ιράκ, χαμόγελα στο Ιράν

Την απόφαση του Λευκού Οίκου να διατάξει την απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ χαιρέτισαν αυτή την εβδομάδα ισχυρές φιλο-ιρανικές οργανώσεις, καθώς ο πρόεδρος Μπάιντεν ικανοποιεί με αυτόν τον τρόπο πάγιο και χρόνιο αίτημα της μεγάλης πλειοψηφίας των Ιρακινών. Την ίδια ώρα, δυτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι η αμερικανική απόσυρση θα ευνοήσει τις γεωπολιτικές επιδιώξεις της Τεχεράνης και την προσπάθεια του ιρανικού καθεστώτος να καταστήσει το Ιράν την κυριότερη περιφερειακή δύναμη της Μέσης Ανατολής.

Μιλώντας την Τρίτη προς τους δημοσιογράφους κατά τη διάρκεια της συνάντησής του με τον Ιρακινό πρωθυπουργό Μουσταφά αλ Καντίμι, ο πρόεδρος Μπάιντεν είπε ότι οι αμερικανικές στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Ιράκ θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του χρόνου. Αμερικανοί στρατιώτες θα συνεχίσουν να υπηρετούν ως σύμβουλοι και εκπαιδευτές του ιρακινού στρατού, συμμετέχοντας μάλιστα και σε επιχειρήσεις συλλογής πληροφοριών, δίνοντας έτσι αφορμή στους πολιτικούς αντιπάλους του Καντίμι να υποστηρίζουν ότι η αμερικανική αποχώρηση είναι «εικονική». Ιρακινοί πολιτικοί, οι οποίοι υποστηρίζονται από το Ιράν, και οι ισχυρές σιιτικές πολιτοφυλακές του Ιράκ απαιτούν την οριστική και ταχεία αποχώρηση των Αμερικανών και δεν είναι πρόθυμοι για καμία υποχώρηση, μετά τη δολοφονία του Ιρανού στρατηγού Σουλεϊμανί στη Βαγδάτη τον Ιανουάριο του 2020. Σε άρθρο του στο BBC, όμως, ο Φρανκ Γκάρντνερ υποστηρίζει ότι η αμερικανική πρωτοβουλία δημιουργεί κίνδυνο επανεμφάνισης του Ισλαμικού Κράτους. Το 2011, η ανακοίνωση από τον πρόεδρο Ομπάμα για απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ όξυνε την πολιτική κρίση στη χώρα. Ο εμφύλιος στη γειτονική Συρία και η τοξικότητα της ιρακινής πολιτικής σκηνής δημιούργησαν τις ιδανικές συνθήκες για την εμφάνιση και ενίσχυση του Ι.Κ., το οποίο κατέλαβε τελικά τη δεύτερη πόλη του Ιράκ, τη Μοσούλη, θέτοντας υπό τον έλεγχό του μεγάλο μέρος της χώρας. «Κάτι τέτοιο θα μπορούσε άραγε να επαναληφθεί;», αναρωτιέται ο Γκάρντνερ. Η ανασύνθεση του Ι.Κ. θα μπορούσε να οδηγήσει σε ήττα του ιρακινού στρατού, που θα έχει στερηθεί την αμερικανική επιχειρησιακή βοήθεια; Το ενδεχόμενο αυτό είναι πλέον απίθανο, για πολλούς λόγους, όπως την απώλεια νομιμοποίησης του Ι.Κ. στα μάτια των σουνιτών του Ιράκ και όσων έζησαν κάτω από την κυριαρχία του και την τυχοδιωκτική στάση της νέας ηγεσίας της ισλαμικής οργάνωσης, που αποδίδει μεγαλύτερο βάρος στις «παραφυάδες» του Ι.Κ. στην Αφρική και στο Αφγανιστάν.

Η απόσυρση των στρατευμάτων της υπερδύναμης θα ευνοήσει τις γεωπολιτικές επιδιώξεις της Τεχεράνης, σύμφωνα με αναλυτές.

EPA / TOM BRENNER

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν υποδέχθηκε τον Ιρακινό πρωθυπουργό Μουσταφά αλ Καντίμι στον Λευκό Οίκο και ανακοίνωσε το πέρας των αμερικανικών στρατιωτικών επιχειρήσεων στο Ιράκ μέχρι το τέλος του χρόνου.

Μόνο το Ιράν βγαίνει κερδισμένο από την αμερικανική αποχώρηση. Από την εποχή της ισλαμικής επανάστασης του 1979, το θεοκρατικό καθεστώς της Τεχεράνης προσπάθησε να εκδιώξει τους Αμερικανούς από τη Μέση Ανατολή, καταφεύγοντας ενίοτε και σε βίαια μέσα, όπως με τον βομβαρδισμό των αμερικανικών στρατώνων στη Βηρυτό το 1983. Η Τεχεράνη απέτυχε να συστήσει αντιαμερικανική συμμαχία με κράτη του Περσικού Κόλπου εξαιτίας της καχυποψίας που προκαλεί το ιρανικό καθεστώς σε όλη την περιοχή, αλλά και λόγω της παρουσίας ισχυρών αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων σε έξι κράτη του Περσικού.

Η πτώση του Σαντάμ

Η ανατροπή του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν χάρη στην αμερικανική εισβολή του 2003 αφαίρεσε το πιο αποτελεσματικό εμπόδιο στην εξάπλωση της ιρανικής επιρροής. Η Τεχεράνη ενίσχυσε τις σιιτικές πολιτοφυλακές του Ιράκ, εντάσσοντας τα σώματα αυτά στις κρατικές δυνάμεις ασφαλείας, ενώ οι σύμμαχοι του Ιράν διαθέτουν ισχυρότατη φωνή στο Κοινοβούλιο της Βαγδάτης. Ο εμφύλιος στη Συρία άνοιξε τον δρόμο για μόνιμη και ισχυρή παρουσία του Ιράν στη χώρα, ενώ στον γειτονικό Λίβανο η σύμμαχος του Ιράν, Χεζμπολάχ, αναδείχθηκε κυρίαρχη πολιτική δύναμη της χώρας. Το Ιράν επέλεξε μακροπρόθεσμη στρατηγική. Η ηγεσία του ελπίζει ότι εάν διατηρήσει την πίεση στη Μέση Ανατολή, η περιοχή θα αποδειχθεί υπερβολικά δαπανηρή για τις ΗΠΑ, πείθοντας την Ουάσιγκτον να αποσυρθεί ή να περιορίσει την παρουσία της σε αυτή.

Η αποχώρηση των αμερικανικών δυνάμεων από το Ιράκ δεν μοιάζει σε τίποτα με αυτήν από το Αφγανιστάν. Στο Ιράκ, η αποχώρηση υπήρξε σταδιακή και βασίζεται στην αντικατάσταση μάχιμων μονάδων από εκπαιδευτές. Στο Αφγανιστάν, η Ουάσιγκτον δεν σχεδιάζει να αφήσει μάχιμο προσωπικό, πέρα από τάγμα πεζοναυτών για την προστασία της πρεσβείας και άλλων αμερικανικών εγκαταστάσεων. «Στο Ιράκ θα παραμείνουν μικρά τμήματα αμερικανικών ειδικών δυνάμεων. Οι "σύμβουλοι" αυτοί θα μπορούν να βαφτιστούν εκπαιδευτές ή ό,τι άλλο εξυπηρετεί καλύτερα τον Καντίμι», λέει ο πρώην αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών, αρμόδιος για θέματα Ιράν και Ιράκ, Αντριου Πικ.

Η πρώην αναλύτρια της NSA Κίρστεν Φόντενροουζ πιστεύει ότι Κίνα, Ρωσία και Ιράν θα εκμεταλλευθούν πολιτικά την αμερικανική αποχώρηση από Αφγανιστάν και Ιράκ, εμφανίζοντας τις ΗΠΑ ως αναξιόπιστο αμυντικό εταίρο. «Η Ουάσιγκτον διοχέτευσε, όμως, σημαντικά μέσα στις δυνάμεις ασφαλείας του Ιράκ και του Αφγανιστάν, δίνοντάς τους την ικανότητα να προστατεύσουν –εφόσον το επιθυμούν– τις χώρες τους. Κίνα και Ρωσία ουδέποτε θα έκαναν κάτι τέτοιο, καθώς προτιμούν οι υπηρεσίες ασφαλείας και πληροφοριών των συμμάχων τους να είναι αναποτελεσματικές και αδύναμες, έτσι ώστε να μην αμφισβητείται η υπεροχή των ρωσικών υπηρεσιών στις χώρες-οικοδεσπότες», καταλήγει η Φόντενροουζ.

REUTERS

Το πρώτο όχημα που πήγε στο φεγγάρι

50 χρόνια από την αποστολή «Apollo 15», που άνοιξε νέους δρόμους για την εξερεύνηση του δορυφόρου της Γης

Της **REBECCA BOYLE**
THE NEW YORK TIMES

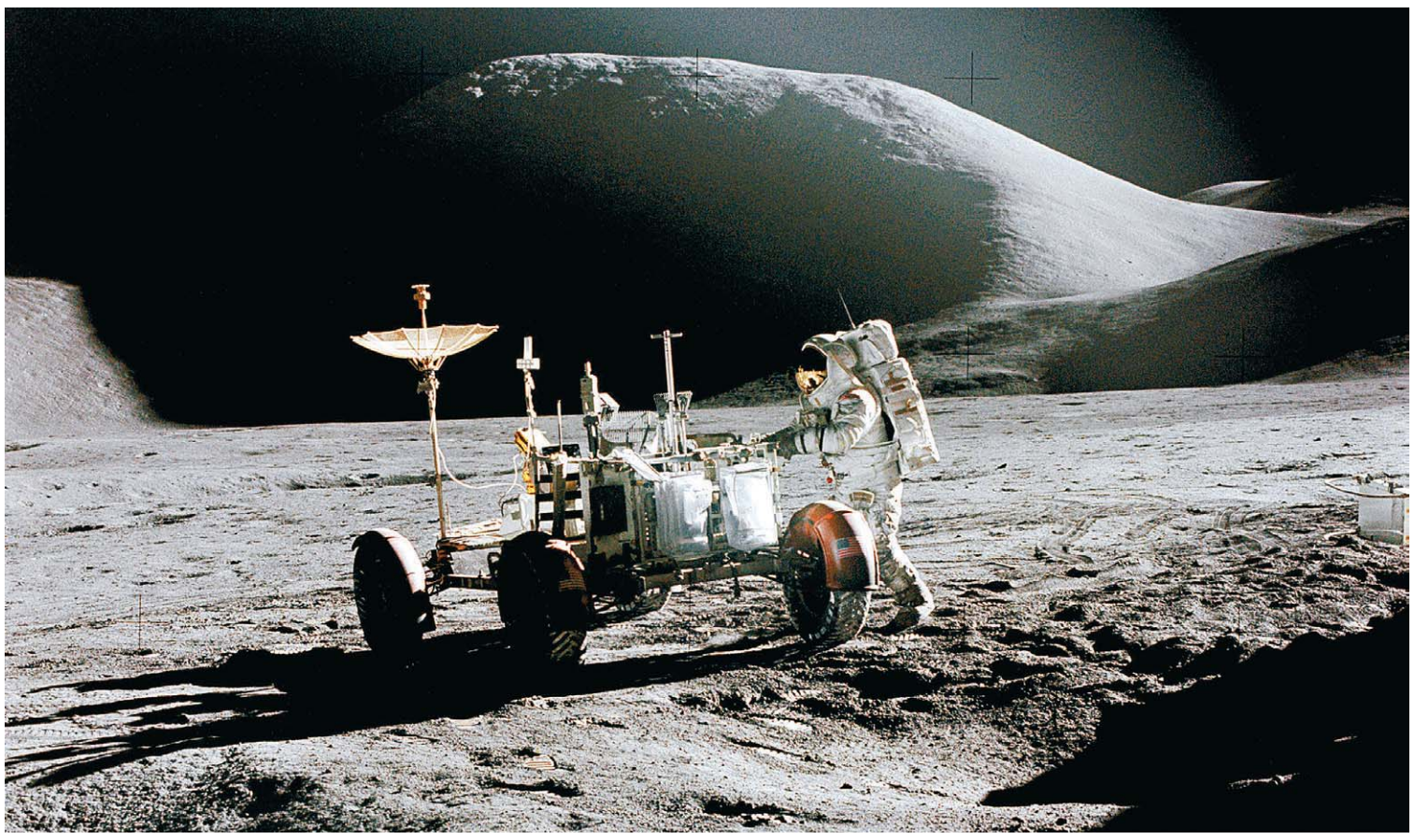

Ο Τζιμ Ιρβιν και το πρωτοποριακό όχημα των Boeing και General Motors στη Σελήνη, στις 31 Ιουλίου 1971. Στο βάθος δεσπόζει το όρος Χάντλεϊ.

NASA / DAVID SCOTT

Ο Ντέιβ Σκοτ δεν υπήρχε περίπτωση να περάσει μπροστά από μια ενδιαφέρουσα πέτρα χωρίς να σταματήσει. Στις 31 Ιουλίου του 1971, ο Σκοτ μαζί με τον Τζιμ Ιρβιν ήσαν αυτοί που οδήγησαν στο φεγγάρι την αποστολή «Apollo 15». Επειτα από την 6ωρη πρώτη τους εκδρομή με το νέο σεληνιακό όχημα Lunar Rover, κατευθύνονταν πίσω στο σκάφος τους, το Falcon, όταν ο Σκοτ έκανε μια μη προγραμματισμένη στάση. Δυτικά του κρατήρα Ρίσλινγκ, ο Σκοτ βγήκε από το όχημα και πήρε μια μαύρη πέτρα από λάβα γεμάτη τρύπες. Λόγω της γεωλογικής τους εκπαίδευσης, ο Σκοτ και ο Ιρβιν γνώριζαν ότι η πέτρα θα ήταν πολύτιμη για τους επιστήμονες στη Γη. Γνώριζαν επίσης ότι εάν ζητούσαν άδεια για να σταματήσουν και να την πάρουν, οι επικεφαλής της αποστολής θα έλεγαν «όχι». Ετσι, ο Σκοτ σκαρφίστηκε μια ιστορία, ότι σταμάτησαν το όχημα επειδή προσπαθούσε να φτιάξει τη ζώνη ασφαλείας του (seatbelt στα αγγλικά). Το δείγμα αποκαλύφθηκε όταν οι αστροναύτες επέστρεψαν στη Γη. Το «seatbelt rock» (η «πέτρα της ζώνης»), όπως ονομάστηκε το πέτρωμα λόγω της ιστορίας, έγινε ένα από τα πιο πολύτιμα γεωλογικά ευρήματα της αποστολής «Apollo 15».

Οπως πολλά άλλα σεληνιακά δείγματα που επέστρεψαν στη Γη από τις αποστολές «Apollo», αυτή η πέτρα δεν θα είχε ποτέ συλλεχθεί αν οι αστροναύτες δεν είχαν φέρει το σεληνιακό όχημα μαζί τους. Οι αποστολές της NASA «Apollo 11» και «Apollo 13» τείνουν να είναι πιο γνωστές, ωστόσο, στην 50ή επέτειο της αποστολής «Apollo 15», που ξεκίνησε στις 26 Ιουλίου 1971, ορισμένοι λάτρεις του Διαστήματος, ιστορικοί και συγγραφείς, τιμούν το σεληνιακό όχημα ως ένα από τα πιο διαχρονικά σύμβολα του αμερικανικού προγράμματος εξερεύνησης της Σελήνης.

Αναδιπλούμενο και ανθεκτικό, κατασκευασμένο από την Boeing και την General Motors, το όχημα θεωρείται από ορισμένους ότι έκανε στις τρεις τελευταίες αποστολές τα κορυφαία επιτεύγματα της εποχής των «Apollo». «Κάθε αποστολή στο επανδρωμένο διαστημικό πρόγραμμα που χρονολογείται από την πρώτη πτήση του Αλαν Σέπαρντ, έθεσε τις βάσεις για τις τρεις τελευταίες αποστολές του "Apollo"», δήλωσε ο Ερλ Σουίφτ, συγγραφέας ενός νέου βιβλίου για το σεληνιακό όχημα με τίτλο «Διασχίζοντας τις ανάερες άγριες περιοχές: Το όχημα και ο θρίαμβος των τελικών προσγειώσεων της Σελήνης».

Οδηγώντας επί έξι ώρες το σεληνιακό όχημα Lunar Rover, οι Ντέιβ Σκοτ και Τζιμ Ιρβιν ανακάλυψαν και έφεραν στη Γη μια πολύτιμη για τους επιστήμονες μαύρη πέτρα από λάβα.

Μόλις το μικρό βήμα του Νιλ Αρμστρονγκ ικανοποίησε τους γεωπολιτικούς στόχους του προγράμματος «Apollo», η NASA εστίασε στην επιστήμη, δήλωσε η Τιζελ Μούιρ - Χάρμονι, επιμελήτρια των συλλογών «Apollo» στο Εθνικό Μουσείο Αεροπορίας και Διαστήματος του Ινστιτούτου Σμιθσόνιαν στην Ουάσιγκτον. Ενώ οι πρώτοι περιπατητές του φεγγαριού συνέλεξαν δείγματα κοντά στα σημεία προσγείωσής τους, οι επιστήμονες ήλπιζαν σε ένα σεληνιακό οδικό ταξίδι που υποσχόταν σπάνια γεωλογικά ευρήματα. Τα σχέδια για ένα σεληνιακό όχημα έλαβαν τελικά το πράσινο φως μόλις δύο μήνες πριν περπατήσουν οι πρώτοι άνθρωποι στο φεγγάρι. Αν και το σεληνιακό αμάξι βρισκόταν στο μυαλό των ερευνητών για πολλά χρόνια, η οδήγηση ενός οχήματος στο φεγγάρι είναι πιο περίπλοκη από ό,τι ακούγεται. Τη δεκαετία του 1960 οι μηχανικοί μελέτησαν μια ποικιλία από σχέδια και τελικά επιλέχθηκε το όχημα που έμοιαζε με αυτοκίνητο. Για να ταξιδέψει μαζί με τους αστροναύτες, αντί να χρησιμοποιήσει ξεχωριστό πύραυλο, το όχημα έπρεπε να ζυγίζει λιγότερο από 227 κιλά, αλλά και να μπορεί να κουβαλήσει μεγάλο βάρος. Στο φεγγάρι έπρεπε να λειτουργήσει σε αλλαγές θερμοκρασίας άνω των 260 βαθμών Κελσίου στις ηλιόλουστες και τις υπό σκιά περιοχές και να αντέχει τη σκόνη και τα μικρο-μετεωροειδή που ταξιδεύουν πιο γρήγορα από τις σφαίρες και καλύπτουν μια τραχιά επιφάνεια με βουνά, κρατήρες και χαλίκια. Οι μηχανικοί προσπάθησαν να ολοκληρώσουν τον σχεδιασμό τους εγκαίρως για τις τελευταίες αποστολές «Apollo» υπό τις απειλές ότι η NASA θα ακυρώσει το πρόγραμμα του οχήματος πριν φύγει ο πύραυλος από το έδαφος.

Οι Ιρβιν και Σκοτ ενίσχυσαν τον ενθουσιασμό για το όχημα όταν έφτασαν με αυτό στη Σελήνη. Τη δεύτερη ημέρα της αποστολής, οι αστροναύτες έφθασαν στον κρατήρα Σπουρ, όπου βρήκαν έναν μεγάλο λευκό κρυσταλλικό βράχο, ένα είδος ορυκτού στις λίστες επιθυμιών των γεωλόγων, επειδή μπορεί να παρείχε ενδείξεις για την προέλευση του φεγγαριού.

Ο Βράχος της Γένεσης

Οι αστροναύτες δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν τη χαρά τους: «Κοίτα πώς λάμπει!», είπε ο Ιρβιν. «Μαντέψτε τι βρήκαμε μόλις!» είπε ο Σκοτ προς τη Γη. «Νομίζω ότι βρήκαμε αυτό για το οποίο ήρθαμε!». Ο λευκός βράχος ονομάστηκε αργότερα Βράχος της Γένεσης», επειδή οι επιστήμονες πίστευαν αρχικά ότι χρονολογείται από τον σχηματισμό της Σελήνης.

«Τα πληρώματα των "Apollo" κάλυπταν μεγαλύτερες αποστάσεις σε κάθε αποστολή, καθώς αυξήθηκε η αυτοπεποίθηση της NASA. Οι αστροναύτες βρήκαν πιο ενδιαφέροντα βράχια, επιτρέποντας στους επιστήμονες να δημιουργήσουν νέα ερωτήματα», δήλωσε η Μπάρμπαρα Κόεν, πλανητική επιστήμονας στο διαστημικό κέντρο Goddard της NASA. Οι επιστήμονες εξακολουθούν να συζητούν πώς δημιουργήθηκε το φεγγάρι και ποιες ήταν οι συνθήκες εκεί, και κατ' επέκταση στη Γη, τα πρώτα δισεκατομμύρια χρόνια. Η δρ Κόεν είναι μεταξύ αρκετών επιστημόνων που ετοιμάζονται να ανοίξουν άθικτα δείγματα από την αποστολή «Apollo 17». Η γεωλόγος στο αμερικανικό ναυτικό ερευνητικό εργαστήριο στην Ουάσιγκτον, Κάθριν Μπέρτζες θα μελετήσει επίσης τα ανέγγιχτα δείγματα για να μετρήσει πώς η ακτινοβολία του ηλιακού ανέμου επηρεάζει τα επίπεδα υδρογόνου και ηλίου στη σκόνη του φεγγαριού. Οι μελλοντικές αποστολές μπορεί να χρησιμοποιήσουν το σεληνιακό ήλιο ως πηγή καυσίμου για πυρηνικούς αντιδραστήρες. Αυτό σημαίνει ότι η μελλοντική γενιά σεληνιακών οχημάτων μπορεί να τροφοδοτείται από υλικό που η πρώτη γενιά ανακάλυψε πριν από μισό αιώνα.

Η επιστήμη οδηγεί τη σημερινή NASA περισσότερο από τη γεωπολιτική, αλλά ο οργανισμός εξακολουθεί να προωθεί και να πραγματοποιεί επανδρωμένα διαστημικά ταξίδια για λόγους που υπερβαίνουν την αναζήτηση πετρωμάτων. Η Μούιρ - Χάρμονι είπε ότι τα σεληνιακά οχήματα του «Apollo» και οι σύγχρονοι διάδοχοί τους, αντιπροσωπεύουν αυτή την ανάγκη για περιπέτεια. «Η επιστήμη είναι ένα σημαντικό αποτέλεσμα των "Apollo", αλλά είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε σε τι επικεντρώνεται το κοινό. Η γοητεία του σεληνιακού οχήματος συνδέεται με εκείνη των επανδρωμένων διαστημικών πτήσεων, η οποία δείχνει τη χαρά του κοινού και την αίσθηση μιας συμμετοχής, έστω από απόσταση». Είναι εξάλλου δύσκολο να αντισταθεί κανείς στην περιπέτεια της οδήγησης στη Σελήνη, το μεγαλύτερο οδικό ταξίδι όλων των εποχών.

Είναι αστροναύτες οι δισεκατομμυριούχοι του Διαστήματος;

Του **KENNETH CHANG**
THE NEW YORK TIMES

Από αριστερά: Ο Ολιβερ Ντέμεν, ο Μαρκ Μπέζος, ο Τζεφ Μπέζος και η 82χρονη Μέρι Ουάλας Φανκ στη συνέντευξη Τύπου μετά την πτήση τους στα όρια του Διαστήματος.

EPA / BLUE ORIGIN

Ας υποθέσουμε ότι είστε ο Τζεφ Μπέζος, ο πιο πλούσιος άνθρωπος του κόσμου. Εχετε, λοιπόν, επενδύσει δισεκατομμύρια δολάρια στη δημιουργία μιας εταιρείας αεροδιαστημικής, η οποία τελικά σας μεταφέρει, με άλλους τρεις, στα όρια του Διαστήματος. Θεωρείστε αστροναύτης; Η απάντηση είναι αρνητική, τουλάχιστον για την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (FAA) των ΗΠΑ, η οποία μόλις προ εβδομάδος αναθεώρησε τα απαιτούμενα κριτήρια. Παραδόξως, η απάντηση στο ίδιο ερώτημα ενδέχεται να είναι καταφατική στην περίπτωση του Ρίτσαρντ Μπράνσον, ενός ακόμα δισεκατομμυριούχου που έκανε τη βόλτα του μέχρι τα όρια του «τελευταίου συνόρου», με το διαστημικό αεροπλάνο της εταιρείας Virgin Galactic, που ο ίδιος ίδρυσε.

Η έλευση της εποχής του διαστημικού τουρισμού γέννησε ένα εννοιολογικό ερώτημα: η λέξη «αστροναύτης» περιγράφει τον τόπο όπου βρέθηκε κάποιος, δηλαδή το Διάστημα, ή την επαγγελματική του δραστηριότητα, όπως συμβαίνει στις λέξεις πιλότος και ναυτικός;

Η NASA έχει στο «μισθολόγιό» της πολλούς αστροναύτες που ακόμα περιμένουν να πραγματοποιήσουν το πρώτο τους διαστημικό ταξίδι. Ταυτόχρονα, κάποιος που θα ταξιδέψει με αεροπλάνο από τη Νέα Υόρκη στο Λος Αντζελες δεν θεωρείται πιλότος. Η υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας των ΗΠΑ εισήγαγε το εμπορικό πρόγραμμα «αστροναυτικών διασήμων», δηλαδή «διακριτικών» το 2004, μετά τη θέσπιση του βραβείου X Prize. Ο ομώνυμος διαγωνισμός προσέφερε χρηματικό έπαθλο 10 εκατ. δολαρίων σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς που θα εκτόξευαν ένα επαναχρησιμοποιούμενο επανδρωμένο διαστημόπλοιο, σε ύψος 99,8 χλμ. από την επιφάνεια του πλανήτη, ύψος που αναγνωρίζεται διεθνώς ως όριο του Διαστήματος. Οπως για την εκταμίευση του επάθλου ήταν η επανάληψη του εγχειρήματος, έπειτα από περίοδο δύο εβδομάδων. Το βραβείο κέρδισε το SpaceShipOne της Virgin Galactic και η υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας απένειμε στους δύο χειριστές του τα αστροναυτικά διάσημα. Για να λάβει κανείς την τιμητική διάκριση πρέπει να φτάσει σε υψόμετρο 80 χλμ. από την επιφάνεια της Γης, ύψος στο οποίο, παλιότερα, τοποθετούσε τα όρια το Διαστήματος η πολεμική αεροπορία των ΗΠΑ. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να ελέγχει το πτητικό μέσο. Σε κάθε άλλη περίπτωση, ακόμα και αν ο ενδιαφερόμενος φτάσει στο απαιτούμενο υψόμετρο, δεν θεωρείται αστροναύτης, αλλά «συμμετέχων σε διαστημική πτήση».

Μετά την απονομή της διάκρισης στους δύο πιλότους του SpaceShipOne, η αμερικανική υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας δεν προχώρησε σε άλλη απονομή μέχρι το 2019, όταν βραβεύτηκαν οι δύο χειριστές του επόμενου διαστημικού αεροπλάνου της Virgin Galactic, SpaceShipTwo.

Το ότι κάποιος έφτασε ώς εκεί δεν αρκεί· για παράδειγμα, κάποιος που θα ταξιδέψει με αεροπλάνο από τη Νέα Υόρκη στο Λος Αντζελες δεν θεωρείται πιλότος.

Το διαστημικό σκάφος New Shepard που κατασκεύασε η Blue Origin του Τζεφ Μπέζος, είναι πλήρως αυτοματοποιημένο και οι επιβαίνοντες δεν έχουν να κάνουν τίποτα άλλο από το να απολαύσουν την πτήση και τα λίγα λεπτά έλλειψης βαρύτητας. Κατά συνέπεια, ο Τζεφ Μπέζος και οι τρεις συνεπιβάτες του, η 82χρονη πρωτοπόρος της αεροπορίας Μαίρη Ουάλας Φανκ, ο 18χρονος Ολλανδός φοιτητής Ολιβερ Ντέμεν και ο αδελφός του μεγιστάνα, Μαρκ Μπέζος, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να τους απονεμηθούν τα διάσημα και να θεωρηθούν αστροναύτες.

Την ημέρα που ο Μπέζος έκανε τη διαστημική του βόλτα, η υπηρεσία πολιτικής αεροπορίας των ΗΠΑ προσέθεσε ένα ακόμα κριτήριο για την απονομή της διάκρισης: την «πραγματοποίηση δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της πτήσης, που είναι καθοριστικής σημασίας για τη δημόσια ασφάλεια και συμβάλλουν στην ασφάλεια των επανδρωμένων διαστημικών αποστολών». Οι επιβαίνοντες στο New Shepard δεν ασχολήθηκαν με τίποτα κατά τη διάρκεια της πτήσης στα όρια του Διαστήματος, και ο εκπρόσωπος της Blue Origin δεν απάντησε αν ο Τζεφ Μπέζος και οι συνταξιδιώτες του θα είναι υποψήφιοι για τη διάκριση της αμερικανικής υπηρεσίας πολιτικής αεροπορίας. Εκπρόσωπος της Virgin Atlantic, αντιθέτως, δήλωσε ότι η εταιρεία ήδη συμπληρώνει τις απαραίτητες αιτήσεις και έγγραφα προκειμένου να απονεμηθούν στον Μπράνσον τα αστροναυτικά διάσημα, όπως και σε άλλους δύο από τους συνεπιβάτες του, οι οποίοι αποτέλεσαν το πλήρωμα στην πτήση και πραγματοποίησαν έρευνα ώστε να διαπιστώσουν πώς θα αισθάνονται οι μελλοντικοί διαστημικοί τουρίστες.

Τα «διάσημα» και οι επίτιμοι

Η ανατολή της νέας διαστημικής εποχής που εισήγαγαν οι δύο πρόσφατες πτήσεις στα όρια του Διαστήματος από τον Ρίτσαρντ Μπράνσον και τον Τζεφ Μπέζος, ανάγκασε την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας των ΗΠΑ να θεσμοθετήσει μία νέα διάκριση η οποία θα απονέμεται στους «επίτιμους αστροναύτες», εκείνους τους ιδιώτες δηλαδή που «συνέβαλαν ή παρείχαν εξαιρετικές υπηρεσίες στον τομέα των εμπορικών διαστημικών πτήσεων». Οι δύο πρωταγωνιστές στον τομέα του διαστημικού τουρισμού, η Blue Origin και η Virgin Galactic, αναμφίβολα δεν μπορούσαν να αφήσουν παραπονεμένη την εκλεκτή πελατεία τους και έτσι δημιούργησαν τα δικά τους διακριτικά σήματα, με τα οποία θα επιβραβεύουν κάθε τολμηρό. Παρόμοια διάσημα δημιούργησε και η Ενωση Εξερευνητών του Διαστήματος ως αναγνώριση σε όποιον πραγματοποιήσει διαστημικό ταξίδι. Μάλιστα, η Ενωση για να μην αναγκαστεί να διακρίνει με τη σειρά της μεταξύ πραγματικών αστροναυτών και επίτιμων, θεωρεί όσους αφήσουν πίσω τους, ακόμα και για λίγο, τη γήινη ατμόσφαιρα «διαστημικούς ταξιδιώτες» και τους επιβραβεύει.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

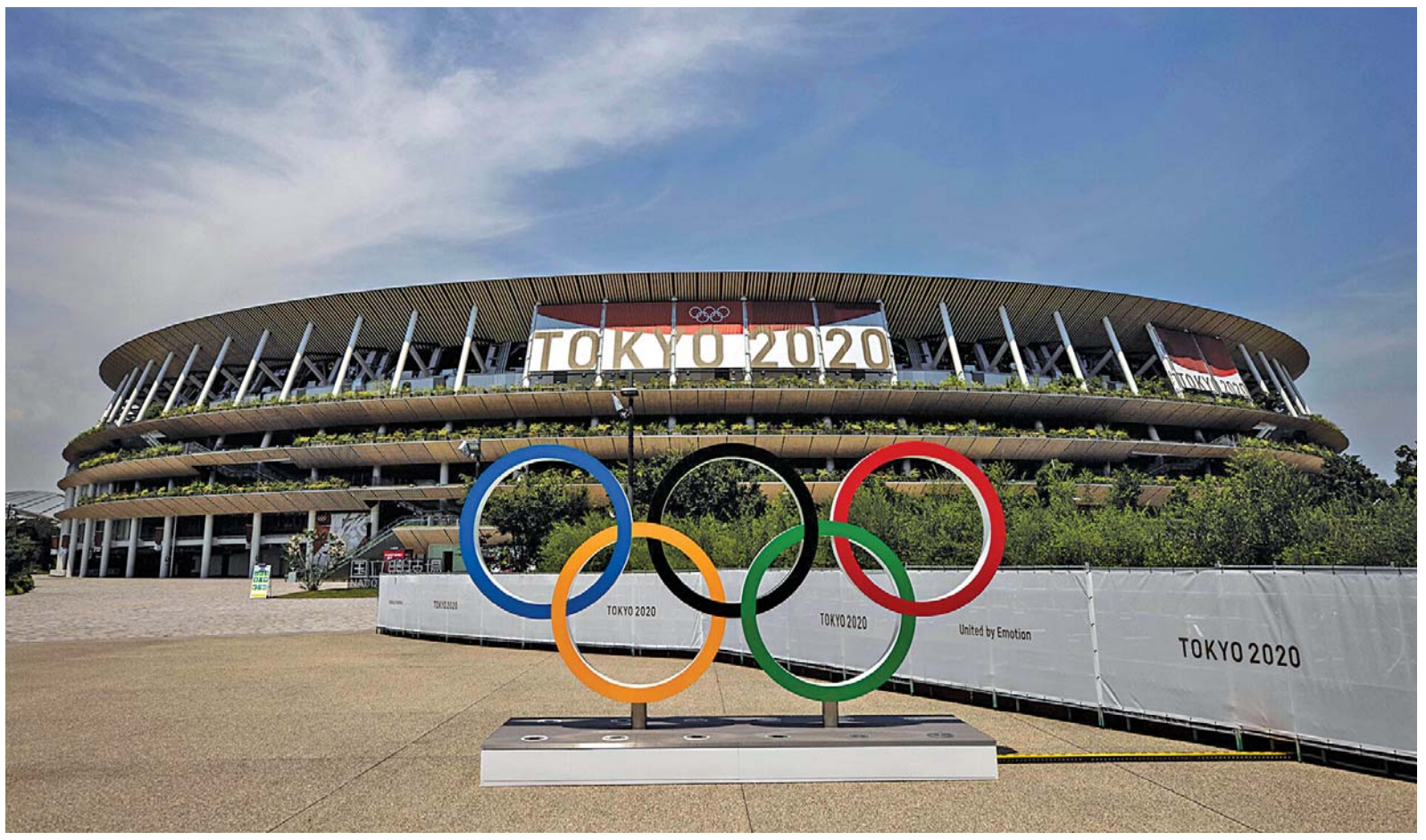

Αυτοί οι Αγώνες είναι κάτι το μοναδικό: οι πρώτοι στους οποίους οι αθλητές μπορεί να κάνουν κατανοητό το μεγαλείο της μοναξιάς τους. Αλλά και οι πρώτοι που κάνουν κατανοητό πως μολονότι στα γήπεδα υπάρχει κοινό (και ζωντανό και παθιασμένο πολλές φορές), ο αθλητισμός δεν είναι ούτε θέατρο, ούτε σινεμά, αλλά κάτι άλλο: είναι μια μάχη του ανθρώπου να ξεπεράσει τα όριά του.

Απαραίτητοι μόνο οι αθλητές

Αυτοί είναι οι πρωταγωνιστές στους αγώνες, ενώ το κοινό είναι υποστηρικτικό και χρήσιμο

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες 2020 συνεχίζονται στο Τόκιο, κεκλεισμένων των θυρών για τους φιλάθλους. Το θέαμα, θλιβερό, καταθλιπτικό, πολύ διαφορετικό από τις εικόνες των γεμάτων γηπέδων, χαράς και αισιοδοξίας των προηγούμενων διοργανώσεων, όταν σχεδόν όλες οι θέσεις στα γήπεδα, ήταν γεμάτες από ένα ενθουσιώδες κοινό.

Άποψή μας είναι ότι οι φίλαθλοι είναι σημαντικό στοιχείο στους Αγώνες. Ο ρόλος τους ήταν σημαντικός από την αρχαιότητα μέχρι την εποχή μας. Οι ψυχολόγοι με ειδικότητα τον Αθλητισμό υποστηρίζουν ότι η επιτυχία των αθλητών εξαρτάται σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό από την ψυχολογία τους. Κάποιοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι το ποσοστό επίδρασης του παράγοντα ψυχολογίας στην προσπάθεια για τη νίκη, ξεπερνά κατά πολύ το 50%.

Υπάρχουν βέβαια και αυτοί που υποστηρίζουν ότι οι αθλητές είναι απαραίτητοι για τους αγώνες και όχι ο κόσμος. Ο συνάδελφος Αντώνης Καρπετόπουλος γράφει στο προσωπικό blog του το ακόλουθο άρθρο με τίτλο «Οι αθλητές είναι απαραίτητοι, όχι ο κόσμος...».

Ακούω και διαβάζω δυο – τρεις μέρες τώρα ότι «οι Ολυμπιακοί Αγώνες χωρίς κόσμο είναι χάλια» - χρησιμοποιώ τη λέξη «χάλια» ως πιο ένα είδος ήπιας έκφρασης καθώς λέγονται και γράφονται χειρότερα. Δεν μου κάνει εντύπωση – η συντριπτική πλειοψηφία του κόσμου πιστεύει ότι οι Αγώνες γίνονται για τον κόσμο, δηλαδή για την πάρτη του. Θα λέγανε όλοι ακριβώς το ίδιο αν στο Τόκιο υπήρχε κόσμος στα γήπεδα και δεν υπήρχε για κάποιο μυστήριο λόγο τηλεοπτική κάλυψη. Πάλι θα ακούγαμε για τους Αγώνες τα χειρότερα, ενώ πάλι στο Τόκιο η μεγάλη πλειοψηφία των προικισμένων αθλητών θα έδινε καθημερινές μάχες για ένα μετάλλιο.

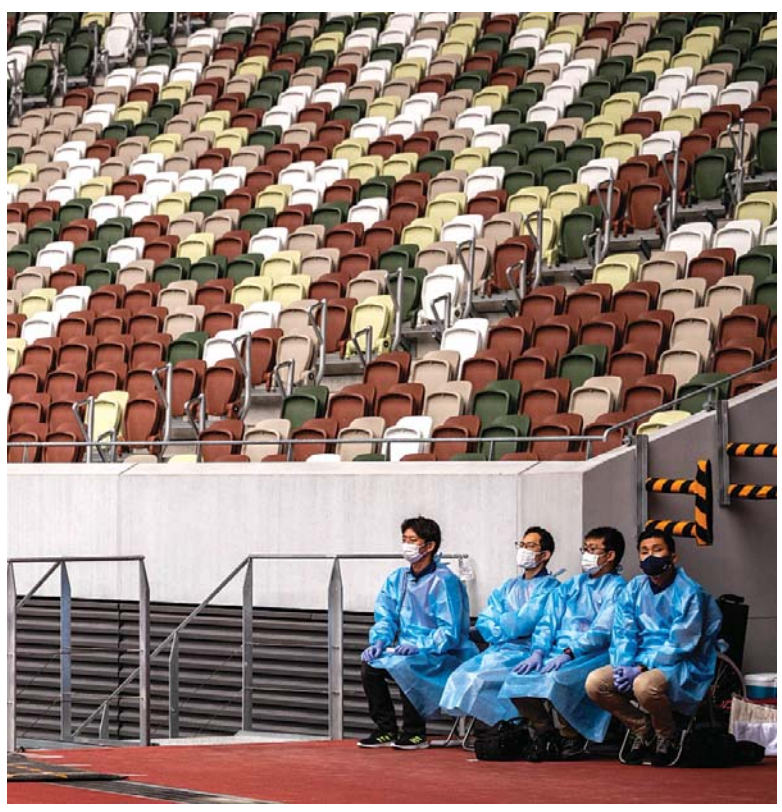

Σίγουρα όταν το κοινό είναι ζεστό, οι αθλητές δίνουν κάτι παραπάνω και σίγουρα σε κάποιους η απουσία του κοινού θα στοιχίσει. Αλλά μην μπερδεύουμε τα πράγματα: δεν είναι ο κόσμος ο πρωταγωνιστής.

Τα σπορ χωρίς κοινό δεν είναι και λίγα: πρώτα, πρώτα όλα τα περίφημα θαλάσσια σπορ κόσμο και εξέδρες δεν έχουν. Παντού όπου υπάρχει κοινό, αυτό που αποκαλούμε στα γήπεδα «κόσμος» δεν είναι παρά ένα συμπληρωματικό ντεκόρ.

Δεν θα υπήρχαν εξέδρες

Είναι χρήσιμος ο κόσμος στα γήπεδα; Σίγουρα ναι, αλλιώς στα γήπεδα δεν θα υπήρχαν εξέδρες. Οι αθλητές πρώτοι από όλους θέλουν τον κόσμο, δηλαδή την υποστήριξη και το χειροκρότημά του. Σίγουρα όταν το κοινό είναι ζεστό, δίνουν κάτι παραπάνω και σίγουρα σε κάποιους η απουσία του κοινού θα στοιχίσει. Αλλά μην μπερδεύουμε τα πράγματα: δεν είναι ο κόσμος ο πρωταγωνιστής. Το κοινό είναι υποστηρικτικό και χρήσιμο – όχι απαραίτητο.

Τα σπορ χωρίς κοινό δεν είναι και λίγα: πρώτα, πρώτα όλα τα περίφημα θαλάσσια σπορ κόσμο και εξέδρες δεν έχουν. Παντού όπου υπάρχει κοινό, αυτό που αποκαλούμε στα γήπεδα «κόσμος» δεν είναι παρά ένα συμπληρωματικό ντεκόρ. Ζωντανό, όμορφο, χρήσιμο. Αλλά όχι απαραίτητο. Απαραίτητοι είναι στους Αγώνες μόνο οι αθλητές.

Χιλιάδες λόγια αποθέωσης

Καταλαβαίνω ότι θα υπάρχουν πολλοί που θα διαφωνήσουν. Ζούμε άλλωστε σε μια χώρα που έχουν ξοδευτεί χιλιάδες λόγια αποθέωσης του κοινού πρώτα από όλα από τους ίδιους τους αθλητές που σε κάθε περίπτωση δεν χάνουν την ευκαιρία να το ευχαριστήσουν. Μάθαμε να χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως ο «περήφανος κόσμος», να μιλάμε για «έκτους και δωδέκατους παίκτες», να θεωρούμε το «καυτό γήπεδο» μυστικό επιτυχίας.

Χιλιάδες πιστεύουν πως τα ματς τα κερδίζουν αυτοί επειδή ουρλιάζουν ή χοροπηδάνε στις εξέδρες κι όχι όσοι αγωνίζονται: πρόκειται για ψύχωση που συχνά υποδαυλίζεται από ομάδες και παράγοντες. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα έχουμε κάνει «όλα ποδόσφαιρο»: σε κάθε γήπεδο, ανεξάρτητα από το άθλημα που σε αυτό βλέπουμε, υιοθετούμε ποδοσφαιρικές συμπεριφορές – δεν είναι αποκλειστικά δικό μας το λάθος καθώς συμβαίνει παγκοσμίως. Αλλά όλο αυτό είναι μια συμπεριφορά οπαδίστικη που ελάχιστη σχέση έχει με τα σπορ γενικότερα.

Το πιο αστείο είναι ότι όλοι αυτοί που κλαίγονται για την απουσία του κόσμου στα γήπεδα του Τόκιο, ελάχιστα στεναχωριούνται για το γεγονός ότι ακόμα και πριν από την πανδημία πανελλήνια πρωταθλήματα στίβου γίνονται σε άδεια γήπεδα και ότι σε ματς του πόλο, του βόλεϊ, του χάντμπολ, ακόμα και του μπάσκετ τα άδεια καρεκλάκια είναι πολλά περισσότερα από τα γεμάτα. Γενικά το γεγονός ότι λείπει ο κόσμος από τους Ολυμπιακούς Αγώνες ακούγεται σαν να ήμασταν όλοι έτοιμοι να πάμε εκεί και μας χάλασαν την εκδρομή, ενώ δεν είναι ακριβώς έτσι. Ακόμα θυμάμαι π.χ. τα παρακάλια για να γεμίσει το ΟΑΚΑ στα παγκόσμια πρωταθλήματα στίβου ή τις άδειες που μας δίνανε στον στρατό για να πάμε σε κάποιο κλειστό ειδικά, όταν έπαιζε κάποια Εθνική. Όχι γιατί οι διοικητές του ΚΕΒΟΠ αγαπούσαν τα σπορ, αλλά για να γλυτώσει η χώρα το ρεζιλίκι.

Το λατρεμένο ντεκόρ

Μακάρι όλα αυτά τα δεικτικά σχόλια για την απουσία του κόσμου να σημαίνουν όχι απλά ότι μας έλειψε το κοινό στις εξέδρες, αλλά ότι συνειδητοποιήσαμε ξαφνικά πόσο ωραίος είναι ο αθλητισμός και ορκιστήκαμε ότι τα γήπεδα θα τα ξαναγεμίσουμε – αλλά μεταξύ μας δεν το βλέπω. Οι αναφορές αυτές έχουν να κάνουν κυρίως με το ότι μας χαλάει το άδειο γήπεδο το λατρεμένο ντεκόρ: αν οι Ιάπωνες είχαν σκεφτεί κάποιο κόλπο για να δημιουργήσουν ψηφιακό κοινό θα ήμασταν μάλλον ευχαριστημένοι.

Έτσι και αλλιώς κατά βάθος θεωρούμε δεδομένο ότι το γιαπωνέζικο κοινό δεν είναι «περήφανος κόσμος» και «δωδέκατος και έκτος παίκτης» κι άλλα τέτοια. Μας χαλάει η απουσία του γιατί βλέπουμε μια παράσταση χωρίς σκηνικό και η λιτότητα δεν μας αρέσει. Το ότι ακόμα και τους Αγώνες της Αθήνας οι πιο πολλοί τους είδαμε από την τηλεόραση είναι μια λεπτομέρεια: είχαν πάει άλλοι για να δώσουν το πατριωτικό παρόν. Εμείς κομπάρσοι δεν είμαστε….

Φυσικά και μένα με χαλάει που δεν έχουν κόσμο τα γήπεδα. Αλλά για αυτό ακριβώς το λόγο βρίσκω ότι αυτοί οι Αγώνες είναι κάτι το μοναδικό: οι πρώτοι στους οποίους οι αθλητές μπορεί να κάνουν κατανοητό το μεγαλείο της μοναξιάς τους. Αλλά και οι πρώτοι που κάνουν κατανοητό πως μολονότι στα γήπεδα υπάρχει κοινό (και ζωντανό και παθιασμένο πολλές φορές), ο αθλητισμός δεν είναι ούτε θέατρο, ούτε σινεμά, αλλά κάτι άλλο: είναι μια μάχη του ανθρώπου να ξεπεράσει τα όριά του – μάχη που δίνει μόνος ή με συμπαίκτες που έχουν ανάλογο στόχο. Το αν κάποιοι την παρακολουθούν ή δεν την παρακολουθούν είναι άσχετο με την προσπάθεια. Αυτή από μόνη της είναι πάντα άξια σεβασμού. Ενίοτε και θαυμασμού.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Προσωπικά δεδομένα και ποιος νοιάζεται;

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ούτε σκάνδαλο δεν μπορεί να προκύψει πια στο νησί, αφού το σύνολο των πολιτών δεν νιώθει πια να προκαλείται, πιθανότατα γιατί ένα σύννεφο απάθειας σκιάζει τη σκέψη του, μ' αποτέλεσμα μια ολόκληρη κοινωνία να βρίσκεται στο σκοτάδι. Και μες στη στραβομάρα της κραυγάζει απελπισμένα, τρομαγμένη και ανήμπορη να βρει μια χαραμάδα φωτός. Σημεία και τέρατα συμβαίνουν στη ζωή μας, την πραγματική ζωή και άλλοι ανυψώνουν σταυρούς για να σκοτώσουν κυνηγώντας τα τέρατα του νου τους, άλλοι κάθονται αναπαυτικά στον καναπέ παρακολουθώντας μυθοπλασία, άλλοι απλώς ψάχνουν να βρουν την πίτα με το μέλι για να βουτήξουν το δάκτυλό τους και κάποιοι πολύ λιγότεροι απολαμβάνουν την πίτα.Ολοένα και το πράγμα χειροτερεύει αφού οι πολίτες, ανίκανοι πια να αξιολογήσουν τι είναι σοβαρό και τι όχι, δημιουργούν ένα συνονθύλευμα γεγονότων και καταστάσεων που παραπέμπουν σε μια χαώδη πραγματικότητα.

Ανάμεσα στα πολλά, μόλις πριν από λίγες μέρες διαπιστώθηκε ότι τα προσωπικά δεδομένα συμπολιτών μας παρέμεναν για μέρες εκτεθειμένα στον όποιο αργόσχολο ή μη σερφάρει στο διαδίκτυο. Μέσα από μια αξιόλογή δημοσιογραφική έρευνα συμπεράναμε ότι ο άγνωστος Χ, μπορεί ν' αλιεύσει πληροφορίες για τη διεύθυνση, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τον αριθμό πολιτικής ταυτότητας μας και μέσω της ιστοσελίδας που εκδίδει την περιβόητη «κάρτα φιλάθλου» θα μπορούσε να δει και την μούρη του κατόχου στη φωτογραφία που χρησιμοποιήθηκε. Και όμως επί ενός τέτοιου σοβαρού θέματος, κεφαλαιώδες για την «ηλεκτρονική ασφάλεια», οι αντιδράσεις είναι από μηδαμινές έως και ανύπαρκτες. Η δημοσιογραφική κάλυψη ήταν εκ μέρους της συντριπτικής πλειοψηφίας των ΜΜΕ άφαντη, ενώ η Πολιτεία, η οποία εμμέσως εμπλέκεται αφού η «Κάρτα φιλάθλου» που εκδίδει διά του ΚΟΑ αποδείχθηκε ανεπαρκής στο να παράσχει προστασία στους κατόχους, πέραν της παρέμβασης της αρμόδιας Επιτρόπου δεν ευαισθητοποιήθηκε διόλου. Η Βουλή και οι αρμόδιες επί των θεμάτων Επιτροπές της, πιθανότατα απολαμβάνουν τις καλοκαιρινές διακοπές τους ενώ οι βουλευτές απέδειξαν ακόμη μία φορά την ανικανότητά τους να υπερασπιστούν τον νόμο και τα δικαιώματα των πολιτών. Ακόμη και τα «θύματα» δεν φαίνεται να έχουν ενοχληθεί, αφού δεν υπάρχει κάποια ατομική ή συλλογική αντίδραση. Στην «αφηρημένη» μέθοδο αξιολόγησης των σημαντικών και ασήμαντων θεμάτων που υιοθετεί η κοινωνία μας, η ανεπάρκεια του κράτους να παρέχει ασφάλεια στα προσωπικά δεδομένα φαίνεται να μην είναι σημαντική. Με βάση δε την αντίληψη πολλών και όπως διαφαίνεται μέσα από την υποβάθμιση που έτυχε το θέμα, μια μεταγραφή του ΑΠΟΕΛ ή η πρόκριση της Ομόνοιας στους ομίλους ευρωπαϊκής διοργάνωσης θα ήταν μακράν σοβαρότερη υπόθεση. Για τα προσωπικά μας δεδομένα άλλωστε ποιος νοιάζεται; Εξ όσων φαίνεται πολύ λίγοι.

Το «πρότζεκτ Ζίλινα»

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Όταν ο Απόλλωνας κληρώθηκε στον Β΄ προκριματικό του Conference League με τη Ζίλινα πολλοί πιστέψαμε, με όσα λίγα γνωρίζαμε τότε για την τσέχικη ομάδα, ότι ο εκπρόσωπός μας ήταν το φαβορί για την πρόκριση. Την Πέμπτη (29/7), το βράδυ οι «μπέμπηδες» της Ζίλινα ολοκλήρωσαν την έκπληξη παίρνοντας με ισοπαλία 2-2 την πρόκριση για τον Γ΄ γύρο της διοργάνωσης (είχαν κερδίσει με 3-1 στο ΑΕΚ Αρένα, στον πρώτο αγώνα). Μαθαίνοντας καλύτερα το ξεχωριστό «πρότζεκτ Ζίλινα», αντιληφθήκαμε ότι μόνο τυχαία δεν είναι η νέα επιτυχία της τσέχικης ομάδας, η οποία ξεχωρίζει στην Ευρώπη αλλά και παγκόσμια για τη μεγάλη εμπιστοσύνη που δείχνει στα δικά της παιδιά. Να υπενθυμίσουμε ότι για να προκριθούν στον Β΄ γύρο είχαν ρίξει πέντε τέρματα στους Γεωργιανούς της Ντίλα! Εδώ και δεκαπέντε χρόνια η Ζίλινα λειτουργεί με πολύ χαμηλό προϋπολογισμό. Κάνει ελάχιστες προσθήκες, προτιμώντας να δώσει ευκαιρίες στα δικά της «βλαστάρια». Δημιούργησε έτσι μια πολύ καλή ομάδα αποτελούμενη σχεδόν εξ ολοκλήρου από παίκτες της ακαδημίας της. Αρκετούς από αυτούς (Σκρίνιαρ, Ντουμπράβκα, Χούμποτσαν), τους πώλησε βάζοντας στο ταμείο της εκατομμύρια. Συστηματικά, εδώ και μια δεκαπενταετία, οι σκάουτ της Ζίλινα σαρώνουν την Τσεχία για να εντοπίσουν ταλαντούχα παιδιά. Τους εντάσσουν σε ένα σύστημα που επιβάλλει σε όλες τις ομάδες της ακαδημίας να παίζουν με τον ίδιο τρόπο και την ίδια τακτική. Στα 18 τους χρόνια τους ενσωματώνουν στην πρώτη ομάδα. Ανάμεσα σε άλλες 418 ομάδες της Ευρώπης η Ζίλινα είναι στην πρώτη θέση ανάδειξης και αξιοποίησης παικτών από την ακαδημία της! Με τον μέσο όρο ηλικίας να ξεπερνά οριακά τα 21 χρόνια, το ρόστερ της ήταν πέρσι το τρίτο πιο νεανικό στον κόσμο (ανάμεσα σε 999 ομάδες σε 71 διαφορετικά πρωταθλήματα).

Οι διοικούντες τη Ζίλινα κάνουν μεταγραφές μόνο αν διαπιστώσουν ότι δεν υπάρχει ένα παιδί δικό τους για τη συγκεκριμένη θέση. Στην τελευταία διετία απέκτησε μόνο τον Νιγηριανό στράικερ Τζιμπρίλ. Κανέναν άλλον. Όπως εμπιστεύονται τα δικά τους παιδιά, δίνουν ευκαιρίες και σε νέους άπειρους προπονητές που γνωρίζουν τη γενικότερη φιλοσοφία τους. Όλα αυτά έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τη δική μας ποδοσφαιρική νοοτροπία και πραγματικότητα. Το «πρότζεκτ Ζίλινα» αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα και «οδηγό» για τους παράγοντές μας. Έχουν όμως την τόλμη να αλλάξουν τρόπο σκέψης και δράσης; Πολύ αμφιβάλλουμε.

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας				Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	ΔΙΕΘΝΗ	Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 0,91%		Χ.Α. 2,75%		-0,10%	-1,14%	-0,96%	-0,75%	0,18%	Ανάπτυξη 6% της παγκόσμιας οικονομίας βλέπει το ΔΝΤ Σελ. 10	2,22%	0,77%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Ηλεκτροκίνηση και στις μεταφορές

Στην αντικατάσταση 2.000 παλαιών ταξί και 220 λεωφορείων με ισάριθμα ηλεκτρικά οχήματα και εγκατάσταση 8.656 σταθμών φόρτισης μέσα στις πόλεις στοχεύει το πρόγραμμα «Πράσινες μεταφορές» ύψους 356 εκατ. ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος του θα καλυφθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης. **Σελ. 2**

ΑΥΞΗΣΗ 113%

Αλμα στις παραβιάσεις προσωπικών δεδομένων

Ο γενικός κανονισμός για την προστασία προσωπικών δεδομένων, γνωστός ως GDPR, έχει συμπληρώσει τριετία εφαρμογής, ωστόσο οι παραβιάσεις του αυξάνονται. Τους τελευταίους 12 μήνες έχει αυξηθεί κατά 113%.Το 2020 ο αριθμός των προστίμων ήταν 332 ενώ φέτος ανήλθε στα 709. **Σελ. 11**

ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Αυξήθηκαν έως και 10% οι τιμές των κατοικιών

Ανεβάζει στροφές η αγορά κατοικίας στην Ελλάδα. Η επιστροφή της οικονομίας στην κανονικότητα έχει «ανοίξει και τις ορέξεις» των ιδιοκτητών, οι οποίοι ανέβασαν τις ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών. Στην Αττική η αύξηση ζητούμενων τιμών φτάνει το 10,1%. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
ΚΥΠΡΟΣ	0.28%	-0,14%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-0,44%	-0,03%
ΓΑΛΛΙΑ	-0,08%	0%
ΙΤΑΛΙΑ	0,62%	-0,01%
ΙΣΠΑΝΙΑ	0,27%	0%
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,06%	0,02%
ΕΛΛΑΔΑ	0.59%	-0.09%
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0.56%	-0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

Οι πτήσεις δεν ανέβασαν τις πληρότητες

Γεμάτα τα πεντάστερα, σε χαμηλά επίπεδα τα υπόλοιπα ξενοδοχεία - Προτίμηση σε επαύλεις

Ενώ η επιβατική κίνηση στα αεροδρόμια φτάνει το 50% του 2019, οι πληρότητες στα ξενοδοχεία περιγράφονται ως χαμηλές και ασταθείς. Ο ΠΑΣΥΞΕ εκτιμά ότι οι μέσες πληρότητες Ιουλίου κυμάνθηκαν γύρω στο 25% και ήταν μειωμένες κατά 75% σε σχέση με αυτές του 2019. Ξεκαθαρίζεται ότι τα στοιχεία της Hermes για διακίνηση περί των 700 χιλιάδων επιβατών στα αεροδρόμια τον Ιούλιο δεν αφορούν μόνο αφίξεις. Σε πιο χαμηλά επίπεδα κρατήσεων κινούνται οι ξενοδοχειακές μονάδες, οι οποίες αντλούσαν τουρισμό μέσα από συνεργασίες με διοργανωτές ταξιδιών. Υπάρχουν επίσης ξενοδοχεία δύο ταχυτήτων. Αυτά δηλαδή τα οποία καταγράφουν ψηλές πληρότητες (παραλιακά και πολυτελή πεντάστερα) και άλλα που κινούνται σε μονοψήφιους αριθμούς. Αυτές οι διαφορές στην εικόνα που μεταφέρεται από την τουριστική βιομηχανία, αποδίδονται σε νέες τάσεις του τουρισμού, εκτίμηση την οποία εκφράζει ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίος. Σχολιάζοντας το πόσες αφίξεις καταλήγουν τελικά στις ξενοδοχειακές μονάδες, ανέφερε ότι αριθμός τουριστών επιλέγουν να κάνουν τις διακοπές τους είτε σε τουριστικές επαύλεις, είτε σε αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, είτε σε αγροτουριστικά καταλύματα. **Σελ. 5**

Στο 20% ο παγκόσμιος φορολογικός συντελεστής

Την ώρα που οι περισσότερες χώρες στον κόσμο συγκλίνουν στο να επιβληθεί ένας ενιαίος φόρος στα κέρδη των πολυεθνικών, οι τελευταίες εξακολουθούν να πληρώνουν αναλογικά λιγότερα: σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ), οι διεθνούς βελνεκούς όμιλοι ευνοούνται από την παρατεταμένη μείωση των φορολογικών συντελεστών και συνεχίζουν να μετακινούν τα κέρδη μεταξύ διαφορετικών χωρών και μονάδων για να ελαττώσουν περισσότερο τους καταβαλλόμενους φόρους τους - ο μέσος φορολογικός συντελεστής του 28,3% το 2000, σήμερα έχει υποχωρήσει στο 20%. **Σελ. 11**

Κοινές δράσεις Κύπρου-Ελλάδας στον τουρισμό με πολλά οφέλη

Συνέντευξη Σ. Ζαχαράκη

Στα οφέλη από τη συνεργασία Κύπρου- Ελλάδας στον τουρισμό αναφέρεται η υφυπ. Τουρισμού της Ελλάδας Σοφία Ζαχαράκη. Σε συνέντευξη στην «Κ» αναφέρει ότι σχεδιάζονται κοινές δράσεις στον θρησκευτικό και στον γαστρονομικό-αγροτουρισμό, με έμφαση στις αυθεντικές εμπειρίες. Διατυπώνει επίσης τις εκτιμήσεις για την πορεία του τουρισμού, τις νέες τάσεις και το lockdown στη Μύκονο. **Σελ. 4**

Η «Δέλτα» απειλεί με αύξηση χρέους

Προειδοποίηση Moody's

Οι χαμηλοί δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές στις ευρωπαϊκές χώρες υποδηλώνουν πως οποιαδήποτε περαιτέρω αύξηση των μέτρων στήριξης της οικονομίας, λόγω της μετάλλαξης «Δέλτα», θα οδηγήσει σε νέα αύξηση των δεικτών χρέους,προειδοποιεί η Moody's. **Σελ. 6**

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Εποπτεία και οικονομική ανάπτυξη

Τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα μετά την παγκόσμια κρίση του 2008, οι εποπτικές απαιτήσεις στον χρηματοοικονομικό τομέα έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Λαμβάνοντας υπόψη το οικονομικό και πολιτικό κόστος, και στην προσπάθειά τους να προστατεύσουν τους πολίτες τους από τους κίνδυνους που ελλοχεύουν από απότομες και απρόβλεπτες κοινωνικοοικονομικές μεταλλάξεις, πολλές κυβερνήσεις έχουν προωθήσει αριθμό νομοθετικών και άλλων εποπτικών ρυθμίσεων για τράπεζες, επενδυτικές εταιρείες, ασφαλιστικούς οργανισμούς, ταμεία προνοίας, κ.τλ.

Το ιδεολογικό υπόβαθρο και η αναγκαιότητα για αυστηρή εποπτεία είναι δύσκολο να αμφισβητηθούν. Ωστόσο, η ερώτηση που χρήζει απάντησης είναι σε ποιο βαθμό η εποπτεία προωθείται με αναλογικό τρόπο και εξυπηρετεί το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε, εάν οι προθέσεις δηλαδή οδηγούν στο ανάλογο αποτέλεσμα και συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Για να απαντηθεί το ερώτημα, πρέπει να ληφθούν υπόψη τρεις παράγοντες:

Πρώτο, κατά πόσον το αυξημένο κόστος που απαιτείται για τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις είναι ανάλογο με τα πλεονεκτήματα.

Δεύτερο, κατά πόσο οι απαιτήσεις δημιουργούν συνθήκες που ευνοούν μεγαλύτερες εταιρείες ή και κράτη περιορίζοντας τον υγιή ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, στην ΕΕ οι εποπτικές απαιτήσεις ισχύουν με πανομοιότυπο τρόπο για όλα τα κράτη μέλη, από την οικονομικά ισχυρή Γερμανία μέχρι τις μικρότερες χώρες.

Τρίτο, η παγκοσμιοποίηση επιτρέπει πρόσβαση σε πολλαπλές δικαιοδοσίες, δημιουργώντας δυνητικά συνθήκες ασύμμετρου ανταγωνισμού εφόσον δεν υφίστανται κοινώς αποδεκτά εποπτικά πλαίσια σε παγκόσμιο επίπεδο.

Είναι πρόδηλο ότι απαιτείται εξισορρόπηση διαφορετικών στόχων. Τα τελευταία χρόνια έχει διαφανεί ότι μια οικονομία δεν μπορεί, από βραχυπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης οπτικής, να είναι ταυτόχρονα ανοικτή και να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς σε συνθήκες οικονομικής σταθερότητας. Η διεθνής εμπειρία επιβεβαιώνει ότι, από τα τρία αυτά χαρακτηριστικά, μόνο δύο μπορούν να ισχύουν ταυτόχρονα. Μια οικονομία η οποία είναι ανοικτή και σταθερή παρουσιάζει κατά κανόνα σχετικά χαμηλό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης. Η οικονομία που αναπτύσσεται γοργά και παρουσιάζει σταθερότητα χαρακτηρίζεται συνήθως από εμπορικούς περιορισμούς, όπως για παράδειγμα αυτή της Κίνας. Τέλος, μια οικονομία που είναι ανοικτή και αναπτύσσεται γρήγορα χαρακτηρίζεται από αστάθεια, όπως παρατηρήθηκε πολλές φορές στην πράξη π.χ. στις ΗΠΑ. Η ενδεικνυόμενη προσέγγιση σε ό,τι αφορά το τελευταίο παράδειγμα είναι η αυστηρή εποπτεία, η οποία δε φαίνεται να επηρεάζει με ιδιαίτερα αρνητικό τρόπο τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης.

Καταληκτικά, η απάντηση στο πιο πάνω τρίλημμα φαίνεται να είναι η ισορροπημένη και ορθολογιστική προσέγγιση. Το ζητούμενο πρέπει να είναι ένα σύστημα το οποίο στοχεύει σε μια ανοικτή οικονομία με ένα λογικό ρυθμό ανάπτυξης στη βάση ενός σταθερού εποπτικού πλαισίου. Στην Κύπρο, οφείλουμε να λάβουμε υπόψη τα μαθήματα του παρελθόντος και να λειτουργούμε στη βάση μιας σταθερής μακροπρόθεσμης στρατηγικής που να συγκεράζει το αναπτυξιακό όραμα και την οικονομική σταθερότητα στα πλαίσια ενός σύγχρονου εποπτικού και επιχειρηματικού πλαισίου.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.

Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

pwc

The New Equation.
Οι άνθρωποί μας αναζητούν &
σας προσφέρουν καινοτόμες λύσεις.

Μάθετε περισσότερα στο *www.pwc.com.cy/en/the-new-equation.html*

ΑΝΑΛΥΣΗ *Του* **ANTONY CURRIE / BREAKINGVIEWS / REUTERS**

Τα πλημμυρικά φαινόμενα και οι αναγκαίες επενδύσεις

Εάν η κλιματική αλλαγή μπορεί να παρομοιαστεί με έναν καρχαρία, τότε το νερό θα είναι τα δόντια του. Κι αυτό έγινε απολύτως σαφές μετά τις δολοφονικές πλημμύρες μέσα στον Ιούλιο σε περιοχές της Γερμανίας, της Κίνας και στο Λονδίνο – αν και σε μικρότερο βαθμό. Οι πλημμύρες βύθισαν τα πάντα, από τα ορυχεία έως τον υπόγειο σιδηρόδρομο, ενώ προξένησαν τη διακοπή λειτουργίας υδροηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ενέργειας. Οι καταστροφές που προκλήθηκαν έκαναν πολλούς ανθρώπους, αξιωματούχων συμπεριλαμβανομένων, να αρχίσουν να ζητούν την κατασκευή περισσότερων φραγμάτων και δεξαμενών νερού. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και ο υποψήφιος να διαδεχθεί στην καγκελαρία την Αγκελα Μέρκελ, Αρμιν Λάσετ. Ωστόσο, πέραν αυτών των εναλλακτικών υπάρχουν και άλλες εξυπνότερες. Οι παραδοσιακές υποδομές, όπως είναι τα φράγματα, λόγου χάριν, υπό τις παρούσες συνθήκες ενδεχομένως να μη δύνανται να αντεπεξέλθουν σε ακραίες βροχοπτώσεις. Στην περίπτωση της Νέας Νότιας Ουαλλίας στην Αυστραλία, οι τοπικές αρχές σχεδιάζουν να αυξήσουν το ύψος του τείχους στο φράγμα Γουαραγκάμπα κοντά στο Σίδνεϋ. Ωστόσο, οι ισχυρότατες πλημμύρες που σημειώθηκαν πριν από λίγο καιρό, θα είχαν διαλύσει ακόμα και τη νέα υψηλότερη κατασκευή. Και κάτι ακόμα: αυτού του είδους οι υποδομές γεννούν μια επίπλαστη αίσθηση ασφάλειας, όπερ σημαίνει ότι θα έδιναν το περιθώριο ακόμα περισσότεροι άνθρωποι, αλλά και οικονομικές δραστηριότητες, να μετακινηθούν σε πλημμυρικές περιοχές.

Αξίζει να αναφερθεί πως ήδη σχεδόν 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι σε όλον τον πλανήτη διαμένουν σε περιφέρειες οι οποίες αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να πληγούν από πλημμυρικά φαινόμενα, σύμφωνα με τα στοιχεία και τις εκτιμήσεις του οργανισμού The Nature Conservancy. Επιπλέον, το 25% της συνολικής καλλιεργήσιμης γης του πλανήτη, όπερ σημαίνει το 45% στην Ινδία και το 31% στην Κίνα, εντοπίζεται σε τέτοιου είδους περιοχές. Η άνοδος της θερμοκρασίας της Γης αυξάνει τις πιθανότητες να συμβούν ακόμα δριμύτερα φυσικά φαινόμενα και ανάλογες καταιγίδες. Παρά ταύτα, όπως συμπέρανε ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός CDP, ο οποίος συνδράμει εταιρείες και κρατικούς φορείς να αποτιμήσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δράσης τους, λιγότερο από το 1/5 των 800 πόλεων που συμμετείχαν σε σχετική έρευνα, έχει αναλάβει να εκπονήσει μελέτες για τη χαρτογράφηση των πλημμυρών. Πάντως, με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας μπορεί να γίνει καλύτερη εκτίμηση ως προς το πού θα εκδηλωθούν πλημμύρες. Κι αυτός είναι ένας από τους λόγους που παρακίνησαν την εταιρεία Autodesk –με αποτίμηση 66 δισ. δολαρίων– να πληρώσει προ μηνών ποσόν 1 δισ. δολαρίων για να αποκτήσει την Innovyze. Η τελευταία παρέχει λογισμικό υδάτινων υποδομών, ενώ τα δεδομένα που διαθέτει θα αποδειχθούν χρήσιμα τόσο για κυβερνήσεις όσο και για επιχειρήσεις, επενδυτές, καθώς και ασφαλιστικές εταιρείες.

Η επέκταση ή η αποκατάσταση υδροβιότοπων και δασών θα λειτουργούσε βοηθητικά, καθώς και η εγκατάσταση αμυντικών συστημάτων, όπως τα δίκτυα απορροής και το διαπερατό τσιμέντο εντός των πόλεων και πέριξ αυτών. Τέτοιες πρωτοβουλίες θα έδιναν στους ποταμούς περισσότερο πεδίο ροής, χωρίς, ωστόσο, να προξενούν καταστροφές. Ορισμένα εκ των μέτρων αυτών δυνητικά θα μπορούσαν επίσης να αποθηκεύσουν νερό, πράγμα χρήσιμο, αφής στιγμής στις ίδιες αυτές περιοχές είναι σύνηθες φαινόμενο η ξηρασία. Ακόμα ένα πλεονέκτημα είναι ότι η κατασκευή των προαναφερθέντων συστημάτων απαιτεί λιγότερο χρόνο από όσο τα φράγματα και οι δεξαμενές, ενώ και το κόστος είναι χαμηλότερο. Η θωράκιση της ινδικής πόλης Τσενάι από τις πλημμύρες, που ανέλαβαν Ολλανδοί, κόστισε το ένα τρίτο από το 1,5 δισ. δολάρια για τον προϋπολογισμό ενός παραδοσιακού μηχανολογικού έργου.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Αερογραμμές

Οι πολύ σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος των αερογραμμών αποτελούν ευθεία απειλή για τη νέα Alitalia, που ανοίγει τα φτερά της πολύ σύντομα καθώς η κυβέρνηση της Ιταλίας κατάφερε να «πείσει» ότι η νέα εταιρεία δεν έχει καμία σχέση με την παλιά. Στα μέσα Οκτωβρίου θα επέλθει η νέα τάξη πραγμάτων με το οριστικό τέλος της παλιάς εταιρείας μετά από: 75 χρόνια ζωής, έξι σχέδια διάσωσης και δέκα δισεκατομμύρια ευρώ σε ενισχύσεις – και όλα αυτά από το 2008 όταν ιδιωτικοποιήθηκε. Η νέα εταιρεία θα λάβει κρατική «προίκα» ύψους τριών δισεκατομμυρίων ευρώ και η πρώτη της ενέργεια θα είναι να εξαγοράσει το λογότυπο της παλιάς εταιρείας που ο κόσμος γνωρίζει όλα αυτά τα χρόνια.

Μάσκες

Η μετάλλαξη Δέλτα επαναφέρει τη χρήση μάσκας από όλους (εμβολιασμένους και μη) στους εσωτερικούς δημόσιους χώρους, σύμφωνα με τις οδηγίες του αμερικανικού κέντρου πρόληψης λοιμώξεων. Η συγκεκριμένη εξέλιξη ανατρέπει προηγούμενες σχετικές οδηγίες, καθώς η μεταδοτικότητα της νέας μετάλλαξης όπως και η έρευνα που βρίσκεται σε εξέλιξη μεταξύ εμβολιασμένων και μη δεν αφήνει πολλά περιθώρια. Η συγκεκριμένη οδηγία ισχύει και για τα σχολεία, τα οποία βρίσκονται σε διαδικασία έναρξης της νέας σχολικής χρονιάς. Αυτήν την περίοδο, οι ΗΠΑ βρίσκονται στην «πρωτοκαθεδρία» των νέων μολύνσεων με 57 χιλιάδες περιστατικά ημερησίως, από τα οποία τα 24 χιλιάδες χρήζουν νοσηλείας.

Κέρδη

Η πανδημία αλλάζει τις καταναλωτικές συνήθειες υπέρ των προϊόντων και υπηρεσιών τεχνολογίας, στρέφοντας την προσοχή των καταναλωτών στην αντικατάσταση κινητών συσκευών και την αναβάθμιση των πλάνων αποθηκευτικού χώρου. Σε αυτό το τρίμηνο, λοιπόν, βλέπουμε διπλασιασμό των κερδών της Apple στα σχεδόν 22 δισ. δολάρια ενώ τα αντίστοιχα της Microsoft είναι στα 16,5 δισ. δολάρια, με ετήσια αύξηση 47%. Η Google ανακοινώνει κέρδη ρεκόρ, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση στις ψηφιακές διαφημίσεις όπως είναι η περίπτωση της YouTube με διπλασιασμό των σχετικών εσόδων στα 7 δισ. δολάρια σε σχέση πέρυσι.

Διευκολύνσεις

Διευκολύνσεις στους εμβολιασμένους Ευρωπαίους και Αμερικανούς ταξιδιώτες προωθεί η Βρετανία με την πρόθεση να επιτρέψει την είσοδο στη χώρα χωρίς υποχρεωτικό αυτοπεριορισμό. Η συγκεκριμένη εξέλιξη έφερε τα χαμόγελα στις αερογραμμές που βλέπουν βελτίωση της αεροπορικής κίνησης σε έναν από τους πλέον δημοφιλείς προορισμούς παγκοσμίως. Η ανακοίνωση, πάντως, έτυχε θετικής υποδοχής από τα χρηματιστήρια με άνοδο στις μετοχές της EasyJet και British Airways. Η χαλάρωση ξεκινά από αύριο και όσοι επιθυμούν να ταξιδέψουν θα πρέπει να εξασφαλίσουν τα απαιτούμενα αρνητικά τεστ πριν την αναχώρηση.

Καθώς ο πληθωρισμός καλπάζει, η απόσυρση των μέτρων στήριξης της πανδημίας αποτελεί σημείο τριβής μεταξύ οικονομολόγων.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αγοραία τιμή αγαθών/υπηρεσιών

Με τον όρο αγοραία τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας εννοούμε την τιμή που διαμορφώνεται στην αγορά από τις δυνάμεις της ζήτησης και της προσφοράς, και εξισορροπεί τη ζητούμενη και την προσφερόμενη ποσότητα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ονομάζεται και τιμή ισορροπίας και υποδηλώνει συμφωνία μεταξύ αγοραστών και προμηθευτών για συγκεκριμένη ποσότητα του αγαθού ή της υπηρεσίας σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Ρεκόρ

Ενα ιδιαίτερα θετικό τρίμηνο ανακοίνωσε η Pfizer με τις πωλήσεις που σχετίζονται με το εμβόλιο να βρίσκονται στα 7,8 δισ. δολάρια, ανεβάζοντας την εκτίμηση για το έτος στα 33,5 δισ. δολάρια από 26 δισ. δολάρια προηγουμένως. Η αύξηση στις εκτιμήσεις σχετίζεται με την συζήτηση για τη δυνατότητα χορήγησης τρίτης ενισχυτικής δόσης για αντιμετώπιση της μετάλλαξης Δέλτα που βρίσκεται αυτήν τη περίοδο σε έξαρση. Τα συνολικά έσοδα της εταιρείας, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες εκτιμήσεις, υπολογίζονται να προσεγγίσουν το ύψος ρεκόρ των 80δις δολαρίων με τις κύριες σειρές προϊόντων να παρουσιάζουν άνοδο.

Αισιοδοξία

Χαμηλή συναλλακτική δραστηριότητα τον Ιούλιο ανακοίνωσε η Deutsche Bank κατά τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της, περιλαμβανομένης ακόμη μιας κερδοφόρας χρήσης, αιφνιδιάζοντας θετικά τους αναλυτές. Αξιοσημείωτη, ωστόσο, είναι η μείωση του κύκλου εργασιών των τμημάτων επενδυτικής τραπεζικής, τα οποία παραδοσιακά «οδηγούσαν» την κερδοφορία της τράπεζας. Αν και τα συνολικά έσοδα παραμένουν στα ίδια επίπεδα με πέρυσι, η κερδοφορία φαίνεται να είναι αποτέλεσμα συγκράτησης των εξόδων. Σε σχέση με το δανειακό χαρτοφυλάκιο οι τριμηνιαίες ζημιές για τις οποίες έχουν σχηματισθεί προβλέψεις ανέρχονται στα €75 εκατ. Όσον αφορά στη συνέχεια, η τράπεζα «βλέπει» με αισιοδοξία το υπόλοιπο της χρονιάς.

«Γκάζι» στην ηλεκτροκίνηση με το σχέδιο «Πράσινες μεταφορές»

Πρόγραμμα του υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας της Ελλάδας για την αντικατάσταση 2.000 ταξί και 220 λεωφορείων

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Στην αντικατάσταση 2.000 παλαιών ταξί με 2.000 νέα ηλεκτρικά οχήματα μπαταρίας (BEV) πανελλαδικά, στην αντικατάσταση 220 παλαιών λεωφορείων με ισάριθμα ηλεκτρικά λεωφορεία (175 στην Αθήνα και 63 στη Θεσσαλονίκη) και στην εγκατάσταση 8.656 δημόσια προσβάσιμων σημείων φόρτισης σε στρατηγικές αστικές και προαστιακές τοποθεσίες εντός πόλεων και σε σημεία ενδιαφέροντος (π.χ. αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, λιμάνια και ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης) στοχεύει το πρόγραμμα «Πράσινες μεταφορές». Πρόκειται για ένα πρόγραμμα του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συνολικού προϋπολογισμού 356 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 220 εκατ. (272,8 εκατομμύρια ευρώ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ) θα καλυφθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Στόχος, η αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τη μεγάλη εξάρτηση των μεταφορών από τα ορυκτά καύσιμα και την αντίστοιχη συσσώρευση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές. Ο λόγος που επικεντρώνεται στην αντικατάσταση οχημάτων ταξί και αστικών λεωφορείων είναι ότι προκύπτει μεγαλύτερο όφελος από την αντικατάστασή τους σε σχέση με την αντικατάσταση συμβατικών Ι.Χ. με ηλεκτρικό όχημα.

Σύμφωνα με μελέτη, η αντικατάσταση ενός ταξί με ηλεκτροκίνητο μπορεί να αποφέρει έως και 3 φορές μεγαλύτερο όφελος από ό,τι η αντικατάσταση ενός συμβατικού Ι.Χ., καθώς εξοικονομούνται 85 τόνοι CO2 έναντι 30 τόνων στην περίπτωση του Ι.Χ. στη διάρκεια της ζωής τους.

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν ταξί που έχουν υπερβεί το όριο ηλικίας των 18, 21, 24 ετών στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και στην υπόλοιπη Ελλάδα, αντίστοιχα, και πρόκειται να αποσυρθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021. Δεδομένου ότι η μέση τιμή των πιο διακεκριμένων επιλογών ηλεκτροκίνητων οχημάτων που είναι κατάλληλα για ταξί είναι στις 41.000 ευρώ (προ φόρων) και η μέση ενδεικτική τιμή ενός αντίστοιχου συμβατικού οχήματος 16.000 ευρώ (προ φόρου) δημιουργείται ένα κενό κόστους περί τις 25.000 ευρώ που θα πρέπει να καλυφθεί με επιδότηση.

Παράλληλα θα εγκατασταθούν 8.656 σταθμοί φόρτισης σε στρατηγικές τοποθεσίες εντός των πόλεων.

Η πρωτοβουλία «Πράσινα ταξί», που έχει συμπεριληφθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης και έχει εγκριθεί από την Κομισιόν, θα επιδοτήσει περίπου 6% του υπάρχοντος στόλου ταξί στην Ελλάδα με battery electric vehicles (BEVs), ποσοστό που θεωρείται ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου συστήματος μεταφορών στη χώρα, καθώς η συντριπτική πλειονότητα των ταξί είναι άνω των 12 ετών. Οι επιδοτήσεις για αντικατάσταση συμβατικού ταξί θα δίνονται τόσο σε ιδιώτες όσο και σε εταιρείες. Η επιδότηση θα συνδυαστεί με επιχορήγηση θραύσης του παλιού ταξί. Μάλιστα, προβλέπεται ρητά ότι η διάλυση και η καταστροφή του παλαιού ρυπογόνου ταξί θα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση στις διαθέσιμες επιδοτήσεις και αυτή η διαδικασία θα πραγματοποιηθεί από μια εξουσιοδοτημένη υπηρεσία.

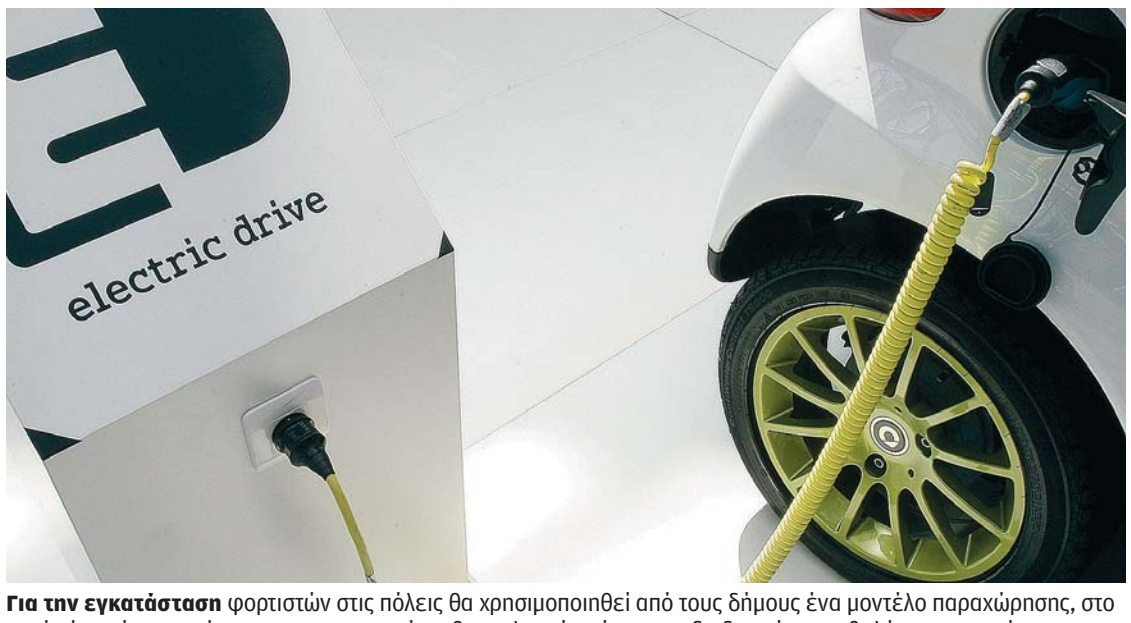

Για την εγκατάσταση φορτιστών στις πόλεις θα χρησιμοποιηθεί από τους δήμους ένα μοντέλο παραχώρησης, στο οποίο ένας ή περισσότεροι παραχωρησιούχοι θα επιλεγούν μέσω μιας διαδικασίας υποβολής προσφορών, με κριτήριο επιλογής την τιμή με την οποία θα χρεώνεται ο καταναλωτής για την υπηρεσία φόρτισης.

Η πρωτοβουλία «Πράσινες δημόσιες συγκοινωνίες» στοχεύει στην αντικατάσταση των παλαιών αστικών λεωφορείων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Τα δημόσια αστικά λεωφορεία διανύουν κατά μέσον όρο 199,11 χλμ. ανά ημέρα, ανάλογα με την κατηγορία καλύπτουν αποστάσεις από 147,43 χλμ. έως 247,02 χλμ. ανά ημέρα και, εκτός από τα υψηλά επίπεδα εκπομπών, η πολύ υψηλή μέση ηλικία του στόλου οδηγεί σε υψηλό κόστος λειτουργίας και συντήρησης. Οπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, η υψηλή ζήτηση ανταλλακτικών και η υψηλή κατανάλωση καυσίμων υπονομεύει τη βιωσιμότητα των μεταφορικών εταιρειών και μεταφέρει περιττά έξοδα στους επιβάτες.

Δίκτυα φόρτισης

Η πρωτοβουλία «Φόρτιση παντού» (Charge Everywhere) θα έχει τη μορφή ενός συστήματος επιδότησης που θα παρέχει επιχορηγήσεις για την κάλυψη μέρους του αρχικού κόστους για τον εξοπλισμό, την εγκατάσταση και τη σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας από προσβάσιμα στο κοινό σημεία φόρτισης. Θα παρέχει επίσης επιχορηγήσεις για την κάλυψη μέρους του αρχικού κόστους για την ανάπτυξη αυτόνομων συστημάτων ΑΠΕ και αποθήκευσης που θα συνοδεύουν την υποδομή φόρτισης. Στόχος είναι η ανάπτυξη 8.656 σταθμών φόρτισης έως το τέλος του 2025, με τους πρώτους να τοποθετούνται εντός του 2022. Για την εγκατάσταση φορτιστών στις πόλεις θα χρησιμοποιηθεί από τους δήμους ένα μοντέλο παραχώρησης, στο οποίο ένας ή περισσότεροι παραχωρησιούχοι θα επιλεγούν μέσω μιας διαδικασίας υποβολής προσφορών, με κριτήριο επιλογής την τιμή με την οποία θα χρεώνεται ο καταναλωτής για την υπηρεσία φόρτισης. Οι ΟΤΑ θα δημιουργήσουν σχέδια εγκατάστασης για την απαιτούμενη υποδομή φόρτισης στην επικράτειά τους. Μετά την ολοκλήρωση των σχεδίων χωροθέτησης, οι ΟΤΑ θα μπορούν να προκηρύσσουν διαγωνισμούς για να επιλέξουν τους παραχωρησιούχους που θα είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη του δικτύου εντός καθορισμένου χρονικού πλαισίου. Οι ιδιωτικές εταιρείες που θα αιτηθούν χρηματοδότηση θα πρέπει να αναπτύσσουν δημόσια προσβάσιμα δίκτυα φόρτισης. Οι επιδοτήσεις θα μπορούν να καλύπτουν μέρος του αρχικού κόστους για τον εξοπλισμό, την εγκατάσταση και τη σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτρικών προσβάσιμων σημείων φόρτισης.

Ο Πρόεδρος του ΣΕΛΚ κ. Πιερής Μάρκου υπογραμμίζει:

Ο ΣΕΛΚ για 60 χρόνια πρωτοστατεί στην ανάπτυξη της οικονομίας

σελκ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

1961 - 2021
60 ΧΡΟΝΙΑ
εμπιστοσύνη, αξιοπιστία, αξία!

Ο ΣΕΛΚ στα 60 χρόνια ζωής του πρωτοστατεί στην εξέλιξη και ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας, κάτι που θα συνεχίσει να πράττει και στο μέλλον. Αυτό αναφέρει ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) κ. Πιερής Μάρκου, προσθέτοντας ότι «με άξονα δράσης την εξυπηρέτηση των μελών του και όραμα να συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου, ο ΣΕΛΚ αποτελεί ένα δυναμικό φορέα με ενεργό παρέμβαση στα επιχειρηματικά και οικονομικά δρώμενα του τόπου». Στη συνέντευξη του ο κ. Μάρκου αναφέρεται στις νέες δράσεις που προγραμματίζει ο ΣΕΛΚ, στις εκτιμήσεις του για την πορεία της οικονομίας και σε ειδικότερα θέματα που ενδιαφέρουν τον Σύνδεσμο και τα μέλη του.

Η συνέντευξη του κ. Μάρκου είναι η ακόλουθη:

Ποια η εκτίμηση σας για την πορεία της οικονομίας και ποιες οι προβλέψεις σας για το μέλλον;

Αυτή τη στιγμή όλοι προσπαθούμε να επαναφέρουμε την οικονομία στην κανονικότητα, όμως οι πληγές που άφησε πίσω της η πανδημία είναι πάρα πολλές.

Ως γενική παρατήρηση, η οικονομία βρίσκεται υπό ανακατάταξη και αναδιαμόρφωση και απαιτούνται ουσιαστικές παρεμβάσεις και ανατρεπτικές ιδέες για να επανέλθει η ισορροπία και σταδιακά η ανάπτυξη.

Δεν νομίζω να υπάρχει αμφισβήτηση από οποιονδήποτε ότι, η οικονομική βοήθεια από σχέδια και προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έλαβε η Κύπρος τους τελευταίους 15 μήνες ήταν καταλυτική για τη παροχή ενός ικανοποιητικού και αξιοπρεπούς επιπέδου προστασίας σε επιχειρήσεις και άτομα. Ανεξάρτητα, όμως, της ευρωπαϊκής βοήθειας, το κράτος αναγκάστηκε να συνάψει νέα δάνεια συνολικού ύψους 6,5 δις ευρώ, εκτοξεύοντας το δημόσιο χρέος στο 120% του ΑΕΠ. Μεγάλη αρνητική απόκλιση παρουσιάζει και το μέγεθος του δημοσιονομικού ελλείμματος. Οι δύο αυτές παράμετροι μας ανησυχούν τα μέγιστα, διότι επαναφέρουν δυστυχώς τα δημοσιονομικά προβλήματα στην οικονομία. Ανησυχητική είναι και η αύξηση της ανεργίας που κινείται κοντά στο 8%.

Είναι φανερό, λοιπόν, ότι η οικονομία εισήλθε σε νέο στενωπό και χρειάζονται μέτρα και παρεμβάσεις για να επαναφέρουμε τους κύριους δείκτες της σε διαχειρίσιμη κατάσταση. Παρ' όλα τα προβλήματα και τον ανηφορικό δρόμο που έχουμε μπροστά μας, είμαστε συγκρατημένα αισιόδοξοι για την πορεία της οικονομίας το 2021 και το 2022. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τόσο της κυβέρνησης, όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οικονομία αναμένεται να αναπτυχθεί με ρυθμούς γύρω στο 3,5% - 4.00% του ΑΕΠ τα επόμενα δύο χρόνια. Αυτή η πρόβλεψη είναι ενθαρρυντική, με την προϋπόθεση ότι δεν θα επισυμβεί οποιαδήποτε άλλη αρνητική εξέλιξη.

Στη σημαντική ώθηση της οικονομίας προς τα εμπρός αναμένεται να συμβάλει και το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που προβλέπει χρηματοδοτικούς πόρους για την Κύπρο της τάξης των 1,2 δις ευρώ. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να μπορέσουμε να απορροφήσουμε τους πόρους αυτούς. Απαραίτητη προϋπόθεση ασφαλώς, είναι η υλοποίηση των δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι του Σχεδίου, εφαρμόζοντας τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό. Είναι ίσως η πρώτη φορά που έχουμε τη μοναδική ευκαιρία να διορθώσουμε και να μεταρρυθμίσουμε την οικονομία, και να έχουμε άμεσο χρηματοοικονομικό όφελος για αυτό! Ο ΣΕΛΚ δηλώνει την ετοιμότητα του να συνδράμει καθ' οιονδήποτε τρόπο προς την επιτυχή έκβαση των προνοιών του Σχεδίου.

Ποιες οι εισηγήσεις του ΣΕΛΚ για ανασύνταξη και εκσυγχρονισμό της οικονομίας, ενόψει της επόμενης μέρας της πανδημίας;

Η επόμενη μέρα της πανδημίας θα είναι πολύ διαφορετική για όλους μας. Νέα δεδομένα διαμορφώθηκαν στην παγκόσμια οικονομία, νέες μεθοδολογίες αναπτύχθηκαν στις αγορές, νέες επιπτώσεις θα επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, νέες νοοτροπίες απόκτησαν οι κοινωνίες. Όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις, με αιχμή του δόρατος την τεχνολογική επανάσταση, θα διαμορφώσουν ένα νέο σκηνικό για όλο τον πλανήτη.

Η Κύπρος, ως μικρή, και ευάλωτη σε έξωθεν επενέργειες, δεν μπορεί να μείνει ανέπαφη από τις ανακατατάξεις που συντελούνται διεθνώς. Άλλωστε, η ιδιότητα της ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης την καθιστά αυτόματα υποκείμενη σε κάθε πανευρωπαϊκή ή παγκόσμια μετεξέλιξη.

Για το λόγο αυτό, επιβάλλεται να προχωρήσουμε συντεταγμένα και χωρίς χρονοτριβή σε περαιτέρω θωράκιση της οικονομίας μας, ώστε, αφ' ενός να εναρμονιστεί με τα νέα δεδομένα και αφ' ετέρου να μπορέσει να ανταποκριθεί σε όλες τις προκλήσεις που θα κληθεί να διαχειριστεί.

> • *Σημαντικές οι στρατηγικές επιδιώξεις μας για το μέλλον*
>
> • *Να προχωρήσει το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανασυγκρότησης και οι μεταρρυθμίσεις*

Κατά τη γνώμη μας, σε πρώτη φάση υπάρχει η ανάγκη να επουλωθούν οι πληγές που άφησε η πανδημία και η σταδιακή επιστροφή της οικονομίας και της κοινωνίας στην κανονικότητα. Σε δεύτερη φάση, η έμφαση θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη της οικονομίας και στη διάνοιξη νέων προοπτικών για το μέλλον.

Και για τις δύο αυτές φάσεις, τα προαπαιτούμενα που θα πρέπει να ικανοποιηθούν περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Στενή συνεργασία Κυβέρνησης–Βουλής–Ιδιωτικού τομέα για επιτάχυνση του μεταρρυθμιστικού προγράμματος που αφορά κύρια στη δημόσια υπηρεσία, τη δικαιοσύνη, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την ψηφιακή διακυβέρνηση.
- Αυστηρή τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας για να μην υπάρξει άλλη απόκλιση στους δημοσιονομικούς δείκτες.
- Αποκατάσταση της φήμης της χώρας στο διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον.
- Ολοκλήρωση της εργασίας για την εκπόνηση του νέου μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού για την οικονομία της χώρας.
- Επικέντρωση σε θέματα τεχνολογίας και ψηφιακού μετασχηματισμού.
- Επικέντρωση στις ευκαιρίες και προοπτικές που διανοίγονται από την πράσινη και αειφόρο ανάπτυξη.
- Φορολογικός μετασχηματισμός στα πλαίσια μακροχρόνιας στρατηγικής.
- Ανάδειξη των συγκριτικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Κύπρου σε διεθνές επίπεδο.
- Επένδυση σε νέες υποδομές, περιορισμός της γραφειοκρατίας και ενίσχυση της εξυπηρέτησης που προσφέρεται σε διεθνείς επενδυτές και μεγάλους οργανισμούς που επιθυμούν να επιχειρήσουν στην ή από την Κύπρο.
- Συμπόρευση του μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης με το αντίστοιχο μοντέλο κοινωνικής πολιτικής.

Ποια είναι η άποψη σας και ποιες οι εισηγήσεις σας για το φορολογικό πλαίσιο της Κύπρου;

Ως Κύπρος, συνεχίζουμε να λειτουργούμε στο πλαίσιο του υφιστάμενου φορολογικού καθεστώτος το οποίο θεσπίστηκε το 2002, για σκοπούς εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο κατά την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι γεγονός ότι, το πλαίσιο αυτό έχει βελτιωθεί και εμπλουτιστεί από τότε, όμως μεταφέρει τα προβλήματα και τις αδυναμίες του που το καθιστούν ανεπαρκές για να διαχειριστεί επιτυχώς τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος ως ένας διεθνής επιχειρηματικός και επενδυτικός προορισμός.

Οι διεθνείς εξελίξεις και άλλες μεταβολές όπως διαμορφώνονται, αφορούν, κατά κύριο λόγο, το αντικείμενο της φορολόγησης σε τομείς όπως οι πολυεθνικές εταιρείες, η πράσινη ανάπτυξη και το περιβάλλον, η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, η φορολογική διαφάνεια και εναρμόνιση, καθώς και η τεχνολογία και η ψηφιακή φορολόγηση. Ενδεικτικές είναι οι αποφάσεις οργανισμών όπως οι G7 και G20, ο ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και χωρών όπως οι ΗΠΑ, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία που προκρίνουν τις μεταβολές αυτές, η Ρωσία που ακολουθεί δική της πολιτική, καθώς και η Κίνα, η οποία φαίνεται να διατηρεί διαφορετική στάση. Λειτουργώντας λοιπόν ως προμηθείς, υποβάλαμε τη γραπτή μας εισήγηση προς τον Υπουργό Οικονομικών για να αρχίσει διάλογος και προετοιμασία σε σχέση με τη μετεξέλιξη του φορολογικού συστήματος της χώρας μας, λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις που βρίσκονται καθοδόν και τις δυνατότητες του υφιστάμενου φορολογικού συστήματος να εξυπηρετήσει τη χώρα ως ένα σύγχρονο κέντρο παροχής υπηρεσιών, ως επίσης και το νέο στρατηγικό μακροπρόθεσμο οικονομικό μοντέλο που τυγχάνει επεξεργασίας από το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας. Διατηρούμε έντονη την πεποίθηση ότι, έφτασε το πλήρωμα του χρόνου να μελετηθεί σοβαρά η εκπόνηση νέου ολοκληρωμένου φορολογικού πλαισίου για την Κύπρο.

Η εισήγηση μας ασφαλώς δεν περιορίζεται μόνο στο στενό επίπεδο της φορολογικής πολιτικής και των συναφών κανονιστικών ρυθμίσεων, αλλά επεκτείνεται και σε λειτουργικές και διοικητικές ρυθμίσεις, καθώς και στην εφαρμογή των τελευταίων τεχνολογιών και εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Είναι για αυτό το λόγο που χαρακτηρίζουμε την εργασία αυτή ως «μετασχηματισμό» του υφιστάμενου φορολογικού συστήματος, αφού στην πράξη σημαίνει την μετεξέλιξή του και όχι απλά την κατάργησή και αντικατάσταση του υφιστάμενου.

Έχουμε ξεκάθαρη άποψη ότι, για ένα έργο όπως αυτό, το οποίο θεωρούμε ότι αποτελεί ένα από τα πιο θεμελιώδη μεταρρυθμιστικά και αναπτυξιακά έργα για την Κύπρο, είναι απαραίτητη η μετάκληση στην Κύπρο εξειδικευμένων εμπειρογνωμόνων. Την ίδια στιγμή είναι εκ των ων ουκ άνευ η ανάγκη για συνεργασία του Κράτους με όλους του αρμόδιους παραγωγικούς φορείς της οικονομίας.

Υπογραμμίζουμε ξανά ότι ο «φορολογικός μετασχηματισμός» θα πρέπει να συνάδει και με τις δεσμεύσεις της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ είναι εξαιρετικά σημαντικό να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της οικονομίας.

Ποια η συνεισφορά του ΣΕΛΚ στα οικονομικά δρώμενα του τόπου τα τελευταία 60 χρόνια;

Όπως, ίσως θα γνωρίζετε, ο ΣΕΛΚ ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1961 από μια αρχική μικρή ομάδα πρωτοπόρων συναδέλφων, οι οποίοι πρόβλεψαν την ανάγκη για τη συγκρότηση ενός επαγγελματικού σώματος που θα εκπροσωπούσε τους εγκεκριμένους λογιστές της Κύπρου.

Με άξονα δράσης την εξυπηρέτηση των μελών του και όραμα να συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου, ο ΣΕΛΚ εξελίχθηκε σ' ένα δυναμικό φορέα με ενεργό παρέμβαση στα επιχειρηματικά και οικονομικά δρώμενα του τόπου.

Στην πορεία των 60 χρόνων ζωής του, ο ΣΕΛΚ αφήνει ανεξίτηλο το αποτύπωμα του στην κυπριακή οικονομία. Με τις πολλές πρωτοβουλίες και την πλούσια δράση του όλα αυτά τα χρόνια, ο ΣΕΛΚ πρωτοστάτησε στη μετεξέλιξη της αγροτικής οικονομίας μας σε μια δυναμική και υποσχόμενη οικονομία υπηρεσιών. Με επινοητικές ιδέες και αποφασιστικές παρεμβάσεις, προώθησε την Κύπρο ως περιφερειακό επιχειρηματικό κέντρο και ως έδρα προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.

Την ίδια ώρα, αξιοποιώντας το θεσμικό ρόλο που του εμπιστεύτηκε η Πολιτεία, συνέβαλε στην προώθηση μεταρρυθμίσεων και τομών στο φορολογικό πλαίσιο της χώρας, στη σύναψη συμφωνιών για αποφυγή διπλής φορολογίας με τρίτες χώρες, στον εκσυγχρονισμό του οικονομικού μοντέλου της χώρας και γενικά στη διαχρονική ανάπτυξη του τόπου. Ιδιαίτερα σημαντικός υπήρξε ο ρόλος του ΣΕΛΚ στα πέτρινα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Τόσο ο ΣΕΛΚ, όσο και τα μέλη του μεμονωμένα, σήκωσαν πραγματικά τα μανίκια πάνω και έδωσαν σκληρές μάχες τόσο εντός, όσο και εκτός Κύπρου για να ανατρέψουν τα αρνητικά δεδομένα και να επαναφέρουν την οικονομία σε αναπτυξιακή τροχιά.

Η μεγάλη συνεισφορά του ΣΕΛΚ συνεχίστηκε και στα πρόσφατα χρόνια. Με σωστούς σχεδιασμούς και υψηλά επίπεδα επαγγελματισμού, διαχειριστήκαμε τις μεγάλες προκλήσεις που αφορούσαν στην έξοδο της χώρας από το Μνημόνιο με την Τρόικα, τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου για τις εταιρείες, την προώθηση μέτρων για καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, το Brexit και τώρα την πανδημία.

Για τη μεγάλη συνεισφορά του επαγγέλματος μας σ' αυτά τα κομβικά σημεία της ιστορίας του τόπου, είμαστε πολύ υπερήφανοι. Ο ΣΕΛΚ και τα μέλη του απέδειξαν ότι δεν είμαστε απλά ένας επαγγελματικός σύνδεσμος, αλλά ένας από τους κύριους στυλοβάτες της οικονομίας και της Κύπρου ως σύνολο.

Στρατηγικές επιδιώξεις ΣΕΛΚ

Ποιες είναι οι στρατηγικές επιδίωξης σας για το μέλλον;

Ο τρέχων Στρατηγικός μας Προγραμματισμός εδράζεται πάνω στους ακόλουθους άξονες:

- Την ενδυνάμωση του ρόλου, του κύρους και της αξιοπιστίας του Συνδέσμου
- Την ενδυνάμωση του λογιστικού επαγγέλματος, στην Κύπρο και στο εξωτερικό.
- Την ενίσχυση της οικονομίας της χώρας και της θέσης της ως ένα αξιόπιστο επιχειρηματικό κέντρο.
- Την ενδυνάμωση της οργανωτικής δομής και αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του Συνδέσμου, με τη συνεχή αναβάθμιση της οργανωτικής δομής και στελέχωσης του, με την υιοθέτηση διαδικασιών καλύτερης διακυβέρνησης και με την εφαρμογή μηχανογραφικών συστημάτων για την αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση των εργασιών και διαδικασιών του
- Τη συνεχή και περαιτέρω αναγνώριση του ΣΕΛΚ από την Πολιτεία και την κοινωνία ως το αρμόδιο επαγγελματικό σώμα για το λογιστικό επάγγελμα.

Το επενδυτικό πρόγραμμα

Πόσο σας ανησυχεί η κατάργηση του επενδυτικού προγράμματος της Κύπρου;

Είναι πολύ νωπά τα σημάδια από τις επιπτώσεις που αφορούν στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα που οδήγησαν στον τερματισμό του. Ο ΣΕΛΚ υποστηρίζει τη λειτουργία ενός ευρύτερου προγράμματος, νοουμένου ότι αυτό θα εφαρμόζεται σύμφωνα με ξεκάθαρες, διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες, οι οποίες να διασφαλίζουν την ποιότητα των επενδυτών και των επιχειρήσεων που θα επιλέξουν την Κύπρο ως επενδυτικό ή επιχειρηματικό προορισμό.

Το Πρόγραμμα αυτό θα πρέπει επίσης να είναι συνδεδεμένο με την ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη της χώρας, στη βάση του μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού της.

Παράλληλα, ο ΣΕΛΚ χαιρετίζει την εγκαθίδρυση του θεσμού της Οικονομικής Διπλωματίας που προωθεί το Υπουργείο Εξωτερικών. Ο ΣΕΛΚ, ήδη έχει εκφράσει την αποφασιστικότητα του για στήριξη αυτού του θεσμού και για συμμετοχή του σε αποστολές και άλλες πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν στο πλαίσιο της Οικονομικής Διπλωματίας.

Ενώνουν δυνάμεις στον τουρισμό Κύπρος και Ελλάδα

Εκτιμήσεις για την πορεία του τουρισμού, τις νέες τάσεις και το lockdown στη Μύκονο από την Ελληνίδα Υφ. Τουρισμού

Κλειδί στην ποιοτική αναβάθμιση ενός προορισμού ο εναλλακτικός τουρισμός, επισημαίνει η Υφ. Τουρισμού της Ελλάδας Σοφία Ζαχαράκη.

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Τεράστια τα οφέλη από μια συνεργασία Κύπρου- Ελλάδας στον τομέα του τουρισμού, τονίζει η Υφυπουργός Τουρισμού της Ελλάδας Σοφία Ζαχαράκη και αναφέρεται στην συνεργασία των δύο χωρών στον τουρισμό κρουαζιέρας, τον θρησκευτικό και τον γαστρονομικό-αγροτουρισμό. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» η κυρία Ζαχαράκη περιγράφει ένα σαφές πλαίσιο εξόδου από την κρίση στον τομέα του τουρισμού. Σαν πρώτο βήμα, είναι η υγειονομική θωράκιση του προορισμού, ενώ στις βασικές προτεραιότητες είναι, όπως τονίζει, ο εμπλουτισμός αγορών και του τουριστικού προϊόντος.

-Στις αρχές του έτους υπήρχε η εκτίμηση για τουριστικές επιδόσεις της τάξης του 40-50% του 2019 τόσο σε Κύπρο όσο και σε Ελλάδα. Πλέον, με τα δεδομένα όπως διαμορφώνο-νται, είναι αυτό εφικτό; Ποια η αποτίμηση της κατάστασης;

-Τα τωρινά στοιχεία δείχνουν ότι μπορούμε να έχουμε μια πολύ καλύτερη χρονιά από το 2020 και να αρχίσουμε να χτίζουμε την επιστροφή στα εξαιρετικά νούμερα του 2019 τις επόμενες χρονιές. Είναι σίγουρο ότι φέτος θα έχουμε ένα τουριστικό μαραθώνιο και θα περιμένουμε το τέλος του έτους για να δούμε τα αποτελέσματα. Μέχρι τον Ιούνιο φέτος είχαμε φτάσει το 40% του Ιουνίου του '19 και τον Ιούλιο δείχνουμε να ξεπερνάμε το 50% του Ιουλίου της προπερσινής χρονιάς με καλές προοπτικές για Αύγουστο και προοπτικές επιμήκυνσης της περιόδου. Δεν θα πρέπει ακόμη να ξεχνάμε ότι το 2019 ήταν ιστορικά το έτος-ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό, άρα συγκρινόμαστε με έναν πολύ υψηλό πήχη. Αν συγκρίνουμε μάλιστα με το δραματικό 2020, η βελτίωση είναι κατακόρυφη. Στις 11 Ιουλίου είχαμε 2.300.000 αφίξεις σε σχέση με μόλις 600.000 πέρσι, προφανώς σε διαφορετικό περιβάλλον ημερομηνίας έναρξης και ανοίγματος χωρών, ενώ ειδικά στις αεροπορικές αφίξεις από το εξωτερικό, καταγράφεται άνοδος την τάξης του 1.250%. Σχεδόν όλες μας οι ξενοδοχειακές μονάδες είναι φέτος ανοιχτές σε αντίθεση με το 2020, όταν χιλιάδες μονάδες δεν είχαν λειτουργήσει καν. Η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων τον Ιούλιο κυμαίνεται μεταξύ 55% και 65%, ανάλογα με τον προορισμό. Η αύξηση σε πληρότητα κυμαίνεται περίπου στο 5% ανά εβδομάδα. Παρά τις δύσκολες συνθήκες , ο ελληνικός τουρισμός, αντικειμενικά, πάει αρκετά καλά. Θα τολμήσω να πω ιδιαίτερα καλά αν συνυπολογίσει κανείς το πρόβλημα της μετάλλαξης Δ. Και μπορούμε να φανταστούμε την ακόμα δυναμικότερη ανάκαμψη αν δεν είχαμε αυτή τη δυσκολία. Όμως η ιστορία δεν γράφεται με υποθέσεις, γράφεται με επιλογές και πράξεις. Το χρυσό τρίπτυχο πρέπει να είναι η πιστή τήρηση των μέτρων, η εντατικοποίηση των ελέγχων και βεβαίως ο εμβολιασμός, το μεγάλο δώρο της επιστήμης στη μάχη εναντίον της πανδημίας. Γνωρίζω ότι και στην Κύπρο έγιναν και γίνονται οι αντίστοιχες προσπάθειες. Είμαστε άλλωστε σε συνεχή συνεργασία και ανταλλάσσουμε απόψεις τόσο με τον κ. Περδίο όσο και με τους τουριστικούς φορείς, ενώ πρόσφατα βρέθηκα στο συνέδριο του παγκύπριου συνδέσμου ξενοδόχων και συζητήσαμε με στοιχεία και ευρεία συμμετοχή των φορέων για την πορεία και τις προοπτικές του τουρισμού. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε την κρισιμότητα της τουριστικής βιομηχανίας για τις χώρες μας, η οποία

> «Η κρίση ανέδειξε με σαφήνεια ότι οφείλουμε να διαφοροποιούμε τόσο τις χώρες στις οποίες απευθυνόμαστε όσο και τα τουριστικά μας κοινά».

> «Σχεδιάζουμε δράσεις συνεργασίας στο θρησκευτικό τουρισμό μέσω του προγράμματος Interreg και στον γαστρονομικό-αγροτουρισμό με έμφαση στις αυθεντικές εμπειρίες».

δεν περιορίζεται στην μεγάλη συμβολή στο εθνικό εισόδημα.

-Κατά την εδώ παρουσία σας είχατε αναφερθεί στις κοινές πρωτοβουλίες Ελλάδας- Κύπρου στα θέματα προώθησης του τουριστικού προϊόντος των δύο χωρών. Σε πρακτικό επίπεδο, τι σημαίνει αυτό και τι θα δούμε το επόμενο διάστημα;

-Οι ισχυροί αδελφικοί και ιστορικοί δεσμοί των δύο πυλώνων του ελληνισμού δημιουργούν ένα ευρύτατο πεδίο συνεργασίας και στον τουρισμό. Ήδη εγκαινιάστηκε μία νέα περίοδος σύνδεσης στην κρουαζιέρα και με τον Υφυπουργό κ. Περδίο αποφασίσαμε τον συντονισμό προσπαθειών στην προβολή της κρουαζιέρας στο εξωτερικό. Βλέπουμε την αργή αλλά σταθερή επανεκκίνηση της κρουαζιέρας στις χώρες μας με σημαντικά οφέλη από το home porting των κρουαζιερόπλοιων. Στην Ελλάδα θα υποδεχτούμε περισσότερα από 40 κρουαζιερόπλοια στο Αιγαίο τον Αύγουστο και είναι περισσότερα αυτά που κάνουν Home porting από αυτά που περνάνε transit, κάτι που είχε να συμβεί από το 1971.

Στον θαλάσσιο και παράκτιο θα έχουμε κοινές δράσεις μέσω του Κέντρου Έρευνας και Παρακολούθησης Βιώσιμου Παράκτιου και Θαλάσσιου Τουρισμού του ΠΟΤ που ιδρύεται στην Ελλάδα, ενώ στον ορίζοντα σχεδιάζουμε περαιτέρω δράσεις συνεργασίας στο θρησκευτικό τουρισμό μέσω του προγράμματος Interreg, στον γαστρονομικό-αγροτουρισμό με έμφαση στις αυθεντικές εμπειρίες αλλά και σε άλλους τομείς. Πιστεύω πολύ στην συνεργασία Ελλάδας και Κύπρου στον τουρισμό. Όχι μόνο για τα πάρα πολλά και σημαντικά τα οποία μας ενώνουν, αλλά και επειδή αυτή η συνεργασία δημιουργεί τεράστια οφέλη και στις δύο χώρες μας. Αρχή φόρμας

Νέες τάσεις και προκλήσεις

-Ποια κατάλοιπα θα αφήσει στον τουρισμό η πανδημία του κορωνοϊού;

- Είναι σαφές ότι πλέον όλοι οι τουρίστες θα δίνουν αυξημένη σημασία στο υγειονομικό προφίλ της κάθε χώρας. Ιδιαίτερα οι τουριστικές χώρες θα πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να θωρακιστούμε καλύτερα απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο: να τηρούμε τα μέτρα και να κάνουμε το εμβόλιο. Είναι η μόνη οδός που μπορεί να οδηγήσει στην έξοδο από την κρίση και ο μόνος τρόπος για να χτίσουμε την πολυπόθητη νέα κανονικότητα, και να κάνουμε, με αφορμή τη δοκιμασία που περάσαμε, ένα συνολικό rethink & restart του τουρισμού για τις επόμενες δεκαετίες. Ακόμη περισσότερο από την ώρα που λόγω της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου και του ψηφιακού μετασχηματισμού των κοινωνιών μας, οι μεταβολές αναμένεται να είναι δραστικές και ριζικές σε κάθε επίπεδο ανθρώπινης δραστηριότητας. Η ψηφιοποίηση θα είναι ένα σημαντικό κομμάτι μετασχηματισμού των υπηρεσιών εντός και εκτός ξενοδοχείου και των άλλων τουριστικών υπηρεσιών. Μια άλλη τάση που παρατηρούμε και μένει να δούμε πώς θα εξελιχθεί είναι αυτή του slow tourism, αλλά και της επιθυμίας για επαφή με την ύπαιθρο. Ήδη έχει μετρηθεί σε μελέτες που έγιναν εντός της πανδημίας ότι το 70% όσων ερωτήθηκαν επιθυμούσαν να κάνουν διακοπές σε συνδυασμό με δραστηριότητες υπαίθρου. Μια άλλη τάση που παρατηρείται είναι οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής, αλλά αυτό είναι παροδικό φαινόμενο. καθώς και η διάθεση για κρατήσεις μέχρι και Οκτώβριο, και αυτό ελπίζουμε να έχει συνέχεια. Αρχή φόρμας

Εμβολιασμένοι το 70% στην Ευρώπη

- Έχετε εικόνα για το ποσοστό των εμβολιασμένων από το σύνολο των τουριστών που διακινούνται στην Ευρώπη;

-Ο αριθμός των εμβολιασμένων ταξιδιωτών είναι ήδη σημαντικός και αυξάνεται συνεχώς και βέβαια ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Ήδη στην Ελλάδα 5 εκατομμύρια συμπολίτες μας είναι πλήρως εμβολιασμένοι. Αντίστοιχα σε χώρες που υποδεχόμαστε τους πολίτες τους τα ποσοστά κυμαίνονται σε ποσοστά περίπου στο 60% στη Γερμανία και στη Γαλλία και στο 70% της Μεγάλης Βρετανίας. Όταν βλέπουμε τις φόρμες εισόδου βλέπουμε ότι τα ποσοστά των εμβολιασμένων είναι υψηλά και φτάνουν ακόμα και στο 70% των ταξιδιωτών. Η ασφάλεια που ο ίδιος ο εμβολιασμένος ταξιδιώτης αισθάνεται, όντας πολύ καλύτερα προστατευμένος έναντι του ιού και των μεταλλάξεών του αλλά και η επιθυμία να ταξιδέψει μετά από την περίοδο της καραντίνας παίζουν βέβαια το ρόλο τους. Σημαντικό ρόλο στην κινητικότητα έπαιξε βέβαια και το ευρωπαϊκό πιστοποιητικό Covid (που πρώτοι ως χώρα προτείναμε και πρώτοι εφαρμόσαμε). Προϊόντος του χρόνου, το μερίδιο των εμβολιασμένων στην συνολική ταξιδιωτική κίνηση θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο, δεδομένης και της προστασίας, αλλά και της ευελιξίας που το εμβόλιο παρέχει. Ο κορωνοϊός, είναι η μεγαλύτερη απειλή πρωτίστως για την υγεία μας, την οικονομία και κοινωνική μας ελευθερία, αλλά και για τις ίδιες τις διακοπές μας. Είναι το τελευταίο πράγμα που χρειαζόμαστε, να έχουμε στο μυαλό μας την ανασφάλεια και την ανησυχία όταν φτιάχνουμε τις βαλίτσες μας.

-Ποιες μορφές τουρισμού κερδίζουν έδαφος μετά την πανδημία; Ποιες είναι πλέον οι ανάγκες και το προφίλ του τουρίστα;

- Η πανδημική κρίση, στερώντας μας πολλά πράγματα τα οποία μέχρι χθες θεωρούσαμε αυτονόητα και πάνω απ' όλα την ελευθερία μας, οδήγησε όλους στο να επανεξετάσουμε τις ανάγκες και τις προτεραιότητές μας. Αυτό πού διαπιστώνουμε, είναι ότι ο τουρίστας αναζητά ακόμα περισσότερο ποιοτικές ταξιδιωτικές εμπειρίες, μακριά από τα συνηθισμένα. Παράλληλα μια ψυχική αναζωογόνηση, ως αντίδοτο στην δοκιμασία της πανδημίας και του εγκλεισμού. Αυτά ακριβώς μπορούν να προσφέρουν οι ειδικές μορφές τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρισμός, όπως συχνά αποκαλείται, είναι το κλειδί για την ποιοτική αναβάθμιση ενός προορισμού. Έτσι, παράλληλα με το κλασικό μοντέλο τουρισμού του «ήλιου και της θάλασσας» που θα είναι πάντα στην προμετωπίδα του ελληνικού τουρισμού και ο βασικός πυλώνας της τουριστικής μας αναγνωρισιμότητας διεθνώς, επενδύουμε στον εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος με περαιτέρω διαφοροποιημένες επιλογές, για να πετύχουμε τον τριπλό μας στόχο: αύξηση της μέσης κατά κεφαλήν δαπάνης του τουρίστα, διαφοροποίηση των αγορών και κοινών στα οποία απευθυνόμαστε, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Έχουν ήδη εγκριθεί οι προτάσεις που υποβάλαμε στο Ταμείο Ανάκαμψης στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου «Ελλάδα 2.0» ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ, για αναβάθμιση των υποδομών στον γαστρονομικό τουρισμό και αγροτουρισμό, στον ορεινό, στον καταδυτικό, στον αναρριχητικό και τον τουρισμό ευεξίας. Μεταξύ άλλων επικεντρωνόμαστε στο ανθρώπινο δυναμικό, με προγράμματα επανακατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων (reskilling & upskilling) με στόχο να επιμορφώσουμε 20.000 ανέργους και εργαζομένους με επιδοτούμενα σεμινάρια 3 μηνών, ενώ συγχρόνως ενώνουμε δυνάμεις με το ξενοδοχειακό επιμελητήριο Ελλάδας για την επιμόρφωση και των επιχειρηματιών του τουριστικού κλάδου.

- Έχει πλέον θέση η στόχευση και η εξάρτηση από μία ή δύο τουριστικές αγορές σε αυτή την επόμενη μέρα για τον τουρισμό; Πρόκειται για μια πρακτική η οποία ακολουθείται στην Κύπρο.

-Ξεκάθαρα όχι. Ήταν κάτι το οποίο συζητούσαμε και πριν την πανδημία, αλλά η κρίση το ανέδειξε με σαφήνεια: οφείλουμε να διαφοροποιούμε τόσο τις χώρες στις οποίες απευθυνόμαστε όσο και τα τουριστικά μας κοινά. Και αυτό κάνουμε. Αξίζει να σημειωθεί ότι φέτος τον Ιούνιο μια από τις κορυφαίες θέσεις σε αφίξεις κατείχαν οι Πολωνοί τουρίστες, προερχόμενοι από μία χώρα που δεν εντάσσονταν στις κυριότερες παραδοσιακές μας αγορές. Αντίστοιχη είναι η περίπτωση του Ισραήλ, με το οποίο η τουριστική μας συνεργασία έχει ενταθεί και αποκτήσει μάλιστα και θεσμική μορφή με την πρόσφατη διμερή συμφωνία. Έτσι αναπληρώθηκαν σε ένα βαθμό απώλειες από χώρες όπως η Βρετανία, που επέτρεπαν το ταξίδι μόνο με καραντίνα κατά την επιστροφή. Όλο το προηγούμενο διάστημα καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες και από την αγορά και από το Υπουργείο να ανοιχτούμε σε νέες χώρες και να ενισχύσουμε το τουριστικό μερίδιό μας από αυτές. Αυτή η προσπάθεια ήδη αποδίδει καρπούς και θα συνεχιστεί με ακόμα μεγαλύτερη ένταση το επόμενο διάστημα.

«Δεν υπήρξε αξιοσημείωτη κάμψη της τουριστικής κίνησης στη Μύκονο από το μίνι lockdown», αναφέρει η κα Ζαχαράκη.

Η Κύπρος, η Κρήτη και το μίνι lockdown στην Μύκονο

- Η Κύπρος όπως και η Κρήτη, βρίσκονται στην κόκκινη κατηγορία, παρόλα αυτά βλέπουμε ότι υπάρχουν αφίξεις και αριθμός κρατήσεων από ξένους τουρίστες. Πού αποδίδεται;

-Πιστεύω ότι η εσωτερική δύναμη και ανθεκτικότητα του τουρισμού και των ανθρώπων του, όπως και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισαν οι χώρες μας πολύ σοβαρά την πανδημία από την αρχή, ήταν οι καταλύτες για να κτιστεί η εμπιστοσύνη του τουρίστα στις χώρες μας.

Ήταν επίσης κομβικό ότι δώσαμε νωρίς και ξεκάθαρα το σχέδιο της επανεκκίνησης. Λάβαμε όλα τα αναγκαία μέτρα. Υπηρετήσαμε με συνέπεια το σχέδιο ανοίγματος, όπως είχε διαμορφωθεί με την συμβολή όλων των συναρμόδιων δημόσιων φορέων και των επιδημιολόγων μας και το επικοινωνήσαμε με επισκέψεις του Υπουργού Χάρη Θεοχάρη στις σημαντικές αγορές, επικαιροποιήσαμε τα πρωτόκολλα, έχοντας στην πρώτη γραμμή όλους τους φορείς της τουριστικής αγοράς. Είναι αναντίρρητο ότι οι χώρες μας αποτελούν δύο από τους πιο επιθυμητούς προορισμούς στον κόσμο. Θάλασσα, ήλιος, ιστορία και πολιτισμός, περιβάλλον, φύση και δραστηριότητες υπαίθρου, γαστρονομία και τόσες αυθεντικές και ποιοτικές εμπειρίες και υπηρεσίες που παρέχονται με χαμόγελο από ανθρώπους με μεράκι αποτελούν το συγκριτικό μας πλεονέκτημα.

-Πώς έχει επηρεάσει τις τουριστικές ροές προς την Ελλάδα το μίνι lockdown στην Μύκονο;

-Παρά τον θόρυβο που δημιουργήθηκε από την λήψη των προσωρινών μέτρων, δεν υπήρξε αξιοσημείωτη κάμψη της τουριστικής κίνησης στο νησί, ή ευρύτερα στις Κυκλάδες και στη χώρα. Οι ακυρώσεις δεν ξεπέρασαν το 1%. Οι τελευταίες μάλιστα ενδείξεις, είναι πως η κίνηση αυξάνεται και οι πληρότητες είναι εξαιρετικά υψηλές. Δόθηκε παράλληλα και ένα μήνυμα ότι η Ελλάδα είναι αποφασισμένη να παρέμβει προκειμένου να μην ξεφύγει ο κορονοϊός από τον έλεγχο, που προσδίδει εμπιστοσύνη στη χώρα. Σε κάθε περίπτωση, οφείλουμε να ισορροπήσουμε μεταξύ της ανάγκης για έναν ανοιχτό τουρισμό και της ανάγκης για προστασία της υγείας όλων χωρίς καμία έκπτωση.

Αυξημένες οι αφίξεις, χαμηλές οι πληρότητες

Πήγε καλύτερα η κίνηση επιβατών στα αεροδρόμια τον Ιούλιο, σε σχέση με τις κρατήσεις στα ξενοδοχεία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Την ώρα που η επιβατική κίνηση στα αεροδρόμια φτάνει το 50% του 2019 και χαρακτηρίζεται ικανοποιητική υπό τις περιστάσεις, οι πληρότητες στα ξενοδοχεία περιγράφονται ως χαμηλές και ασταθείς. Ο ΠΑΣΥΞΕ εκτιμά ότι οι μέσες πληρότητες Ιουλίου κυμάνθηκαν γύρω στο 25% και ήταν μειωμένες κατά 75% σε σχέση με τις πληρότητες του 2019. Ξεκαθαρίζεται ότι τα στοιχεία της Hermes για διακίνηση περί των 700 χιλιάδων επιβατών στα κυπριακά αεροδρόμια τον Ιούλιο δεν αφορούν μόνο αφίξεις. Ωστόσο, και πάλι η εικόνα και η εντύπωση που δημιουργείται στους δύο τομείς του τουρισμού είναι διαφορετική. Διαφορετική είναι επίσης η εικόνα που καταγράφεται στα ξενοδοχεία τα Σαββατοκύριακα σε σχέση με τις καθημερινές, ενώ σε πιο χαμηλά επίπεδα κρατήσεων κινούνται οι ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες αντλούσαν τουρισμό μέσα από συνεργασίες με διοργανωτές ταξιδίων. Αυτές δηλαδή που γέμιζαν τις κλίνες τους με οργανωμένους ταξιδιώτες. Υπάρχουν επίσης ξενοδοχεία δύο ταχυτήτων. Αυτά δηλαδή τα οποία καταγράφουν ψηλές πληρότητες (παραλιακά και πολυτελή πεντάστερα) και άλλα που κινούνται σε μονοψήφιους αριθμούς. Αυτές οι διαφορές στην εικόνα που μεταφέρεται από την τουριστική βιομηχανία, αποδίδονται σε νέες τάσεις του τουρισμού, εκτίμηση την οποία εκφράζει ο υφυπουργός Τουρισμού, Σάββας Περδίος.

Σχολιάζοντας το πόσες αφίξεις καταλήγουν τελικά στις ξενοδοχειακές μονάδες, ανέφερε ότι αριθμός τουριστών επιλέγουν να κάνουν τις διακοπές τους είτε σε τουριστικές επαύλεις, είτε σε αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, είτε σε αγροτουριστικά καταλύματα. Υπάρχει φυσικά και η διαρροή προς τα κατεχόμενα, η οποία ωστόσο είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί. Ακριβής εικόνα για τους χώρους διανυκτερεύσεων των τουριστών, μπορεί να δοθεί και με την αξιοποίηση των Cyprus Flight Pass. Πρόκειται για εργαλείο το οποίο μέχρι στιγμής δεν έχει αξιοποιηθεί για εξαγωγή τέτοιων συμπερασμάτων.

Λιγότερη πολυκοσμία

Προκύπτει πάντως η διαπίστωση ότι συγκεκριμένες τάσεις οι οποίες ξεκίνησαν να φαίνονται εν μέσω πανδημίας, πλέον θα τις δούμε και στην πράξη- όπως αύξηση μεμονωμένων ταξιδιωτών, επιλογή χώρου με λιγότερη πολυκοσμία και κρατήσεις της τελευταίας στιγμής. «Πλέον άλλαξε ο τρόπος σκέψης του ταξιδιώτη και έχει κόσμο που επιλέγει να πάει κάπου με λιγότερη πολυκοσμία», σχολιάζει ο Υφυπουργός. Ως εκ τούτου, η επιλογή διανυκτέρευσης σε ξενοδοχείο δεν είναι πλέον ο κανόνας. Έχει αλλάξει επίσης το ποσοστό των πελατών που πλέον έρχονται μέσω οργανωτών ταξιδίων, σε σχέση με πριν την πανδημία. Όπως αναφέρει ο Σάββας Περδίος, πριν την πανδημία ήταν το 70% του συνόλου των ταξιδιωτών. Πλέον αυτός ο αριθμός έχει διαφοροποιηθεί. «Πλέον το πολύ να είναι το 50% των αφίξεων μέσω πρακτόρων. Αυτό σημαίνει ότι το 50% που είναι μεμονωμένοι ταξιδιώτες, έχουν την επιλογή να μείνουν και αλλού και όχι μόνο σε ξενοδοχεία». Επισημαίνει ότι από την εικόνα λείπει προς το παρόν ο Βρετανός τουρίστας, ο οποίος θεωρείται τουρίστας του οργανωμένου πακέτου διακοπών. Στο κάδρο των αλλαγών προστίθεται και η μείωση της επιλογής των πακέτων all inclusive, ως απότοκο της μείωσης των οργανωμένων διακοπών. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΠΑΣΥΞΕ, ενώ τα προηγούμενα χρόνια κυμαινόταν στο 50-60% των πακέτων, φέτος υπολογίζεται κάτω του 30%.

Στο 50% του 2019 η επιβατική κίνηση Ιουλίου, στο 25% σε επίπεδα Ιουλίου οι πληρότητες στα ξενοδοχεία.

Πλέον μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των τουριστικών αφίξεων μέσω τουριστικών πρακτόρων και εκτιμάται ότι το 50% είναι μεμονωμένοι ταξιδιώτες.

Ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΥΞΕ Φιλόκυπρος Ρουσσουνίδης, απέδωσε τις μειωμένες πληρότητες στα ξενοδοχεία, σε δύο παράγοντες. Πρώτο, ότι αριθμός της επιβατικής κίνησης αφορά μόνιμους κάτοικους του νησιού οι οποίοι ταξιδεύουν, ή Κύπριους του εξωτερικού οι οποίοι με την άφιξη τους φιλοξενούνται σε οικεία πρόσωπα. Πρόσθεσε ότι από το 2019, ο αριθμός των κλινών στα ξενοδοχεία έχει αυξηθεί, λόγω επεκτάσεων και νέων μονάδων. Ως εκ τούτου, υπάρχει μεγαλύτερη διαθεσιμότητα κλινών για λιγότερος αριθμός τουριστών.

Στο 25% λοιπόν η μέση πληρότητα Ιουλίου βάσει εκτιμήσεων του ΠΑΣΥΞΕ, ενώ ως υψηλότερη πληρότητα κυμαίνεται γύρω στο 60-65%. Σύμφωνα με τον Ρουσσουνίδη, τον Αύγουστο λόγω και της μαζικότητας των διακοπών των Κυπρίων, οι μέσες πληρότητες εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στο 40-45% και τα Σαββατοκύριακα γύρω στο 70-75%. Ωστόσο, διαφορετική θα είναι η εικόνα για όσα ξενοδοχεία συνεργάζονταν με διοργανωτές ταξιδίων κυρίως δε για την αγγλική αγορά, λόγω αβεβαιότητας που δημιουργεί η επιδημιολογική εικόνα της Κύπρου. Πάντως, ο δρόμος για την ανάκαμψη του ξενοδοχειακού κλάδου είναι μακρύς. Πρόσφατες έρευνες για την ξενοδοχειακή βιομηχανία διεθνώς εκτιμούν ότι η πλήρης ανάκαμψη του τομέα δεν θα έρθει πριν από το 2024.

Χλιαρή εικόνα ανά επαρχία

Η κατάσταση στην Αγία Νάπα, παρουσιάζει την ίδια χλιαρή εικόνα, αναφέρει ο δήμαρχος Χρίστος Ζαννέτος με την κίνηση να κινείται γύρω στο 35% σε σχέση με το 2019. Δεν έχει αλλάξει κάτι ούτε στο μίγμα των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή. Τα νύια κρατεί η ρωσική αγορά, αν και παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, κάποια ροή παρατηρείται από την σκανδιναβική αγορά, λιγότερη από την Ευρώπη και ελάχιστη από ευρωπαϊκές χώρες. Μέτρια χαρακτηρίζεται επίσης η τουριστική κίνηση στην Λάρνακα, η οποία έχει πληγεί σημαντικά μετά το μπλόκο του Ισραήλ και την ματαίωση του προγράμματος κρουαζιέρας από την γειτονική χώρα. Όπως περιγράφει η λειτουργός επικοινωνίας της ΕΤΑΠ Λάρνακας, Ναvά Ασμένη Παύλου, η εικόνα στα ξενοδοχεία είναι ασταθής και διαφοροποιείται καθημερινά, έτσι είναι δύσκολο να υπολογιστεί ο μέσος όρος. Μεταξύ 25%- 35% κυμαίνονται οι πληρότητες στην Πάφο σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΠΑΣΥΞΕ Πάφου, Θάνο Μιχαηλίδη. Και αυτό παρά το γεγονός ότι καταγράφονται τις τελευταίες μέρες εικόνες πιο ζωηρής κίνησης από επισκέπτες της περιοχής σε τουριστικές επιχειρήσεις, καθώς και ψηλές πληρότητες σε πεντάστερα ξενοδοχεία τα οποία αντλούν κυρίως Ρώσους τουρίστες. Σχολιάζοντας το 50% της επιβατικής κίνησης σε σχέση με το 2019, ο κ. Μιχαηλίδης ανέφερε ότι οι κρατήσεις στα ξενοδοχεία δεν αντικατοπτρίζουν αυτή την εικόνα και εξέφρασε την εκτίμηση ότι αριθμός κρατήσεων αφορά άλλου τύπου καταλύματα και όχι ξενοδοχειακά. Την κατάσταση δεν σώζει ούτε ο εγχώριος τουρισμός. Όπως αναφέρει οι διακοπές των εγχώριων επισκεπτών, ανεβάζουν την πληρότητα γύρω στο 50% κυρίως τα Σαββατοκύριακα, ωστόσο ο μέσος όρος πληρότητας μηνιαίως παραμένει χαμηλός.

Και Ιορδανοί

Όσο αφορά το προφίλ των τουριστών, οι περισσότεροι είναι Ρώσοι τουρίστες, από Κεντρική Ευρώπη, ενώ από 5-10% ανέρχεται η παρουσία Πολωνών, Σέρβων, Γάλλων, Γερμανών και 10-15% Βρετανών. Μικρή κινητικότητα καταγράφηκε από το Ισραήλ το προηγούμενο διάστημα, ωστόσο σταμάτησε με την αλλαγή του στάτους της Κύπρου επιδημιολογικά. Τις τελευταίες μέρες, τα εστιατόρια και τις παραλίες της Πάφου επισκέφθηκαν Ιορδανοί τουρίστες. Σύμφωνα με τον πρόεδρο των Κέντρων Αναψυχής της Πάφου Φίλιππο Γενεθλίου, πρόκειται για μικρούς αριθμούς, οι οποίοι μπορούν να καλύψουν μόλις το 10-15% των αριθμών των Ισραηλινών.

Όραμα για ένα κόσμο χωρίς απορρίμματα

Μέχρι το 2030 η The Coca-Cola Company θα συλλέγει και θα ανακυκλώνει κάθε συσκευασία που βάζει στην αγορά παγκοσμίως

Μια νέα εκστρατεία ευαισθητοποίησης των πολιτών στα θέματα της ανακύκλωσης, εξήγγειλε πρόσφατα η Coca-Cola HBC Κύπρου. Για τους στόχους της νέας εκστρατείας και για τις δράσεις της εταιρείας προς αυτή την κατεύθυνση, μιλά στην «Κ» η Διευθύντρια Εταιρικής Εικόνας και Επικοινωνίας, κα Κάλια Πατσιά.

- Ποια η σημασία της νέας καμπάνιας της Coca-Cola «Κάθε άδειο μπουκάλι έχει αξία» και γιατί επιλέξατε αυτό το θέμα;

- Η νέα μας καμπάνια εντάσσεται στο παγκόσμιο όραμα της The Coca-Cola Company για «Έναν Κόσμο Χωρίς Απορρίμματα», το οποίο ανακοίνωσε ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας, James Quincey, το 2018 στο Νταβός. Έκτοτε, στόχος μας, είναι να σχεδιάζουμε και να πραγματοποιούμε πρωτοβουλίες και δράσεις με γνώμονα αυτό το όραμα! Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιούμε τη νέα αυτή καμπάνια ευαισθητοποίησης με τίτλο «Κάθε άδειο μπουκάλι έχει αξία» με στόχο την ενημέρωση των πολιτών στις αρχές της κυκλικής οικονομίας, και σωστής ανακύκλωσης των συσκευασιών όπως επίσης και τη στήριξη της εθνικής προσπάθειας για αύξηση των ποσοστών ανάκτησης και ανακύκλωσης.

- Πείτε μας λίγα λόγια για το όραμα σας για «Έναν Κόσμο Χωρίς Απορρίμματα»

- Η μεγάλη απόφαση της The Coca-Cola Company αναδιαμόρφωσε ουσιαστικά τη συνολική προσέγγιση για τις συσκευασίες των προϊόντων μας, θέτοντας ως παγκόσμιο στόχο τη συλλογή και ανακύκλωση μέχρι το 2030, ποσότητας ίσης με το 100% των συσκευασιών μας. Ο στόχος αυτός είναι ο πυρήνας του νέου οράματος της Εταιρείας για να συμβάλλει στη δημιουργία ενός κόσμου χωρίς απορρίμματα (World Without Waste). Ουσιαστικά δεσμευτήκαμε ότι μέχρι το 2030 θα συλλέγουμε και θα ανακυκλώνουμε κάθε συσκευασία που βάζουμε στην αγορά σε όλο τον πλανήτη!

Αφετηρία αυτού του πλάνου είναι να γίνει κατανοητό ότι οι συσκευασίες τροφίμων και ποτών αποτελούν σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης ζωής, αλλά και ότι πρέπει και μπορούν να γίνουν πολλά περισσότερα, ώστε να μειωθεί η ποσότητα των συσκευασιών που καταλήγουν στα σκουπίδια και στις θάλασσες.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τόσο η εταιρεία The Coca-Cola Company όσο και εμείς ως εμφιαλωτές της, έχουμε θέσει μια σειρά από βασικές δράσεις στους εξής πυλώνες:

Α) Επενδύοντας στον πλανήτη

Στόχος της εταιρείας είναι μέχρι το 2030, για κάθε μπουκάλι ή κουτάκι που θα διαθέτει το Σύστημα της Coca-Cola σε παγκόσμιο επίπεδο, άλλο ένα να ανακυκλώνεται, έτσι ώστε κάθε συσκευασία να έχει παραπάνω από μια «ζωή». Η Εταιρεία επενδύει στο στόχο της συλλογής και ανακύκλωσης του 100% των συσκευασιών της, μέσα από ενέργειες marketing, αλλά και μέσα από την αξιοποίηση των δεξιοτήτων της, για να βοηθήσει τους καταναλωτές να καταλάβουν τι, πώς και πού πρέπει να γίνεται η ανακύκλωση. Επιπλέον, υποστηρίζει την ανάγκη συλλογής συσκευασιών σε όλο το φάσμα της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένων και των μπουκαλιών ή κουτιών άλλων εταιρειών. Το σύστημα της Coca-Cola συνεργάζεται με τις τοπικές κοινωνίες, τους εταίρους του κλάδου, τους πελάτες και τους καταναλωτές για την αντιμετώπιση του προβλήματος των θαλάσσιων ρύπων και των απορριμμάτων που προέρχονται από συσκευασίες.

Β) Επενδύοντας στις συσκευασίες

Για να επιτευχθεί ο στόχος της ανάκτησης συσκευασιών, η εταιρεία παράγει βελτιωμένες συσκευασίες, είτε χρησιμοποιώντας μεγαλύτερο ποσοστό ανακυκλώσιμης πρώτης ύλης με βάση τη φυτική ρητίνη, είτε μειώνοντας το ποσοστό πλαστικού σε κάθε μπουκάλι. Έως το 2030, το σύστημα της Coca-Cola έχει επίσης ως στόχο να παράγει μπουκάλια που να περιέχουν κατά μέσο όρο 50% ανακυκλώσιμη πρώτη ύλη. Σκοπός είναι να θέσει νέες προδιαγραφές, σε παγκόσμιο επίπεδο, για τη συσκευασία των αναψυκτικών και των μη αλκοολούχων ποτών.

Όπως τόνισε και ο James Quincey "Τα μπουκάλια και τα κουτάκια δεν πρέπει να βλάπτουν τον πλανήτη μας. Έναν κόσμος χωρίς απορρίμματα είναι εφικτός. Εταιρείες σαν τη δική μας πρέπει να ηγούνται αυτής της προσπάθειας. Οι καταναλωτές σε όλο τον κόσμο είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και περιμένουν από τις εταιρείες να αναλάβουν δράση. Αυτό ακριβώς πρόκειται να κάνουμε και προσκαλούμε και άλλους να μας ακολουθήσουν σε αυτό το τόσο σημαντικό ταξίδι".

Η Διευθύντρια Εταιρικής Εικόνας και Επικοινωνίας της Coca-Cola HBC Κύπρου, Κάλια Πατσιά.

Γ) Συνεργασία με πολύτιμους εταίρους

Σε διεθνές επίπεδο η The Coca-Cola Company συνεργάζεται για την επίτευξη των στόχων αυτών, με συνεργάτες όπως: Το Ellen MacArthur Foundation, μέσω της πρωτοβουλίας του "New Plastics Economy", το The Ocean Conservancy /Trash Free Seas Alliance και το World Wildlife Fund ("The Cascading Materials Vision and Bioplastic Feedstock Alliance").

- Ειδικότερα στην Κύπρο τι κάνετε ως Coca-Cola HBC Κύπρου προς αυτή την κατεύθυνση;

- Σε τοπικό επίπεδο ακολουθούμε τις ίδιες βασικές αρχές και ήδη είμαστε σε καλό δρόμο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων μας για το 2030. –Οι πυλώνες είναι οι εξής:

Α) Σχεδίαση συσκευασιών από τουλάχιστον 50% ανακυκλωμένο πλαστικό έως το 2030

Έχοντας επιτύχει τον στόχο για σχεδίαση 100% ανακυκλώσιμων συσκευασιών στην Κύπρο, εστιάζουμε πλέον στη σχεδίαση συσκευασιών από ανακυκλωμένο πλαστικό και στη μείωση συνολικά του ποσοστού της συσκευασίας. Συγκεκριμένα, από το 2018 κυκλοφορούν στη

> *Σε τοπικό επίπεδο ακολουθούμε τις ίδιες βασικές αρχές και ήδη είμαστε σε καλό δρόμο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων μας για το 2030.*

χώρα μας συσκευασίες PET από ανακυκλωμένο πλαστικό σε ποσοστό 20%, έχοντας στόχο τουλάχιστον 50% ανακυκλωμένο πλαστικό έως το 2030. Παράλληλα, συνεχίζουμε να καινοτομούμε με στόχο την ανάπτυξη συσκευασιών με μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Ακόμη, το 2021, η Coca-Cola HBC Κύπρου κατάργησε τα πλαστικά καλαμάκια από τα προϊόντα της και προχώρησε σε επένδυση ύψους €4 εκατ. με σκοπό την κατάργηση της πλαστικής μεμβράνης στις πολυσυσκευασίες αλουμινίου μέσω του νέου τύπου συσκευασίας KeelClip™, μια πρωτοβουλία που υλοποιείται για πρώτη φορά στον κλάδο των μη αλκοολούχων ποτών, αλλά και συνολικά στη χώρα μας και ισοδυναμεί με μείωση σχεδόν 287 τόνων πλαστικού ετησίως.

Β) Συλλογή και ανακύκλωση μιας πλαστικής φιάλης ή ενός αλουμινένιου κουτιού, για κάθε ένα που κυκλοφορεί στην αγορά έως το 2030

Είμαστε από τα ιδρυτικά μέλη της Green Dot Κύπρου όπου βοηθάμε ουσιαστικά στη συλλογή και στην ανακύκλωση, ενώ στηρίζουμε ενεργά τις δράσεις ανακύκλωσης που οργανώνονται στο νησί μας. Επιπλέον, χαιρετίζουμε την πρόσφατη εξαγγελία του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος κ. Κώστα Καδή για την εφαρμογή ενός επιτυχημένου και λειτουργικού Εθνικού Συστήματος Εγγυοδοσίας για τις συσκευασίες των προϊόντων μας. Θα είμαστε δίπλα στο υπουργείο και στηρίζουμε ενεργά κάθε προσπάθεια που μπορεί να μας βοηθήσει να εκπληρώσουμε τους εθνικούς στόχος για συλλογή και ανακύκλωση. Ένα ενιαίο, αποτελεσματικό και διαφανές εθνικό σύστημα εγγυοδοσίας για τις συσκευασίες ποτών θα μας βοηθήσει επίσης να μεταβούμε ομαλά προς την κυκλική οικονομία.

Γ) Συνεργασία με πολύτιμους εταίρους μέσα από την κοινωνική πλατφόρμα Zero Waste Beach

Πρωτοβουλίες που θέτουν τη συνεργασία και τη βιώσιμη ανάπτυξη στο επίκεντρο, αποτελούν για εμάς το βέλτιστο όχημα για κοινωνική προσφορά με πραγματικά σημαντικό αντίκτυπο. Έτσι, από το 2018 υλοποιούμε το πρωτοποριακό και ουσιαστικό πρόγραμμα Zero Waste Beach σε συνεργασία με το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ, ένα πρόγραμμα-παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές που έχει στόχο την Παρέμβαση, την Εκπαίδευση και την Αλλαγή Συμπεριφοράς, ώστε οι πολίτες να αλλάξουν τη στάση τους προς τα απορρίμματα. Στα δύο χρονιά ζωής του, τα αποτελέσματα είναι πραγματικά εντυπωσιακά και έχουν ξεπεράσει κάθε προσδοκία μας. Αξίζει μόνο να αναφέρω ότι μέσω του Προγράμματος, συγκεντρώθηκαν 1.608 τόνους ανακυκλώσιμων υλικών που θα κατέληγαν σε χωματερές, πραγματοποιήθηκαν 33 καθαρισμοί ακτών και 13 καθαρισμοί βυθού, ενθαρρύνθηκαν 44 αρμόδιοι φορείς και 18 τοπικές αρχές ώστε να υιοθετήσουν πιο βιώσιμες μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων.

Το νέο πρόγραμμα του «Εξοικονομώ»

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΒΑΘΜΟ-ΛΟΓΙΑ
Κόστος εξοικονόμησης ενέργειας (βάσει του προτεινόμενου κόστους παρεμβάσεων και της εκτιμώμενης ετήσιας εξοικονόμησης ενέργειας)	50%
Υφιστάμενη **ενεργειακή κλάση**	5%
Βαθμοημέρες θέρμανσης	7%
Παλαιότητα κατασκευής	3%
Ατομικό ή οικογενειακό **εισόδημα**	15%
Πλήθος εξαρτώμενων **τέκνων**	5%
Μονογονεϊκή οικογένεια	5%
Μακροχρόνια **άνεργος**	5%
ΑμεΑ	5%

ΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ: Ιδιοκατοίκηση	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ: Δωρεάν παραχώρηση/ ενοικίαση
≤ 5.000€	≤ 10.000€	75%	40%
> 5.000 – 10.000	> 10.000 – 20.000	70%	40%
> 10.000 – 20.000	> 20.000 – 30.000	55%	40%
> 20.000 – 30.000	> 30.000 – 40.000	45%	40%
> 30.000 – 50.000	> 40.000 – 60.000	40%	40%

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Μπορεί να είναι μεμονωμένα διαμερίσματα, οι μονοκατοικίες καθώς και οι πολυκατοικίες.

1. Υφίσταται νόμιμα και **δεν έχει κριθεί κατεδαφιστέα.**
2. Χρησιμοποιείται **ως κύρια κατοικία και ιδιοκατοικείται.**
3. Εχει καταταχθεί βάσει του Α' Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (Α' Π.Ε.Α.) **σε κατηγορία χαμηλότερη ή ίση της Γ.**
4. Να έχει εκδοθεί **Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτηρίου / Διηρημένης Ιδιοκτησίας.**
5. Η πολυκατοικία να έχει σε ισχύ **αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) πολυκατοικίας.**
6. Για αίτηση **Μεμονωμένου Διαμερίσματος ή Μονοκατοικίας**, η κύρια χρήση αφορά **αποκλειστικά στον αιτούντα (ιδιοκατοίκηση).**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ξεκινά τον Οκτώβριο το νέο «Εξοικονομώ» για 50.000 κατοικίες

Βάσει ενεργειακών, οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων η ένταξη

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Με στόχο την ενεργειακή αναβάθμιση 50.000 κατοικιών και προϋπολογισμό 632 εκατ. ευρώ, που εκτιμάται ότι θα μοχλεύσει ποσό άνω του 1 δισ. ευρώ, βγαίνει τον Οκτώβριο στον «αέρα» το νέο πρόγραμμα «Εξοικονομώ κατ' οίκον».

Η φιλοσοφία του νέου προγράμματος διαφέρει σε σχέση με αυτή του προηγούμενου, που κινήθηκε στη λογική τού «να πέσουν γρήγορα στην αγορά χρήματα» και με βασικό κριτήριο τη χρονική προτεραιότητα. Το νέο πρόγραμμα θέτει ως βασικό κριτήριο αξιολόγησης την ενεργειακή εξοικονόμηση (κόστος ανά εξοικονομούμενη κιλοβατώρα), εισάγει εισοδηματικά, κοινωνικά αλλά και κλιματικά κριτήρια, ενώ προβλέπει και ξεχωριστή - αυτόνομη δράση για φτωχά νοικοκυριά, η οποία θα ενισχυθεί με πόρους 100 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενσωματώνοντας με τον τρόπο αυτό και την ευρωπαϊκή οδηγία για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας. «Βασική αρχή του προγράμματος είναι η δίκαιη κατανομή των πόρων και η αποτελεσματική αναβάθμιση των κατοικιών. Εστιάζουμε πολύ καλύτερα πού θα μπουν τα χρήματα για να πιάσουν τόπο», ανέφερε ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας. «Για πρώτη φορά μπαίνει δείκτης αξιολόγησης εξοικονόμησης ενέργειας», τόνισε ο κ. Σκρέκας παρουσιάζοντας το πρόγραμμα.

Είναι γεγονός ότι, ενώ οι πόροι του νέου «Εξοικονομώ» είναι μειωμένοι σε σχέση με το προηγούμενο (632 εκατ. ευρώ έναντι 908,5 εκατ.), ο συνολικός αριθμός ωφελουμένων είναι αυξημένος κατά 38% (50.000 κατοικίες έναντι 36.364) και το σύνολο της εξοικονόμησης ενέργειας αυξημένο κατά 43%, με αναπροσαρμοσμένα προς τα κάτω μεσοσταθμικά όρια επιδότησης κατά 18% και συγκεκριμένα από 76% στο προηγούμενο, στο 62% στο νέο.

Τα ποσοστά επιδοτήσεων επανακαθορίζονται με γνώμονα την εκτιμώμενη ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας ανά κιλοβατώρα βάσει του προτεινόμενου κόστους παρεμβάσεων. Επίσης, με βάση την αποδοτικότερη απορρόφηση κονδυλίων, η κατανομή των πόρων θα γίνεται ανά νομό και όχι ανά περιφέρεια όπως στο παρελθόν.

Με το νέο σύστημα υποβολής αιτήσεων καταργείται η χρονική προτεραιότητα, ενώ οι αιτήσεις θα βαθμολογούνται βάσει ενεργειακών, οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων. Θα δοθεί προτεραιότητα σε νοικοκυριά με χαμηλότερα εισοδήματα, σε ΑμεΑ, μονογονεϊκές οικογένειες, μακροχρόνια άνεργους, πολυτέκνους και σε νοικοκυριά με αυξημένες ενεργειακές ανάγκες. Η εκτιμώμενη ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας βάσει του προτεινόμενου κόστους παρεμβάσεων θα αποτελέσει το σημαντικότερο κριτήριο σε ποσοστό 50% και ακολουθεί το ατομικό ή οικογενειακό εισόδημα σε ποσοστό 15%. Το καθεστώς των ωφελουμένων αλλάζει. Δικαιούχοι μπορούν να είναι μόνο όσοι έχουν εμπράγματο δικαίωμα στο ακίνητο, το οποίο αποτελεί την κύρια κατοικία τους. Στην περίπτωση αυτή το ύψος της επιδότησης ξεκινά από 40% και φτάνει έως 75%, ανάλογα με το ατομικό ή οικογενειακό εισόδημα, ενώ για την ίδια συμμετοχή, όπως τόνισε ο κ. Σκρέκας, σχεδιάζεται ένα ασφαλές χρηματοδοτικό εργαλείο ώστε αυτή να καλυφθεί με τραπεζικό δανεισμό. Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα έχουν για πρώτη φορά και ιδιοκτήτες για σπίτια που ενοικιάζουν, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενοικιαστής το χρησιμοποιεί ως κύρια κατοικία. Στην περίπτωση αυτή η επιδότηση είναι οριζόντια (40%) και προσαυξάνεται κατά 10% εάν υποβληθεί αίτημα για όλη την πολυκατοικία.

Επιλέξιμα, σύμφωνα με το πρόγραμμα, θεωρούνται κατοικίες, μονοκατοικίες και διαμερίσματα που είναι νόμιμα και δεν έχουν κριθεί κατεδαφιστέα, που έχουν καταταχθεί σε κατηγορία ενεργειακής κλάσης χαμηλότερη ή ίση της Γ και διαθέτουν ηλεκτρονική ταυτότητα κτιρίου.

Καμπανάκι Moody's για αύξηση χρέους εξαιτίας της «Δέλτα»

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι χαμηλοί δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές στις ευρωπαϊκές χώρες υποδηλώνουν πως οποιαδήποτε περαιτέρω αύξηση των μέτρων στήριξης της οικονομίας που πιθανώς θα φέρει το νέο κύμα της πανδημίας, θα οδηγήσει σε νέα αύξηση των δεικτών χρέους και θα ασκήσει πιέσεις στα κρατικά ταμεία, εκτιμά ο οίκος αξιολόγησης Moody's.

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες βρέθηκαν αντιμέτωπες με την κρίση που προκάλεσε η πανδημία, έχουν χρησιμοποιήσει τη δημοσιονομική πολιτική για τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης, ενώ στην Ευρωζώνη ειδικότερα εναποθέτουν τις ελπίδες τους ότι το Ταμείο Ανάκαμψης θα ενισχύσει την οικονομική δραστηριότητα και τις δαπάνες τα επόμενα χρόνια, αναφέρει ο οίκος. Εάν όμως προκύψουν περαιτέρω αρνητικά σοκ ή η ανάκαμψη της οικονομίας είναι χαμηλότερη από ό,τι έχει προβλεφθεί, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις μπορεί να εξετάσουν το ενδεχόμενο να παράσχουν περαιτέρω δημοσιονομικά κίνητρα πέρα από τα ήδη ανακοινωθέντα σχέδια. Οι υψηλότερες κυβερνητικές δαπάνες μπορεί να ενισχύσουν την οικονομική ανάπτυξη, αλλά ο αντίκτυπος στους δείκτες του δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ θα εξαρτηθεί από το πόση πρόσθετη ανάπτυξη δημιουργεί στην οικονομία η επιπλέον δαπάνη, από τον γνωστό «δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή» δηλαδή, τον οποίο ο οίκος υπολογίζει ότι είναι χαμηλός, ακόμα και στις μεγαλύτερες οικονομίες της περιοχής όπως η Ισπανία, η Ιταλία και η Γερμανία.

Ως αποτέλεσμα, όπως εκτιμά η Moody's, η περαιτέρω δημοσιονομική τόνωση που θα χρηματοδοτηθεί από το χρέος, είναι πιθανό να αυξήσει τους δείκτες χρέους / ΑΕΠ, αντί να τους μειώσει. Δεδομένης της ήδη σημαντικής αύξησης του δημόσιου χρέους που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας τους τελευταίους 18 μήνες, αυτό θα ενισχύσει τις πιστωτικές πιέσεις στους κρατικούς ισολογισμούς, όπως προειδοποιεί ο οίκος. Η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική κατά την περίοδο της οξείας φάσης της πανδημίας βοήθησε στη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και της πλευράς της προσφοράς των οικονομιών. Σε ό,τι αφορά ωστόσο το επόμενο διάστημα, οι εκτιμήσεις της Moody's υποδηλώνουν ότι τα περαιτέρω εγχώρια δημοσιονομικά κίνητρα –τα οποία πιθανόν να προκαλέσει η εξάπλωση της μετάλλαξης «Δέλτα» και ο αντίκτυπός της στη δραστηριότητα– θα οδηγήσουν σε περαιτέρω αύξηση των δεικτών χρέους/ΑΕΠ εάν χρηματοδοτηθούν από χρέος.

Η Ευρωζώνη εναποθέτει τις ελπίδες της για ανάπτυξη στο Ταμείο Ανάκαμψης, σημειώνει η Moody's.

Ενδεχόμενη επέκταση των μέτρων στήριξης θα προκαλέσει έντονες πιέσεις στα κρατικά ταμεία, προειδοποιεί ο οίκος.

Αυτό, όπως εξηγεί ο οίκος, είναι το λογικό συμπέρασμα εάν η ανάπτυξη αυξάνεται με χαμηλότερους ρυθμούς σε σχέση με τις κρατικές δαπάνες (που χρηματοδοτούνται από το χρέος) που τη «δημιουργούν», δηλαδή ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής είναι μικρότερος από το «1», κάτι που αποτελεί και την «πραγματικότητα» στην Ευρώπη αυτή τη στιγμή. Αντίθετα, εάν οι κυβερνήσεις «σφίξουν» τη δημοσιονομική πολιτική σε μια προσπάθεια μείωσης των δεικτών χρέους, τότε οι εκτιμήσεις του οίκου υποδηλώνουν ότι ο ρυθμός μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας θα ήταν μικρότερος σε σχέση με αυτόν της περικοπής των δαπανών.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΝΙΚΟΛ Κ. ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο στόχος της οικονομικής βιωσιμότητας έχει ήδη ξεκινήσει

Τι χρειάζεται για την επίτευξη οποιουδήποτε επιχειρησιακού στόχου (Business Strategy); Αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς και ξεκάθαροι, απαιτούνται κεφάλαια. Χωρίς τα απαιτούμενα κεφάλαια, όσο μεγαλόπνοοι και αναλυτικοί στόχοι και να τεθούν, στο τέλος θα μείνουν απλώς στα χαρτιά και στο στάδιο των ιδεών. Γι' αυτό και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) στην προσπάθειά της να επιτύχει τους στόχους που έχει θέσει για Αειφόρο Ανάπτυξη (Sustainable Development) δίδει ιδιαίτερη έμφαση, ως πρώτη δράση, στην προώθηση της Βιώσιμης Χρηματοδότησης (Sustainable Finance). Η ΕΕ από το 2016 εξετάζει τρόπους και μεθόδους ενσωμάτωσης ζητημάτων αειφόρου ανάπτυξης στο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πολιτικής για την κινητοποίηση χρηματοδότησης (flow of money) σε βιώσιμες δραστηριότητες με απώτερο σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη στα Κράτη-Μέλη.

Εξ ου και από το 2018 έχει υιοθετήσει ειδικό στοχευμένο Σχέδιο Δράσης με συγκριμένες νομικοοικονομοτεχικές παραμέτρους για Βιώσιμη Χρηματοδότηση (Financing Sustainable Growth /Sustainable Finance Action Plan). Σκοπός της ΕΕ είναι τα Κράτη Μέλη να υλοποιήσουν τη δέσμευση τους για διοχέτευση ιδιωτικών κεφαλαίων προς επενδύσεις οι οποίες να υποστηρίζουν τη Συμφωνία του Παρισιού (Paris Agreement 2016) και με αρχική στόχευση την επίτευξη ουδέτερου ισοζυγίου άνθρακα μέχρι το 2050, αλλά και παράλληλη επίτευξη των 17 στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs) των Ηνωμένων Εθνών. Είναι ευρέως παραδεκτό ότι μόνο με στοχευμένα έργα θα μπορέσει να υλοποιηθεί και η περίφημη Πράσινη Συμφωνία (Global Green Deal/UN) η οποία προβλέπει μία σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία. Υπενθυμίζεται πως η ΕΕ έχει δεσμευτεί μέσω της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) πως το 1/3 του πακέτου ανάκαμψης Next Generation EU του 1,8 τρισ. ευρώ θα κατευθυνθεί προς την υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας. Η ΕΕ επιδιώκει όπως σημαντικά κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα, ενισχύσουν την προσπάθεια προς ένα κλιματικά ουδέτερο και αποδοτικό περιβάλλον, με σεβασμό στους φυσικούς πόρους και δίκαιη κατανομή του οικονομικού οφέλους. Γι' αυτό και μόλις πριν από μερικές βδομάδες, στις 6 Ιουλίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την στρατηγική της για χρηματοδότηση της μετάβασης σε μία Βιώσιμη Οικονομία.

Οι κυπριακές χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις θα πρέπει να κάνουν άμεσα μεγάλα άλματα προς την κατεύθυνση της Βιώσιμης Χρηματοδότησης βασικός πυλώνας για επιτυχή Αειφόρο Ανάπτυξη.

Έχοντας όλα αυτά υπόψη λοιπόν, είναι φυσικό επακόλουθο να αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των επενδυτών οι οποίοι λαμβάνουν σημαντικά υπόψη τους παράγοντες Περιβάλλον-Κοινωνία-Διακυβέρνηση (Environmental, Social and Governance -ESG) κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που δημιουργούνται διαρκώς Επενδυτικά Οχήματα μακροχρόνιου ορίζοντα τα οποία επενδύουν σε βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες και έργα.

Με την ΕΕ να δίδει τόσο μεγάλη έμφαση σε θέματα Βιώσιμης Ανάπτυξης και τους επενδυτές να δείχνουν να ανταποκρίνονται σε αρχικό στάδιο, είναι ξεκάθαρο πως πλέον η προσοχή στρέφεται εξίσου και στην εφαρμογή των απαιτούμενων Κανονισμών και Οδηγιών που ήδη προκύπτουν εξελικτικά για να ρυθμίζουν τα αλληλοσυνδεόμενα θέματα Βιώσιμης Ανάπτυξης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility). Ο κανονισμόςτης ΕΕ για την ταξινομία (Taxonomy Regulation), ο κανονισμός περί γνωστοποιήσεων αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (SFDR) και ο κανονισμός για τους δείκτες αναφοράς αποτελούν το θεμέλιο για την αύξηση της διαφάνειας, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν τα απαιτούμενα εργαλεία στους επενδυτές για να εξετάζουν και να εντοπίζουν βιώσιμες επενδυτικές ευκαιρίες ή και να αποκτούν ολοκληρωμένη άποψη για τους Διαχειριστές των Επενδυτικών Κεφαλαίων/ Πιστωτικών/Επενδυτικών Οργανισμών. Οι Κανονισμοί αφορούν και καλύπτουν τους εποπτευόμενους από τις τρεις ευρωπαϊκές εποπτικές Αρχές, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority – EBA), την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (European Securities and Markets Authority – ESMA) και την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA), ανάλογα με την περίπτωση. Δεν είναι τυχαίο που πρόσφατα η Ευρωπαία Επίτροπος Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών Mairéad Mc Guinness δήλωσε : «Η βιωσιμότητα βρίσκεται υψηλά στην ατζέντα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε επίπεδο ΕΕ», επαναλαμβάνοντας κι αυτή με τη σειρά της πως η «ανάκαμψη πρέπει να είναι πράσινη» και πως πρέπει να υπάρξουν σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις προς βιώσιμες δραστηριότητες.

Με την Κύπρο να ετοιμάζεται να δεχθεί εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ από την ΕΕ η οποία στις 26 Ιουλίου 2021 έχει εγκρίνει το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της χώρας, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως η εφαρμογή των κανόνων που αφορούν στη Βιώσιμη Χρηματοδότηση και Ανάπτυξη κάθε άλλο παρά πυροτέχνημα είναι. Ούτε και πρόκειται να αφήσουν ανεπηρέαστες τις κυπριακές επιχειρήσεις που εποπτεύονται, εμμέσως από τις προαναφερόμενες Αρχές σε συνεργασία με τις κυπριακές αρχές. Στο τέλος της μέρας, η Βιώσιμη Χρηματοδότηση έχει ήδη αρχίσει να καθορίζει εκ νέου τις τραπεζικές και τις ευρύτερες χρηματοοικονομικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τον τρόπο που όλοι πλέον θα επιχειρούμε. Κλειδί πλέον θα είναι οι συνετές στρατηγικές αποφάσεις, οι οποίες οδηγούν σε βιώσιμες επιχειρηματικές λύσεις. Αν δεν ξεκινήσουμε ως επιχειρήσεις και πολίτες να υλοποιούμε δράσεις προς την επίτευξη πραγματικής βιώσιμης ανάπτυξης, και συνεχίσουμε να βασιζόμαστε σε πρόσκαιρες μη βιώσιμες καταστάσεις ή «λύσεις», τότε η προσπάθεια προσέλκυσης νέων άμεσων και μακροπρόθεσμων επενδύσεων θα αποτύχει και ενδεχομένως να χάσουμε και σημαντικά κονδύλια από την ΕΕ.

Η κα Νικόλ Κ. Φινοπούλου είναι δικηγόρος, LLB.LLM. LPC. Alumni, μέλος Institute for Sustainability Leadership, University of Cambridge.

Απόφαση-ανάσα της ΕΚΤ για τις τράπεζες

Πράσινο φως από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την αλλαγή του νόμου – Απαλλάσσονται από τον φόβο ενεργοποίησης του DTC

Το πράσινο φως για την αλλαγή του νόμου που διέπει την αναβαλλόμενη φορολογία των τραπεζών έδωσε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα, απαλλάσσοντας το ελληνικό τραπεζικό σύστημα από τον φόβο να ενεργοποιηθεί η ρήτρα ανακεφαλαιοποίησής τους από το Δημόσιο σε περίπτωση ζημιών.

Ετσι, αφενός μεν οι τράπεζες αποκτούν περιθώρια να κάνουν επιθετικότερες κινήσεις για τη μείωση των κόκκινων δανείων, αφετέρου δε οι δυνητικοί επενδυτές σε τραπεζικές μετοχές δεν αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της απίσχνασης της συμμετοχής τους σε περίπτωση ανακεφαλαιοποίησης από το κράτος. Υστερα από διαπραγματεύσεις που κράτησαν τρεις μήνες η ΕΚΤ ενέκρινε το σχέδιο διάταξης που υπέβαλε ο υφυπουργός Οικονομικών Γ. Ζαββός. Η διάταξη προβλέπει πως, αν δεν υπάρχουν επαρκή κέρδη ή καταγράφονται ζημίες και δεν είναι δυνατός ο συμψηφισμός με την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, μπορεί να μετακυλισθεί η διαφορά σε επόμενο φορολογικό έτος στο οποίο θα υπάρχει επάρκεια κερδών. Η μεταφορά αυτή θα μπορεί να γίνεται σε οποιαδήποτε φορολογική χρήση εντός της αντίστοιχης 20ετούς περιόδου απόσβεσης που προβλέπουν οι διατάξεις για την απόσβεση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων των τραπεζών.

Βγαίνει από το τραπέζι ο κίνδυνος ενεργοποίησης της ρήτρας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών από το Δημόσιο σε περίπτωση ζημιών.

Η διάταξη προβλέπει πως, αν δεν υπάρχουν επαρκή κέρδη ή καταγράφονται ζημίες και δεν είναι δυνατός ο συμψηφισμός με την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, μπορεί να μετακυλισθεί η διαφορά σε επόμενο φορολογικό έτος στο οποίο θα υπάρχει επάρκεια κερδών.

Η ΕΚΤ έκρινε ότι η εν λόγω τροποποίηση ήταν απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την ταχεία απομόχλευση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Με το σχέδιο διάταξης βγαίνει πλέον από το τραπέζι ο κίνδυνος ενεργοποίησης του DTC και δίνεται στις τράπεζες η δυνατότητα να προχωρήσουν στην ολική εκκαθάριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων από τους ισολογισμούς τους, χωρίς να αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο απομείωσης των εποπτικών τους κεφαλαίων και της καταγραφής ζημιών, η οποία θα οδηγούσε σε ενεργοποίηση των διατάξεων του αναβαλλόμενου φόρου και σε αναγκαστική είσοδο του Δημοσίου στο μετοχικό τους κεφάλαιο. Ο κίνδυνος ενεργοποίησης του αναβαλλόμενου φόρου αποτελούσε «αγκάθι» για την προσέλκυση επενδυτών στις ελληνικές τράπεζες. Μετά την έγκριση της αλλαγής του νόμου από την ΕΚΤ μπορούν πλέον οι τράπεζες να υποστηρίξουν την επίτευξη των στόχων τους για τη μείωση των κόκκινων δανείων μέσω του «Ηρακλή ΙΙ». Κύκλοι του υπουργείου Οικονομικών σημειώνουν, επίσης, πως κλείνει οριστικά η συζήτηση και η αβεβαιότητα για το εάν οι ελληνικές τράπεζες θα χρειαστούν πρόσθετες λύσεις για να επιτύχουν την εκκαθάριση των κόκκινων δανείων.

Επίσης, υπογραμμίζουν πως «με τη νέα αυτή επιτυχία της ελληνικής κυβέρνησης ενισχύεται η επενδυσιμότητα των ελληνικών τραπεζών σε μια φάση ιδιαίτερα κρίσιμη για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Επιπροσθέτως, η επιτυχία αυτή θα αποτελέσει και ένα σημαντικό βήμα των ελληνικών τραπεζών για την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας».

Η γνωμοδότηση

Με την από 29.7.2021 απόφασή του, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ εξέδωσε νομική γνωμοδότηση που επιτρέπει τη μεταφορά ζημιών και αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (DTA) που προκύπτουν από διαφορές χρέωσης.

Η ΕΚΤ έκρινε ότι η μείωση των ΜΕΑ από ελληνικά συστημικά πιστωτικά ιδρύματα παραμένει επί του παρόντος η κύρια εποπτική προτεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ υποστήριξε ότι ο στόχος του σχεδίου τροποποιήσεων που πρότεινε η ελληνική κυβέρνηση είναι να διευκολύνει τις σημαντικές πρωτοβουλίες απομόχλευσης που αναλαμβάνουν τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα μέσω του προγράμματος «Ηρακλής».

Η ΕΚΤ έκρινε ότι το σχέδιο νόμου δεν τροποποιεί το άρθρο 27α του ελληνικού φορολογικού κώδικα σχετικά με την επιλεξιμότητα των DTA για μετατροπή σε αναβαλλόμενες πιστώσεις φόρου, διάταξη σχετική με τις απαιτήσεις του άρθρου 39 παράγραφος 2 του κανονισμού (Ε.Ε.) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Στην προτεινόμενη ρύθμιση του υπ. Οικονομικών που ενέκρινε η ΕΚΤ θεσπίζεται η εξής σειρά προτεραιότητας: σε κάθε έτος συμψηφίζεται πρώτα η ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς από το PSI, στη συνέχεια η ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς από διαγραφές ή μεταβιβάσεις δανείων και πιστώσεων και μετά τυχόν μη συμψηφισθέντα σε προηγούμενα έτη υπόλοιπα της τελευταίας αυτής χρεωστικής διαφοράς, με τα προγενέστερα υπόλοιπα να προηγούνται των μεταγενέστερων. Ακολουθεί ο συμψηφισμός των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών.

Η ΕΚΤ έκρινε ότι η μείωση των ΜΕΑ από ελληνικά συστημικά πιστωτικά ιδρύματα παραμένει επί του παρόντος η κύρια εποπτική προτεραιότητα.

Ευρωπαϊκή Ένωση · Κυπριακή Δημοκρατία · Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο · Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου

ΕΡΓΟ «ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ (ΣΕΠ)»
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΚΕΝΤΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΚΕΚ) ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ (ΚΑΕΠ)

Η **Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ)**, στο πλαίσιο του έργου «Επέκταση και Λειτουργία Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ)», προγραμματική περίοδος 2014-2020, ανακοινώνει πρόσκληση προς ενδιαφερόμενα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (στο εξής «ΚΕΚ») για υποβολή αιτήσεων για έγκρισή τους ως **Κέντρων Αξιολόγησης Επαγγελματικών Προσόντων** (στο εξής «ΚΑΕΠ») σε συγκεκριμένα επαγγελματικά πεδία. Τα επαγγελματικά πεδία, στα οποία μπορεί να υποβληθεί αίτηση, παρουσιάζονται σε πίνακα στην ιστοσελίδα της ΑνΑΔ.

Η υποβολή αίτησης από τα ΚΕΚ για την απόκτηση του ρόλου ΚΑΕΠ γίνεται στην ψηφιακή πύλη της ΑνΑΔ «Ερμής», στην οποία οι χρήστες έχουν πρόσβαση τόσο μέσω της ιστοσελίδας της ΑνΑΔ (**www.anad.org.cy**) όσο και απευθείας στην ηλεκτρονική διεύθυνση **ermis.anad.org.cy**. Σημειώνεται ότι, πρώτα πρέπει να ολοκληρωθεί η εγγραφή του αιτητή ως οντότητας και η απόκτηση του ρόλου ΚΕΚ.

Κάθε αίτηση εξετάζεται αμέσως μετά την υποβολή της. Τα ΚΕΚ, των οποίων οι αιτήσεις έχουν κριθεί συμβατές, καλούνται να συμμετάσχουν με τους συντελεστές τους σε πρόγραμμα κατάρτισης. Όσα ΚΕΚ συμπληρώσουν με επιτυχία το πρόγραμμα κατάρτισης εγκρίνονται και καλούνται για υπογραφή συμφωνίας με την ΑνΑΔ για λειτουργία ως ΚΑΕΠ. Η συμφωνία θα ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2024.

Οι προϋποθέσεις έγκρισης ενός φορέα ως ΚΑΕΠ για τα επαγγελματικά πεδία στους διάφορους τομείς, καθώς και άλλες σχετικές πληροφορίες παρουσιάζονται στον Οδηγό Πολιτικής και Διαδικασιών «Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ): Κέντρα Αξιολόγησης Επαγγελματικών Προσόντων (ΚΑΕΠ)», τον οποίο οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να εξετάσουν προσεκτικά.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Κοινού της ΑνΑΔ στο τηλέφωνο **22390300** και την ηλεκτρονική διεύθυνση **info@anad.org.cy**.

Ευρωπαϊκή Ένωση · Κυπριακή Δημοκρατία · Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο · Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου

ΕΡΓΟ «ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ (ΣΕΠ)»
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Η **Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ)**, στο πλαίσιο του έργου «Επέκταση και Λειτουργία Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ)», προγραμματική περίοδος 2014-2020, ανακοινώνει πρόσκληση προς ενδιαφερόμενα άτομα για υποβολή αιτήσεων για έγκρισή τους ως **Αξιολογητών Επαγγελματικών Προσόντων** (στο εξής «Αξιολογητές») σε συγκεκριμένα επαγγελματικά πεδία. Τα επαγγελματικά πεδία, στα οποία μπορεί να υποβληθεί αίτηση, παρουσιάζονται σε πίνακα στην ιστοσελίδα της ΑνΑΔ.

Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για έγκρισή του στον ρόλο του Αξιολογητή. Η υποβολή αίτησης για την απόκτηση του ρόλου γίνεται στην ψηφιακή πύλη της ΑνΑΔ «Ερμής», στην οποία οι χρήστες έχουν πρόσβαση τόσο μέσω της ιστοσελίδας της ΑνΑΔ (**www.anad.org.cy**) όσο και απευθείας στην ηλεκτρονική διεύθυνση **ermis.anad.org.cy**. Σημειώνεται ότι, πρώτα πρέπει να ολοκληρωθεί η εγγραφή του αιτητή, ως φυσικό πρόσωπο, στην ψηφιακή πύλη «Ερμής». **Οι αιτήσεις γίνονται δεκτές το αργότερο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2021**.

Κάθε αίτηση εξετάζεται αμέσως μετά την υποβολή της. Οι ενδιαφερόμενοι, των οποίων οι αιτήσεις έχουν κριθεί συμβατές, δηλαδή ικανοποιούν τα απαιτούμενα προσόντα, καλούνται να συμμετάσχουν σε πρόγραμμα κατάρτισης. Όσοι συμπληρώσουν με επιτυχία το πρόγραμμα κατάρτισης εγκρίνονται και καλούνται για υπογραφή συμφωνίας με την ΑνΑΔ για σκοπούς ανάθεσης αξιολογήσεων επαγγελματικών προσόντων υποψηφίων, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα σχετικών αιτήσεων. Η συμφωνία θα ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2024.

Τα κριτήρια έγκρισης των Αξιολογητών για τα Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων (ΠΕΠ) στους διάφορους τομείς, οι σχετικές επεξηγήσεις για τα απαιτούμενα προσόντα και την επαγγελματική πείρα, καθώς και άλλες σχετικές πληροφορίες παρουσιάζονται στον Οδηγό Πολιτικής και Διαδικασιών «Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ): Αξιολογητές Επαγγελματικών Προσόντων», τον οποίο οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να εξετάσουν προσεκτικά.

Σημειώνεται ότι ισχύουν τα ακόλουθα ασυμβίβαστα αναφορικά με την απόκτηση του ρόλου του Αξιολογητή:

- Άτομα που εργοδοτούνται σε φορέα που έχει εγκριθεί ως Κέντρο Αξιολόγησης Επαγγελματικών Προσόντων (ΚΑΕΠ) δεν μπορούν να οριστούν ως Αξιολογητές για διενέργεια αξιολόγησης σε αυτό.
- Οι Αξιολογητές δεν μπορούν να επενεργούν ως εκπαιδευτές στο πλαίσιο Σχεδίων της ΑνΑΔ, σε θέμα σχετικό με το ΠΕΠ στο οποίο διενεργούν αξιολογήσεις, κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας που έχουν υπογράψει με την ΑνΑΔ.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Κοινού της ΑνΑΔ στο τηλέφωνο **22390300** και την ηλεκτρονική διεύθυνση **info@anad.org.cy**.

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό
kathimerini.com.cy
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

Τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027

Σύνολο ενωσιακής και εθνικής συμμετοχής, ποσά σε εκατ. ευρώ

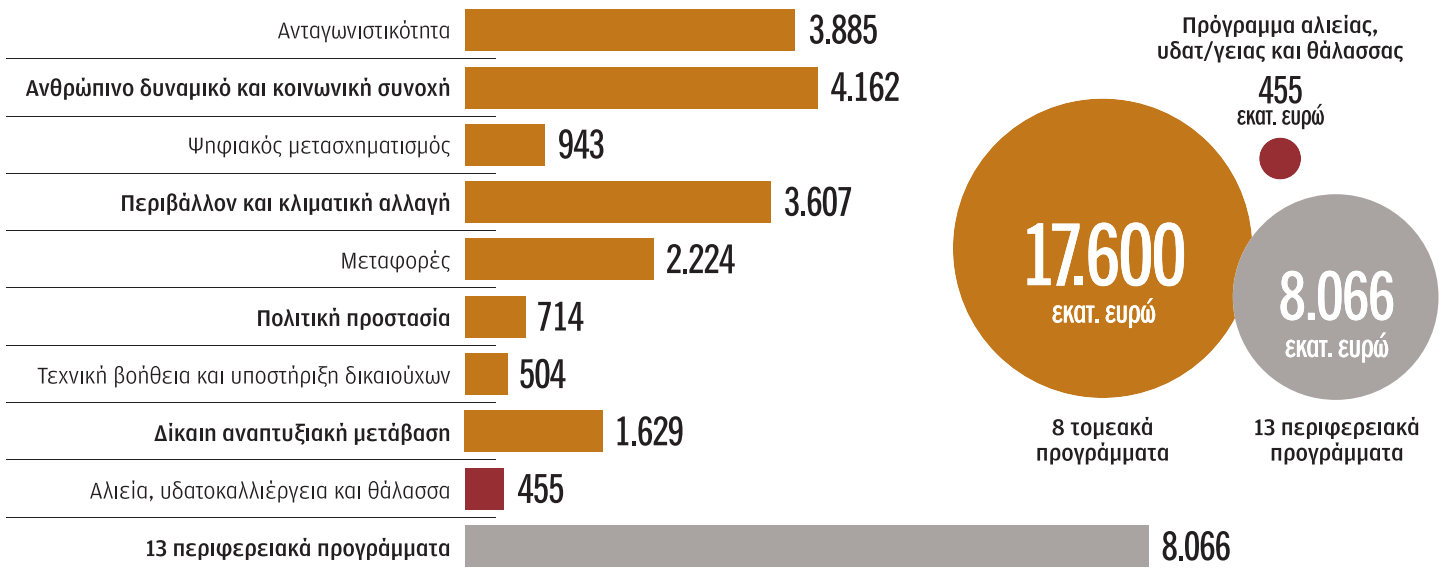

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πράσινο φως από την Κομισιόν για το νέο ΕΣΠΑ, ύψους 26 δισ.

Μαζί με τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης θα πρέπει να γίνουν έργα 90 δισ.

Αύξηση των κονδυλίων που θα διαχειριστούν οι περιφέρειες της χώρας κατά 2,2 δισ. ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο προβλέπει το νέο ΕΣΠΑ (2021-2027), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σημειώνεται πως είναι το πρώτο ΕΣΠΑ κράτους-μέλους που παίρνει το πράσινο φως από τις Βρυξέλλες, γεγονός που «θα μας επιτρέψει να είμαστε και η πρώτη χώρα που θα απορροφήσει πόρους από το νέο ΕΣΠΑ μέσα στο τρέχον έτος», όπως σημείωσε ο υπουργός Ανάπτυξης Αδ. Γεωργιάδης.

Το νέο ΕΣΠΑ αναμένεται, σύμφωνα με τον προγραμματισμό του υπουργείου Ανάπτυξης, να ενεργοποιηθεί το προσεχές φθινόπωρο με την έγκριση των 9 επιχειρησιακών και των 13 περιφερειακών προγραμμάτων.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του νέου ΕΣΠΑ ανέρχεται σε 26,1 δισ. ευρώ, στα οποία περιλαμβάνονται και τα 5,3 δισ. ευρώ της εθνικής συμμετοχής. Εκτός από τα 8,1 δισ. ευρώ που θα διαχειριστούν οι 13 περιφέρειες της χώρας –από 5,9 δισ. κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο–, το νέο ΕΣΠΑ περιλαμβάνει διακριτό πρόγραμμα με ενισχυμένους πόρους για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την πολιτική προστασία, τη δίκαιη μετάβαση, το περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια με νέες διαχειριστικές αρχές, καθώς και νέο πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα με δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο επιχειρησιακό πρόγραμμα, με συνολικούς πόρους 3,9 δισ. ευρώ, ενώ, όπως και στο προηγούμενο ΕΣΠΑ, το μεγαλύτερο πρόγραμμα αποτελεί αυτό της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, με συνολικά κονδύλια περίπου 4,2 δισ. ευρώ.

Οι στόχοι πολιτικής του νέου ΕΣΠΑ διαρθρώνονται σε πέντε άξονες που στοχεύουν σε:

• Μια «εξυπνότερη» Ευρώπη, στόχος στον οποίο θα διατεθεί το 20% των συνολικών πόρων μέσα από δράσεις για την ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, τη στρατηγική επένδυση στο τουριστικό οικοσύστημα, την ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό και σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα, την ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων, τον ψηφιακό μετασχηματισμό δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, την προσαρμογή δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και τις παρεμβάσεις σε δημόσιες υπηρεσίες με βάση τις αρχές του σχεδίου δράσης της Επιτροπής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Δίνεται έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στο περιβάλλον, στην κλιματική αλλαγή και στην ενέργεια.

• Μια πιο πράσινη Ευρώπη, στόχος στον οποίο θα διατεθεί το 27% των συνολικών πόρων μέσα από δράσεις για την προώθηση της αστονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των οδικών αστικών συγκοινωνιών, την αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων και καταστροφών, τη δημιουργία μονάδων ανάκτησης και ανακύκλωσης αποβλήτων και την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

• Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη, στόχος στον οποίο θα διατεθεί το 8% των συνολικών πόρων μέσα από έργα οδικών, σιδηροδρομικών, θαλασσίων μεταφορών και επενδύσεις σε συστήματα διαχείρισης ασφάλειας της εναέριας κυκλοφορίας.

• Μια πιο κοινωνική Ευρώπη, στόχος στον οποίο θα διατεθεί το 30% των συνολικών πόρων μέσα από δράσεις επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό για την αύξηση της απασχόλησης, τη μείωση των ανισοτήτων, την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, την ενίσχυση των δομών κοινωνικής αλληλεγγύης και την υγειονομική κάλυψη με έμφαση στην πρόληψη και σε νέες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας.

• Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, στόχος στον οποίο θα διατεθεί το 6% των συνολικών πόρων για τη στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών βιώσιμης ανάπτυξης σε αστικές, αγροτικές και νησιωτικές περιοχές.

Απολιγνιτοποίηση

Το νέο ΕΣΠΑ υποστηρίζει το νέο Ταμείο για τη Δίκαιη Μετάβαση με το 7% των συνολικών πόρων, μέσα από συγκεκριμένες δράσεις για την απεξάρτηση από τον λιγνίτη στις περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας, στη Μεγαλόπολη και στα νησιά.

Τέλος, με δεδομένες τις διαχειριστικές ανεπάρκειες που έχουν εντοπιστεί κατά το παρελθόν, στο νέο ΕΣΠΑ έχει προβλεφθεί η ενίσχυση και αναβάθμιση του προγράμματος τεχνικής υποστήριξης με συνολικούς πόρους 504 εκατ. ευρώ για τη θεσμική και διαχειριστική ικανότητα των δικαιούχων και των φορέων υλοποίησης.

Το μεγάλο στοίχημα

Οι πολιτικές που θα χρηματοδοτήσει το νέο ΕΣΠΑ είναι παρόμοιες και συχνά ταυτίζονται με αυτές που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως θα πρέπει από φέτος έως το 2029 (που λήγει το ΕΣΠΑ) να υλοποιηθούν έργα της τάξεως των 90 δισ. ευρώ. Τα κονδύλια από το Ταμείο Ανάκαμψης ανέρχονται σε 30,5 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 17,8 δισ. είναι επιχορηγήσεις και τα 12,7 δισ. δάνεια και θα πρέπει να απορροφηθούν έως το τέλος του 2026. Μαζί με τις ιδιωτικές επενδύσεις θα φτάσουν τα 57,6 δισ. ευρώ. Επίσης, στα 26,1 δισ. ευρώ δημόσιας δαπάνης θα πρέπει να προστεθεί και η ιδιωτική συμμετοχή, που θα ανεβάσει το συνολικό πακέτο, με μετριοπαθείς υπολογισμούς, στα 33-34 δισ. ευρώ.

Με τα 90 δισ. καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό το επενδυτικό κενό στην ελληνική οικονομία, που υπολογίζεται σε 100 δισ. ευρώ. Υπό την προϋπόθεση ότι ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας θα μπορέσουν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν εγκαίρως έργα που θα έχουν μακροπρόθεσμες θετικές επιπτώσεις.

Δεύτερη ευκαιρία για επιδότηση επιχειρήσεων εστίασης και δικηγόρων

Μία ακόμη ευκαιρία στις επιχειρήσεις εστίασης, καθώς και στους αυτοαπασχολούμενους δικηγόρους προκειμένου να επωφεληθούν των ειδικών προγραμμάτων επιδότησης δίνει το υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Τόσο οι επιχειρήσεις εστίασης όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι δικηγόροι που έχουν υποβάλει αίτηση ή θα υποβάλουν έως τις 30 Ιουλίου και ώρα 3 μ.μ., προκειμένου να επιδοτηθούν από τα ειδικά προγράμματα για προμήθεια πρώτων υλών και την αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών αντιστοίχως και η αίτησή τους απορρίφθηκε ή θα απορριφθεί, έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν εκ νέου αίτηση μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2021 και ώρα 3 μ.μ.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει εκδοθεί απορριπτική απόφαση. Το δικαίωμα νέας υποβολής παύει να υφίσταται σε περίπτωση που η επιχείρηση ενταχθεί σε κάποιο από τα δύο παραπάνω προγράμματα. Δημοσιεύθηκαν οι νέες τροποποιήσεις των προσκλήσεων για αμφότερα τα προγράμματα.

Υπενθυμίζεται ότι το πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων εστίασης αφορά μη επιστρεπτέα επιδότηση για την αγορά πρώτων υλών, με τον συνολικό προϋπολογισμό της δράσης να ανέρχεται σε 330 εκατ. ευρώ.

Η επιχορήγηση που δίνεται φτάνει μέχρι το 7% του τζίρου που είχε η επιχείρηση το 2019 και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100.000 ευρώ. Η καταβληθείσα προκαταβολή κεφαλαίου κίνησης για την προμήθεια πρώτων υλών θα πρέπει να έχει αναλωθεί από την ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) στην ιστοσελίδα www.ependyseis.gr με την ένδειξη «Επιδότηση κεφαλαίου κίνησης σε επιχειρήσεις εστίασης για την προμήθεια πρώτων υλών».

Σε ό,τι αφορά τη δράση για την ενίσχυση αυτοαπασχολούμενων δικηγόρων –υπολογίζεται ότι θα επωφεληθούν περί τους 16.000 δικηγόρους– συνολικού προϋπολογισμού 20 εκατ. ευρώ, προβλέπονται ενισχύσεις από 500 έως 2.000 ευρώ αναλόγως των εσόδων που είχαν το 2019. Οι ωφελούμενοι οι οποίοι έκαναν έναρξη εντός του 2020 δύναται να αιτηθούν και να λάβουν ως ανώτερο όριο επιχορήγησης ποσό 1.500 ευρώ.

Με στόχο τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό των γραφείων των αυτοαπασχολούμενων δικηγόρων επιχορηγούνται αποκλειστικά οι παρακάτω δαπάνες προμήθειας: ηλεκτρονικοί υπολογιστές, φορητοί υπολογιστές, routers, web κάμερες, μικρόφωνα, ακουστικά, ηχεία, συστήματα τηλεδιάσκεψης, scanners/πολυμηχανήματα, οθόνες (χωρίς υποδοχή κεραίας antenna in)/προβολής τηλεδιάσκεψης και λογισμικά απαραίτητα για τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό του γραφείου. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες κτήσης πάγιων στοιχείων για τα οποία το κόστος απόκτησης κάθε διακριτού στοιχείου εξοπλισμού δεν είναι μεγαλύτερο από 1.500 ευρώ και έως τα όρια που αναφέρονται ανωτέρω υπό προϋποθέσεις. Ενδεικτικά, δεν αποτελούν επιλέξιμες οι προμήθειες για: κινητά τηλέφωνα, tablets, συνδέσεις κινητής τηλεφωνίας, servers, καθώς και οι κάθε είδους συνδρομές.

Δυνατότητα υποβολής νέας αίτησης μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου όσων έχουν απορριφθεί.

Η επιχορήγηση για τα καταστήματα εστίασης φτάνει μέχρι το 7% του τζίρου που είχε η επιχείρηση το 2019 και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ.

Κακή διατροφή, έλλειψη γυμναστικής και παραπάνω κιλά λόγω πανδημίας

Την επίδραση της πανδημίας στην καταναλωτική συμπεριφορά δείχνουν τα αποτελέσματα έρευνας του ΙΕΛΚΑ (Ινστιτούτο Ερευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών).

Στην έρευνα καταγράφεται σαφώς μια σημαντική επίδραση της πανδημίας και συγκεκριμένα των μέτρων περιορισμού κυκλοφορίας και της παραμονής στο σπίτι στη διατροφή των καταναλωτών και το σωματικό τους βάρος. Το 38% των καταναλωτών δηλώνει ότι τη χρονιά που πέρασε αυξήθηκε το σωματικό του βάρος, ενώ μόλις 15% ότι μειώθηκε. Παράλληλα, 24% δηλώνει ότι τη χρονιά που πέρασε χειροτέρεψε η διατροφή του, ενώ 14% ότι βελτιώθηκε.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι για τις διατροφικές συνήθειες της πανδημίας, το ισοζύγιο θετικών και αρνητικών επιδράσεων τείνει προς αρνητικό πρόσημο. Παρότι

Τι δείχνει έρευνα για τις νέες καταναλωτικές συνήθειες που δημιούργησε ο κορωνοϊός.

κατά τη διάρκεια των lockdowns συνήθειες όπως η μαγειρική στο σπίτι επέδρασαν θετικά στο κομμάτι της διατροφής, άλλοι παράγοντες, όπως η αύξηση των παραγγελιών έτοιμου φαγητού και η έλλειψη σωματικής άσκησης, αντιστάθμισαν τα όποια οφέλη. Επομένως, πέρα από την επιστροφή στην κανονικότητα σε σχέση με τις αγοραστικές συνήθειες, πλέον βλέπουμε και την αρχή μιας μακράς διαδικασίας επιστροφής στην κανονικότητα και για τις διατροφικές συνήθειες.

Σύμφωνα με την έρευνα, η επιστροφή στην κανονικότητα σε σχέση με τις αγοραστικές συνήθειες είναι δεδομένο ότι θα διαρκέσει αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Μια σειρά συνηθειών που υιοθετήθηκαν λόγω της εμφάνισης της κρίσης της COVID-19 αναμένεται να διατηρηθούν από μεγάλες ομάδες των καταναλωτών ακόμα και το 2022 (ή και να μη σταματήσουν ποτέ).

• Μόλις το 12% έχει σταματήσει να φοράει μάσκα στα καταστήματα, το 19% θα σταματήσει άμεσα και το 29% μέσα στο 2021. Το υπόλοιπο 61% φαίνεται ότι θα συνεχίσει να φοράει μάσκα και μετά το 2021.

• Αξιοσημείωτο είναι ότι ένας στους τρεις θα διατηρήσει την τάση της αποφυγής εξόδου από το σπίτι, ακόμα και το επόμενο έτος, ενδεικτικό της αίσθησης κινδύνου που υπάρχει και σήμερα.

• Μεγάλη διείσδυση στην καθημερινότητα καταγράφεται για τα αντισηπτικά, με το 24% του κοινού να δηλώνει ότι δεν θα σταματήσει ποτέ να τα κουβαλάει μαζί του.

Αναφορικά με τις συνήθειες που αφορούν την επίσκεψη στο σούπερ μάρκετ και την αποφυγή συγχρωτισμού στα καταστήματα, από την έρευνα προκύπτει ότι:

• Το 58% θα συνεχίσει να προσπαθεί να επισκεφθεί το κατάστημα ημέρες και ώρες χωρίς κίνηση. Μόλις ένα 20% δεν έχει αυτή τη συνήθεια σήμερα.

• Το 47% θα συνεχίσει να αποφεύγει ουρές και άλλα σημεία συνωστισμού μέσα στο κατάστημα. Μόλις το 16% δεν έχει αυτή τη συνήθεια σήμερα.

Επίσης, το 16% δηλώνει ότι θα συνεχίσει να φοράει μάσκα στα καταστήματα τροφίμων, ακόμα και μετά την επιστροφή στην κανονικότητα. Ποσοστό 8% δηλώνει ότι δεν φοράει σήμερα, το 37% σίγουρα ότι θα σταματήσει και το 38% δεν γνωρίζει τι θα κάνει.

Το 16% των καταναλωτών δηλώνει ότι θα συνεχίσει να φοράει μάσκα στα καταστήματα τροφίμων, ακόμη και μετά την επιστροφή στην κανονικότητα.

Μάχες για το νερό λόγω κλιματικής αλλαγής

Στις ΗΠΑ παρατηρείται η χειρότερη ξηρασία των τελευταίων 20 ετών - Το νερό γίνεται ολοένα και πιο πολύτιμο και σπάνιο

Το νερό στο αγρόκτημα του Μας Μασουμότο στην Καλιφόρνια ρέει ακόμα. Τα τελευταία 25 χρόνια, ωστόσο, ο υδροφόρος ορίζοντας έχει υποχωρήσει κατά 10 μέτρα. Επειδή, όμως, τα αποθέματα νερού δεν αρκούν, ο Αμερικανός αγρότης αναγκάστηκε να διακόψει την καλλιέργεια στο 25% των εκμεταλλεύσιμων εκτάσεών του. «Φύτεψα αυτόν τον αμπελώνα με τον πατέρα μου», λέει ο ίδιος, συμπληρώνοντας: «Είναι λυπηρό να βλέπω τώρα πώς έχει εξελιχθεί. Ετσι θα είναι η ζωή πλέον εδώ χωρίς νερό». Το αγρόκτημα του Μας Μασουμότο βρίσκεται στην κεντρική κοιλάδα της Καλιφόρνιας, τον οπωρώνα των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα της Deutsche Welle. Αρκεί να σκεφθεί κανείς πως το 80% όλων των φρούτων που πωλούνται στις ΗΠΑ προέρχεται από αυτήν ακριβώς την περιοχή. Οπως, όμως, και σε όλες τις δυτικές πολιτείες, έτσι και στην κεντρική κοιλάδα παρατηρείται η χειρότερη ξηρασία των τελευταίων 20 ετών εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Το νερό γίνεται ολοένα και πιο πολύτιμο και σπάνιο ως αγαθό.

Κάθε μέρα ο Αμερικανός αγρότης λαμβάνει ταχυδρομικά προσφορές από ποικίλους επενδυτές, οι οποίοι ενδιαφέρονται να αγοράσουν τη γη του. «Με βομβαρδίζουν συνεχώς με προσφορές. Σκεφθείτε πως μου δίνουν 42.000 δολάρια για τα τέσσερα στρέμματα. Οταν ο πατέρας μου αγόρασε το αγρόκτημα, είχε πληρώσει για την αντίστοιχη έκταση λιγότερα από 5.000 δολάρια. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι το νερό. Και κάτι ακόμα: οι επενδυτές δεν είναι ντόπιοι. Θέλουν, πάντως, να διασφαλίσουν τα δικαιώματα αξιοποίησης

Επενδυτές θέλουν να εξορύξουν νερό, με την ίδια λογική που ακολουθούν και στην περίπτωση του πετρελαίου, λέει Αμερικανός παραγωγός.

των υδάτινων πόρων του αγροκτήματος». Στις δυτικές πολιτείες των ΗΠΑ επενδυτές αγοράζουν το τελευταίο διάστημα συστηματικά εκτάσεις για καλλιέργεια. Παράλληλα, ωστόσο, αποκτούν και πρόσβαση στο νερό, το οποίο θα μπορούσαν να πωλούν στις γύρω αναπτυσσόμενες πόλεις. «Θέλουν να εξορύξουν νερό, με την ίδια λογική που ακολουθούν και στην περίπτωση του πετρελαίου», τονίζει ο Μας Μασουμότο: «Δεν βλέπουν την ξηρασία και τα φυτά που πεθαίνουν, βλέπουν μόνο το κέρδος».

Ο Αμερικανός αγρότης ελπίζει ότι οι κυβερνώντες θα θεσπίσουν αυστηρότερους κανόνες, έτσι ώστε να σταματήσει το εμπόριο νερού. Ανησυχεί, ωστόσο, πως όταν η κυβέρνηση αντιδράσει, θα είναι πλέον πολύ αργά για τους υδάτινους πόρους της Καλιφόρνιας.

Σε όλες τις δυτικές πολιτείες των ΗΠΑ παρατηρείται μεγάλη ξηρασία εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής.

Στη Σικελία

Για τον Ιταλό αγρότη και παρ' ολίγον δικηγόρο Αντρέα Πασανίζι, η κλιματική αλλαγή έχει διαφοροποιήσει τις καλλιέργειές του. Στις εύφορες υπώρειες της Αίτνας στη Σικελία έχει φυτέψει αβοκάντο, ένα τροπικό φρούτο το οποίο αντικατέστησε τα σταφύλια ως μέσο βιοπορισμού, όπως σχετικά αναφέρει σε δημοσίευμά της η εφημερίδα Financial Times. Η ιδέα προέκυψε προ 20ετίας έπειτα από ένα ταξίδι του στη Βραζιλία. Επιστρέφοντας στη Σικελία αποφάσισε να πειραματιστεί και να μην ακολουθήσει τη δικηγορία, ενώ χρησιμοποίησε τη γη όπου επί πολλές δεκαετίες ο παππούς του και οι προγενέστεροι διατηρούσαν αμπέλια. Μαζί με τα αβοκάντο ο Αντρέα Πασανίζι καλλιεργεί και τα κινέζικα φρούτα λίτσι, αλλά και λεμονιές. «Οι αμπελώνες του παππού ήταν παραγωγικοί στο παρελθόν, αλλά πλέον στο συγκεκριμένο υψόμετρο η θερμοκρασία έχει ανέλθει και καίει τα κλήματα. Οπότε, εάν κάποιος ενδιαφέρεται για αυτήν την καλλιέργεια πρέπει να κατευθυνθεί υψηλότερα», επισημαίνει. Παρά ταύτα, η περιοχή ενδείκνυται για τροπικούς καρπούς, όπως είναι τα αβοκάντο και τα μάνγκο. Οι σοβαρές αλλαγές του καιρού αλλάζουν τα δεδομένα για αγρότες και γεωργικές επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα η ασφάλεια των προμηθειών συχνά απειλείται. Η άνοδος της θερμοκρασίας και η ξηρασία δυσχεραίνουν την καλλιέργεια συγκεκριμένων εντόπιων ποικιλιών και καρπών, ενώ παράλληλα διευκολύνουν την έλευση νέων, που σε προηγούμενες εποχές δεν θα θεωρούνταν συμφέροντες. Ο 37χρονος Αντρέα Πασανίζι συμπεριλαμβάνεται μεταξύ ενός ολοένα και αυξανόμενου αριθμού καλλιεργητών στη Σικελία, οι οποίοι στρέφονται στην εκμετάλλευση τροπικών φρούτων. Αλλωστε, το μικροκλίμα στο Τζιάρε, όπου έχει τα κτήματά του, είναι ιδανικό για τα τροπικά φρούτα και σήμερα κάθε χρόνο παράγει 1.400 τόνους αβοκάντο – κι αυτό χάρη στις πολλές βροχοπτώσεις και την υγρασία.

Μέσα στα τελευταία 30 χρόνια, όπως προκύπτει από την έρευνα του πανεπιστημιακού Φρανσέσκο Βιόλα, η θερμοκρασία της Σικελίας λόγω υπερθέρμανσης έχει ανέλθει 1 βαθμό Κελσίου. Τον Ιούνιο είχαν καταγραφεί θερμοκρασίες της τάξεως των 45 βαθμών Κελσίου. Οπως παρατηρεί ο Ετόρε Πραντίνι, πρόεδρος της Κολντιρέτι, της ένωσης των Ιταλών γεωργών, «κάθε χρόνο διαπιστώνουμε μεγαλύτερης διάρκειας διαλείμματα υψηλότατων θερμοκρασιών, οπότε και το κλίμα γίνεται τροπικό». Από τα μάγκο, τα αβοκάντο και τις μπανάνες, που συνυπάρχουν με τα εσπεριδοειδή και τις ελιές, έως τα δέντρα που καλλιεργούνται για την ξυλεία τους στις Αλπεις στο βόρειο μέρος της Ιταλίας, η εικόνα αλλάζει. Αυτό σημαίνει, τέλος, πως πολλοί γεωργοί οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να προσαρμοστούν στα καινούργια δεδομένα, βρέθηκαν εκτός αγοράς.

ΤΜΗΜΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
TAX DEPARTMENT

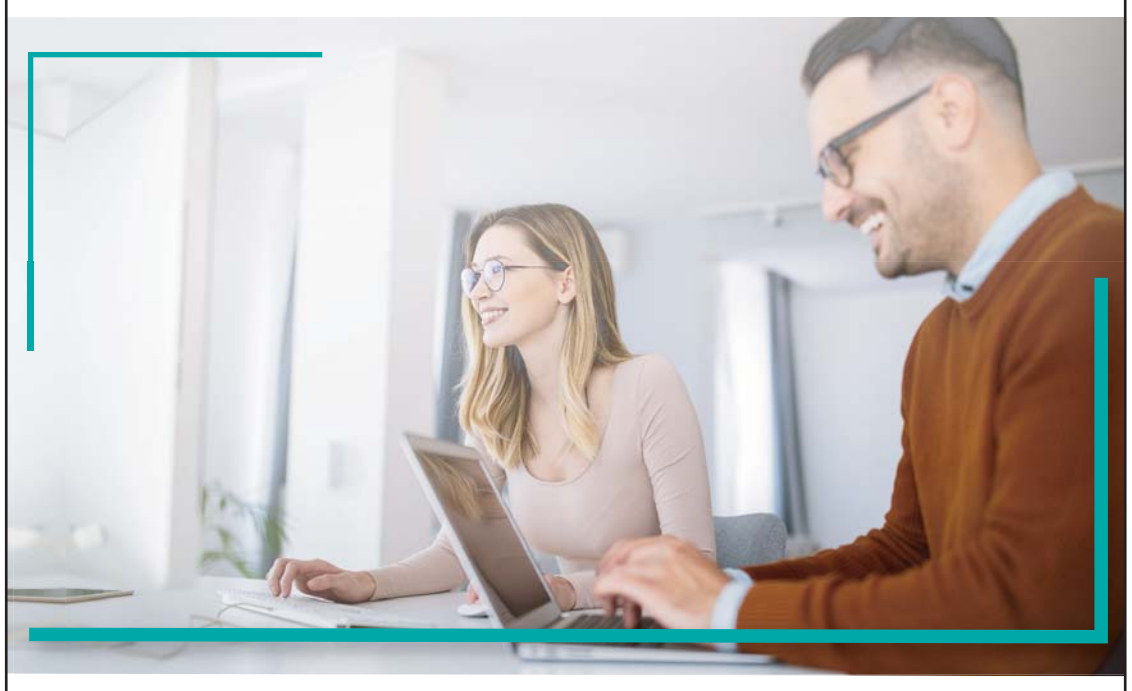

ΣΕ ΑΦΟΡΑ!

Είστε Μισθωτός, Συνταξιούχος ή Αυτοεργοδοτούμενος και το Μεικτό σας Εισόδημα για το 2020 είναι ίσο ή μεγαλύτερο των €19500;

Τότε έχετε υποχρέωση να υποβάλετε Φορολογική Δήλωση Εισοδήματος Ατόμου 2020

Η Δήλωση είναι διαθέσιμη για υποβολή μέσω TAXISnet www.taxisnet.mof.gov.cy

Τελευταία ημερομηνία υποβολής η **30η Νοεμβρίου 2021**

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Φορολογίας, **www.mof.gov.cy/tax**

**ΠΛΗΡΩΝΩ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΠΟΥ ΜΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ
ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΩ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ**

PIK 1

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Καθημερινά από τις 2:00 μ.μ., στο PIK 1.

Αναλυτικά, η επικαιρότητα της ημέρας στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Ειδήσεις, ανταποκρίσεις, ρεπορτάζ, συζητήσεις και σχόλια για τις καθημερινές εξελίξεις.

Με την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
PIK 1 Καθημερινά στις 2:00 μ.μ.

(Από τις 2-20 Αυγούστου)

Το ΔΝΤ προβλέπει 6% ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας

Μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ πλούσιων χωρών και αναδυόμενων οικονομιών

Η απόκλιση μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών οφείλεται στην καλύτερη πρόσβαση σε εμβόλια και στην εξακολουθούσα δημοσιονομική στήριξη στις πλούσιες χώρες, ενώ οι αναδυόμενες αγορές δυσκολεύονται και στα δύο μέτωπα, όπως τόνισε η κορυφαία οικονομολόγος του ΔΝΤ, Γκίτα Γκοπινάθ, στο πλαίσιο της παρουσίασης της ενημερωμένης έκθεσης του οργανισμού για τις οικονομικές προοπτικές.

Τα εμβολιαστικά προγράμματα και η χαλιναγώγηση της πανδημίας σε μεγάλο βαθμό διατηρούν αμετάβλητες τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την παγκόσμια οικονομία συνολικά, αν και για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες οι προοπτικές δεν διαγράφονται ευοίωνες. Ειδικότερα, ο διεθνής οργανισμός ανέφερε πως διατηρεί ως έχει την εκτίμησή του για ρυθμό 6% το τρέχον έτος, ενώ –σε σύγκριση με τις προοπτικές του Απριλίου– αναθεώρησε επί τα βελτίω κατά 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας την πρόβλεψη για τις ΗΠΑ και τις πλούσιες οικονομίες στο 5,6% φέτος. Το ακριβώς αντίθετο, όμως, συμβαίνει για τις αναδυόμενες οικονομίες, οι οποίες δεν έχουν ακόμα ελέγξει την πανδημία, όπου το ΔΝΤ προβλέπει συνολικά ανάπτυξη 6,3% φέτος από το 6,7% του Απριλίου. Μεταξύ των ανεπτυγμένων οικονομιών τη μεγαλύτερη βελτίωση στην πρόβλεψη έχει η Βρετανία, εφόσον ο διεθνής οργανισμός κάνει λόγο για ρυθμό 7% φέτος, δηλαδή αυξημένο κατά 1,7 ποσοστιαία μονάδα από τον Απρίλιο. Για την Ευρωζώνη προβλέπει ανάπτυξη 4,6% το 2021 και 4,3% το 2022, ήτοι μία αναβάθμιση κατά 0,3 και 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας αντιστοίχως. Η απόκλιση μεταξύ των μεν και των δε ως επί το πλείστον οφείλεται στην καλύτερη πρόσβαση σε εμβόλια και στη συνεχιζόμενη δημοσιονομική στήριξη στον ανεπτυγμένο κόσμο, ενώ οι αναδυόμενες αγορές δυσκολεύονται και στα δύο μέτωπα, όπως τόνισε η κορυφαία οικονομολόγος του ΔΝΤ, Γκίτα Γκοπινάθ, στο πλαίσιο της παρουσίασης της ενημερωμένης έκθεσης του οργανισμού για τις οικονομικές προοπτικές. «Σχεδόν το 40% του πληθυσμού στις προηγμένες οικονομίες έχει πλήρως εμβολιαστεί εν συγκρίσει με το μόλις 11% στις αναδυόμενες και ένα ελάχιστο ποσοστό στις αναπτυσσόμενες χώρες», διευκρίνισε. «Ο ταχύτερος από το αναμενόμενο ρυθμός στην εφαρμογή των εμβολιαστικών προγραμμάτων και η επιστροφή στην κανονικότητα μας οδήγησαν σε αναβαθμίσεις, ενώ το αντίθετο σε ορισμένες χώρες και ειδικά στην Ινδία μας κάνουν να αναθεωρούμε προς τα κάτω την πρόβλεψη».

Ειδικά για τις Ηνωμένες Πολιτείες το ΔΝΤ βελτιώνει σημαντικά τις εκτιμήσεις του, αναμένοντας πλέον να αναπτυχθεί κατά 7% φέτος και 4,9% το 2022, δηλαδή 0,6 της ποσοστιαίας μονάδας και 1,4 ποσοστιαία μονάδα πιο πολύ από την προηγούμενη πρόβλεψη. Στη νέα προσέγγιση συνεκτιμάται πως το Κογκρέσο θα ψηφίσει το πρόγραμμα μέτρων των σχεδόν 4 τρισ. δολαρίων του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν για έργα υποδομής, εκπαίδευση και στήριξη των οικογενειών. Οι θετικές επιπτώσεις από τις πρωτοβουλίες της Ουάσιγκτον σε συνδυασμό με την προσδοκώμενη πρόοδο από τον ρυθμό των εμβολιασμών έκαναν το ΔΝΤ να αναβαθμίσει την εκτίμηση στο 4,9% για το 2022. Αντιθέτως, στην περίπτωση της Ινδίας, η οποία παλεύει με ένα κύμα μαζικών κρουσμάτων φέτος, αναθεώρησε επί τα χείρω την πρόβλεψη κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες στο 9,5% το 2021. Κατά 0,3 της ποσοστιαίας μονάδας υποβάθμισε την εκτίμηση για την Κίνα φέτος, επικαλούμενο την αναδίπλωση ως προς τις κρατικές επενδύσεις και τα συνολικά μέτρα στήριξης της εθνικής οικονομίας. Χαμηλότερες προοπτικές ανάπτυξης εκτιμά ο διεθνής οργανισμός πως θα έχουν οι Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Ταϊλάνδη και Βιετνάμ λόγω του δυσμενούς αντίκτυπου της πρόσφατης έξαρσης μολύνσεων, η οποία σκιάζει την οικονομική τους δραστηριότητα. Το ΔΝΤ προβλέπει ότι οι αναδυόμενες οικονομίες στη Νοτιοανατολική Ασία θα εμφανίσουν φέτος 7,5% αύξηση στο ΑΕΠ, ήτοι μικρότερη κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα εν συγκρίσει με τον Απρίλιο.

> **Για την Ευρωζώνη εκτιμά ρυθμό 4,6% το 2021 και 4,3% το 2022, αυξημένο κατά 0,3 και 0,5 της ποσοστιαίας μονάδας από τον Απρίλιο.**

Ο διεθνής οργανισμός, αναφερόμενος στο πώς θα καλυφθεί το κενό στους εμβολιασμούς μεταξύ προηγμένων και αναδυόμενων οικονομιών, καλεί τις πρώτες να μοιραστούν το πλεόνασμά τους σε εμβόλια με τις δεύτερες. Οι πλούσιες χώρες μέχρι σήμερα έχουν εμβολιάσει σχεδόν το 40% του πληθυσμού τους. «Απαιτείται πολυμερής δράση για να διασφαλιστεί ταχεία πρόσβαση στα εμβόλια, στη διάγνωση και στη θεραπεία του κορωνοϊού σε παγκόσμια κλίμακα», επισήμανε η κ. Γκοπινάθ.

«Αυτό θα σώσει αμέτρητες ζωές, θα αποτρέψει την εμφάνιση νέων μεταλλάξεων και θα προσθέσει τρισεκατομμύρια δολάρια στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας». Τον Μάιο το ΔΝΤ πρότεινε σχέδιο δράσης 50 δισ. δολαρίων για τη λήξη της πανδημίας, στο πλαίσιο του οποίου έως το τέλος του 2021 θα πρέπει το 40% του πληθυσμού κάθε χώρας να είναι εμβολιασμένο.

Σχετικά με τον πληθωρισμό, αυτός αναμένεται να επανέλθει στην προ πανδημίας ζώνη διακύμανσής του στις περισσότερες χώρες την επόμενη χρονιά, αφ' ης στιγμής η αναστάτωση από την ασθένεια αποτυπωθεί στις τιμές, αν και η αβεβαιότητα παραμένει εντονότατη. Αναθέρμανση στον δείκτη αναμένεται και σε ορισμένες αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες εν μέρει λόγω των ακριβότερων τροφίμων. Οπως παρατηρεί, τέλος, το ΔΝΤ, οι κεντρικές τράπεζες θα πρέπει συνολικά να εξετάσουν τις προσωρινές πληθωριστικές πιέσεις και να αποφύγουν τη σκλήρυνση της νομισματικής τους πολιτικής, έως ότου το τοπίο της δυναμικής των τιμών ξεκαθαρίσει πλήρως.

REUTERS, BLOOMBERG

Νέα πλήγματα για το διεθνές εμπόριο από τις πλημμύρες σε Ευρώπη και Κίνα

Από τη μία ήταν ο αντίκτυπος της πανδημίας με τις αυξημένες δαπάνες που οδήγησαν σε έλλειψη εμπορευματοκιβωτίων, δημιουργώντας καθυστερήσεις και αύξηση των τιμών των ναύλων. Από την άλλη το «Ever Given», το οποίο εγκλωβίστηκε στη διώρυγα του Σουέζ τον Απρίλιο, διακόπτοντας την κίνηση σχεδόν μία εβδομάδα. Η συγκεκριμένη πλωτή οδός είναι μία από τις πιο πολυσύχναστες στον κόσμο, ενώ το περίπου 12% του διεθνούς εμπορίου διέρχεται από αυτήν. Κι έπειτα, τον Ιούνιο, η αύξηση των κρουσμάτων κορωνοϊού στη νότια Κίνα προκάλεσε περισσότερες καθυστερήσεις στα λιμάνια της περιοχής, αυξάνοντας και πάλι τις τιμές. Οπως γίνεται αντιληπτό, η ναυτιλία φέτος έχει ζήσει τεράστιες αναταραχές, ενώ και οι πρόσφατες πλημμύρες στην Κίνα και την Ευρώπη αποτελούν το τελευταίο πλήγμα για τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της ναυτιλιακής εταιρείας Mandarin Shipping. «Σπάνια περνάει μία εβδομάδα χωρίς κάτι νέο να συμβαίνει στον κλάδο μας», ανέφερε ο Τιμ Χάξλεϊ, μιλώντας στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο του CNBC. Οι έντονες βροχοπτώσεις και οι πλημμύρες σάρωσαν περιοχές ολόκληρες της Δυτικής Ευρώπης, με τα πιο σοβαρά καιρικά φαινόμενα να έχουν εκδηλωθεί στη Γερμανία και στο Βέλγιο. Επλήγησαν, επιπλέον, τμήματα της Ελβετίας, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας.

> **Οι καταστροφές στο σιδηροδρομικό δίκτυο δημιουργούν καθυστερήσεις στα λιμάνια και αναταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα.**

«Αυτό θα προκαλέσει ανωμαλία στην εφοδιαστική αλυσίδα, επειδή οι σιδηροδρομικές συνδέσεις έχουν καταστραφεί», σημείωσε ο κ. Χάξλεϊ.

Οι ζημιές αφορούν σιδηροδρόμους, οι οποίοι καλύπτουν δρομολόγια από την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία έως τα λιμάνια του Ρότερνταμ και του Αμβούργου, η λειτουργία των οποίων έχει διαταραχθεί σημαντικά.

Οπως διευκρίνισε, οι καταστροφές δικτύων αφορούν σιδηροδρόμους, οι οποίοι καλύπτουν δρομολόγια από την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία έως τα γερμανικά λιμάνια του Ρότερνταμ και του Αμβούργου, η λειτουργία των οποίων έχει διαταραχθεί σημαντικά. «Και έτσι θα καθυστερήσει τις μεταφορές φορτίου εντός και εκτός και θα διαταράξει πραγματικά τη βιομηχανία», προσέθεσε. Εδωσε, μάλιστα, το παράδειγμα του γερμανικού πολυεθνικού ομίλου της Thyssenkrupp, σημειώνοντας ότι δεν μπορούσε να πάρει πρώτες ύλες λόγω των πλημμυρών. «Αυτό τελικά θα έχει αντίκτυπο στις δραστηριότητες κλάδων, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, οι οικιακές συσκευές και παρόμοιες δραστηριότητες», είπε ο Τιμ Χάξλεϊ.

Η εταιρεία παροχής πληροφοριών για την ενέργεια και τα βασικά προϊόντα της, S&P Global Platts, ανέφερε, επικαλούμενη επιστολή προς τους πελάτες της, ότι η Thyssenkrupp κήρυξε κατάσταση ανωτέρας βίας στις 16 Ιουλίου. Ενα γεγονός τέτοιο έχει να κάνει με απρόβλεπτες καταστάσεις, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση οι φυσικές καταστροφές, οι οποίες εμποδίζουν μια εταιρεία να εκπληρώσει τα συμβατικά της καθήκοντα, απαλλάσσοντάς την από τις συνεπαγόμενες κυρώσεις. Πηγές της εταιρείας ανέφεραν στην S&P Global Platts ότι έχουν αποκοπεί τμήματα του σιδηροδρόμου στο Χάγκεν, προσθέτοντας ότι είναι ακόμα πιο δύσκολο από πριν να εξασφαλίσουν φορτηγά για παραδόσεις αγαθών. Το Χάγκεν είναι πόλη στη δυτική Γερμανία που βρίσκεται στις βαρύτερα πληγείσες από τις πλημμύρες περιοχές.

Στο μεταξύ, οι βλάβες από τις πλημμύρες στην κινεζική επαρχία Χενάν επιδεινώθηκαν από το γεγονός ότι η επαρχία είναι περίκλειστη από ξηράς, δήλωσε ο κ. Χάξλεϊ. «Η διακοπή της λειτουργίας των σιδηροδρόμων πρόκειται σε αυτήν την περίπτωση να προκαλέσει σοβαρές συνέπειες», είπε. «Προφανώς, αυτό θα έχει αντίκτυπο στη ναυτιλία, προξενώντας άνοδο των τιμών στα μεταφορικά».

Τέλος, η διανομή σιταριού και γαιάνθρακα έχει επίσης επηρεαστεί, σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Mandarin Shipping, ο οποίος υπογράμμισε ότι στη Χενάν βασίζεται η Κίνα για να εξασφαλίσει επάρκεια σε ψωμί – φέτος το καλοκαίρι η επαρχία παρήγαγε 38 εκατομμύρια τόνους σίτου.

«Πόλεμος» στους ομίλους φροντιστηρίων από το Πεκίνο

Ανηλεές σφυροκόπημα δέχονταν χθες, για τρίτη διαδοχική συνεδρίαση, οι μετοχές μεγάλων ομίλων φροντιστηρίων στην Κίνα, γεγονός που προκαλεί ευρύτερους τριγμούς στη χρηματιστηριακή αγορά. Στη Σαγκάη ο βασικός δείκτης κατέγραφε ενδοσυνεδριακή πτώση 2,3% και στο Χονγκ Κονγκ ο Hang Seng υποχωρούσε σχεδόν 3% – τελικώς οι δείκτες ολοκλήρωσαν τις συναλλαγές χθες με πτώση 2,49% και 4,22% αντιστοίχως. Επιπλέον, κάμψη είχαν και οι μετοχές των κινεζικών ομίλων στην αμερικανική αγορά. Ο δείκτης Nasdaq Golden Dragon China Index παρουσιάζει απώλειες 15% στις δύο τελευταίες συνεδριάσεις και απέχει 45% από τα ιστορικά υψηλά επίπεδα του Φεβρουαρίου. Το τελευταίο πεντάμηνο οι μετοχές των εισηγμένων στην αμερικανική αγορά κινεζικών εταιρειών έχουν χάσει 770 δισ. δολάρια από την αξία τους, διότι οι αρμόδιες κινεζικές ρυθμιστικές αρχές σφίγγουν τον κλοιό γύρω από επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν ισχυρή επιρροή.

> **Τους υποχρεώνει να λειτουργούν ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και τους απαγορεύει να αντλήσουν κεφάλαια μέσω εισαγωγής τους στο χρηματιστήριο ή από ξένους επενδυτές.**

Τα φροντιστήρια είναι ο νέος κλάδος που θέτουν στο στόχαστρο, μετά τους διαδικτυακούς κολοσσούς και τις εταιρείες χρηματοπιστωτικής τεχνολογίας. Το Πεκίνο υποχρεώνει στο εξής όλα τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, που προσφέρουν ενισχυτική διδασκαλία μετά το σχολείο, να λειτουργούν ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Δεν τους απαγορεύει όμως μόνο το κέρδος, αλλά και τη δυνατότητα να αντλήσουν κεφάλαια μέσω εισαγωγής τους στο χρηματιστήριο ή από ξένους επενδυτές. Πρόκειται για ένα καίριο πλήγμα όσον αφορά τις δυνατότητες χρηματοδότησής τους. Τι κρύβεται, όμως, πίσω από αυτή την κίνηση; Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κίνας είναι εξαιρετικά ανταγωνιστικό και προσανατολισμένο σε πολύ αυστηρές εξετάσεις. Για να διασφαλίσουν την πρόσβαση των παιδιών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε ένα καλύτερο εργασιακό μέλλον, οι περισσότεροι γονείς επιλέγουν τη λύση των ιδιωτικών φροντιστηρίων. Τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι προειδοποιήσεις των ειδικών για υπερβολική ψυχολογική πίεση αλλά και σωματική κόπωση των μαθητών.

Επισήμως το Πεκίνο ανακοίνωσε ότι θέλει να δώσει τέλος στη νοοτροπία αυτή, που οδηγεί στην εξάντληση των παιδιών. Αυτό που πρωτίστως όμως θέλει να επιτύχει είναι να ελαφρύνει τα οικονομικά βάρη για τους γονείς. Η απόφαση της κινεζικής κυβέρνησης για τα φροντιστήρια είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολιτική του τρίτου παιδιού. Καθώς η Κίνα βλέπει ξαφνικά τον πληθυσμό της να γηράσκει, γεγονός που απειλεί να ανακόψει την ταχύτητα της οικονομίας της, αποφάσισε να επιτρέψει στα ζευγάρια να κάνουν και τρίτο παιδί. Οταν, ωστόσο, ανακοινώθηκε η απόφαση, η κοινή γνώμη και οι ειδικοί συμφώνησαν στο ότι δεν πρόκειται να αλλάξουν και πολλά πράγματα. Μπορεί να επιτρέπεται, αλλά τα περισσότερα ζευγάρια δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να μεγαλώσουν ένα τρίτο παιδί. Πάντως, ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ είναι αποφασισμένος να αποδώσει η πολιτική αυτή, εξ ου και σχεδιάζει μια δέσμη μέτρων και ελαφρύνσεων για τις οικογένειες.

Η απόφαση της κινεζικής κυβέρνησης για τα φροντιστήρια είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολιτική του τρίτου παιδιού.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ολα τα βλέμματα στραμμένα στη Fed

Των **DAVID RANDALL** και **GERTRUDE CHAVEZ-DREYFUS / REUTERS**

Απογοητεύθηκαν όσοι επενδυτές προσδοκούσαν κάποιες σαφείς ενδείξεις για το πότε θα αρχίσει η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) να περιορίζει τα μαζικά μέτρα στήριξης της οικονομίας από την ανακοίνωσή της την Τετάρτη μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίασής της. Τώρα στρέφουν το βλέμμα στο συνέδριο των κεντρικών τραπεζιτών στο Τζάκσον Χολ τον Αύγουστο. Η τράπεζα αγοράζει περιουσιακά στοιχεία πάγιου εισοδήματος της τάξεως των 120 δισ. δολαρίων τον μήνα, εκ των οποίων τα 80 δισ. δολάρια αφορούν κρατικά ομόλογα και τα 40 δισ. δολάρια ενυπόθηκους τίτλους, για να στηρίξει την οικονομία ενόσω ανακάμπτει από την πανδημία. Τον Ιούνιο ο πρόεδρός της Τζερόμ Πάουελ είχε δηλώσει πως είχαν ξεκινήσει

Αναλυτές περιμένουν ότι στο συνέδριο στο Τζάκσον Χολ η κεντρική τράπεζα ίσως δώσει κάποιες λεπτομέρειες για την απόσυρση των μέτρων στήριξης.

πρώιμες συζητήσεις για το θέμα της αναδίπλωσης. Στην τωρινή της συνεδρίαση φάνηκε να σημειώνει πρόοδο ως προς τη διαδικασία αυτή, αν και δεν δόθηκε κάποιο ξεκάθαρο χρονοδιάγραμμα. «Η Fed έχει ανοίξει την πόρτα για να κάνει το επόμενο βήμα, αλλά δεν έχει δεσμευθεί ακόμα», παρατηρεί ο Σκοτ Κίμπαλ, συμπρόεδρος του τμήματος παγίου εισοδήματος στην BMO Global Asset Management. «Ως αποτέλεσμα πλέον η αγορά είναι πιθανόν να επικεντρωθεί κυρίως στο εάν η Ομοσπονδιακή Τράπεζα θα υπαινιχθεί κάτι περισσότερο στο συνέδριο της 26ης - 28ης Αυγούστου στο Τζάκσον Χολ σχετικά με την πολιτική της να επιτρέψει στον πληθωρισμό να επιταχυνθεί περισσότερο από το σύνηθες, ώστε να αντισταθμίσει τις περιόδους χαμηλού πληθωρισμού», όπως τόνισε ο κ. Κίμπαλ.

Κατά τον Ρικ Ρίντερ, διευθυντή επενδύσεων στο τμήμα παγίου εισοδήματος του επενδυτικού ομίλου της BlackRock, «η τράπεζα θα αρχίσει να σκιαγραφεί στο Τζάκσον Χολ το πότε θα αναδιπλωθεί, αλλά περισσότερα στοιχεία θα μας δώσει στη συνεδρίασή της τον Σεπτέμβριο». Από πλευράς του ο κ. Πάουελ δήλωσε ότι επεξεργάζεται την ομιλία του για την εκδήλωση, χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες. Ο Τζέικ Ρέμλεϊ, διευθυντής διαχείρισης χαρτοφυλακίου της Income Research + Management, παρατηρεί ότι «το συνέδριο στο Τζάκσον Χολ ίσως αποδειχθεί ακόμα μία ευκαιρία για την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ να εξηγήσει τον σχεδιασμό της και ίσως μας δώσουν κάποιες λεπτομέρειες για την απόσυρση των μέτρων στήριξης και για το πώς θα είναι». Αλλοι αναλυτές πιστεύουν πως η όποια ανακοίνωση θα καθυστερήσει. Ο Μπράιαν Ρόουζ, υψηλόβαθμος οικονομολόγος για τις αγορές Β. και Ν. Αμερικής στην UBS Global Wealth Management, αναμένει λεπτομέρειες στη συνεδρίαση του Δεκεμβρίου, ενώ οι αντιδράσεις της αγοράς στην ανακοίνωση της Fed ήταν υποτονικές. Οι αποδόσεις των 10ετών αμερικανικών ομολόγων υποχώρησαν στο 1,228% την Τετάρτη μετά την ανακοίνωση της τράπεζας, ενώ προηγουμένως είχαν προσωρινά ανέλθει στο 1,278%.

«Δεν αναμέναμε έντονες αντιδράσεις μετά την τελευταία συνεδρίαση και αυτό ακριβώς συνέβη», υπογραμμίζει ο Ράιαν Ντίτρικ, ανώτατος αναλυτής στρατηγικής αγορών της LPL Financial. «Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ διαπιστώνει πως η οικονομία βελτιώνεται μεν, εξακολουθεί να χρειάζεται στήριξη δε, οπότε θα διατηρήσουν τα επιτόκια δανεισμού αμετάβλητα». Ορισμένοι, πάντως, προειδοποιούν για κινδύνους ενόψει μιας αύξησης του κόστους δανεισμού. «Για μένα προσωπικά το ζήτημα δεν έχει να κάνει με την αναδίπλωση του προγράμματος αγοράς τίτλων, αλλά με τα επιτόκια σε συνθήκες δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης», επισημαίνει ο Μάρκους Μουρ, αναπληρωτής διευθυντής χαρτοφυλακίου της Zeo Capital Advisors. «Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο, το οποίο διαχειρίζομαι, εκτιμώ πως η αύξηση θα επέλθει πολύ γρηγορότερα από όσο η αγορά προβλέπει». Τέλος, ορισμένοι αναλυτές τονίζουν πως η Fed χρειάζεται να είναι πιο άμεση στην επικοινωνία της με τις αγορές αναφορικά με τα σχέδιά της να αποσύρει το πρόγραμμα επείγουσας στήριξης των αγορών.

Στο 20% ο μέσος παγκόσμιος εταιρικός φορολογικός συντελεστής

Η φορολογία των επιχειρήσεων από το 2000 έχει μειωθεί σε 94 χώρες

Την ώρα που οι περισσότερες χώρες στον κόσμο συγκλίνουν στο να επιβληθεί ένας ενιαίος φόρος στα κέρδη των πολυεθνικών, οι τελευταίες εξακολουθούν να πληρώνουν αναλογικά λιγότερα: σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ), οι διεθνούς βεληνεκούς όμιλοι ευνοούνται από την παρατεταμένη μείωση των φορολογικών συντελεστών και συνεχίζουν να μετακινούν τα κέρδη μεταξύ διαφορετικών χωρών και μονάδων για να ελαττώσουν περισσότερο τους καταβαλλόμενους φόρους τους – ο μέσος φορολογικός συντελεστής του 28,3% το 2000, σήμερα έχει υποχωρήσει στο 20%. Κατά την ετήσια ενημέρωση μιας βάσης δεδομένων, που σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να αναλύσουν τις ροές των φορολογικών εσόδων και να υποχρεώσουν τις επιχειρήσεις να καταβάλουν το δίκαιο μερίδιό τους σε φόρους, ο ΟΟΣΑ με έδρα το Παρίσι διαπιστώνει πως οι συντελεστές για τα κέρδη των εταιρειών μέσα στη διάρκεια των τελευταίων 20 ετών έχουν μειωθεί στις 94 από τις 111 χώρες του πλανήτη, τις οποίες παρακολουθεί. Εν τω μεταξύ, τα στατιστικά στοιχεία από τη βάση δεδομένων δείχνουν πως υπάρχει ανομοιότητα ανάμεσα στον τόπο όπου καταγράφουν οι πολυεθνικές εταιρείες τα κέρδη τους και το πού ασκείται η πραγματική οικονομική τους δραστηριότητα.

Τα ευρήματα αυτά δημιουργούν έτι εντονότερες πιέσεις για την ολοκλήρωση των πολυετών διαπραγματεύσεων με θέμα την αλλαγή των φορολογικών κανόνων για τις παγκόσμιου βεληνεκούς εταιρείες και τον τερματισμό της προσπάθειας των κυβερνήσεων να προσελκύσουν επενδύσεις με δέλεαρ τους ολοένα και χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Αξίζει να σημειωθεί ότι φέτος οι συνομιλίες αυτές υπό την αιγίδα του ΟΟΣΑ επιταχύνθηκαν, αφότου και οι Ηνωμένες Πολιτείες έκαναν προτάσεις, αποσκοπώντας στο να αρθεί το αδιέξοδο σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης κυρίως των αμερικανικών κολοσσών υψηλής τεχνολογίας. Η πανδημία του κορωνοϊού επιπλέον έδωσε νέα ώθηση στη διαδικασία, διότι οι χώρες σε όλο τον κόσμο επιδιώκουν να ενισχύσουν τα έσοδά τους, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν το κόστος των προγραμμάτων στήριξης των οικονομιών

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις στο πλαίσιο των πραγματικών φορολογικών συντελεστών, οι οποίοι κυμαίνονται το λιγότερο από 15% σε χώρες όπως η Ιρλανδία, η Ουγγαρία και η Κύπρος.

SHUTTERSTOCK

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι διεθνούς βεληνεκούς όμιλοι ευνοούνται από την παρατεταμένη μείωση.

τους, που επλήγησαν από τα μέτρα εγκλεισμού.

Ωστόσο, ενώ η ομάδα των 20 ισχυρότερων χωρών του κόσμου ενέκρινε μια επισκόπηση του φορολογικού σχεδίου προσφάτως μέσα στον Ιούλιο, εξακολουθούν να εκφράζονται αντιρρήσεις σχετικά με τις λεπτομέρειες του νέου συστήματος. Εάν μπορέσουν να βρεθούν εγκαίρως συμβιβαστικές λύσεις ενόψει των διαπραγματεύσεων του Οκτωβρίου, τότε ίσως οι νέοι κανόνες να τεθούν σε ισχύ το 2023 και να υποχρεωθούν οι εταιρείες να πληρώσουν περισσότερο φόρο στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται, καθώς και να θεσπισθεί ένας παγκόσμιος ελάχιστος φορολογικός συντελεστής. Οπως ανέφερε ο ΟΟΣΑ, «τα στοιχεία αποδεικνύουν τη συνεχή διάβρωση της φορολογικής βάσης, τη μετατόπιση των εταιρικών κερδών, καθώς και τη συνεχή πτωτική τάση των νόμιμων φορολογικών συντελεστών, παράγοντες οι οποίοι επιτάσσουν να οριστικοποιηθεί η συμφωνία για το ενιαίο φορολογικό σύστημα και να αρχίσει να εφαρμόζεται».

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τη βάση δεδομένων, ο μέσος νόμιμος φορολογικός συντελεστής εταιρικών κερδών μειώθηκε ξανά φέτος στο 20%. Αρκεί να σκεφθεί κανείς πως η καθοδική αυτή πορεία παρατηρείται από το 2000, οπότε και καταγράφηκε ένας μέσος φορολογικός συντελεστής της τάξεως του 28,3%. Στις περισσότερες περιπτώσεις, εντούτοις, ο ΟΟΣΑ υπολογίζει ότι οι εταιρείες φορολογούνται με ακόμη χαμηλότερο πραγματικό συντελεστή, συνεκτιμώντας τα διαφορετικά κίνητρα που προσφέρουν και τους φόρους που επιβάλλουν οι κυβερνήσεις για τα είδη των δραστηριοτήτων ή των εσόδων. Υπάρχουν επίσης μεγάλες διακυμάνσεις στο πλαίσιο αυτών των πραγματικών φορολογικών συντελεστών, οι οποίοι κυμαίνονται από λιγότερο από 15% σε χώρες όπως η Ιρλανδία, η Ουγγαρία και η Κύπρος, σε άνω του 25% στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιαπωνία. Ο ΟΟΣΑ παρουσίασε, επίσης, στατιστικές ανά χώρα, οι οποίες αποτυπώνουν τις χρηματοπιστωτικές και οικονομικές δραστηριότητες περίπου 6.000 πολυεθνικών εταιρειών. Τα συγκεντρωτικά και ανώνυμα σύνολα δεδομένων, τα οποία συμφώνησαν να παράσχουν στον διεθνή οργανισμό οι κυβερνήσεις το 2015, δείχνουν ακόμα ότι οι εταιρείες καταγράφουν πολύ υψηλό ποσοστό κερδών σε επενδυτικούς κόμβους σε σύγκριση με τους εργαζομένους τους και τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία τους. Καταλήγοντας ο ΟΟΣΑ επισημαίνει τα εξής: «Τα νέα στατιστικά στοιχεία δείχνουν τη συνεχιζόμενη δυσαρμονία μεταξύ της τοποθεσίας όπου καταχωρίζονται τα κέρδη των εταιρειών και της τοποθεσίας όπου ασκούνται οι αντίστοιχες οικονομικές τους δραστηριότητες».

BLOOMBERG

Αλμα στις παραβιάσεις προσωπικών δεδομένων

Ο γενικός κανονισμός για την προστασία προσωπικών δεδομένων, γνωστός ως GDPR, έχει συμπληρώσει τριετία εφαρμογής, ωστόσο οι παραβιάσεις του βαίνουν αυξανόμενες. Ο συνολικός αριθμός παραβιάσεών του έχει αυξηθεί κατά 113% τους τελευταίους 12 μήνες, μεταξύ Ιουλίου 2020 και Ιουλίου 2021. Το 2020 ο αριθμός των προστίμων ήταν 332 και αυξήθηκε σε 709 φέτος. Την ίδια περίοδο ο αριθμός των προστίμων που επιβλήθηκε μόνο από τις ρυθμιστικές αρχές της Ε.Ε. για τις παραβιάσεις αυξήθηκε κατά 125%. Τον Ιούλιο του περασμένου έτους τα συνολικά πρόστιμα ανήλθαν σε 131 εκατ. ευρώ, ενώ τον ίδιο μήνα φέτος έφθασαν στα 294 εκατ. ευρώ. Σε παγκόσμια κλίμακα το τελευταίο δωδεκάμηνο οι μεγάλοι τεχνολογικοί κολοσσοί κυριαρχούν μεταξύ των εταιρειών, που βαρύνονται με τα υψηλότερα των προστίμων, εξαιτίας παραβιάσεων του κανονισμού. Οπως προκύπτει από το GDPR Enforcement Tracker και τη σχετική με τα πρόστιμα έκθεση «GDPR Fines 2020» της εταιρείας ερευνών και δεδομένων Finbold, η Google συγκέντρωνε φέτος τον Ιούλιο το μεγαλύτερο μερίδιο των προστίμων – 60 εκατ. ευρώ. Στη δεύτερη θέση απαντάται η μονάδα της στην Ιρλανδία, η Google Ireland, με 40 εκατ. ευρώ, ενώ η H&M Hennes & Mauritz Online Shop της Γερμανίας είναι τρίτη

Αυξήθηκαν 113% σε ένα χρόνο, μόνο φέτος τον Ιούλιο επιβλήθηκαν πρόστιμα ύψους 294 εκατ. ευρώ.

με πρόστιμα ύψους 35 εκατ. ευρώ. Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι ανάμεσα στους συνήθεις υπόπτους, πέραν των ομίλων υψηλής τεχνολογίας, περιλαμβάνονται και οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών. Μάλιστα, οι τελευταίες έχουν τιμωρηθεί με μερικά από τα μεγαλύτερα πρόστιμα που έχουν επιβληθεί μέχρι τώρα. «Αυτοί οι όμιλοι κατηγορούνται τακτικά για κατάχρηση προσωπικών δεδομένων, προκειμένου να αποκτήσουν οικονομικό και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Γενικά, τόσο ο τομέας της τεχνολογίας όσο και οι τηλεπικοινωνίες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα δεδομένα και συμμετέχουν στην επεξεργασία δεδομένων μεγάλης κλίμακας», αναφέρει χαρακτηριστικά η Finbold. Υπενθυμίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση ενεργοποίησε τον GDPR στις 25 Μαΐου 2018, με στόχο να εξασφαλίσει για τους πολίτες μεγαλύτερο έλεγχο των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής τους. Τα αυξανόμενα πρόστιμα τον τελευταίο χρόνο φανερώνουν την ικανότητα των ρυθμιστικών αρχών να εντοπίζουν περιπτώσεις παραβίασης προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον, δείχνει τη δύναμη που πλέον έχουν στα χέρια τους οι καταναλωτές για να αναφέρουν περιπτώσεις παραβιάσεων δεδομένων. Πάντως, ορισμένα από τα επιβληθέντα πρόστιμα δεν πληρώνονται πάντα, όπως απαιτείται. Κάποιες από τις εταιρείες υποβάλλουν μερικές φορές προσφυγές, που οδηγούν είτε στην κατάργηση των προστίμων είτε στη μείωσή τους. Οπως σημειώνουν οι αναλυτές, η αύξηση των παραβιάσεων και των προστίμων συνεχίστηκε μέσα στην πανδημία, παρά το γεγονός ότι ορισμένες ρυθμιστικές αρχές επέδειξαν κάποια επιείκεια λόγω της υγειονομικής κρίσης.

Η Google συγκέντρωνε φέτος τον Ιούλιο το μεγαλύτερο μερίδιο των προστίμων, στα 60 εκατ. ευρώ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

Αυξήθηκαν έως και 10% οι τιμές πώλησης κατοικιών στην Αττική

Σημαντική άνοδος το δεύτερο τρίμηνο σε Πειραιά, βόρεια και δυτικά προάστια

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ανεβάζει στροφές η αγορά κατοικίας, καθώς η επιστροφή της οικονομίας στην κανονικότητα φαίνεται πως έχει «ανοίξει και τις ορέξεις» των ιδιοκτητών ακινήτων, οι οποίοι έσπευσαν να αυξήσουν τις ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών στην πλειονότητα των περιοχών της Αττικής και της Θεσσαλονίκης.

Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων που προκύπτουν από τον δείκτη τιμών SPI (Spitogatos Property Index), που επιμελείται το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos.gr, κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο του έτους καταγράφεται αύξηση των ζητούμενων τιμών πώλησης μέχρι και κατά 10,1% στην περιοχή της Αττικής. Η άνοδος αυτή αφορά τις κατοικίες που βρίσκονται στα προάστια του Πειραιά, με τη μέση ζητούμενη τιμή πώλησης να διαμορφώνεται πλέον σε 1.270 ευρώ/τ.μ., από 1.155 ευρώ/τ.μ. πριν από έναν χρόνο, αλλά και 1,6% υψηλότερη συγκριτικά με το φετινό πρώτο τρίμηνο.

Σημαντική αύξηση σε ετήσια βάση με 7,9% καταγράφουν τόσο τα βόρεια όσο και τα δυτικά προάστια, με τη μέση τιμή να αγγίζει τα 2.430 ευρώ/τ.μ. και τα 1.407 ευρώ/τ.μ. αντίστοιχα. Τα νότια προάστια της Αττικής παραμένουν η πιο ακριβή περιοχή του λεκανοπεδίου, με τη μέση τιμή να αυξάνεται κατά 6,4% σε 2.766 ευρώ/τ.μ. κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2021. Αύξηση κατά 6,7% σημείωσαν τόσο το κέντρο του Πειραιά (1.540 ευρώ/τμ.) όσο και οι περιφερειακοί δήμοι του Ν. Θεσσαλονίκης (1.200 ευρώ/τ.μ.). Στον Δήμο της Θεσσαλονίκης οι τιμές κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο καταγράφουν αύξηση κατά 5,9%, σε 1.563 ευρώ/τ.μ. Ανοδικά κινούνται οι τιμές πώλησης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και σε επίπεδο τριμήνου (δηλαδή συγκριτικά με τους πρώτους τρεις μήνες του έτους). Για παράδειγμα, στο κέντρο της Αθήνας η ετήσια αύξηση αγγίζει το 1,4%, σε 1.593 ευρώ/τ.μ., αλλά σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο προκύπτει άνοδος κατά 2% (από 1.545 ευρώ/τ.μ.).

Μέσες ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών κατά το β' τρίμηνο

ΕΥΡΩ ΑΝΑ Τ.Μ.	β' τρίμ. 2021	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	β' τρίμ. 2021	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Κέντρο Αθήνας	1.593	1,40%	9,00	-4,10%
Αθήνα - βόρεια προάστια	2.429	7,90%	9,17	8,40%
Αθήνα - νότια προάστια	2.766	6,40%	10,00	-3,60%
Αθήνα - δυτικά προάστια	1.407	7,90%	6,92	8,10%
Αθήνα - ανατ. προάστια	1.607	5,20%	6,69	5,20%
Πειραιάς	1.540	6,70%	7,50	-2,00%
Προάστια Πειραιά	1.270	10,10%	6,38	4,60%
Υπόλοιπο Αττικής	1.659	2,30%	7,17	11,50%
Θεσσαλονίκη - δήμος	1.563	5,90%	7,69	-1,20%
Θεσσ/νίκη - περιφ/κοί δήμοι	1.196	6,70%	5,71	5,50%
Θεσσ/νίκη - υπόλ. νομού	800	0,40%	3,20	-12,10%

ΠΗΓΗ: Spitogatos Property Index (SPI)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σύμφωνα με την έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος για τη νομισματική πολιτική, που δημοσιεύθηκε πριν από λίγες ημέρες, «το πρώτο πεντάμηνο του 2021 –και ιδιαίτερα οι δύο τελευταίοι μήνες– σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας περιόδου για την αγορά ακινήτων, κατά την οποία ξεκινά ο απολογισμός των επιπτώσεων της πανδημίας στην αγορά και η αξιολόγηση των νέων δεδομένων που έχουν διαμορφωθεί. Παρά την επιφυλακτικότητα και τη στάση αναμονής της αγοράς από την έναρξη της υγειονομικής κρίσης, οι σταθερά θετικές προσδοκίες για την προοπτική αναχαίτισης της πανδημίας, ανάκαμψης του τουρισμού και αποκατάστασης της εξωτερικής επενδυτικής ζήτησης συνετέλεσαν στην ανθεκτικότητα των τιμών τόσο των οικιστικών όσο και των επαγγελματικών ακινήτων. Μάλιστα, παρά τα αυξημένα εμπόδια που ανέκυψαν στην ολοκλήρωση πράξεων και επενδύσεων εξαιτίας της υπολειτουργίας των σχετικών υπηρεσιών του κράτους, το υψηλών προδιαγραφών τμήμα της αγοράς προσέλκυσε έντονο ενδιαφέρον και σημαντικού ύψους πράξεις από ιδιώτες, επιχειρήσεις και επενδυτές», αναφέρει η ΤτΕ.

Ανοδική είναι η τάση και στην αγορά ενοικίων, όπου επίσης προκύπτει αύξηση τιμών σε σχέση με τους πρώτους μήνες του 2021. Για παράδειγμα, στα βόρεια προάστια η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης κατά το δεύτερο τρίμηνο ανήλθε σε 9,17 ευρώ/τ.μ., υψηλότερη κατά 8,4% σε ετήσια βάση και κατά 4,6% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. Αντίστοιχα, στο κέντρο της Αθήνας, ενώ σε ετήσια βάση προκύπτει διόρθωση των τιμών των ενοικίων κατά 4,1%, σε επίπεδο τριμήνου καταγράφεται αύξηση κατά 1,5%. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και στην περίπτωση των νοτίων προαστίων, όπου οι τιμές σε ετήσια βάση είναι χαμηλότερες κατά 3,6%, σε 10 ευρώ/τ.μ., αλλά σε επίπεδο τριμήνου έχουν διατηρηθεί αμετάβλητες. Τη μεγαλύτερη άνοδο με 11,5% καταγράφουν τα ενοίκια των κατοικιών στο υπόλοιπο Αττικής, με τη μέση τιμή να διαμορφώνεται σε 7,17 ευρώ/τ.μ. από 6,43 ευρώ/τ.μ. πριν από έναν χρόνο.

Επένδυση 1 δισ. για τη νέα παραλία του Ελληνικού

Σε 1 δισ. ευρώ θα ανέλθει το ύψος της συνολικής επένδυσης για την ανάπλαση του παράκτιου μετώπου του Ελληνικού, αναφέρει η Ladma Development, απαντώντας σε ερωτήσεις δημοσιογράφων. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, το μεγαλύτερο μέρος των έργων του παράκτιου μετώπου που αρχίζουν το 2022 θα έχει παραδοθεί έως το 2025, αναφέρει η εταιρεία, ενώ στόχος είναι ορισμένα από τα έργα να παραδοθούν και πριν από το πέρας της πενταετίας. Η μαρίνα του Αγίου Κοσμά θα αναβαθμιστεί τόσο από πλευράς χωρητικότητας όσο και υπηρεσιών και παροχών. Θα διαθέτει 400 θέσεις ελλιμενισμού και θα μπορεί να φιλοξενεί σκάφη έως 80 μέτρα, κερδίζοντας εξέχουσα θέση στον χάρτη του παγκόσμιου θαλάσσιου τουρισμού. Αναφορικά με τη Marina Galleria επισημαίνεται ότι θα εκτείνεται σε συνολικά 22.000 τ.μ. και θα φιλοξενεί περίπου 70 εμπορικά καταστήματα και 30 χώρους εστίασης. Θα προσφέρει εμπειρίες αγορών, γαστρονομίας αλλά και ψυχαγωγίας. Οσον αφορά τον χώρο της μόδας, έχει ήδη εκδηλωθεί έντονο ενδιαφέρον και υπάρχει επικοινωνία με κορυφαία brands από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Αντίστοιχα, και στον χώρο της εστίασης υπάρχουν ήδη προχωρημένες συζητήσεις με σημαντικά επώνυμα εστιατόρια από το εξωτερικό αλλά και Ελληνες σεφ και επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται επιτυχημένα σε αυτόν τον χώρο. Από χθες, στο website της Marina Galleria (www.theellinikonmarinagalleria.com), οι εταιρείες και οι επαγγελματίες που το επιθυμούν μπορούν να επικοινωνούν και να εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους μέσω της ειδικής φόρμας. Πρωταρχικής σημασίας είναι η Marina Galleria να αντιπροσωπεύει τη μοναδικότητα της ελληνικής κουλτούρας. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει δοθεί στην προσέλκυση αναγνωρισμένων ελληνικών brands και Ελλήνων δημιουργών, καθώς στόχος είναι να αναδειχθούν τα ελληνικά ονόματα στο διεθνές κοινό. Η Marina Galleria έχει σχεδιαστεί από τον διεθνώς αναγνωρισμένο και βραβευμένο Ιάπωνα αρχιτέκτονα Kengo Kuma. Αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα. Στο ισόγειο συγκεντρώνονται κυρίως εμπορικά καταστήματα, καφέ και αίθρια, ενώ στον πρώτο όροφο οι επισκέπτες θα βρουν πληθώρα από βραβευμένα εστιατόρια, κομψά καφέ και μπιστρό με θέα τη θάλασσα. Ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 100-125 εκατ. ευρώ και θα χρηματοδοτηθεί πλήρως από τη Lamda Development. Γενικότερα το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται είναι έντονο και υπερβαίνει τις προσδοκίες, αναφέρει η Lamda Development. Εκτιμάται ότι οι επισκέπτες της Marina Galleria θα ανέρχονται σε επτά εκατομμύρια κατά το πρώτο έτος λειτουργίας της.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Επένδυση και «βέλτιστη δυνατή χρήση»

Η ζωή μας εδώ κάτω (by default) είναι σχετικά εύκολη – άσχετα αν την δυσκολεύουμε κάθε τρεις και λίγο από μόνοι μας – αλλά δύσκολα θα την αποκαλούσαμε συναρπαστική. Η στεγαστική μας ιστορική προσέγγιση έχει μια από δύο μορφές: αγοράζω και ιδιοκατοικώ από τη μία, και ενοικιάζω από την άλλη. Αν είμαι της πρώτης κατηγορίας, μπορώ να αποκαλέσω τον εαυτό μου επενδυτή. Αποκτώ την κατοικία μου για να κατοικώ ο ίδιος μέσα και αν τα πράγματα πάνε καλά μπορεί να επεκταθώ στις επενδύσεις μου, αγοράζοντας και άλλες μονάδες για να τις προσφέρω προς ενοικίαση σε τρίτους. Αν δεν είμαι σε θέση να αγοράζω δικό μου σπίτι – πόσο μάλλον και άλλες μονάδες – τότε μάλλον είμαι ο πελάτης του επενδυτή, δηλαδή ο ενοικιαστής του.

Ως ενοικιαστής μπορεί να ονειρεύομαι ότι κάποτε θα αποκτήσω το δικό μου σπίτι ή/ και να μπορέσω να έχω και άλλες μονάδες που θα μου αποφέρουν εισόδημα, αλλά από το όνειρο στην πραγματικότητα είναι κάποια απόσταση δρόμος, ο οποίος δεν είναι και στρωμένος με ροδοπέταλα.

Ο επενδυτής σκέφτεται συνεχώς αν με τη διαχείριση που κάνει μεγιστοποιεί το κέρδος του. Κανονικά θα πρέπει να έχει πάντοτε κατά νουν τη «βέλτιστη δυνατή χρήση» του ακινήτου του και πώς αυτή επιτυγχάνεται ανά πάσα στιγμή. Εμείς εδώ συνήθως έχουμε τη «βέλτιστη δυνατή χρήση» συνυφασμένη με το κατά πόσο το οικόπεδό

Ο επενδυτής σκέφτεται συνεχώς αν με τη διαχείριση που κάνει μεγιστοποιεί το κέρδος του. Κανονικά θα πρέπει να έχει πάντοτε κατά νου τη «βέλτιστη δυνατή χρήση» του ακινήτου του και πώς αυτή επιτυγχάνεται .

μας έχει αναπτυχθεί, αξιοποιώντας όλο τον επιτρεπόμενο συντελεστή δόμησης που του επιτρέπει η πολεοδομική ζώνη στην οποία εμπίπτει. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα δεν μας φτάνει αυτή η ολική κάλυψη και θέλουμε να το «πομπάρουμε» και με άλλο συντελεστή δόμησης είτε αξιοποιώντας κίνητρα που δίνει το κράτος (όπως για παράδειγμα μεταφορά συντελεστή δόμησης από διατηρητέες οικοδομές, ψηλές ενεργειακές αποδόσεις κ.λπ.), ή ακόμα και με μπαμπέσικους τρόπους (όπως για παράδειγμα συγκεντρώνοντας τις καλυμμένες βεράντες σε ένα τμήμα του κτηρίου όπου βάζοντας και όλες τις πρόνοιες, το μετατρέπουμε αύριο, όταν θα βγουν οι τίτλοι παράνομα σε κανονικό δωμάτιο επειδή δεν θα ελέγξει κανένας ή και να με καρφώσει κάποιος, δεν θα ιδρώσει το αφτί κανενός).

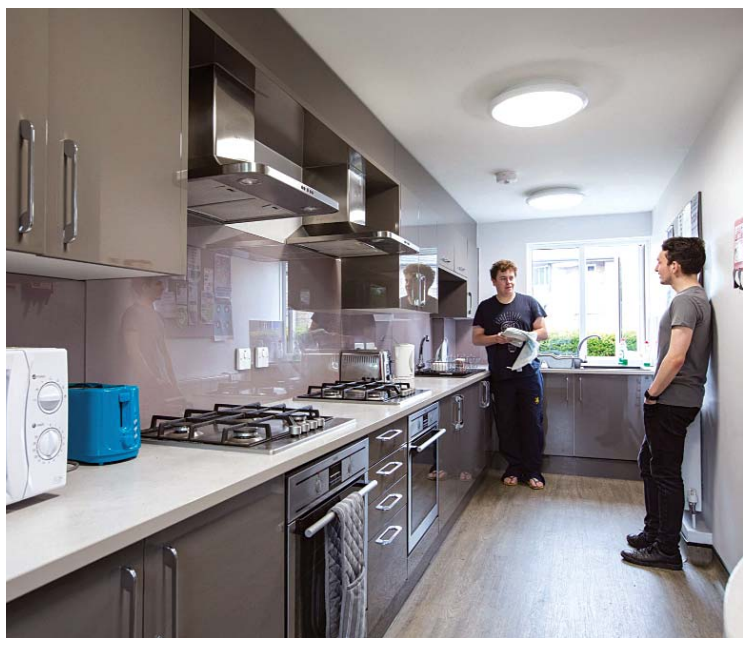

Το πρώτο πράγμα είναι να αποχαρακτηριστεί από «κύρια κατοικία» σε κάτι άλλο. Αυτό το άλλο μπορεί να είναι ως μια κατοικία κοινής συμβίωσης, ένα είδος φοιτητικής εστίας, όπου κάθε φοιτητής θα έχει το δωμάτιό του και θα μοιράζεται την κουζίνα με τους άλλους.

Η «βέλτιστη δυνατή χρήση» δεν είναι μόνο αυτό. Έχει να κάνει με την ίδια τη χρήση από μόνη της (πρέπει να είναι κατάστημα ( ), πρέπει να είναι γραφείο ( ), πρέπει να είναι εστιατόριο ( ) ή κάτι άλλο). Επιπλέον είναι και ο σκοπός. Για παράδειγμα αν κτίσω το σπίτι μου υπό την επικεφαλίδα της «κύριας κατοικίας», μήπως βάζω τρικλοποδιές στον εαυτό μου Όταν μετά από λίγα χρόνια τα παιδιά μου καταλήξουν στο εξωτερικό τι επιλογές έχω Να το πουλήσω, να το ενοικιάσω ή να το μετατρέψω σε κάτι άλλο Και τι βαθμός δυσκολίας υπάρχει στην υλοποίηση της κάθε επιλογής

Στο παράδειγμα της «κύριας κατοικίας», αν αυτή πάει στην ελεύθερη αγορά προς €300.000 και μπορώ να την ενοικιάσω προς €1.200/ μήνα επειδή τόσα ενοικιάζεται και τόσα πουλιέται μια κατοικία των χαρακτηριστικών της δικής μου στην περιοχή που βρίσκεται, τότε το ποσοστό κεφαλαιοποίησης της είναι μόλις 4,8% και μάλιστα ακαθάριστο. Αν αφαιρέσω έξοδα όπως ασφάλιση, επιδιορθώσεις, έξοδα διαχείρισης, τοπικές φορολογίες κ.λπ. η απόδοση πέφτει ακόμη πιο κάτω. Ένας επενδυτής επιζητά αποδόσεις πέραν του 10% για να έχουν νόημα με βάση το ρίσκο που παίρνει. Αν βάλουμε μέσα στην εξίσωση ένα μήνα τουλάχιστον μέχρι να βρεις νέο ενοικιαστή, τότε η επένδυση σου σε πραγματικούς όρους πάει στα τάρταρα. Και ακόμα δεν αναφερθήκαμε σε πιθανό δάνειο το οποίο πρέπει να εξυπηρετείται.

Τώρα που μάλλον έλκυσα την προσοχή σας, ας δούμε τρόπους που μπορούμε να αυξήσουμε τις αποδόσεις της «κύριας κατοικίας» πέραν της ενοικίασής της ως τέτοια ή πώλησής της.

Το πρώτο πράγμα είναι να αποχαρακτηριστεί από «κύρια κατοικία» σε κάτι άλλο. Αυτό το άλλο μπορεί να είναι ως μια κατοικία κοινής συμβίωσης. Ένα παράδειγμα είναι ένα είδος φοιτητικής εστίας. Όσοι ζήσατε στο εξωτερικό ξέρετε πολύ καλά σε τι αναφέρομαι. Αντί να ενοικιάζετε ως φοιτητής μια φοιτητική εστία (ένα δωμάτιο) μόνος σας και να επωμίζεστε όλα τα έξοδα, τότε μοιράζεστε ένα σπίτι με άλλους όπου ο καθένας έχει το δικό του δωμάτιο και χρησιμοποιείτε από κοινού κουζίνα, σαλόνι και τις υπόλοιπες ανέσεις. Αυτή η άσκηση μπορεί να σας γλυτώνει χρήματα ως ενοικιαστή και επιπλέον σας δίνει καλύτερο επίπεδο ζωής, αφού έχετε πιο άνετο δωμάτιο, περισσότερο φως, λιγότερο αυστηρούς κανόνες, ενδεχομένως ένα κήπο για να κάνετε μπάρμπεκιου κ.λπ.

Ως ιδιοκτήτης της κατοικίας αυξάνετε κατακόρυφα το εισόδημά σας, επειδή ενοικιάζετε το σπίτι σας ανά δωμάτιο και μειώνετε το ρίσκο σας. Δεν διατρέχετε τον κίνδυνο να σας μείνει ο ενοικιαστής μέσα και να μη φεύγει, επειδή οι φοιτητές τελικά φεύγουν. Επιπλέον, οι γονείς τους θα είναι είτε συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία ή εγγυητές των παιδιών τους. Στο πιο πάνω παράδειγμα, μια τέτοια μετατροπή μπορεί να σας προσφέρει εισόδημα μέχρι και €2.000/ μήνα ανεβάζοντας έτσι την (ακαθάριστη) απόδοσή σας στο 8%.

Ένας άλλος τρόπος είναι η ενοικίαση της κατοικίας ως κατάλυμα διακοπών. Εκεί έχετε την ευχέρεια να την ενοικιάζετε με την ημέρα. Εδώ και αν δεν έχετε να ανησυχείτε για τον αν δεν φεύγει ο ενοικιαστής, έχοντάς σας και απλήρωτο. Όμως αν τη διαχειριστείτε σωστά μπορεί να λαμβάνετε €4.000/ μήνα ανεβάζοντας την (ακαθάριστη) απόδοση σας στο 16%.

Φυσικά άλλα είναι τα έξοδα στην κάθε περίπτωση, και δεν είναι όλες οι κατοικίες που μπορούν να μετατραπούν προς τη μία ή την άλλη εναλλακτική χρήση, γι' αυτό χρειάζεται ψάξιμο. Η ουσία όμως είναι πως μπορείτε να κάνετε τη ζωή σας πιο συναρπαστική.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

Ambient, Διάστημα και Ηρώδειο

Ο Μπράιαν και ο Ρότζερ Ινο ετοιμάζονται για την πρώτη τους συναυλία στην Ελλάδα, κάτω από την Ακρόπολη

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Ας είμαστε ειλικρινείς: ανάμεσα στον Μπράιαν και στον Ρότζερ Ινο, εκείνος με τη μεγαλύτερη δημοφιλία, με τις πολύ περισσότερες πιθανότητες να έχει μελετηθεί προσεκτικά από τον μέσο μουσικόφιλο, είναι ο πρώτος, ο κατά έντεκα χρόνια μεγαλύτερος αδελφός. Αλλωστε μιλάμε για έναν συνθέτη, παραγωγό και θεωρητικό της μουσικής, που παρότι δεν διέπρεψε σε κάποιο μουσικό όργανο, κατάφερε όχι μόνο να βαπτίσει, αλλά και να διαμορφώσει το ιδίωμα της ambient, καθώς και να επηρεάσει τη σύγχρονη μουσική με τρόπους φανερούς, μα και υπόγειους: με τη συμμετοχή του ως ειδικός επί των συνθεσάιζερ και των ηχητικών εφέ στους πρώιμους Roxy Music, με την καθοριστική συμβολή του στην περίφημη «τριλογία του Βερολίνου» του Ντέιβιντ Μπόουι, με τις παραγωγές του σε άλμπουμ των Talking Heads, U2 και Coldplay, με την ικανότητά του να χρησιμοποιεί το στούντιο ως κανονικό μουσικό όργανο και φυσικά, με τους θρυλικούς για τους μύστες δίσκους του, «Here Come the Warm Jets» και «Ambient 1: Music for Airports».

Η παράθεση ενός συνοπτικού βιογραφικού του Ρότζερ Ινο μοιάζει σαν να το καταδικάζει σε σύγκριση με εκείνο του μεγαλύτερου αδελφού. Αξίζει όμως να φανούν οι διαφορές τους: ο Ρότζερ Ινο έμαθε να παίζει ευφώνιο στα δώδεκά του, σπούδασε μουσική και ένα διάστημα περιδιάβαινε το Λονδίνο ως μουσικός δρόμου. Στις αρχές της δεκαετίας του '80 ήταν μουσικοθεραπευτής σε ένα νοσοκομείο του Σάφολκ, όπου τα δύο αδέλφια μεγάλωσαν. Το 1983 ήρθε η πρώτη συνεργασία με τον ήδη διάσημο Μπράιαν, ο οποίος ζήτησε από τον Ρότζερ να βάλει ένα χεράκι στο άλμπουμ «Apollo: Atmospheres and Soundtracks», που ηχογραφήθηκε για τις ανάγκες ενός ντοκιμαντέρ με θέμα τα διαστημικά προγράμματα Apollo. Οι δικές του πρώτες δουλειές, όπως τα «Voices» και «Between Tides» βασίζονταν σε μια ambient ελαφρώς πιο περίπλοκη αρμονικά από εκείνη του Μπράιαν, ενώ αργότερα θα καταπιανόταν με την κλασική μουσική και με συνθέτες υποφωτισμένους, όπως ο Γερμανός Χανς Φρίντριχ Μίκελσεν. Συνεισέφερε επίσης μουσικά σε αρκετές ταινίες, μεταξύ των οποίων η «Opera» του Ντάριο Αρτζέντο και το «Dune» του Ντέιβιντ Λιντς, στο οποίο επίσης συνεργάστηκε με τον αδελφό του.

Είτε εξαιτίας αυτής της σταθερότητας στις συνεργασίες τους είτε γιατί η αναγγελία της είδησης χαροποίησε αρκετούς μουσικόφιλους, είτε, τέλος, επειδή κάθε εγχείρημα που αναλαμβάνεται από αδέλφια εκπέμπει μια ακαθόριστη ζεστασιά, η συναυλία που ο Μπράιαν και ο Ρότζερ Ινο θα πραγματοποιήσουν στο Ηρώδειο στις 4 Αυγούστου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, μοιάζει να αγνοεί οποιεσδήποτε συγκρίσεις. Χαρακτηρίζεται κατ' αρχήν ως «ιστορική»: οι δυο τους θα βρεθούν για πρώτη φορά επί σκηνής, ο ίδιος ο Μπράιαν Ινο δεν έχει ξαναπαίξει στην Ελλάδα (αν και είχε παρουσιάσει την ηχητική εγκατάσταση «The Ship» στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση το 2016), ενώ

> *«Ο κόσμος συνειδητοποίησε ποιοι είναι σημαντικοί για τις κοινωνίες μας. Δεν είναι οι μάνατζερ των hedge funds, αλλά οι επιστήμονες, το νοσηλευτικό προσωπικό».*

επιπλέον αξία προσδίδουν στο γεγονός το Ηρώδειο και η περιζήτητη από τους μουσικούς ακουστική του. Το βασικό κίνητρο πίσω από την παρθενική κοινή συναυλία των δύο αδελφών έχει και αυτό τη σημασία του και δεν είναι άλλο από τον πρώτο ολοκληρωμένο δίσκο που ηχογράφησαν μαζί: το «Mixing Colors» κυκλοφόρησε το 2020 από τη δισκογραφική εταιρεία Deutsche Grammophon και ορισμένα αποσπάσματά του θα παρουσιαστούν στο Ηρώδειο, μαζί με κομμάτια από τα προσωπικά άλμπουμ των δύο μουσικών, καθώς και ολοκαίνουργιο υλικό.

Το «Mixing Colors» είναι ένας δίσκος στοχαστικός, ήρεμος και εσωτερικός, το ακριβώς αντίθετο από έναν κόσμο που ενίοτε μοιάζει σαν να καταρρέει θορυβωδώς. Δεν είναι παράξενο ότι η προετοιμασία του άλμπουμ πήρε 15 χρόνια. Στη διάρκειά τους, ο Ρότζερ Ινο ηχογραφούσε τα δικά του μέρη και τα έστελνε στον Μπράιαν, για να τα «πειράξει». Ηταν σαν μια μουσική συνομιλία εξ αποστάσεως, τις λεπτομέρειες και το πνεύμα της οποίας τα εξηγούσαν οι αδελφοί Ινο σε μια συνέντευξη Τύπου που έδωσαν στις αρχές του Ιουλίου ενόψει της συναυλίας τους. Οπως έλεγε τότε ο Ρότζερ Ινο, τα κομμάτια που συνέθετε, τα έστελνε στον αδελφό του εν είδει καρτ ποστάλ. Ο Μπράιαν συμπλήρωνε: «Η δική μου συνεισφορά έλαβε χώρα μέσα σε τρένα. Δουλεύω πολύ στα τρένα, όταν έχω κάποιο ταξίδι. Παρατηρούσα λοιπόν την ύπαιθρο και τροποποιούσα το κομμάτι ώστε να ταιριάζει με την εσωτερική μου κατάσταση. Και η μουσική, ένα είδος ταξιδιού είναι, παρότι δεν σε οδηγεί πουθενά συγκεκριμένα και δεν έχει μόνο έναν σταθμό αποβίβασης».

Οι γνώστες θα παρατηρήσουν εδώ ότι και ένα από τα πιο αγαπητά άλμπουμ του Μπράιαν Ινο παραπέμπει στην έννοια του ταξιδιού: Το «Ambient 1: Music for Airports» του 1978 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η απόπειρα ενός μουσικού να δημιουργήσει το μουσικό ισοδύναμο μιας τοπιογραφίας και τα ηχοτοπία του έθεσαν τις βάσεις της ambient ως κατεξοχήν ατμοσφαιρικής και εγκεφαλικά ή και πνευματικά προσανατολισμένης μουσικής. Η συγγένειά της με την κλασική μουσική δεν είναι μακρινή και έτσι, μοιάζει φυσική η επιλογή της Deutsche Grammophon να κυκλοφορήσει το «Mixing Colors». Το εξηγούσε καλύτερα ο Μπράιν Ινο σε εκείνη τη συνέντευξη Τύπου: «Παρόλο που είναι μια δισκογραφική εταιρεία κλασικής μουσικής, πειραματίζεται με πολλά είδη. Η πρώτη ηχογράφηση που συμμετείχα ήταν ένας δίσκος του πειραματικού συνθέτη Κορνίλιους Κάρντιου στην Deutsche Grammophon, όταν ήμουν μέλος της ορχήστρας του. Πιστεύω ότι η αβανγκάρντ είναι κλασική μουσική που δεν έχει παλιώσει ακόμα».

Τι γίνεται όμως όταν η μουσική δεν παλιώνει ακριβώς, αλλά φτάνει στους ανθρώπους μέσα από νέα κανάλια και υπό νέες συνθήκες; Αλλαξε άραγε η πανδημία τον τρόπο πρόσληψης της μουσικής ή και τις χρήσεις της, όπως επισημαίνουν όσοι εστιάζουν στις θεραπευτικές ιδιότητές της; Για να απαντήσει στην ερώτηση, ο Ρότζερ Ινο είχε αναφερθεί στις περιπτώσεις που η τέχνη του χρησιμοποιείται με στόχο όχι τη διασκέδαση, αλλά τη βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, τον διαλογισμό, ακόμα και τη ρύθμιση των σφυγμών ενός ανθρώπου. Ο Μπράιαν είχε σταθεί σε κάτι γενικότερο: «Η μουσική πλέον μας παραδίδεται μέσω downloading και streaming. Κάποιοι το βλέπουν ως αρνητικό, εγώ όμως πιστεύω ότι είναι απλώς μια διαφορετική προέκταση της σχέσης μας με τη μουσική. Οσο για την ambient, είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι όπως αγαπάμε τη μουσική που μας ανεβάζει, που μας κάνει να χορεύουμε, έτσι μπορούμε να αγαπάμε και εκείνη που μας ηρεμεί, που μας κάνει να σκεφτόμαστε.

> *«Είμαι εναντίον των ανθρώπων που θεωρούν ότι το μέλλον μας είναι στον Αρη, επομένως μπορούμε να καταστρέψουμε εντελώς αυτόν τον πλανήτη».*

Είναι ένα ιδεώδες που στην ιστορία της ποπ μουσικής χρειάστηκε καιρό για να διαδοθεί. Κάποτε η ποπ θεωρούνταν κατάλληλη για να χαρίσει ενέργεια και αντοχή σε 19χρονους. Εγώ δεν είμαι 19 χρόνων. Προτιμώ μια μουσική με ευρύτερη συναισθηματική εμβέλεια».

Πολλά άλλαξε φυσικά η πανδημία, αν και όχι όσα θα ήθελε ο Ρότζερ Ινο. «Η πρώτη καραντίνα ήταν μια ευκαιρία να επανεκτιμήσουμε κάποια πράγματα, όμως απογοητεύτηκα όταν είδα μια ουρά έξι χιλιομέτρων έξω από ένα μπεργκεράδικο. Ο κόσμος μπορούσε να αλλάξει, αλλά δεν συνέβη», έλεγε ο μουσικός. Ο αδελφός του ήταν λίγο πιο αισιόδοξος: «Νομίζω ότι ο κόσμος συνειδητοποίησε ποιοι άνθρωποι είναι σημαντικοί για τις κοινωνίες μας. Δεν είναι οι μάνατζερ των hedge funds, αλλά οι επιστήμονες, το νοσηλευτικό προσωπικό, οι άνθρωποι που εργάζονται στην καθαριότητα και συνέβαλαν στην ανάσχεση της πανδημίας», ανέφερε.

Κοινωνικές ανησυχίες

Πολιτικοποιημένοι καθώς είναι και οι δύο –ο Μπράιαν είναι και μέλος του DiEM25 του Γιάνη Βαρουφάκη– οι αδελφοί Ινο έθιξαν πολλά κοινωνικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων η αύξηση της ανισότητας τη στιγμή που «κάποιοι άνθρωποι γίνονται γελοιωδώς πλούσιοι» (Μπράιαν), η συντηρητικοποίηση της Βρετανίας με επικεφαλής έναν πρωθυπουργό, τον Μπόρις Τζόνσον, που δηλώνει αυτοδημιούργητος αλλά όπως και ο Ντόναλντ Τραμπ πορεύτηκε με λεφτά του πατέρα του (Ρότζερ), και αρκετά ακόμα. Το Διάστημα δεν έλειψε και όχι μόνο επειδή η ambient είναι μια μουσική ιδανική για αστροπαρατήρηση. «Ο Τζεφ Μπέζος είναι ο διάβολος προσωποποιημένος και όλοι νομίζουν ότι αυτό που κάνει είναι υπέροχο», έλεγε ο Ρότζερ Ινο. Ο Μπράιαν είχε εκφράσει ήδη την απογοήτευσή του. «Είναι μια εικόνα θλιβερή», παρατηρούσε, «να βλέπεις πάμπλουτους ανθρώπους να ανταγωνίζονται μεταξύ τους στο Διάστημα, ενώ διοικούν "γαλέρες" όπως η Amazon και φοροδιαφεύγουν. Είναι πραγματικά θλιβερό: κάνουν επίδειξη ο ένας στον άλλο. Από την άλλη, διαστημικά προγράμματα όπως το Apollo, εγχειρήματα σαν το Manhattan Project, παρήγαγαν εντυπωσιακά αποτελέσματα. Θα ήθελα να δω ένα διαστημικό πρόγραμμα που θα φέρνει στο προσκήνιο το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Δεν είμαι εναντίον της τεχνολογίας αιχμής, την οποία αξιοποιώ, αλλά είμαι εναντίον των ανθρώπων που θεωρούν ότι το μέλλον μας είναι στον Αρη, επομένως μπορούμε να καταστρέψουμε εντελώς αυτόν τον πλανήτη».

CECILY ENO

Στις 4 Αυγούστου, ο Ρότζερ και ο Μπράιαν Ινο θα παρουσιάσουν στο Ηρώδειο προσωπικές δουλειές, ολοκαίνουργιο υλικό, αλλά και αποσπάσματα από το πρώτο ολοκληρωμένο άλμπουμ που ηχογράφησαν μαζί, το «Mixing Colors».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

1.8 - 7.8.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Δεν ξεχνώ στα Πλατανίσκια

Με 35 χαρακτικά 14 καλλιτεχνών, και με θέμα τα τραγικά γεγονότα στην Κύπρο το '74 και τες συνέπειες τους, άνοιξε στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια η περιοδική έκθεση «Δεν ξεχνώ». Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 15 Οκτωβρίου. Εκτός από το εμβληματικό προσφυγόπουλο του Α. Τάσσου, "Κύπρος 1974", τα έργα είναι συγκινητικές και δυνατές δημιουργίες Κυπρίων καλλιτεχνών: Τηλέμαχου Κάνθου, Λευτέρη Οικονόμου, Κώστα Οικονόμου, Κώστα Αβερκίου, Άντη Χατζηαδάμου κ.α.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Windcraft Music Nest στα Κατύδατα

Το Windcraft επιστρέφει στη μουσική του φωλιά, στα Κατύδατα της Σολιάς, στις 6, 7 και 8 Αυγούστου, μετά από έναν χρόνο αναγκαστικής απουσίας, για ένα καλοκαιρινό τριήμερο με ήχους πνευστών. Το Windcraft Music Nest θα παρουσιάσει το αυθεντικό έργο Κυπρίων και ξένων καλλιτεχνών που αναμειγνύουν διαφορετικές μουσικές παραδόσεις και θα προβάλει τα πνευστά σε διαφορετικά είδη μουσικής, όπως έθνικ, funk, τζαζ και παραδοσιακή μουσική από διάφορες περιοχές του κόσμου. Η κύρια σκηνή θα φιλοξενήσει αξιόλογα σχήματα από την Κύπρο, την Ελλάδα και τη Γερμανία, όπως το σχήμα Ermis Michael Electric World, την μπάντα Chunky Funky, τους Monsieur Doumani, το τρίο του Fausto Sierakowski, το γερμανικό ντουέτο Weinberg Streun, και το σχήμα Δυσανατολία. Δύο εξειδικευμένα τριήμερα εργαστήρια για επαγγελματίες και ερασιτέχνες μουσικούς και δύο μουσικά εργαστήρια για παιδιά θα ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα και τη συνεργασία ανάμεσα στους συμμετέχοντες, με στόχο μια κοινή συναυλία. Πληροφορίες 22377748, www.windcraftmusicfest.com.

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

16ο Διεθνές Φεστιβάλ Λεμεσού

Έναρξη σήμερα Κυριακή για το 16ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, με προβολές δημιουργικών ντοκιμαντέρ από την Κύπρο και τον κόσμο. Το Φεστιβάλ διεξάγεται μέχρι και τις 8 Αυγούστου, στον Χαρουπόμυλο Λανίτη (Ceronia Hall), προβάλλοντας ανατρεπτικά ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους, που έχουν βραβευθεί σε μερικά από τα πιο σημαντικά διεθνή φεστιβάλ. Όλες οι ταινίες προβάλλονται για πρώτη φορά στην Κύπρο. Το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού διοργανώνεται από την Brave New Culture και στηρίζεται και χρηματοδοτείται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας. Το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού στηρίζει το Ίδρυμα Ευαγόρα και Κάθλην Λανίτη. www.filmfestival.com.cy Instagram | Facebook @lemesosdocfest.

ΘΕΑΤΡΟ

Εσμέ του Σπύρου Περεσιάδη

Με αφορμή τη 200ή επέτειο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου παρουσιάζει στο κοινό την «Εσμέ» του Σπύρου Περεσιάδη (1854-1918), σε σκηνοθεσία Μαρίνας Βρόντη. Σε ένα χωριό των Καλαβρύτων, κοντά στη μονή της Αγίας Λαύρας, λίγο πριν ξεσπάσει η Ελληνική Επανάσταση του 1821, δύο νεαρά παιδιά, ο Δρόσος και η Εσμέ, δίνουν όρκο αγάπης. Εμπόδιο στον όρκο αυτό είναι η καταγωγή τους. Ο Δρόσος είναι Έλληνας και η Εσμέ Τουρκοπούλα. Ο έρωτάς τους θα συναντήσει τη σθεναρή αντίσταση των δικών τους ανθρώπων και θα δοκιμάσει τα όριά του. Παίζουν οι: Προκόπης Αγαθοκλέους, Δημήτρης Αντωνίου, Γρηγόρης Γεωργίου, Έρικα Μπεγέτη, Αθηνά Μουστάκα, Χριστίνα Παπαδοπούλου, Χριστίνα Παυλίδου, Ανδρέας Τσουρής, Βασίλης Χαραλάμπους. Μουσικοί επί σκηνής: Βερόνικα Αλωνεύτου, Κώστας Κακογιάννης, Τζόναθαν Μπετίτο, Χαράλαμπος Παντελή Μουσική: Κώστας Κακογιάννης. Στίχοι: Πάμπος Κουζάλης. Τελευταίας παραστάσεις στη Λευκωσία Τρίτη 3 και Τετάρτη 4 Αυγούστου, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄. Πληροφορίες/Εισιτήρια Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77 77 27 17, www.thoc.org.cy.

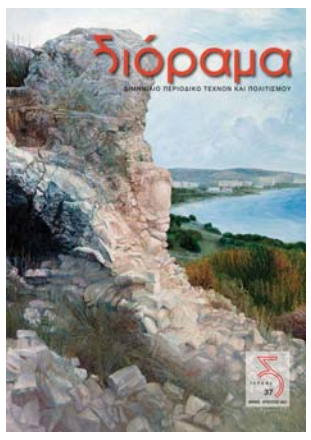

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διόραμα

Κυκλοφόρησε το 37ο τεύχος του περιοδικού «Διόραμα» με πλούσια και ποικίλη ύλη, που καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των τεχνών και του πολιτισμού. Στο τεύχος που κυκλοφόρησε περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν τα εικαστικά (επιμέλεια, Κώστας Βασιλείου γιώργος Α. Κωνσταντίνου, Στέλιος Στυλιανού • Γιάννης Βιολάρης Ανδρέας Εφεσόπουλος, «Αμαθούς-Παλιά Λεμεσός»), ποιητικό αναλόγιο (Ανδρεανή Ηλιοφώτου και Χρίστος Αρτεμίδης), κείμενο του εκδότη Ανδρέα Χατζηθωμά με τίτλο «Λίλια Μπρικ, η μούσα της ρωσικής avant garde», παρουσιάσεις βιβλίων (Άγγελ Νικολάου - Κονναρή : Παρουσίαση Ημερολογίου 2021 Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου , Μόνα Σαββίδου-Θεοδούλου: «Ευτυχία-Αλεξάνδρα Λουκίδου, Αφόρετα Θαύματα», εκδόσεις Κέδρος 2017, Παναγιώτης Νικολαΐδης: «Κώστας Πατίνιος, Όσα ξεφύγαν της σιωπής», εκδόσεις Αρμίδα 2021 κ.ά.). Διαθέσιμο στα βιβλιοπωλεία και στον εκδότη: eteandros@hotmail.com.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τα Πνεύματα του Δάσους

Το The Island Club, σε συνεργασία με το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, παρουσιάζει το ζωντανό οπτικοακουστικό πρόγραμμα Τα Πνεύματα του Δάσους, με τη συμμετοχή των μουσικών androula και Mohama Tajalof. Το δρώμενο διεξάγεται παράλληλα με την έκθεση Τα Πνεύματα του Δάσους: Μια Φωτογραφική Καινοτομία στον εκθεσιακό χώρο του The Island Club. Το πρόγραμμα Τα Πνεύματα του Δάσους περιλαμβάνει την ζωντανή εκτέλεση δύο πρωτοτύπων μουσικών συνθέσεων των androula (Αντρούλα Καφά) και Mohama Tajalof (Βερόνικα Γεωργίου), σε διάλογο με το φωτογραφικό αρχείο του Δήμα Ευθυβούλου (1924-2011), ενός πρωτοπόρου Κύπριου φωτογράφου που έζησε στον Αμαζόνιο του Περού από το 1979 μέχρι το 1989 επιδιώκοντας να αποτυπώσει τα «πνεύματα της ζούγκλας». Οι συνθέσεις θα αντλήσουν υλικό από το ακουστικό αρχείο του Ευθυβούλου (που περιλαμβάνει ηχογραφήσεις από το τροπικό δάσος και από σαμανιστικές τελετουργίες του Αμαζονίου, μεταξύ άλλων) και από ποιητικά και φιλοσοφικά κείμενα από το αρχείο των γραπτών του. Κέντρο Ευαγόρα Λανίτη, Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, 6 Αυγούστου, ώρα 8:30 μ.μ.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Και το φαίνεσθαι έχει την αξία του

«**Ό**τι την εμήν πξίουν μηδ' υπονοηθήναι»... αυτή η ρήση, την οποία μας παραδίδει ο Πλούταρχος, και αποδίδεται στον Ιούλιο Καίσαρα και αφορά τη γυναίκα του, η οποία δεν πρέπει να είναι τίμια, αλλά να μην τίθεται καν θέμα υποψίας ότι δεν είναι τίμια. Έτσι και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έπρεπε να είχε σκεφτεί, είτε ο ίδιος είτε οι πέριξ αυτού, ότι λίγο μετά την 20ή Ιουλίου, με τον Τούρκο πρόεδρο να έχει έρθει στο νησί, και με τον Ερσίν Τατάρ να έχει εξαγγείλει το πιλοτικό άνοιγμα των Βαρωσίων, ότι δεν είναι πρέπον να πάει στην Αθήνα και η έξοδός του να είναι στα μπουζούκια. Θα μου πείτε; Τι θα έπρεπε να κάνει; Να είναι σε βαρύ πένθος, όχι φυσικά, αλλά να έχει υψηλό το αίσθημα της επίγνωσής τι κάνει ο πρόεδρος ενός κράτους, το οποίο αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα σε όλα τα επίπεδα. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είναι οποιοσδήποτε πολίτης, είναι ο πρώτος τη τάξει των πολιτών, οφείλει να είναι και να φαίνεται τίμιος και έχων ενσυναίσθηση. Φυσικά και έχει δικαίωμα να διασκεδάσει, ούτε και περιμένει κανείς να κυκλοφορεί όλο το καλοκαίρι με μαύρες πλερέζες, αλλά από το ξεσκάω στο «γκρέμιστα-γκρέμιστα» έχει μία κάποια απόσταση. Όσο για τις προτιμήσεις του προέδρου τις αφήνω ασχολίαστες. Θα μπορούσε όμως στις 24 του Ιούλη να είχε πάει στην Ελλάδα και να παρακολουθούσε την παράσταση «Εσμέ» του ΘΟΚ, που έλαβε μέρος στο Φεστιβάλ Αθηνών – Επιδαύρου. Οι επιλογές που κάνει ο πρόεδρος ευρισκόμενος στην Αθήνα είναι λογικό ότι θα αποκαλύπτονταν, δεν θα έπρεπε λοιπόν να είχε προσέξει λίγο περισσότερο για την εικόνα του; Αλήθεια, δεν τον ενδιέφερε τι θα έβγαινε προς τα έξω; Ο Ερντογάν στην Κύπρο, σαν άλλη Αϊσέ και ο πρόεδρος στο Θέατρο Άλσος να παρακολουθεί Τάκη Ζαχαράτο; Και επαναλαμβάνω, ουδείς ψόγος για την επιλογή του θεάματος, ψόγος για τη χρονική επιλογή.

Φυσικά και έχει δικαίωμα ο πρόεδρος να διασκεδάσει, ούτε και περιμένει κανείς να κυκλοφορεί όλο το καλοκαίρι με μαύρες πλερέζες, αλλά από το ξεσκάω στο «γκρέμιστα-γκρέμιστα» έχει μία κάποια απόσταση.

Οι μέρες του κυπριακού καλοκαιριού είναι δύσκολες, όπως και να το κάνουμε. Τα 47 χρόνια είναι πολλά και τα διατρέξαντα ακόμα περισσότερα. Θα πρέπει συλλογικά να προσπαθήσουμε να επουλώσουμε τα τραύματα εκείνου του καλοκαιριού, διότι, μόνο ένας δεν φτάνει για να σηκώσει το επαχθές. Τα δε λόγια παραμυθίας είναι βάλσαμο προσωρινό και δεν απαλύνουν παρά στιγμιαία τη λύπη όσων έχασαν ανθρώπους και τη ζωή τους, είμαι βέβαιος όμως ότι είναι προτιμότερο να γευόμαστε βάλσαμο παρά χολή. Βάλσαμο, όχι στείρες λέξεις που ηχούν 47 χρόνια τώρα το ίδιο κενές. Οι ήρωες –εκών άκων– έσπευσαν να φυλάξουν Θερμοπύλες, ο καθένας με τον τρόπο του και όλοι τους, πεσόντες, δολοφονηθέντες και αγνοούμενοι σήκωσαν βάρος επαχθές, που άλλων βουλές τους φόρτωσαν. Είμαι βέβαιος ότι δεν αγαπούσαν τον πόλεμο, θα προτιμούσαν να δουν τα μωρά τους να μεγαλώνουν, να ζήσουν καταγινόμενοι με έργα ειρηνικά, να ταφούν σεμνοπρεπώς. Αλλά, φευ, έμελλε να αφήσουν μέγα κλέος· δεν βαρυγκώμησαν, δεν υπήρξαν ριψάσπιδες, προ πάντων ενώπιον του δικού τους ηθικού κώδικα. Εκείνου του κώδικα με τον οποίο γαλουχήθηκαν, τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι, και εκείνοι δεν είναι άλλοι από τους γονείς τους. Αυτοί οι γονείς έχασαν τα παιδιά τους και ο πόνος τους άφατος, αλλά τουλάχιστον γνωρίζουν πως η σπορά τους ήταν καλή. Χρησιμοποιώ τις σοφές λέξεις του Ομήρου από την «Οδύσσεια», άιστους ήθελαν οι εισβολείς τους νεκρούς της Κύπρου, να μην αφήσουν ίχνος πίσω τους, θέλοντας να κρύψουν την αποκοτιά τους οι ιταμοί, μα άπυστοι δεν έμειναν οι ήρωες, γιατί τους μνημονεύουμε, δεν τους ξεχνάμε. Εγώ δεν μπορώ να μιλήσω ούτε για επιστροφή, δεν έχω το δικαίωμα να γεμίσω φρούδες ελπίδες κανέναν. Δεν μπορώ να μιλήσω για δίκαιη λύση, διότι τα συμφέροντα των ισχυρών δεν εξαρτιούνται από εμάς. Αυτό που θέλω όμως είναι να θυμόμαστε όλοι πάντοτε ότι αυτά τα χώματα δεν είναι σπαρμένα μόνο με γεννήματα, αλλά και με αίμα, λίπαναν τη γη κόκαλα αθώων, από όλες τις κοινότητες. Το στοίχημα λοιπόν είναι να κρατάμε ανόθευτη τη θυσία τους, μακριά από τη μικροπολιτική καπηλεία. Η Κύπρος δεν σηκώνει άλλη διαίρεση, ούτε άλλες κούφιες πολιτικές εξαγγελίες, οι οποίες σχεδόν υπνωτίζουν τον λαό. Επαναλαμβάνω ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να είναι κρυστάλλινο νερό γιατί εκτός από το όνομά του, φέρει μαζί του και το όνομα μιας ολόκληρης χώρας.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Οταν το No 2 χάνει από το No 42

Η μία, σούπερ σταρ στο τένις, άναψε την ολυμπιακή φλόγα στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών του Τόκιο, αλλά δεν θα φθάσει στον τελικό. Η 23χρονη Γιαπωνέζα Ναόμι Οσάκα, που βρίσκεται στο No 2 της παγκόσμιας κατάταξης, αποκλείστηκε στον τρίτο γύρο. Εχασε μέσα σε 1 ώρα και 8 λεπτά από την Τσέχα αντίπαλό της Μαρκέτα Βοντρούσοβα, η οποία είναι στο No 42. Πριν από λίγες μέρες μια άλλη σούπερ σταρ, της ενόργανης γυμναστικής, η αθλήτρια-σύμβολο της Αμερικής, η 24χρονη Σιμόν Μπάιλς, αποσύρθηκε έπειτα από μία όχι και τόσο επιτυχημένη προσπάθειά της στο άλμα. Σε ανάρτησή της στο Instagram παραδέχθηκε πως ένιωθε το βάρος όλου του κόσμου στους ώμους της. Σε δηλώσεις της η Μπάιλς εξήγησε ότι έκρινε πως δεν ήταν στην κατάλληλη ψυχική κατάσταση γι' αυτόν τον αγώνα. Και αποφάσισε να προστατεύσει τόσο την ίδια όσο και τις συναθλήτριές της, πιστεύοντας ότι θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την προσπάθειά τους να βρεθούν στο βάθρο.

Αρχές Ιουλίου, η Ναόμι Οσάκα είχε γράψει σε άρθρο της στο Time: «Ελπίζω όλοι οι άνθρωποι να καταλάβουν ότι είναι ok να μην είσαι ok και είναι ok να μιλάς γι' αυτό. Υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να βοηθήσουν και συνήθως υπάρχει φως στο τέλος κάθε τούνελ». Πριν από το Ρολάν Γκαρός, η Ναόμι Οσάκα ανακοίνωσε ότι δεν θα δώσει συνεντεύξεις κατά τη διάρκεια του τουρνουά –κάτι που αποτελεί υποχρέωση για τους τενίστες– επικαλούμενη τις επιπτώσεις που έχει αυτή η διαδικασία στην ψυχική υγεία των αθλητών.

Η Σιμόν Μπάιλς, στο Τόκιο, δεν κρύφτηκε πίσω από προφάσεις και δικαιολογίες: «Ετρεμα και μετά βίας μπορούσα να κοιμηθώ. Ποτέ δεν έχω ξανιώσει έτσι πριν από αγώνα και προσπάθησα να βγω εκεί έξω και να το διασκεδάσω. (…) Είναι απαίσιο όταν παλεύεις με το ίδιο το μυαλό σου. Θες να το κάνεις για τον εαυτό σου, αλλά ανησυχείς υπερβολικά για το τι θα πουν οι άλλοι, τι θα σκεφτούν, για το Ιντερνετ», παραδέχθηκε.

Είναι βέβαιο ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Τόκιο θα μείνουν στην Ιστορία για πολύ διαφορετικούς λόγους απ' ότι συμβαίνει συνήθως με αυτήν την παγκόσμια, κορυφαία, συνάντηση. Η πανδημία –όσο περνάει ο καιρός γίνεται όλο και πιο σαφές– έχει απλώσει τα πλοκάμια της σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας. Δεν είναι μόνο ότι άλλαξε η καθημερινότητα δισεκατομμυρίων ανθρώπων σε όλον τον πλανήτη. Είναι και ότι κόντυναν οι αντοχές μας, τουλάχιστον με τον τρόπο που είχαμε μάθει να τις αναγνωρίζουμε και να τις κατατάσσουμε. «Είμαστε κι εμείς άνθρωποι», σχολιάζει με έμφαση η Σιμόν Μπάιλς, ομολογώντας το αυτονόητο: και οι πρωταθλητές δεν είναι (μόνο τουλάχιστον) μηχανές παραγωγής μεταλλίων. Είναι και άνθρωποι. Εχουν, δηλαδή, στιγμές κατάρρευσης, κόπωσης, αδυναμίας, αποτυχίας, άρνησης. Κάνουν –θέλουν και πρέπει– λάθος κινήσεις, που σημαίνει ότι το βάθρο μπορεί και να μην είναι πάντα η μοναδική επιδίωξή τους. Εχουν μαζί του μια σχέση λατρείας και μίσους. Ορίζει τη ζωή τους, είναι βρόχος και την ίδια στιγμή αποθέωση. Οι ρωγμές που προκάλεσε στη ρουτίνα η πανδημία φέρνουν και ανατροπές: επαναξιολόγηση, ζύγισμα των σημαντικών και των λιγότερο σημαντικών. Οι ειδικοί έχουν ήδη γνωματεύσει ότι το «εκτός ρουτίνας» για τους αθλητές αυτών των Ολυμπιακών δεν είναι χωρίς κόστος. Τους λείπει το κοινό, αφού αγωνίζονται μπροστά σε άδεια καθίσματα· τους λείπουν οι επευφημίες, η στήριξή του, η «συνομιλία» μαζί του. Η Ναόμι Οσάκα προσθέτει και μία ακόμη παράμετρο: «Ισως θα έπρεπε να δώσουμε στους αθλητές το δικαίωμα να κάνουν ένα ψυχολογικό διάλειμμα από τη διερευνητική ματιά των ΜΜΕ σε σπάνιες περιπτώσεις, χωρίς να υπόκεινται σε αυστηρές κυρώσεις». Η υπερβολική έκθεση, η δημοσιότητα χωρίς όρους και όρια «καίει» τους ανθρώπους, είτε είναι εξοικειωμένοι και μέρος του «παιχνιδιού» είτε βρίσκονται αιφνιδίως στην αρένα χάρη ενός συμβάντος, μιας διάκρισης, μιας βράβευσης, ενός ρεκόρ.

Η πανδημία, με την υποχρεωτική παύση στους ρυθμούς που επέβαλε, αναποδογύρισε το «ύφασμα», προδίδοντας τις ραφές του. Οι αλλεπάλληλες περιστροφές γύρω από το ίδιο πρόσωπο, η υπερεπένδυση χρημάτων και δημοσιότητας οδηγεί τους σούπερ σταρ στην κατάρρευση. Η μηχανή παραγωγής «υπεranθρώπων» χάνει λάδια. Και αυτή τη φορά παρακολουθεί τη βλάβη όλος ο πλανήτης.

ΠΡΟΣΩΠΟ

«Γράφω για όσα μπορούμε να σώσουμε»

Η Αυστραλή συγγραφέας Σάρλοτ Μακόναχι μιλάει στην «Κ» για τα βιβλία, την κλιματική αλλαγή και την πανδημία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Η Φράνι Στόουν, η ηρωίδα του βιβλίου «Πριν χαθούν τα πουλιά» της Σάρλοτ Μακόναχι, είναι μια γυναίκα σε διαρκή αναζήτηση, πάντα σε κίνηση, ανίκανη να μείνει στο πλευρό αυτών που αγαπά. Αποφασίζει να ακολουθήσει τα αρκτικά γλαρόνια που έχουν απομείνει στον κόσμο, στην τελευταία τους ίσως αποδημία στην Ανταρκτική. Η Φράνι πείθει το πλήρωμα ενός αλιευτικού σκάφους να την πάρει μαζί του και να πλεύσει στο κατόπι των πουλιών. Και όσο η θάλασσα τους περιβάλλει, σαν μήτρα και σαν παγίδα μαζί, όσο τα τολμηρά γλαρόνια ταξιδεύουν προς την ελπίδα μαζί και τον χαμό τους, η Φράνι αποκαλύπτεται ότι, ακολουθώντας τα ίχνη τους, χαρτογραφεί παράλληλα την ψυχή και την πορεία της, μαζί με τη μοίρα του πλανήτη και της ανθρωπότητας. Το πρώτο βιβλίο ενηλίκων της Αυστραλής Σάρλοτ Μακόναχι (εκδόσεις Μεταίχμιο) ετοιμάζεται να κυκλοφορήσει σε δεκαοκτώ χώρες ανά την υφήλιο έχοντας ήδη λάβει εξαιρετικές κριτικές για τη γραφή, τη ματιά της στην ανθρώπινη ψυχοσύνθεση, την ευαισθησία και τη σοβαρότητα με την οποία πραγματεύεται την απειλή της κλιματικής αλλαγής.

Η Σάρλοτ Μακόναχι γεννήθηκε στο Ντάργουιν της Αυστραλίας. Εως τα 21 της χρόνια είχε ζήσει σε ισάριθμα σπίτια σε όλη τη χώρα εξαιτίας των συχνών μετακομίσεων της οικογένειάς της. Εχει πτυχίο σεναριογράφου και έχει εργαστεί για χρόνια στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση. Ηθελε όμως πάντα να γίνει συγγραφέας. Αγαπούσε πολύ τα

Το πρώτο βιβλίο ενηλίκων της Αυστραλής συγγραφέως θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

«Είναι μια καλή στιγμή να σκεφτούμε τι επίδραση έχουμε στον κόσμο. Είμαστε φύλακες της Γης, δεν είμαστε εδώ για να καταναλώσουμε ώσπου όλα να εξαφανιστούν».

βιβλία, θυμάται, «ήμουν συνεχώς με τη μύτη χωμένη σε ένα βιβλίο, διάβαζα περπατώντας προς το σχολείο και συχνά κινδύνευα να με χτυπήσει κάποιο αυτοκίνητο». Ξεκίνησε να γράφει το πρώτο βιβλίο της στα 14 και το ολοκλήρωσε στα 17. Ηταν το πρώτο βιβλίο που εξέδωσε, το πρώτο μιας σειράς βιβλίων φαντασίας για παιδιά. Ακολούθησαν ακόμη επτά και έπειτα το «Πριν χαθούν τα πουλιά».

Με το περιβάλλον παθιάστηκε, λέ-

«Από την έρευνά μου για την κλιματική αλλαγή έμαθα ότι πάνω από το 70% των άγριων ζώων εξαφανίστηκε τα τελευταία 50 χρόνια. Κατάλαβα τότε ότι το βιβλίο μου έπρεπε να εκτυλίσσεται σε ένα δυστοπικό μέλλον όπου τα ζώα έχουν εξαφανιστεί», λέει η Σάρλοτ Μακόναχι.

ει, τα τελευταία χρόνια. «Οταν ήμουν νεότερη, έγραφα σαν μια μορφή απόδρασης, για να εμπλακώ σε περιπέτειες χωρίς να αφήσω την ασφάλεια της κρεβατοκάμαράς μου. Μόνο όταν άρχισα να ασχολούμαι με αυτό το βιβλίο ξεκίνησα να αντιλαμβάνομαι τον φυσικό κόσμο γύρω μου και πόσο με ενέπνεε. Η γραφή μου άρχισε να αποκτά μια αίσθηση επείγοντος, μια ανάγκη να γράψω για όσα χάσαμε και όσα έχουμε ακόμη χρόνο να σώσουμε». Το βιβλίο «Πριν χαθούν τα πουλιά», που ταξίδεψε το όνομά της σε πολλές διαφορετικές γωνιές της Γης, γεννήθηκε στο μυαλό της κομμάτι κομμάτι, θυμάται.

«Ταξίδευα στο Ηνωμένο Βασίλειο εξερευνώντας το οικογενειακό μου παρελθόν και ενθουσιάστηκα με τις μακρινές πτήσεις των αποδημητικών πουλιών. Φανταζόμουν πόσο εκπληκτικό θα ήταν να κάνω αυτά τα ταξίδια μαζί τους. Ετσι γεννήθηκε στο μυαλό μου μια γυναίκα που έψαχνε για τη θέση της στον κόσμο και η οποία αγαπούσε τα πουλιά με όλη την καρδιά της και αποφάσισε να τα ακολουθήσει στο μακρύ ταξίδι τους. Δεν σκόπευα να γράψω ένα βιβλίο για την κλιματική αλλαγή, αλλά ήθελα να γράψω για τον δεσμό αυτής της γυναίκας με τη φύση και πόσο αυτό την έθρεφε, πώς αντικατέστησε την οικογένειά της. Ομως συνειδητοποιούσα ξανά και ξανά ότι δεν γινόταν να γράψω για τη φύση χωρίς να εξετάσω την ανθρώπινη επίδραση σε αυτή. Τότε ξεκίνησα την έρευνά μου για την κλιματική αλλαγή και έμαθα ότι πάνω από το 70% των άγριων ζώων εξαφανίστηκε τα τελευταία 50 χρόνια. Κατάλαβα τότε ότι έπρεπε το βιβλίο να εκτυλίσσεται σε αυτό το δυστοπικό μέλλον όπου τα ζώα έχουν εξαφανιστεί». Χρειάστηκε να κάνει εκτεταμένη έρευνα για τα ρεύματα των ωκεανών, για το ταξίδι με αλιευτικό, για το τι συμβαίνει στο περιβάλλον, για τους σταθμούς του ταξιδιού της Φράνι, για τα αρκτικά γλαρόνια και την αποδημία τους.

Αν η ίδια ήταν πουλί, λέει, δεν θα ήταν αρκτικό γλαρόνι· «τα αγαπώ, αλλά πετούν τόσο μακριά και για τόσο πολύ, και εγώ, για να είμαι ειλικρινής, είμαι τεμπέλα! Αγαπώ την πίστη των άλμπατρος, που ζευγαρώνουν για μια ζωή. Κι αυτά όμως πετούν πάνω από τη θάλασσα για πολύ καιρό και ακούγεται και αυτό πολύ εξοντωτικό!».

Τη ρωτώ τι θα ήθελε να αποκομίσουν οι αναγνώστες από αυτό το βιβλίο. «Μια αίσθηση ανανεωμένης ελπίδας. Είναι πολύ εύκολο να νιώσει κανείς απόγνωση ή απάθεια ακούγοντας όσα άσχημα συμβαίνουν. Ομως είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι υπάρχουν τόσο πολλά που ακόμη δεν χάσαμε και για τα οποία πρέπει να παλέψουμε. Η ελπίδα είναι σημαντική, γιατί δίνει ενέργεια στους ανθρώπους και τους οδηγεί στη δράση, κάτι που χρειαζόμαστε περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Ελπίζω επίσης το βιβλίο να μεταδώσει μια αίσθηση ενότητας, να ελαφρύνει τη μοναξιά και να μας θυμίσει την ομορφιά του κόσμου».

Για να γράψει, ομολογεί, πρέπει να βρίσκεται στην κατάλληλη διάθεση. «Πρέπει να βυθιστώ σε ένα συναισθηματικό, λίγο μελαγχολικό μέρος και για να το καταφέρω αυτό χρειάζομαι τη σωστή έμπνευση. Αυτή μπορεί να έρθει ακούγοντας συγκεκριμένη μουσική, παρακολουθώντας κάποιες ταινίες, διαβάζοντας βιβλία ή πηγαίνοντας έναν περίπατο σε κάποιο όμορφο μέρος. Μόλις συνειδητοποιήσω ότι είμαι σε αυτή τη συναισθηματική κατάσταση, ξέρω ότι μπορώ να καθίσω και οι λέξεις θα έρθουν. Ολο αυτό όμως είναι μια καθημερινή πρόκληση, η οποία γίνεται όλο και πιο δύσκολη όσο περνούν τα χρόνια».

Η πανδημία, συμφωνούμε, φέρνει στον νου παραλληλισμούς με τον κίνδυνο εξαφάνισης που αντιμετωπίζουν πολλά είδη της χλωρίδας και της πανίδας. Υπάρχει κάτι να μάθουμε από αυτή; «Πώς η σκληρή αντιμετώπιση που επιφυλάξαμε στην άγρια ζωή μάς έχει τελικά επηρεάσει. Πρέπει να αλλάξουμε τη σχέση μας με το περιβάλλον, αλλιώς πανδημίες όπως αυτή θα εξακολουθήσουν να συμβαίνουν. Νομίζω είναι μια καλή στιγμή να σκεφτούμε τι επίδραση έχουμε στον κόσμο. Είμαστε φύλακες της Γης, δεν είμαστε εδώ για να καταναλώσουμε ώσπου όλα να εξαφανιστούν».

Ευτυχώς, πιστεύει, μάλλον υπάρχει ακόμα ελπίδα να ζήσουμε όλα τα πλάσματα του κόσμου μαζί και ευτυχισμένοι. «Για να το καταφέρουμε αυτό, θα πρέπει να δράσουμε άμεσα και γρήγορα και θα πρέπει να κάνουμε μεγάλες αλλαγές. Νομίζω ότι όλα εξαρτώνται από το να βρούμε τις αλλαγές που μπορούμε να κάνουμε στην καθημερινότητά μας, αλλά και να ψηφίσουμε τους κατάλληλους ανθρώπους οι οποίοι μπορούν πραγματικά να φέρουν δομικές αλλαγές σε μεγάλη κλίμακα».

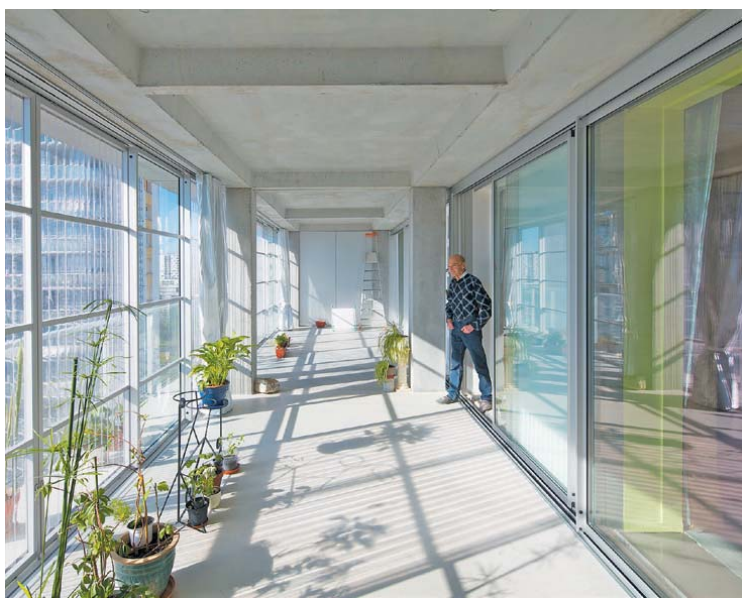
PHILIPPE RUAULT

PHILIPPE RUAULT

PHILIPPE RUAULT

Η αρχιτεκτονική τους δεν είναι σε καμία περίπτωση κλασικά ωραία. Δεν τους νοιάζει η «ομορφιά». Συναρμολογούν, προσαρμόζουν, ανασυνθέτουν. Η χρήση προκατασκευασμένων στοιχείων βοηθά στο μικρότερο κόστος.

«Μην κατεδαφίζεις, μην κόβεις δέντρο»

Η ανακυκλώσιμη «κοινωνική» υλικότητα των έργων του γαλλικού αρχιτεκτονικού γραφείου Λακατόν και Βασάλ

Της **ΤΖΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Στο γαλλικό αρχιτεκτονικό στούντιο της Αν Λακατόν και του Ζαν-Φιλίπ Βασάλ απονεμήθηκε το φετινό Πρίτσκερ, το πιο σημαντικό ίσως βραβείο αρχιτεκτονικής. Μετά τις Ιρλανδές Ιβόν Φάρελ και Σέλεϊ Μακναμάρα, σειρά έχει ένα ακόμα δίδυμο. Η τρίτη φορά, μετά τον Κριστιάν ντε Πορζαμπάρκ (1994) και τον Ζαν Νουβέλ (2008), που ένα γαλλικό γραφείο βρίσκεται στην κορυφή, η πέμπτη που απονέμεται σε ομάδα και η έκτη σε γυναίκα.

Τι είναι όμως αυτό που κάνει τη γαλλική ομάδα ξεχωριστή; Μια αρχιτεκτονική που σέβεται την ιστορία της πόλης και των κτιρίων, διατηρεί τη μνήμη του τόπου, εστιάζει στη βιώσιμη και αποδοτική επανάχρηση, αγαπά την ανακυκλώσιμη υλικότητα, αδιαφορεί για τη μορφολογία, αξιοποιεί οτιδήποτε χρήσιμο, λειτουργικό και διαθέσιμο, σχεδιάζει με ευελιξία από μέσα προς τα έξω για τις ανάγκες των κατοίκων, ονειρεύεται μια δίκαιη κοινωνία, ποντάρει στην κοινωνική κατοικία. Χτίζει με τα ελάχιστα τόπους ζωντανούς και γεμάτους. Μετασχηματίζει την καθημερινότητα προσθέτοντας και όχι αφαιρώντας.

Γεννημένοι στη Γαλλία και στο Μαρόκο αντίστοιχα, η Αν Λακατόν και ο Ζαν-Φιλίπ Βασάλ συναντήθηκαν τέλη του '70 στην Ανωτάτη Σχολή Αρχιτεκτονικής και Τοπίου του Μπορντό. Τα πέντε χρόνια που πέρασαν στον Νίγηρα, νότια της Σαχάρας, προτού ιδρύσουν το γραφείο τους Lacaton & Vassal το 1987 στο Παρίσι, έμαθαν πώς –με στοιχειώδη υλικά όπως το ξύλο και το ύφασμα– μπορεί κανείς να δημιουργήσει σκιά. «Η έρημος για εμάς ήταν σαν δεύτερο σχολείο». Αυτή η εμπειρία του ελάχιστου, της απλότητας και του αυτοσχεδιασμού θα καθοδηγήσει τις μονοκοντυλιές των έργων τους.

Η ανακαίνιση μεταπολεμικών κτιρίων κοινωνικής στέγασης και εργατικών πολυκατοικιών τούς χάρισε το Παγκόσμιο Βραβείο Βιώσιμης Αρχιτεκτονικής και το Πανευρωπαϊκό Βραβείο Mies van der Rohe 2019. Το ενδιαφέρον στην περίπτωσή τους είναι ότι δεν τους ανατέθηκε να ανακαινίσουν τα κτίρια αυτά. Η αρχική εντολή ήταν να γκρεμιστούν και να χτιστούν άλλα στη θέση τους. Οι ίδιοι όμως, με το μανιφέστο «Plus» (2004), άσκησαν πίεση στη γαλλική κυβέρνηση, καταφέρνοντας να μετασχηματίσουν τα δημόσια μπλοκ που απειλούνταν με κατεδάφιση σε σύγχρονες κατοικίες, διατηρώντας μάλιστα τα ίδια ενοίκια. Η κατεδάφιση είναι γι' αυτούς σπατάλη ενέργειας, ύλης και ιστορίας, ενώ ταυτόχρονα κουβαλάει αρνητικό κοινωνικό αντίκτυπο. «Για εμάς είναι μια πράξη βίας».

Με το μότο: «Ποτέ μην κατεδαφίζετε, ποτέ μην αφαιρείτε ή αντικαθιστάτε, πάντα να προσθέτετε, να μεταμορφώνετε και να επαναχρησιμοποιείτε», έστρεψαν την αρχιτεκτονική σκέψη στα πεδία της επανάχρησης. Χάρη σ' αυτούς αναζωογονήθηκαν ολόκληρες οικιστικές περιοχές και ανανεώθηκε η πολιτιστική κληρονομιά του μοντερνισμού. Κάτι που θα μπορούσαμε να κάνουμε και εμείς στα ταλαιπωρημένα προσφυγικά της Αλεξάνδρας, στα Κουντουριώτικα, στο Δουργούτι και αλλού.

Η Ανωτάτη Αρχιτεκτονική Σχολή της Νάντης. Οι Λακατόν και Βασάλ σέβονται την ιστορία της πόλης και των κτιρίων, διατηρούν τη μνήμη του τόπου, εστιάζουν στη βιώσιμη και αποδοτική επανάχρηση.

Οι φετινοί νικητές του βραβείου Πρίτσκερ χτίζουν με τα ελάχιστα τόπους ζωντανούς και γεμάτους, μετασχηματίζουν την καθημερινότητα προσθέτοντας και όχι αφαιρώντας.

Το σημαντικότερο έργο τους είναι η ανακατασκευή τριών μπλοκ κοινωνικής κατοικίας σε συγκρότημα 530 κατοικιών του '60 στο Μπορντό, σε συνεργασία με τον Φρεντερίκ Ντριό και τον Κριστόφ Χουτέν. Με λεπτές παρεμβάσεις, διακριτικές και ευφυείς χειρονομίες όπως η επέκταση των υπαρχόντων κουφωμάτων, η προσθήκη μπαλκονιών με πολυκαρβονική επικάλυψη και η δημιουργία κήπων στους ορόφους με τη μορφή κλειστών γυάλινων «θερμοκηπίων», μεταμόρφωσαν τα διαμερίσματα αφήνοντας τον ήλιο να διεισδύσει, εξασφαλίζοντας βέλτιστη θερμική άνεση και μεγιστοποίηση του καθημερινού ζωτικού ημιυπαίθριου χώρου. Η χρήση προκατασκευασμένων στοιχείων βοήθησε στο μικρότερο κόστος και στη συντομότερη κατασκευή.

Αντίστοιχο έργο, η ανακατασκευή το 2011 του 16ώροφου πύργου Tour Bois-le-Prêtre βόρεια του Παρισιού, σε αρχικό σχεδιασμό του Γάλλου Ρεϊμόν Λοπέζ το 1962. Βελτιώθηκαν τεχνικά 96 διαμερίσματα με νέες τυπολογίες που πληρούν τις ανάγκες σύγχρονων οικογενειών.

Η αρχιτεκτονική των Λακατόν και Βασάλ ανανέωσε «τις νεωτεριστικές ελπίδες και τα όνειρα για τη βελτίωση της ζωής πολλών», παράγοντας μια «αρχιτεκτονική τόσο ισχυρή στις μορφές της όσο και στις πεποιθήσεις της, τόσο διαφανή στην αισθητική όσο και στην ηθική της», ανέφεραν οι κριτές του βραβείου Πρίτσκερ.

Οι νέες χρήσεις των κτιρίων τους δυναμιτίζουν ανεκμετάλλευτες προοπτικές, παράγοντας απρόσμενα συμβάντα, σ' έναν σχεδόν αφημένο τόπο. Από τα πιο ενδιαφέροντα έργα τους, αποτέλεσμα αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, η επανάχρηση του εγκαταλελειμμένου εργαστηρίου ναυπηγικής του 1949 στη Δουνκέρκη. Με περισσή ευαισθησία αποκατέστησαν το υπάρχον κτίριο, το οποίο πλέον στεγάζει την γκαλερί τέχνης FRAC Nord-Pas de Calais. Αφησαν σχεδόν ανέγγιχτο το εσωτερικό του επενδύοντας στην καταπληκτική μορφολογία του: τον τεράστιο, φωτεινό και εντυπωσιακό όγκο του, που μπορεί να φιλοξενήσει ποικίλα δρώμενα, εκθέσεις και μεγάλης κλίμακας έργα, ενώ ταυτόχρονα αφηγείται την ιστορία του ως βιομηχανικό κτίριο.

LAURENT CHALET

Η Αν Λακατόν και ο Ζαν-Φιλίπ Βασάλ.

Παράλληλα, κατασκεύασαν ένα δίδυμο νέο κτίριο όπου φυλάσσονται πάνω από 1.500 έργα τέχνης. Το κτίριο αυτό, όχι μόνο δεν ανταγωνίζεται το υπάρχον, αλλά συνομιλεί μαζί του μ' ένα συμπληρωματικό λεξιλόγιο που περιλαμβάνει μια ημιδιαφανή όψη από κυματοειδή πολυκαρβονικά φύλλα. Πανομοιότυπων διαστάσεων, προβάλλει ως αντικατοπτρισμός του παρακείμενου κτιρίου. Ως μια επανάληψη: το αρνητικό του καλουπιού. Το ένα στιβαρό και βαρύ, το άλλο ελαφρύ, διαφανές και φωτεινό.

Το Palais de Tokyo

Το 2014 αναμόρφωσαν το μουσείο Palais de Tokyo στο Παρίσι με την προσθήκη ενός ευρύχωρου υπόγειου χώρου και με σημειακές δυναμικές παρεμβάσεις, ενώ αξιοπρόσεκτες είναι και οι κατοικίες που έχουν σχεδιάσει. Ενα πρώην εργοστάσιο μπισκότων ανακαινίστηκε με τα ελάχιστα μέσα για να λειτουργήσει ως σπίτι στο Μπορντό (1999), το Latapie House (1993) στο Φλουαράκ έχει κτιστεί με μεταλλικό σκελετό, διαφανή πολυκαρβονικά φύλλα και χαμηλό προϋπολογισμό, ενώ το Cap Ferret House (1998) με θέα στον κόλπο του Αρκασόν στη νοτιοδυτική Γαλλία είναι εναλλακτικά «ονειρικό». Συναρμολογώντας έναν διακριτικό μεταλλικό σκελετό, διατήρησαν τη μνήμη και την ομορφιά του τοπίου: τον αμμόλοφο, τις μιμόζες, τις κουμαριές και τα 46 πεύκα του οικοπέδου, ενσωματώνοντας όσα εγκιβωτίζονται μέσα στον όγκο του σπιτιού σε ειδικές «θήκες» προσαρμοσμένες στην ταλάντευση και στη συνεχή ανάπτυξή τους. «Μην κατεδαφίζεις ποτέ, μην κόβεις ποτέ δέντρο, μη βγάζεις ποτέ μια σειρά από λουλούδια». «Φροντίστε τη μνήμη των πραγμάτων που ήταν ήδη εκεί. Ακούστε τους ανθρώπους που ζουν εκεί».

Οι Λακατόν και Βασάλ σχεδιάζουν μεγάλους και γενναιόδωρους εσωτερικούς χώρους, επεκτάσιμους και μεταβαλλόμενους. Είτε πρόκειται για την Ανωτάτη Αρχιτεκτονική Σχολή της Ναντ (2009) στις ακτές του ποταμού Λούρου, είτε για το θέατρο πολλαπλών χρήσεων στη Λιλ (2013) σχεδιασμένο με ευελιξία: κινητή πρόσοψη, κινητά καθίσματα, ένα σύστημα με μεγάλες κουρτίνες και πτυσσόμενες πόρτες που επιτρέπουν πολλαπλές εσωτερικές διαμορφώσεις. Με προσβάσιμη οροφή που λειτουργεί και ως δημόσιος ανοικτός κήπος.

Ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής, Αλεχάντρο Αραβένα, βραβευμένος με Πρίτσκερ το 2016, από τους πρώτους που επανέφεραν στη διεθνή συζήτηση τον κοινωνικό ρόλο της αρχιτεκτονικής δίνοντας πρωτοποριακές λύσεις στο στεγαστικό πρόβλημα της Χιλής, τόνισε ότι οι Λακατόν και Βασάλ είναι «ριζοσπαστικοί στην ευαισθησία τους και τολμηροί μέσω της λεπτότητάς τους, εξισορροπώντας μια σεβαστή αλλά απλή προσέγγιση του δομημένου περιβάλλοντος».

Οι Λακατόν και Βασάλ επεξεργάζονται τον ήλιο και τον αέρα, διερευνούν τον τόπο, αναλύουν τα χαρακτηριστικά του, εξερευνούν, μαθαίνουν την ιστορία του, κατοικούν τη μνήμη. Πιστεύουν πολύ στον άνθρωπο. «Πίσω από τα δωμάτια, υπάρχει ζωή». Η αρχιτεκτονική τους δεν είναι σε καμιά περίπτωση κλασικά ωραία. Δεν τους νοιάζει η «ομορφιά».

Συναρμολογούν, προσαρμόζουν, ανασυνθέτουν. Δημιουργούν κολάζ από αναμνήσεις, εικόνες και συναισθήματα με νέα σύγχρονα βιομηχανικά υλικά: πάνελ αλουμινίου, πολυκαρβονικά φύλλα, μεταλλικά πλαίσια, στραντζαριστές λαμαρίνες, πολυεστερικά φύλλα τύπου «ελενίτ». Η ανακυκλώσιμη «κοινωνική» υλικότητα των έργων τους αντανακλά μια ιδιόρρυθμη αδρή αρχιτεκτονική, τραχιά και καλοδουλεμένη. Ευαίσθητη και εφευρετική στις ουσιώδεις συνθετικές επιλογές και ταυτόχρονα λειτουργική, γωνιώδης και δυναμική στις επιμέρους λεπτομέρειες.

Πολυθεματικές και ενδιαφέρουσες προβολές

Το 16ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού στον Χαρουπόμυλο Λανίτη παρουσιάζει την τέχνη του ντοκιμαντέρ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Σήμερα Κυριακή 1 Αυγούστου ξεκινάει το 16ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, στον Χαρουπόμυλο Λανίτη (Ceronia Hall), με προβολές δημιουργικών ντοκιμαντέρ που προβάλλονται για πρώτη φορά στην Κύπρο και έχουν βραβευθεί σε μερικά από τα πιο σημαντικά διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου. Ο Γιάγκος Χατζηγιάννης καλλιτεχνικός διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού μάς λέει ότι αυτό που ξεχωρίζει στο φετινό Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού είναι το ίδιο το πρόγραμμά του, αφού και φέτος παρουσιάζουν στο κοινό μερικές από τις καλύτερες και πιο πολυσυζητημένες ταινίες της τρέχουσας χρονιάς. «Πιστεύουμε ακράδαντα στη δύναμη που έχει η τέχνη του ντοκιμαντέρ για να περνά κάποια μηνύματα και να μας κάνει καλύτερους ανθρώπους, γι' αυτό πιστεύουμε ότι κάτι καλό και ωφέλιμο θα πάρει ο καθένας από μας που θα τις παρακολουθήσει» και σημειώνει το γεγονός πως φέτος είναι η δεύτερη χρονιά που το Φεστιβάλ πραγματοποιείται σε συνθήκες πανδημίας, λέγοντας πως αυτή η συνθήκη φέρνει ένα πρόσθετο βάρος και δυσκολία στην παραγωγή, «είμαστε όμως αισιόδοξοι ότι όλα θα κυλήσουν ομαλά, με τη δέουσα προσοχή στα μέτρα και στην ασφάλεια του καθενός».

Η παραγωγή δημιουργικού ντοκιμαντέρ στον τόπο μας δεν είναι και τόσο διαδεδομένη και μακάρι να έρθει η στιγμή που να μπορούμε να φιλοξενούμε όλο και περισσότερες αξιόλογες κυπριακές παραγωγές, λέει ο Γιάγκος Χατζηγιάννης καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ.

Στο 16ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού είναι το ίδιο το πρόγραμμά του, αφού και φέτος παρουσιάζουν στο κοινό μερικές από τις καλύτερες και πιο πολυσυζητημένες ταινίες της τρέχουσας χρονιάς.

Στο φετινό φεστιβάλ θα παρουσιαστούν δουλειές που περιλαμβάνουν φυσικά επίκαιρα κοινωνικά θέματα, ζητήματα κοινωνικά και ντοκιμαντέρ το σινεμά του πραγματικού. Πιο συγκεκριμένα δύο ντοκιμαντέρ που θα προβληθούν είναι προτεινόμενα για Βραβείο Όσκαρ Καλύτερου Ντοκιμαντέρ, το χιλιανό «The Mole Agent», των Maite Alberdi και Marcela Santibanez, με τον ιδιωτικό ντετέκτιβ Ρομούλο να προσλαμβάνει τον 83χρονο Σέρχιο, για να διεισδύσει σε ένα γηροκομείο ως τρόφιμος και να συλλέξει πληροφορίες για τις συνθήκες διαβίωσης των τροφίμων. Επίσης, θα προβληθεί το «Collective», του Alexander Nanau, το οποίο καταγράφει τη διαφθορά και τα υγειονομικά σκάνδαλα που κλόνισαν τη ρουμάνικη κοινή γνώμη το 2015. Το Collective τιμήθηκε και από το κοινό της Ευρώπης αποσπώντας το ευρωπαϊκό βραβείο κοινού LUX.

Για τα δικαιώματα της γυναίκας θα παρουσιαστούν το «Sabaya» (Βραβείο Σκηνοθεσίας Διεθνούς Ντοκιμαντέρ στο Φεστιβάλ Sundance) του Hogir Hirori που αναδεικνύει τις προσπάθειες μιας ομάδας Κούρδων να διασώσουν από την ISIS νεαρές γυναίκες που κρατούνται ως σκλάβες «Sabaya» και το Writing with Fire» (Βραβείο Κοινού και Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής στο Φεστιβάλ Sundance 2021) των Rintu Thomas και Sushmit Ghosh από την Ινδία, που αφορά τη μοναδική εφημερίδα που εκδίδεται από γυναίκες Ντάλιτ («κατώτερης κάστας»).

Η τέχνη στο σινεμά του πραγματικού θα εκπροσωπηθεί από το «The Most Beautiful Boy in the World» των Kristina Lindström και Kristian Petri συναντά ξανά τον πρωταγωνιστή του αριστουργήματος του Βισκόντι, Θάνατος στη Βενετία (Death in Venice), το «Ailey» της Jamila Wignot, η προσωπογραφία του ευφυούς και αινιγματικού χορευτή και χορογράφου Alvin Ailey. Επίσης, το «Summer Of Soul» σε σκηνοθεσία Questlove, που ερευνά την ιστορία του Harlem Cultural Festival το 1969.

Για τους οικογενειακούς δεσμούς το κοινό θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει το «Radiograph of a Family» της Firouzeh Khosrovani (1ο Βραβείο στο IDFA 2020, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Άμστερνταμ), το «He's My Brother» των Cille Hannibal και Christine Hanberg και το βραβευμένο ως Καλύτερο Διεθνές Ντοκιμαντέρ στο φετινό Hot Docs του Καναδά, «Ostrov, Lost Island» των Svetlana Rodina και Laurent Stoop. Επίσης, το ισπανικό «Magaluf Ghost Town» του Miguel Angel Blanca (Χρυσός Αλέξανδρος στο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης), το We (Nous) της Alice Diop (Βραβείο Καλύτερου Ντοκιμαντέρ στο τμήμα Encounters στη φετινή Berlinale), και οι «Πικροδάφνες» της Πάολας Ρεβενιώτη, σε μία βόλτα στη νυχτερινή Αθήνα μέσα από τα μάτια της ίδιας και της Μπέτυς Βακαλίδου και Εύας Κουμαριανού. Στο φεστιβάλ επίσης θα προβληθεί το «Four Seasons In A Day της Annabel Verbeke», το οποίο πραγματεύεται τις βαριές συνέπειες του Brexit.

Συμμετοχή από την Κύπρο

Από την Κύπρο θα δούμε μόνο το ντοκιμαντέρ της Χριστίνας Γεωργίου «The Stray Dog Story». Ο κ. Χατζηγιάννης σε ερώτησή μας γιατί μόνο μία συμμετοχή από την Κύπρο είπε πως ανέκαθεν είναι λίγες οι κυπριακές συμμετοχές και πολύ σπάνια είναι πέραν της μιας. «Από τη δική μας πλευρά είμαστε πάντα ιδιαίτερα χαρούμενοι όταν έχουμε να φιλοξενήσουμε Κυπριακές ταινίες. Ως γνωστό όμως, η παραγωγή δημιουργικού ντοκιμαντέρ στον τόπο μας δεν είναι και τόσο διαδεδομένη και μακάρι να έρθει η στιγμή που να μπορούμε να φιλοξενούμε όλο και περισσότερες αξιόλογες κυπριακές παραγωγές». Το «The Stray Dog Story» της Γεωργίου αφορά το πολύ σοβαρό πρόβλημα των αδέσποτων σκυλιώνκαι μας υπενθυμίζει βασικές ανθρώπινες αξίες.

Τα Πνεύματα του Δάσους

Στο φεστιβάλ, το The Island Club θα παρουσιάσει ένα οπτικοακουστικό πρόγραμμα με τίτλο «Τα Πνεύματα του Δάσους» που περιλαμβάνει δύο ζωντανές μουσικές περφόρμανς με τις androula (Αντρούλα Καφά) και Mohama Tajalof (Βερόνικα Γεωργίου) μαζί με προβολές βίντεο. Συνδιαλέγεται με το αρχείο του Δήμα Ευθυβούλου (1924-2011), ενός Κύπριου φωτογράφου που έζησε στον Αμαζόνιο του Περού από το 1979 μέχρι το 1989, ο οποίος επεδίωξε Όπως λέει ο Γιάγκος Χατζηγιάννης η συνεργασία του Φεστιβάλ με το The Island Club χρονολογείται εδώ και μερικά χρόνια και είναι ίσως η πολυτιμότερη συνεργασία που έχει το Φεστιβάλ, με έναν οργανισμό που είναι τόσο πολύ αφοσιωμένος στην παρουσίαση σύγχρονης τέχνης και ενός γενικότερου εικαστικού οράματος.

Πληροφορίες: Χαρουπόμυλος Λεμεσού, δίπλα από το Μεσαιωνικό Κάστρο, 1 - 8 Αυγούστου. Το πρόγραμμα είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα www.filmfestival.com.cy.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MINNEAPOLIS ART INSTITUTE

ΜΙΝΕΑΠΟΛΗ
Θίοντορ Ρόζακ

Το Ινστιτούτο Τέχνης της Μινεάπολης ανακοίνωσε την απόκτηση περίπου 800 έργων του Πολωνοαμερικανού καλλιτέχνη Θίοντορ Ρόζακ (1907-1981), ο οποίος είναι κυρίως γνωστός για τα γλυπτά του (δικό του έργο είναι ο αετός έξω από την παλιά πρεσβεία των ΗΠΑ στην πλατεία Γκρόσβενορ, στο Λονδίνο). Είναι όμως και εξαίρετος ζωγράφος, και στη Μινεάπολη αποκτήθηκαν κυρίως τα ζωγραφικά έργα του, σχέδια στο μεταίχμιο κονστρουκτιβισμού και ενός ιδιότυπου σουρεαλισμού.

ΡΩΜΗ
Τα όρια της αρχαίας πόλης

Η Ρώμη δεν παύει ποτέ να εκπλήσσει. Στο Μουσείο Ara Pacis, που σχεδίασε ο Ρίτσαρντ Μάιερ, θα εκτίθεται αυτή την περίοδο το ιδιαίτερα σημαντικό πρόσφατα εύρημα, μια πέτρα που σηματοδοτούσε στο εσωτερικό των τειχών τα όρια της αρχαίας πόλης. Η πέτρα είναι ενεπίγραφη και χρονολογήθηκε στην εποχή του αυτοκράτορα Κλαυδίου και συγκεκριμένα στο 49 μ.Χ., όταν καθορίστηκαν νέες επεκτάσεις της Ρώμης. Αργότερα θα εκτεθεί στο Μουσείο του Αυγούστου.

MFA BOSTON

ΒΟΣΤΩΝΗ
Εκουα Χολμς

Η 66χρονη εικαστικός Εκουα Χολμς, κάτοικος της Βοστώνης, είναι μια δυναμική και πολύπλευρη καλλιτέχνις που δουλεύει κυρίως με την τεχνική του κολάζ. Μέσα από την εικονογράφησή της διερευνά σύγχρονα ζητήματα ταυτότητας. Τα έργα της, που συχνά εικονογραφούν βιβλία, είναι εκρήξεις φωτός και χρωμάτων και ολοένα και μεγαλύτερο κοινό γνωρίζει αυτή την εικαστικό, που παρουσιάζει τη δουλειά της στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης.

THE NEW YORK TIMES

ΜΕΝΟΡΚΑ
Σύγχρονη τέχνη

Η διεθνώς δικτυωμένη γκαλερί σύγχρονης τέχνης Hauser & Wirth έθεσε σε λειτουργία το νέο της κέντρο για εκθέσεις στη Μενόρκα, από τις λιγότερο προβεβλημένες Βαλεαρίδες Νήσους της Ισπανίας. Η γκαλερί και κέντρο τέχνης στεγάζεται σε συγκρότημα μεσογειακής αρχιτεκτονικής σε νησίδα στην είσοδο του λιμανιού, δημιουργώντας ένα δίκτυο πολιτισμού και φύσης, καθώς έμφαση έχει δοθεί επίσης στην ενδημική χλωρίδα. Ο χώρος εγκαινιάστηκε με έκθεση του Μαρκ Μπράντφορντ.

MARUNUMA ART PARK

ΣΑΪΤΑΜΑ
Βαν Γκογκ στην Ιαπωνία

Η πορεία μιας υδατογραφίας του Βίνσεντ βαν Γκογκ από το 1882 είναι η συμπύκνωση της τύχης που ακολουθεί πολλά ελάσσονα αλλά ενδιαφέροντα έργα μεγάλων δημιουργών. Εντοπισμένη αρχικά σε κιβώτιο σε ένα δωμάτιο που νοίκιαζε ο Βαν Γκογκ, η ακουαρέλα αυτή, που δείχνει ένα τοπίο κοντά στη Χάγη, άλλαξε πολλά χέρια, για να αγοραστεί τελικά πρόσφατα από Ιάπωνα συλλέκτη. Τώρα εκτίθεται στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στη Σαϊτάμα, στην Ιαπωνία.

NATIONAL GALLERY OF ART, WASHINGTON

Ο ρομαντισμός του 18ου αιώνα. Εργο υποβλητικής φύσης και αρχιτεκτονικής από τον Μπερνάρντο Μπελότο (1722-1780).

Μπερνάρντο Μπελότο, ο λιγότερο διάσημος ανιψιός του Καναλέτο

Η έκθεση (έως 31 Οκτωβρίου) στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον μας προσκαλεί να προσέξουμε την περίπτωση του Ιταλού ζωγράφου Μπερνάρντο Μπελότο (1722-1780), ενός καλλιτέχνη που πέρασε από πολλές βασιλικές αυλές της Ευρώπης του 18ου αιώνα και έμεινε στην ιστορία ως εξαιρετικός τοπιογράφος. Δεν απέκτησε, ωστόσο, τη φήμη του κατεξοχήν ζωγράφου αστικών απόψεων, του θείου του (αδελφός της μητέρας του) Καναλέτο, αλλά κάθε εποχή δικαιούται και οφείλει να ανασύρει από το ημίφως μορφές και να τις επανατοποθετεί στην προθήκη.

Ο Μπελότο δεν ήταν βεβαίως λησμονημένος, κάθε άλλο, αλλά δεν ήταν «πρώτο όνομα». Στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον παρουσιάζεται η επανένωση της σειράς των πέντε τοπιογραφιών που ο Μπερνάρντο Μπελότο φιλοτέχνησε στα περίχωρα της Δρέσδης, στην κοιλάδα του Ελβα, στην ακμή της καριέρας του. Τα έργα αυτά τα δημιούργησε όταν ήταν στην υπηρεσία του Αυγούστου Γ΄, πρίγκιπα διαδόχου της Σαξονίας και βασιλιά της Πολωνίας, και θεωρούνται ενδεικτικά της κατεύθυνσης προς την οποία ο Μπελότο οδήγησε την τοπιογραφία του 18ου αιώνα. Ενσωμάτωσε τις τεχνικές διδαχές στις οποίες είχε εκτεθεί στη Βενετία και τις μετέφερε στα βορειότερα τοπία της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με μια διάθεση περισσότερο σκοτεινή και ολοένα και πιο συμβατή με τα ιδανικά του ρομαντισμού. Ο Μπελότο υπηρέτησε ηγεμόνες και μέσω των αυλικών υποχρεώσεών του ζωγράφισε τοπία και περίχωρα πόλεων αλλά και πολλά αστικά κέντρα, οι απόψεις των οποίων κατά τον 18ο αιώνα αποδείχθηκαν πολύτιμα τεκμήρια 200 χρόνια μετά, σε δύο περιπτώσεις. Στις περιπτώσεις της Δρέσδης της Βαρσοβίας, πόλεων με τις οποίες ο Μπελότο συνδέθηκε στενά μέσα από τη σχέση που είχε αναπτύξει με τον Αύγουστο Γ΄. Και οι δύο αυτές πόλεις, που γνώρισαν ακμή στην περίοδο του μπαρόκ αλλά και στην περίοδο του ρομαντισμού, καταστράφηκαν στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Τα έργα του Μπερνάρντο Μπελότο αποδείχθηκαν πολύτιμα στις περιπτώσεις και των δύο αυτών πόλεων, που έπρεπε να αναζητήσουν αξιόπιστες πηγές για να οργανώσουν εκ νέου τους πολεοδομικούς άξονες και τα αρχιτεκτονικά σύνολα των παλαιών τμημάτων τους. Τόσο η Δρέσδη όσο και η Βαρσοβία καταστράφηκαν σχεδόν ολοκληρωτικά. Η Δρέσδη ανοικοδόμησε τα πολύτιμα για την παγκόσμια κληρονομιά μνημεία της, όχι όμως το σύνολο της πόλης, αλλά η Βαρσοβία προχώρησε μεταπολεμικά στην πιστή ανοικοδόμηση του ιστορικού ιστού, έργο που τιμήθηκε και από την Ounesco. Ο Μπελότο υπηρέτησε επίσης στη Βιέννη, στην αυλή της Μαρίας Θηρεσίας, αλλά και στην Πετρούπολη, στην αυλή της Αικατερίνης Β΄. Ηταν ένας άνθρωπος με βαθιά καλλιτεχνικά βιώματα από το σώμα της Ευρώπης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσικές του καλοκαιριού #3

Ενα τραγούδι που μιλάει για το όνειρο μιας καλοκαιρινής νυκτός στο οποίο όμως βρέχει συνέχεια; Κι όμως. Η αγγλική βροχή, μια πολυθρόνα πλάι στο τζάκι – πόσο πιο χειμωνιάτικο μπορεί να είναι ένα σκηνικό; Κι ωστόσο, ο σαιξπηρικός απόηχος στον τίτλο, το όνειρο θερινής νυκτός που γιατρεύει και μεταμορφώνει, δεν αφήνει πολλά περιθώρια: υπάρχει όντως εδώ ένα καλοκαίρι καταμεσής του χειμώνα.

Οταν στα μέσα της δεκαετίας του ’80 οι Βρετανοί Stranglers ηχογραφούσαν το «Midnight Summer Dream», μάλλον δεν ήξεραν ότι είχαν φτιάξει ένα καθαρόαιμο ποπ τραγούδι που έμελλε να μείνει κλασικό.

Αινιγματικό, ρομαντικό, νυχτερινό, με ήχο άκρως καλοκαιρινό, χορευτικό, ρυθμικό, το τραγούδι κυλάει επί έξι συνεχή λεπτά – δυσανάλογα πολλά για ποπ κομμάτι της εποχής.

Το τραγούδι κυλάει επί έξι συνεχή λεπτά – δυσανάλογα πολλά για ποπ κομμάτι της εποχής.

Μια παρλάτα που μοιάζει με εσωτερικό μονόλογο ενός ανθρώπου που γυρεύει τη μεταμόρφωση. Η σαιξπηρική μεταμόρφωση του κόσμου των ξωτικών εδώ βρίσκει μια πιο σύγχρονη εκδοχή της, μα δίχως την παιγνιώδη, ανάλαφρη ατμόσφαιρα του Μεγάλου Βάρδου. Μένει ο λυρισμός και το βάρος μιας μοναξιάς που μοιάζει να μην έχει τέλος. Μιας μοναξιάς που φέρνει τον οποιονδήποτε αντιμέτωπο με το θαύμα της ζωής ή με την πλευρά της εκείνη που αποκαρδιώνει κάθε μέρα που περνάει.

Το μουσικό άλμπουμ «Feline» των Stranglers κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 1983, περιλαμβάνοντας και το «Midnight Summer Dream».

Ο κύριος Γκρι το θυμάται σαν ένα αγαπημένο μα αλλόκοτο κομμάτι που δεν ακουγόταν ποτέ στα σχολικά πάρτι, αν και όλοι το ήξεραν και σχεδόν όλοι το αγαπούσαν. Παιζόταν πολύ όμως τις νύχτες στους πειρατικούς σταθμούς. Ετσι το ανακάλυψε και ο ίδιος.

Στην αρχή, το πέτυχε κάπου στη μέση. Δεν ήξερε τι ήταν, ποιος τραγουδούσε, ποιος μιλούσε, ποιος ήταν ο τίτλος. Τα παράσιτα δεν τον άφησαν να μάθει τότε (οι πειρατικοί σταθμοί είχαν συχνά προβληματική λήψη...). Τον είχε όμως συνεπάρει με την πρώτη ακρόαση.

Το πέτυχε ξανά, πάλι αργά το βράδυ, και αυτή τη φορά σημείωσε τίτλο και ερμηνευτή. Ηταν η εποχή που ηχογραφούσε απευθείας τις μεταδόσεις των πειρατικών σταθμών και το τραγούδι αυτό θα το έβαζε ξανά και ξανά για να το μάθει απέξω.

Θα το θυμόταν για τα καλά όταν πάνω σε μια απογοήτευση για ένα κορίτσι απ’ το σχολείο, πήρε ένα γράμμα της (πολλά πολλά χρόνια πριν από τα γραπτά και τα ηλεκτρονικά μηνύματα στο κινητό...), ένα χειρόγραφο γράμμα της ήταν, γραμμένο σε καιρούς ευτυχισμένους και για τους δύο, και αφού πετσόκοψε τα μπράτσα του με το κοπίδι, ράντισε το τσαλακωμένο γράμμα και της το γύρισε πίσω.

Ηταν μια χαμένη από χέρι θεατρινίστικη σκηνή, αντάξια της μελοδραματικής εφηβείας κάθε εποχής. Και που φυσικά δεν είχε τα αποτελέσματα στα οποία στόχευε: το κορίτσι περιέφερε το ματωμένο γράμμα σαν τρόπαιο. Αργότερα θα γελούσαν παρέα με εκείνες τις αφελείς ρομαντικές εξάρσεις.

Αυτά έχουν όμως τα καλοκαιρινά όνειρα γραμμένα καταμεσής του χειμώνα.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Αινιγματική εξομολόγηση

Ο **Αϊζάια Μπερλίν** (Isaiah Berlin) ξεκινάει το εξαιρετικό δοκίμιό του «Herzen and Bakunin on Individual Liberty» («Russian Thinkers», Penguin, 2008) με τη φράση ότι «από όλους τους Ρώσους επαναστατικούς συγγραφείς του 19ου αιώνα ο Χέρτσεν και ο Μπακούνιν παραμένουν οι πιο συναρπαστικοί» (σ. 93). Οταν όμως διαβάσεις το δοκίμιο, διαπιστώνεις ότι τη δήλωση αυτή την εννοεί κυρίως για τον Χέρτσεν (βλ. και σ. 212). Το έργο του Χέρτσεν στην Ελλάδα είναι ουσιαστικά άγνωστο –δεν ξέρω αν υπάρχει κάτι άλλο πέρα από τα «Ανάλεκτα» που είχε εκδώσει ο Κάλβος το 1970–, ενώ το έργο του Μπακούνιν, αντίθετα, είναι αρκετά γνωστό. Ελειπε όμως μέχρι τώρα η περίφημη «Εξομολόγησή» του. Την εξέδωσαν πρόσφατα (2021) οι «Εκδόσεις των Συναδέλφων», σε μια υποδειγματική έκδοση που όμοιά της δεν υπάρχει, όσο ξέρω, σε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα. Εξηγούμαι: η ελληνική έκδοση περιλαμβάνει όλα τα σχόλια του Γιούρι Στεκλόφ, 250 πολύ πυκνές σελίδες, από την τετράτομη έκδοση έργων του Μπακούνιν που έκανε ο ίδιος το 1926-27 –δηλαδή, επί Στάλιν!– και τα οποία δεν υπάρχουν σε καμία άλλη ευρωπαϊκή έκδοση της «Εξομολόγησης»! Ο Στεκλόφ –μπολσεβίκος, ιστορικός και εκδότης, πέθανε το 1938 στις σταλινικές φυλακές– γνωρίζει κυριολεκτικά τα πάντα για τα επαναστατικά κινήματα της Ευρώπης, για πρόσωπα εντελώς άγνωστα σήμερα, για τα έντυπά τους, τις εφημερίδες, τα φυλλάδια, τις συζητήσεις και τις συγκρούσεις τους.

Από τις 23 Μαΐου 1851, ο Μπακούνιν βρίσκεται φυλακισμένος στην Πετρούπολη, έχοντας προηγουμένως εκτίσει δύο χρόνια σε φυλακές της Ευρώπης, και ο τσάρος Νικόλαος Α΄ του ζητάει να του ανοίξει την καρδιά του, να του μιλήσει με ειλικρίνεια, αντιμετωπίζοντάς τον ως ιερέα, ως εξομολόγο, και όχι ως ανακριτή. Ο Μπακούνιν θα ανταποκριθεί στο αίτημα και του γράφει την εξομολόγησή του (βλ. σ. 117, 91), ένα κείμενο που έμεινε άγνωστο όσο ζούσε ο ίδιος και ανακαλύφθηκε το 1917. Απευθύνεται στον τσάρο προσφωνώντας τον «Ηγεμόνα μου», αναφέρεται στις πράξεις του χαρακτηρίζοντάς τες εγκλήματα και αμαρτίες που αξίζουν σκληρή τιμωρία, ευχαριστεί τον Θεό και την Πρόνοιά του,

SHUTTERSTOCK

Την εποχή που γράφει την «Εξομολόγηση», ο Μπακούνιν δεν είναι ακόμη αναρχικός, αλλά κολυμπάει στα νερά του επαναστατικού πανσλαβισμού.

Ο τσάρος Νικόλαος Α΄ ζητάει από τον φυλακισμένο Μπακούνιν να του ανοίξει την καρδιά του, να του μιλήσει με ειλικρίνεια. Και αυτός το κάνει.

θεωρεί τον εαυτό του ανάξιο της τσαρικής χάρης, υπογράφει ως «ο εν μετανοία αμαρτωλός». Ο τσάρος διάβασε την εξομολόγηση του Μπακούνιν, υπογράμμισε χωρία της, σχολίασε στο περιθώριο. Ο Μπακούνιν αποσιώπησε τούτο το κείμενό του και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα προτιμούσε να μην το έχει γράψει. Το κείμενο όμως είναι εδώ, ένα από τα ελάχιστα που έγραψε ο Μπακούνιν στη μητρική γλώσσα του, και αποτελεί ουσιαστικά αυτοβιογραφία του.

Η «Εξομολόγηση» διαβάστηκε ώς τώρα με δύο ουσιαστικά τρόπους. Ο ένας ήταν ότι ο Μπακούνιν υποκρίνεται τον μεταμελημένο για να σώσει τη ζωή του (έτσι διαβάζει το κείμενο και ο Στεκλόφ), και ο άλλος ότι βρίσκεται σε προσωπική κρίση και αδυναμία, αναθεωρεί και μετανιώνει – σημειωτέον ότι την εποχή που γράφει την «Εξομολόγηση» ο Μπακούνιν δεν είναι ακόμη αναρχικός, αλλά κολυμπάει στα νερά του επαναστατικού πανσλαβισμού (βλ. σ. 126). Υπήρξε βέβαια και ο τρόπος που διάβασαν την «Εξομολόγηση» οι σταλινικοί: κατάπτυστο κείμενο προδοσίας και υποταγής στον τσάρο.

Θεωρώ ότι και οι δύο αυτοί τρόποι ανάγνωσης –τον τρίτο δεν τον συζητώ– έχουν ένα κοινό αδύναμο σημείο: θεωρούν ότι μπορούμε να ξέρουμε τι γίνεται στην ψυχή του Μπακούνιν την ώρα που γράφει μέσα σε εκείνο το μπουντρούμι της Πετρούπολης – πράγμα αδύνατο και ερμηνευτικά αδιέξοδο. Πρέπει, πιστεύω, να διαβάσουμε το κείμενο θεωρώντας κατ' αρχήν ότι αληθεύει, συνειδητά ή ασυνείδητα, και να δούμε τι έχει να μας πει, σε συνάρτηση με άλλα κείμενα του Μπακούνιν, αφήνοντας στην άκρη το αναπάντητο ερώτημα αν σε κάθε αράδα του ο συγγραφέας υποκρίνεται ή όχι. Θα εξηγήσω αυτό που εννοώ με τρία παραδείγματα. Πρώτον, ό,τι και να 'ναι, ειλικρινής ή υποκριτική, η «Εξομολόγηση» είναι το κείμενο ενός επαναστάτη. Κατά τον 19ο αιώνα και μέχρι τα μέσα του 20ού, ένας άνθρωπος μπορούσε να δηλώνει επαναστάτης, όπως ένας άλλος δήλωνε δάσκαλος ή μηχανικός. Η επανάσταση ήταν η δουλειά του, έτρεχε παντού, από χώρα σε χώρα, με κίνδυνο της ζωής του, αναζητώντας ή δημιουργώντας εστίες επαναστατικής φλόγας. Η επανάσταση ως καθημερινή δουλειά φωτίζεται εξαιρετικά στην «Εξομολόγηση»: «Εκείνο το διάστημα, έψαχνα ένα έρεισμα για δράση. Μη βρίσκοντας αυτό το έρεισμα στους Πολωνούς […], άρχισα να το αναζητώ στους Σλάβους. Αφού πείστηκα αργότερα ότι ούτε στο σλαβικό συνέδριο θα έβρισκα τίποτα, άρχισα να μαζεύω ανθρώπους εκτός συνεδρίου και πήγα να συστήσω μια μυστική εταιρεία […]» (σ. 132, βλ. και σ. 129).

Το δεύτερο που φωτίζεται επίσης στην «Εξομολόγηση» είναι η ιδέα της εξέγερσης ως γιορτής, κάτι που θα χαρακτηρίσει μελλοντικά τη σκέψη του Μπακούνιν και θα κάνει μεγάλη σταδιοδρομία στα εξεγερσιακά κινήματα μέχρι σήμερα. Αντιγράφω λίγες αράδες από όσα γράφει για το παρισινό 1848: «Ηταν μια γιορτή δίχως αρχή και τέλος. Εβλεπα τους πάντες και δεν έβλεπα κανέναν, επειδή όλοι χάνονταν σε ένα αναρίθμητο πλήθος που γλεντούσε. […] Ηταν λες κι ο κόσμος όλος αναποδογύρισε. Το απίθανο έγινε κοινότοπο, το αδύνατο δυνατό, ενώ το πιθανό και το κοινότοπο έγιναν ανούσια» (σ. 89).

Το τρίτο παράδειγμα που θα φέρω για όσα μας φωτίζει η «Εξομολόγηση», αν τη διαβάσουμε πέραν των αδιάγνωστων προθέσεων του συγγραφέα της, είναι η ιδέα της επανάστασης ως καταστροφής: «Ημουν έτοιμος για οποιοδήποτε παράτολμο εγχείρημα, αρκεί να μην ήταν ποταπό, και μεταμορφώθηκα ολόκληρος σε επαναστατική σκέψη και σε πάθος για καταστροφή» (σ. 140, βλ. και 149-150). Αυτή η ιδέα του Μπακούνιν θα εμπνεύσει αργότερα ακραίες επαναστατικές ομάδες και τρομοκράτες. Θα μπορούσα να πολλαπλασιάσω τα παραδείγματα.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Του ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

Η Αμμόχωστος ως εικόνα και ανάμνηση

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΕΣΤΗΣ
«Το ταξίδι μου»
Λουξεμβούργο 2009, **σελ.** 32

Στο τεύχος 13 της «Αγωγής», του ετήσιου περιοδικού του «Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου» για το σχολικό έτος 1962-1963, μετά τις λογοδοσίες και τις αντιφωνήσεις ξεκινούν οι εργασίες των μαθητών με πρώτο το ποίημα «Αγωνιστές» του τελειόφοιτου Γιώργου Αρέστη. Πέρασαν από τότε τα χρόνια αλλά αυτό το ποίημα δεν ξεχάστηκε από τον ποιητή: σαράντα έξι χρόνια μετά, το συμπεριέλαβε στην ποιητική του συλλογή «Το Ταξίδι μου», που εξέδωσε στο Λουξεμβούργο το 2009, εποχή που ήταν δικαστής στο «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο λόγος που το αναφέρω είναι για να τονίσω πως διαβάζοντας τους πρώτους κιόλας στίχους του ένιωσα ρίγος. Λες και ο μαθητής του 1963 το έγραφε για το μαύρο 1974: «Αφήσαμε τα σπίτια μας / τις πόρτες μισάνοιχτες / στους αγρούς τα φτυάρια μας / και τα νερά να κυλούν ακυβέρνητα. Περνούσαμε πλαγιές και γκρεμούς, / μας τύλιγε ο βοριάς και τ' αγιάζι / Η βροχή μάς χτυπούσε κατάμουτρα / κι οι ενάντιοι αγέρηδες μάς πισωγύριζαν... Μα ως σιμώναμε ψηλά στην κορφή του ανθρώπου το μίσος κι η έχθρα μάς κεραύνωσαν...». Και το ποίημα τελειώνει με μια ελπίδα: «Της λίμνης τα νερά πρεμήσανε πάλι / όμως μέσα η ελπίδα είν' άσβεστη / καίει ο πόθος, φουντώνουν τα όνειρα / ξανά τον αγώνα ν΄ αρχίσουμε / ξανά της ορμής μας ο άνεμος / να ρυτιδώσει τα νερά μας τα στάσιμα».

Από τα υπόλοιπα είκοσι τέσσερα ποιήματα της συλλογής, πιο πολλά από τα μισά αναφέρονται άμεσα στην αγαπημένη του πόλη, τα υπόλοιπα γενικά για την πατρίδα του, και έχουν γραφτεί στη Λευκωσία και το Λουξεμβούργο από το 1977 μέχρι το 2008 εκτός από το ποίημα «Καρπασία», που γράφτηκε στην Αμμόχωστο τον Αύγουστο του 1974. Όπου όμως και να έχουν γραφτεί η σκέψη του ταξιδεύει συνεχώς στην αγαπημένη Αμμόχωστο, την προδομένη πόλη. Συνταρακτικό το ποίημα «Άλωση ή Αλλοίωση»: μέσα στους στίχους του περιγράφεται η θλιβερή πλην απαστράπτουσα εικόνα της πόλης καθώς εγκαταλείπεται από τους κατοίκους στις δεκατέσσερις Αυγούστου 1974, στριμωγμένοι μέσα σε «κουτιά από λαμαρίνα», αφού η «Άλωση έχει συντελεσθεί εκ των ένδον». Η ολοκλήρωση της πρώτης πράξης και η αβάστακτη διαπίστωση: «ουδέν επιστρέφεται».

Ένα άλλο συνταρακτικό ποίημα είναι το «Αναδρομές ή Ομοιότητες». Ζώντας μια στη Λευκωσία, κάποιο βράδυ του Ιούλη ανατριχιάζει, καθώς αισθάνεται ότι βιώνει την ίδια εικόνα, που περιγράφει ο Βασίλης Μιχαηλίδης: «Μια νύχταν νύχταν σιανήν, τζαιρόν δευτερογιούνην / ... Σιανεμιά δεν άκουες δεντρούιν να ταράξει» και τότε γράφει τους δικούς του στίχους: «Ούτε ένα αυτοκίνητο στη Λευκωσία / Ούτε ένα θρόισμα, ούτε ένα τρίξιμο / Μήτ' ένα γαύγισμα / Ηρεμία και γαλήνη πυκνή... Κι αφουγκράζεσαι βαθύτερα / κι ακούς την Αμμόχωστο να θρηνεί λυπητερά / στους πύργους του Οθέλου και στες άδειες / πολυκατοικίες της Κέννεντυ».

Η αγάπη του για την πατρίδα και την αγαπημένη του πόλη απλώνεται σε όλα τα ποιήματα της συλλογής, και όλο επιστρέφει πεισματικά. Αναθυμάται την πανσέληνο της Αμμοχώστου, το «ερωτικό φεγγάρι της Αμμόχωστος», που αναδύεται νωχελικά για αιώνες, και τυλίγει με το φως της άλλοτε μιαν Έγκωμη, άλλοτε μια Σαλαμίνα, μιαν Κωνσταντία, μιαν Αρσινόη και τώρα μιαν Αμμόχωστο «των άδειων κτιρίων, των κενών ψυχών». Δεν υπάρχει μέρα που να μην ονειρευτεί την πόλη του. Αργά τα βράδια, προβάλλει την εικόνα της στην οθόνη του μυαλού του και τη ζει. Γαληνεύει! Είναι τα τρία ποιήματα με τίτλο «Νυχτερινό» με τα οποία κλείνει ο κύκλος των ποιημάτων της συλλογής.

Το ενδιαφέρον του για την πόλη δεν εκφράζεται μόνο στην ποίησή του. Ο Γιώργος Αρέστης είναι πάντα παρών, όταν θίγονται τα συμφέροντα της πόλης του. Το απέδειξε πολλές φορές με τις καίριες παρεμβάσεις του και τώρα, που η πόλη βεβηλώνεται από τον βάρβαρο εισβολέα, αισθάνεται την ανάγκη να σταθεί δίπλα στον συμπάσχοντα και προβληματιζόμενο συμπολίτη του για να του πει τη γνώμη του με παρρησία: κλείσε τα' αφτιά σου στο πονηρό κάλεσμα του νεοσουλτάνου και των εγκάθετών του. Η Αμμόχωστος είναι δική μας. Δεν τη χαρίζουμε σε κανέναν!

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΗ ΤΡΙΒΙΖΑ

Ο Σωτήρης Τριβιζάς γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1960. Σπούδασε φιλολογία και δημοσιογραφία στη Θεσσαλονίκη. Εχει εκδώσει περί τα είκοσι βιβλία με ποιήματα, μεταφράσεις και δοκίμια. Τελευταίο του βιβλίο η «Βιβλιογραφία» (δοκίμια), εκδόσεις Σοκόλη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Την «Ανωμαλία» του Ερβέ Λε Τελιέ και το «Κορίτσι, γυναίκα, άλλο» της Μπερναρντίν Εβαρίστο.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Δον Κιχώτης, γιατί ανέκαθεν με γοήτευε η μάχη με τους ανεμόμυλους.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές και συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Χρειάζομαι περισσότερες από πεντακόσιες λέξεις για ν' απαντήσω στην ερώτηση. Μάλλον δεν θα πρόκειται για ένα απλό δείπνο, αλλά για μια σωστή δεξίωση. Περιορίζομαι να αναφέρω τους αγαπημένους μου συγγραφείς του μαγικού ρεαλισμού: τον Μπόρχες, τον Κορτάσαρ, τον Ρούλφο, τον Μάρκες, τον Κασάρες. Από ποιητές, τον Λόρκα και τον Ρίλκε. Και τον Ηλία Λάγιο, επειδή έχουμε αφήσει μια συζήτηση στη μέση.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΚΛΕΟΠΑΣ

Ειλικρινά, δεν μπορώ να θυμηθώ. Διαβάζω για την απόλαυση της ανάγνωσης και όχι για να μάθω.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Κάσπαρ Χάουζερ» του Γιάκομπ Βάσερμαν, που κυκλοφόρησε εσχάτως από τις εκδόσεις Σοκόλη.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Τους «Αθλίους» του Βίκτωρος Ουγκώ. Οταν ήμουν παιδί, τους διάβασα στα «Κλασσικά Εικονογραφημένα». Οταν ήμουν έφηβος, τους διάβασα στη νεανική σειρά της «Γαλάζιας Βιβλιοθήκης». Επειτα πέρασα στις ιστορικές μεταφράσεις του Ιωάννη Σκυλίτση και του Γιώργου Κοτζιούλα και, τέλος, έφτασα στις νεότερες εκδόσεις του Καστανιώτη και του Ζαχαρόπουλου.

Ποιος είναι ο πυρήνας που συνδέει αυτά τα δοκίμια; Η ίδια η ποίηση ή οι ποιητές;
Νομίζω ότι συνεκτικός ιστός είναι η εμμονή μου με τα μικρά παράδοξα της λογοτεχνίας μας, καθώς επίσης και η αγάπη μου για τους αγνοημένους.

Ποίηση, παιδικό βιβλίο, δοκίμιο, μετάφραση: πώς ακριβώς μοιράζει τον χρόνο του ο Σωτήρης Τριβιζάς ανάμεσα σε αυτά;
Ανάλογα με το κέφι ή την ανάγκη της στιγμής. Πρέπει όμως να εξομολογηθώ ότι γράφω εξαιρετικά δύσκολα. Θα προτιμούσα, ας πούμε, να έχω γράψει περισσότερα ποιήματα. Συνήθως καταφεύγω στο δοκίμιο ή στη μετάφραση όταν η Μούσα κωφεύει στις επικλήσεις.

Λαπαθιώτης, Καρυωτάκης, Αγρας, Πολυδούρη, μεταξύ των άλλων στο βιβλίο σας. Είναι η ποίηση της «απαισιοδοξίας»;
Είναι ο σπαραγμός μιας γενιάς που δεν πρόλαβε να ενηλικιωθεί. Η ποίηση μιας εποχής που υποβαθμίστηκε εσκεμμένα χάριν της επικράτησης του μοντερνισμού. Είναι καιρός ν' αποδώσουμε δικαιοσύνη.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, μελέτες, βιογραφίες

1 **«Χωράει όλη η αρχαιότητα στο ασανσέρ;»** του Δρος Θεόδωρου Παπακώστα (Key Books)

2 **«Ακτίβιτι μπουκ για μεγάλους. Η γεωγραφία είναι πολύ κουλ!»** (Διόπτρα)

3 **«Οι γυναίκες της ψυχής μου»** της Ιζαμπέλ Αλιέντε (Ψυχογιός)

4 **«Ρίζες και θεμέλια»** της Μαρίας Ευθυμίου (Πατάκη)

5 **«Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου. Αυτοβιογραφία»** (Μεταίχμιο)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 **«Σάγκι Μπέιν»** του Ντάγκλας Στιούαρτ (Μεταίχμιο)

2 **«Μια στιγμή μέσα στο χρόνο»** της Ελένης Πριοβόλου (Καστανιώτης)

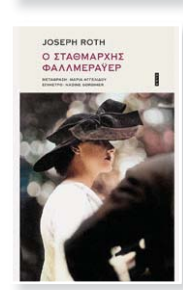

3 **«Ραγιάς»** του Γιάννη Καλπούζου (Ψυχογιός)

4 **«Οι κόρες»** του Alex Michaelides (Διόπτρα)

5 **«Ο σταθμάρχης Φαλλμεράυερ»** του Γιόζεφ Ροθ (Αγρα)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Βιβλιοτρόπιο» (Καζαντζή 25, Αγρίνιο)

Το σκοτεινό αίμα των ανθρώπων

Η αυτοβιογραφική εικασία του Μπουκάλα για τον Καραϊσκάκη

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΤΡΙΑΡΙΔΗ**

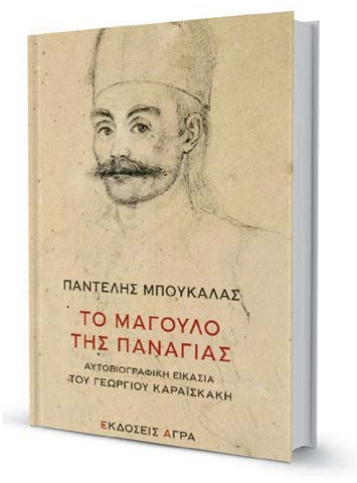

Κατά τον θρύλο, η αθυροστομία του Καραϊσκάκη έκανε το μάγουλο της εικόνας της Παναγίας του Αιτωλικού να κοκκινίσει.

Τα τελευταία χρόνια και ενόψει και της επετείου των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση και τη συζήτηση που αυτή η επέτειος γεννά, υπήρξαν κάποιες αφηγηματικές προσπάθειες από συγγραφείς δόκιμους που εκδόθηκαν φέτος και επιχείρησαν να ξανακοιτάξουν το ελληνικό 1821 πέρα από την ανιστόρητη, παιδαριώδη και ακραία εθνικιστική σχολική εικονογραφία. Αναφέρω τρεις από αυτές (έχοντας διαβάσει ολοκληρωμένα μόνον την τρίτη, για την οποία και θα επεκταθώ): το μυθιστόρημα του Κώστα Ακρίβου «Πότε διάβολος, πότε άγγελος» με θέμα του μια έμμεση βιογράφηση του Καραϊσκάκη (εκδόσεις Μεταίχμιο, 2021), τον αφηγηματικό μονόλογο του Θωμά Κοροβίνη «Ολίγη μπέσα, ωρέ μπράτιμε – Η τελευταία ώρα του Οδυσσέα Ανδρούτσου» (εκδόσεις Αγρα, 2019) και τη θεατρική αφήγηση του Παντελή Μπουκάλα «Το μάγουλο της Παναγίας». Μια «αυτοβιογραφική εικασία του Γεωργίου Καραϊσκάκη» (εκδόσεις Αγρα, 2021). Προφανής κοινός τόπος και στις τρεις αφηγήσεις η στοχοθεσία να αναζητηθεί το αίμα των ηρώων και όχι ένα έτσι κι αλλιώς υπονομευμένο επετειακό φωτοστέφανο. Στις αφηγήσεις του Κοροβίνη και του Μπουκάλα είναι φανερή και η θεατρική τους στοχοθεσία (στην περίπτωση του Μπουκάλα, μάλιστα, είναι και ρητά ομολογημένη: ο μονόλογος προέκυψε κατόπιν παρότρυνσης - ανάθεσης του σκηνοθέτη Θοδωρή Γκόνη). Επίσης αξιοσημείωτο είναι και τούτο: μέχρι στιγμής δεν έχουμε κάποια αντίστοιχη απόπειρα λογοτεχνικής επαναδιαπραγμάτευσης του εμφατικότερου πρωταγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης – του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Προφανώς οι 32.000 σφαγμένοι άμαχοι της Ντροπολιτσάς βαραίνουν πολύ και προκαλούν πολύτροπη αμηχανία.

Είναι η αλήθεια πως η ζωή του Γεωργίου Καραϊσκάκη ή Καραΐσκου ή Γύφτου υπήρξε τόσο μυθιστορηματική σε όλα τα επίπεδά της, ώστε αν κάποιος τη διαβάσει ως αφήγηση δίχως να γνωρίζει πως πρόκειται για ιστορικό πρόσωπο θα τη θεωρήσει μια ανοικονόμητα υπερβολική μυθοπλασία – ή μια ελληνική εκδοχή του Αουρελιάνο Μπουενδία. Νόθος, απόκληρος και κατατρεγμένος από την πρώτη του ώρα, υπηρέτης του Αλή Πασά, αρματολός των Τούρκων, επαναστάτης και προδότης και προδομένος κι έπειτα πάλι επαναστάτης και πάλι προδομένος, βαριά άρρωστος (μάλλον από φυματίωση) σχεδόν σε όλη του την ενήλικη ζωή (μπορεί κανείς να τον χαρακτηρίσει ως «διαρκώς ετοιμοθάνατο»), τετραπέρατος, στρατηγικά μεγαλοφυής, εξωπραγματικά άτρομος, ακραία φιλόνικος αλλά αθυρόστομος, απερίγραπτα πειστικός αλλά και επιδραστικός, απρόσμενα ερωτικός (ανάμεσα στα άλλα ένας γάμος με τρία παιδιά αλλά και η θρυλική σχέση του με μια Τουρκοπούλα, τη Μαριώ, που τον συνόδευε στις εκστρατείες ντυμένη άντρας με το όνομα «Ζαφείρης» και έμεινε μαζί του μέχρι το τέλος), δαιμονικός, διονυσιακός και αυτοκαταστροφικός ο Καραϊσκάκης κατέλαβε στο φαντασιακό της νεότερης Ελλάδας τη θέση ενός μύθου που παραπέμπει σε μια μάλλον ακαταλόγιστη ελληνική ιδιαιτερότητα («Πού πας παλικάρι, ωραίος σαν μύθος / και ολόισια στον θάνατο κολυμπάς» γράφει στην εμβληματική «Ωδή» του ο Διονύσης Σαββόπουλος). Το δυστύχημα είναι πως οι μύθοι λειτουργούν συνήθως ως στραγγάλη αυτοκατάφασης και εξαιρετισμού – που με τη σειρά τους θεριεύουν τον εθνικισμό και τον ρατσισμό. Ας πούμε το πιο προφανές παράδειγμα: η θρυλική αθυροστομία του Καραϊσκάκη (αυτή που κατά τον θρύλο έκανε το μάγουλο της εικόνας της Παναγίας του Αιτωλικού να κοκκινίσει) μεταγράφηκε συχνά σε θρασύδειλο πρωτοσέλιδο οπαδικών και νεοφασιστικών φυλλάδων. Μα έτσι εκφυλίζεται (από αντανακλαστικό ανυποταξίας γίνεται χυδαία βία) και μετασχηματίζεται σε εργαλείο οπαδικού ή εθνικιστικού μίσους.

Οσοι παρακολουθούν την πορεία του Παντελή Μπουκάλα στα γράμματα και στον δημόσιο λόγο τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες ήταν απολύτως βέβαιοι πως ο Καραϊσκάκης που θα γεννιότανε στις σελίδες του θα στέκονταν σε κάθε λέξη του και σε κάθε ανάσα του απέναντι στη μυθοποιημένη εκδοχή του αυτοκαταφατικού εξαιρετισμού. Και πράγματι, «πιάνοντας γραφή» για να γράψει για τον Γύφτο του, ο Μπουκάλας έχει στον νου του την ωραιότερη παράδοση των δημοτικών τραγουδιών: την επικράτεια όπου οι άνθρωποι αποκαλύπτονται γυμνοί μπροστά στη μεγάλη ανθρώπινη αντίφαση, όπου το καλό και το κακό μπλέκονται, σε ό,τι ονομάσαμε (πολύ υστερότερα) βυθό της ανθρώπινης κατάστασης. Και από την πρώτη στιγμή το σχολικό κάδρο κατεβαίνει: η σαχλή σχολική αφήγηση δίνει τη θέση της σε έναν άνθρωπο που φτιάχνει ο ίδιος τον λαβύρινθό του και χάνεται μέσα του βυθισμένος σε αντιφάσεις, ενοχές, παράπονα, απελπισία και ερημία του πλήθους.

Η εικόνα του σχολικού κάδρου δίνει τη θέση της σε έναν άνθρωπο που φτιάχνει ο ίδιος τον λαβύρινθό του και χάνεται μέσα του βυθισμένος σε αντιφάσεις, ενοχές, παράπονα.

Ο Μπουκάλας στήνει τη θεατρική αφήγησή του σε μια άχρονη σκηνή όπου εμφανίζονται τέσσερις αφηγητές: ο Καραϊσκάκης στην ηλικία του θανάτου του, ο προσωπικός του γραμματέας Δημήτριος Αινιάν στα είκοσι πέντε του, η σύντροφός του Μαριώ - «Ζαφείρης» και ένας γέροντας τυφλός λυράρης, «παλιός πολεμιστής του Καραϊσκάκη». Φυσικά η φωνή του «Καραΐσκου» είναι ο κεντρικός άξονας της αφήγησης – οι άλλοι τρεις ρόλοι φωτίζουν όσα οι σιωπές του κεντρικού ήρωα υπονοούν. Για τον χαρακτήρα της Μαριώς, για την οποία έχουμε ελάχιστα στοιχεία, ο Μπουκάλας παίρνει την ελευθερία να δώσει ένα δικό του σπαρακτικό τέλος, αντάξιο των δημοτικών τραγουδιών του έρωτα που τόσο αγαπάει: Μόλις καταλαβαίνει πως ο Καραϊσκάκης πεθαίνει, η Μαριώ ανεβαίνει στο άλογό του και χυμάει στα ντουφέκια των Τούρκων – για να την πυροβολήσουν και να πεθάνει πριν από αυτόν, «να ανοίξει τόπο καθαρό μέσα στην μούχλα» του Αδη, για να πλαγιάσει ο εραστής της.

Γιορτή της γλώσσας

Κανείς νομίζω δεν είχε αμφιβολία πως σε μια τέτοια «αυτοβιογραφική εικασία» γραμμένη από τον Μπουκάλα η γλώσσα θα γιόρταζε. Εχω την αίσθηση ότι δεν υπάρχει άλλος συγγραφέας (νιώθω πως ο ίδιος θα προτιμούσε το «γραφιάς») σήμερα στην Ελλάδα που να έχει τέτοια πολύπλευρη γλωσσική εποπτεία ώστε να αντεπεξέλθει σε μια τέτοια πρόκληση. Η ιδέα να γραφτεί η αφήγηση στο ρουμελιώτικο ιδίωμα (στη γλώσσα δηλαδή που μιλούσε ο Καραϊσκάκης) εγκαταλείφθηκε για τον προφανέστερο λόγο: δεν θα την καταλάβαινε κανείς σημερινός αναγνώστης. Αντίθετα στοχοθετήθηκε ένα πολύμορφα λαϊκό αφήγημα όπου θα ενωθούν τα τρία πλέον χρυσοφόρα ποτάμια του ελληνόγλωσσου 19ου αιώνα: η γλώσσα του δημοτικού τραγουδιού (την οποία ο Μπουκάλας μελετάει επισταμένα επί δεκαετίες – «η δουλειά μου στο δημοτικό τραγούδι με έχει εγκαταστήσει σε άλλους αιώνες», γράφει ο ίδιος στον Επίλογό του), η ανάσα του Σολωμού, η γλώσσα του Μακρυγιάννη (και, πλάι σε αυτήν, η γλώσσα των απομνημονευμάτων των άλλων αγωνιστών). Το αποτέλεσμα είναι μια γλωσσική κιβωτός όπου το παρελθόν του ελληνικού λαϊκού λόγου σμίγει με τις αθυροστομίες του Γύφτου (που ακούγονται νεογέννητες, αποκαθαρμένες από τη χυδαιότητα της μεταγενέστερης χρήσης τους) αλλά και με την προσωπική, κατακτημένη εδώ και χρόνια, ποιητική λαλιά του Μπουκάλα, που νιώθω πως ακούγεται καθαρή.

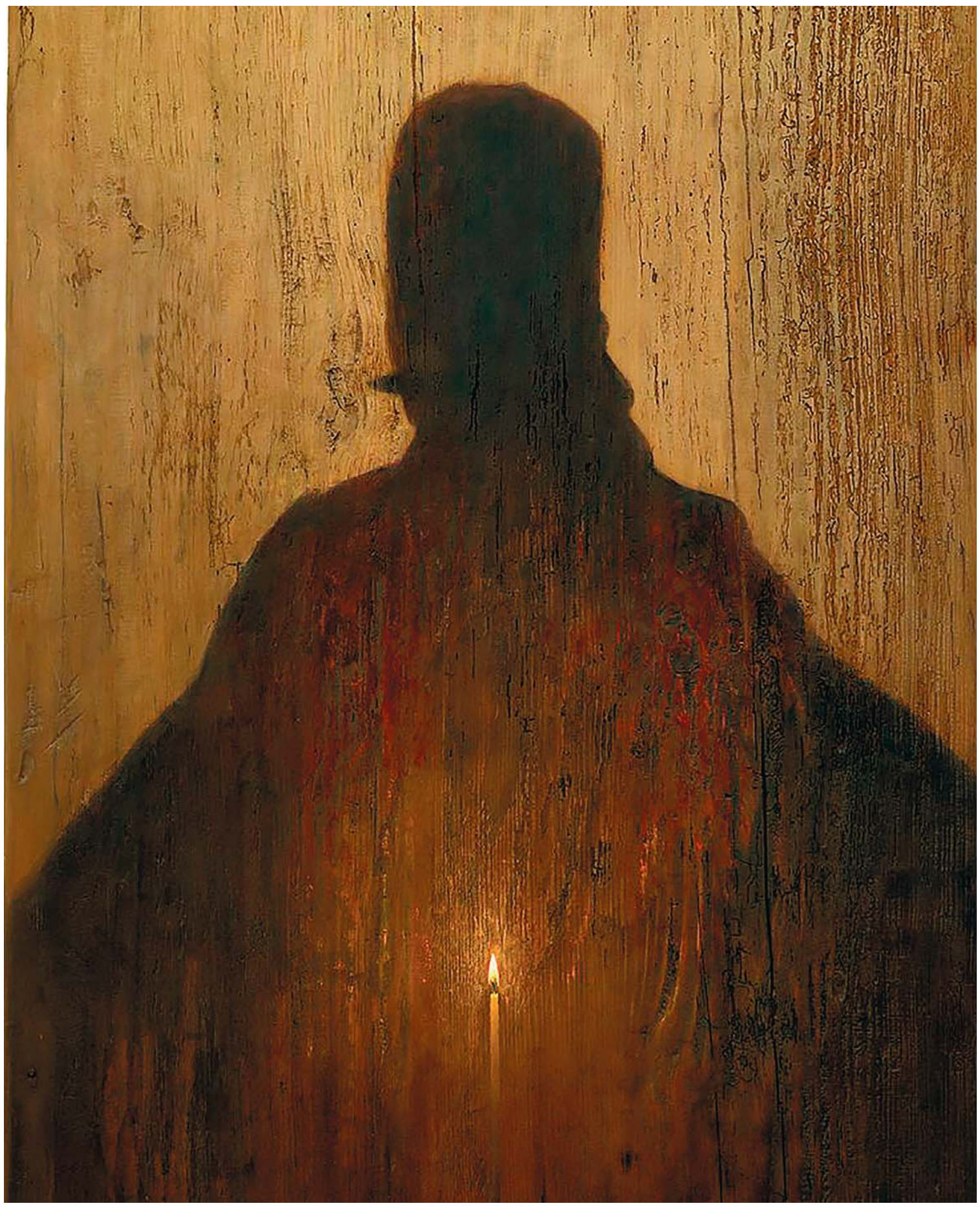

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, όπως τον «είδε» ο ζωγράφος Χρήστος Μποκόρος: σαν σκιά. Από την ατομική έκθεση «1821, η γιορτή» στο Μουσείο Μπενάκη.

Ηρωας που λάμπει γιατί έχει το θάρρος να κοιτάξει τις «ντροπές» του

Ενα ήταν για εμένα το ερώτημα όταν πήρα στα χέρια μου το βιβλίο «Το μάγουλο της Παναγίας»: το αν και το πώς ο Μπουκάλας θα βάλει στο στόμα του Καραϊσκάκη του τις ώρες της ηθικής κατάπτωσης, το στέγνωμα της ανθρώπινης συμπόνιας, την προσχώρηση στον φόνο – τις φριχτές ώρες που οι εθνικισμοί κρύβουν και οι σχολικές εικονογραφίες εξαφανίζουν τις ηθικές πληγές που γεννά η παθολογία του πολέμου και η ζοφερή πλευρά της ανθρώπινης κατάστασης. Και ο Μπουκάλας δείχνει να ξεκίνησε τη γραφή του έχοντας πάρει τις αποφάσεις του. Οι «ντροπές» του Καραϊσκάκη, όπως τις ονομάζει ο συγγραφέας διά στόματος του ήρωά του, βρίσκονται στο κέντρο (ή σε ένα από τα κέντρα) της αφήγησής του. Ποιες είναι αυτές οι «ντροπές»; Οι πολύμορφες συνεργασίες του Καραϊσκάκη με τους Τούρκους ή και η απειλή για επανάληψή τους στις θυελλώδεις έριδες του ελληνικού στρατοπέδου, η φριχτή πυραμίδα με τα κομμένα κεφάλια των Τούρκων νεκρών μετά τη μάχη της Αράχωβας και, το ακόμη χειρότερο, η σφαγή των Αρβανιτών αιχμαλώτων στο Μοναστήρι του Αγίου Σπυρίδωνα τον Απρίλιο του 1827, παρά την αντίθετη υπόσχεση που ο ίδιος είχε δώσει για να παραδοθούν. Ο Μπουκάλας δίνει σε αυτές τις «εξομολογήσεις» του ήρωά του ορισμένες από τις καλύτερες σελίδες του βιβλίου του: ειδικά η περιγραφή για το στήσιμο του πύργου των κομμένων κεφαλιών των Τούρκων στην Αράχωβα (όπου στο τέλος πλένει ο ίδιος τα κεφάλια των μπέηδων που τοποθετεί πλάι στη φριχτή επιγραφή) είναι από τις πιο φριχτές (αλλά και πιο τίμιες) περιγραφές της λογοτεχνίας μας.

Αυτό που καταθέτει ως ψυχισμό του Καραϊσκάκη ο Μπουκάλας σε καμία περίπτωση δεν προκύπτει εν κενώ.

Γεννιέται ένα αυτονόητο ερώτημα – που αφορά και όλες τις αντίστοιχες αφηγηματικές προσπάθειες: πόση σχέση έχει ο Καραϊσκάκης που ζωντανεύει στην αφήγηση του Μπουκάλα με τον αληθινό Καραϊσκάκη. Θα λογάριαζε πράγματι ο αληθινός Καραϊσκάκης για «ντροπή» την πυραμίδα της Αράχωβας – ή θα την καμάρωνε ως απολύτως φυσικό επακόλουθο μιας νίκης; Το ερώτημα μπορεί να απαντηθεί μονάχα εν μέρει, καθώς την κρυφή αλήθεια ενός ανθρώπου δεν μπορεί να τη γνωρίζει ούτε καν ο ίδιος – πόσο μάλλον ένας συγγραφέας μετά 200 χρόνια. Αλλά αυτό που καταθέτει ως ψυχισμό του Καραϊσκάκη ο Μπουκάλας σε καμία περίπτωση δεν προκύπτει εν κενώ. Εχουμε επαρκή ιστορικά δεδομένα για την οργή και την απόγνωση του Καραϊσκάκη για τη σφαγή του Αγίου Σπυρίδωνα, όπου αποφάσισε να εγκαταλείψει τον πόλεμο: «Δεν θέλω πια να κυβερνάω ένα τέτοιο άπιστο ασκέρι...» Και μπορώ να πω πως ο άνθρωπος που σχηματίζεται στις σελίδες από το «Μάγουλο της Παναγίας» (και ελπίζω σύντομα να αναδυθεί και στη σκηνή) διεκδικεί θαρρείς λυσσασμένα τη σάρκα και το αίμα του. Αρα δεν είναι μπορετό για έναν τέτοιο ήρωα, την ώρα του απολογισμού του, να μην στρέψει τα μάτια του στα ματωμένα χέρια του, στις ενοχές του.

Είναι προφανές ότι στα δικά μου μάτια ο Καραϊσκάκης ετούτου του βιβλίου λάμπει – κι όχι γιατί κατάφερε με τα βρισίδια του να κοκκινίσει το μάγουλο της Παναγίας στην εικόνα της στην εκκλησία του Αιτωλικού. Ο Καραϊσκάκης του Μπουκάλα λάμπει γιατί έχει την τόλμη (ή και το ήθος) να σηκώσει τα ματωμένα χέρια του και να τα κοιτάξει. Και να δει σε αυτά το σκοτεινό αίμα των ανθρώπων.

Ολη μου τη ζωή ήμουν δημοσιογράφος

Πενήντα κείμενα από την αρθρογραφία του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΣΙΑ ΜΑΡΚΕΣ
Το σκάνδαλο του αιώνα
μτφρ.: Μαρία Παλαιολόγου, **εκδ.** Ψυχογιός, **σελ.** 408

Της **ΤΕΣΥΣ ΜΠΑΪΛΑ**

«Δεν θέλω να με θυμούνται για τα "Εκατό χρόνια μοναξιά", ούτε για το βραβείο Νομπέλ, αλλά για την εφημερίδα», έλεγε ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, ο οποίος δήλωνε: «Βασικά είμαι δημοσιογράφος. Ολη μου τη ζωή ήμουν δημοσιογράφος. Τα βιβλία μου είναι βιβλία δημοσιογράφου, παρότι δεν φαίνεται και πολύ».

Από τις εκδόσεις Ψυχογιός κυκλοφόρησε η ανθολόγηση πενήντα δημοσιογραφικών κειμένων του κορυφαίου δημιουργού Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, σε μετάφραση Μαρίας Παλαιολόγου. Πρόκειται για μια σημαντική επιλογή άρθρων του Μάρκες, τα οποία δημοσιεύθηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά από το 1950 έως και το 1987 και επιλέχθηκαν από το πεντάτομο έργο «Obra periodista» του Ζακ Σιλάρ, όπως μας πληροφορεί το εισαγωγικό σημείωμα του επιμελητή του που συνοδεύει την έκδοση. Σκοπός της ανθολόγησης αυτής είναι η γνωριμία του αναγνώστη με το πνεύμα του Μάρκες, καθώς η αναγνωστική διαδικασία τού επιτρέπει να συναντηθεί με τους μαιανδρικούς συλλογισμούς που λειτούργησαν ως βάση της λογοτεχνικής του δημιουργίας. Η δημοσιογραφική του ενάργεια και ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται τα θέματα τα οποία αναλύει στον δοκιμιακό του λόγο ο Μάρκες γίνονται η αφορμή για μια καθολική θεώρηση της πνευματικής του υπόστασης και μας εισάγει στην ιδιαίτερη εκείνη σχολή δημοσιογραφικού ύφους, γνήσιας ρητορικής με στοιχεία λογοτεχνικότητας που ο Γκάμπο υιοθέτησε.

Τα άρθρα επιλέχθηκαν από τον Κριστόμπαλ Πέρα, τον επιμελητή του Μάρκες. Στο προλογικό του σημείωμα ο Πέρα διασαφηνίζει ότι σκοπός της ανθολόγησης αυτής είναι να προσφέρει ένα δείγμα της δημοσιογραφικής δουλειάς του Μάρκες σε εφημερίδες και περιοδικά, που ήταν καρπός του επαγγέλματος, το οποίο θεωρούσε θεμέλιο του έργου του. Η συλλογή δανείζεται τον τίτλο της από ένα σημαντικό ρεπορτάζ που έκανε ο Μάρκες και δημοσιεύθηκε σε 13 συνέχειες στην εφημερίδα El Espectador τον Σεπτέμβριο του 1995. Πολυσέλιδο και πολυσχιδές εκτείνεται σε 73 σελίδες και αναφέρεται στην εξαφάνιση και εντέλει, όπως αποδεικνύεται, στον θάνατο της Βίλμας Μοντέζι το 1953. Γραμμένο σαν ένα αστυνομικό μυθιστόρημα το ρεπορτάζ αναλύει τις έρευνες και τα αναπάντητα ερωτήματα που άφησε πίσω της η ιστορία αυτή και αναδεικνύει το τεράστιο ταλέντο του Μάρκες.

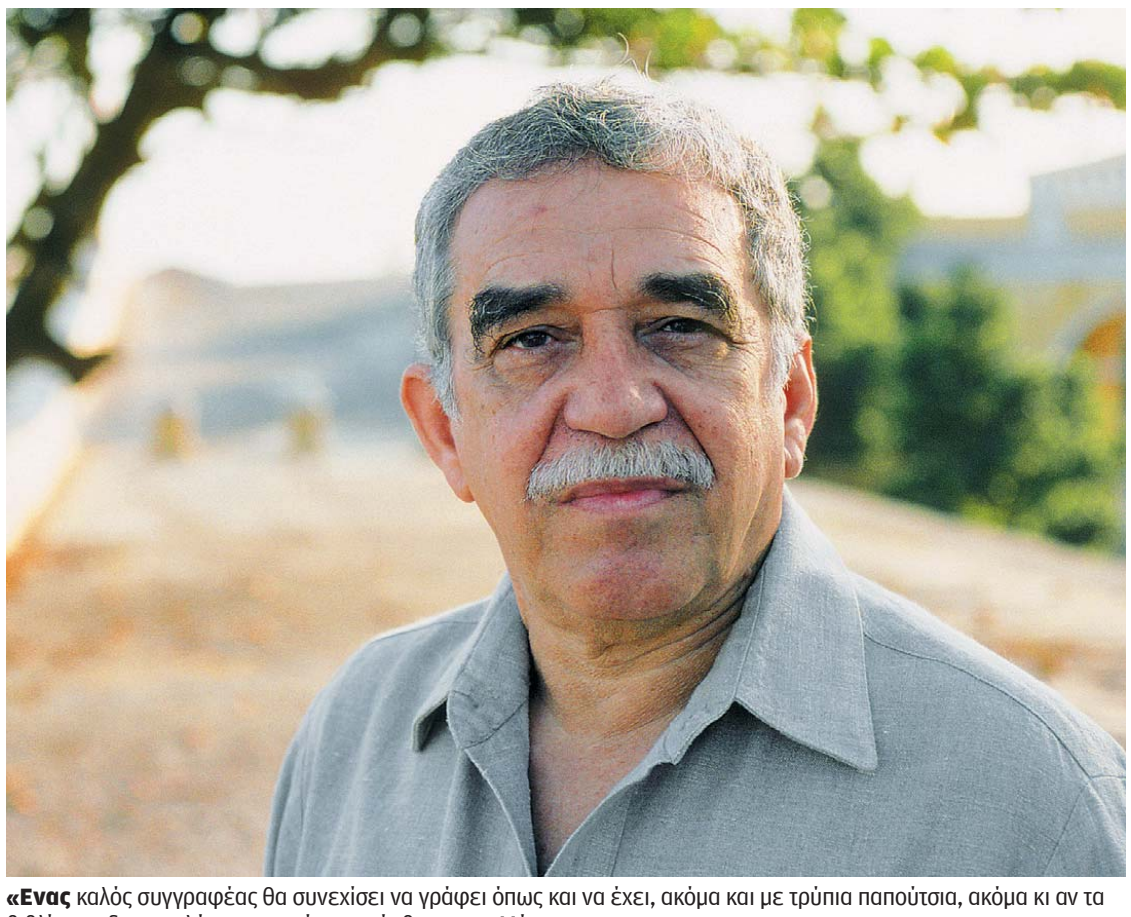

«Ενας καλός συγγραφέας θα συνεχίσει να γράφει όπως και να έχει, ακόμα και με τρύπια παπούτσια, ακόμα κι αν τα βιβλία του δεν πουλάνε», αναφέρει σε άρθρο του ο Μάρκες.

Η συλλογή δανείζεται τον τίτλο «Το σκάνδαλο του αιώνα» από ένα σημαντικό ρεπορτάζ του Μάρκες που δημοσιεύθηκε σε 13 συνέχειες στην εφημερίδα El Espectador, το 1995.

Είναι σημαντικό όμως να σταθεί κανείς στους τίτλους των άρθρων του, τίτλοι που από μόνοι τους δίνουν το στίγμα του μεγάλου συγγραφέα. Ενδεικτικά αναφέρω: «Ο δολοφόνος των μοναχικών καρδιών», σε ένα από τα αξιοσημείωτα ρεπορτάζ του, «Βάσανα ενός συγγραφέα βιβλίων», «Σαν χαμένες ψυχές», «Εντάξει λοιπόν, ας μιλήσουμε για τη λογοτεχνία».

Στην ανθολόγηση αυτή περιλαμβάνονται κείμενα νεανικά του συγγραφέα αλλά και άλλα μεταγενέστερα, σε όλα όμως μπορεί να διακρίνει κανείς το πάθος και τη φλόγα που υπάρχει στο σύνολο του λογοτεχνικού του έργου. Κείμενα πολιτικής ειδησεογραφίας, που εμπεριέχουν στοιχεία λαογραφικά της Λατινικής Αμερικής –για τη μοίρα της οποίας συμπάσχει, αγωνιά και παθιάζεται σε όλη του τη ζωή–, που δίνουν πληροφορίες για τη Βενεζουέλα, την Κολομβία αλλά και την Κούβα της επανάστασης, το Μεξικό, την Καραϊβική, αλλά και την Ουγγαρία και κείμενα πολιτικής επικαιρότητας που ασχολούνται με πολιτικούς, όπως ο Μπατίστα, ο Χρουστσόφ, ο Αϊζενχάουερ, αλλά και κοινωνικά που αναφέρονται στους Beatles, είναι μερικά από τα θέματα που πραγματεύεται ο Μάρκες.

Σημαντικά είναι τα άρθρα του για τη λογοτεχνία, τη συγγραφή των βιβλίων, τους συγγραφείς και τους μεταφραστές, τις αγαπημένες του αναγνωστικές αναφορές επικεντρωμένες στον Μπόρχες, αλλά και στον Ιάπωνα Γιασουνάρι Καβαμπάτα που, όπως αποκαλύπτει, τον έχει εμπνεύσει σημαντικά. «Η συγγραφή βιβλίων είναι αυτοκτονικό επάγγελμα. Κανένα δεν απαιτεί τόσο χρόνο, τόση δουλειά, τέτοια αφοσίωση σε σχέση με τα άμεσα οφέλη. Δεν νομίζω πως είναι πολλοί οι αναγνώστες που, τελειώνοντας την ανάγνωση ενός βιβλίου, αναρωτιούνται πόσες ώρες και οικιακών συμφορών κόστισαν στον συγγραφέα εκείνες οι διακόσιες σελίδες και πόσο αμείφθηκε για τη δουλειά του», μας εκμυστηρεύεται ενώ σε άλλο σημείο αναφέρει: «Ενας καλός συγγραφέας θα συνεχίσει να γράφει όπως και να έχει, ακόμα και με τρύπια παπούτσια, ακόμα κι αν τα βιβλία του δεν πουλάνε».

Για όλους όσοι έχουν αγαπήσει τον μεγάλο Κολομβιανό συγγραφέα, ο τόμος αυτός είναι μια σημαντική αφετηρία για να ανακαλύψουν και να εντρυφήσουν στην ομορφιά του λόγου του που άλλοτε υπαινικτικός, άλλοτε σκωπτικός και άλλοτε γλαφυρός είτε δημοσιογραφικός είτε λογοτεχνικός, είναι ένας λόγος ουσιαστικός που σηματοδότησε τον εικοστό αιώνα.

Τα κείμενα του βιβλίου επιλέχθηκαν από τον Κριστόμπαλ Πέρα, τον επιμελητή του Μάρκες.

"Αγαπητό μου ημερολόγιο"
μάθε Σάββατο μαι Κυριαμή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αμούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα μαι παλιά.

... μαι τις Παρασμευές, το βράδυ μυλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 "Εκ γυναικός"
με μελωδίες ταξιδιάριμες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλίδη στο

ΚΑΝΑΛΙ 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ
Αισχύλου

Από όλα μου τα υπάρχοντα
ένα ελάχιστο να κράταγα
θα ήταν για μένα παραπάνω από αρκετό,
μόνο να είχα τη δύναμη να ξεριζώσω
απ' το παλάτι τη μανία
να σκοτώνουμε ο ένας τον άλλο.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2021
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ'
Παρασκευή 16 Ιουλίου 2021
Σάββατο 17 Ιουλίου 2021
Τετάρτη 21 Ιουλίου 2021
Πέμπτη 22 Ιουλίου 2021 (με ελληνικούς υπέρτιτλους)
Παρασκευή 23 Ιουλίου 2021 (με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους)
ΛΑΡΝΑΚΑ
Παπίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο
Τετάρτη 28 Ιουλίου 2021 (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας)
ΔΕΡΥΝΕΙΑ
Δημοτικό Αμφιθέατρο
Παρασκευή 30 Ιουλίου 2021
ΛΕΜΕΣΟΣ
Αρχαίο Θέατρο Κουρίου
Τετάρτη 4 Αυγούστου 2021
Πέμπτη 5 Αυγούστου 2021
Παρασκευή 6 Αυγούστου 2021 (με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους)
Έναρξη παραστάσεων: *21:00 (προσέλευση: 20:15)*
Τιμές Εισιτηρίων: €17 / €8

Μετάφραση: ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΦΡΙΝΤΖΗΛΑ
Σκηνοθεσία: ΛΕΑ ΜΑΛΕΝΗ
Σκηνικά: ΧΑΡΗΣ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗΣ
Κοστούμια: ΣΟΣΕ ΕΣΚΙΤΖΙΑΝ
Μουσική: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΖΑΒΡΟΣ
Χορογραφία-Κίνηση: ΦΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Σχεδιασμός φωτισμών: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ
Βοηθός σκηνοθέτιδος: ΕΛΕΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: ΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Παίζουν: ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΜΑΡΚΟΣ ΓΕΤΤΟΣ, ΘΑΝΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΝΝΑ ΓΙΑΓΚΙΩΖΗ, ΗΛΙΑΝΑ ΚΑΚΚΟΥΡΑ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΥΠΡΑΙΟΥ, ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, AURORA MARION
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΝΩΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ, ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΦΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΣ ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΣΙΔΕΡΑ, ΝΙΟΒΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΧΑΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, ΜΑΡΙΛΙΑ ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ

Συμμετέχουν: ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΝΑΓΙΩΤΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΥ, ΣΕΜΕΛΗ ΚΥΡΙΑΖΗ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΜΙΧΑΗΛ, ΦΡΟΣΩ ΣΑΒΒΙΔΟΥ, ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΣΑΚΚΙΣΤΟΣ, ΜΙΧΑΛΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
77 77 27 17
THOC.ORG.CY
ΘΟΚ/THOC
th.o.c THOC
ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εγκλωβισμένοι στην παραλία του τρόμου

Υπερφυσικές καταστάσεις στο νέο φιλμ του Μ. Νάιτ Σιάμαλαν

Στην παραλία του Σιάμαλαν συμβαίνει κάτι αλλόκοτο: ο χρόνος περνάει πιο γρήγορα και οι άνθρωποι γερνούν μέσα σε διάστημα μερικών μόνον ωρών.

Old ★★★
ΘΡΙΛΕΡ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2021)
Σκηνοθεσία: Μ. Νάιτ Σιάμαλαν
Ερμηνείες: Γκαέλ Γκαρσία Μπερνάλ, Βίκι Κριπς, Ρούφους Σιούελ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Για τις ταινίες του Μ. Νάιτ Σιάμαλαν μπορεί να πει κανείς πολλά, σπανίως ωστόσο ότι δεν είναι ενδιαφέρουσες. Τον άτυπο κανόνα έρχεται να επιβεβαιώσει και η τελευταία του δημιουργία, η οποία μπορεί να αντλεί εμφανείς επιρροές από διάφορες πηγές, ωστόσο φέρει ανάγλυφη και τη δική του χαρακτηριστική σφραγίδα. Αυτή τη φορά, το ταξίδι του

Τι θα έκανες αν γνώριζες πως ο χρόνος που σου απομένει είναι ελάχιστος;

τρόμου δεν λαμβάνει χώρα σε κάποιο στοιχειωμένο σπίτι ή σκοτεινό χωριό, αλλά σε μια εξωτική παραλία που μοιάζει με κρυμμένο παράδεισο.

Μια τετραμελής οικογένεια που κάνει διακοπές σε κάποιο πολυτελές θέρετρο θα καταφτάσει εκεί, μαζί με λίγους ακόμη εκλεκτούς καλεσμένους, με σκοπό να περάσει μερικές ξέγνοιαστες ώρες· σύντομα όμως θα αποδειχθεί πως κάτι τρομερά αλλόκοτο συμβαίνει στη συγκεκριμένη παραλία, με τον χρόνο να περνάει πιο γρήγορα και τους ανθρώπους να γερνούν μέσα σε διάστημα μερικών μόνον ωρών.

Ο Σιάμαλαν ξεκινά βάζοντάς μας στην ατμόσφαιρα, μιμούμενος τις εισαγωγικές σκηνές του «Τζουράσικ Παρκ» του Σπίλμπεργκ, για να περάσει έπειτα ακάθεκτος στην «Παραλία» του Ντάνι Μπόιλ, τον «Εξολοθρευτή άγγελο» του Μπουνιουέλ (οι τουρίστες είναι αδύνατο να φύγουν από την παραλία), αλλά και στις κλασικές αναζητήσεις γύρω από τον χρόνο που συναντούμε στις ταινίες του Κρίστοφερ Νόλαν. Στον πυρήνα του πάντως το φιλμ είναι δικό του, εξερευνώντας τις σχέσεις και τις δυναμικές μεταξύ διαφορετικών ανθρώπων, μέσα σε ασυνήθιστες, υπερφυσικές καταστάσεις.

Ο χειρισμός της κάμερας είναι εδώ εξαιρετικά δυναμικός, αποκρύπτοντας και αποκαλύπτοντας κατά βούληση και –κυρίως– καταφέρνοντας συχνά να μετατρέπει τον ακανή χώρο της παραλίας σε κλειστοφοβικό κάδρο, που ταιριάζει στις νόρμες του θρίλερ. Οι τεχνικές είναι βέβαια εκεί, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα ενδιαφέροντα και εν πολλοίς διαχρονικά ζητήματα: τι θα έκανες αν γνώριζες πως ο χρόνος που σου απομένει είναι πραγματικά ελάχιστος; Πόσο εξαρτώμενες είναι οι σχέσεις αγάπης, αφοσίωσης, ευγένειας κ.ο.κ. μεταξύ των ανθρώπων από τη «θνησιμότητά» τους; Η πολυσυλλεκτικότητα, η οποία εκτός από το επίπεδο του καστ επεκτείνεται και σε αυτό του σεναρίου, βοηθά να προσεγγιστούν τέτοια θέματα μαζί με άλλα, ενώ το φινάλε προσθέτει μία ακόμη φιλοσοφική πτυχή που έχει να κάνει με τον σύγχρονο κόσμο.

Επειδή όμως μιλάμε για Σιάμαλαν, όλα τα παραπάνω φτάνουν συχνά σε βαθμό υπερβολής, κάποιες τρανταχτές «ευκολίες» δεν αποφεύγονται επίσης, ενώ και οι ερμηνείες θα μπορούσαν να είναι καλύτερες. Παρ' όλα αυτά, το «Old» είναι από εκείνες τις ταινίες που σε συνοδεύουν αρκετή ώρα μετά την έξοδο από την αίθουσα.

HOME CINEMA

Ο απερίγραπτος κόουτς Τεντ Λάσο επιστρέφει

Ted Lasso
ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)
Δημιουργός: Μπρένταν Χαντ, Τζο Κέλι
Ερμηνείες: Τζέισον Σουντέικις, Τζούνο Τεμπλ, Στίβεν Μάνας

Η καλύτερη κωμική σειρά που έχουμε δει πρόσφατα –πλέον κάτοχος και αρκετών βραβείων Emmy– επιστρέφει για τον δεύτερο πολυαναμενόμενο κύκλο της στην Apple TV+. Πρωταγωνιστής της φυσικά και πάλι ο απερίγραπτος κόουτς Τεντ Λάσο, ερμηνευμένος από τον Τζέισον Σουντέικις (και το μουστάκι του), ο οποίος περνάει πλέον στη δεύτερη σεζόν του στο βρετανικό ποδόσφαιρο. Με την ομάδα στη δεύτερη τη τάξει κατηγορία και τον αρχηγό του να έχει κρεμάσει τα παπούτσια του, η χρονιά ξεκινάει με ένα ανεπανάληπτο σερί ισοπαλιών και κακοτυχίας. Ταυτόχρονα, ο καλύτερος παίκτης αντιμετωπίζει κάποια ψυχολογικά... θεματάκια, οπότε ο Λάσο αποφασίζει να προσλάβει ψυχολόγο για να τον βοηθήσει.

Η σειρά συνεχίζει από εκεί όπου άφησε την επιτυχημένη συνταγή της, αναμειγνύοντας το δράμα του αγγλικού ποδοσφαίρου με τις πανέξυπνες ατάκες αλλά και τη συγκίνηση που παραδοσιακά προσφέρουν οι λόγοι του κόουτς. Πέρα από τον ξανά υπέροχο Σουντέικις, το υπόλοιπο καστ βρίσκεται επίσης στις επάλξεις, για μια σειρά που χάρη στους ταλαντούχους σεναριογράφους της φαίνεται πως έχει ακόμα άφθονες διασκεδαστικές στιγμές να μας προσφέρει.

Επάνω, ο Τζέισον Σουντέικις απολαυστικός στον ρόλο του προπονητή Τεντ Λάσο, στην ομώνυμη σειρά που προβάλλεται από την Apple TV+. Κάτω, σκηνή από την ταινία «Babyteeth», η οποία είναι διαθέσιμη στην πλατφόρμα του Cinobo.

Babyteeth ★★★
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Σάνον Μέρφι
Ερμηνείες: Ελίζα Σκάνλεν, Μπεν Μέντελσον, Εσι Ντέιβις

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα διαφορετικό φιλμ ενηλικίωσης, το οποίο αποτέλεσε και κινηματογραφικό ντεμπούτο της Αυστραλής Σάνον Μέρφι. Πρωταγωνίστριά του είναι η έφηβη Μίλα, η οποία είναι σοβαρά άρρωστη με καρκίνο.

Οι εύποροι γονείς της κάνουν ό,τι μπορούν για να τη στηρίξουν, ωστόσο εκείνο από το οποίο δεν μπορούν σίγουρα να την «προστατεύσουν» είναι ο έρωτας για τον Μόζες, ένα νεαρό βαποράκι –και εθισμένο–, το οποίο θα εισβάλει στις ζωές τους για να τις αναστατώσει ακόμη περισσότερο. Το ίδιο κάνει και μια καινούργια γειτόνισσα.

Ολόκληρο το φιλμ της Μέρφι διαπνέεται από έναν (ευπρόσδεκτο) άγουρο ρομαντισμό, ο οποίος δίνει φρεσκάδα σε μια κατά τα άλλα δραματικά φορτισμένη ιστορία.

Επιπλέον, η χημεία των δύο νεαρών πρωταγωνιστών –εξαιρετικός και βραβευμένος ο Τόμπι Γουάλας– λειτουργεί, αφήνοντας ταυτόχρονα χώρο και στο δεύτερο ζευγάρι της ταινίας, που είναι ίσως ακόμη πιο ενδιαφέρον.

Πρόκειται φυσικά για τους γονείς της Μίλα, οι οποίοι έχουν τα δικά τους σοβαρά ζητήματα, παρόλο που προσπαθούν να τα παραμερίσουν για χάρη του άρρωστου παιδιού.

Ο Μπεν Μέντελσον και η Εσι Ντέιβις είναι υποδειγματικοί στους ρόλους τους, εκείνος ως μάλλον αλαζονικός ψυχίατρος και εκείνη ως πρώην σπουδαία μουσικός που άφησε την καριέρα της για να αφοσιωθεί στην οικογένεια. Αυτό το εκκρεμές που ταλαντεύεται ανάμεσα στις δύο σχέσεις είναι ίσως και το πιο θετικό στοιχείο της ταινίας.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε) Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Κάποτε το '80 - (Ε) Κυπριακή σειρά.
12.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε)
13.55 1974, Πέμπτη 1η Αυγούστου - (Ε)
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.45 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
15.00 Επιστήμη και κοινωνία - (Ε)
16.00 Σε προσκυνώ γλώσσα - (Ε)
17.00 Χρονογράφημα - (Ε)
17.55 1974, Πέμπτη 1 Αυγούστου - (Ε)
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες - (Ε)
18.55 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
19.20 Λούνα Παρκ - (Ε) Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 1974, Πέμπτη 1η Αυγούστου - (Ε)
21.10 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
22.55 1974, Πέμπτη 1η Αυγούστου - (Ε)
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Χρονογράφημα - (Ε)
00.00 Επιστήμη και κοινωνία - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

08.30 Ιστιοπλοΐα Laser
03.00 Τόκιο 2020 - Στίβος
05.30 Power of Sports - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
06.00 Τόκιο 2020 - Τένις τελικός ανδρών
08.30 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα Laser τελικός ανδρών
09.00 Κοίτα με στα μάτια
09.30 Τόκιο 2020 - Ιστιοπλοΐα Laser τελικός γυναικών
10.00 Τόκιο 2020 - Beach Volley
11.00 Τόκιο 2020 - Πυγμαχία
13.00 Τόκιο 2020 - Στίβος
16.00 Τόκιο 2020 - Καταδύσεις 3 μέτρων τελικός γυναικών
17.15 Αθλητικό Ρετρό - (Ε)
18.00 Προσωπογραφίες - (Ε)
18.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
19.30 Γυναίκα Πεντάλεπτα αυτοτελή επεισόδια. Αφορούν στη γυναίκα της Κύπρου μέσα από τη μυθολογία και την ιστορία μας. Παρουσίαση: Ελίτα Μιχαηλίδου
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
21.05 Τόκιο 2020 - Αγωνίσματα της ημέρας σε επανάληψη.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

14.30 The Chase
06.00 Deal - (Ε)
07.00 Αστέρια στην άμμο - (Ε) Δραματική σειρά.
08.45 Έλα στη θέση μου - (Ε)
10.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
11.15 Παραμύθι... αλλιώς - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
12.00 ΤΕΤ - Α - ΤΕΤ στον Alpha - (Ε) Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε) Αυτοτελείς ιστο
14.30 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι γνώσεων, με τον Τάσο Τρύφωνος.
16.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
17.25 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.10 Η φαμίλια - (Συνέχεια)
18.50 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Σπίτι με το MEGA "Γλυκερία" Μουσική εκπομπή.
00.45 10η εντολή - (Ε) Αστυνομική σειρά, αυτοτελών επεισοδίων.
01.30 World party - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
03.15 Οι ιστορίες του αστυνόμου Μπέκα - (Ε) Αστυνομική σειρά.
04.15 Εντιμότατοι κερατάδες - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Me before you
06.30 Κος και κα Πελς - (Ε)
08.00 Santa Γιολάντα - (Ε)
09.10 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Γειτονιές στο πιάτο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος ενωπίω Με τον Νίκο Χατζηνικολάου
14.15 Το καφέ της Χαράς - (Ε)
16.20 Ονειροπαγίδα - (Ε) Αισθηματική σειρά.
17.10 Taxi Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Πριν έρθεις εσύ (Me before you) Δραματική ταινία, με τους Εμίλια Κλαρκ, Σαμ Κλάφλιν, κ.ά.
23.00 Football Stories - (Ε)
00.00 Ρόκι 5, η γιγαντομαχία - (Ε) (Rocky V). Ταινία δράσης, με τους Σιλβέστερ Σταλόνε, Τάλια Σάιαρ κ.ά.
01.40 Η εκδρομή - (Ε) Δραματική σειρά.
02.30 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρά.
03.20 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.20 Coupling - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

18.10 Cook beef
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
09.45 Χαρούμενος ταξιδιώτης - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
10.45 Green Kitchen by Madame Ginger Εκπομπή μαγειρικής.
11.45 Fars Attack - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Γλυκές αλχημείες Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παρλιάρο.
16.00 Shopping Star - (Ε) Παιχνίδι μόδας, με τη Βίκυ Καγιά.
17.00 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Cook Beef Ψυχαγωγική εκπομπή.
19.10 Μια του κλέφτη - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 FAKATEtous - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
22.15 Romeo Must Die Ταινία δράσης.
00.15 Price Of Glory Δραματική ταινία, με τους Τζίμι Σμιτς, Μαρία Ντελ Μαρ, κ.ά.
02.00 Μπάτσο αγάπη μου - (Ε) Κυπριακή σειρά.
03.30 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Τάσο Δούση.
04.30 Style Me-Up - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.20 Είσαι το ταίρι μου
05.30 Οι Αδιάφθοροι - (Ε)
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
09.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
10.15 Dot. Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
11.40 Στην υγειά μας ρε παιδιά - (Ε)
14.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
15.30 Στο πάρα πέντε - (Ε) Κωμική σειρά.
17.30 Επτά θανάσιμες πεθερές - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Επτά θανάσιμες πεθερές - (Συνέχεια)
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.20 Είσαι το ταίρι μου Κωμική σειρά.
22.15 After Dark Με τον Θέμη Γεωργαντά.
23.15 Ο Ηλίας του 16ου Ελληνική ταινία.
00.45 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.50 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
01.40 Super Makeover - (Ε)
02.40 Μόνο μια φορά - (Ε) Κυπριακή σειρά.
03.30 Μια κουβέντα δρόμος- (Ε) Talk show

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ξένη ταινία
11.10 Τηλεαγορά
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ελληνική ταινία
14.45 Τηλεαγορά
15.20 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες
08.55 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.10 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασημένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 **Σύντομο Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 MAD TV

MOVIES BEST

21.00 The Corrupted
06.30 Nixon
09.45 What's Eating Gilbert Grape
11.45 La Dolce Vita
15.00 Queen Of Earth
16.45 Jexi
18.30 Just 6.5
21.00 The Corrupted
23.00 Project Blue Book
23.50 The Royal Tenenbaums
01.40 Cobb
03.45 Human Affairs
05.15 Second Best

GREEK CINEMA

21.25 Ο Ηλίας του 16ου
06.00 Ξύπνα κορόιδο
07.25 Ο Ηλίας του 16ου
08.55 Βαριά κατάρα ο δικασμός
10.30 Είναι ένας τρελός... τρελός Βέγγος
12.05 Αυτή που δεν λύγισε
13.30 Οι κυρίες της αυλής
15.15 Φωνάζει ο κλέφτης
16.40 Δέκα μέρες στο Παρίσι
18.15 5000 ψέματα
20.00 Ξύπνα κορόιδο
21.25 Ο Ηλίας του 16ου
22.55 Ο λαγοπόδαρος
00.30 Κάθαρμα
02.10 Φωνάζει ο κλέφτης
03.40 5000 ψέματα
05.30 Μακεδονικός γάμος

Τα social media δεν είναι εργαλεία διαλόγου

Ο Μανώλης Ανδριωτάκης μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΧΑΡΗ ΦΑΝ ΦΕΡΣΕΝΤΑΑΛ

Ο συγγραφέας και τακτικός συνεργάτης της «Κ», Μανώλης Ανδριωτάκης.

«Πήραμε Χάξλεϊ». Από το 2004, οπότε και έστησε ένα από τα πρώτα ελληνικά blogs, η οπτική του Μανώλη Ανδριωτάκη πάνω στο τοπίο των νέων μέσων σταδιακά σκοτεινιάζει. Ανήσυχος, ανεξάρτητος και πολυπράγμων, μελετά συστηματικά τις εξελίξεις στον χώρο του Διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως και τις επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη εξέλιξη. Παράλληλα διατυπώνει τις σκέψεις του σε βιβλία, άρθρα (είναι τακτικός συνεργάτης της «Καθημερινής»), ντοκιμαντέρ και σεμινάρια.

Ο Ανδριωτάκης μίλησε στην «Κ» μέσω Skype με αφορμή το τελευταίο του βιβλίο, «Homo Automaton: Η τεχνητή νοημοσύνη κι εμείς» (εκδ. GarageBooks). Είναι η πιο ολοκληρωμένη αλλά και πιο ζοφερή ματιά του πάνω στο φαινόμενο. Ο 47χρονος συγγραφέας παρουσιάζει τη λεπτή χειραγώγησή μας από τους αλγορίθμους μηχανικής μάθησης (machine learning algorithms). Παρακολουθώντας την παραμικρή κίνησή μας στο Διαδίκτυο, τα προγράμματα αυτά φιλτράρουν και εξατομικεύουν το περιεχόμενο που προβάλλεται στις οθόνες μας με σκοπό να μας κάνουν πιο δεκτικούς στο εμπορικό μήνυμα.

Το αποτέλεσμα, σύμφωνα με το βιβλίο, είναι ακραιφνώς δυστοπικό: μια κοινωνία εποπτείας που επιδιώκει να προβλέψει –ενώ ταυτόχρονα διαμορφώνει– πεποιθήσεις, προτιμήσεις και συμπεριφορές. Πολίτες με περιορισμένη νοητική αυτονομία και ελευθερία βούλησης. Το λεγόμενο «μαύρο κουτί» παραμερίζει τον αναλογικό άνθρωπο εξυφαίνοντας έναν θαυμαστό καινούργιο ανθρωπολογικό τύπο: τον Homo Automaton.

«Τα social media δεν είναι εργαλεία διαλόγου», λέει ο Ανδριωτάκης, ο οποίος έκλεισε τον λογαριασμό του στο Instagram, αποσύρθηκε από το Twitter και περιόρισε δραστικά τη χρήση του Facebook. «Αν υποθέσουμε ότι η δημοκρατία, οι θεσμοί της, οι καταστατικοί κανόνες της ευνοούνται από τον διάλογο και τη δημοκρατική διαβούλευση», λέει, «τότε τα μέσα αυτά δεν ευνοούν τον διάλογο. Είναι εργαλεία πειθούς».

– Μελετάς τον χώρο των νέων μέσων από την εμφάνισή τους. Παρατηρώ μια μετατόπιση στον τρόπο που αντιλαμβάνεσαι τα πράγματα. Στο τελευταίο σου βιβλίο αναδύεται μια πιο απαισιόδοξη προοπτική.

> *Γίνεται τεχνικά και σε μαζική κλίμακα εφικτό να βγάλεις την ελεύθερη βούληση έξω από την εξίσωση, να είναι όλα υπαγορευμένα, από τις πιο μικρές στις πιο μεγάλες επιλογές.*

> *Εχει νόημα να έχεις καλή δημοσιογραφία και καλό εκπαιδευτικό σύστημα, ειδάλλως καταλήγεις με ένα καρότο και ένα μαστίγιο, όχι μια ώριμη κοινωνία.*

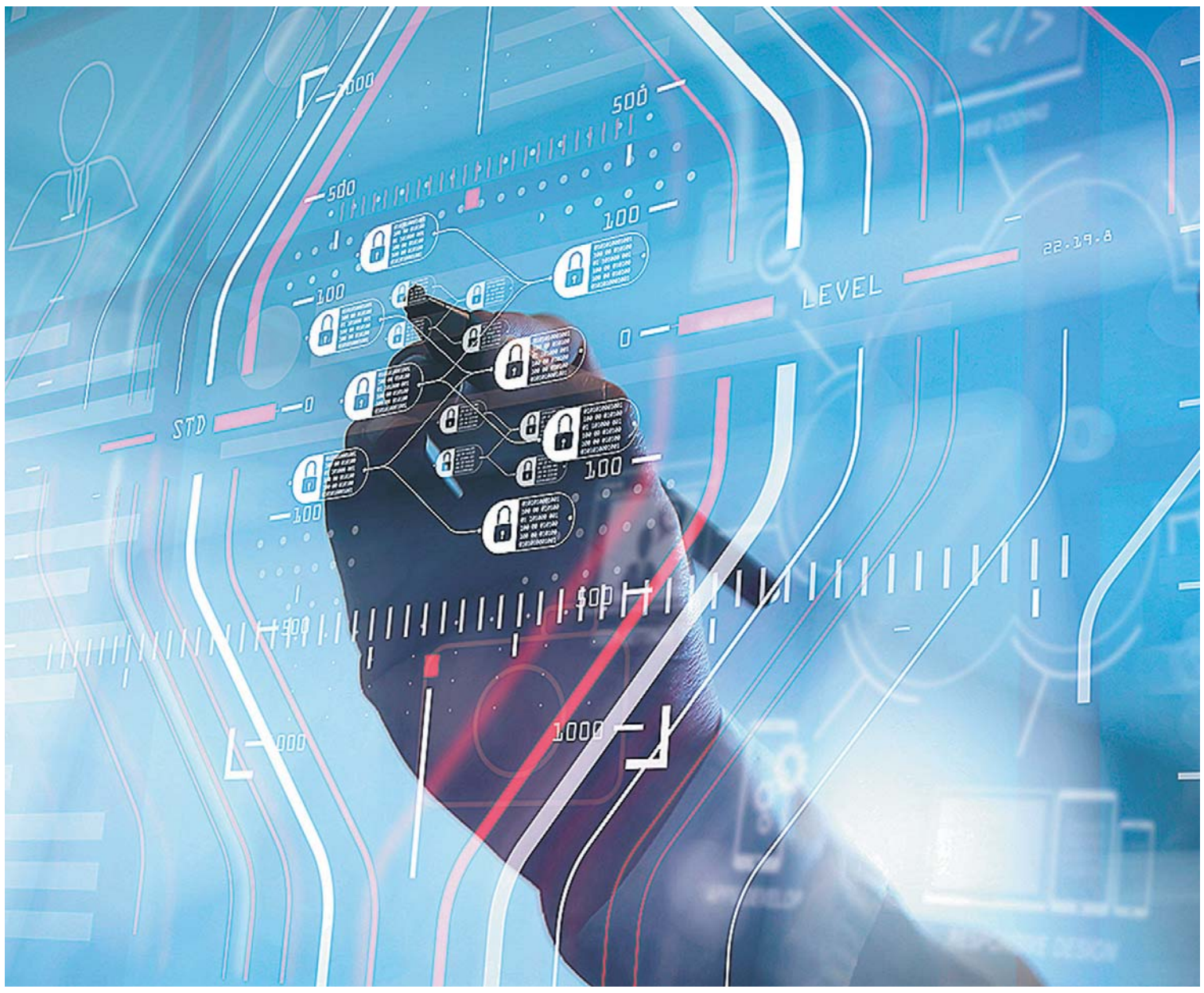

«Τα μέσα αυτά δεν υπακούν στους κανόνες που διέπουν τα παραδοσιακά μέσα. Οι αλγόριθμοι χρησιμοποιούν το machine learning για να προβλέψουν την ανθρώπινη συμπεριφορά». Ο συνομιλητής μας έκλεισε τον λογαριασμό του στο Instagram, αποσύρθηκε από το Twitter και περιόρισε δραστικά το Facebook.

– Υπάρχει όντως μια μετατόπιση. Νομίζω δεν είμαι μόνος σε αυτό. Φόβοι και ανησυχίες προϋπήρχαν, ωστόσο η εκλογή Τραμπ, το Brexit αλλά και οι εκλογές εδώ το 2015 έφεραν στην επιφάνεια όχι μόνο την τοξικότητα των μέσων, αλλά και τα δομικά τους προβλήματα. Μιλάμε για συγκεκριμένες πλατφόρμες, συγκεκριμένα επιχειρηματικά μοντέλα. Υπάρχει ένα νήμα σκέψης που ξεκινά από το βιβλίο μου «Η πέμπτη εξουσία» (εκδ. Νεφέλη, 2005), το οποίο ανέλυε πώς ο τύπος που βασίζεται στη διαφήμιση βλέπει να του υπαγορεύεται το περιεχόμενο. Αυτό συμβαίνει και τώρα: επιχειρήσεις, που είναι σε μεγάλο βαθμό και εκδοτικές επιχειρήσεις, βασίζονται στο ίδιο αυτό επιχειρηματικό μοντέλο της διαφήμισης. Ζούμε ένα είδος απομάγευσης των ψηφιακών μέσων.

– Οι κίνδυνοι και οι επιβλαβείς συνέπειες από τη χρήση των μέσων δικτύωσης είναι πλέον λεπτομερώς τεκμηριωμένα και επιβεβαιώνονται ακόμη και από ανθρώπους μέσα από το ίδιο το tech industry. Γιατί λοιπόν εξακολουθούν να είναι τόσο δημοφιλή;

– Γιατί απαντούν σε μια ανθρώπινη ανάγκη: την ανάγκη για επικοινωνία. Και προσφέρουν ένα πλαίσιο που είναι πολύ ελκυστικό και πολύ δουλεμένο. Εχει μεγάλη ακρίβεια η στόχευσή τους γιατί έχει μεγάλη ακρίβεια η ανάλυσή τους. Είναι –τύποις– δωρεάν. Και είναι όλοι εκεί. Αυτό καταδεικνύει τη διεισδυτικότητα και τη δομική τους σχέση με την πραγματικότητα. Τα θέλεις αυτά τα εργαλεία γιατί αυτός είναι σήμερα ο κόσμος.

– Θεωρείς πως οι αλγόριθμοι που διέπουν τη λειτουργία των social media υπονομεύουν τους θεσμούς από τους οποίους εξαρτάται η εύρυθμη λειτουργία της δημοκρατίας;

– Σε ένα βαθμό την υπονομεύουν. Τα social media δεν είναι εργαλεία διαλόγου. Αν υποθέσουμε ότι η δημοκρατία, οι θεσμοί της, οι καταστατικοί κανόνες της ευνοούνται από τον διάλογο και τη δημοκρατική διαβούλευση, τότε τα μέσα αυτά δεν ευνοούν τον διάλογο. Είναι εργαλεία πειθούς. Διατείνονται ότι προτάσσουν τον διάλογο, τη διάδραση, την επικοινωνία, τη διασύνδεση. Ομως αυτά είναι προσχηματικά, γιατί ο στόχος της μηχανής του AI και του machine learning είναι η διαφήμιση, ο εμπορικός σκοπός. Από τη στιγμή που μπορεί να τα χρησιμοποιήσει μια εταιρεία για να πουλήσει παπούτσια, θα τα χρησιμοποιήσει και ένας πολιτικός, ένας ακτιβιστής ή ένας θρησκευτικός ηγέτης για να προωθήσουν τα δικά τους μηνύματα. Τα μέσα αυτά δεν υπακούν στους κανόνες που διέπουν τα παραδοσιακά μέσα. Οι αλγόριθμοι χρησιμοποιούν το machine learning για να προβλέψουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Λειτουργούν λοιπόν υπονομευτικά για τη δημοκρατία γιατί δεν ευνοούν τον διάλογο, αλλά τη συναισθηματική χειραγώγηση και αντίδραση, και με αυτόν τον τρόπο απομακρύνουν τον πολίτη από την κριτική σκέψη. Τον μετατρέπουν σε ένα «αυτόματο».

– Αν όμως μετατράπηκαν συνειδητά σε ένα εργαλείο ελέγχου, τότε μιλάμε για ένα πολιτικό πρόβλημα.

– Είναι όντως πολιτικό. Αφήνεις μια βιομηχανία να ελέγξει τα πάντα. Και δεν είναι μια τυχαία βιομηχανία, αλλά μια βιομηχανία γνώσης. Μια ελεύθερη κοινωνία δεν βασίζει τη φιλοσοφία της στη χειραγώγηση των ανθρώπων. Αν θέλεις αυτόνομους και ανεξάρτητους πολίτες, δεν ψάχνεις τρόπους να τους ελέγξεις, αλλά κοιτάς πώς θα τους δώσεις εργαλεία ώστε αυτοί οι ίδιοι να πάρουν τις καλύτερες αποφάσεις για τον εαυτό τους. Αν θέλεις να διασφαλίσεις ότι θα έχεις ελεύθερους και καλά ενημερωμένους πολίτες, θα πατήσεις πάνω σε αυτές τις δομές γνώσης, ενημέρωσης, πληροφόρησης και επικοινωνίας. Είναι τόσο δομικά τα χαρακτηριστικά που δεν μπορείς να τα αφήσεις ανεξέλεγκτα. Συνεπώς έχει νόημα να έχεις καλή δημοσιογραφία και καλό εκπαιδευτικό σύστημα. Ειδάλλως καταλήγεις με ένα καρότο και ένα μαστίγιο, όχι μια ώριμη κοινωνία.

Νομίζω πως το ζήτημα είναι και φιλοσοφικό. Αν δεχτούμε ότι, έστω σε ένα βαθμό, υπάρχει ελευθερία βούλησης, με τα μέσα αυτά γίνεται τεχνικά και σε μαζική κλίμακα εφικτό να τη βγάλεις έξω από την εξίσωση, να είναι όλα υπαγορευμένα, από τις πιο μικρές στις πιο μεγάλες επιλογές.

– Ποιος έβλεπε πιο καθαρά το μέλλον τελικά; Ο Οργουελ ή ο Χάξλεϊ;

– Πιστεύω πήραμε Χάξλεϊ.

– Υπάρχει περιθώριο χειραφέτησης;

– Πιστεύω στη δύναμη της εκπαίδευσης και της παιδείας. Οσο δεν αποδεχόμαστε την τελική γνώση και όσο πιέζουμε πολιτικά, είμαι αισιόδοξος πως δεν θα καταλήξουμε ούτε στο σενάριο του Οργουελ ούτε στο σενάριο του Χάξλεϊ. Διακρίνω στοιχεία που με προβληματίζουν και με ενεργοποιούν. Ομως δεν θέλω αυτό το βιβλίο να αντιμετωπιστεί ως ένα «call to arms», αλλά ως συμβολή σε έναν απαραίτητο διάλογο, που δεν γίνεται. Γιατί στο Facebook ο διάλογος αυτός δεν μπορεί να γίνει. Μπορεί;

– Πιστεύεις πως μπορούν να υπάρξουν social media χωρίς μηχανή χειραγώγησης από πίσω;

– Είμαι βέβαιος ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν μη εμπορικά κίνητρα πίσω από τα δίκτυα και ενδεχομένως στο μέλλον τα πράγματα να μην είναι όπως σήμερα. Μοιάζει σχεδόν αδύνατο. Βέβαια, πολλά άλλα πράγματα έμοιαζαν σχεδόν αδύνατα πριν γίνουν. Θα υπάρξει κάποια διόρθωση. Καινούργιες τεχνολογίες πιθανώς και να αλλάξουν ολοσχερώς το τοπίο.

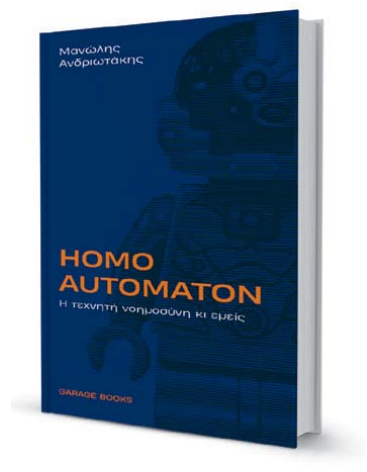

«Δεν θέλω αυτό το βιβλίο να αντιμετωπιστεί ως ένα “call to arms”, αλλά ως συμβολή σε έναν απαραίτητο διάλογο που δεν γίνεται».

Οι κυβερνήσεις θα έπρεπε να ελέγχουν αυτές τις εταιρείες

– Οι Αρχές μοιάζουν καταδικασμένες να παίζουν ένα catch-up game με το tech industry. Μπορούμε να περιμένουμε από τη Σιλικον Βάλεϊ να αυτορρυθμιστεί ή είναι σαν να περιμένουμε από τον λύκο να φυλάει τα πρόβατα;

– Εκ των πραγμάτων οι εταιρείες είναι πιο μπροστά. Αλλά δεν κάνουν κάτι στα κρυφά, δεν υπάρχει κάποια συνωμοσία. Είναι υποχρεωμένες από τον νόμο να υποβάλουν τις πατέντες τους στα ρυθμιστικά όργανα. Είναι θέμα power game σε τι βαθμό ασκούν δύναμη πάνω στις ρυθμιστικές αρχές, στις πολιτικές δυνάμεις, ώστε να εξασφαλίσουν ένα είδος ασυλίας. Υπάρχουν και κανόνες τους οποίους το tech industry προσπέρασε γιατί είναι προφανώς μια βιομηχανία με τρομερές υποσχέσεις κερδών, τρομερές επενδύσεις. Υπάρχει και μια διάσταση τεχνο-ουτοπιστική που τις ευνοεί, υπάρχει δηλαδή μεγάλη επένδυση ελπίδας πάνω στον ψηφιακό κόσμο.

> *Η διελκυστίνδα παίζεται στα λογισμικά αναγνώρισης προσώπων, στο predictive policing, στα βιομετρικά δεδομένα.*

SHUTTERSTOCK

«Υπάρχουν και κανόνες τους οποίους το tech industry προσπέρασε γιατί είναι προφανώς μια βιομηχανία με τρομερές υποσχέσεις κερδών».

– Ανησυχείς πως οι μηχανισμοί παρακολούθησης που αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν για να περιορίσουν την εξάπλωση της COVID-19 θα διατηρηθούν και μετά το πέρας της πανδημίας;

– Τα contact tracing apps που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας δεν νομίζω πως έχουν λόγο να παραμείνουν. Η διελκυστίνδα παίζεται στα λογισμικά αναγνώρισης προσώπων, στο predictive policing, στα βιομετρικά δεδομένα. Νομίζω πως αν η πανδημία έκανε κάτι καλό είναι ότι ευαισθητοποίησε λίγους ανθρώπους παραπάνω σε σχέση με τις θετικές διαστάσεις των σχετικών τεχνολογιών. Χωρίς αυτά τα αδιανόητα εργαλεία, τις βάσεις δεδομένων, τις επεξεργαστικές δυνατότητες, την ταχύτητα, νομίζω πως ούτε η ανάπτυξη του εμβολίου ούτε η διαχείριση της πανδημίας θα είχαν επιτευχθεί στον βαθμό που επιτεύχθηκαν.

– Ομως, ενώ οι ιδιωτικές εταιρείες –στη Δύση τουλάχιστον– γνωρίζουν πλέον πιο πολλά για εμάς από ό,τι οι ίδιες οι κυβερνήσεις, οι υπέρμαχοι των προσωπικών ελευθεριών εξακολουθούν να διαδηλώνουν κατά των κυβερνήσεων. Γιατί συμβαίνει αυτό;

– Επειδή είναι οι κυβερνήσεις που θα έπρεπε να ελέγχουν αυτές τις εταιρείες. Θα έπρεπε με κάποιο τρόπο να τους βάζουν όρια, αλλά δυσκολεύονται. Ομως έτσι λειτουργεί η δημοκρατία, είναι διαγκωνισμός εξουσιών.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Η παρέα σας για το καλοκαίρι!

Η ΑΠΑΤΗ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΦΥΛΛΟΥ ΤΡΙΦΥΛΛΙΟΥ
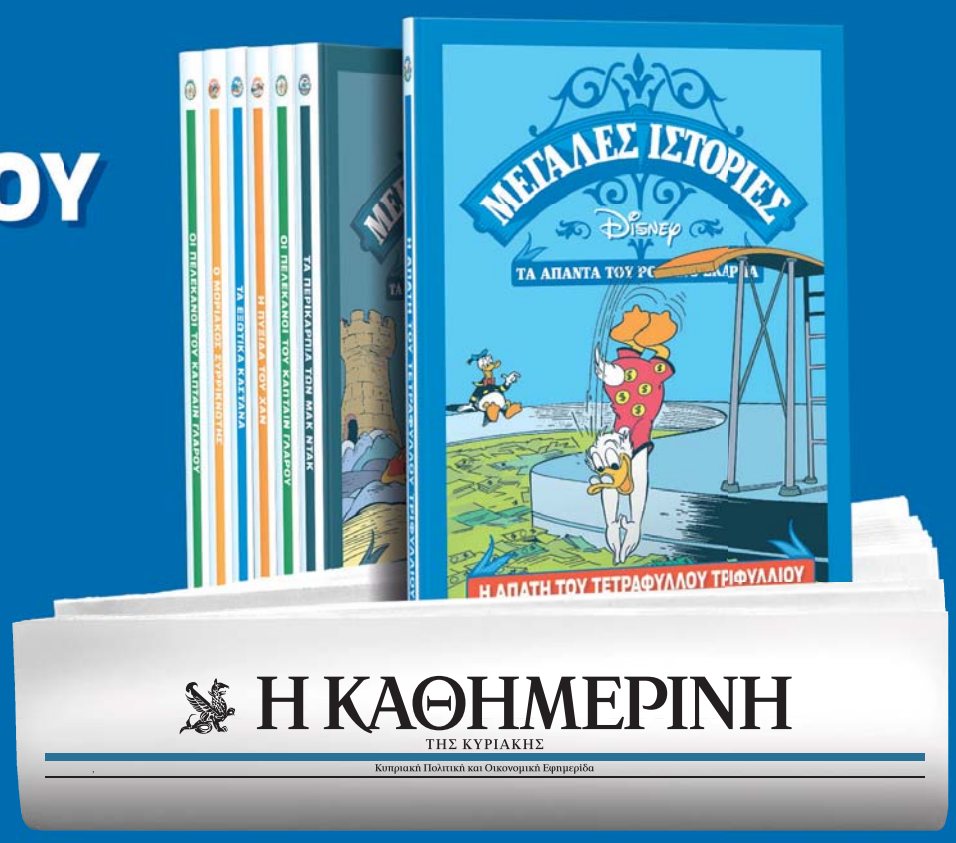
Κυριακή 08/08